

Jaarstukken 2025

Samen bouwen we Drenthe! 2023-2027

Jaarstukken 2025

Gedeputeerde staten van Drenthe
21 april 2026

Colofon

Dit is een uitgave van de provincie Drenthe

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
Kerngegevens.....	13
I Jaarverslag	14
Programma 1: Besturen en samenwerken.....	15
Programma 2: Landelijk gebied.....	32
Programma 3: Leefomgeving en wonen	63
Programma 4: Regionale economie en werkgelegenheid	84
Programma 5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	111
Programma 6: Energie	134
Programma 7: Levendig en sociaal.....	148
Programma 8: Middelen en mensen	169
I.2 Paragrafen.....	188
I.2.1 Lokale heffingen	189
I.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	195
I.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen.....	205
I.2.4 Financiering	210
I.2.5 Bedrijfsvoering.....	223
I.2.6 Verbonden partijen	229
I.2.7 Grondbeleid	250
I.2.8 Europa	258
I.2.9 Openbaarheid.....	259
II Jaarrekening	260
II.1 Het overzicht van de baten en lasten in de rekening 2025	261
II.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2025	263
II.3 Balans per 31 december 2025	275
II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2025	278
II.5 Incidentele baten en lasten	330
II.6 De wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ..	345
II.7 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	347
II.8 Rechtmatigheidsverantwoording	357
III Overige gegevens	359
III.1.1 Investerings.....	360
III.1.2 Rapportage interbestuurlijk toezicht (IBT).....	373
III.1.3 Rapportage wet dwangsom.....	377
III.1.4 Rapportage single information single audit (SISA)	378
III.1.5 EMU-saldo.....	398
III.1.6 Portefeuilleverdeling GS-leden	399
III.1.7 Zetelverdeling.....	401
III.1.8 Afkortingswijzer	402
III.2 Controleverklaring accountant.....	406
III.3 Bestemming van het resultaat.....	415

Voorwoord

2025 was voor Drenthe een jaar waarin veel samenviel: grote maatschappelijke opgaven, veranderende financiële kaders, wisselingen in het bestuur en een sterke nadruk op samenwerking. Deze jaarstukken laten zien hoe we, samen met gemeenten, inwoners, organisaties, bedrijven en het Rijk, blijvend werken aan een veerkrachtige en toekomstbestendige provincie.

Zo was 2025 het jaar van een belangrijk financieel succes: de septembercirculaire van het Provinciefonds bracht de langverwachte duidelijkheid over de financiële kaders. Het dreigende financiële ravijnjaar is afgewend. Deze verbetering betekent meer dan alleen cijfers op papier: het geeft ruimte om plannen te blijven uitvoeren, samenwerkingen voort te zetten en ambities niet te hoeven temperen.

De start van de volgende fase van de Nedersaksenlijn is één van de successen van 2025. In de Voorjaarsnota van het Rijk maakte het Kabinet bijna 2 miljard euro beschikbaar voor de spoorverbinding. Ook zette Drenthe stappen op het gebied van inclusie en veiligheid. De pilot 'Snellere Start, Sterkere Toekomst' hielp bewoners van het asielzoekerscentrum in Assen richting werk en deelname aan de samenleving. Daarnaast werd de gezamenlijke Noord-Drentse aanpak rond femicide mogelijk gemaakt, met als doel in 2026 een laagdrempelig steunpunt te realiseren.

De woonopgave vroeg opnieuw om intensieve regionale samenwerking. Het bezoek van Koning Willem-Alexander en de minister benadrukte de gezamenlijke ambitie voor 45.000 betaalbare en duurzame woningen in Drenthe.

In het landelijk gebied werden koers en uitvoering verbonden: de landbouwkoers werd vastgesteld, de beleidsnotitie lichteelt afgerond en 430 boeren schreven zich in voor Duurzaam Boeren Drenthe. Aan de natuuropgave werd onverminderd doorgewerkt. Met de toename van het aantal roedels wolven in Drenthe, hield het onderwerp de gemoederen in Drenthe bezig. De Drentse lobby droeg bij aan het besluit van de Europese Unie tot het verlagen van de beschermde status van de wolf van "strikt beschermd" naar "beschermd".

Met de Drentse Defensie-agenda werd gewerkt aan samenwerking met het Drentse bedrijfsleven en kennispartners om een structurele samenwerking tussen Defensie en het Drentse MKB te realiseren. Tegelijkertijd blijven wij ons inzetten voor gebiedsprocessen met grote impact op de lokale samenleving, zoals de uitbreiding van oefenterrein De Haar en pleiten wij voor een ruimhartige compensatieaanpak en het instellen van een leefkwaliteitsfonds.

Drenthe is verkozen tot dé fietsprovincie van Nederland dankzij het sterke fietsroutenetwerk, de veilige infrastructuur en de aantrekkelijke, rustige omgeving. De etappe van Emmen naar de VAM-berg tijdens de NIBC Tour of Holland onderstreept deze kwaliteiten en heeft opnieuw laten zien waarom de provincie al jaren een toonaangevende fietsregio is.

Er vonden ook veranderingen plaats binnen het bestuur: drie gedeputeerden en de commissaris namen afscheid van het college. Twee nieuwe gedeputeerden werden geïnstalleerd en de nieuwe commissaris werd door de Koning benoemd.

Met vertrouwen blijven we bouwen aan een sterk Drenthe, samen met onze partners en inwoners.

Gedeputeerde Staten van Drenthe

Inleiding

De Jaarstukken 2025 bestaan uit het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (het overzicht van baten en lasten en de balans). Voor de indeling is de opzet van de Begroting 2025 gevolgd waarin 8 programma's zijn opgenomen. In 2025 resteert na het verrekenen van budgetten met achterliggende reserves en het saldo van voorstellen met betrekking tot overheveling van budgetten naar 2026, 2027 en 2028 een vrij besteedbaar resultaat van € 7.958.040,--. Het overgebleven rekeningsaldo willen wij toevoegen aan de Reserve voor algemene doeleinden. Een nadere specificatie van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde saldi groter dan € 50.000,-- is te vinden in paragraaf II.2. Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2025.

Het rekeningsaldo vóór verwerking van mutaties in de reserves bedraagt € 61.716.156,-- positief. De belangrijkste afwijkingen, zowel positieve als negatieve, zijn over diverse programma's verdeeld. De grotere afwijkingen die hebben geleid tot het rekeningresultaat, betreffen de volgende doelstellingen.

- Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk (voordeel € 2.919.896,-- programma 1)
- Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming (nadeel € 1.804.969,-- programma 1)
- Werken aan een toekomstgerichte landbouw (nadeel € 2.267.377,-- programma 2)
- Agrarisch natuurbeheer (nadeel € 1.253.003,-- programma 2)
- Mooi en aangenaam Drenthe (voordeel € 2.812.097,-- programma 2)
- Natuurherstelmaatregelen PAS (nadeel € 5.152.401,-- programma 2)
- Versterken en behouden van Natuur en Landschap (voordeel € 1.894.170,-- programma 2)
- Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail (voordeel € 16.998.947,-- programma 3)
- Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit (voordeel € 1.859.993,-- programma 3)
- (Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe (voordeel € 3.418.000,-- programma 4)
- Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027 (voordeel € 1.087.277,-- programma 4)
- Versterken toeristisch recreatief aanbod (voordeel € 1.192.433,-- programma 4)
- Zorgen voor een goede mkb ondersteuning (nadeel € 1.188.040,-- programma 4)
- Toekomstbestendige werklocaties (voordeel € 1.050.000,-- programma 4)
- Adequaate openbaar vervoernetwerk (voordeel € 8.381.081,-- programma 5)
- Fiets als duurzaam alternatief (voordeel € 2.308.147,-- programma 5)
- Veilige en beschikbare vaarwegen (voordeel € 1.666.453,-- programma 5)
- Veilige en beschikbare wegen (voordeel € 1.422.835,-- programma 5)
- Samen richting Nul verkeersslachtoffers (voordeel € 5.721.133,-- programma 5)
- We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord (voordeel € 2.112.081,-- programma 6)
- Musea (voordeel € 1.358.496,-- programma 7)
- Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead (voordeel € 5.975.165,-- programma 8)
- Directe personele inzet (nadeel € 1.892.131,-- programma 8)
- Inzet ondersteunend personeel (voordeel € 2.319.865,-- programma 8)

De meeste voor- en nadelen worden verrekend met achterliggende reserves. Per saldo wordt € 28.805.459,-- aan de reserves toegevoegd. De stand van zaken wordt in de desbetreffende programma's toegelicht. In de programmaverantwoording is per programma opgenomen welke bedragen worden toegevoegd/onttrokken aan de achterliggende reserves. Hierdoor is beter inzichtelijk gemaakt welke bedragen binnen de programma's met reserves worden verrekend en welke bedragen tot de voor- en nadelen van het rekeningsaldo behoren. In de toelichting op de balans van 31 december 2025 is meer informatie over de reserves te lezen. Na verrekening met de reserves resteert een saldo van € 32.833.615,-- waarop het totaal van over te hevelen bedragen naar 2026, 2027 en 2028 (€ 24.875.575,--) in mindering is gebracht. Het vrij besteedbaar resultaat bedraagt € 7.958.040,--.

De Jaarstukken 2025 zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening. Beide documenten geven Provinciale Staten (PS) de mogelijkheid om invulling te geven aan hun controlerende rol. Gedeputeerde Staten (GS) leggen door middel van de Jaarstukken 2025 verantwoording af over de uitvoering van Begroting 2025.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen zoals voorgeschreven volgens het Besluit begroting en verantwoording.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de rekening en de toelichting
- de balans en de toelichting
- het overzicht incidentele baten en lasten
- de verantwoording inzake de wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

- de rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is ook de rechtmatigheidsverantwoording door het college van GS opgenomen. Deze verantwoording is door de accountant op getrouwheid gecontroleerd. De toelichting op de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Net als eerdere jaren is ook dit jaar het overzicht Interbestuurlijk Toezicht, kortweg IBT, opgenomen. De provincie Drenthe heeft wettelijk de taak toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door de Drentse gemeenten op die domeinen waarvoor de provincie als toezichthoudend orgaan is aangewezen. Dit overzicht geeft het oordeel aan van de sectorale provinciale toezichthouders, zoals dat is afgestemd met de gemeenten.

Hierna beschrijven wij kort de onderdelen van de Jaarstukken 2025.

De programmaverantwoording

De programmaverantwoording is net als Begroting 2025 gebaseerd op het Coalitieakkoord 2023-2027 - "Samen bouwen we Drenthe!" De programma-indeling is:

1. Besturen en samenwerken;
2. Landelijk gebied;
3. Leefomgeving en wonen;
4. Regionale economie en werkgelegenheid;
5. Mobiliteit en bereikbaarheid;
6. Energie;
7. Levendig en sociaal;
8. Middelen en mensen.

De programma's zijn weer onderverdeeld in beleidsopgaven en vervolgens zijn die ingedeeld naar doelstellingen. In de programmaverantwoording is per programma een korte inleiding opgenomen, zoals die in de Begroting 2025 stond vermeld. Aan het begin van elk programma zijn de totale lasten en baten van het betreffende programma opgenomen. Daarbij is procentueel aangegeven wat het aandeel van het programma is ten opzichte van alle programma's samen. Dit geeft een indicatie van het financieel belang ten opzichte van het geheel.

Beleidsopgaven

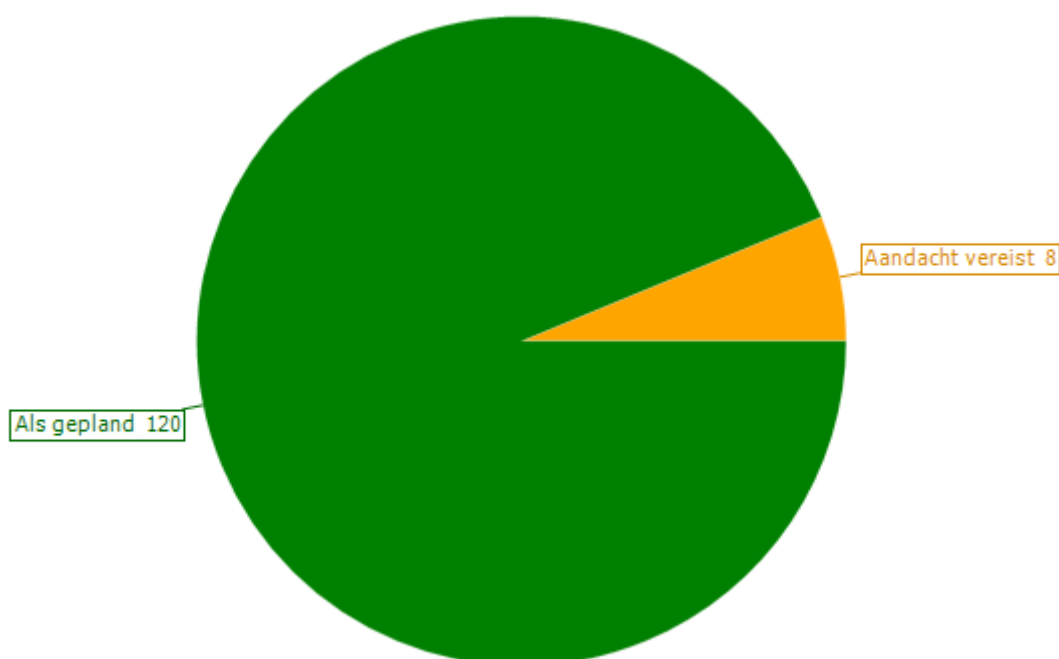
Per beleidsopgave hebben wij een inleidende tekst opgenomen. Onder de inleiding is een overzicht opgenomen met de status van de realisatie van de doelstellingen en zijn relevante feiten en cijfers vermeld. Onder het kopje "Wat heeft deze beleidsopgave gekost?" staan de baten en lasten vermeld en de verschillen ten opzichte van de begroting. Daarnaast wordt, indien van toepassing, ingegaan op ontwikkelingen met betrekking tot de beleidsopgave. Dit kan een terugblik zijn, maar ook een ontwikkeling met het oog op de toekomst die voor PS interessant kan zijn.

Doelstellingen

Per beleidsopgave wordt ingegaan op de realisatie van doelstellingen die in de Begroting 2025 zijn opgenomen. In de eerste twee kolommen zijn de doelstellingen en de toelichtingen vanuit de Begroting 2025 opgenomen. In de kolommen daarna is de status van de realisatie van de doelstellingen opgenomen samen met een toelichting op de realisatie. Die icoontjes kunnen groen, oranje of rood zijn.

Symbool	Basisbegrip/interpretatie/duiding
	Volgens verwachting/planning. - <i>Doel/resultaat wordt/is bereikt binnen de afgesproken tijd, kwaliteit en middelen en zonder noemenswaardige risico's. In de jaarstukken wordt een toelichting gegeven op de gerealiseerde doelstellingen.</i>
	Aandachtspunt/opletten /vertraging. - <i>Doel/resultaat wordt/is (mogelijk) niet gehaald binnen de afgesproken tijd en kwaliteit, maar is nog wel acceptabel. Gemeld wordt wat er wel bereikt is en er wordt een plausibele verklaring gegeven van de afwijking.</i>
	Bijsturen/ingrijpen - <i>Het geplande is niet gerealiseerd. Doel kan alleen worden bereikt door herallocatie van middelen (meer budget). Er wordt een verklaring gegeven van de afwijking.</i>

Hieronder is in een taartdiagram aangegeven wat de statussen zijn van de doelstellingen die in de Begroting 2025 zijn opgenomen, bij het opstellen van de Jaarrekening 2025. Geconcludeerd kan worden dat veel van de begrote doelstellingen in 2025 ook daadwerkelijk gerealiseerd zijn. Er zijn negen doelstellingen met een oranje status.

Ten slotte wordt aan het eind van elk programma aangegeven wat het beleid gekost heeft en wordt op grotere verschillen een toelichting gegeven.

Hierna volgt een overzicht van de grotere afwijkingen. De norm voor de rapportage over afwijkingen ten opzichte van de door Provinciale Staten vastgestelde begroting is bepaald op € 250.000,-- op beleidsopgaveniveau. Binnen deze beleidsopgave worden dan de afwijkingen van € 50.000,-- of meer

per doelstelling toegelicht. Tevens is in het overzicht aangegeven waardoor de afwijking is veroorzaakt, in welke mate de provincie de afwijking heeft kunnen beïnvloeden en in welke mate doelen gehaald zijn. Het gaat dus niet alleen om de omvang van de afwijking. Voor de volledigheid geven we niet alleen bij onderbestedingen een toelichting, maar ook bij overschrijdingen.

Omschrijving (Programma/Doelstelling)	Saldo programma	Toelichting nodig?	Bedrag	Voordeel / nadeel	Status	Oorzaak overwegend (intern/extern)	Hoogte bedrag beïnvloedbaar (ja/nee)	Saldo na verrekening reserves
1. Besturen en samenwerken	1.353.380	Ja						-1.540.192
Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken			623.285	V	✓	Extern	Nee	
Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk			2.919.896	V	✓	Extern	Nee	
Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven			-396.661	N	✓	Extern	Nee	
Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming			-1.804.969	N	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			11.830	V				
2. Landelijk gebied	-3.155.772	Ja						3.351.443
Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe			571.370	V	!	Extern	Nee	
Werken aan een toekomstgerichte landbouw			-2.267.377	N	✓	Extern	Nee	
Agrarisch natuurbeheer			-1.253.003	N	✓	Extern	Nee	
Beheer Natuur en Landschap			100.000	V	✓	Extern	Nee	
Behouden en versterken Nationale parken			-123.174	N	✓	Extern	Nee	
Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit			-123.448	N	✓	Extern	Nee	
Mooi en aangenaam Drenthe			2.812.097	V	✓	Extern	Nee	
Natuurherstelmaatregelen PAS			-5.152.401	N	✓	Extern	Nee	
Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen			210.332	V	!	Extern	Nee	
Versterken en behouden van Natuur en Landschap			1.894.170	V	✓	Extern	Nee	
De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water			171.507	V	!	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			4.155	V				
3. Leefomgeving en wonen	19.443.235	Ja						12.608.308

Adequaat opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)			-381.454	N	✓	Intern	Nee	
Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies			103.743	V	✓	Extern	Nee	
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail			16.998.947	V	✓	Extern	Nee	
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit			1.859.993	V	✓	Extern	Nee	
Wonen – programma uitvoering regionale woondeals			529.262	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			332.744	V				
4. Regionale economie en werkgelegenheid	10.327.721	Ja						2.666.930
Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt			281.431	V	✓	Extern	Nee	
Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken			224.303	V	✓	Extern	Nee	
Werken aan sociaal-economisch perspectief			100.000	V	!	Extern	Nee	
(Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe			3.418.000	V	✓	Extern	Nee	
Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027			1.087.277	V	✓	Extern	Nee	
Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur			618.692	V	✓	Extern	Nee	
Bevorderen ondernemerschap			179.483	V	✓	Extern	Nee	
Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie			545.897	V	✓	Extern	Nee	
Versterken toeristisch recreatief aanbod			1.192.433	V	✓	Extern	Nee	
Zorgen voor een goede mkb ondersteuning			1.188.040	V	✓	Extern	Nee	
Toekomstbestendige werklocaties			1.050.000	V	✓	Extern	Nee	
Versterken van het vestigingsklimaat			345.800	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			96.365	V				
5. Mobiliteit en bereikbaarheid:	20.585.909	Ja						4.496.636
Adequaat openbaar vervoernetwerk			8.381.081	V	✓	Extern	Nee	

Fiets als duurzaam alternatief			2.308.147	V	✓	Extern	Nee	
Veilige en beschikbare vaarwegen			1.666.453	V	✓	Extern	Nee	
Veilige en beschikbare wegen			1.422.835	V	✓	Extern	Nee	
Kerntaken onderzoek en samenwerking			452.773	V	✓	Extern	Nee	
Mobiliteit op maat			548.346	V	✓	Extern	Nee	
Samen richting Nul verkeerslachtoffers			5.721.133	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			85.141	V				
6. Energie	3.311.090	Ja						1.835.082
We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is			501.093	V	✓	Extern	Nee	
We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord			2.112.081	V	!	Extern	Nee	
We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening			166.712	V	✓	Extern	Nee	
We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen			543.588	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-12.384	N				
7. Levendig en sociaal	2.318.316	Ja						1.737.090
Gebouwd erfgoed			94.700	V	✓	Extern	Nee	
Musea			1.358.496	V	✓	Extern	Nee	
Podiumkunsten			127.275	V	✓	Extern	Nee	
UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid			158.556	V	✓	Extern	Nee	
Naoberschap: behouden en versterken			107.967	V	✓	Extern	Nee	
Sociale Agenda algemeen			56.579	V	✓	Extern	Nee	
Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten			275.918	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			138.825	V				
8. Middelen en mensen	7.532.277	Ja						7.678.318
Duurzame provinciale financiën			-163.771	N	✓	Extern	Nee	

Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead			5.975.165	V	✓	Extern	Nee	
Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten			297.961	V	✓	Intern	Ja	
Digitaliseringagenda: Digitaal fundament			756.887	V	✓	Intern	Ja	
Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal			-206.160	N	✓	Intern	Ja	
Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten			-316.081	N	✓	Intern	Ja	
Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm			56.308	V	✓	Intern	Ja	
Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens			220.136	V	✓	Intern	Ja	
Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap			100.126	V	✓	Intern	Ja	
De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment			407.439	V	✓	Intern	Ja	
Directe personele inzet			-1.892.131	N	✓	Intern	Ja	
Inzet ondersteunend personeel			2.319.865	V	✓	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-23.466	N				
Totaal rekeningssaldo voor verrekeningen met reserves	61.716.156							32.833.615

De paragrafen

In de paragrafen die in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) zijn voorgeschreven worden onderwerpen toegelicht die van belang zijn voor het inzicht in de financiële positie van de provincie. Dit is inclusief de niet verplichte paragraaf Europa. De voorschriften paragrafen bevatten een verslag van de realisatie van beleidsuitgangspunten van beheersmatige activiteiten en lokale heffingen.

Het overzicht van baten en lasten in de rekening

Via vaststelling van de begroting autoriseren Provinciale Staten (PS) het college tot het doen van uitgaven. Over de realisatie daarvan wordt in het overzicht van baten en lasten in de rekening per programma verslag gedaan. Gezien het belang van een goed inzicht in de baten en lasten, worden de baten en lasten per programma weergegeven in een afzonderlijk overzicht. Daarnaast wordt een

overzicht verstrekt van de saldi per programma. In een beknopt overzicht is per programma een specificatie opgesteld. De lasten zijn daarbij positief weergegeven en baten negatief. In de kolom Verschil staat dan vervolgens het resultaat ten opzichte van de Begroting 2025 na wijziging. Zijn de bedragen in de kolom Verschil positief, dan is sprake van een voordeel en is het bedrag negatief dan betreft het een nadeel.

De balans met toelichting en de overige gegevens

Inzicht in de financiële positie is van belang, mede met het oog op de continuïteit van de provincie. Daarom besteden wij afzonderlijk aandacht aan de financiële positie, zoals deze te bepalen is op basis van de balans. Daarnaast geven wij onder de overige gegevens, speciale aandacht aan de investeringen, de voorgeschreven verantwoording Single information en Single audit (SiSa), een overzicht IBT, etc.

Kerngegevens

Kerngegevens				
	2022	2023	2024	2025
A. Sociale structuur				
Aantal inwoners	497.743	502.051	504.129	506.529
Aantal huishoudens	222.165	224.758	226.598	228.059
B. Fysieke structuur				
Oppervlakte (in km 2)	2.680	2.680	2.680	2.680
Woningvoorraad	226.319	227.907	230.308	230.307
Provinciale wegen (in km)	518	521	521	521
Fietspaden (in km)	248	248	248	248
Vaarwegen (in km)	174	174	174	174
C. Financiële kerngegevens (in € * 1000)				
Totale lasten	323.890	316.558	327.150	381.590
Totale baten	305.091	317.794	353.550	382.059
Onttrekking aan reserves	27.899	20.896	6.751	32.365
Gerealiseerde resultaat	9.191 V	22.132 V	33.151 V	32.834 V
Opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB)	61.466	61.633	64.597	64.415
Uitkering provinciefonds (inclusief Decentralisatie Uitkeringen)	168.189	181.232	216.588	229.993
Omvang algemene reserves	64.292	38.944	43.885	88.639
Omvang bestemmingsreserves	351.063	364.706	375.146	331.179
Omvang eigen voorzieningen	20.247	18.921	21.987	27.979

I Jaarverslag

Programma 1: Besturen en samenwerken

Inleiding

Drenthe is een krachtige en zichtbare provincie. Goede bestuurlijke verhoudingen staan voorop. Bestuur en medewerkers van Drenthe staan midden in de samenleving, stellen kerntaken en maatschappelijke opgaven centraal en geven via flexibele samenwerkingsverbanden invulling en uitvoering aan de ambities uit het collegeakkoord. Provincie Drenthe borgt binnen haar verantwoordelijkheid een goed openbaar bestuur. Het interbestuurlijk en financieel toezicht wordt sober en proportioneel uitgevoerd.

Successen

- Verschillende succesvolle werkbezoeken vanuit (en naar) Den Haag, Brussel en Duitsland, bijvoorbeeld werkbezoek Dwars door Drenthe van DG's en SG's aan Drenthe
- Succesvolle lobby rond de Voorjaarsnota op behoud van financiële middelen voor o.a. de Nedersaksenlijn en Flessenhals Meppel.
- Inhoudelijke inbreng geleverd bij verkiezingsprogramma's, waarbij delen van onze input zijn opgenomen bij partijen.
- Formatiebrief namens Drenthe aangeleverd, ondertekend door de provincie, twaalf gemeenten en vier waterschappen.
- Vaststelling in PS van de profielschets voor de nieuwe commissaris, na een succesvolle publiekscampagne
- Vaststelling in PS van voordracht van de nieuwe commissaris op 5 november, benoeming per 1 januari 2026

Agnes Mulder werd voorgedragen als nieuwe commissaris en opvolger van Jetta Klijnsma.

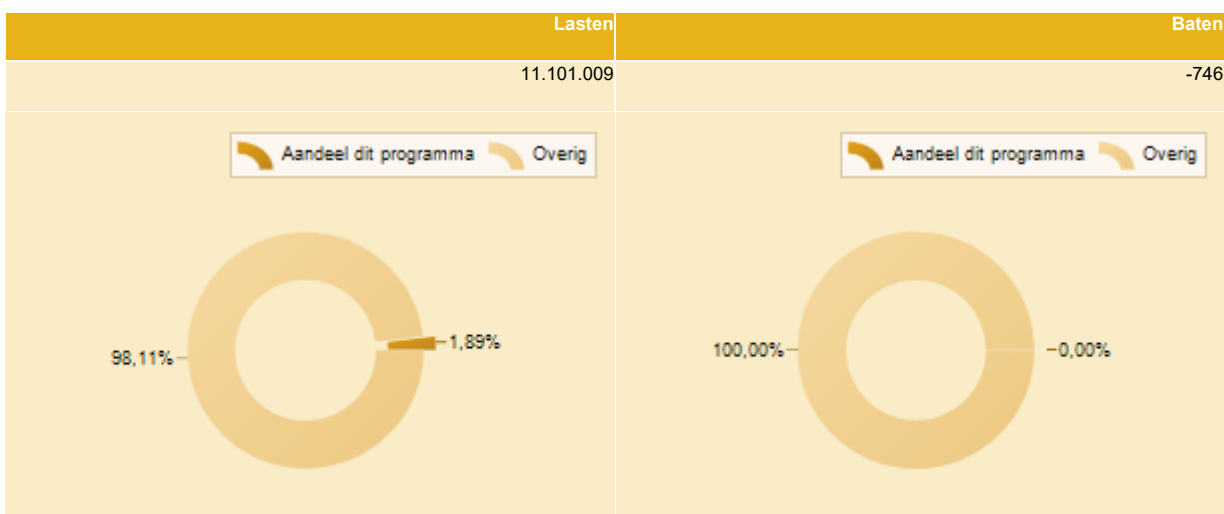
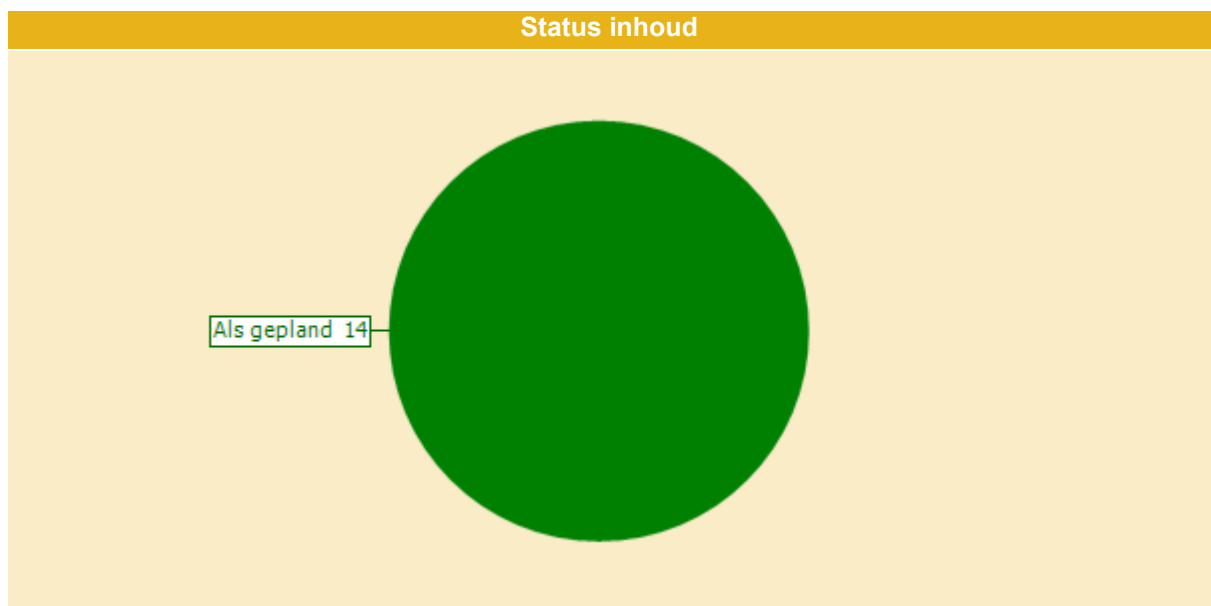
- Goed gewaardeerde cursus Politiek Actief in het najaar met 18 deelnemers

Knelpunten

Er zijn geen noemenswaardige knelpunten.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten	8.605.676	8.742.526	12.473.283	11.101.009	1.372.274
Baten	-23.321	-19.640	-19.640	-746	-18.894
Saldo	8.582.354	8.722.886	12.453.643	11.100.263	1.353.380

Beleidsopgave: 1.01 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

Inleiding

In 2025 heeft Provinciale Staten het hybride burgerberaad over de toekomst van wonen in Drenthe geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie is besloten om een tweede burgerberaad te organiseren. Het Drents Parlement ontwikkelt binnen het Interreg-project Speak UP een digitale methode voor inwonersparticipatie: Wij zijn Drenthe. Dit platform combineert online raadpleging via Polis met straatgesprekken, dialoogbijeenkomsten en podcasts. De Statengriffie neemt namens Het Drents Parlement deel aan dit project.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
1.01.01 Focus op de eigen bestuurlijke rol van Provinciale Staten ("het Drents Parlement")	Versterken van de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol van het Drents Parlement binnen het provinciaal bestuur. Dit gebeurt onder andere door: - het (laten) doen van onderzoek en organiseren van werkbezoeken om de betrokkenheid van PS bij verbonden partijen te vergroten - de informatiepositie van PS bij complexe besluitvormingsprojecten (o.a. met de Regeling grote projecten) te vergroten - het (laten) doen van onderzoek naar de mogelijkheden om de verbinding met inwoners te vergroten en nieuwe bestuurlijke instrumenten te ontwikkelen - het ondersteunen bij de ontwikkeling van eigen initiatieven van het Drents Parlement		- In 2025 is samen met de accountant een kennisbijeenkomst georganiseerd over verbonden partijen en de rol van Provinciale Staten daarbij. - Het Protocol verbonden partijen is door de staten aangepast (nieuwe werkwijze). - Gedurende het jaar zijn meerdere werkbezoeken georganiseerd, gericht op actuele thema's zoals natuur, oppervlaktewater, de omgevingsvisie en bestuursvraagstukken. Deze bezoeken droegen bij aan de verdieping van de inhoudelijke kennis van de statenleden. - Met het oog op grote projecten is een extern onderzoek uitgevoerd. Doel daarvan is het verbeteren van de informatievoorziening aan de staten. Er is een advies opgeleverd dat in 2026 nader uitgewerkt wordt. De N34 is hierbij als voorbeeldproject gebruikt. - In april vond de Noordelijke Statendag plaats, met als thema arbeidsmarkt en economische ontwikkelingen in Noord-Nederland. - De bijeenkomst aan het IPO-jaarcongres in Brussel door PS is gecombineerd met een bezoek aan de Permanente Vertegenwoordiging van Niedersachsen en een gesprek met de minister van Europese Zaken.
1.01.02 Optimalisering van de informatie- en beoordelingspositie van Provinciale Staten	Om de informatie- en beoordelingspositie van PS te optimaliseren worden onder andere: - Adviezen opgesteld om de inrichting van de planning- en controldocumenten vanuit het oogpunt van PS te verbeteren, de rol van PS in de veranderende samenleving te versterken en de invloed van Europa bij strategische onderwerpen te verduidelijken - Notities en overzichten gemaakt op basis van onderzoek om de besluitvorming bij strategische beleidsdocumenten en planning- en controldocumenten te ondersteunen - Panelonderzoeken gedaan om de mening van Drentse inwoners te peilen - Beleidsdossiers over strategische onderwerpen opgesteld en geactualiseerd ten behoeve van het Statenportaal - Kennisbijeenkomsten ontwikkeld voor PS over strategische onderwerpen		- In overleg zijn gezamenlijk (PS en GS) specifieke afspraken gemaakt over de behandeling van de provinciale jaarrekening en voorjaarsnota. - Eind 2025 zijn de Begeleidingscommissie Accountant en de statenwerkgroep P&C-cyclus samengevoegd tot één nieuwe Auditcommissie. - Ter ondersteuning van de informatievoorziening aan de staten zijn door de griffie oplegnotities over de jaarstukken 2024 en begroting 2026 gemaakt. - Gedurende het jaar zijn diverse kennisbijeenkomsten georganiseerd. Thema's waren o.a. participatie, integriteit en ondernijning, energie, landbouw en natuur. - Ter voorbereiding op het tweede burgerberaad is een gezamenlijke workshop gehouden voor Statenleden, gedeputeerden en betrokken ambtenaren over mogelijke onderwerpen. - De Statenexcursie in maart stond in het teken van het thema grensregio-problematiek/ elke regio telt. - In 2025 is gestart met een voor- en najaarsinformatiemarkt voor Statenleden.
1.01.03 Focus op de Drentse samenleving: Provinciale Staten communiceren transparant en zijn toegankelijk en zichtbaar	Om het Drents Parlement voor de Drentse samenleving zichtbaar en toegankelijk te laten zijn, worden diverse instrumenten ingezet zoals: - een uitnodigende website van het Drents parlement, - het richten van de externe communicatie op een brede groep		- Meerdere Drentse scholen hebben deelgenomen aan het provinciespel, Onderweg naar het Lagerhuis, Asser Model United Nations (ASMUN), het NJR-provinciaal jeugddebat en het Model European Parliament (MEP). - Bij de publiekscampagne voor de nieuwe commissaris zijn vele verschillende communicatiekanalen en middelen ingezet. Dit ten behoeve van de vastgestelde profielschets

	mensen door gebruik te maken van beeldmateriaal, korte en duidelijk geschreven teksten en verschillende communicatiekanalen opstellen van een communicatieplan met als bedoeling (meer) in verbinding besturen; de deelname stimuleren van alle groepen in de Drentse samenleving aan de regionale democratie.		- Ook dit jaar is een groei zichtbaar in het bereik op onze sociale mediakanalen zoals Instagram, LinkedIn, Facebook en X. De publiekscampagne 'Mijn Drentse Commissaris', het afscheid van de commissaris en de komst van de nieuwe commissaris hebben hier aan bijgedragen. - De staten hebben besloten de cursus Politiek Actief structureel aan te bieden. De eerste bijeenkomst van een reeks vond plaats in oktober-november.
1.01.04 Vergroting van ruimte voor invloed voor inwoners op het provinciaal beleid	Om de inwoners meer ruimte te bieden voor het uitoefenen van invloed op het provinciaal beleid, is in 2024 door het parlement een (hybride) burgerberaad georganiseerd. Op basis van de evaluatie hiervan, kan een vervolgstap gezet worden. De statenwerkgroep verbindend besturen begeleidt deze ontwikkeling. Onderdeel van het onderzoeksprogramma van de staten zijn daarnaast projecten die onderdeel zijn van de Europese samenwerking rondom het Interreg-project Speak UP. Dit driejarige project richt zich op het vergroten van de betrokkenheid van burgers bij de overheid c.q. het provinciaal bestuur (in Drenthe) en andersom.		- De eerste editie van het project "Wij zijn Drenthe" is uitgevoerd, met als het thema "fietsen in Drenthe". Na een online raadpleging via Polis zijn op verschillende locaties gesprekken gevoerd tussen Staten-en commissieleden en inwoners (op straat, op de markt en in de bibliotheek). Aansluitend vond een publieke dialoog tussen inwoners en statenleden plaats. Van deze bijeenkomst is een podcast gemaakt. Op basis van de evaluatie wordt een vervolg georganiseerd in 2026. - In juni vond de terugkomdag van het eerste burgerberaad plaats. Deelnemers kregen daarbij een terugkoppeling over de voortgang van de uitgebrachte adviezen. - In juli is het evaluatierapport van het burgerberaad in PS besproken. Daarbij is besloten om opnieuw een burgerberaad te organiseren. - De provincie Drenthe heeft deelgenomen aan twee partnermeetings binnen het Europese Interreg Speak Up project. Tijdens deze bijeenkomsten zijn praktijkervaringen rond inwonerbetrokkenheid uitgewisseld en gedeeld.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte indicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Verplichte indicator: opkomst bij verkiezingen

Opkomst bij Europese Parlementsverkiezingen in Drenthe 47,4% (2024)

Opkomst bij Tweede Kamerverkiezingen in Drenthe 81,4% (2023)

Opkomst bij Provinciale Statenverkiezingen in Drenthe 66,4% (2023)

Opkomst bij Gemeenteraadsverkiezingen in Drenthe 53,1% (2022)

Aantal fracties in Drents Parlement is 15, waarvan twee nieuw

Nieuwe Statenleden 25 van de 43

Aantal bijzondere commissieleden 28

Uitbreiding van het aantal zetels 41 naar 43

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

1.01 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		1.296.187	1.615.223	1.678.350	-63.127
	Doelstelling 1.01.01 Focus op de eigen bestuurlijke rol van Provinciale Staten ("het Drents Parlement")	931.171	1.214.207	1.320.781	-106.574
	Doelstelling 1.01.02 Optimalisering van de informatie- en beoordelingspositie van Provinciale Staten	365.016	401.016	357.570	43.446
Saldo		1.296.187	1.615.223	1.678.350	-63.127

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 1.02 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

Inleiding

In 2025 heeft de commissaris van de Koning invulling gegeven aan haar rijksverantwoordelijkheden op het terrein van bestuur, veiligheid en de relatie tussen overheid en samenleving.

De commissaris vervulde een centrale rol bij lopende burgemeestersprocedures, waaronder de benoeming van de burgemeester van Meppel, en was voorzitter van de Provinciale Regietafel Asiel.

Aan deze regietafel zijn met gemeenten, het COA en andere partners afspraken gemaakt over asielopvang, huisvesting van statushouders en de opvang van Oekraïense ontheemden. Daarnaast gaf zij richting aan de Drentse aanpak van ondermijning via samenwerking binnen het RIEC en door inzet op bestuurlijke weerbaarheid. Door ambtsbezoeken aan alle Drentse gemeenten, representatieve werkzaamheden en de behandeling van ombudszaken bleef zij in direct contact met bestuurders, organisaties en inwoners. Deze inzet droeg bij aan een zorgvuldige uitvoering van rijksbeleid en aan het vertrouwen in het openbaar bestuur in Drenthe.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
1.02.01 Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken	Burgemeesterszaken De commissaris zorgt voor een goed verloop van (her)benoemingsprocedures van alle Drentse burgemeesters en benoemingen van waarnemers als dat nodig is. In 2025 zal in ieder geval in Meppel een nieuwe burgemeester benoemd moeten worden. Ondermijning Criminelen zijn vindigrijk en op zoek naar nieuwe gelegenheden voor financieel gewin. Vele criminelen maken misbruik van maatschappelijke structuren. Dit ondermijnt onze rechtsstaat. Bestuurders van de Drentse gemeenten, waterschappen en de provincie hebben begin 2024 hun handtekening gezet onder de Drentse Aanpak Ondermijning. Ze werken op het gebied van ondermijning nauw samen op het gebied van bewustwording, informatiepositie, regelgeving, weerbaarheid en communicatie. In totaal zijn er 28 ambities geformuleerd en het behalen van deze ambities gaat in nauwe samenwerking met het Regionaal Informatie en Expertisecentrum (RIEC) Noord-Nederland. Eén van de ambities betreft het vergroten van de interne weerbaarheid. In de afgelopen jaren zijn we hiermee gestart en we zetten hier verder op in door het verhogen van de bewustwording van de provinciale organisatie (medewerkers, bestuur en Provinciale Staten) over ondermijning en het herkennen van signalen en de risico's daarvan én het bieden van een (veilig) handelingsperspectief waar men terecht kan bij vragen, vermoedens of concrete signalen in relatie tot ondermijning. Naast deze ambities wordt er, met inzet van de extra capaciteit, in 2024 een aantal inspanningen in gang gezet waarvan we verwachten dat deze in 2025 effect zullen krijgen. Bijvoorbeeld de verbinding die is gelegd met: • de Sociale Agenda en het programma 'Jonge aanwas' van het RIEC. Momenteel wordt		<i>Commissaris van Koning en Rijkstaken Burgemeestersbenoemingen</i> In 2025 is er één nieuwe burgemeester benoemd. Op 1 april 2025 is de heer A. Maathuis benoemd als nieuwe burgemeester van Meppel. <i>Afscheid en benoeming commissaris van de Koning</i> Op 1 december 2025 is de commissaris van de Koning Mevrouw Klijnsma teruggetreden. Mevrouw Agnes Mulder is per 1 januari 2026 benoemd als nieuwe commissaris. Samen met de ambtelijke organisatie is gewerkt aan een passend afscheid van commissaris Klijnsma en een goede voorbereiding op de start van de nieuwe commissaris. <i>Ombudsfunctie</i> De ombudsfunctie van de commissaris is in 2025 ingevuld via signalering, bemiddeling en advisering. In totaal zijn 30 ombudszaken behandeld. In één geval is een externe mediaor ingezet. De commissaris heeft betrokken burgers geïnformeerd over de formele bezwaar- en beroepsprocedures, evenals over de geldende klachtenprocedures, waaronder die van de Nationale Ombudsman. <i>Ambtsbezoeken</i> In het kader van de Rijksverantwoordelijkheid van de commissaris zijn in 2024 en 2025 alle gemeenten in Drenthe bezocht. Tijdens deze bezoeken sprak de commissaris met burgemeesters, de colleges van B&W, raadsleden en maatschappelijke organisaties. <i>Onderscheidingen</i> In 2025 zijn de volgende onderscheidingen toegekend: • 99 Koninklijke onderscheidingen bij Algemene Gelegenheid • 28 Koninklijke onderscheidingen bij Bijzondere Gelegenheid • 2 Koninklijke Erepenningen

verkend of de provincie kan ondersteunen in het voorkomen dat jongeren het criminele pad op gaan;

- het programma Landelijk gebied en het programma Buitengebied van het RIEC. Om vandaaruit te verkennen welke rol en bijdrage de provincie kan leveren in het voorkomen van de georganiseerde criminaliteit in het buitengebied. Ook blijven we inzetten op het uitvoeren van BIBOB onderzoek. Dit deden we al bij omgevingsvergunningen maar, met inzet van de extra capaciteit, gaan we Bibob ook toepassen bij subsidies en vastgoedtransacties. In het najaar van 2025 wordt de provinciale inzet in de aanpak tegen ondermijning en de uitvoering van Bibob-taken geëvalueerd en worden de Staten geadviseerd over de invulling van de beleidscapaciteit voor de periode 2026 ev.

Vluchtelingen

De asiel- en vluchtelingenketen in Nederland staat al lange tijd onder druk en de effecten hiervan komen dagelijks tot ons. Binnen deze keten zijn diverse organisaties actief die met een eigenstandige rol, taak en bevoegdheid werken aan de opgaven die zich in deze keten voordoen. Met inwerkingtreding van de spreidingswet op 1 februari 2024 hebben de commissarissen van de Koning een wettelijke taak tot het voorzitten van de Provinciale Regietafels Asiel. Aan de PRT proberen de verschillende overheden en aan het Rijk gelieerde instanties te komen tot voldoende opvangplekken voor asielzoekers en Oekraïense ontheemden.

Het nieuwe hoofdlijnenakkoord van de coalitiefracties in de Tweede Kamer stelt de spreidingswet weer ter discussie. Daarmee wordt zowel de taak als de financiering hiervan onzeker.

Ambtsbezoeken

De commissaris legt ambtsbezoeken af aan alle gemeenten in haar rol als Rijksorgaan. Op deze manier laat zij zich informeren door gemeenteraden, colleges en inwoners en krijgt zij een goed beeld van de actualiteiten in de Drentse gemeenten. Representatie
De commissaris heeft ook een representatieve taak bij bezoeken van het Koninklijk Huis en het corps diplomatique. Dergelijke bezoeken hebben over het algemeen brede uitstraling in de pers en daarmee wordt Drenthe voor het voetlicht gebracht.

Woo-verzoeken

In 2025 zijn vier Woo-verzoeken afgehandeld die betrekking hadden op de rijkstaken van de commissaris: drie verzoeken zagen over asieltaken en één over de ombudsfunctie/bestuurlijke integriteit.

Veiligheid en weerbaar bestuur

Aanpak ondermijning en weerbaar bestuur

- De gezamenlijke Drentse aanpak van ondermijning is in 2025 voortgezet. Doel is het versterken van de weerbaarheid van het openbaar bestuur, het voorkomen van het zogenoemde waterbedeffect en een effectievere aanpak van georganiseerde criminaliteit. In dit kader zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:
- Een Drents congres over zorgcriminaliteit;
- Een integraal congres over integriteit, ondermijning, agressie en geweld;
- Uitvoering van het project De boer op, met erfbezoeken en bijeenkomsten samen met politie en Omgevingsdienst Drenthe;
- Uitrol van de campagne Meld Misdaad Anoniem gericht op bedrijventerreinen;
- Start van een regionaal overleg over de Wet Bibob met alle DAO-partners en het Openbaar Ministerie;
- Doorontwikkeling van DAO 2.0, met een financiële impuls op basis van een amendement van Provinciale Staten.

De provincie nam deel aan de integrale aanpak van het RIEC en ondersteunt dit waar nodig en gewenst.

Met de extra beleidscapaciteit op ondermijning en Bibob is de uitvoering van de Wet Bibob verder versterkt. Centraal in 2025 stonden bewustwording van de provinciale organisatie, verdere invoering van het Bibob-beleid, het versterken van de relaties in de provinciale organisatie en het investeren in ons externe netwerk. In september zijn de Statenleden in een besloten informatiebijeenkomst geïnformeerd over de behaalde resultaten voortgang van deze inzet en de speerpunten voor de komende jaren.

(Maatschappelijke) Veiligheid

- Samen met de griffie en de interne organisatie is een protocol voor demonstraties opgesteld en door het Presidium vastgesteld.
- Samen met de interne organisatie, de gemeenten De Wolden en Westerveld en de terreinbeherende organisaties is gewerkt aan een concreet handelingsprotocol voor incidenten met de wolf op het Dwingelderveld.
- Samen met partners versterken we de weerbaarheid en veerkracht van overheid en samenleving, in samenhang met de Defensie Agenda. We voeren hierover gesprekken met Veiligheidsregio Drenthe en zijn in 2025 gestart met het versterken van de interne weerbaarheid, onder meer door actualisatie van het provinciale crisisplan.
- We hebben uitvoering gegeven aan de Regeling Beveiligingsmaatregelen Decentrale Bestuurders.

Aanpak natuurbranden

Samen met het Rijk en de Veiligheidsregio Drenthe werkt de provincie aan een Drentse aanpak om de impact van natuurbranden op natuurgebieden en de fysieke leefomgeving te beperken. In 2025 zijn de voorbereidingen gestart, waaronder een plan van aanpak met een inventarisatie van maatregelen en een quickscan van natuurgebieden. Februari 2026 is een startbijeenkomst gepland, waarin de eerste resultaten en voorbeelden worden gedeeld met alle betrokken partijen. Deze vormen de basis voor een provinciaal natuurbrandpreventieplan

Asielzaken en opvang

Provinciale Regietafel Asiel (PRT)

Onder voorzitterschap van de commissaris van de Koning vindt structureel overleg plaats met partners over de

	asiel- en vluchtelingenopvang Aan de PRT nemen de Drentse gemeenten, de provincie, het COA, Nidos en vertegenwoordigers van het ministerie van Asiel en Migratie deel. In dit overleg worden afspraken gemaakt over asielopvang, de huisvesting van statushouders en de opvang van Oekraïense ontheemden. De inzet van deze samenwerking is om betrokken organisaties in staat te stellen hun taken samenhangend uit te voeren en te komen tot voldoende opvangplekken in Drenthe. De regietafel richtte zich in 2025 op: • Het ondersteunen van gemeenten bij de uitvoering van de Spreidingwet; • Opvang van Oekraïense ontheemden. Vanuit de provincie zijn financiële middelen beschikbaar gesteld om opvanglocaties te versterken op het gebied van veiligheid, leefkwaliteit, welzijn en participatie. • Een verzoek aan de minister om de normen voor de opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers aan te passen. De standaardnorm van 50 opvangplekken bleek in plattelandsgemeenten onhaalbaar.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Niet van toepassing.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

1.02 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		68.696	1.224.034	600.749	623.285
	Doelstelling 1.02.01 Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken	68.696	1.224.034	600.749	623.285
Saldo		68.696	1.224.034	600.749	623.285

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe

Inleiding

In 2025 hebben Gedeputeerde Staten samen met Provinciale Staten verder gewerkt aan het versterken van een open, betrouwbaar en samenwerkend bestuur in Drenthe. Centraal stonden het verbeteren van participatie, het vergroten van invloed op nationaal en Europees beleid en het versterken van de samenwerking met gemeenten en maatschappelijke partners.

Participatie en democratische vernieuwing

Er is voortgebouwd op de lijn om inwoners meer te betrekken bij het provinciale beleid. In samenwerking met de Statengriffie is gewerkt aan de voorbereiding van het tweede burgerberaad en is het participatieplatform Wij zijn Drenthe verder doorontwikkeld. Het beleidskader participatie is in december door PS vastgesteld. Hierin zijn uitgangspunten en werkprincipes opgenomen voor een structurele aanpak van participatie. Ook is ingezet op kennisuitwisseling via het provinciale participatienetwerk, de Noordelijke Leergemeenschap Participatie (start 2026) en het Europese project Speak UP.

De adviezen uit het Burgerberaad Wonen uit 2024 worden vanuit verschillende thema's omgezet in concrete beleidsvoorstellen en besluiten. Zo zijn veel adviezen uitgewerkt in de Woonagenda en zijn adviezen over energie uitgewerkt in de energievisie. Het advies over mobiliteit wordt expliciet opgenomen in het nieuw te schrijven Mobiliteitsprogramma. De uitvoeringsprogramma's die daaronder komen zullen van start gaan in 2028. In bijlage 9 wordt de opvolging van de afzonderlijke adviezen geschetst.

Public affairs en belangenbehartiging

In Den Haag hebben we onze aanwezigheid versterkt via een public affairscoördinator en actieve betrokkenheid bij politieke processen. Inzet is gepleegd op onder meer de Voorjaarsnota van het Rijk, het behoud van middelen voor de Nedersaksenlijn en verkiezingsprogramma's.

Internationaal is gewerkt aan de uitvoering van onze Europa- en Duitslandagenda. In Brussel is actief invloed uitgeoefend op relevante beleidsdossiers, zoals landbouw, energie en defensie. In Duitsland zijn de relaties met Nedersaksen, Emsland en Grafschaft Bentheim verder verdiept. Een delegatie van Provinciale Staten en de commissaris van de Koning bracht in oktober een werkbezoek aan de Permanente Vertegenwoordiging van Nedersaksen in Brussel.

Interbestuurlijk samenwerken

De provincie heeft ook in 2025 ingezet op sterke samenwerking met gemeenten, regio's en maatschappelijke partners. Dat gebeurde onder andere via het SNN, Regio Zwolle, Regio Groningen Assen, Regiodeals en het traject Nij Begun.

De toenemende complexiteit van het gemeentelijk takenpakket maakt regionale samenwerking noodzakelijker. In gesprekken met colleges van B&W en maatschappelijke organisaties is gezocht naar verbinding en gezamenlijke uitvoering van maatschappelijke opgaven.

Interbestuurlijk toezicht

Het Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht (IBT) is in 2025 afgestemd met de Drentse gemeenten en vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Ook is de integrale rapportage IBT vastgesteld.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
1.03.01 Rechtermatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming	Bij onze besluitvorming passen wij de geldende regelgeving en beleidskaders toe, waaronder de Wet Bibob, de Archiefwet, de Wet open overheid (Woo), de Algemene Wet bestuursrecht (Awb) en het Burgerlijk wetboek (BW). De juridische kwaliteit borgen wij door tweedelijns advisering en toetsing van o.a. regelgeving en overeenkomsten. Controladvisering, uitvoeren van rechtmatigheid, doelmatigheid- en doeltreffendheids-onderzoeken en de verbijzonderde interne controle.		Juridische kwaliteit en integriteit De juridische kwaliteit van de organisatie is geborgd met toepassing van geldende regelgeving en beleidskaders, waaronder de Algemene Wet bestuursrecht (Awb), de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), de Wet Bibob, de Archiefwet, de Wet open overheid (Woo) en het Burgerlijk wetboek (BW). Daarnaast is de juridische kwaliteit gewaarborgd ook door via tweedelijns advisering, toetsing van onder andere regelgeving en (samenwerkings)overeenkomsten. Nieuwe ontwikkelingen in wetgeving en technologie, zoals kunstmatige intelligentie (AI), vragen om verdere professionalisering en ontwikkeling van nieuwe of aanpassing van bestaande kaders. In 2025 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. Implementatie Bibob-beleid In 2025 is verder ingezet op de implementatie van het Bibob-beleid. Een belangrijke voorwaarde voor ons signaalgerichte Bibob-beleid is dat medewerkers signalen herkennen en melden. Daarom hebben alle thema's een bewustwordingssessie gevolgd. We hebben verder het signaalgerichte beleid uitgerold bij vastgoed en subsidies. Ook is de samenwerking met Drentse gemeenten geïntensiveerd. Bereikte resultaten hierbij zijn:

			• Er is onderzoek gedaan naar de behoefte en mogelijkheden om regionaal in Drenthe samen te werken in kader van Bibob. • De samenwerking op gebied van Bibob met partners in het veiligheidsdomein, zoals politie, Openbaar Ministerie en het RIEC is geïntensiveerd. • Er is een Drents Bibob netwerkoverleg gestart waarbij de provincie, Drentse gemeenten, waterschappen, OD Drenthe, het OM en het RIEC aansluiten. In kader van ons Bibob-beleid hebben we meerdere Bibob-onderzoeken verricht om te voorkomen dat subsidies, vastgoedtransacties, omgevingsvergunningen en aanbestedingen misbruikt worden voor het plegen van strafbare feiten en/of het witwassen van illegaal verkregen middelen. In kader van de incidenteel verkregen middelen voor ondermijning en Bibob heeft er een evaluatie plaatsgevonden om inzage te geven in de opbrengsten aan de Provinciale Staten. Op basis hiervan is een voorstel uitgewerkt om de extra middelen te verlengen voor de komende vier jaren. Hiermee is de onderzoekscapaciteit tot en met 2029 uitgebreid. Deze uitbreiding maakt het mogelijk om het signaalgerichte beleid verder door te voeren en de integriteitstoetsing binnen de provincie verder te versterken. Er is door concerncontrol uitvoering gegeven aan advisering op onder meer de kwaliteit van P&C producten en de wekelijkse advisering op besluitvormingsstukken. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het opstarten van een nieuw onderzoek in het kader van artikel 217a Provinciewet in 2026. Verder zijn onderzoeken van de Noordelijke Rekenkamer gecoördineerd en is door de verbijzonderde interne controle uitvoering gegeven aan het controleplan, waar het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording van het college onderdeel vanuit maakt.
1.03.02 Financieel gezonde en krachtige Drentse medeoverheden	Onder coördinatie tot stand gekomen Uitvoeringsprogramma Interbestuurlijk Toezicht en integrale rapportage Interbestuurlijk Toezicht. Beoordelen structureel en reëel evenwicht van de begroting en meerjarenraming van de Drentse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.		In 2025 heeft de provincie de begrotingen van de Drentse gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen beoordeeld. Op basis hiervan zijn besluiten genomen over de vorm van toezicht die in 2026 van toepassing is. Als onderdeel van onze wettelijke toezichtstaak hebben wij in het provinciale deel van het landelijke toezichtverslag aan de Tweede Kamer een nadere toelichting gegeven op de financiële positie van de Drentse gemeenten. Daarbij is niet alleen gekeken naar de cijfers, maar ook naar het verhaal daarachter. Zo ontstaat een beter en genuanceerd beeld van de financiële situatie en ontwikkelingen bij het lokaal bestuur in Drenthe.
1.03.03 Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven	Wij geven onze samenwerking met andere partijen vorm door onder meer werkbezoeken aan Drentse gemeenten, omliggende provincies en Drentse waterschappen. Ook het inrichten en beheren van de governance van verbonden partijen en samenwerkingsverbanden draagt hieraan bij. Daarnaast werken we in 2025 aan onze vernieuwde samenwerkingsafspraken met de Sociaal Economische Raad Noord-Nederland.		Het afgelopen jaar hebben we als college 2 werkbezoeken gebracht aan een maatschappelijke partner en een provincie. Dit naast onze jaarlijkse zomerbijeenkomst met de Drentse bestuurders.
1.03.04 Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk	Voor het verwerven van een sterke lobbypositie moeten we goed zichtbaar zijn in de relevante netwerken en tijdig de juiste informatie verkrijgen om Drentse beleidsdoelstellingen te behalen. Om onze doelstellingen op nationaal niveau te kunnen behalen, trekken wij veelal samen op met het Interprovinciaal Overleg (IPO) en onze lobbyisten van het SNN. Op Europees vlak willen wij invloedrijke posities bezetten in ambtelijke en bestuurlijke (inter)nationale netwerken zoals Comité van de Regio's en de CPMR (Conference of Peripheral Maritime Regions)-North Sea Commission (waarbij wij ambtelijk rechtstreeks en bestuurlijk via de provincie Groningen zijn aangehaakt). Daarnaast gebruiken wij onze Europa-agenda voor het beheren en stimuleren van Europese projecten.		De provincie Drenthe is in 2025 actief en zichtbaar geweest binnen relevante netwerken, zowel nationaal als internationaal. Door gericht contact met besluitvormers en samenwerkingspartners heeft de provincie tijdig toegang tot relevante informatie en is invloed uitgeoefend op dossiers die belangrijk zijn voor het realiseren van de Drentse beleidsdoelen. <i>Public Affairs - Den Haag</i> Er is regelmatig contact geweest met bewindspersonen, Kamerleden en de ambtelijke top van diverse ministeries. Drenthe is zichtbaar in de overleggen binnen het Interprovinciaal Overleg (IPO) en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), waarin actief wordt meegedacht en Drentse belangen worden ingebracht. De provincie heeft ook deelgenomen aan publieke en politieke netwerkevenementen, zoals het Prinsjesdagontbijt en Noord in Nieuwspoor. Deze bijeenkomsten bieden een podium om de

		zichtbaarheid van de provincie Drenthe te vergroten en om het contact met relevante gesprekspartners te onderhouden. <i>Public Affairs - Europa en Duitsland</i> Drenthe is goed vertegenwoordigd in Europese netwerken en grensoverschrijdende overleggen met de noordelijke provincies en de deelstaat Nedersaksen. Er is structureel contact met het Consulaat-Generaal in Düsseldorf, de Drentse grensgemeenten en de Duitse Landkreise langs de grens. In 2025 vonden twee delegatiebezoeken aan Brussel plaats, in maart en september. Tijdens het bezoek in maart is deelgenomen aan het evenement Ticket to Connect. In september namen leden van Provinciale Staten deel aan het IPO-jaarcongres in Brussel en is gesproken met vertegenwoordigers van de Conference of Peripheral Maritime Regions (CPMR). De gedeputeerde Europa en andere collegeleden voerden in 2025 gesprekken met Europarlementariërs, leden van de Europese Commissie, vertegenwoordigers van de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland en ambtenaren van Europese departementen. Tijdens deze gesprekken zijn Drentse belangen en lobbydossiers onder de aandacht gebracht. Daarnaast heeft Drenthe actief deelgenomen aan de jaarlijkse Week van de Regio's en Steden in Brussel, inclusief het nationale netwerkevenement van het Huis van de Nederlandse Provincies. Hiermee is de zichtbaarheid en positie van Drenthe binnen de Europese netwerken verder versterkt. Ook binnen nationale en interprovinciale samenwerkingsverbanden zoals IPO, HNP en SNN is Drenthe actief betrokken geweest bij het delen van kennis, het formuleren van gezamenlijke standpunten en het uitdragen van de Drentse belangen.
1.03.05 Versterken van de samenwerking met Duitsland	Voor het versterken van de samenwerking met Duitsland, in het bijzonder de Landkreise Emsland en Grafschaft Bentheim voeren we de Drentse Duitslandagenda uit. Daarnaast voeren wij de Samenwerkingsagenda Nederland-Nedersaksen uit, samen met het Rijk, in het bijzonder het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alsook de provincies Groningen, Fryslân en Overijssel. Wij participeren in het Europees netwerk van grensregio's (European Association of Economic Border Regions). Wij voeren het Interreg VI Programma Nederland-Duitsland 2021-2027 uit.	 <i>Samenwerking met Duitsland en grensregio's</i> Voor het versterken van de samenwerking met Duitsland voert de provincie Drenthe de Drentse Duitslandagenda uit. De focus ligt op de samenwerking met de Landkreise Emsland en Grafschaft Bentheim. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan de Samenwerkingsagenda Nederland-Nedersaksen, samen met het Rijk, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Consulaat-Generaal in Düsseldorf en de provincies Groningen, Fryslân en Overijssel. Drenthe is actief in het Europese netwerk van grensregio's (European Association of Economic Border Regions) en neemt deel aan de uitvoering van het Interreg VI-programma Nederland-Duitsland (2021–2027). Een belangrijk resultaat in 2025 was de vaststelling van de derde Drentse Duitslandagenda door Provinciale Staten in mei. Bij het opstellen van deze agenda is opnieuw bevestigd hoe waardevol een stabiel, zichtbaar en breed gedragen Drents Duitslandbeleid is voor onze Duitse partners. De Drentse inzet werkt inspirerend: in december 2025 stelt de Landkreis Emsland een eigen Nederlandse-Agenda vast. Ook de Landrat van Grafschaft Bentheim heeft aangegeven een vergelijkbare agenda op te stellen. Een ander hoogtepunt in 2025 was de gezamenlijke presentatie van de Drentse Duitslandagenda, samen met de gemeenten Emmen en Coevorden, tijdens de Dag van de Duitse Eenheid op 3 oktober in Coevorden. Tot slot vond op 1 oktober een gezamenlijk bezoek plaats van Provinciale Staten en de commissaris van de Koning aan de Europaminister van Nedersaksen, Melanie Walter. Dit bezoek vond plaats in Brussel, in de vertegenwoordiging van de deelstaat Nedersaksen, en droeg bij aan het versterken van de onderlinge relaties.
1.03.06 Versterking participatie	Om samen met inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven betere beslissingen te nemen, is het belangrijk om goed deel te nemen aan beleidsprocessen en zorgvuldige stappen te volgen. We gaan een participatiebeleid opstellen door te kijken naar	 <i>Participatie en democratische vernieuwing</i> Op 17 december 2025 hebben Provinciale Staten het beleidskader participatie vastgesteld. Dit kader beschrijft de uitgangspunten en werkprincipes waarmee de provincie de komende jaren invulling

de manieren waarop we nu participeren, ervaringen van externe partners te verzamelen en te onderzoeken welke instrumenten en structuren er al zijn. Dit beleid wordt vertaald naar een plan om het in de praktijk te brengen: • We passen de huidige inspraakregels uit 1996 aan naar nieuwe regels voor participatie, zoals voorgeschreven in de Omgevingswet en de Wet versterking participatie op decentraal niveau. • We versterken of benutten beter de (interne) vaardigheden op het gebied van participatie van inwoners, bedrijven, organisaties en overheden door goede voorbeelden te delen, leerprojecten op te zetten en intervisie voor collega's te organiseren.	geeft aan participatie van inwoners en maatschappelijke organisaties. Parallel aan het beleidskader is het proces gestart om te komen tot een participatieverordening, als vervanging van de inspraakverordening uit 1996. Daarbij sluiten we aan bij ervaringen en goede voorbeelden van andere provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De opbouw van kennis en vaardigheden binnen de organisatie wordt ondersteund via de actielijnen uit het beleidskader. Daarnaast wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van het instrument burgerberaad en aan het verbeteren van digitale participatie, onder andere via het platform Wij zijn Drenthe.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte indicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Kengetal: gemeenten onder preventief financieel toezicht

Aantal gemeenten onder preventief financieel toezicht in Drenthe 0 (2025)

Definitie: Gemeenten staan onder preventief financieel toezicht van de provinciale toezichthouder als er sprake is van een niet structureel en reëel sluitende begroting en/of meerjarenraming bij een gemeente.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		6.937.763	9.194.146	8.459.955	734.191
	Doelstelling 1.03.01 Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming	871.398	871.398	2.665.113	-1.793.715
	Doelstelling 1.03.02 Financieel gezonde en krachtige Drentse medeoverheden	14.000	14.000	8.789	5.211
	Doelstelling 1.03.03 Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven	3.003.920	5.582.218	5.978.879	-396.661
	Doelstelling 1.03.04 Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk	3.048.445	2.726.530	-193.366	2.919.896
	Doelstelling 1.03.06 Versterking participatie	0	0	540	-540
Baten		-12.000	-12.000	-746	-11.254
	Doelstelling 1.03.01 Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming	-12.000	-12.000	-746	-11.254
Saldo		6.925.763	9.182.146	8.459.210	722.936

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 1.04 Verbinding met de Drentse samenleving

Inleiding

In 2025 heeft communicatie bijgedragen aan verbinding met de samenleving, begrijpelijke communicatie en goede dienstverlening. We voerden ons werk zorgvuldig en doelgericht uit, met blijvende aandacht voor dialoog en toegankelijkheid. Zo maakten we bij de communicatie over de wolf bewust ruimte voor verschillende perspectieven door zowel voor- als tegenstanders aan het woord te laten. Dit deden we in samenhang met meerdere inloopavonden en andere vormen van voorlichting. We ondersteunden participatietrajecten, zoals het participatiebeleid en de Omgevingsvisie. Doel daarbij is dat inwoners en betrokken organisaties goed kunnen meedenken en meedoen. Voor het klantcontactcentrum is het telefoniebeleid geactualiseerd. Daarmee verbeterden we de bereikbaarheid en zorgden voor snellere, eenduidigere en klantvriendelijker hulp aan inwoners. Daarnaast zijn we gestart met omgevingsanalyses. Hiermee brengen we signalen en ontwikkelingen van buiten beter in beeld. Zo kunnen we sneller inspelen op wat er leeft in de samenleving gericht acteren. Daarmee sluiten we aan bij de ontwikkeling in overheidscommunicatie waarin luisteren, helder uitleggen en dienstverlenend werken centraal staan.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
1.04.01 Ontwikkelen en uitdragen van een meer herkenbaar beeld van de provincie Drenthe bij inwoners, ondernemers en instellingen	Met onze provinciale communicatiestrategie laten we zien wat we doen en waar we voor staan als het gaat om onze ambities en werkzaamheden. We zetten daar passende communicatiemiddelen voor in, zoals webinars, uitlegvideo's, animaties en overzichten van vragen en antwoorden. Ook de media hebben een belangrijke rol. Wij proberen hen zo goed, zo volledig en snel mogelijk van informatie te voorzien.		Sociale media en publiekscommunicatie In 2025 is het herijkte sociaal mediabeleid vastgesteld door Gedeputeerde Staten en in het najaar besproken met Provinciale Staten. Het beleid biedt kaders voor een professioneel en doelgericht gebruik van sociale media, met aandacht voor transparantie, bereik en interactie met inwoners. We hebben daarnaast geïnvesteerd in toegankelijke publiekscommunicatie, onder andere via videoreeksen. Met Op pad met (met name gericht op bereikbaarheid en infrastructuur) en Elke Drent een thuis (over lokale wooninitiatieven) laten we op een laagdrempelige manier zien wat de provincie doet. Zo maken we ons werk zichtbaar en herkenbaar voor een breed publiek.
1.04.02 Stimuleren van contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners bij het ontwikkelen van beleid op onderwerpen die in de samenleving leven	Verbinding zoeken we onder andere door (vernieuwende) participatie en omgevingscommunicatie. We halen informatie 'van buiten naar binnen' door het volgen van publicaties over de provincie en reacties op (social) media-uitingen. Zo kunnen we beter aansluiten bij wat leeft en onze communicatie verbeteren. Ook is het belangrijk dat we rekening houden met herkenbaarheid, begrijpelijkheid en diversiteit in tekst en beeld, zoals voorgeschreven door de landelijke richtlijnen toegankelijkheid en de wettelijke (digitale) toegankelijkheidsnormen. In publicaties over onderwerpen waar de provincie zich mee bezighoudt laten we steeds vaker verschillende perspectieven zien, omdat dit kan bijdragen aan wederzijds begrip.		Dialoog en omgevingsbewust communiceren In 2025 hebben we een stap gezet in het structureel uitvoeren van omgevingsanalyses. Daarmee krijgen we beter zicht op signalen uit de samenleving en kunnen we gericht inspelen op wat er leeft in Drenthe. In onze communicatie-uitingen geven we steeds vaker ruimte aan maatschappelijke dilemma's. Zo laten we in de campagne &Drenthe verschillende perspectieven zien, bijvoorbeeld bij het thema wolf. Zowel voor- als tegenstanders komen aan het woord, waarmee we bijdragen aan een genuanceerde dialoog. Daarnaast ondersteunen we participatietrajecten, waaronder de uitvoering van het participatiebeleid en de ontwikkeling van de Omgevingsvisie. Daarmee helpen we inwoners en betrokken organisaties om op een toegankelijke manier mee te denken en mee te doen.
1.04.03 Door vraaggerichte dienstverlening voorzien in de klantbehoefte (gehoord worden)	Inwoners en organisaties kunnen ons telefonisch en digitaal goed bereiken. Zowel offline als online is onze informatie is op een laagdrempelige manier te vinden. We luisteren naar de klant en verplaatsen ons in zijn of haar situatie om te kijken waar het beter kan. Ook gaan we een bereikbaarheidsonderzoek uitvoeren, zodat de dienstverlening nog sneller en efficiënter verloopt. Het Klant Contact Centrum vervult hierin een centrale rol voor klanten en medewerkers.		Het telefoniebeleid is in 2025 vastgesteld. Hierdoor fungeert het Klantcontactcentrum (KCC) als centrale achtervang, wat de telefonische bereikbaarheid van de provincie heeft verbeterd.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Volgers Drenthe op Social Media per 31 december 2025:

Facebook	8.138 likes
Instagram	3.763 volgers
X	14.804 volgers
LinkedIn	26.036 volgers
Threads	613 volgers
Bluesky	619 volgers
Mastadon	17 volgers

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

1.04 Verbinding met de Drentse samenleving		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		439.880	439.880	361.954	77.926
	Doelstelling 1.04.01 Ontwikkelen en uitdragen van een meer herkenbaar beeld van de provincie Drenthe bij inwoners, ondernemers en instellingen	327.090	327.090	286.152	40.938
	Doelstelling 1.04.02 Stimuleren van contact met en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners bij het ontwikkelen van beleid op onderwerpen die in de samenleving leven	37.790	37.790	13.963	23.827
	Doelstelling 1.04.03 Door vraaggerichte dienstverlening voorzien in de klantbehoefte (gehoord worden)	75.000	75.000	61.839	13.161
Baten		-7.640	-7.640		-7.640
	Doelstelling 1.04.01 Ontwikkelen en uitdragen van een meer herkenbaar beeld van de provincie Drenthe bij inwoners, ondernemers en instellingen	-7.640	-7.640	0	-7.640
Saldo		432.240	432.240	361.954	70.286

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Programma 1 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten						
	1.01 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling	1.497.789	1.296.187	1.615.223	1.678.350	-63.127
	1.02 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld	1.713.084	68.696	1.224.034	600.749	623.285
	1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe	4.985.929	6.937.763	9.194.146	8.459.955	734.191
	1.04 Verbinding met de Drentse samenleving	408.874	439.880	439.880	361.954	77.926
	Totaal Lasten	8.605.676	8.742.526	12.473.283	11.101.009	1.372.274
Baten						
	1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe	-23.321	-12.000	-12.000	-746	-11.254
	1.04 Verbinding met de Drentse samenleving		-7.640	-7.640	0	-7.640
	Totaal Baten	-23.321	-19.640	-19.640	-746	-18.894
	Totaal programma	8.582.354	8.722.886	12.453.643	11.100.263	1.353.380

Toelichting	
Saldo Programma	1.353.380
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-396.681
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa	-3.280.574
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	783.683
Totaal verrekend met reserves	-2.893.572
Resultaat programma na bestemming reserves	-1.540.192

Lasten

Beleidsopgave: 1.01 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

De totale afwijking betreft een nadeel van € 63.127,--.

Beleidsopgave: 1.02 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

De totale afwijking betreft een voordeel van € 623.285,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 1.02.01 Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken

In december 2023 en 2024 heeft de provincie decentralisatie-uitkeringen (DU's) ontvangen voor de ondersteuning van de regietafel asiel. In overleg met alle gemeenten is gekeken waar de provincie kon ondersteunen. Het bijbehorende bedrag van € 558.398,-- is in de jaarrekening 2024 overgeheveld naar 2025, zodat deze middelen in het nieuwe jaar doelgericht konden worden ingezet. In 2025 is hiervan € 300.402,-- besteed, waarvan € 270.000,-- als subsidie aan de Veiligheidsregio voor een project ten behoeve van de opvang van Oekraïners. Het resterende bedrag van € 257.996,-- valt vrij.

In de decembercirculaire 2025 is opnieuw een DU in het kader van ondersteuning van de Provinciale Regietafel (PRT) ontvangen van € 357.398,--. Dit was wederom te laat om in 2025 te besteden. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2026 en 2027.

De overige afwijkingen hebben betrekking op kleinere budgetten die niet volledig zijn benut.

Beleidsopgave: 1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 734.191,--

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 1.03.01 Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming

Het nadeel op deze doelstelling wordt vooral veroorzaakt door een storting van € 1.735.543, -- in de voorziening Appa, waarvan € 1.705.931,-- in verband met de overdracht van de Appa naar het ABP. Daarnaast is € 314.652,-- toegevoegd aan de voorziening Wachtgeld in verband met verhoogde wachtgeld uitkeringen in de komende jaren.

Verder vallen de lasten € 23.440,-- hoger uit door het afscheid van enkele GS-leden. Daartegenover staat een voordeel van € 216.157,-- doordat de aansluiting op de landelijke Woo-voorziening is vertraagd.

Doelstelling: 1.03.03 Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven

Het nadeel op deze doelstelling wordt vooral veroorzaakt door een onjuist verwerkte begrotingsmutatie op het SNN-budget, waardoor het beschikbare budget € 417.486,-- lager is vastgesteld dan de feitelijke verplichtingen. De afwijking heeft geen gevolgen voor de uitvoering van het beleid en wordt betrokken bij de eerstvolgende begrotingswijziging in de P&C cyclus.

Daarnaast zijn als gevolg van onderlinge herschikking en fasering binnen de samenhangende taken de bijdragen voor IPO € 126.502,-- hoger uitgevallen en de bijdrage voor BIJ12 € 147.327,-- lager.

Doelstelling: 1.03.04 Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk

Het voordeel op deze doelstelling van € 2.919.896,-- wordt vooral veroorzaakt door de vrijval van middelen uit oude POP3-subsidies die door de RVO zijn afgehandeld. In het verleden zijn ten behoeve van landbouw- en natuurprojecten via de RVO bijdragen verleend vanuit het budget Cofinanciering Europa. Een deel valt nu vrij. Het gaat om € 1.841.593,--. Daarnaast blijft de uitvoering bij verschillende projecten achter, voornamelijk door de late openstelling van Europese programma's. Hierdoor is een deel van het budget in 2025 niet besteed. Het resterende saldo wordt deels verrekend met de reserve Verstrekte subsidies (conform de systematiek voor grote subsidies) en deels toegevoegd aan de Cofinancieringsreserve Europa.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten.

Beleidsopgave: 1.04 Verbinding met de Drentse samenleving

De totale afwijking betreft een voordeel van € 77.926,--.

Baten

Beleidsopgave: 1.01 PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 1.02 CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 1.03 Goed openbaar bestuur in Drenthe

De totale afwijking betreft een nadeel van € 11.254,--.

Beleidsopgave: 1.04 Verbinding met de Drentse samenleving

De totale afwijking betreft een nadeel van € 7.640,--.

Programma 2: Landelijk gebied

Inleiding

We moeten aan de slag met ingrijpende en verstrekkende opgaven, die Drenthe – en dan met name het landelijk gebied – blijvend zullen veranderen. De gevolgen van klimaatverandering, de transitie van de landbouw, de transitie naar een duurzame energievoorziening, voldoende woningen en werklocaties en een goede bereikbaarheid vragen allemaal om ruimte. Het Drentse landschap zal veranderen. Onze inzet daarbij is dat het landschap blijvend gewaardeerd wordt door onze inwoners en toeristen.

Onder ruimtelijke kwaliteit verstaan we ook het verbeteren van de bodem-, water- en natuurkwaliteit en het herstellen van biodiversiteit.

Successen

- Nationale databank Flora en Fauna (NDFF). NDFF is structureel ondergebracht bij ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling Uitvoeringstaken Natuur en Omgeving (UNO), waardoor gegevens publiek beschikbaar zijn.
- Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). In 2025 circa 500 hectare extra agrarisch natuurbeheer (ANLb) gerealiseerd en verbreed met water- en klimaatdoelen.
- Natuurinclusief Drenthe. De Basiskwaliteit Natuur is verbreed naar de bebouwde omgeving. Hierdoor is toepassing in dorpen en steden mogelijk gemaakt, in samenwerking met gemeenten en andere gebiedspartners.
- Duurzaam Boeren Drenthe: 430 melkveehouders nemen deel aan Duurzaam Boeren Drenthe.
- Kavelruil: Meer dan 1.500 hectare opnieuw verkaveld.
- Boekweitcoöperatie ondersteund in de oprichting.
- Pilot wolfwerende rasters. De pilot is in 2025 succesvol uitgevoerd en direct uitgebreid met een vervolgpilot en subsidie. Hiermee zijn meer landbouwhuisdieren preventief beschermd tegen wolvenschade.

Wolfwerende rasters

Knelpunten

Natura 2000 beheerplannen

In 2025 bleek dat het participatieproces meer tijd kost dan in eerdere jaren. Het college stemt intensiever af met inwoners en andere belanghebbenden. Dit zorgt voor zorgvuldige besluitvorming, maar vertraagt ook de voorbereiding en uitvoering van projecten.

Programma Natuurlijk Platteland en Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De uitvoering van het Programma Natuurlijk Platteland staat onder druk. Niet alle onderdelen kunnen volgens de oorspronkelijke planning richting 2027 worden gerealiseerd. Ondanks aanvullende maatregelen, zoals meer inzet via Prolander, lukt het niet overal om de volledige ontwikkelopgave van het Natuurnetwerk Nederland op tijd te realiseren. Dit komt vooral door het beperkt en niet tijdig beschikbaar komen van gronden binnen de NNN-begrenzing. Het uitgangspunt van vrijwillige grondverwerving speelt hierbij een rol. Daarnaast zorgen maatschappelijke en beleidsmatige onzekerheden, bijvoorbeeld rond stikstof en aanvullende wettelijke opgaven, voor terughoudendheid bij grondeigenaren en uitvoerende partijen. Deze knelpunten vertragen functiewijziging en inrichting. Dit speelt niet alleen in Drenthe, maar ook in andere provincies.

Natuurinclusief Drenthe en AACL-waarden

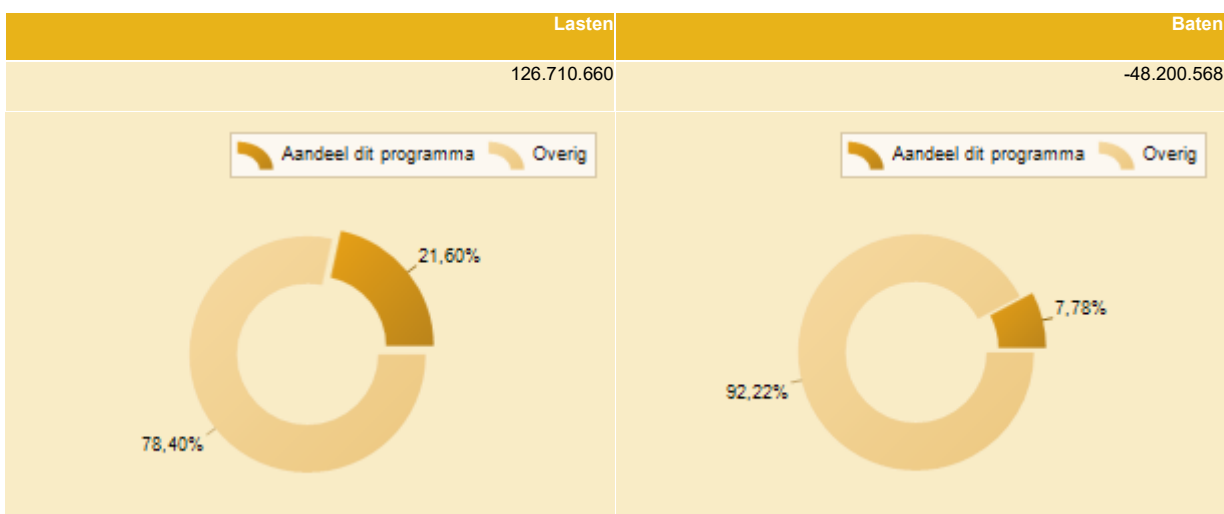
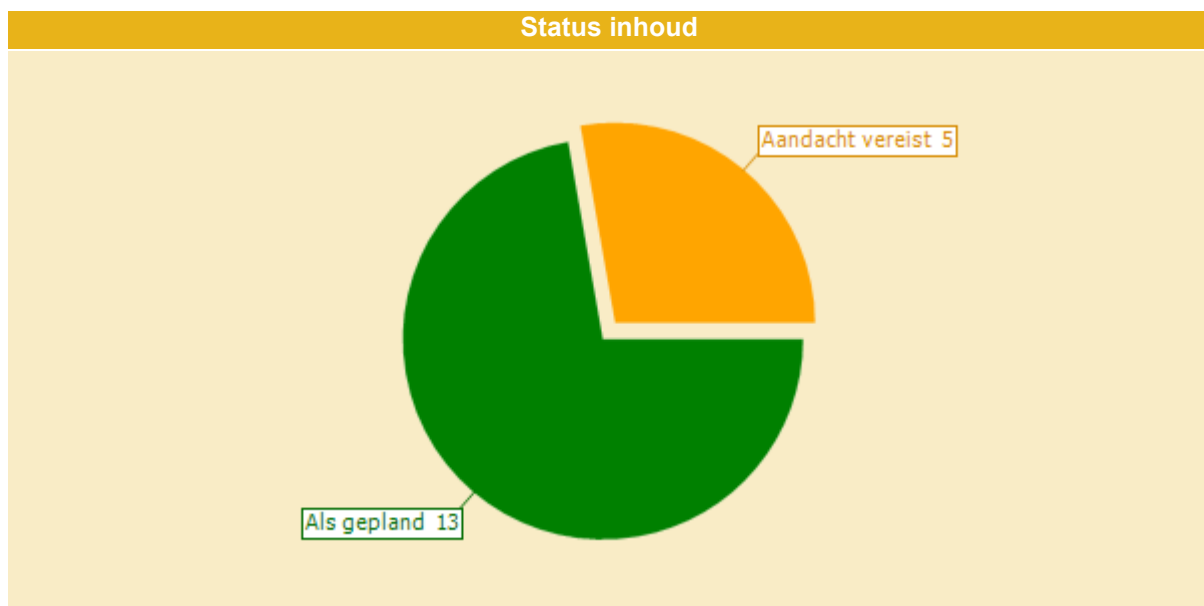
Bij de verdere uitwerking van Natuurinclusief Drenthe vragen aardkundige, archeologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden (AACL) om een zorgvuldige afweging bij het aanleggen van landschapselementen. Het ontbreken van een vastgesteld Drents afsprakenkader zorgt voor onzekerheid bij initiatiefnemers en gemeenten. Het bereiken van overeenstemming met en tussen gemeenten is noodzakelijk, maar kost meer tijd dan vooraf verwacht. Hierdoor vertraagt de voortgang van het traject.

Toename aantal WOO-verzoeken

Het aantal WOO-verzoeken is fors toegenomen dit vraagt stevige ambtelijke inzet. Hierdoor neemt de druk op de ambtelijke organisatie toe en komt ruimte voor andere werkzaamheden en beleidsprioriteiten in de knel.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten	88.139.708	120.027.957	125.080.301	126.710.660	-1.630.359
Baten	-39.907.587	-33.378.687	-49.725.981	-48.200.568	-1.525.413
Saldo	48.232.121	86.649.270	75.354.320	78.510.092	-3.155.772

Beleidsopgave: 2.01 Landbouw

Inleiding

De transitie van de landbouw, ingegeven door opgaven voor stikstof, water, biodiversiteit en klimaat, vraagt veel van de boeren in de Drenthe.

Het NPLG is door het Rijk beëindigd. Hiervoor komt nieuw beleid op basis van wettelijke opgaven. Wij kiezen voor een herijking, maar blijven wel werken aan een samenhangend plan voor de deelgebieden: het *Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)*. Voor de komende jaren is een extra budget van € 270 miljoen euro beschikbaar. Dit budget is verwerkt in de begroting en gekoppeld aan maatregelen voor landbouw, water- en natuuropgaven.

In april 2025 is de *landbouwkoers Drenthe* vastgesteld. Deze koers geeft richting aan de toekomst van de agrarische sectoren. Tegelijkertijd zijn er wettelijke opgaven die vooral invloed hebben op de grondgebonden sectoren en de open teelten. Als provincie erkennen we deze uitdagingen en werken we samen met de sector aan oplossingen. De landbouwkoers biedt een handelingsperspectief van onze agrarische sector en houdt rekening met ontwikkelingen binnen en buiten de agrarische sector. Landelijke opgaven zoals klimaat, water, natuur, biodiversiteit, energie, defensie, woningbouw en bereikbaarheid vragen ruimte en beïnvloeden de ruimtelijke inrichting van Drenthe.

Wij willen boeren ondersteunen bij de transitie die zowel het bedrijfseconomische rendement als de kwaliteit van natuur en landschap versterkt. We zoeken naar een balans tussen economie en ecologie. De Landbouwkoers Drenthe en de (nog) op te stellen uitvoeringsagenda Toekomstgerichte Landbouw spelen hierop in en bieden perspectief voor boeren in Drenthe die toekomstgericht willen ondernemen. Een belangrijke pijler is *Duurzaam Boeren Drenthe*. Met deze regeling is Drenthe landelijk koploper in het werken met kritische prestatie-indicatoren (KPI's) op het boerenerf. Voor de komende jaren zijn middelen beschikbaar om emissiereductie in de landbouw te realiseren. Dit gebeurt op bedrijfs- en gebiedsniveau via doorontwikkeling van KPI's, doelsturing, inzet van managementmaatregelen en innovaties.

Met de *AgroAgenda Noord-Nederland* geven we samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties, coöperaties en kennisinstellingen invulling aan de slogan 'Top-Voedsel uit een Rijk Landschap'. Met de provincie Groningen trekken we samen op bij de *Agenda voor de Veenkoloniën en Innovatie Veenkoloniën*.

Daarnaast ontvangen we specifieke uitkeringen van het Rijk om de landbouwtransitie te faciliteren. Deze zijn gericht op doorontwikkeling van doelsturing en het stimuleren van innovaties. Het Europese landbouwbudget vanaf 2023 biedt Drentse inkomenssteun via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). De nieuwe programmaperiode Nationaal Strategisch Plan/ GLB is gestart in 2023. De eerste provinciale openstellingen lopen vanaf 2024 en lopen door tot en met 2027.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
2.01.01 Werken aan een toekomstgerichte landbouw	We zetten in op samenwerking op Drentse en Noord-Nederlandse schaal op het gebied van landbouw en Agribusiness. Dit doen we onder andere via de Agroagenda en Innovatie Veenkoloniën . In het kader van landbouwstructuurversterking worden een aantal projecten uitgevoerd. We ondersteunen minimaal vijf (innovatie)projecten in de tuinbouw, akkerbouw, veehouderij en agribusiness gericht op verduurzaming, versterking van de biodiversiteit en verbetering van de financiële inkomenspositie van de deelnemers. In Drenthe is het Nationaal Strategisch Plan/Gemeenschappelijk Landbouwbeleid uitgewerkt naar een provinciale verordening; deze draagt bij aan de doelen van Drenthe.		AgroAgenda Noord-Nederland De AgroAgenda Noord-Nederland is een samenwerkingsplatform van partijen in de agroketen, landbouw, overheden, terreinbeheerders, milieufederaties en kennisinstellingen. Het doel: in 2040 zorgt landbouw in Noord-Nederland voor Top-Voedsel uit een rijk landschap. Dat vraagt inzet van alle partijen in de agrofoodsector en het landelijk gebied. De AgroAgenda ondersteunt initiatieven van ondernemers, ketenpartijen en bewoners met kennis, expertise en netwerken. Er zijn verschillende deelagenda's verbonden: MelkveeAgenda, AgroFoodcluster, Innovatie Landbouw Veenkoloniën, ReGeNL, Dairy Campus, kennis Consortium Bodem en Greenport Noord. In 2022 zijn drie deelprogramma's toegekend in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG): begeleiding van boeren, experimenteelgebied en gelijkwaardige positie aan tafel. In 2025 zijn deze uitgevoerd. Greenport Noord Drentse tuinders hebben samen met noordelijke tuinders, waaronder fruittelers, bollentelers, bomentelers en vollegrondsgroentetelers, het samenwerkingsverband Greenport Noord opgericht. Doel: het gezamenlijk oppakken van sectorale opgaven en het versterken van de positie als gesprekspartner richting overheden en landelijke platformen; inmiddels zijn meer dan 100 partners aangesloten, waaronder ondernemers, overheden, kennis- en onderwijsinstellingen en financiers. In 2025 is Greenport Noord partner geworden van de AgroAgenda. Ook doen de noordelijke provincies mee aan het programma Bouwen & Verbinden (2024–2029). Dit programma draagt bij aan de Drentse landbouwkoers door te investeren in samenwerking, innovatie en verduurzaming binnen het tuinbouw- en agribusiness-cluster. Hiermee wordt gewerkt aan versterking van het verdienvermogen, ketensamenwerking en toekomstbestendige productie, in lijn met de doelen rond kringlooplandbouw en innovatie. Daarnaast ondersteunt het programma de regionale samenwerking die nodig is om economische ontwikkeling te verbinden met opgaven op het gebied van klimaat, water en bodem Landbouwstructuurverbetering Grondeigenaren hebben goed gebruik gemaakt van de middelen voor vrijwillige kavelruil. Deze middelen zijn bedoeld voor projecten die de landbouwstructuur verbeteren. De doelstellingen voor wat betreft het aantal hectares geruilde grond zijn door Prolander gehaald. In 2025 is in totaal 1391 hectare gerealiseerd, dit is meer dan de geplande 1.100 hectare. In totaal deden 206 partijen mee. Subsidieregeling Toekomstgerichte Landbouw Met deze regeling stimuleert de provincie Drenthe agrariërs en ondernemers (mkb) in de agribusiness om te innoveren, moderniseren, verduurzamen en kennis te delen. In 2025 kregen drie projecten subsidie: Rumex Spotsprayer in Cichorei, GPS-gestuurd plantsysteem voor Miscanthus en Robot One voor Onkruidbestrijding in Bloembollen. Eiwittransitie & Korte Ketens Het initiatief Dubbel Drents verkleint de afstand tussen producent en consument door lokale voedselketens te versterken. Met een LEADER-subsidie is een platform ontwikkeld streekproducten. Eind 2024 is een EIP-subsidie toegekend om het concept op te schalen naar alle Drentse gemeenten. Daarmee draagt Dubbel Drents bij aan een duurzaam, transparant en regionaal voedselsysteem. Duurzame Bollenteelt Drenthe / Drentse Lelie In 2025 is het Programma Duurzame Bollenteelt Drenthe afgerond. Dit programma is een samenwerking van het Ministerie van LNV, gemeente Westerveld, het Waterschap Drents Overijsselse Delta, de KAVB, HLB-research en middelendistributeurs. Het programma beoogt een duurzame landbouw die voldoet aan de doelstellingen van het Ministerie van LNV, zoals verwoord in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030. In 2025 is een nieuw project gestart: De Drentse Lelie. Dit initiatief van de sector is financieel ondersteund door de provincie. Alle Drentse lelietelers doen mee. Interbestuurlijk programma vitaal platteland In 2025 is de uitvoering van dit programma afgerond. In drie deelprojecten is gewerkt aan natuurinclusieve – en kringloop landbouw: Circulaire Boermarkte Zeijen, de onderzoeksboerderij Eytemaheert en Samenwerking akkerbouw en melkveehouderij. De resultaten zijn te vinden op https://www.provincie.drenthe.nl/ibp-vitaalplatteland/nieuws/

			Plattelandsprogramma GLB-NSP Het programma POP3 is in 2025 afgerond en financieel afgesloten. De nieuwe programmaperiode GLB-NSP 20223-2027 is gestart. In 2023 is de provinciale verordening door Provinciale Staten vastgesteld en zijn de eerste openstellingen geweest voor de LEADER-gebieden Oost- en West Drenthe. De projecten Renovatie en herbestemming Tramlods in Frederiksoord en De Venehoeve in 2e Exloërmond zijn twee aansprekende voorbeelden van initiatieven die met ondersteuning van het LEADER-programma succesvol tot stand zijn gekomen. In 2025 zijn er openstellingen geweest gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit en het stimuleren van samenwerkingsprojecten gericht op de innovatie in de landbouw.
2.01.02 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	De Regiodeal Natuurinclusieve landbouw bestaat uit twee onderdelen: de projecten die op het Drents Plateau worden uitgevoerd en de projecten in de Veenkoloniën, op het gebied van natuurinclusieve landbouw.	 Duurzaam Boeren Drenthe Eind 2023 is het programma Duurzame Melkveehouderij Drenthe afgerond, waar een kwart van de Drentse melkveehouders (232) aan heeft deelgenomen. In een kort filmpje wordt uitgelegd wat het project inhoudt: https://youtu.be/Yxmdn8Oq7aw. In 2023 is het vervolg van start gegaan met Duurzaam Boeren Drenthe, waarvoor zich 387 melkveehouders hebben opgegeven. De deelnemende boeren worden begeleid door 8 gebiedscontactpersonen: 8 melkveehouders die tevens deelnemer zijn aan het project. Zij zijn aanspreekpunt voor deelnemers in hun gebied. Ze vormen een laagdrempelige vraagbaak en willen hun collega melkveehouders ondersteunen bij verduurzamen van hun bedrijf. Ook wordt ingezet op kennis delen tussen boeren. Voor de akkerbouw is samen met een aantal sectorpartijen gestart met een pilot met 37 deelnemers waar de biodiversiteitmonitor akkerbouw als uitgangspunt wordt gebruikt. Centraal staat kennisontwikkeling en toepassing, technische implementatie en implementatie in publieke en private partijen. In 2025 is een vervolg van Duurzaam Boeren Drenthe gelanceerd waaraan 430 melkveehouders deelnemen, de beloningsregeling is geactualiseerd en het kennisprogramma doorgezet en verbreed. Boer Burger Natuur Drenthe Vanuit de Regio Deal natuurinclusieve landbouw is verbinding gelegd met Boer Burger Natuur Drenthe. De gekozen aanpak sluit aan bij het gemeenschappelijk doel van deze Regio Deal: het ontwikkelen en testen van instrumenten die natuurinclusief boeren aantrekkelijk en rendabel maken. Het programma Boer Burger Natuur Drenthe is formeel al in 2024 afgerond. Sommige onderdelen, zoals het boekweitproject en actieplannen in deelgebieden zijn in 2025 zelfstandig verder gegaan onder het programma Toekomstgerichte Landbouw. In 2025 zijn een aantal deelgebieden actief geweest met het afronden van de uitvoering van hun actieplannen voor natuurinclusieve landbouw. Voor wat betreft het zoeken naar nieuwe teelten is het project boekweitteelt afgerond. Daarnaast zijn trajecten gestart voor biodiversiteit. Zo is budget vanuit Ermberaad voor de flexibele maatwerkregeling boerenlandvogels ingezet waarmee boeren worden gecompenseerd voor opbrengstderving om maatregelen te treffen ten behoeve van boerenlandvogels zoals Kievit, Grutto en Wulp. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om later maaien, het aanleggen van plas dras en het plaatsen van vossenrasters. Agenda en Innovatie Veenkoloniën In 2025 hebben de Agenda voor de Veenkoloniën en Innovatie Veenkoloniën (IVK) hun samenwerking verder uitgewerkt. De Agenda is geëvalueerd en herijkt. Het platform blijft bestaan en werkt aan een uitvoeringsprogramma. De verbinding met IVK is versterkt, onder meer voor waterinfrastructuur en groenblauwe dooradering. Ook is aandacht voor doorwerking van de Regio Deal natuurinclusieve landbouw. IVK is doorontwikkeld van gebiedsplan naar gebiedsprogramma met planning en financiële onderbouwing. Programmalijnen richten zich op landbouwinnovatie, bodem en water, emissiereductie en agrarisch natuurbeheer. Doelsturing en monitoring zijn verbeterd, onder andere via de biodiversiteitsmonitor akkerbouw en nitraatmetingen. Er zijn praktijkdagen en scholing voor overheden georganiseerd. Ook is BoerenPerspectief onder de aandacht gebracht als onafhankelijke ondersteuning voor agrariërs.	
2.01.03 Reductie van emissies door doelsturing, managementmaatregelen en innovatie	Reductie van emissies realiseren we met doelsturing (kpi-aanpak), onderzoek naar en het stimuleren van managementmaatregelen en innovatie. Onder deze doelstelling richten we het instrumentarium in waarmee we boeren ondersteunen met managementmaatregelen, investeringen en ondersteuning van innovaties.	 In Drenthe staat het ondernemerschap van de agrariër centraal: de boer aan het roer. Dit stimuleren we met doelsturing. Het principe van doelsturing vertaalt complexe opgaven naar praktische Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). Deze maken we inzichtelijk voor boeren. Doelsturing verschilt van sturen op maatregelen. De boer bepaalt zelf welke maatregelen passen bij zijn bedrijf, locatie en toekomstvisie. Hij krijgt een 'gereedchapskist' met opties zoals: • managementmaatregelen (bijvoorbeeld verlagen van ruw eiwit); • technische innovaties (zoals stikstofstrippers en mestvergisting);	

			• mogelijkheden voor pacht, nieuwe teelten, bedrijfsverbreding en kennisprogramma's. De visie: boeren krijgen een duidelijke stip op de horizon met normen voor 2035. Deze normen worden dan wettelijk verplicht. Tot die tijd ondersteunt de provincie met een instrumentenkoffer vol regelingen, subsidies en kennisprogramma's. Als boeren de norm niet halen, volgen sancties. De provincie onderzoekt welke KPI's en eenheden nodig zijn en hoe normen juridisch vastgelegd kunnen worden, bijvoorbeeld in de Omgevingsverordening. Landbouw- en natuurpartners zijn hierbij actief betrokken. <i>Onderzoek naar en het stimuleren van managementmaatregelen en innovaties</i> In de afgelopen jaren zijn er al een aantal openstellingen geweest in het kader van de Investeringsregeling Reductie Stikstofemissie Noord Nederland. Deze vallen uiteen in twee categorieën: Laaghangend en Hoog hangend fruit. <i>Emissiereductie stikstof (regeling laaghangend Fruit)</i> In deze regeling die wordt uitgevoerd met Friesland en Groningen worden laagdrempelige maatregelen gesubsidieerd waarbij de reductie ten goede komt aan de natuur. In de komende jaren willen we deze regeling verder uitbouwen. Binnen deze regeling zijn al maatregelen uitgevoerd. De potentie van deze maatregelen is in beeld gebracht door het Nutriënten Management Instituut (NMI). Het NMI komt in deze rapportage tot een gemiddelde reductie van 11,5% per deelnemer. Deze resultaten zijn nog niet geborgd. Het geeft een goed aanknopingspunt voor een vervolg. Momenteel ligt de regeling stil vanwege de vergunningenproblematiek. <i>Emissiereductie stikstof (regeling hoog hangend Fruit)</i> Melkveehouderijen nabij Natura2000-gebieden staan voor de opgave om stikstofemissies substantieel te reduceren. Een kansrijke maatregel is mono-mestvergisting in combinatie met ammoniakstrippen tot RENURE. Deze techniek draagt bij aan zowel emissiereductie als kringlooplandbouw. Mono-mestvergisting zet organische stof in mest om in biogas, waardoor methaanemissies uit opslag worden voorkomen. Tijdens dit proces wordt stikstof grotendeels omgezet in ammonium, wat vervolgens via striptechnologie kan worden verwijderd en verwerkt tot RENURE, een kunstmestvervanger die voldoet aan Europese normen. Dit leidt tot: • Verminderde ammoniakemissie bij opslag en uitrijden van mest; • Vermindering van kunstmestgebruik en daarmee indirecte stikstofuitstoot; • Sluiting van de regionale nutriëntenkringloop. Ook deze regeling ligt stil vanwege de stikstofproblematiek. De komende tijd onderzoeken we hoe en waar een vervolg mogelijk is.
2.01.04 Transitie Landelijk gebied	Grond is een instrument om provinciale doelstellingen in het landelijk gebied te kunnen realiseren. Dit is vastgelegd in de nota Grondbeleid en het Grondstrategieplan Landelijk Gebied. De opgaves in het landelijk gebied zijn de Natuurvisie 2040, het Programma Natuurlijk Platteland (PNP), het programma Natuur en toekomstige doelen. In de paragraaf Grondbeleid van de begroting zijn de doelstellingen verder uitgewerkt. Voor de financiering van de aankopen beschikken wij over het investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied. Van belang is dat er middelen beschikbaar zijn voor het overbruggen van waardeverschillen die gaan ontstaan als gevolg van het realiseren van beleidsdoelen. Hiervoor zijn middelen beschikbaar uit onder andere specifieke uitkeringen en aanvullende middelen vanuit het Rijk.		Nadere informatie is te vinden in paragraaf 1.2.7 Grondbeleid.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Zie voor feiten en cijfers het provinciale Dashboard Landbouw:

<https://www.drentheincijfers.nl/natuurenlandbouw/landbouw.php>

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

2.01 Landbouw		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		12.697.417	13.096.839	16.026.976	-2.930.137
	Doelstelling 2.01.01 Werken aan een toekomstgerichte landbouw	12.697.417	7.852.822	10.283.187	-2.430.365
	Doelstelling 2.01.02 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	0	1.824.017	1.574.331	249.686
	Doelstelling 2.01.03 Reductie van emissies door doelsturing, managementmaatregelen en innovatie	0	3.420.000	4.169.458	-749.458
Baten		-7.705.756	-9.763.512	-10.426.272	662.760
	Doelstelling 2.01.01 Werken aan een toekomstgerichte landbouw	-7.705.756	-4.519.495	-4.682.484	162.989
	Doelstelling 2.01.02 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	0	-1.824.017	-1.574.331	-249.686
	Doelstelling 2.01.03 Reductie van emissies door doelsturing, managementmaatregelen en innovatie	0	-3.420.000	-4.169.458	749.458
Saldo		4.991.661	3.333.327	5.600.704	-2.267.377

Ontwikkelingen

We ondersteunen het Rijk bij de transitie van de landbouw en dragen bij aan Europese doelen voor stikstof, water, natuur, klimaat en een leefbaar platteland. Onze rol als provincie is het borgen van het landbouwperspectief in het TLGD en het voortzetten van lopende trajecten, zoals doelsturing en innovatie.

De opgaven kunnen alleen gerealiseerd worden met medewerking en draagvlak van de landbouw. Daarvoor is een langjarig perspectief nodig. Boeren moeten weten welke richting de Nederlandse landbouw opgaat, zodat zij economisch duurzame keuzes kunnen maken. Dit perspectief wordt samen met het Rijk verder ingevuld. In 2025 hebben wij de landbouwkoers 2040 vastgesteld als eerste stap naar een Drents perspectief.

Hieronder de belangrijkste landelijke ontwikkelingen die (direct of via EU-kaders) de Nederlandse landbouw momenteel raken:

1. Mestbeleid / Nitraatrichtlijn: einde derogatie en opvolgende regels (2026–):
2025 is het laatste jaar met derogatie. Vanaf 2026 geldt de EU-norm van 170 kg stikstof per hectare. Het 8e Actieprogramma Nitraatrichtlijn start in 2026. Dit hangt samen met productieplafonds en monitoring.
2. Stikstof en vergunningverlening: juridische “reparaties” en borging reductie:
Het kabinet werkt aan maatregelen om vergunningverlening weer vlot te trekken (startpakket “Nederland van het slot”). Voor de landbouw en gebiedsprocessen is het traject rond PAS-melders/PAS-projecten belangrijk: wijziging Omgevingswet met advies Raad van State en behandeling in de Kamer.
3. Kaderrichtlijn Water (KRW): KRW-doelen moeten uiterlijk 2027 gehaald worden; dit betekent meer druk op emissies uit landbouw.
4. Dierwaardige veehouderij: uitwerking Wet dieren via AMvB en monitoring:
In 2025 zijn afspraken en een traject voor nieuwe dierenwelzijnsregels gepresenteerd; de kern is uitwerking via AMvB (koppeling aan eerder aangepast wettelijk kader) en inrichting van monitoring.
5. Herziening pachtregelgeving: nieuw pachtrecht, langere looptijden en duurzaamheidsafspraken:

Sinds 15 december 2025 staat een internetconsultatie open voor herziening van het pachtrecht (sluiting 9 februari 2026). Doel: o.a. langjarige pacht stimuleren en ruimte voor duurzaamheidsafspraken in pachtcontracten.

6. Grondgebondenheid en verantwoorde mestafzet (melkveehouderij):
Er loopt een traject voor wettelijke normen rond grondgebondenheid en mestafzet (initiatiefwet; consultatiestukken circuleren).
7. Gewasbeschermingsmiddelen: teeltvrije zones, driftreductie en “spuitzones” in ruimtelijke besluiten:
Dit dossier zit op het snijvlak van toelating/gebruikseisen (Ctgb, Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden) en ruimtelijke besluitvorming onder de Omgevingswet (o.a. omgang met 50m spuitvrije zones bij nieuwbouw).
8. EU Natuurherstelverordening: nationale natuurplannen met impact op landbouwgebieden:
De Natuurherstelverordening is van kracht; Nederland moet een concept-natuurplan uiterlijk 1 september 2026 indienen (definitief plan uiterlijk 1 september 2027). Dit kan doorwerken in onder andere veenweide, beekdalen en zones rondom natuurgebieden.
9. EU-Onderhandelingen over GLB en fondsen:
Tussen de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten wordt onderhandeld over de beschikbare financiën voor de periode 2028-2034. Het GLB wordt ingebed in het Nationaal en Regionaal Partnerschapsfonds. Het doel van deze nieuwe structuur is een eenvoudiger en flexibeler GLB dat breder inzetbaar is en samenwerking tussen sectoren bevordert.

Agrarisch Natuurbeheer

In de Voorjaarsbesluitvorming van 2025 (Kamerstuk 36725-XIV, nr. 3) heeft het kabinet in het Startpakket MCEN € 200 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor uitbreiding van Agrarisch Natuurbeheer vanaf 2026. Het grootste deel van dit bedrag gaat naar de regeling Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb).

Het huidige ANLb richt zich op beheer voor soorten die afhankelijk zijn van landbouwgebieden en op het versterken van het landschap. Op basis van onder andere de uitwerking van de Natuurherstelverordening wordt het doelenkader geactualiseerd. De middelen voor ANLb worden stapsgewijs verhoogd. Met deze uitbreiding krijgen boeren meer perspectief om via agrarisch natuurbeheer bij te dragen aan doelen voor natuur, water en klimaat.

Beleidsopgave: 2.02 Zorgvuldig omgaan met water

Inleiding

Mede door klimaatverandering staat het watersysteem steeds meer onder druk. Samen met de waterschappen hebben we een bouwsteen voor Water en bodem sturend uitgewerkt. Deze vormt een basis voor de nieuwe omgevingsvisie en draagt bij aan een klimaatadaptief Drenthe.

We investeren in kennisontwikkeling. Dat doen we ondermeer door deel te nemen aan Europese projecten over klimaatadaptatie en aan het Netwerk Medicijnresten uit Water Noord-Nederland. Eind 2024 is bij de midterm review van de Kaderrichtlijn Water (KRW) duidelijk geworden of extra maatregelen nodig zijn om de waterkwaliteitsdoelen te halen. In 2025 en verder voeren we deze maatregelen uit, samen met de waterschappen. Waar mogelijk combineren we dit met andere natuurdoelen. Ook onderzoeken we samen met gemeenten hoe we de belasting van oppervlaktewater door stedelijke stoffen kunnen verminderen.

Voor de bescherming van de waterkwaliteit van de Drentsche Aa voor drinkwater geven we uitvoering aan het plan van aanpak dat is opgesteld op advies van de commissie Vervolg Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa (UPDA).

Voor de grondwaterbeschermingsgebieden actualiseren we de gebiedsdossiers. We zoeken samen met grondgebruikers naar vormen van gebruik die passen bij bescherming van grondwater. Zo geven we invulling aan onze zorgplicht. Ook zetten we stappen om grondwaterwinningen goed te beschermen.

Daarnaast hebben we de zorgplicht voor voldoende drinkwaterbronnen. Voor de toegenomen vraag is in Drenthe nog voldoende ruimte, maar moeten we wel de Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) verkennen.

In 2025 is dit uitgewerkt voor twee ASV's:

1. uitbreiding van de grondwaterwinning Beilen;
2. voorbereiding van uitbreiding Holtien bij Hoogeveen.

De uitvoering van de VTH-taken in 2025 is volgens planning verlopen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
2.02.01 De strategische grondwatervoorraad is toereikend om te voldoen aan de vraag naar drinkwater in 2040	De provincie heeft een zorgplicht voor de bronnen van de drinkwatervoorziening. In het Regionaal Waterprogramma (RWP) zijn Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) opgenomen. Dit zijn gebieden waar grondwater beschikbaar is voor de drinkwatervoorziening mocht de vraag naar drinkwater stijgen. In totaal betreft dit een hoeveelheid van 12 miljoen m³/jaar gebaseerd op het landelijk afgesproken scenario met een groei van de vraag van 25% ten opzichte van 2015. Dit is een worst case scenario uit het landelijke Deltaprogramma. Naar aanleiding van dreigende tekorten in sommige delen van Nederland, zijn in 2024 regionale actieprogramma's voor de drinkwatervoorziening tot 2030 opgesteld. In het actieprogramma van de provincie Drenthe is de situatie als 'beheerst' geclassificeerd. Dat betekent dat het waterbedrijf voldoende vergunningsruimte heeft, maar dat door de groei van de vraag de zogenaamde operationele reserve van het waterbedrijf onder de gewenste 10% uitkomt. Het beleid voor Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) zoals dat is opgenomen in het Regionaal Waterprogramma Drenthe (2021-2027) biedt echter voldoende ruimte voor nieuwe bronnen, maar het is wel noodzakelijk om deze ASV's uit te werken. In 2025 worden de volgende acties uitgevoerd: • Ten zuiden van Hoogeveen op de locatie Holtien wordt een deel van de ASV-ruimte in het benut voor de drinkwatervoorziening op middellange termijn (tot 2030). Na vergunningverlening wordt het beschermingsgebied in de Provinciale Omgevingsverordening aangepast. • In 2025 wordt duidelijk of in het zoekgebied Leek-Roden ruimte in het grondwatersysteem gevonden kan worden voor een ASV. Deze zal vooral voor de drinkwatervoorziening in de provincie Groningen bestemd zijn. Groningen is voor een groot deel		De procedures voor ASV's en grondwaterwinningen zijn minder ver gevorderd dan verwacht. Het uitvoeren van onderzoeken en het verzamelen van gegevens voor vergunningaanvragen heeft veel tijd gekost. Samen met de waterbedrijven is een tool ontwikkeld om vergunningprocedures te stroomlijnen. Deze tool helpt vanaf het informele vooroverleg tot het verlenen van de vergunning. Dit draagt bij aan het halen van de gestelde einddatum. ASV Holtien Het is niet gelukt om in 2025 een ontvankelijke vergunningaanvraag in te dienen. Wel zijn verkennende onderzoeken gestart. In 2026 moeten voldoende gegevens beschikbaar zijn om een aanvraag in te dienen en het vergunningproces te doorlopen. ASV Leek-Roden De planMER-procedure, waarvoor provincie Groningen coördinerend bevoegd gezag is, is bijna afgerond. Op basis van de beschikbare informatie en de kennisagenda kan in 2025 nog geen besluit worden genomen. Het proces wordt in 2026 voortgezet samen met Groningen en Fryslân. ASV Hunzedal TNO heeft onderzoek gedaan naar de ondergrond. Dit onderzoek wordt in 2026 afgerond. Klimaatrobuuste inpassing bestaande grondwaterwinningen Het 'klimaat robuuste onderzoek inpassing bestaande grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening' is in concept gereed. Per grondwaterwinning is in kaart gebracht welke maatregelen genomen kunnen worden om de winning beter in te passen in het watersysteem. Dit lukt het beste bij de grondwaterwinningen aan de rand van het Drents plateau en langs beekdalen, omdat daar oppervlaktewater aanwezig is. Voor de toekomst is gekeken naar alternatieve bronnen voor drinkwaterbereiding. Hierbij is het gebruik van oppervlaktewater het meest kansrijk, maar dit vraagt ruimte voor een voorraadbekken, omdat de aanvoer van oppervlaktewater in de zomer niet voldoende is. Landelijke aanpak waterbesparing Naast de landelijke aanpak zet de provincie in op waterbesparing op bedrijventerreinen. In 2025 is een

	afhankelijk van het grond- en oppervlaktewater uit Drenthe. In het Hunzedal wordt geologisch onderzoek uitgevoerd om te bepalen of daar in de toekomst (2050) nog extra ruimte voor een ASV is. In het Regionaal Waterprogramma is de actie opgenomen samen met de waterbedrijven te onderzoeken of de bestaande grondwateronttrekkingen voor de drinkwatervoorziening klimaat robuust kunnen worden ingepast in het watersysteem. Een voorbeeld is het verminderen van het effect van de grondwaterwinning op de omgeving door meer oppervlaktewater in de omgeving van de winning. Tevens onderzoeken we mogelijk alternatieve bronnen voor de drinkwatervoorziening zoals het gebruik van oppervlaktewater. Op basis van het landelijke plan van aanpak waterbesparing worden regionale acties ingezet om hiermee de groei van de vraag naar drinkwater te beperken. We nemen deel aan het grondwatermodel MIPWA voor Noord-Nederland. MIPWA staat voor Methodiekontwikkeling voor Interactieve Planvorming ten behoeve van Waterbeheer. Een belangrijk instrument ter ondersteuning van beleidsontwikkeling en het uitvoeren van projecten.	Green Deal gesloten voor een actieve, ontzorgende aanpak van groen-blauwe en duurzame maatregelen op bedrijventerreinen. Voor 11 bedrijventerreinen in Drenthe worden plannen opgesteld. Deze plannen worden naar verwachting in de zomer van 2026 opgeleverd.
2.02.02 Watersystemen die robuust zijn ingericht zodat ze voorzien in voldoende zoetwater en waarbij wateroverlast en watertekort (droogte) beperkt blijven	De doelstellingen voor een robuust watersysteem zijn vastgelegd in de Omgevingsvisie 2022 en het RWP. Het betreft: - Een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit, beschikbaar voor mens, landbouw en natuur. - De risico's op wateroverlast en watertekort zijn beperkt tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau. De Omgevingswaarden voor de regionale keringen en wateroverlast zijn vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Hiermee zijn we kaderstellend voor inrichting van het watersysteem door de waterschappen gericht op een maatschappelijk aanvaardbare kans op wateroverlast. We anticiperen op de verandering van het klimaat. Water en bodem sturend vormt hierbij een belangrijke onderlegger voor de Omgevingsvisie van de provincie. Hiermee worden ruimtelijke keuzes mede gebaseerd op de mogelijkheden van het watersysteem, waarbij rekening wordt gehouden met klimaatverandering. Gelijktijdig met de ontwikkeling van een nieuwe Omgevingsvisie wordt het Regionaal Waterprogramma geactualiseerd en geeft daarmee uitvoering aan het beleid uit de Omgevingsvisie op het onderdeel water. Verder zorgen wij samen met de waterschappen voor de uitvoering van de zoetwaterprogramma's voor Oost-Nederland en het IJsselmeergebied/Noord-Nederland. Dit is een subsidieprogramma met middelen uit het landelijke Deltafonds. De middelen worden ingezet voor vasthouden van water op het Drents plateau en draagt daarmee bij aan het verzachten van de effecten van droogte. We blijven ons daarnaast inzetten voor het behoud van de zoetwateraanvoer uit het IJsselmeer. Op basis van de startnotitie Strategie overige veengronden verkennen wij de mogelijkheden om veenoxidatie te voorkomen.	 Water en bodem sturend (WABOS) In de Contournota voor de nieuwe Omgevingsvisie is water en bodem sturend (WABOS) opgenomen als leidend principe voor de verdeling van ruimte. Samen met waterschappen en waterbedrijven werken we dit principe uit voor de Omgevingsvisie en het Regionaal Waterprogramma. Het ontwerp van het Regionaal Waterprogramma moet eind 2026 worden vastgesteld. In 2027 volgt de terinzagelegging en definitieve vaststelling. Zoetwaterprogramma's Tot en met 2027 lopen de huidige zoetwaterprogramma's waarvoor het Rijk subsidie verleent. Deze programma's richten zich op: - het aanpassen van de hydrologie in NNN-gebieden, bijvoorbeeld door meer water vast te houden om droogte te beperken; - klimaatadaptieve maatregelen in samenwerking met waterschappen, gemeenten en LTO. De uitvoering betreft de zoetwaterprogramma's voor Oost-Nederland en het IJsselmeergebied/Noord-Nederland. Landelijk en regionaal worden voorbereidingen getroffen voor de volgende fase (2028–2033). De meeste provinciale projecten worden in deze fase tijdig afgerond, met enkele opleveringen in het voorjaar van 2028. IJsselmeer Wij nemen deel aan het overleg over het IJsselmeer en leveren een liaison. Voor Drenthe is het belangrijk om de IJsselmeerbuffer in stand te houden voor wateraanvoer in droge perioden. Deze aanvoer is nodig om het peil in aanvoerkanalen te handhaven, klink- en zettingsproblemen bij funderingen en veendijken te voorkomen en droogteschade voor landbouw en natuur te beperken. Veenoxidatie In 2025 zijn we gestart met het verder in kaart brengen van de ligging en dikte van veengronden in Drenthe. In lopende gebiedsprocessen nemen we het voorkomen van veenoxidatie mee als opgave.
2.02.03 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water	Wij zetten in op het bereiken van een goede kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater in Drenthe door uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water. De provincie is voor het oppervlaktewater kaderstellend voor de waterschappen en zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen voor het behoud of verbetering van de grondwaterkwaliteit.	 Europese Kaderrichtlijn Water Het merendeel van de maatregelen is inmiddels uitgevoerd en effectief. In een enkel geval is vertraging opgetreden in de uitvoering van de maatregel, met name daar waar het verwerven van gronden lastig bleek te zijn, of laten de effecten van de maatregel nog op zich wachten. Waar mogelijk, wordt ingezet op alternatieve maatregelen. Op dit

	De grondwaterkwaliteit en -kwantiteit meten we in diverse meetnetten met gedetailleerde inspanning voor de grondwatertoestand in de Natura 2000-gebieden. De waterschappen monitoren de oppervlaktewaterkwaliteit. Voor de verbetering van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden voeren wij maatregelen uit die zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma grondwaterbeschermingsgebieden. Ook worden voor alle winningen de gebiedsdossiers geactualiseerd om invulling te geven aan een duurzame bescherming van de grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening. Deze dossiers vormen input voor een nieuw op te stellen Uitvoeringsprogramma (het huidige loopt tot en met 2025). Bovendien geven wij samen met waterschappen en de landbouw uitvoering aan het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en EU-POP3, waarbij agrariërs worden gestimuleerd om via lokale maatregelen de waterkwaliteit te verbeteren. In het Drentsche Aa gebied geven we uitvoering aan het plan van aanpak dat op basis van het advies van de adviescommissie Vervolg Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa (UPDA) met de gebiedspartners is opgesteld. Met de agrarische sector in de grondwaterbeschermingsgebieden onderzoeken we op welke wijze agrarische bedrijfsvoering gecombineerd kan worden met het verbeteren van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden.	moment voldoet de grondwaterkwaliteit aan de doelen van de KRW. Er is méér inspanning nodig om ook na 2027 aan de doelen te kunnen blijven voldoen. Inzet van ruimtelijk instrumentarium is daarbij een optie die verkend wordt. De oppervlaktewaterkwaliteit voldoet op dit moment grotendeels aan de KRW-doelen, maar het evenwicht is wankel. Lokaal zijn er zorgen over normoverschrijding van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen (hier is met name het Rijk aan zet in het kader van het toelatingsbeleid). Er is méér inspanning nodig om de doelen te halen, danwel de behaalde doelen te handhaven. Een beperkt aantal chemische stoffen voldoet niet aan de gestelde doelen. Provincie zet samen met gebiedspartners in op het verbeteren van de kwaliteit van lozingen uit stedelijk gebied. We hebben het initiatief genomen om dit samen met de Drentse gemeenten in kaart te brengen. Daarnaast blijft het stoffenbeleid (met name zeer zorgwekkende stoffen etc) van de rijksoverheid een belangrijke pijler. Daar waar dat redelijkerwijs voorzienbaar is, worden de in de KRW beschreven uitzonderingsgronden ingeroepen: legitieme redenen om een KRW-doel niet te halen. Dit vereist nauw samenspel tussen de provincie en de waterschappen op regionale schaal, en op landelijke schaal, ook met het Rijk. <i>Meetnetten en monitoring</i> In 2025 is het rapport Grondwaterkwaliteit Nederland 2024 opgeleverd. Daaruit blijkt dat op 96% van de meetlocaties stoffen zijn gevonden die er van nature niet thuishoren, zoals resten van wasmiddelen, cosmetica, medicijnen, bestrijdingsmiddelen en PFAS. Zie: Landelijk onderzoek: meer milieuvreemde stoffen in Nederlands grondwater Provincie Drenthe. <i>Uitvoeringsprogramma grondwaterbeschermingsgebieden</i> De maatregelen uit het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd of in uitvoering. De nieuwe gebiedsdossiers zijn in concept gereed en worden in Q1-2026 afgerond. In 2026 stellen we een nieuw uitvoeringsprogramma op. <i>Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en POP3</i> De subsidieregeling DAW 2026–2029 is eind 2025 vastgesteld. Deze regeling stimuleert agrariërs om vrijwillig maatregelen te nemen voor betere bodem, waterkwaliteit en waterbeschikbaarheid. De regeling vormt de basis voor openstellingsbesluiten van de vier waterschappen. Deze volgen in 2026. <i>Uitvoeringsprogramma Drentsche Aa (UPDA)</i> Het UPDA is gestart. Gebiedspartijen werken samen aan het concretiseren van operationele doelen, activiteiten en inspanningen per organisatie. Ook is begonnen met onderzoek naar het instrumentarium van de Omgevingswet. Een mijlpaal was het werkbezoek over samenwerking tussen toezichthouders. Dit heeft geleid tot betrokkenheid van de NVWA bij het Drentsche Aa-gebied, met focus op gewasbeschermingsmiddelen. <i>Gebiedsproces Noordbargeres</i> Het gebiedsproces Noordbargeres is gestart met een verkenning om tot een gezamenlijke aanpak te komen.
2.02.04 Hygiënisch en veilig zwemmen in Drenthe	We zien toe op het naleven van de wettelijke kaders door (beheerders van) zwembaden en zwemplassen en het publiek te informeren over waar en hoe er veilig en hygiënisch gezwommen kan worden in Drenthe. Dit doen wij door het jaarlijks vaststellen van de zwemplassen in Drenthe met daarbij de uitgave van een folder met de aangewezen zwemplassen.	Alle zwembaden en zwemplassen zijn in 2025 bezocht volgens planning. En alle zwemplassen zijn in 2025 aangewezen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV. Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden.

Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer

Indicator: Waterkwaliteit van de oppervlaktewateren (beoordeling kwaliteit oppervlaktewater in Drenthe in 2024 cf. KRW)

Beoordeling kwaliteit oppervlaktewater in Drenthe in 2024 cf. KRW

Waterschap	Goed	Matig	Ontoereikend	Slecht
Waterschap Hunze en Aa's	0,0%	75,0%	18,8%	6,3%
Waterschap Drents Overijsselse Delta	0,0%	92,5%	1,9%	5,7%
Waterschap Vechtstromen	0,0%	51,0%	28,6%	20,4%
Waterschap Noorderzijlvest	0,0%	46,7%	46,7%	6,7%

Definitie: De ecologische toestand van oppervlaktewateren is beoordeeld volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KWR). Deze richtlijn, vastgesteld in 2000, heeft als doel de kwaliteit van oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden. Weergegeven zijn de cijfers van alle oppervlaktewateren die in het beheer van de waterschappen zijn. De beoordeling is gebaseerd op vier onderdelen:

1. fysisch-chemische toestand
2. verontreinigingen
3. hydromorfologie
4. biologische toestand

De KRW hanteert het principe one-out-all-out: als één onderdeel onvoldoende scoort, krijgt het hele waterlichaam een onvoldoende.

De percentages hebben betrekking op de beoordeelde waterlichamen. Niet-beoordeelde waterlichamen blijven buiten beschouwing.

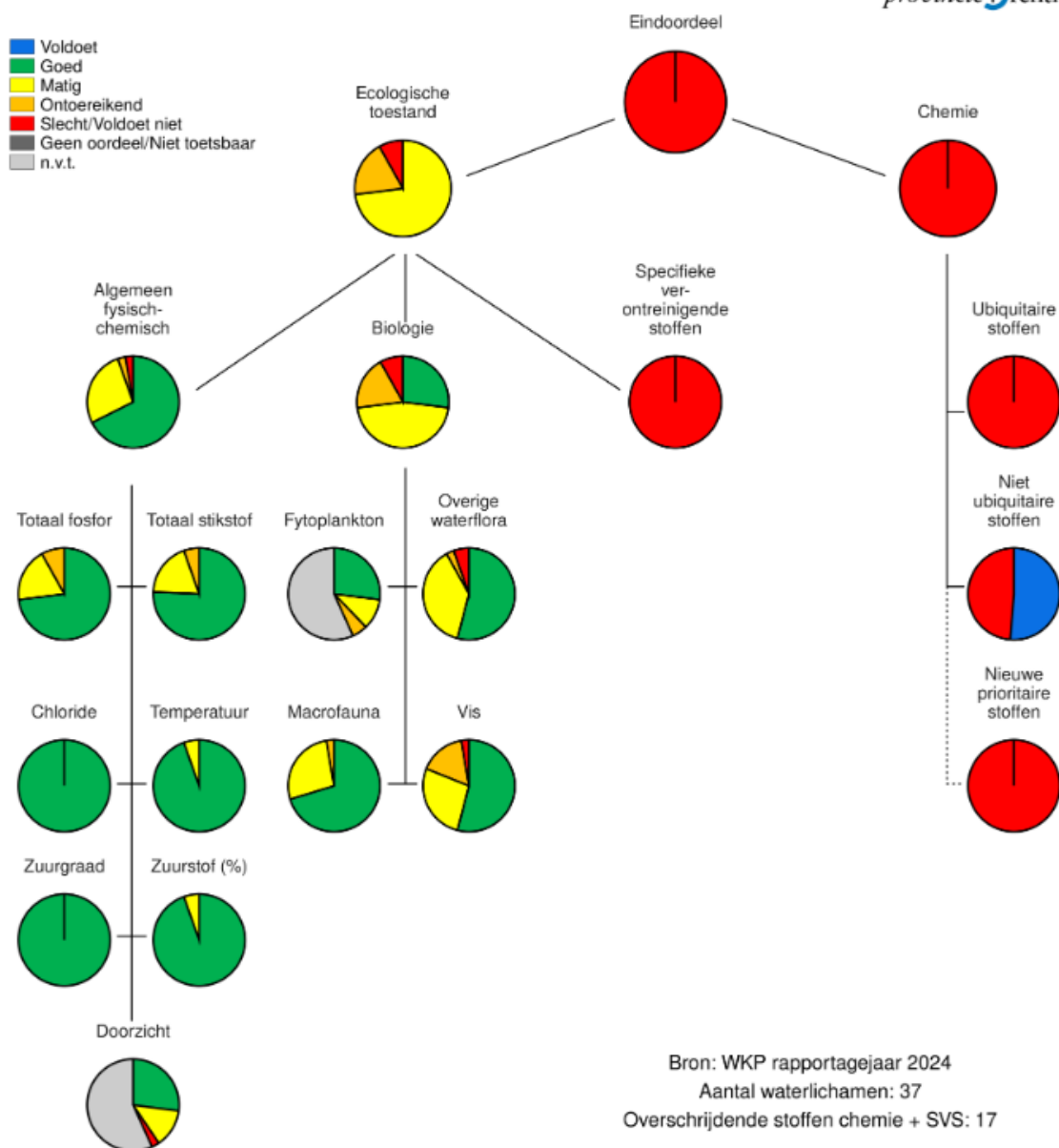
Onderstaande figuur laat zien hoe de ecologische toestand van oppervlaktewateren tot stand komt. Dit betreft dezelfde parameter als in de tabel, maar samengevat voor Drenthe.

Onderdelen waar wij als regio invloed op hebben, zoals nutriënten en biologische parameters, scoren over het algemeen goed tot matig. Waterschappen voeren nog maatregelen uit om de toestand te verbeteren, bijvoorbeeld door het aanleggen van vispassages.

Specifiek verontreinigde stoffen scoren slecht en bepalen voor een groot deel de eindbeoordeling. Voorbeelden zijn ammonium en zware metalen zoals kobalt. Landelijk onderzoek loopt naar de herkomst van deze stoffen en naar maatregelen om de beoordeling te verbeteren.

KRW-oordeel rapportagejaar 2024
Drenthe: Alle typen

provincie Drenthe

Bron: WKP rapportagejaar 2024
Aantal waterlichamen: 37
Overschrijdende stoffen chemie + SVS: 17

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

2.02 Zorgvuldig omgaan met water		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		3.679.673	6.900.779	2.998.770	3.902.009
	Doelstelling 2.02.03 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water	3.664.673	6.885.779	2.997.924	3.887.855
	Doelstelling 2.02.04 Hygiënisch en veilig zwemmen in Drenthe	15.000	15.000	845	14.155
Baten		-2.772.840	-6.257.880	-2.531.533	-3.726.347
	Doelstelling 2.02.01 De strategische grondwatervoorraad is toereikend om te voldoen aan de vraag naar drinkwater in 2040	-10.000	-10.000	0	-10.000
	Doelstelling 2.02.03 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water	-2.762.840	-6.247.880	-2.531.533	-3.716.347
Saldo		906.833	642.899	467.237	175.662

Ontwikkelingen

We zijn steeds beter in staat om stoffen in het grond- en oppervlaktewater te meten. Daardoor vinden we ook meer stoffen. Naar verwachting leidt dit in de volgende KRW-periode na 2027 leiden tot aanvullende normen. Daar moeten we ons nu al op voorbereiden.

Beleidsopgave: 2.03 Natuur

Inleiding

Versterken en behouden van natuur bevat drie hoofdonderwerpen:

- Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR)/Natura 2000
- Natuurnetwerk Nederland (NNN)
- Natuurinclusief Drenthe (NID)

Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR)/Natura 2000

Voor de Natura 2000 beheerplannen zijn we op planning de komende jaren de Natura 2000 beheerplannen te actualiseren. In 2025 is onder andere gewerkt aan het beheerplan Fochterloërveen. Deze wordt in 2026 ter inzage gelegd. Voor de monitoringsresultaten maken we gebruik van de verzamelde gegevens onder de doelstelling Inzicht krijgen in natuurkwaliteit. Deze gegevens gebruiken wij voor vergelijking van de historische en toekomstige situatie en de aanlevering aan AERIUS.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De uitvoeringsprojecten binnen het Programma Natuurlijk Platteland (in 2025 in totaal zo'n 80 verdeeld over 8 deelprogramma's) bevinden zich in verschillende fasen, van voor bereiding tot uitvoering en realisatie. Het grootste deel (75%) van de deelprojecten loopt op schema. Een beperkt aantal projecten loopt echter ook serieuze vertraging op, onder andere door lange procedures in het voortraject of het ontbreken van de vereiste grondposities om de inrichting van het betreffende deel van het NNN te kunnen starten. De maatregelen van het Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe fase 1 worden uitgevoerd binnen het Programma Natuurlijk Platteland. Een groot deel van de maatregelen van zijn in 2025 afgerond, waaronder de kwaliteitsverbetering en het op orde brengen van het hydrologisch systeem van verschillende bestaande natuurgebieden binnen het Natuurnetwerk Nederland en de N2000-gebieden in het bijzonder. Afgelopen jaar is ook gestart met de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe fase 2 waarbij we uitvoering geven aan (natuurherstel) maatregelen. Het investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied is een wezenlijk instrument om de opgave NNN te realiseren.

Natuurinclusief Drenthe (NID)

Het realiseren van de basiskwaliteit natuur (BKN) in het landelijk gebied is een belangrijke onderlegger voor de doelen van het programma Natuurinclusief Drenthe. Vanuit het programma leggen we de koppeling met andere grote opgaven zoals woningbouw, klimaat en landbouw en stimuleren we natuurinclusief denken en ontwikkelen in lijn met landelijke agenda Natuurinclusief 2.0. De groenblauwe dooradering is een van de ambities en draagt in grote mate bij aan het realiseren van de BKN. Voor het realiseren van deze ambitie zijn we afhankelijk van extra middelen vanuit het Rijk.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en Landschap	Wij willen het volgende bereiken: Uitvoeren Vogel en Habitat richtlijn (VHR) en Natura 2000: Natura 2000-beheerplannen zijn gericht op het bereiken van de voor de Natura 2000-gebieden door het Rijk vastgestelde instandhoudingsdoelen. Voor 12 van de 14 Natura 2000-gebieden in de provincie heeft Drenthe de wettelijke taak om beheerplannen op te stellen met een maximale geldigheid van zes jaar, waarna voor eenzelfde periode verlenging mogelijk is. In 2022 is de looptijd van de beheerplannen verlengd. Ambitie is om alle beheerplannen voor eind 2026 definitief geactualiseerd te hebben. verder hebben we de wettelijke taak tot het maken van natuurdoelanalyses van 11 Natura 2000-gebieden (uitgezonderd Witterveld, Zuidlaardermeer en Leekstermeer). De natuurdoelanalyse beschrijft hoe het met de natuur gaat, welke problemen er eventueel zijn en wat voor soort maatregelen nodig zijn om de natuur gezond te houden of te maken: • Actualiseren van de beheerplannen Natura 2000 • Actualiseren natuurdoelanalyses • Uitvoeren natuurherstelmaatregelen (voormalig PAS) Natuurnetwerk Nederland (NNN) realiseren: Rijk en provincies hebben in 2013 het Natuurpact gesloten voor afronding van het NNN. In 2021 en in 2024 zijn aanvullende afspraken gemaakt in de vorm het uitvoeringsprogramma Natuur fase 1 en fase 2: • Actualisatie van de NNN-kaart • Uitvoeren NNN-ontwikkelopgave conform afspraken Natuurpact • Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe 2021-2023 • Uitvoeringsprogramma Natuur Drenthe 2024-2025 Uitvoeren Bomen- en Bossenstrategie Drenthe Subsidieren van tien gescheperde schaapskuddes Groene instellingen financieel ondersteunen om de brede doelstellingen van Natuurlijk Platteland te bereiken Het uitvoeren van natuur- en landschapsbeheer door middel van streekbeheer met de inzet van vrijwilligers Uitvoering geven aan de Aanpak Wolf		Programma Natuurlijk Platteland De deelprojecten binnen het Programma Natuurlijk Platteland bevinden zich in verschillende fasen, van voorbereiding tot uitvoering en realisatie. In 2025 zijn meerdere natuurherstelmaatregelen voorbereid en uitgevoerd. De PAS-maatregel Schoonebekerveld 2 is voorbereid voor aanbesteding eind 2025. Daarnaast zijn projecten zoals Oosteindse Veen, het Nieuwe Drostendiep en de aanleg van faunapassages onder de Hoogeteenseweg afgerond. Een deel van de projecten liep vertraging op door onzekerheid in de markt en bij grondeigenaren. Dit hangt samen met stikstofontwikkelingen en gebiedsgerichte opgaven zoals het TLGD. Om de voortgang te ondersteunen, is in 2025 extra ingezet op uitvoeringscapaciteit. Niet alle opgaven worden vóór de deadline van 2027 gerealiseerd, maar de inzet blijft gericht op afronding zo snel mogelijk daarna.
2.03.02 Mooi en aangenaam Drenthe	• Realiseren van de Basiskwaliteit Natuur Drenthe door dit onderdeel te laten zijn of te laten worden van de opgaven in het landelijk gebied • Het natuurinclusief verduurzamen van de bestaande woningvoorraad mede dankzij de ontwikkeling van het (pre)-soortenmanagement plan (SMP). • Actualiseren van het beleid ten aanzien van de ecologische verbindingzones en infrastructurele knelpunten zodat deze opgelost kunnen worden in de diverse programma's • Betrekken van bewoners bij biodiversiteit in hun directe omgeving door het uitvoeren van subsidieregeling Groene Bewonersinitiatieven • Subsidiering projecten van karakteristieke Drentse planten- en diersoorten • Uitvoeren Uitvoeringsplan Drentse boerenlandvogels om hiermee het		De in de begroting geformuleerde resultaten zijn in 2025 behaald. De uitwerking van de Basiskwaliteit Natuur is verbreed naar de bebouwde omgeving. Daardoor is toepassing in dorpen en steden mogelijk, in samenwerking met gemeenten en andere gebiedspartners. Deze uitwerking sluit aan bij de landelijke Agenda Natuurinclusief 2.0 en vormt de inhoudelijke basis om natuurinclusieve uitgangspunten te borgen in andere beleidsvelden, zoals wonen en bedrijventerreinen.

	voorkomen van kenmerkende Drentse boerenlandvogels te stimuleren - Realiseren van een natuurinclusieve samenleving door bij te dragen aan de Agenda natuurinclusief 2.0 - Ontwikkelen en uitvoeren van diverse lespakketten op het gebied van natuur om hiermee bewustzijn te vergroten		
2.03.03 Behouden en versterken Nationale parken	Drenthe kent drie Nationale Parken: Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en Drentsche Aa. Het versterken van de Nationale Parken geeft invulling aan het Beleidsprogramma Nationale Parken (2024-2030). De Nationale Parken hebben een grote potentie voor toeristische en recreatieve ontwikkeling. De Nationale Parken zetten dan ook in op het toeristisch/recreatief toegankelijk en beleefbaar maken en houden van het gebied voor bezoekers ten behoeve van toerisme, recreatie, educatie en culturele doeleinden. Voor de Drentsche Aa is het Beheer-, Inrichtings- en Ontwikkelingsplan Nationaal Park Drentsche Aa (2021-2030) hiervoor de onderlegger. Voor Zuidwest Drenthe is in 2015 een Ontwikkelagenda opgesteld samen met ondernemers en inwoners. De komende tijd zal deze geactualiseerd worden.	✓	- Voor de Drents-Friese grensstreek, met de Nationale Parken Dwingelderveld, Drents-Friese Wold en Holtingerveld, is de Ontwikkelagenda geactualiseerd in een nieuw Ambitieplan 2026-2030. Dit plan is in december door het Overlegorgaan vastgesteld. - Samen met inwoners en ondernemers is gewerkt aan het versterken van de kwaliteit van het landschap in gebieden zoals de Kolonie van Weldadigheid, rond Diever, Havelte en Hoogersmilde. - De band met recreatieondernemers, de gastheren van het landschap, is versterkt zodat zij het verhaal van het gebied aan de bezoekers kunnen vertellen. - Op 16 april 2025 is het bezoekerscentrum van het Nationaal Park Drentsche Aa als onderdeel van het 'Huis van de Drentsche Aa' in Deurze geopend. Geld Door een administratieve fout zijn facturen van projecten uit 2024 in januari geboekt in 2025. Dit geld is in 2024 (ten onrechte) teruggegaan naar algemene middelen, waardoor in 2025 een tekort is ontstaan.
2.03.04 Beheer Natuur en Landschap	Via het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) verlenen de provincies subsidies voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen aan gecertificeerde beheerders. Met de subsidieverordening (SVNL 2016), onderdeel natuurbeheer, subsidiëren wij in Drenthe circa 55.000 hectare natuurbeheer. Met zowel terreinbeherende natuurorganisaties als particuliere natuurbeheerders maken wij afspraken voor een periode van steeds zes jaar. Jaarlijks kunnen contracten worden gecontinueerd of worden uitgebreid. Voor deze contracten zijn nieuwe afspraken gemaakt.	✓	De in de begroting geformuleerde resultaten zijn behaald. Er is een openstelling geweest om bestaande contracten te continueren en het beheer uit te breiden.
2.03.05 Agrarisch natuurbeheer	Ongeveer 2100 ha onder agrarisch natuurbeheer wordt door collectieven uitgevoerd. Het agrarisch natuurbeheer valt onder het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL). Het subsidiekader voor het (agrarisch) natuurbeheer van de SNL is de subsidieverordening Natuur en landschapsbeheer (SVNL2016), onderdeel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Voor het ANLb geldt een cofinanciering vanuit het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Gekoppeld aan het nieuwe GLB is in 2023 een nieuwe beheerperiode ingegaan van zes jaar. Voor 2025 wordt een uitbreiding van de oppervlakte beheer voorzien voor deze zesjarige beheerperiode tot en met 2028. Het gaat om uitbreiding voor biodiversiteitsdoelen maar ook voor verbreding met water- en klimaatdoelen in afstemming met de waterschappen. De beheercontracten met de individuele agrariërs worden gesloten door het gecertificeerde agrarisch collectief, Agrarische Natuur Drenthe.	✓	In 2025 is het ANLb met een oppervlakte met ca 500 ha fors uitgebreid (van ca 2100 ha naar 2600 ha). Extra beschikbare Europese en landelijke budgetten konden worden gerealiseerd.
2.03.06 Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit	We vinden het van belang te weten of ons beleid het gewenste effect heeft. Daarom meten we de effecten van het beleid. Door te monitoren analyseren wij onze metingen en brengen we verslag uit over de voortgang van het nationale Natuurnetwerk en de behaalde natuurkwaliteit. Dit doen wij o.a. door de voortgangsrapportage Natuur die op initiatief van het Rijk samen met de provincies jaarlijks	✓	De monitoring is uitgevoerd volgens planning. Gegevens voor Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) zijn verwerkt en worden gebruikt voor Natuurdoelanalyses (NDA's), Beheerplannen en de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur van het IPO en het Rijk.

	wordt opgesteld. Zie hiervoor Monitoring - Provincie Drenthe.		
2.03.07 Natuurherstelmaatregelen PAS	Het doel is om eerst voor alle PAS-melders het verificatietraject te doorlopen om te bepalen of bedrijven daadwerkelijk PAS-melder zijn. Daarnaast zijn de inspanningen om stikstof ruimte te creëren – gericht op het op termijn legaliseren van de PAS-melders. Het Rijk is uiteindelijk verantwoordelijk voor deze opgave. Wij dragen vanuit onze mogelijkheden bij in het legalisatie proces.		De deelprojecten binnen het Programma Natuurlijk Platteland bevinden zich in verschillende fasen, van voorbereiding tot uitvoering en realisatie. In 2025 zijn meerdere natuurherstelmaatregelen voorbereid en uitgevoerd. De PAS-maatregel Schoonebekerveld 2 is eind 2025 voorbereid voor aanbesteding. Ook zijn projecten zoals Oosteindsche Veen, het Nieuwe Drostendiep en de aanleg van faunapassages onder de Hooogeveenseweg afgerond. Een deel van de projecten liep vertraging op door onzekerheid in de markt en bij grondeigenaren. Dit hangt samen met stikstofontwikkelingen en gebiedsgerichte opgaven zoals het TLGD. Om de voortgang te ondersteunen, is in 2025 extra ingezet op uitvoeringscapaciteit. Niet alle opgaven worden vóór de deadline van 2027 gerealiseerd, maar de inzet blijft gericht op afronding zo snel mogelijk daarna.
2.03.08 Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen	Wettelijke taken hebben betrekking op de Omgevingswet voor de onderdelen Natura 2000 activiteiten, activiteiten in verband met dieren en planten in het wild en activiteiten die houtopstanden betreffen. De wettelijke taken bestaan uit het behandelen van aanvragen voor ontheffingen en vergunningen op grond van verschillende onderdelen van deze wet. Ook valt hieronder het behandelen van verzoeken om intrekking van vergunningen en handavingsverzoeken. Daarnaast vindt toezicht plaats op grond van de Omgevingswet.		De landelijke ontwikkelingen rond stikstof hebben een grote impact op vergunningverleningsprocessen. Onduidelijkheid over de effectiviteit van emissiereducerende technieken en beperkingen bij extern salderen blijven structurele knelpunten. Dit leidt tot vertraging in de reguliere vergunningverlening en belemmert de afhandeling van PAS-dossiers. In 2025 lag de nadruk op het verifiëren van PAS-dossiers en het afhandelen van relatief eenvoudige vergunningaanvragen zonder complexe stikstofcomponenten. Ondanks deze focus blijft het een uitdaging om tot een efficiënte aanpak te komen. De vergunningverlening voor overige effecten op Natura 2000-gebieden, inclusief intrekkingsverzoeken, soortenbescherming en houtopstanden, verloopt grotendeels volgens planning en kent aanzienlijk minder knelpunten dan stikstofgerelateerde aanvragen. De meeste dossiers kunnen daardoor tijdig worden afgehandeld. In 2025 nam het aantal handavingsverzoeken toe rond het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nabij Natura 2000-gebieden. Dit legt extra druk op de capaciteit. De prioritering binnen het toezicht is verschoven van proactieve controles naar het afhandelen van meldingen en verzoeken. Hierdoor staat de bredere uitvoering van toezichtstaken onder druk.

Welke feiten en cijfers zijn er?

VHR en Natura 2000:

Voor Natura 2000 zijn twee beheerplannen in concept afgerond en bijna gereed voor terinzagelegging in 2026. De pilot met wolfwerende rasters was succesvol. Inmiddels is een nieuwe pilot gestart. We hebben subsidie verstrekt voor het plaatsen van rasters, waardoor meer dieren binnen de rasters worden beschermd.

Daarnaast wordt de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) via een gemeenschappelijke regeling UNO publiek toegankelijk gemaakt.

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Dynamiek in leefomgeving

Indicator: ontwikkelde nieuwe natuur

	2020	2021	2022	2023	2024
Nieuw ingericht natuurgebied binnen NNN in ha.	226	137	416	329	185
Nieuw ingericht natuurgebied binnen NNN cumulatief in ha.	6.332	6.469	6.885	7.214	7.399
Nieuw verworven natuurgebied binnen NNN in ha.	381	195	296	173	67
Nieuw verworven natuurgebied binnen NNN cumulatief in ha.	2.624	2.819	3.115	3.288	3.355

Definitie: Dit betreft het oppervlakte verworven en ingerichte natuur in hectare in het kader van de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Bij verworven natuur gaat het om het aantal hectares blijvend beschikbare grond voor natuur, inclusief hectares binnen begrenzing NNN als gevolg van functiewijziging (bijvoorbeeld doordat boerenland als natuurland wordt aangeboden). Onder inrichting worden gebieden verstaan waar inrichtingsmaatregelen zijn uitgevoerd, die noodzakelijk zijn voor de versterking en het behoud van (kwetsbare) natuur en biodiversiteit. Als er geen inrichtingsmaatregelen nodig zijn, wordt het gebied ook beschouwd als ingericht. De cijfers geven de stand van zaken weer op 31 december van het desbetreffende jaar.

NB. ten tijde van het opstellen van dit document waren de cijfers van 2025 nog niet bekend.

Indicator: beheerde natuur

	2020	2021	2022	2023	2024
Beheerd natuurgebied met subsidie in ha.	54.276	54.342	54.054	54.630	55.304
Beheerd natuurgebied zonder subsidie in ha.	6.690	6.736	7.625	7.240	6.994

Dit betreft het oppervlakte grondgebied dat in beheer is als natuurgebied.

Hierbij gaat het om gesubsidieerd natuurbeheer in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

2.03 Natuur		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		103.350.867	104.024.249	107.218.165	-3.193.916
	Doelstelling 2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en Landschap	87.404.632	81.219.483	82.063.167	-843.684
	Doelstelling 2.03.02 Mooi en aangenaam Drenthe	1.862.641	9.564.580	4.037.020	5.527.560
	Doelstelling 2.03.03 Behouden en versterken Nationale parken	619.957	1.036.453	1.209.627	-173.174
	Doelstelling 2.03.04 Beheer Natuur en Landschap	2.685.727	2.409.870	2.309.870	100.000
	Doelstelling 2.03.05 Agrarisch natuurbeheer	5.452.014	5.253.663	8.458.681	-3.205.018

Doelstelling 2.03.06 Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit	926.463	1.050.422	1.173.870	-123.448
Doelstelling 2.03.07 Natuurherstelmaatregelen PAS	2.421.537	1.057.882	5.697.547	-4.639.665
Doelstelling 2.03.08 Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen	1.977.896	2.431.896	2.268.383	163.513
Baten	-22.900.091	-33.316.717	-34.875.205	1.558.488
Doelstelling 2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en Landschap	-19.766.996	-26.398.180	-29.136.035	2.737.855
Doelstelling 2.03.02 Mooi en aangenaam Drenthe	-110.000	-3.019.204	-303.741	-2.715.463
Doelstelling 2.03.03 Behouden en versterken Nationale parken	0	0	-50.000	50.000
Doelstelling 2.03.05 Agrarisch natuurbeheer	-2.898.095	-3.250.182	-5.202.197	1.952.015
Doelstelling 2.03.07 Natuurherstelmaatregelen PAS	0	-524.151	-11.414	-512.737
Doelstelling 2.03.08 Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen	-125.000	-125.000	-171.819	46.819
Saldo	80.450.776	70.707.532	72.342.960	-1.635.428

Ontwikkelingen

In 2025 is de Europese Natuurherstelverordening vastgesteld. Deze verordening heeft gevolgen voor de verplichtingen en het tempo waarmee hersteldoelen moeten worden gerealiseerd. De verordening raakt onder meer de Vogel- en Habitatrichtlijnopgaven, natuurherstel voor bestuivers, weide- en akkervogels, bomen en stedelijke ecologie. Vanuit het Rijk worden eind 2025 de landelijke VHR-doelen verwacht, die richtinggevend zullen zijn voor de verdere uitwerking en toepassing van de Natuurherstelverordening in Nederland.

De ontwikkeling van natuurmonitoring is in 2025 in beweging gebleven. Landelijk wordt gewerkt aan het Verbeterprogramma VHR-monitoring, waarin aangescherpte standaarden, nieuwe werkwijzen en verbeterde dataverwerking worden ontwikkeld. Dit draagt bij aan een meer eenduidige en beter navolgbare verantwoording binnen de Natura 2000-beheerplannen.

Binnen het Programma Natuurlijk Platteland veranderde de uitvoeringscontext in 2025 verder.

Onzekerheden rond stikstof en toekomstige opgaven vanuit het Rijk, beïnvloedden de beschikbaarheid van gronden en de bereidheid tot functiewijziging en inrichting. Dit werkte door in het tempo van projectrealisatie. Tegelijkertijd bood de samenloop van opgaven kansen om natuur-, water- en landbouwdoelen te verbinden. Daarnaast is in 2025 gewerkt aan een pilot Groenruil, gericht op het vergroten van grondmobiliteit door het verkopen en ruilen van gronden van de provincie, terreinbeherende organisaties en particulieren.

De toenemende urgentie van KRW-doelen en de stapeling van opgaven, in combinatie met stijgende kosten voor onder meer inrichting, functiewijziging en beheer, zetten de financiële ruimte binnen het programma onder druk. Om beter inzicht te krijgen in de verhouding tussen taken en beschikbare middelen is in 2025 in IPO-verband een onderzoek gestart in het kader van het Natuurpact.

Dit onderzoek zal een doorkijk bieden naar de toekomstige financiële uitvoerbaarheid van de afspraken; de eerste uitkomsten worden in de eerste helft van 2026 verwacht.

Natuurinclusief Drenthe ontwikkelde zich in 2025 verder richting een bredere toepassing buiten de natuurgebieden. De basiskwaliteit natuur wordt steeds meer benut als uitgangspunt voor het landelijk gebied, dorpen en steden. In 2025 is een provinciale inventarisatie uitgevoerd naar de mate waarin bestaand beleid natuurinclusief is ingericht en waar aanvullende kansen liggen. De verdere concretisering richt zich met name op de beleidsvelden wonen, bedrijventerreinen, energie en infrastructuur.

Voor het agrarisch natuurbeheer is in 2025 landelijk besloten tot een structurele uitbreiding van middelen vanaf 2026. Het kabinet heeft hiervoor € 200 miljoen per jaar beschikbaar gesteld, grotendeels voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). De uitbreiding biedt ruimte om het beheer voor VHR-soorten en landschapskwaliteit te versterken en boeren beter perspectief te bieden om bij te dragen aan doelen voor natuur, water en klimaat. Op basis van de verdere uitwerking van de Natuurherstelverordening zal het doelenkader de komende jaren worden geactualiseerd.

Beleidsopgave: 2.05 Klimaatadaptatie

Inleiding

Klimaatverandering raakt Drenthe steeds meer en heeft gevolgen voor vrijwel alle provinciale opgaven. Met het Drents AdaptatieBeeld zijn deze effecten en hun doorwerking op verschillende beleidsterreinen inzichtelijk gemaakt.

De provincie zet in op klimaatadaptatie als onderdeel van beleid en uitvoering. Dit gebeurt via de Omgevingsvisie, programma's en concrete maatregelen. We werken samen met gemeenten, waterschappen en andere partners om kennis te delen en bewustwording te vergroten.

De richting is duidelijk en de eerste stappen zijn gezet. Toch vraagt de opgave om blijvende aandacht en doorzettingskracht om klimaatadaptief denken en doen vanzelfsprekend te maken in Drenthe.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
2.05.01 Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe	Klimaatadaptatie is het proces waarbij de leefomgeving is aangepast en samenleving zich aanpast aan het veranderende klimaat. We werken in 2024 aan een programma klimaatadaptatie en voeren dit programma vervolgens uit. Door bij verschillende opgaven klimaatverandering en klimaatadaptatie in samenhang te integreren in beleid en uitvoering versterken we de slagkracht van de provincie zowel in interne als externe samenwerking. Klimaatadaptatie is een leidend principe in de omgevingsvisie van Drenthe, waardoor alle beleidsvelden aandacht hebben voor de noodzaak tot klimaatadaptief handelen. Klimaatadaptatie wordt zichtbaarder in de leefomgeving en de samenleving. We zetten in op de kansen die er landelijk en met de Europese missie op klimaatadaptatie worden geboden.		De <i>Omgevingsvisie</i> is een belangrijk document voor het borgen van klimaatadaptatie. In het conceptontwerp heeft klimaatadaptatie een centrale plaats gekregen. Besluitvorming over de <i>Omgevingsvisie</i> is voorzien in 2026. Daarmee wordt een stevige basis gelegd voor klimaatadaptief denken en doen bij de uitwerking in programma's en de uitvoering onder de Omgevingswet. Ook in de <i>Woonagenda</i> is aandacht voor klimaatadaptatie, maar een uitvoeringsprogramma wonen is nog niet vastgesteld. Bij het TLGD heeft klimaatadaptatie geen plek in het beleid gekregen, al liggen er bij de gebiedsuitwerking nog kansen. In het programma Toekomstbestendige bedrijventerreinen maakt klimaatadaptatie deel uit van de uitvoering. Daarnaast heeft klimaatadaptatie een plek gekregen in het provinciale inkoopproces. Met deze stappen is een goede basis gelegd voor het verankeren van klimaatadaptatie in beleid en uitvoering.
2.05.02 Externe beleidsmakers bewust maken van klimaatadaptatie, door beschikbaar stellen van kennis	Dit doen we door het organiseren van netwerkbijeenkomsten en kennissessies. Het regelmatig updaten van het Drents Adaptatiebeeld en het delen van kennisbanken.		Ook externe beleidsmakers, zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties, woningcorporaties en andere collectieven, werken aan klimaatadaptatie. Het bewustzijn van de opgave verschilt per organisatie. Met de Drentse gemeenten zijn in 2025 bijeenkomsten georganiseerd. Voor andere beleidsmakers staan in 2026 sessies gepland. Daarnaast zijn bijeenkomsten van andere provinciale opgaven, zoals de Omgevingsvisie, benut om klimaatadaptatie onder de aandacht van externe partners te brengen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

2.05 Klimaatadaptatie		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		300.000	1.058.434	466.750	591.684
	Doelstelling 2.05.01 Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe	300.000	1.058.434	466.750	591.684
Baten			-387.872	-367.558	-20.314
	Doelstelling 2.05.01 Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe	0	-387.872	-367.558	-20.314
Saldo		300.000	670.562	99.192	571.370

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Programma 2 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	2.01 Landbouw	5.410.937	12.697.417	13.096.839	16.026.976	-2.930.137
	2.02 Zorgvuldig omgaan met water	3.272.150	3.679.673	6.900.779	2.998.770	3.902.009
	2.03 Natuur	78.560.200	103.350.867	104.024.249	107.218.165	-3.193.916
	2.05 Klimaatadaptatie	896.421	300.000	1.058.434	466.750	591.684
	Totaal Lasten	88.139.708	120.027.957	125.080.301	126.710.660	-1.630.359
Baten						
	2.01 Landbouw	-2.232.830	-7.705.756	-9.763.512	-10.426.272	662.760
	2.02 Zorgvuldig omgaan met water	-1.757.716	-2.772.840	-6.257.880	-2.531.533	-3.726.347
	2.03 Natuur	-35.350.059	-22.900.091	-33.316.717	-34.875.205	1.558.488
	2.05 Klimaatadaptatie	-566.983	0	-387.872	-367.558	-20.314
	Totaal Baten	-39.907.587	-33.378.687	-49.725.981	-48.200.568	-1.525.413
	Totaal programma	48.232.121	86.649.270	75.354.320	78.510.092	-3.155.772

Toelichting	
Saldo Programma	-3.155.772
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-10.583.668
Bijdrage van reserve Natuurbeleid	13.293.423
Bijdrage van reserve Wettelijke boscompensatie	43.062
Bijdrage van reserve Europese Programma's Landelijk Gebied	2.970.715
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	783.683
Totaal verrekend met reserves	6.507.215
Resultaat programma na bestemming reserves	3.351.443

Lasten

Beleidsopgave: 2.01 Landbouw

De totale afwijking betreft een nadeel van € 2.930.137,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.01.01 Werken aan een toekomstgerichte landbouw

De afwijking binnen deze doelstelling bedraagt € 2.430.365,-- nadelig. Dit komt vooral doordat er in 2025 meer aanvragen en uitbetalingen waren voor Europese landbouwsubsidies (GLB/NSP) dan vooraf was ingeschat. Dit heeft te maken met het feit dat de openstellingen en de afhandeling van projecten niet gelijkmatig over de jaren verlopen. Hierdoor zijn sommige subsidies eerder uitgekeerd, terwijl de begroting uitging van een meer gespreide uitbetaling. Voor het GLB/NSP is het nadeel € 1.709.914,--. Daartegenover staan voordelen bij LEADER Oost (€ 311.684,--), LEADER West (€ 98.903,--) en de uitvoeringskosten GLB/NSP (€ 135.414,--).

Deze verschillen worden verrekend met de reserve Europese Programma's Landelijk Gebied.

Op 31 december 2025 is het GLB-programma POP3/POP3+ financieel afgesloten.

Inmiddels hebben we hiervan de eindafrekening van het programma van RVO ontvangen met het overzicht in het trappenhuis van 2025.

In dit overzicht is aangegeven welke subsidies daadwerkelijk zijn uitgekeerd naar aanleiding van de openstellingen die vanaf 2017 hebben plaats gevonden.

Daarmee kan ook een correctie worden uitgevoerd op de onderlinge vorderingen en verplichtingen die de provincies Groningen en Drenthe met betrekking tot de openstellingen voor de Veenkoloniën hebben. Deze vorderingen en verplichtingen zijn opgenomen van basis van de subsidieplafonds in deze openstellingen en zijn daarom hoger dan de werkelijke afrekening nu laat zien. De eerder verwerkte onderlinge vorderingen en verplichtingen tussen Groningen en Drenthe voor de openstellingen in de Veenkoloniën waren gebaseerd op de vastgestelde subsidieplafonds. Op basis hiervan werd een ontvangst van € 1.999.995 geraamd. De definitieve realisatie blijkt lager te zijn. Op grond van de eindafrekening zijn deze posten daarom bijgesteld. Hieruit volgt dat de provincie Drenthe nog € 409.414 ontvangt van de provincie Groningen. Na verrekening komt € 1.590.581 ten laste van het POP3-budget. Op POP3 is een nadelig saldo van € 1.176.163,-- gerealiseerd.

Verder zijn er nog kleine verschillen: een nadeel van € 124.635,-- bij landbouwstructuurverbetering door de afronding van een POP3 subsidie en een voordeel van € 49.343,-- bij de AgroAgenda, waarvoor Drenthe als kassier optreedt.

Via de overhevelingsvoorstellen wordt voorgesteld dit saldo over te hevelen naar 2026.

Het resterende nadeel van € 14.997, -- komt door verschillende kleine onder- en overbestedingen op andere landbouwprojecten.

Doelstelling: 2.01.02 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

De afwijking op dit onderdeel bedraagt € 249.686,- voordelig. Het voordeel van € 249.686,-- ontstaat doordat een paar van de begrote subsidies niet onder deze specifieke uitkering verantwoord kunnen worden door de vastgestelde subsidiabele periode van de SPUK Regiodeal Natuur inclusieve Landbouw. Deze specifieke uitkering is in 2025 afgerond. De bestedingen worden volledig gedekt met de specifieke uitkering die we van het Rijk hebben ontvangen en hebben geen effect op het rekeningresultaat.

Doelstelling: 2.01.03 Reductie van emissies door doelsturing, managementmaatregelen en innovatie

De afwijking op dit onderdeel bedraagt € 749.458,-- nadelig. Dit saldo is ontstaan doordat er meer opgaves zijn geweest dan verwacht voor de subsidieregeling Duurzaam Boeren Drenthe 2025 - 2026. De bestedingen worden volledig gedekt met de specifieke uitkering die we van het Rijk hebben ontvangen en hebben geen effect op het rekeningresultaat.

Beleidsopgave: 2.02 Zorgvuldig omgaan met water

De totale afwijking betreft een voordeel van € 3.902.009,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.02.03 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water

In 2025 is binnen deze doelstelling een voordelig saldo ontstaan van € 3,9 miljoen. Het grootste gedeelte van dit voordeel wordt veroorzaakt door de afwikkeling van oude POP3-subsidies door de RVO. In het verleden is ten behoeve van waterprojecten via de RVO een bijdrage verleend. Deze middelen zijn niet volledig benut en vallen nu vrij. Het gaat om een bedrag van € 2.377.233,--. De vrijval van deze middelen leidt tot een negatieve EU POP3-bijdrage aan de batenkant, waardoor er geen effect ontstaat op het rekeningresultaat. .

Verder hebben wij in het kader van de Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater € 149.356,-- minder besteed dat verwacht. In de uitvoering van dit onderdeel is in 2025 vertraging opgetreden. Deze bestedingen worden volledig gedekt door een specifieke uitkering van het Rijk. Over- of onderbestedingen binnen deze subsidieregeling hebben geen impact op het rekeningresultaat.

Daarnaast is € 87.393,-- aan middelen voor de uitvoering van de KRW-projecten in 2025 niet besteed omdat de projecten binnen het Zandgrondenprogramma later tot uitvoering komen. De bijbehorende bijdrage kan pas in 2026 via een beschikking worden toegekend. Hierdoor blijft het budget in 2025 onbenut en stellen wij uw Staten voor deze middelen over te hevelen naar 2026 om de reeds in 2025 ingediende subsidieaanvragen van waterschappen Noorderzijlvest en Hunze en Aa's te kunnen afwikkelen.

In het kader van de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml) is in 2024 een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen die deels bestemd is voor maatregelen ter ondersteuning van de KRW-doelen. Deze subsidie heeft een meerjarig karakter. In de begroting 2025 is per abuis een te hoge lasten- en batenraming opgenomen. Dit resulteert in een voordeel van € 1.224.120,-- aan de lastenkant en een nadeel van gelijke omvang aan de batenkant. Dit heeft verder geen effect op ons rekeningresultaat.

Het resterende voordeel van € 63.907,-- is het saldo van over- en onderbestedingen op andere budgetten binnen beleidsopgave 2.02 Zorgvuldig omgaan met water.

Beleidsopgave: 2.03 Natuur

De totale afwijking betreft een nadeel van € 3.193.916,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en landschap (€ 843.684,-- N)

In 2025 is het Europese programma POP3-periode afgerond en afgerekend. Wij hebben de einddeclaratie ontvangen en de financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarrekening 2025. Een aantal inrichtingsmaatregelen inclusief afwaardering van grond waren onderdeel van dit Europese programma. Door de verwerking van deze einddeclaratie vallen de lasten voor inrichtingsmaatregelen Natuur ongeveer € 3.079.000, -- lager uit dan begroot.

Daarnaast vallen de lasten voor grondverwerving en functieverandering binnen het NNN € 7.854.500, -- lager uit dan begroot. Dit komt doordat de overdracht van gronden is vertraagd door langere doorlooptijden bij financiering, vergunningverlening en onzekerheid over toekomstige inrichting. Ook is er geen gebruik gemaakt van subsidieregelingen voor waardeverschillen bij gronden in bezit van derden.

Verder vallen de lasten voor het subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) ongeveer € 1.042.000,-- hoger uit dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de contracten die de provincie heeft afgesloten, op basis van de standaardkostprijs, hoger uitvallen dan de extra middelen die in de septembercirculaire 2024 zijn ontvangen voor de verhoging van deze standaardkostprijs.

De lasten voor de uitvoering van het Programma Natuurlijk Platteland zijn uiteindelijk bijna € 467.000, -- hoger geworden dan begroot. Dit komt door diverse oorzaken, onder andere door meer inhuur van externe expertise en hogere vergaderkosten.

De hierboven benoemde afwijkingen worden vereffend met de reserve Natuurbeleid en hebben geen effect op het rekeningresultaat.

Naast uitvoeringsbudgetten vanuit het programma Natuurlijk Platteland maken ook diverse specifieke uitkeringen (SPUK's) onderdeel van deze doelstelling, namelijk Programma Natuur 1e fase (L16), Programma Natuur 2e fase (L33), de Provinciale versnellingsmaatregelen NPLG (L25) en de Provinciale Maatregelen Landelijk Gebied (L35). Alle afwijkingen binnen de verschillende SPUK's worden steeds gecompenseerd met de bijbehorende Rijksbijdragen en hebben daardoor geen effect op het rekeningresultaat.

Programma Natuur 1e fase

De lasten vallen € 12,1 miljoen hoger uit dan begroot, door een wijziging in de verwerking van lastneming grote subsidies bij het opmaken van de jaarrekening.

Programma Natuur 2e fase

De lasten vallen € 288.000, -- lager uit dan begroot, doordat het programma later op gang is gekomen en de werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2026.

Provinciale versnellingsmaatregelen NPLG

De lasten komen vrijwel overeen met de begroting. Het verschil is € 23.500, -- voordelig.

Provinciale maatregelen Landelijk gebied

De lasten komen € 371.000, -- hoger uit dan begroot, door hogere uitvoeringskosten. Deze hogere uitvoeringskosten passen binnen de beschikbare SPUK-middelen.

Het resterend saldo van € 278.000, -- nadelig is een som van alle onder- en overbestedingen met betrekking tot deze doelstelling.

Doelstelling: 2.03.02 Mooi en aangenaam Drenthe (€ 5.527.560, -- V)

De grootste afwijking betreft de specifieke uitkering Natuurinclusief Isoleren (€ 3.097.671,-- voordeel). Deze middelen zijn in 2025 nog niet volledig tot besteding gekomen. Dit hangt samen met de gefaseerde uitvoering van de regeling en het tempo waarin aanvragen en projecten tot uitvoering komen. De middelen blijven beschikbaar tot en met 2030.

Daarnaast is de Subsidieregeling Wolf in 2025 minder benut dan geraamd (€ 1.811.200,-- voordeel).

De uitvoering van een deel van de maatregelen is doorgeschoven naar 2026. Voorgesteld wordt dit budget over te hevelen, zodat de voorgenomen activiteiten alsnog kunnen worden uitgevoerd.

Via de septembercircular 2025 zijn aanvullende middelen ontvangen voor de landelijke aanpak Wolf. Een bedrag van € 309.968,-- is in 2025 nog niet besteed, omdat de uitvoering en besteding binnen het verslagjaar nog niet volledig tot realisatie zijn gekomen. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2026. Tegenover deze lagere besteding staat een overschrijding van € 153.000, -- op de inzet voor wolfconsulenten. De toename van het aantal meldingen en adviesaanvragen heeft geleid tot een hogere inzet dan vooraf geraamd.

Voor Soortenbescherming wordt voorgesteld € 120.000, -- over te hevelen naar 2026. De uitvoering van maatregelen tegen invasieve exoten is deels doorgeschoven naar het volgende begrotingsjaar.

Ten slotte is voor het programma Schoolpleinen van de Toekomst een voorstel opgenomen om het resterende budget van € 390.520, -- over te hevelen naar 2026, aangezien de geplande activiteiten binnen het verslagjaar nog niet volledig zijn afgerond.

Het resterend saldo van € 48.799, -- nadelig is een som van kleine onder- en overbestedingen met betrekking tot deze doelstelling.

Doelstelling: 2.03.03 Behouden en versterken Nationale Parken (€ 173.174,-- N)

In 2025 is bij de uitvoering aangesloten bij het budgetniveau zoals opgenomen in de primitieve begroting. Het formeel beschikbare budget is in de loop van het jaar, als onderdeel van de vastgestelde ombuigingsvoorstellen, naar beneden bijgesteld met € 140.000, --. Het verschil tussen het budgetniveau waarop de uitvoering was gebaseerd en het formeel beschikbare budget heeft geleid tot een overschrijding. In de eerste begrotingswijzigingen 2026 zal dit worden hersteld. Daarnaast blijkt dat uitgestelde kosten en prestaties 2024 ten laste van 2025 zijn gebracht. Hier gaat het om een bedrag van € 30.000, --.

Doelstelling: 2.03.04 Beheer Natuur en Landschap (€ 100.000, -- V)

Het voordeel van € 100.000, -- wordt veroorzaakt door het eenmalige budget dierenambulances, dat in 2025 nog niet tot besteding is gekomen. Uw Staten hebben met Motie 45 (9 juli 2025) besloten een incidenteel bedrag van € 100.000,-- beschikbaar te stellen aan dierenambulances met ANBI-status. Voor de uitvoering is afstemming nodig tussen meerdere organisaties over een gedragen verdeelsleutel. Deze afstemming en bestuurlijke instemming zijn in 2025 nog niet afgerond. Hierdoor kon de subsidieprocedure niet worden gestart. Voorgesteld wordt het budget éénmalig over te hevelen naar 2026.

Doelstelling: 2.03.05 Agrarisch Natuurbeheer (€ 3.205.018,-- N)

Het nadeel op deze doelstelling is grotendeels te verklaren doordat in 2025 het Europese programma POP3-periode afgerond en afgerekend. Wij hebben de einddeclaratie ontvangen en de financiële consequenties zijn verwerkt in de jaarrekening 2025. Door de verwerking van deze einddeclaratie vallen de lasten voor agrarisch natuurbeheer ongeveer € 3.205.018, -- hoger uit dan begroot. De provincie ontvangt ook een bijdrage vanuit Europa als bijdrage. De hogere baten van € 1.952.015,-- verklaren gedeeltelijk de hogere lasten. Daarnaast zijn toekomstig lasten (à € 1.253.003) al genomen in 2025. Dit nadeel wordt vereffend met de reserve Natuurbeleid en heeft geen effect op het rekeningresultaat.

Doelstelling: 2.03.06 Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit (€ 123.448, -- N)

De SNL-vergoedingen (Subsidiestelsel Natuur en Landschap) die Terrein Beherende Organisaties (TBO's) ontvangen voor het monitoren van natuurkwaliteit zijn gestegen door de groei in hectaren natuur en de stijging van standaard kostprijs (SKP's). Het saldo wordt geëgaliseerd in de reserve Natuurbeleid.

Doelstelling: 2.03.07 Natuurherstelmaatregelen PAS (€ 4.639.665,-- N)

De verklaring van deze hogere lasten is dat er een wijzigingen in de verwerking van lastneming grote subsidies heeft plaatsgevonden. Dit heeft plaatsgevonden bij het opmaken van de jaarrekening, dit was in 2025 niet begroot.

Doelstelling: 2.03.08 Uitvoering van de Omgevingswet voor activiteiten die de natuur betreffen (€ 163.513,-- V)

Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt doordat het budget voor groene regie € 125.000, -- niet is uitgeput. Dit komt doordat in 2024 de subsidie is uitgekeerd voor zowel 2024 als 2025 in het kader van de groene regie. Omdat de lasten voor 2025 hierdoor al in 2024 zijn verantwoord, heeft dit geleid tot een positieve afwijking voor 2025. Het resterend saldo van € 38.513, -- voordelig is een som van kleine verschillen binnen deze doelstelling.

Beleidsopgave: 2.05 Klimaatadaptatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 591.684,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.05.01 Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe

Het voordeel van € 571.370,-- binnen deze doelstelling wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2025 minder uitvoering is gegeven aan externe samenwerkingsactiviteiten dan voorzien. De inzet lag in dit jaar vooral op interne afstemming en het integreren van klimaatadaptatie in andere beleidsopgaven. Hierdoor zijn minder middelen ingezet voor concrete externe maatregelen. Daarnaast zijn kosten voor extra personele inzet niet ten laste van deze doelstelling gebracht. Het resterende voordeel van € 20.314,-- betreft per saldo kleinere afwijkingen binnen de beleidsopgave.

Baten

Beleidsopgave: 2.01 Landbouw

De totale afwijking betreft een voordeel van € 662.760,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.01.01 Werken aan een toekomstgerichte landbouw

De afwijking binnen deze doelstelling bedraagt € 162.988,-- voordelig.

Er is een nadelig saldo van € 25.470,-- ontstaan op de budgetten GLB/NSP, LEADER Oost- en West Drenthe en de afronding van het voorgaande Europese programma POP3. Binnen deze programma's zijn baten en lasten direct aan elkaar gekoppeld. In 2025 zijn minder uitgaven gerealiseerd dan geraamd. Hierdoor zijn ook de bijbehorende Europese baten lager uitgevallen.

Binnen het onderdeel verbetering van de landbouwstructuur is een voordeel van € 176.629,-- ontstaan. Dit voordeel is ontstaan door de afronding van een POP3 subsidie bij Prolander.

Het resterende voordeel van € 11.829,-- is het saldo van kleinere onder- en overbestedingen binnen diverse andere landbouwprojecten.

Doelstelling: 2.01.02 Bijdrage Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw

Het nadeel van € 249.686,-- hangt samen met de afronding van de Regiodeal Natuur inclusieve Landbouw in 2025. Omdat minder uitgaven zijn gerealiseerd dan begroot, is ook een lager beroep gedaan op de specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk. Sommige begrote uitgaven hebben niet meer plaats kunnen vinden, omdat het niet aan de vastgestelde subsidiabele periode van de SPUK voldoet. De afwijking op de baten beweegt daarmee rechtstreeks mee met de lagere lasten. Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat.

Doelstelling: 2.01.03 Reductie van emissies, managementmaatregelen en innovatie

Het voordeel van € 749.458, -- hangt samen met een hogere uitvoering van de subsidieregeling Duurzaam Boeren Drenthe 2025–2026. Door het grotere aantal aanvragen zijn de uitgaven hoger uitgevallen dan begroot. Omdat meer uitgaven zijn gerealiseerd dan begroot, is ook een hoger beroep gedaan op de specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk.

De afwijking op de baten beweegt daarmee rechtstreeks mee met de hogere lasten. Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat.

Beleidsopgave: 2.02 Zorgvuldig omgaan met water

De totale afwijking betreft een nadeel van € 3.726.347,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.02.03 De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water

Het grootste gedeelte van dit resultaat wordt veroorzaakt door de financiële afwikkeling van oude POP3-subsidies door de RVO. Bij de eindafrekening is de Europese bijdrage lager vastgesteld dan eerder was geraamd. Hierdoor is een negatieve bate van € 2.377.233,-- verwerkt. Hier staat een overeenkomstig voordeel op de lasten tegenover. Per saldo heeft dit geen effect op het rekeningresultaat.

In het kader van de Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater is een lagere bate gerealiseerd van € 149.356,--. Deze lagere bate heeft te maken met lagere bestedingen door Prolander in het kader van deze specifieke uitkering.

Daarnaast is in de Begroting 2025 bij de Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml) abusievelijk een te hoge raming van zowel lasten als baten opgenomen. Dit leidt aan de batenkant tot een nadeel van € 1.224.120,--.

Het resterende voordeel van € 24.362,-- is het saldo van over- en onderbestedingen op andere budgetten binnen beleidsopgave 2.02 Zorgvuldig omgaan met water.

Beleidsopgave: 2.03 Natuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.558.488,--

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en landschap (€ 2.737.854, -- V)

De opbrengsten uit de verkoop van gronden blijven € 9.653.000,-- achter bij de begroting. Door aanhoudende onzekerheden in het landelijk gebied is minder grond verkocht dan voorzien. De lagere opbrengst wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid en heeft daardoor geen effect op het rekeningresultaat 2025.

Daartegenover staat een hogere bijdrage uit specifieke uitkeringen (SPUK's) van € 12.290.000,--.

Deze hogere baten hangen rechtstreeks samen met hogere lasten binnen deze doelstelling. De baten bewegen één-op-één mee met de uitgaven en hebben per saldo geen effect op het rekeningresultaat.

Het resterende voordeel van € 100.854,-- betreft per saldo kleinere afwijkingen binnen deze doelstelling.

Doelstelling: 2.03.02 Mooi en aangenaam Drenthe (€ 2.715.463, -- N)

Het nadeel in baten heeft direct te maken met de onder uitputting in de lasten van de SPUK Natuurinclusief isoleren € 2.800.398, --. Daarnaast is een bijdrage van € 93.000, -- van de provincie Groningen ontvangen voor Soortenbescherming die niet in de begroting was opgenomen.

Doelstelling: 2.03.03 Behouden en versterken Nationale Parken (€ 50.000, -- V)

Er is een bijdrage gedaan van Provincie Groningen aan Nationale parken van € 50.000, -- dat niet opgenomen is in de begroting.

Doelstelling: 2.03.05 Agrarisch Natuurbeheer (€ 1.952.015,-- V)

Het voordeel binnen deze doelstelling hangt samen met de afronding van het Europese programma POP3 in 2025. Na ontvangst van de einddeclaratie zijn de definitieve Europese bijdragen verwerkt in de jaarrekening. Door deze afrekening vallen de baten voor agrarisch natuurbeheer € 1.952.015,- - hoger uit dan begroot. Dit betreft de definitieve vaststelling van de Europese bijdrage over de afgesloten programmaperiode. Het voordeel wordt verrekend met de reserve Natuurbeleid en heeft daardoor geen effect op het rekeningresultaat.

Doelstelling: 2.03.08 Natuurherstelmaatregelen PAS (€ 512.737,-- N)

Doordat er minder lasten zijn gemaakt die te declareren zijn onder de SPUK Pasmelders valt de rijksbijdrage ook lager uit. Per saldo zullen deze lagere baten geen invloed hebben op het rekeningresultaat 2025.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 2.05 Klimaatadaptatie

De totale afwijking betreft een nadeel van € 20.314,--.

Programma 3: Leefomgeving en wonen

Inleiding

Als provincie hebben wij een belangrijke rol in het mede bepalen hoe onze omgeving is ingericht en hoe onze bodem en ondergrond op een duurzame wijze worden gebruikt. Zijn er voldoende woningen, afgestemd op de behoefte, is er voldoende ruimte voor bedrijvigheid en duurzame energieproductie en krijgt de natuur voldoende ruimte? We willen deze ruimteclaims invullen mét ruimtelijke kwaliteit. Wij zoeken de balans in vraag en aanbod, wegen belangen en maken keuzes die in het belang zijn van de regio.

De woningbouwopgave blijft urgent. Daarvoor blijven we de nodige ondersteuning leveren om de productie op gang te houden. De regionale woondeals lopen tot en met 2030. Daarin zijn ook afspraken vastgelegd over het aandeel betaalbaar wonen. Voor de regio Noord moet 2/3 van het totaal betaalbaar zijn en voor de regio's zuidoost en zuidwest 1/3 van het totaal aan nieuw te bouwen woningen. De ontwikkeling is dat de rol van de provincie in de sturing op programmering belangrijker wordt en er meer aandacht komt voor huisvesting van specifieke doelgroepen.

Naast de inrichting van de omgeving zorgt de provincie er ook voor dat die omgeving veilig en schoon is. Zo werken wij samen met onder meer gemeenten aan een schone lucht en bodem en wordt toegezien op de productie en het transport van gevaarlijke stoffen.

Successen

- De samenwerkingsovereenkomst van het Omgevingsplatform Drenthe 2.0 (OPD) is ondertekend door 21 ketenpartners. Het penvoerderschap en het werkgeverschap van het regiebureau liggen bij de provincie Drenthe. Zo versterken we onze rol in de regionale samenwerking rondom de Omgevingswet.
- Vanuit de Regio Deal Regio Zwolle ontvingen we € 2,9 miljoen van het Rijk. Samen met gemeenten en de provincie investeren we ruim € 6 miljoen in een betere leefbaarheid en leefomgeving.
- Begin 2025 hebben we een Drents bod aangeboden aan het Rijk. Op basis van dit bod hebben wij met het Rijk een ruimtelijk arrangement afgesloten in het kader van het nationale programma NOVEX. In dit ruimtelijk arrangement zijn verschillende afspraken gemaakt over ruimtelijke keuzes en uitvoering van beleid.
- Voor de jubileumeditie van de Eo Wijersstichting is het aanbod Ontspannen ontginningen van de regio Drenthe–Overijssel geselecteerd. Ontwerpteams werken hier aan oplossingen voor gezondheid en geluk.
- De Drentse Versnellingstafel is gelanceerd. Dit platform brengt overheden, woningcorporaties en marktpartijen samen om knelpunten in woningbouwprojecten op te lossen.
- Het format ouderenhuisvesting is in gezamenlijkheid met gemeenten vastgesteld.
- Op 24 september brachten minister Mona Keijzer en Koning Willem-Alexander een bezoek aan Assen. Samen met de gemeente Assen, de NOVEX Regio Groningen Assen en verschillende gasten werden zij bijgepraat over de uitdagingen voor wonen en leven in Drenthe.

Minister Mona Keijzer en Koning Willem-Alexander op bezoek in Assen.

- In december 2024 heeft het Drents Parlement de Contournota vastgesteld. Deze is, wederom in een breed participatief traject uitgewerkt naar een concept-Omgevingsvisie welke wij, te samen met de opbrengst van de consultatie ter bespreking aan de Staten hebben aangeboden.
- In november hebben bestuurders van Drentse gemeenten, woningcorporaties en provincie de handen ineen geslagen een bestuurlijke kopgroep gevormd om de woonlobby in gezamenlijkheid verder te intensiveren.
- Wij zijn een samenwerking gestart met verzekeraar Univé. Het gaat om het verwijderen van asbestdaken bij agrariërs, gecombineerd met een nieuw dak, zonnepanelen en een (thuis)batterij.
- Binnen de regio Groningen Assen hebben wij een nieuwe toekomstagenda vastgesteld voor de periode tot en met 2030. Hierin is een verdere focus aangebracht op de pijlers wonen, werken en mobiliteit. Daarnaast is de jaarlijkse provinciale bijdrage aan het regiofonds verlaagd met circa eenderde.

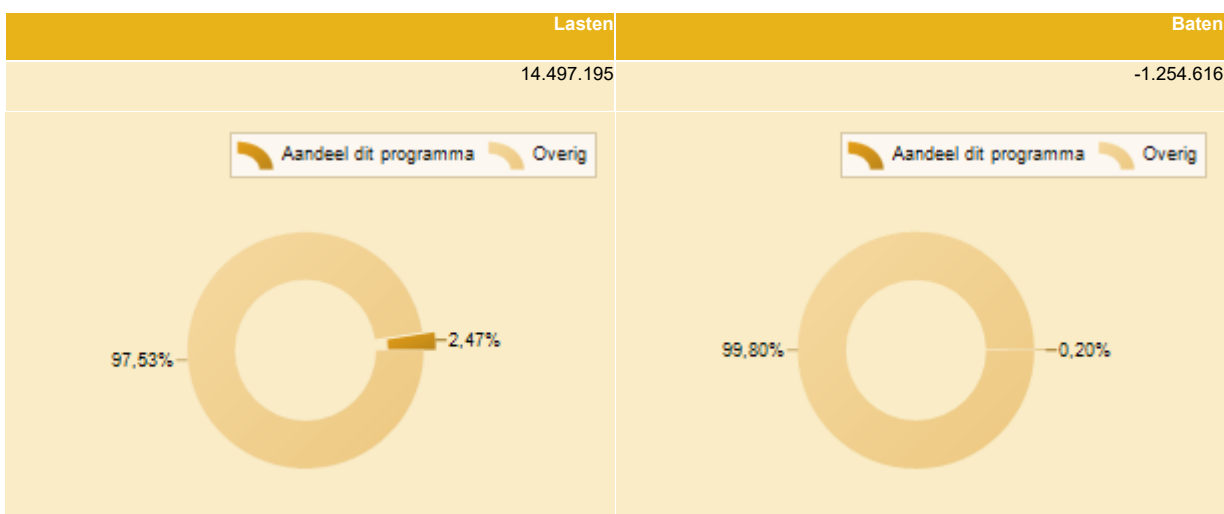
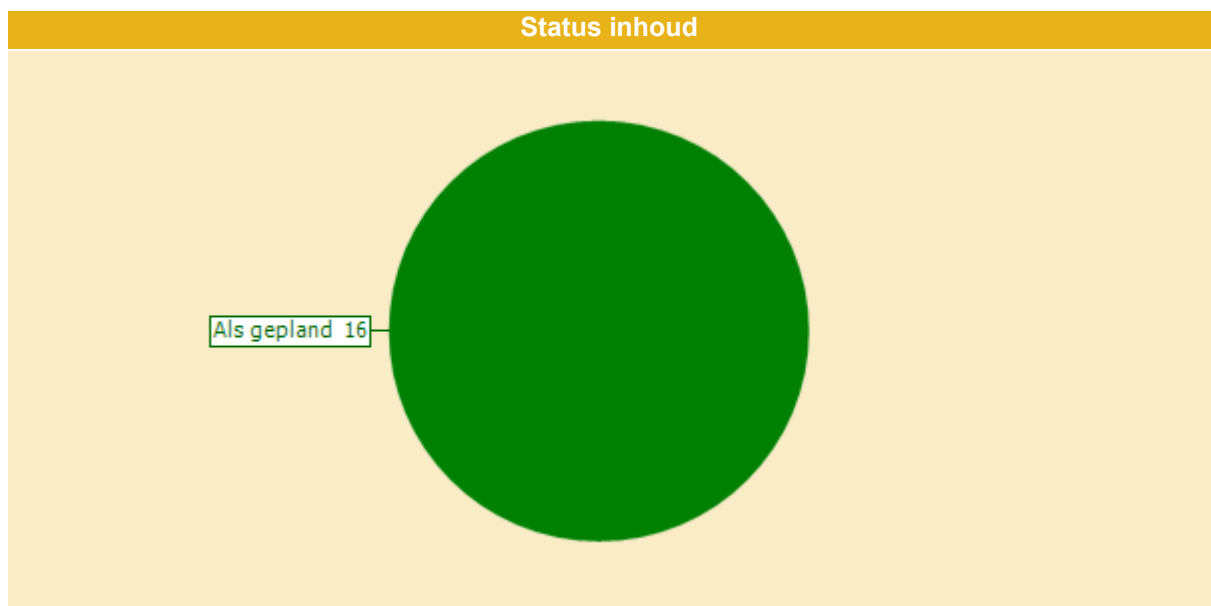
Knelpunten

- Diverse woningbouwknelpunten belemmeren in toenemende mate de voortgang van de woondealafspraken. De belangrijkste knelpunten voor woningbouw in Drenthe zijn beschreven in de Provinciale Rapportage Randvoorwaarden Woningbouw. Zo blijft het stikstofdossier onopgelost en raakt netcongestie woningbouw sterker dan verwacht. Spuitvrije zones vormen een financiële uitdaging bij de realisatie van woonplannen, en ook herstructurering, bezwaar- en beroepsprocedures, onrendabele toppen en een tekort aan ambtelijke capaciteit zijn belangrijke knelpunten. Daarnaast staat de financiële positie van woningcorporaties onder druk, ondanks het intrekken van de huurbevriezing.
- De uitwerking van de meerjarige strategische agenda van de Regio Zwolle en de uitwerking van de verstedelijkingsstrategie NOVEX Regio Zwolle levert nog onvoldoende concreet op hoe en op welke wijze de provincie hier een bijdrage aan kan leveren. Hierover blijven we wel constructief in gesprek.

- De middelen van het Rijk voor onrendabele toppen van woningbouw zijn ongelijk verdeeld. Drenthe kwam beperkt in aanmerking voor de regeling Woningbouw op Korte Termijn (WoKT). Deze sluit onvoldoende aan bij de aard en schaal van de Drentse woningbouwopgave. Vier Drentse gemeenten dienden aanvragen in, waarvan er drie zijn afgewezen. In totaal is € 3,79 miljoen toegekend aan Drentse projecten. Dit beeld komt overeen met andere noordelijke provincies.
- Door capaciteitsproblemen is het regiebureau OPD 2.0 (Omgevingsplatform Drenthe) pas eind 2025 van start gegaan.
- Het Omgevingswet-instrument projectbesluit geeft de provincie een nieuwe bevoegdheid welke binnen onze organisatie formeel nog niet verankerd is. Het is belangrijk deze bevoegdheid formeel te verankeren in de organisatie en de daartoe benodigde structurele personele capaciteit beschikbaar te maken.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten	16.317.234	31.249.281	33.830.564	14.497.195	19.333.369
Baten	-2.121.521	-262.500	-1.144.750	-1.254.616	109.866
Saldo	14.195.713	30.986.781	32.685.814	13.242.579	19.443.235

Beleidsopgave: 3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen

Inleiding

Wij hebben de wettelijke taak om bestemmingen van gronden goed te verdelen en erop toe te zien dat gemeentelijke omgevingsplannen passen bij provinciale ruimtelijke beleid. Ons ruimtelijk beleid staat in de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening. Daarmee sturen we op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe. We werken aan een nieuwe Omgevingsvisie. Daarin leggen we vast hoe we omgaan met klimaatverandering, energievoorziening, het landelijk gebied, wonen, werken, ondernemen en bereikbaarheid van dorpen en steden. Daarbij houden we rekening met de nieuwe Nota Ruimte van het Rijk. Het Rijk heeft ons gevraagd om via het programma NOVEX inbreng te leveren voor deze nieuwe Nota Ruimte. Ook wil het Rijk hierover afspraken maken. De samenwerking met het Rijk in de NOVEX-gebieden Groningen-Assen en Zwolle zijn daarbij belangrijk. De samenwerking in de Regio Groningen-Assen is in 2024 geëvalueerd. Op basis van deze lessen is een nieuwe Toekomstagenda 2026-2030 opgesteld. Deze is in mei 2025 voorgelegd aan Provinciale Staten en op 4 juli vastgesteld. Vanuit de Regio Deal Regio Zwolle ontvingen we € 2,9 miljoen van het Rijk. Samen met de Drentse gemeenten in de Regio Zwolle en de provincie investeren we ruim € 6 miljoen in het programma Gedeeld Geluk. Dit verbetert de leefbaarheid en leefomgeving in de regio.

Defensie heeft meer ruimte nodig om haar veiligheidstaak uit te voeren. Eind 2025 is daarom het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) vastgesteld. Voor Drenthe betekent dit onder meer een uitbreiding van oefenterrein De Haar met circa 292 hectare. Ook worden bestaande terreinen aangewezen als helikopterlandingsplaatsen, komen er meer vliegbewegingen en worden graafmogelijkheden verruimd. Daarnaast heeft Defensie een bredere impact op onze leefomgeving. De nieuwe Wet op de defensiegereedheid (Wodg) maakt intensiever oefenen mogelijk door ruimere milieunormen en kortere procedures. Ook worden kazernes in Havelte en Assen vernieuwd. Sinds 2024 zijn wij daarom intensief in gesprek met Defensie, gemeenten, waterschappen en de veiligheidsregio.

In 2025 hebben wij ook onze Drentse Agenda Defensie en Veiligheid vastgesteld. Daarin kijken we naar kansen voor Drenthe, vooral op het gebied van economie, onderwijs en logistiek. In 2026 werken wij dit verder uit en blijven we nieuwe kansen verkennen. We blijven nauw betrokken bij het gebiedsproces rond de uitbreiding van het oefenterrein De Haar, samen met de gemeente Midden-Drenthe.

Er is maatschappelijk veel aandacht voor de woningnood en meer regie op de woningmarkt. Het Rijk werkt aan een nieuwe Regiewet en een grotere rol voor provincies vanaf 2026. De Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting geeft het Rijk en provincies meer invloed op waar, hoeveel en voor wie we bouwen. De wet ligt nu bij de Tweede Kamer. Wij bereiden ons voor op deze nieuwe rol en moedigen gemeenten aan om bij beleidsactualisatie rekening te houden met deze kaders.

Onze woonagenda heeft drie pijlers:

- Versnellen woningbouw: nieuwbouw én beter benutten van bestaande woningen.
- Wonen is meer dan een dak boven je hoofd: betaalbaarheid, leefbaarheid en bereikbaarheid voor alle doelgroepen.
- Toekomstbestendig wonen: duurzaam, circulair en biobased bouwen waar mogelijk.

Het accent ligt op versnelling van woningbouw via het Impulsteam Wonen, subsidies voor transformatie en woningsplitsing en ondersteuning van CPO-projecten. Het Impulsteam helpt

gemeenten om plannen sneller uit te voeren en adviseert over tijdelijke woonoplossingen (flexwonen). Ook ondersteunt het collectieve bewonersinitiatieven. Daarnaast zijn er financiële regelingen voor gemeenten en ontwikkelaars.

Met het programma Wonen voeren we de acties uit de woonagenda uit. De provinciale woningbouwmonitor volgt de voortgang. Het woningmarktonderzoek van 2025 vormt de basis voor het provinciaal volkshuisvestelijk programma. Via een participatieplan betrekken we alle stakeholders om draagvlak te creëren. Deze aanpak past bij onze nieuwe sturende rol op basis van de toekomstige Wet versterking regie op de volkshuisvesting, die nog in behandeling is in de Eerste Kamer. De wet treedt naar verwachting op 1 juli 2026 in werking. Binnen 12 maanden na inwerkingtreding, 1 juli 2027, dient een provinciaal volkshuisvestingsprogramma afgerond te zijn.

Voor de woningbouwopgave in Drenthe is meer wederkerigheid van het Rijk nodig. Dat signaleren wij in de Provinciale Rapportage Randvoorwaarden Woningbouw die we in het najaar van 2025 publiceerden. Eind 2025 heeft het Rijk WoKT-middelen (Woningbouw op Korte Termijn) verdeeld, maar miste daarmee duidelijke kansen om de regio te versterken: slechts een zeer klein deel landde in Drenthe. Dit was aanleiding voor bestuurders van Drentse gemeenten, woningcorporaties en de Provincie om de handen ineen te slaan om de komende tijd gezamenlijk de Drentse woonlobby te intensiveren.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
3.01.01 Wonen - volkshuisvestingsbeleid	Ons doel is: 'Voor elke Drent een thuis'. 2025 staat in het teken van de uitvoering van de Drentse Woonagenda 2024-2028. Vanuit de wet versterking regie volkshuisvesting krijgt de provincie een grotere rol in het opstellen en uitvoeren van volkshuisvestelijk beleid. Naast het stimuleren, coördineren en lobbyen breiden we onze rol op een aantal vlakken uit. De provincie gaat een grotere rol innemen in het inzichtelijk maken van de volkshuisvestelijke opgaves, het opstellen van het volkshuisvestelijk programma en treden we meer handhavend op. Deze extra taken maken dat er vanaf 2025 meer capaciteit en middelen nodig zijn. Bij de presentatie van de woonagenda wordt hierop meer inzicht gegeven. In 2025 zetten we vanuit beleid Wonen in op: · Voorbereiden provinciaal volkshuisvestingsprogramma voortkomend uit het nog vast te stellen wetsvoorstel 'Versterking regie volkshuisvesting'. · Afstemming met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), het IPO, gemeenten, woningcorporaties en de markt over realisatie van de woondeals, waaronder de verrijking rondom wonen en zorg, herstructurering en transformatie en huisvesting van aandachtsgroepen. · Intensiveren lobby: door middel van een duidelijk lobbyfiche brengen we de juiste focus aan, om zo de belangen van Drenthe met betrekking tot de woningbouw goed bij het Rijk onder de aandacht te brengen. · Ondersteunen van gemeenten op het proces om te komen tot een gezamenlijke en afgestemde urgentieregeling · Via behoefteonderzoeken en prognoses en demografie inzicht krijgen in de bijzondere doelgroepen binnen de Provincie Drenthe, waaronder arbeidsmigranten. · Organisatie jaarlijks Wooncongres 2025 · Wonen & Zorg: Grip krijgen op de provinciale opgave en stimuleren van regionale samenwerking tussen stakeholders, met als		In 2025 hebben wij ingezet op het meer en sneller realiseren van betaalbare woningen. We hebben hiertoe actief de woningbouwkansen in Drenthe bij het Rijk onder de aandacht gebracht middels onder andere een duidelijk Drents Bod. Ondanks de duidelijke potentie voor grootschalige woningbouw bij Assen en Emmen zien we in de ontwerp Nota Ruimte enkel regionaal grootschalige woningbouwlocaties aangewezen in Drenthe. We stelden hierover vragen aan de Kamer en spraken met het Rijk over deze potentie en onze verdere woningbouwambities tijdens verschillende werkbezoeken van het Rijk aan Drenthe. Belangrijk in dit kader was het bezoek van de Koning, vergezeld door minister Keijzer aan Assen waar de ruimtelijke opgaven en ambities in het NOVEX-gebied centraal stonden. De woningbouwkansen en de randvoorwaarden om ze te benutten zijn verder besproken in bestuurlijke overleggen, zoals bij de Woondeals en de Nota Ruimte. Een belangrijk resultaat is de Provinciale Rapportage Randvoorwaarden Woningbouw. Deze rapportage laat zien welke knelpunten moeten worden opgelost om de Woondealafspraken uit te voeren. De rapportage vormt een belangrijk onderdeel van onze lobby. Eind 2025 hebben bestuurders van provincie, gemeenten en woningcorporaties de handen ineengeslagen en een kopgroep gevormd om de Drentse woonlobby gezamenlijk verder te intensiveren. In 2025 is een woningmarktonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek vormt de basis voor het provinciaal volkshuisvestingsprogramma. Belangrijke opgaven zijn de vergrijzing en betaalbaarheid. De opgaven voor sociale huur en ouderenhuisvesting krijgen hierdoor steeds meer aandacht. Eind 2025 is daarom, samen met het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en de gemeenten, een format voor een afsprakenkader ouderenhuisvesting vastgesteld. In 2025 is er opnieuw een Drents wooncongres georganiseerd. Met 150 betrokken deelnemers stond één vraag centraal om te verkennen: "Hoe bouwen we samen aan een toekomstbestendig Drenthe"? Via interactieve workshops gingen deelnemers aan de slag met urgente thema's zoals biobased bouwen,

	doel gemeenten te stimuleren een specifiek woonzorgprogrammering op te zetten. · Herstructurering en transformatie: Ontwikkelen van gezamenlijke strategie en aanpak met gemeente, corporaties en het Rijk. · Betaalbaarheid: Een stimulerende rol via de knelpuntenpot voor woonplannen met een onrendabele top. Deze richt zich specifiek op het realiseren van betaalbare woningen. WE verkennen de aansluiting bij het nationaal fonds Koopstart, waarbij starters met korting een woning kunnen kopen. We voeren lobby voor verruiming van financiële mogelijkheden van wooncorporaties als belangrijke partners in het realiseren van woningen. · Versnellen: lobby gericht op het terugdringen van vertragingen veroorzaakt door bezwaarprocedures.	parallel plannen en woningsplitsing. Voormalig rijksadviseur Wouter Veldhuis riep tijdens zijn betoog op om verder te kijken dan alleen het stapelen van stenen. Zo werd het Wooncongres niet alleen een plek voor ontmoeting en inspiratie maar ook een startpunt voor gezamenlijke actie. In 2025 is gewerkt aan een provinciaal afgestemde urgentieregeling. Op verzoek van gemeenten en woningcorporaties hebben wij hierbij een coördinerende rol vervuld. De regeling is vergoed en wordt naar verwachting in 2026 vastgesteld door de twaalf gemeenteraden. Daarnaast heeft de provincie in 2025 een regisserende rol vervuld in opdracht van de gemeentelijke opdrachtgevers voor de provinciale samenwerking op het woonwagendossier. Voor de huisvesting van arbeidsmigranten zijn in 2025 stappen gezet om de provinciale rol en visie verder te ontwikkelen. Dit bevindt zich nog in een verkennende fase. Zowel woonwagens als huisvesting van arbeidsmigranten vallen onder de Wet versterking regie volkshuisvesting en worden aangemerkt als bijzondere doelgroepen met specifieke woonvormen.
3.01.02 IBT – regie huisvesting statushouders	Ons doel is het intensiveren van de IBT-taak (in tijd en senioriteit) op grond van veranderingen in de asielopgave en aanhoudende problemen op de woningmarkt. Hiermee denken we de gemeenten beter te kunnen ondersteunen bij de realisatie van hun taakstelling en daarmee het behalen van de regionale opgave. In 2025: · Uitvoering reguliere IBT-procedure en toepassen escalatieladder (2x per jaar); · Uitrollen 1:1 begeleiding gemeenten gedurende het hele jaar; · Aanjagen uitvoering actiepunten voor bovenlokale oplossingen. · Actieve rol en betrokkenheid bij de Provinciale Regietafel (PRT), zowel ambtelijk als bestuurlijk, waar de regie voor de totale asielopgave in Drenthe ligt; · Organisatie van 1-2 themabijeenkomsten voor gemeenten, woningcorporaties en ketenpartners; · Versterken relaties met ketenpartners.	Er vinden regelmatig overleggen plaats met gemeenten over de realisatie van huisvesting voor statushouders. In 2025 heeft de gedeputeerde met alle gemeenten bestuurlijke gesprekken gevoerd over de voortgang. Daarnaast informeren wij de gemeentelijke colleges twee keer per jaar over de stand van zaken. Elke twee weken is er een ambtelijke Provinciale Regietafel. Hier bespreken gemeenten, Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), Nidos en Veiligheidsregio Drenthe de ontwikkelingen rond asiel, de opvang van Oekraïeners en de huisvesting van statushouders. Bestuurders komen meerdere keren per jaar bijeen in de bestuurlijke Provinciale Regietafel om dezelfde onderwerpen te bespreken. Op uitvoeringsniveau zijn er aanvullende overleggen met gemeenten ter ondersteuning. Deze overlegvorm wordt positief gewaardeerd. Het versterkt het netwerk door kennis, informatie en praktijkervaringen uit te wisselen, ook vanuit het Rijk en het COA. In 2025 zijn twee themabijeenkomsten georganiseerd. In juni was er, samen met het Ministerie van VRO, een bijeenkomst over doorstroomlocaties (DSL). Het Ministerie van Asiel en Migratie (AenM), De Thuisgevers en de gemeente Kampen leverden bijdragen. In oktober volgde, samen met de provincie Overijssel, de bijeenkomst Versnellen door creativiteit, die druk werd bezocht. De focus lag op het versnellen van huisvesting voor statushouders, maar ook oplossingen voor andere woningzoekenden, zoals starters, jongeren en economisch daklozen. Tijdens workshops verkenden gemeenten, woningcorporaties en maatschappelijke organisaties hoe bestaande woonruimte sneller en flexibeler kan worden benut. Voorbeelden zijn woningdelen, woningsplitsing, hospitaoverhuur en tijdelijk gebruik van leegstaande panden. De bijeenkomst bood gemeenten concrete handvatten om versneld huisvesting te realiseren voor statushouders en andere doelgroepen. Om kennisdeling verder te bevorderen ontwikkelen de provincies Drenthe en Overijssel een netwerkkaart met contactpersonen rond innovatieve woonvormen. Deze wordt begin 2026 gepubliceerd. In de tweede helft van 2025 is bovendien een duidelijke inhaalslag gemaakt. Provinciaal breed is in deze periode de taakstelling behaald en is extra inzet gepleegd om achterstanden in de huisvesting van statushouders terug te dringen. Door de gezamenlijke inzet van gemeenten, corporaties, COA, Nidos en de provincie is in de laatste maanden van 2025 een deel van deze achterstand ingelopen.
3.01.03 Wonen – programma uitvoering regionale woondeals	Er zijn voor Drenthe 3 regionale woondeals afgesloten voor de periode 2022 t/m 2030 waarin is afgesproken dat in die periode netto minimaal 13.000 woningen worden	In 2025 liggen wij op koers met betrekking tot de voortgang van de regionale woondeals, zowel qua aantallen als betaalbaarheid. Ook in 2025 heeft de provincie Drenthe samengewerkt met de regionale

	toegevoegd. In voorjaar 2024 is met BZK afgesproken dat het aantal voor Drenthe is gesteld op 16.200 bruto. In de ondertekende afspraak tussen BZK, Provincie en gemeenten staat opgenomen dat de provincie jaarlijks € 4,5 mln. beschikbaar stelt voor de ondersteuning aan gemeenten t.b.v. de realisatie van de opgave. En dat de provincie de monitoring op de kwalitatieve en kwantitatieve voorwaarden faciliteert en zich daarover verantwoord richting het BZK. De wijze van monitoring (het hoe) is vastgelegd tussen BZK, IPO en VNG. In de afspraken staat opgenomen dat van het totaal aan nieuw te bouwen woningen de regio Noord tweederde betaalbare woningen toevoegt aan de voorraad en dat de regio's zuidoost en zuidwest eenderde betaalbare woningen gaan toevoegen. In 2025: · Voldoende aan de tweejaarlijkse landelijke plancapaciteit uitvraag vanuit het Rijk · Monitoring voortgang realisatie woningbouw in Drenthe · Impulsteam; advisering gebiedsontwikkeling, ondersteunen en stimuleren wooninitiatieven, ondersteunen en stimuleren flexwonen, advisering herstructurering en transformaties · Financiële ondersteuning met regelingen; inzet plancapaciteit realisatie woningbouw, bijdragen in onrendabele toppen met de regelingen "onrendabele grondexploitatie" (knelpuntenpot) en "transformatie & woningsplitsing" · Het ontwikkelen van de Drentse Versnellingstafel waarin knelpunten vanuit concrete casuïstiek worden besproken	woondealpartners om de bouw van 16.200 woningen te bevorderen. Het Impulsteam Wonen is op verschillende manieren ingezet, vooral voor directe en indirecte advisering. Het team adviseerde onder andere over woonplannen en tijdelijke woonoplossingen, zoals flexwonen. Deze inzet leidde opnieuw tot succesvolle ondersteuning van tientallen collectieve bewonersinitiatieven (wooninitiatieven). Daarnaast is het impulsteam uitgebreid, zodat meer ondersteuning mogelijk is en deze inzet duurzaam is geborgd. Vanaf begin 2025 helpt het impulsteam gemeenten ook bij het begeleiden van reguliere woningbouwprojecten. In 2025 is de subsidie transformatie en woningsplitsing opengesteld. Deze subsidie vult bestaande regelingen aan, zoals de knelpuntenpot, inzet personele capaciteit en subsidie voor collectieve woonvormen. In totaal is in 2025 € 2,6 miljoen verleend aan 38 verschillende projecten. Gemeenten werken steeds beter met het monitoringsysteem. In 2025 is het systeem verder doorontwikkeld om de gebruiksvriendelijkheid en datakwaliteit te verbeteren. Inmiddels maken negen gemeenten gebruik van de Publieke Woningbouwkaart. Naar verwachting sluiten de overige gemeenten begin 2026 aan. Er zijn diverse gemeenten die capaciteit vanuit het impulsteam hebben afgenomen. In 2025 is daarom het impulsteam ook uitgebreid met 2 projectleiders. De voorzitter van de Versnellingstafel heeft kennismakingsgesprekken gevoerd met wethouders van gemeenten en bestuurders van woningcorporaties om de Drentse Versnellingstafel onder de aandacht te brengen. Uit deze gesprekken kwamen thema's en aandachtspunten die waardevolle input vormen voor verdere ontwikkeling. Denk hierbij aan onderwerpen als stikstof, capaciteit, spuitzonering en vergunningverlening. De Drentse Versnellingstafel heeft tijdens bijeenkomsten in mei, juni en december zeven casussen in behandeling genomen. Daarbij zijn vervolgspraken gemaakt, oplossingen gezocht en waar nodig tussen partijen bemiddeld. De knelpunten zaten onder meer in spuitzones en onderlinge verhoudingen. Tijdens de D9 (bijeenkomst Drentse woningcorporaties) in oktober stond de Versnellingstafel ook op de agenda.
3.01.04 Wonen – programma circulair bouwen	Ons doel is: Circulair/biobased bouwen te stimuleren en gezamenlijk met partijen die zich begeven in dit speelveld te komen tot een gedeelde ambitie/plan van aanpak. In 2025: • Te komen tot een regionale samenwerkingscoalitie en bepalen van gezamenlijke ambities. Indien wenselijk de uitkomsten te vertalen in een convenant toekomstbestendig bouwen Drenthe • Aansluiting zoeken bij de nationale ambities • Opstellen van een projectplan (inclusief formuleren van doelen en activiteiten)	✓ In 2025 heeft de provincie twee keer een leergang circulair bouwen gefinancierd in samenwerking met de Hanzehogeschool. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met de Vereniging Circulair Groningen Drenthe, onderwijsinstellingen en Europese partners over een gezamenlijke aanpak om circulair bouwen te stimuleren. Over de verdere uitwerking hiervan rapporteren wij in 2026. In 2025 heeft de provincie ook (pilot)projecten ondersteund om circulaire woningbouw te bevorderen. Dit gebeurde onder andere bij sociale huurwoningen in Hijken en bij de renovatie van de Versnellingshoeve in Frederiksoord. Kennissuitwisseling tussen onderwijsinstellingen en bouwpartijen is hierbij een belangrijk onderdeel. De provincie anticipeert op de overgang naar een circulaire economie, ook in de woningbouw. De Europese Unie stuurt vanaf 2030 met de Whole Live Carbon-aanpak op het verminderen van de CO₂-uitstoot door materiaalgebruik in de woningbouw. Met onze inzet sluiten wij aan bij deze ontwikkeling.
3.01.05 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit	Ons doel is dat de ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe met kwaliteit wordt uitgevoerd: de juiste functie op de juiste plek, zuinig gebruik maken van de ruimte die we hebben, de ruimte zo inrichten dat we die goed kunnen gebruiken en met zorg inpassen zodat de identiteit en landschappelijke kwaliteit van Drenthe behouden blijft. Het ruimtelijke beleid is vastgelegd in de Omgevingsvisie met doorwerking in de Omgevingsverordening. We zien erop toe dat de gemeentelijke plannen zich hiertoe verhouden. Met subsidies ondersteunen	✓ In 2025 is de contourennota van de Omgevingsvisie uitgewerkt tot een concept. Dit gebeurde na een uitgebreid participatieproces. GS hebben het concept vrijgegeven voor consultatie met partners en PS. Daarnaast is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor de plan-MER ter inzage gelegd. Deze analyse vormt de onderbouwing voor de Omgevingsvisie. Het projectbesluit is een nieuw instrument binnen de Omgevingswet. In 2025 is het eerste projectbesluit vastgesteld door GS. Dit betrof het projectbesluit De Onlanden. Daarnaast is een voorkeursbeslissing genomen over DON-Oost.

	we initiatieven die de ruimtelijke kwaliteit van Drenthe verbeteren. In 2025: • Ontwerp Omgevingsvisie 2050 ontwikkelen en Notitie Reikwijdte Detailniveau voor de plan-m.e.r. procedure opstellen • Doorlopen van procedures voor Provinciaal Inpassingsplan/Projectbesluiten (provinciaal bestemmingsplan) • Adviseren op gemeentelijke ruimtelijke plannen • Beleids- en ontwerpadvies ruimtelijke ontwikkelingen in stedelijk en landelijk gebied met speciale aandacht voor de kwaliteit van onze dorpen. • Regionale, interprovinciale en internationale samenwerking (coördinatie Regio Groningen-Assen, Regio Zwolle, IPO, Duitsland (Nederlands Duitse Commissie Ruimtelijke Ordening)) en relatiebeheer met gemeenten • Inbreng leveren in de ontwikkelingen rondom Deltaplan van het noorden en in het bijzonder de Nedersaksenlijn. De Nedersaksenlijn (NSL) is een nieuwe treinverbinding tussen Groningen en Enschede die de regio ontsluit en de brede welvaart in het gebied structureel vergroot. Het MIRT-onderzoek naar de NSL is gericht op nadere definiëring van de opgave, op oplossingsrichtingen en initiële investeringskosten. Ruimte en Wonen brengt in dit onderzoeksproces in werkgroepen de provinciale thematische belangen in.	In 2025 is er een zienswijze ingediend op de Nota Ruimte. Hierin is onder meer verzocht om de regio Emmen aan te wijzen als initieerregio. De gesprekken met het Rijk hierover lopen nog door tot in 2026. Definitieve vaststelling van de Nota Ruimte is voorzien eind 2026. Ook vroegen wij om de principes niet afwentelen en water en bodem sturend sterker als uitgangspunt te hanteren. Verder hebben wij aandacht gevraagd voor het opnemen van Assen en Emmen als (toekomstige) grootschalige woningbouwlocaties. Tot slot vroegen wij om ruimte voor significante toevoeging van woningen buiten regiokernen, bijvoorbeeld bij (toekomstige) stationsgebieden. In 2025 hebben wij op veel gemeentelijke plannen geadviseerd. In enkele gevallen leidde dit tot het indienen van een zienswijze. Daarnaast is voor het eerst in lange tijd een reactieve aanwijzing ingediend op een ruimtelijke ontwikkeling. Vanuit de Regio Deal Regio Zwolle ontvingen wij een rijksbijdrage van € 2,9 miljoen. Samen met de gemeenten in zuidwest Drenthe en de provincie investeren we ruim € 6 miljoen in het programma Gedeeld Geluk. Dit verbetert de leefbaarheid en leefomgeving in de regio. Met Ruimte voor Groei hebben wij een Drents bod aangeboden aan het Rijk in het kader van het Ruimtelijk Arrangement. Voor de jubileumeditie van de Eo Wijersstichting hebben wij samen met de provincie Overijssel en GGD Drenthe het aanbod Ontspannen ontginningen ingediend. Dit aanbod is geselecteerd als een van de drie deelgebieden. Een groot aantal ontwerpteams heeft zich ingeschreven om te werken aan vraagstukken rond gezondheid en geluk. In januari 2026 wordt bekend welke ontwerpteams aan de slag gaan.
3.01.06 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail	Ons doel is goed functionerende en aantrekkelijke en vitale centrumgebieden van steden en dorpen, omdat deze belangrijk zijn voor de leefbaarheid van kernen en omdat deze een economische en sociaal-maatschappelijke functie hebben en belangrijk zijn als ontmoetingsplaats. Voor het versterken van de stadscentra wordt de bestaande subsidieregeling Regiostedenfonds geactualiseerd. Daarnaast hebben we een regierol op de detailhandelsstructuur en faciliteren we gemeenten en ondernemers met uitvoering van het detailhandelsbeleid via o.a. het Drents netwerk voor Centrumgebieden. Om zorg te dragen voor een leefbaar platteland waarin het ook prettig wonen is in de kleine kernen, werken wij aan een nieuwe subsidieregeling voor dorpsvernieuwing. Verschillende dorpen hebben zich ingespannen om een dorpsvisie op te stellen, maar missen vaak handelingsperspectief om deze uit te kunnen voeren. Met het Dorpsvernieuwingfonds ondersteunen wij gemeenten en dorpen met bij de financiering van robuuste en toekomstbestendige dorpsvisies en/of -uitvoeringsplannen en -programma's'. Hiervoor sluiten we expliciet aan bij de bestaande dorpsvisies en gemeentelijk beleid. Inzet op dorpsvernieuwing doen we met de betrokken inwoners, dorpsorganisaties en gemeenten. Voor grotere dorpen worden tot en met 2025 plannen uitgevoerd vanuit de huidige subsidieregeling herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit PLUS 2021 (HRK+). Daarnaast gaan we dit fonds actualiseren en wederom openstellen voor een nieuwe ronde voor dorpsvernieuwing. In 2025: • Faciliteren Drents netwerk voor centrumgebieden • Regie op de detailhandelsstructuur door afstemming en monitoring retail • Stimuleren centrumontwikkeling middels huidige Regiostedenfonds en HRK+	 Medio 2025 zijn de subsidieregelingen voor het Regiostedenfonds 2.0, het Grote Kernenfonds en het Dorpsvernieuwingfonds vastgesteld. De openstellingsperiode loopt van oktober 2025 tot november 2026. In 2025 zijn vanuit deze regelingen verkennende gesprekken gevoerd met gemeenten over conceptplannen. Naar verwachting worden begin 2026 de eerste aanvragen beoordeeld. Daarnaast werken de gemeenten die deelnemen aan het huidige Regiostedenfonds tot en met 2027 aan de uitvoering van de lopende plannen, binnen de kaders van de afgegeven subsidiebeschikkingen. In 2025 is onder meer het volgende gerealiseerd: - Assen: strategisch panden verworven voor gebiedsontwikkeling in de binnenstad; - Emmen: gewerkt aan fietsbereikbaarheid van het centrum en aan herontwikkeling van het entreegebied van het Rensenpark en het hart van de binnenstad; - Hoogeveen: stegen aan de Hoofdstraat opnieuw ingericht en voorbereidende stappen gezet voor de gebiedsontwikkeling aan het Nicolaas Beetsplein en omgeving; - Meppel: stimuleringsregeling afgerond, met onder meer verplaatsingen, transformaties van winkels naar woningen en gevelverbeteringen. In 2025 is ook de uitvoering van de subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) 2021 PLUS afgerond. Voor de subsidieregeling Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit (HRK) 2021 zijn enkele projecten in de uitvoering vertraagd. Voor deze projecten is uitstel verleend tot uiterlijk 2027. - Roden: het Magista-pand gesloopt en voorbereid voor herontwikkeling. Daarnaast is een transformatorstation aan de Albertsbaan verplaatst om uitbreidingsruimte voor winkels te creëren. - Coevorden: 20 gevels verbeterd, 12 panden getransformeerd van winkels naar woningen en kwaliteitsimpulsen gerealiseerd bij het Citadelpunt (Rabobanklocatie) en de Molenbelt (Gansehof). - Beilen: voorbereidingen getroffen voor opwaardering van de zuidelijke entree van het centrum. De tijdelijke parkeerplaats aan de Torenlaan/Nassaukade is vervangen door 16 woningen van Woonservice. De financiële vaststelling volgt medio 2026, op basis van de accountantscontrole.

	• Actualisatie huidige Regiostedenfonds (RSF) voor steden • Actualisatie HRK+ voor grotere dorpen • Vaststellen nieuwe subsidieregeling Dorpsvernieuwingsfonds met een focus op voorzieningen en leefbaarheid kleinere dorpen/kernen • Aanjagen dorpsvisies/-plannen via Dorpsvernieuwingsfonds • Afronden subsidies Herstructurering Ruimtelijke Kwaliteit 2021 en incidentele subsidies Ruimtelijke Kwaliteit	
3.01.07 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Omgevingswet	Ons doel is het doorontwikkelingen van de Omgevingswet en continue verbeteren van de in en externe processen en voldoen aan de wetgevingen waaronder: • Het door ontwikkelen en onderhouden van het DSO • Voorbereiden invoeren omgevingsvisie in het DSO • Samenwerking functionaliteit swf • Het publiceren van voorbereidingsbesluiten • Opleidingsprogramma Omgevingswet • Het (verder) ondersteunen van OPD • Contact houden met de 4 noordelijke provincies, IPO en andere betrokken partijen' • Contact houden met leveranciers • Optimaal inrichten van zaakgericht werken t.a.v. Omgevingswet Het opbouwen van een nieuwe verordening passend bij omgevingsvisie en juridisch laten aansluiten bij de omgevingswet.	 Ontwikkelingen Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO): - In 2025 is de basis op orde gebracht voor de planketensoftware en processen en voor het zaakstelsel met bijbehorende processen. - We zijn technisch in staat om onze plannen en regels online te publiceren in het Omgevingsloket. De eerste documenten zijn zichtbaar, zoals het Actieplan geluid en de ontwerpwijziging van de verordening. - We zijn gestart met het optimaliseren van het werken met het zaakstelsel. - Via het IPO en ons regionale samenwerkingsverband Omgevingsplatform Drenthe (OPD) hebben we invloed uitgeoefend op verbeteringen in het landelijke Omgevingsloket. - We hebben uitvoering gegeven aan het opleidingsprogramma. - Er is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld voor het OPD 2.0. Deze is ondertekend door 21 ketenpartners. Het penvoerderschap en werkgeverschap van het regiebureau OPD 2.0 zijn ondergebracht bij de provincie Drenthe. Daarmee versterken we onze rol in de regionale samenwerking. - In 2025 is gestart met het project beleidsbouwwerk. Het beleidsbouwwerk is een logische samenhang tussen de instrumenten van de Omgevingswet. Door ons beleid samenhangend en integraal op te bouwen binnen het beleidsbouwwerk, wordt het beleid in het Omgevingsloket beter inzichtelijk en verbetert de dienstverlening. Het inrichten van het beleidsbouwwerk is één kant van de opgave; net zo belangrijk is het leren werken met dat bouwwerk – de veranderkant. Het project levert een advies op aan directie en GS met voorstellen voor de verdere implementatie.

Welke feiten en cijfers zijn er?

- Om de doelstellingen uit de Regionale Woondeals te halen, moeten gemiddeld circa 1.800 bruto woningen per jaar aan de Drentse woningvoorraad worden toegevoegd.
- In 2025 zijn er bruto 1.609 woningen gerealiseerd. Dit is een stijging van 130 woningen ten opzichte van 2024. Maar blijven we iets achterlopen op de streefwaarde van 1.800 woningen per jaar.
- De provinciale Woningbouwmonitor laat zien dat er momenteel voldoende plancapaciteit beschikbaar is om tot en met 2030 aan de doelstellingen van de Regionale Woondeals te voldoen. Het gaat hierbij om een plancapaciteit van 163%. Het Rijk hanteert een streefwaarde van 130% van plancapaciteit om planvertraging en uitstel op te vangen.
- Uit het monitoringsysteem blijkt ook dat er naar verwachting tot en met 2030 voldoende betaalbare woningen in Drenthe worden gebouwd.
- In 2025 zijn circa 300 adviezen uitgebracht over ruimtelijke ontwikkelingen.
- In 2025 is één reactieve aanwijzing gegeven.
- In totaal hebben 386 inwoners van Drenthe en ruim 100 maatschappelijke partners en medeoverheden input geleverd op het concept van de Omgevingsvisie.
- In 2025 is het eerste projectbesluit vastgesteld.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		24.687.149	25.205.062	5.933.966	19.271.096
	Doelstelling 3.01.01 Wonen - volkshuisvestingsbeleid	921.732	914.732	921.732	-7.000
	Doelstelling 3.01.03 Wonen – programma uitvoering regionale woondeals	1.916.046	3.916.046	3.532.152	383.894
	Doelstelling 3.01.04 Wonen – programma circulair bouwen	150.000	185.000	168.457	16.543
	Doelstelling 3.01.05 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit	2.362.548	2.824.965	965.875	1.859.091
	Doelstelling 3.01.06 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail	19.051.823	17.279.927	280.980	16.998.947
	Doelstelling 3.01.07 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Omgevingswet	285.000	84.392	64.770	19.622
Baten			-105.250	-251.520	146.270
	Doelstelling 3.01.03 Wonen – programma uitvoering regionale woondeals	0	-5.250	-150.618	145.368
	Doelstelling 3.01.05 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit	0	-100.000	-100.902	902
Saldo		24.687.149	25.099.812	5.682.446	19.417.366

Ontwikkelingen

- In 2025 zijn de gesprekken met Defensie voortgezet over de uitbreiding van oefenterrein De Haar. Met het Rijk en de gemeente Midden-Drenthe zijn we in gesprek gegaan over het opzetten van een zorgvuldig gebiedsproces voor inwoners en ondernemers, een goede compensatieregeling voor het gebied en op welke wijze logische koppelingen met lokale belangen kunnen worden gemaakt, zoals bijvoorbeeld agrarisch medegebruik. Het uitgangspunt is zorgvuldig ruimtegebruik. Deze gesprekken lopen nog door in 2026. Het Rijk verwacht na de zomer 2026 met een definitief uitvoeringsprogramma Ruimte voor Defensie te kunnen komen, waarna het gebiedsproces zal worden opgestart.
- De Wet versterking regie op de volkshuisvesting geeft het Rijk en provincies meer regie op waar, hoeveel en voor wie wordt gebouwd. De nadruk ligt op betaalbaar wonen en gelijke kansen voor urgente woningzoekenden. De wet ligt nu bij de Eerste Kamer. Wij bereiden ons voor op extra taken, zoals toezicht op volkshuisvestingsprogramma's en urgentieregelingen. Gemeenten worden gestimuleerd om bij beleidsactualisaties rekening te houden met deze kaders.
- De komende jaren blijven we werken aan de doelen van de Omgevingswet. Dit vraagt blijvende aandacht voor de inrichting en het leren werken onder de Omgevingswet.
- Het Omgevingswet-instrument Projectbesluit wordt steeds vaker ingezet. Om aan onze wettelijke taken te voldoen werken we daarom aan de inrichting van de projectorganisatie Ruimtelijke Projecten met bijbehorende financiële middelen. Op deze manier kan de provinciale regierol onder de Omgevingswet waargemaakt worden en grootschalige ruimtelijke ontwikkelingen verder worden gebracht door de juiste besluitvorming.

Beleidsopgave: 3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

Inleiding

In 2025 hebben wij als bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (milieu) onze taken uitgevoerd op minimaal wettelijk niveau. De uitvoering lag grotendeels bij de Omgevingsdienst Drenthe en voor Seveso-inrichtingen en RIE4-bedrijven bij de Omgevingsdienst Groningen. Dit zijn bedrijven met grote opslag van gevaarlijke stoffen en complexe chemiebedrijven die werken met milieuverontreinigende stoffen.

Daarnaast hebben wij op 14 oktober 2025 de Milieustrategie Drenthe 2025–2027 vastgesteld. Deze strategie bevat ambities die bijdragen aan een gezonde, veilige en fysieke leefomgeving.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
3.02.01 Adequaat opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)	Voor milieufactiviteiten die onder provinciaal bevoegd gezag vallen, voeren de OD-G en RUDD de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving uit. Voor bodemsanering en bodembescherming voert de RUDD de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving uit, worden bodemonderzoeken en bodemsanering uitgevoerd alsmede worden onder meer beleidsadviezen gegeven. Voor de bodemtaken verzorgen wij een jaaropdracht uitvoering bodemtaken.		In 2025 zijn de wettelijke taken uitgevoerd die bij de omgevingsdiensten liggen. Het gaat om de Omgevingsdienst Drenthe (ODD) en de Omgevingsdienst Groningen (ODG), zoals vastgelegd in de jaarprogramma's.
3.02.02 Adequate uitvoering van het interbestuurlijk toezicht	De provincie voert het interbestuurlijk toezicht uit over de taakuitvoering van gemeenten en andere betrokkenen. Indien wettelijk aan de orde worden IBT-verbetertrajecten uitgevoerd.		De uitvoering van de taken is volgens planning verlopen. Tweederde van de gemeenten scoort groen op de uitvoering van de medebewindstaken vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) en milieu. Met vier gemeenten zijn afspraken gemaakt om in 2026 verbeteringen door te voeren. De voortgang hiervan volgen we. De sectorale bevindingen staan in het integrale beoordelingsoverzicht van het Interbestuurlijk Toezicht (IBT), dat jaarlijks aan PS wordt aangeboden.
3.02.03 Actualisatie en herformulering milieubeleid	In 2025 actualiseren we ons milieubeleid op basis van landelijke ontwikkelingen en nieuwe wet- en regelgeving. Belangrijke thema's die worden meegenomen in de actualisatie van het Milieubeleid zijn het beschermen van de stilte en de duisternis (kernkwaliteit rust), het beperken van Omgevingslawaaï van provinciale wegen, het behouden en verbeteren van de luchtkwaliteit en invulling geven aan het Schone Lucht Akkoord.		De Milieustrategie 2025-2027 is op 14 oktober 2025 vastgesteld door GS. Hiermee hebben we de koers bepaald voor de komende jaren. In 2025 zijn de voorbereidingen gestart om de ambities uit de strategie verder uit te werken. Deze ambities richten zich op verschillende milieuthema's die bijdragen aan een gezonde, veilige en fysieke leefomgeving.
3.02.04 Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies	De provincie heeft coördinatie- en regietaken vanuit de Omgevingswet voor de ketenpartners. De provincie doet de beleidsadviesering met betrekking tot de provinciale inzet voor de kwaliteit van de fysieke leefomgeving met het oog op duurzame ontwikkeling, woonbaarheid en het behouden en verbeteren van het (leef)milieu. We doen dit onder andere ten behoeve van de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA), hierbij zetten we ons samen met het Rijk, andere provincies en gemeenten in voor schone lucht en gezondheidswinst. Wij voeren de VTH-taken uit die voortvloeien uit de Provinciale Omgevingsverordening. Wij optimaliseren de actieve inzet van het BIBOB-instrumentarium bij de uitvoering van de VTH-taken. Deze taken omvatten de provinciale regels voor de grondwaterbeschermingsgebieden, de stiltegebieden, natuur, ontgroningen en zwemwater. Met Natuur- en Milieufederatie Drenthe zijn er prestatieafspraken t.a.v. provinciale opgaven.		Door de vaststelling van de Milieustrategie 2025-2027 op 16 oktober 2025 is de basis gelegd om de ambities uit te voeren. De omgevingsdiensten voeren de provinciale taken uit op het gebied van VTH-milieu en bodemsanering. Dit draagt bij aan een gezonde, veilige en fysieke leefomgeving. Daarnaast hebben we in het kader van ons Bibob-beleid meerdere onderzoeken uitgevoerd om te voorkomen dat omgevingsvergunningen worden misbruikt voor strafbare feiten of witwassen van illegale middelen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		4.907.344	6.348.921	6.469.334	-120.413
	Doelstelling 3.02.01 Adequaate opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)	4.290.922	5.750.324	5.934.480	-184.156
	Doelstelling 3.02.04 Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies	616.422	598.597	534.854	63.743
Baten		-225.000	-225.000	-67.702	-157.298
	Doelstelling 3.02.01 Adequaate opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)	-225.000	-225.000	-27.702	-197.298
	Doelstelling 3.02.04 Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies	0	0	-40.000	40.000
Saldo		4.682.344	6.123.921	6.401.632	-277.711

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

Inleiding

In 2021 heeft de provincie Drenthe het initiatief genomen voor een programma Bodem en Ondergrond. Met dit programma geven we richting en uitvoering aan duurzaam bodemgebruik en -beheer. Het programma bestaat uit twee delen. Deel 1, Strategie Bodem & Ondergrond 2021, is op 15 december 2021 door Provinciale Staten vastgesteld en vormt de basis van het programma. In 2025 hebben we deze strategie verder uitgewerkt in deel 2, Tactiek, met concrete operationele doelen. Dit tweede deel is in juli 2025 vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Beide delen vormen samen het Programma Bodem en Ondergrond, dat in de tweede helft van 2024 is gestart en een looptijd heeft van vier jaar.

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2024 zijn gemeenten op grond van de Wet bodembescherming bevoegd gezag voor de vaste bodem. Onder het overgangsrecht van de Omgevingswet blijft de provincie verantwoordelijk voor het grondwater, de VTH-taken en de uitvoering van lopende bodemsaneringen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
3.03.01 Het bevorderen van duurzaam bodemgebruik en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond	In de strategie Bodem & Ondergrond zijn de 9 deelambities vertaald naar 32 strategische doelen: 1 Bodem & Energievoorziening, SD 1, Vergroten aandeel van hernieuwbare energie uit de ondergrond in de Drentse energiemix SD 2, Voorkomen aantasting van de kwaliteiten en eigenschappen van bodem en ondergrond bij winning en opslag van (hernieuwbare) energie, waaronder ook bodemdaling SD 3, Verkleinen van de ruimteclaim op de bodem voor nieuwe kabels en/of leidingen (inclusief graafwerkzaamheden) t.b.v. de productie en levering van energie		In 2025 is het Programma Bodem en Ondergrond verder uitgewerkt. De strategische doelen zijn vertaald naar operationele doelen: wat we doen en wanneer. Deze doelen zijn in samenhang met andere programma's opgenomen in deel II Tactiek Bodem en Ondergrond, dat op 2 juli 2025 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld. Vanuit het programma Bodem en Ondergrond (WBM) en in samenwerking met partners binnen en buiten de organisatie zijn projecten uitgevoerd die bijdragen aan het behalen van deze doelen. Aan het begin van het jaar liep het programma achter op de planning door een tekort aan capaciteit. Door het aantrekken van extra tijdelijk personeel in de loop van 2025 is de uitvoering versneld. Met het

	2 Bodem & Landbouw, SD 1, Verbeteren en opbouwen organische stof in de Drentse bodem SD 2, Verminderen van bodemverdichting SD 3, Verbeteren van de bodembiologie SD 4, Verminderen en vervangen van niet duurzame hulpstoffen SD 5, Verbeteren van de (grond)waterkwaliteit en – kwantiteit 3 Bodem & Leefomgeving, SD 1, Opheffen en voorkomen van risico's op de locaties waar historische bodemverontreiniging leidt of kan leiden tot onaanvaardbare risico's SD 2, Aantasting van de bodemkwaliteit door verontreinigingen opheffen (curatief) SD 3, Aantasting van de bodemkwaliteit door nieuwe verontreiniging voorkomen (preventief) 4 Bodem & Erfgoed, SD 1, Koesteren van ons meest waardevolle aardkundig erfgoed, één van de kernkwaliteiten van Drenthe SD 2, Bevorderen van zorgvuldig omgaan met aardkundig erfgoed 5 Bodem & Natuur, SD 1, Verbeteren van de vitaliteit van de bos- en natuurbodems SD 2, Verbeteren van de bodembiologie van landbouwbodems ten behoeve van verhoging van de biodiversiteit in het Drenst Natuur Netwerk. 6 Bodem & Grondwater, SD 1, Verminderen van de belasting van de bodem met meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen en diffuse verontreinigingen SD 2, Verhogen van adsorptie en afbraakcapaciteit van de bodem. SD 3, Verhogen van de natuurlijke buffercapaciteit van de bodem. SD 4, Verminderen van de verdamping van water uit de bodem. SD 5, Verminderen van veenoxidatie/-inklinking. 7 Bodem & Infra, SD 1, Voorkomen uitspoeling/uitloging van verontreinigingen naar het grondwater vanuit bestaande en nieuwe infrastructurele objecten. SD 2, Verbeteren van het waterbufferend vermogen van de bodem rondom het wegennetwerk. SD 3, Verhogen van de hoeveelheid hergebruik van delfstoffen en bouwstoffen bij infrastructurele projecten. SD 4, Betrekken van kenmerken van bodem en ondergrond bij locatiekeuzes en variantkeuzes voor infrastructurele projecten. SD 5, Verbeteren van de ruimtelijke ordening van de ondergrondse infrastructuur 8 Bodem & Delf- en Grondstoffen, SD 1, Verhogen van de hoeveelheid hergebruik van delfstoffen. SD 2, Verbeteren en opbouw organische stof bij de teelt van biogrondstoffen. 9 Bodem & Klimaatverandering, SD 1, De kenmerken van bodem en ondergrond beter benutten voor maatregelen voor klimaatadaptatie SD 2, Verminderen van afdekking van bodems in bebouwde gebieden SD 3, Verhogen van het bufferend vermogen van de bodem SD 4, Behouden van bestaand veen en ontwikkeling van nieuw veen SD 5, Vergroten aandeel van hernieuwbare energie uit de ondergrond in de Drentse energiemix (inclusief ondergrondse opslag) Deze strategische doelen zijn doorvertaald naar een deel 2 "Tactiek" met daarin operationele doelen en de daarbij benodigde middelen. Deze operationele doelen vormen de basis voor de benodigde inspanningen die zijn opgenomen in Deel 3 " dynamische uitvoerings- & leeragenda's voor de periode 2024-2027"	huidige programmateam verwachten we de doelen in 2027 te realiseren.
3.03.02 Verantwoord beheer van de	Bij verantwoord beheer van stortplaatsen is blijvende (na)zorg nodig. De nazorg houdt in: beheer en onderhoud, periodieke vervanging van de	De provincie beheert de gesloten stortplaats in Ubbena. Dit beheer is uitgevoerd volgens het geldende nazorgplan, dat in 2025 is geactualiseerd.

stortplaatsen (Nazorgfonds)	bovenafdichting, monitoring van de grondwaterkwaliteit en bij aantreffen van verontreinigingen in het grondwater beheermaatregelen nemen om verspreiding daarvan te voorkomen. De provincie is op grond van de Wet milieubeheer (Wm) verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen waar op of na 1 september 1996 nog afval is gestort. De Provincie Drenthe draagt deze verantwoordelijkheid voor twee stortplaatsen, Meisner Noord-Drenthe BV te Ubbena (in eigendom bij SITA Holding) en Attero B.V. te Wijster. Het doel van de nazorgregeling in de Wm is om zeker te stellen dat bestaande en nieuwe stortplaatsen, die voldoen aan de eisen van het Stortbesluit bodembescherming, ook na sluiting tot in lengte van jaren aan hetzelfde beschermingsniveau blijven voldoen, zodat zij geen risico voor verontreiniging van de bodem vormen. Dekking van de kosten voor de desbetreffende nazorg vindt plaats door middel van een door u ingestelde heffing die de provincie gedurende de exploitatiefase van de stortplaats aan de exploitant oplegt. Deze heffing wordt vastgesteld aan de hand van het doelvermogen dat op grond van een door de exploitant ingediend nazorgplan wordt berekend. Beoordeling van nazorgplannen en berekening van het doelvermogen vindt plaats aan de hand van in IPO-verband opgestelde modellen en controlelijsten die zijn vastgesteld in onze beleidsregels nazorg stortplaatsen. Het provinciale beleid is erop gericht de heffing toereikend te laten zijn voor de bekostiging van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen. Het tarief voor 2025 wordt via de belastingverordening provincie Drenthe bepaald aan de hand van de vastgestelde jaarrekening van het Nazorgfonds provincie Drenthe 2024.	De stortplaats in Wijster is nog in gebruik. De exploitant moet op grond van de Wet milieubeheer een nazorgplan opstellen en dit eens per vijf jaar actualiseren. Het nazorgplan beschrijft hoe de stortplaats na beëindiging van de activiteiten milieuhygiënisch verantwoord wordt beheerd om nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen. Het nazorgplan voor Wijster is in 2024 geactualiseerd en vastgesteld. De provincie berekent op basis van het nazorgplan het doelvermogen en de heffing. Deze berekening is vastgelegd in de Belastingverordening van de provincie Drenthe. De hoogte van de heffing hangt af van het doelvermogen en de sluitingsdatum in het nazorgplan. De inkomsten uit de heffing, inclusief rendement uit beleggingen en rentebaten, moeten de verwachte kosten voor de uitvoering van het nazorgplan dekken. Zo zijn financiële middelen beschikbaar om de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid van de provincie voor de nazorg van stortplaatsen uit te voeren. In 2025 hoefde geen heffing te worden opgelegd, omdat het vermogen in het nazorgfonds voldoende was. Daarnaast hebben we de jaarstukken 2024 en de begroting 2026 van het nazorgfonds vastgesteld.
3.03.03 Uitvoeren projecten Bodem en verontreiniging in de leefomgeving (Strategie Bodem en Ondergrond)	Voor een gezonde leefomgeving is een goede chemische kwaliteit van de bodem en grondwater van belang. We streven ernaar om de bodem en ondergrond, inclusief het grondwater, te beschermen tegen nieuwe verontreinigingen. Wij spannen ons ervoor in dat zeer zorgwekkende stoffen (zoals PFAS) en opkomende verontreinigingen niet in de bodem en ondergrond terecht komen. De resterende historische bodemverontreinigingen worden doelmatig beheerd en onaanvaardbare verspreidingsrisico's worden aangepakt door te saneren of door (gebiedsgericht) beheer van de verontreinigingen. Hiervoor voeren we de volgende acties uit: - opheffen en voorkomen van risico's op de locaties waar historische bodemverontreiniging (inclusief grondwater) leidt of kan leiden tot onaanvaardbare risico's; - aantasting van de bodemkwaliteit door verontreinigingen opheffen; - aantasting van de bodemkwaliteit door nieuwe verontreinigingen voorkomen.	✓ Op alle locaties met historische bodemverontreiniging, inclusief grondwater, waar sprake is van onaanvaardbare risico's, zijn saneringen uitgevoerd of beheermaatregelen ingesteld om deze risico's weg te nemen en te voorkomen. De uitvoering van deze maatregelen heeft een lange looptijd. Onze inspanningen om nieuwe verontreinigingen te voorkomen, hebben niet kunnen voorkomen dat zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), zoals PFAS, en andere opkomende verontreinigingen in de Drentse bodem terecht zijn gekomen. Op deze locaties, zoals brandweeroefenplaatsen, voeren we bodemonderzoeken uit om de ernst en omvang vast te stellen. Daarna bereiden we maatregelen voor om de risico's van deze vervuiling weg te nemen.
3.03.04 Een verantwoorde winning van de oppervlaktedelfstoffen en uitvoering van functionele ontgroningen	De winning en de uitvoering vinden plaats binnen de wettelijke en provinciale kaders. Bij de vergunningverlening vindt een integrale belangenafweging plaats op basis van de doelen van het omgevingsbeleid. Zandwinning is uitsluitend toegestaan om te voorzien in de feitelijke behoefte aan beton- en metselzand en ophoogzand. Wij werken alleen mee aan nieuwe zandwinningen, wanneer die na exploitatie multifunctioneel zijn en ruimtelijke kwaliteit hebben. Zandwinning wordt zo veel mogelijk geconcentreerd in een beperkt aantal (centrale) zandwinplaatsen, verspreid over de provincie. Functionele ontgroningen zijn alleen toegestaan indien dit strikt noodzakelijk is, passend in het landschap en passend bij het gewenste doel.	✓ Aan de doelstellingen is in 2025 voldaan. Wel zien we dat er nog steeds complexe aanvragen zijn die specialistische kennis vragen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

De voortgang van de aanpak van de historische verontreiniging met onaanvaardbare risico's voor mens of milieu ligt op koers. We verwachten dat de doelstelling uit de Bestuurlijke afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030 worden gehaald: afronding van 80% van de opgave in 2027.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		1.573.500	2.195.293	2.055.556	139.737
	Doelstelling 3.03.01 Het bevorderen van duurzaam bodemgebruik en verantwoord gebruik van de diepe ondergrond	1.538.500	1.320.293	1.214.324	105.969
	Doelstelling 3.03.03 Uitvoeren projecten Bodem en verontreiniging in de leefomgeving (Strategie Bodem en Ondergrond)	35.000	875.000	841.231	33.769
Baten		-37.500	-814.500	-900.943	86.443
	Doelstelling 3.03.03 Uitvoeren projecten Bodem en verontreiniging in de leefomgeving (Strategie Bodem en Ondergrond)	0	-777.000	-884.228	107.228
	Doelstelling 3.03.04 Een verantwoorde winning van de oppervlaktedelfstoffen en uitvoering van functionele ontgroningen	-37.500	-37.500	-16.715	-20.785
Saldo		1.536.000	1.380.793	1.154.613	226.180

Ontwikkelingen

Het risico op nieuwe verontreinigingen en aantasting van het milieu wordt verkleind door toepassing van de zorgplichten en algemene regels voor burgers en bedrijven. Toch kunnen ondanks milieumaatregelen nieuwe verontreinigingen ontstaan met risico's voor mens of milieu. De laatste jaren wordt steeds duidelijker dat emissies van stoffen zoals zeer zorgwekkende stoffen (ZZS), waaronder PFAS, de kwaliteit van bodem en grondwater aantasten en schadelijk kunnen zijn voor de ecologie en gezondheid. De nieuwe verontreinigingen pakken we zo snel mogelijk aan om verdere risico's te voorkomen.

In het landelijke overleg *Bestuurlijke afspraken Bodem en Ondergrond 2023-2030* is in 2025 afgesproken dat provincies en de 29 grote gemeenten, waaronder Emmen, de regie nemen over een programmatische aanpak van de PFAS-verontreinigingen.

Op en rond het terrein van Groningen Airport Eelde zijn meerdere bodemverontreinigingen aanwezig. Ook in het oppervlaktewater rondom het terrein zijn verhoogde concentraties PFAS aangetroffen. Omwonenden zijn per brief geïnformeerd en er is een informatieavond gehouden. Er is geen acuut gevaar voor de volksgezondheid. Uit voorzorg is geadviseerd om het gebruik van het grond- en oppervlaktewater te vermijden. Nader onderzoek is in uitvoering en een bodemsanering wordt voorbereid.

In 2025 is onderzoek gedaan naar de relatie tussen PFAS in de bodem, het bodemleven en eieren van hobbykippen. De resultaten variëren, maar in grote lijnen bevatten hobbyeieren relatief hoge concentraties PFAS. De hypothese lijkt bevestigd dat lage PFAS-gehalten in de bodem via bodemorganismen, die door kippen worden opgepikt, kunnen leiden tot hoge concentraties in eieren. Deelnemers aan het onderzoek hebben een briefrapportage ontvangen met de resultaten op hun locatie.

Drenthe neemt sinds 2022 actief deel aan een pilot voor het opzetten van een kennisnetwerk bodem: het Regionaal Schakelpunt (RSP). Het ministerie van I&W heeft in 2025 middelen beschikbaar gesteld voor de periode 2025-2030 voor de verdere ontwikkeling van dit netwerk. Samen met Groningen en Fryslân geven we vorm aan het kennisnetwerk voor bodem en ondergrond (exclusief mijnbouw) in Noord-Nederland.

Beleidsopgave: 3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe

Inleiding

In 2025 is veel gebruikgemaakt van de Subsidieregeling stimuleringslening verwijdering asbestdaken Drenthe, die loopt tot en met 2028. De saneringsgraad is in een jaar tijd gestegen van 45% naar bijna 48%.

Vanuit onze bestuurlijke rol in het landelijke ambassadeursoverleg voor asbestdaken zijn we betrokken bij de ontwikkeling van de landelijke communicatie- en bewustwordingscampagne en de website www.asbestvrijdak.nl. Deze website bevat de strategie en stappen voor het verwijderen van asbestdaken. Wij hebben gemeenten gevraagd om op hun eigen website een verwijzing naar deze landelijke website op te nemen, zoals ook op de provinciale website is gedaan. Hiermee willen we de verwijdering van asbestdaken versnellen.

Daarnaast is vanuit thema Energie in 2025 een samenwerking gestart met verzekeraar Univé. Deze samenwerking richt zich op agrariërs en combineert het verwijderen van asbestdaken met het plaatsen van een nieuw dak, zonnepanelen en een (thuis)batterij.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
3.04.01 Samen met maatschappelijke partners de sanering van asbestdaken door eigenaren stimuleren	We hebben een 'Subsidieregeling stimuleringslening verwijdering asbestdaken Drenthe'. De openbare monitoringstool en de asbestdakenkaart zijn actueel. Innovatie wordt gestimuleerd om de sanering door bedrijven efficiënter en goedkoper te maken. In 2024 is 45% van totaalopgave (referentie 2016) gesaneerd en eind 2025 is het streven om in de buurt van de 50% te komen. Om een extra impuls te geven aan de sanering van asbestdaken gaan we samen met o.a de Drentse gemeenten gebruikmaken van de het tweede kwartaal 2024 opgeleverde tools die vanuit de landelijke strategie voor communicatie en bewustwording zijn ontwikkeld.		In 2025 is veel gebruikgemaakt van de Subsidieregeling stimuleringslening verwijdering asbestdaken Drenthe, die loopt tot en met 2028. De saneringsgraad is in een jaar tijd gestegen van 45% naar bijna 48%. Vanuit onze bestuurlijke rol in het landelijke ambassadeursoverleg voor asbestdaken zijn we betrokken bij de ontwikkeling van een landelijke communicatie- en bewustwordingscampagne en de website www.asbestvrijdak.nl . Deze website bevat de strategie en stappen voor het verwijderen van asbestdaken. We hebben gemeenten gevraagd om op hun eigen website een verwijzing naar deze landelijke website op te nemen, zoals ook op de provinciale website is gedaan. Hiermee willen we de verwijdering van asbestdaken versnellen. Daarnaast is vanuit thema Energie in 2025 een samenwerking gestart met verzekeraar Univé. Deze samenwerking richt zich op agrariërs en combineert het verwijderen van asbestdaken met het plaatsen van een nieuw dak, zonnepanelen en een (thuis)batterij.

Welke feiten en cijfers zijn er?

- In 2025 is er ruim 150.000 m2 asbestdak gesaneerd op 300 locaties door gecertificeerde bedrijven. Dat is 10.000 m2 meer dan in 2024.
- Het gemiddelde saneringspercentage ligt op bijna 48%. De gemeenten Tynaarlo en Assen zitten dicht bij 60%.
- Van de oorspronkelijke 5,2 miljoen m2 asbestdaken in 2016 (nulsituatie) resteert nog 2,7 miljoen m2.
- In bijna alle gemeenten is het saneringspercentage van 2024 in 2025 geëvenaard.
- In 2025 is ruim € 500.000,-- aan asbestleningen verstrekt. Sinds de start in 2018 is in totaal ruim € 8,9 miljoen aan leningen verstrekt.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		81.288	81.288	38.339	42.949
	Doelstelling 3.04.01 Samen met maatschappelijke partners de sanering van asbestdaken door eigenaren stimuleren	81.288	81.288	38.339	42.949
Baten				-34.451	34.451
	Doelstelling 3.04.01 Samen met maatschappelijke partners de sanering van asbestdaken door eigenaren stimuleren	0	0	-34.451	34.451
Saldo		81.288	81.288	3.888	77.400

Ontwikkelingen

- Verzekeraars scherpen hun voorwaarden steeds verder aan. Hierdoor worden verzekerden vaker gedwongen hun asbestdak te vervangen. Dit lijkt een positieve invloed te hebben op het aantal verwijderde vierkante meters.
- De subsidieregeling is op één onderdeel aangevuld om de consistentie en duidelijkheid te verbeteren. Het gaat om een aanvulling op de weigeringsgrond voor aanvragen die uitsluitend betrekking hebben op het verwijderen van asbesthoudend dakbeschot. De wijziging gaat in op 1 januari 2026.
- Vanaf 1 januari 2026 wordt het Dashboard onderdeel van de publieke Asbestdakenkaart. Het Dashboard toont per gemeente het saneringspercentage, het aantal nog te saneren objecten en een overzicht van de gesaneerde hoeveelheden per jaar vanaf 2016.

Programma 3 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen	8.443.060	24.687.149	25.205.062	5.933.966	19.271.096
	3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	6.102.432	4.907.344	6.348.921	6.469.334	-120.413
	3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	1.749.184	1.573.500	2.195.293	2.055.556	139.737
	3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe	22.558	81.288	81.288	38.339	42.949
	Totaal Lasten	16.317.234	31.249.281	33.830.564	14.497.195	19.333.369
Baten						
	3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen	-988.729	0	-105.250	-251.520	146.270
	3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	-29.991	-225.000	-225.000	-67.702	-157.298
	3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	-1.102.801	-37.500	-814.500	-900.943	86.443
	3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe		0	0	-34.451	34.451
	Totaal Baten	-2.121.521	-262.500	-1.144.750	-1.254.616	109.866
	Totaal programma	14.195.713	30.986.781	32.685.814	13.242.579	19.443.235

Toelichting	
Saldo Programma	19.443.235
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve verstrekte subsidies	-6.237.378
Bijdrage aan reserve Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	-481.553
Bijdrage aan reserve Bodem	-115.996
Totaal verrekend met reserves	-6.834.927
Resultaat programma na bestemming reserves	12.608.308

Lasten

Beleidsopgave: 3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 19.271.096,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 3.01.03 Wonen – programma uitvoering regionale woondeals

Het verschil op deze doelstelling betreft € 529.762,--. Dit verschil wordt grotendeels (€ 481.533,--) verklaart door de middelen voor de subsidieregelingen onder de reserve Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw. Er is een inschatting gemaakt van het bedrag dat verleend zou worden in 2025. Een aantal projecten waarvoor subsidie is verstrekt, starten pas in 2026. Hierdoor wordt de last ook pas genomen in 2026. Het verschil tussen verwachte lasten en werkelijke lasten wordt teruggestort in de reserve.

Doelstelling: 3.01.05 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit

De afwijking binnen deze doelstelling betreft € 1.859.993,--. Van dit bedrag wordt voorgesteld om € 750.000,-- over te hevelen naar 2026 voor Regio Zwolle. De Regiodeal Regio Zwolle is pas eind 2025 goedgekeurd, hierdoor zijn de middelen voor cofinanciering in 2025 nog niet besteed. In het

overige budget van Regio Zwolle (€ 575.225,--) werden in 2025 meer bijdrages aan derden verwacht. Deze aanvragen zijn niet binnengekomen.

Daarnaast is er een afwijking van € 144.729,-- op de middelen voor Ruimtelijke kwaliteit. Deze middelen waren beschikbaar voor alle werkzaamheden rondom ruimtelijke kwaliteit in Drenthe. Denk hierbij aan uitgaven voor de Omgevingsvisie, Ruimtelijke Projecten en onderzoeksopdrachten zoals Rondje Rand en cultuurhistorisch onderzoek Veenhuizen. Doordat kosten op het project DON (Drents Overijsselse Netversterking) doorbelast kunnen worden, blijven er meer middelen over dan verwacht.

De middelen voor NOVEX zijn ook in 2025 niet besteed. Een deel van de middelen is overgedragen aan de nieuwe kassier van Regio Emmen. Voor de overige NOVEX-middelen (€ 278.159,--) is geen besteding gevonden in 2025.

Doelstelling 3.01.06 Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail

De afwijking binnen deze doelstelling betreft € 16.998.947,--. Van dit bedrag wordt voorgesteld om € 10.750.000,-- over te hevelen naar 2026. Dit betreffen drie subsidie regelingen, namelijk: Subsidieregeling Dorpsvernieuwing, Subsidieregeling Grote kernenfonds en Regiostedenfonds 2.0. Deze regelingen zijn eind 2025 opgesteld en er zijn nog geen aanvragen binnengekomen. De overige € 6.248.947,-- gaat over lastneming van de reeds verstrekte subsidieregeling Regiostedenfonds 1.0. De lasten zijn lager dan de verwachte lastneming voor 2025. De werkelijke lasten worden verrekend met de Reserve verstrekte subsidies.

Het overige verschil in de beleidsopgave bestaat uit kleine verschillen op doelstellingen tussen werkelijke lasten en begrote lasten.

Beleidsopgave: 3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 120.413,--.

Beleidsopgave: 3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 139.737,--.

Beleidsopgave: 3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 42.949,--.

Baten

Beleidsopgave: 3.01 Ruimtelijke ordening en Wonen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 146.270,--.

Beleidsopgave: 3.02 In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen

De totale afwijking betreft een nadeel van € 157.298,--.

Beleidsopgave: 3.03 De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 86.443,--.

Beleidsopgave: 3.04 Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 34.451,--.

Programma 4: Regionale economie en werkgelegenheid

Inleiding

De provincie zet zich in voor een toekomstbestendige en vitale regionale economie en recreatie- en toerismesector. Daarmee willen we de brede welvaart van onze inwoners duurzaam versterken: welzijn, gezondheid, sociale samenhang, welvaart en kwaliteit van leven. Met een regionale economie met voldoende werkgelegenheid, waarbij voor iedereen een passende baan te vinden is. We werken op basis van de uitgangspunten slim, groen en impact. We stimuleren ondernemers en innovaties die hieraan bijdragen. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De provincie draagt bij aan goede randvoorwaarden en werkt samen met (organisaties van) het bedrijfsleven, onderwijs- en onderzoeksinstituten en andere overheden. Zo werken wij ook in regionaal verband samen in de Dutch Tech Zone, Regio Groningen-Assen, Regio Zwolle en aan Nij Begun voor wat betreft recreatie en toerisme. Het is ons streven dat alle inwoners, bedrijven en bezoekers hiervan profiteren.

Successen

- Het Regioprofiel Rijksdiensten in Drenthe, waarin de kwaliteiten en kansen van onze provincie staan, is aangeboden en gepresenteerd aan verschillende ministeries. Het profiel heeft positief de aandacht gekregen in Den Haag.
- De Drentse Agenda Defensie en Veiligheid is opgesteld als basis voor een strategische samenwerking met het Rijk op het gebied van defensie en veiligheid. De brede agenda is gemaakt met inbreng van diverse partners in Drenthe en vormt het startpunt voor gezamenlijke uitvoering.

Overhandiging Drentse Agenda Defensie en Veiligheid

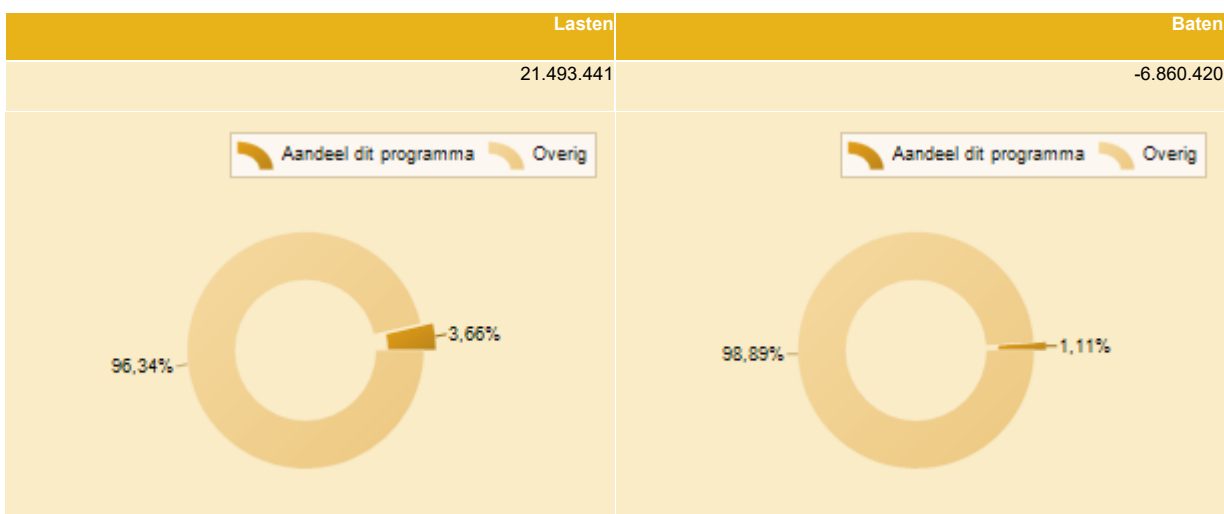
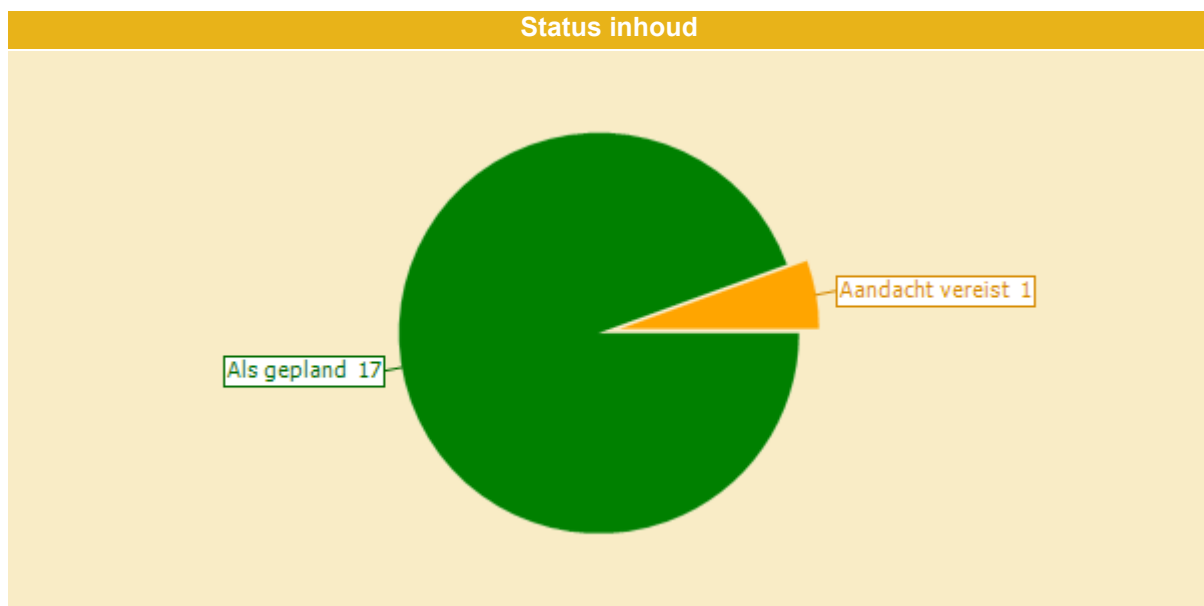
- Begin 2025 heeft de Vereniging Circulair Groningen haar netwerk uitgebreid naar Drenthe. Hierdoor is het regionale samenwerkingsverband versterkt en zijn steeds meer Drentse bedrijven aangesloten.
- Met de ondertekening van een addendum door de ministeries van Defensie en Binnenlandse Zaken, de gemeente Assen en de provincie is afgesproken dat de Veiligheidscampus Assen (VCA) een fysieke plek krijgt op de Johan Willem Friso Kazerne in Assen. De VCA biedt onderzoeksvoorzieningen en doorlopende leerlijnen gericht op veiligheid en weerbaarheid.
- De Acquisitie Agenda Drenthe is vastgesteld. Hiermee geven we richting aan onze acquisitieactiviteiten en zetten we Drenthe nog meer op de kaart als dé plek voor innovatieve, duurzame en toekomstbestendige bedrijvigheid.
- Ik ben Drents ondernemer is sinds 2025 een zelfstandige entiteit met eigen adviseurs, waardoor we kennis behouden, relaties versterken en Drentse mkb'ers nog beter kunnen ondersteunen met advies dat dichtbij hun praktijk staat.
- Drenthe is verkozen tot dé fietsprovincie van Nederland, dankzij het sterke fietsroutenetwerk, de veilige infrastructuur en de aantrekkelijke, rustige omgeving. De etappe van Emmen naar de VAM-berg tijdens de NIBC Tour of Holland onderstreept deze kwaliteiten en heeft opnieuw laten zien waarom de provincie al jaren een toonaangevende fietsregio is.

Knelpunten

- Door de stikstofproblematiek en beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet (netcongestie) hebben bedrijven moeite om uit te breiden of zich in Drenthe te vestigen.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten	21.765.273	33.276.698	35.747.532	21.493.441	14.254.091
Baten	-5.443.975	-11.249.249	-10.786.790	-6.860.420	-3.926.370
Saldo	16.321.298	22.027.449	24.960.742	14.633.021	10.327.721

Beleidsopgave: 4.01 Versterken van het vestigingsklimaat

Inleiding

Drenthe is aantrekkelijk als vestigingsplaats voor bedrijven. Ook willen bedrijven uitbreiden of verplaatsen binnen de provincie. In nauwe samenwerking met gemeenten faciliteren wij dit zoveel mogelijk. In onze acquisitie sturen wij meer op waarde dan op volume, in nauwe samenwerking met de Noordelijke Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij (NOM). In de Acquisitie Agenda Drenthe is een afwegingskader opgenomen dat duidelijk maakt welke bedrijvigheid wij aan willen trekken. Dit sluit aan op de activiteiten van de NOM. Daarnaast werken we aan het programma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen en is het de ambitie om samen met Groningen een herstructureringsmaatschappij op te richten.

Op Groningen Airport Eelde (GAE) werken wij, samen met de gemeente, aan de ontwikkeling van Business Park Bravo. Luchtvaartgerelateerde bedrijven tonen interesse om zich daar in de toekomst te vestigen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.01.01 Toekomstbestendige werklocaties	Om voldoende ontwikkelmogelijkheden te kunnen bieden, moeten onze werklocaties aantrekkelijk, toekomstbestendig en goed bereikbaar zijn en blijven. Ze moeten voldoen aan de veranderende eisen die gebruikers én de maatschappij stellen. De provinciale inzet richt zich met name op bedrijventerreinen en detailhandelslocaties. Hiervoor hebben we zowel ruimtelijk omgevingsbeleid als economisch beleid. Vanuit het economisch beleid trekken we samen op met onze partners (o.a. gemeenten en parkmanagementorganisaties) om de bedrijventerreinen toekomstbestendig en aantrekkelijk te maken en houden. We stimuleren en faciliteren partijen die werken aan toekomstbestendige bedrijventerreinen. Schaarste aan ruimte, energie en water, de klimaat- en natuuropgaven en de overgang naar een circulaire en digitale samenleving maken dat de (inrichtings)eisen aan bedrijventerreinen veranderen. Vanuit een integraal programma 'Toekomstbestendige bedrijventerreinen' ondersteunen we initiatieven die bijdragen aan het versterken van de organisatiegraad op bedrijventerreinen. Ook stimuleren we partijen om maatregelen te nemen om de inrichting van bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken. In lijn met de Omgevingsvisie en het Rijksbeleid om samen met decentrale overheden de regie op de ruimtelijke ordening in Nederland te vergroten, geven we op basis van programmeringsafspraken voor bedrijventerreinen samen met de gemeenten sturing aan de kwantitatieve en de kwalitatieve ruimte vraag. We monitoren de gemaakte programmeringsafspraken met gemeenten/regio's en waar nodig sturen we samen met de betrokken partijen bij. Daarnaast geven we nadere invulling aan de afspraken met Rijk en provincies over GRIP op grote ruimtevragers, onder andere door het opstellen van de Handreiking 'Grote vestigers in Drenthe' en betreffende beleidsregel. Met de handreiking leggen we het provinciaal beleid uit voor landschappelijke inpassing van grote bedrijfsvestigingen op regionale bedrijventerreinen. Bij ontwikkelingen die grote vestigers (>5ha.) mogelijk maken, vragen wij aan gemeenten om een inpassingsplan op te stellen op basis van de ontwerpprincipes uit de		In 2025 is de programmatische aanpak Toekomstbestendige Bedrijventerreinen samen met partners verder vormgegeven. De volgende onderdelen zijn in uitvoering: - Drentse deelname aan Werklandschappen van de Toekomst. De subsidie is inmiddels toegekend. Leeuwerikenveld in Coevorden is geselecteerd als ambassadeursterrein. Daarnaast wordt een activeringscampagne opgezet. - De startnotitie Verbonden partijen: Herstructureringsmaatschappij Drenthe-Groningen (HMDG) is door Provinciale Staten vastgesteld. Daarmee hebben Gedeputeerde Staten de opdracht gekregen om de oprichting van de HMDG voor te bereiden. Hiervoor is een kwartiermaker aangesteld. - Er werken aanjagers aan het verbeteren van de organisatiegraad op verschillende bedrijventerreinen. - Binnen de Regio Deals Noord-Drenthe en Regio Zwolle zijn projecten aangedragen die bijdragen aan toekomstbestendige bedrijventerreinen.

	handreiking en deze te vertalen in ruimtelijke plannen. Daarmee zijn we in staat om ruimtelijke kwaliteit beter te borgen. Ter ondersteuning van herstructurering en herontwikkeling van panden, of (delen van) bedrijventerreinen verkennen we de mogelijkheden van een herstructureringsfonds. Deze kan eventueel worden ondergebracht in een herstructureringsmaatschappij.		
4.01.02 Versterken van het vestigingsklimaat	Door middel van gerichte promotie en acquisitie willen we Drenthe op de kaart zetten als aantrekkelijke provincie voor bedrijven om zich te vestigen. Ook willen we het bestaande bedrijfsleven behouden en versterken. Bij het aantrekken van bedrijven sturen we met ons acquisitiebeleid op de regionale economische meerwaarde van een bedrijf. En houden we voor ogen dat een aantrekkelijk en duurzaam werkgelegenheidsaanbod ook de aantrekkingskracht van het woonklimaat in Drenthe kan vergroten. De acquisitie voor de vestiging, verplaatsing en uitbreiding van (internationale) bedrijven baseren we op de acquisitiestrategie die in de tweede helft van 2024 ontwikkeld is. Het accent bij het aantrekken van bedrijven zal daarbij verschuiven van volume naar waarde. De internationale promotie van Drenthe voor de komende jaren wordt verder vormgegeven, o.a. gebaseerd op de evaluatie van TopDutch. Eén en ander wordt afgestemd op afspraken met gemeenten en regio's over hun economisch profiel en ook in Noord-Nederlands verband.		In 2025 is de Acquisitie Agenda Drenthe vastgesteld. De komende jaren richten wij ons op vier kansrijke sectoren: groene chemie, (bio)medische technologie, hoogwaardige maakindustrie en agrofood. De uitvoering van de acquisitieagenda is gestart. Een intern acquisitieteam is actief, waarin verschillende disciplines zijn vertegenwoordigd, zoals Economie, Energie, Natuur en Communicatie. Er lopen diverse acquisitietrajecten. Andere acties zijn deels in gang gezet of worden de komende periode verder uitgevoerd. TopDutch is eind 2025 geëvalueerd. Dit betrof een eindevaluatie. De afspraak is om TopDutch te incorporeren bij de NOM.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV

Alle provincies moeten vanaf de begroting 2018 indicatoren opnemen. Deze zijn opgesteld in IPO-verband en vastgesteld door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

Regionale economie

Indicator: bruto regionaal product (BRP).

Groei bruto regionaal product in Drenthe

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Groei ten opzichte van het voorafgaande jaar	5,80%	4,40%	-1,20%	9,30%	*9,90%	*9,80%

* Betreft voorlopige cijfers

Bron: CBS; bewerking: Kurtosis

Toelichting:

Het BRP is de totale geldwaarde van alle in een provincie geproduceerde goederen en diensten in een jaar. Het percentage geeft de verandering ten opzichte van het voorafgaande jaar.

Ruimtelijke economie

Provincies monitoren jaarlijks de ontwikkeling en uitgifte van bedrijventerreinen via het Integraal Bedrijventerreinen Informatie Systeem (IBIS).

Per 2025:

- Aantal bedrijventerreinen: 121.
- Totale oppervlakte: ca. 3.600 hectare bruto en bijna 2.700 hectare netto.
- Direct uitgeefbaar: ca. 280 hectare netto.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.01 Versterken van het vestigingsklimaat		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		2.163.540	1.748.632	690.021	1.058.611
	Doelstelling 4.01.01 Toekomstbestendige werklocaties	1.050.000	1.050.000	0	1.050.000
	Doelstelling 4.01.02 Versterken van het vestigingsklimaat	1.113.540	698.632	690.021	8.611
Baten				-337.189	337.189
	Doelstelling 4.01.02 Versterken van het vestigingsklimaat	0	0	-337.189	337.189
Saldo		2.163.540	1.748.632	352.832	1.395.800

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.02 Versterken van het ondernemerschap

Inleiding

We zetten ons in om de concurrentie- en innovatiekracht van het Drentse bedrijfsleven te versterken, zowel voor startende als bestaande ondernemers. Dit doen wij vooral via het programma Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO), in nauwe samenwerking met gemeenten, kennisinstellingen en ondernemersorganisaties. IBDO heeft zijn positie in het ondernemerslandschap verder versterkt en bewezen. Het programma bouwt door aan verbinden, inspireren en stimuleren en verloopt conform verwachtingen en begroting. In 2025 heeft IBDO ruim 660 trajecten gerealiseerd. Ondernemers waarderen de dienstverlening met gemiddeld een 8,5.

Eind november heeft SNN de openstelling ‘versterking van de mkb dienstverlening’ gepubliceerd. Deze is gericht op de doelstelling van het EFRO-programma om (meer) innovatief ondernemerschap te creëren, als randvoorwaarde voor een sterker Noord-Nederlands innovatie-ecosysteem. De groep mkb'ers in Noord-Nederland die zich (structureel) bezighoudt met innovatie is klein en willen we met deze openstelling vergroten. Mkb'ers zijn gebaat bij verbeteringen van (innovatie)competenties van de ondernemer en van de onderneming. Met deze competenties kunnen zij ‘opklimmen’ en zich (door)ontwikkelen. Hiervoor is goede mkb dienstverlening nodig. IBDO heeft samen met de eerstelijnsorganisatie uit Groningen (Grobusiness) en Fryslân (Ynbusiness) een plan uitgewerkt ‘Van Peloton naar Koploper’ dat begin 2026 ingediend wordt.

In 2025 is ook gestart met samenwerking binnen de landelijke Actieagenda MKB Dienstverlening, geïnitieerd door het ministerie van Economische Zaken (EZ). Er is een pilot gestart om landelijk 50% meer ondernemers te activeren en het versnipperde aanbod te optimaliseren voor ondernemers. Regio Emmen is één van de pilotregio's. IBDO is hierbij betrokken.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.02.01 Zorgen voor een goede mkb ondersteuning	We zetten ons in voor het versterken van de concurrentie- en innovatiekracht van het (startende) Drentse bedrijfsleven. Dat doen we o.a. door ons programma Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO), dat advies en ondersteuning biedt aan ondernemers in Drenthe die ambitie en potentie hebben om te starten, groeien, innoveren en/of exporteren. Ons doel is dat de beschikbare ondersteuningsstructuur – de optelsom van ons eigen aanbod en het aanbod van anderen – zodanig aansluit, dat ondernemers in Drenthe optimaal in staat worden gesteld te werken aan een toekomstgericht en toekomstbestendig businessmodel. We realiseren samen met onze partners een structurele eerstelijnsdienstverlening voor ondernemers die ook aansluit op de beleidsthema's van de provincie. Daartoe zorgen we onder meer voor een betere verankering en verdere doorontwikkeling van IBDO. Startups en scale-ups zijn vernieuwers van de economie. We werken in een noordelijk ecosysteem aan de ondersteuning van dergelijke bedrijven (Founded in the North). Ook verbeteren we de ondersteuning voor bedrijven met internationale ambities. En verleiden we meer bedrijven om internationaal te gaan ondernemen. Hiervoor ontwikkelen we samen met Fryslân en Groningen een noordelijk uitvoeringsprogramma exportbevordering		Het programma Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) realiseerde in 2025 ruim 660 begeleidingstrajecten. Dat is aanzienlijk meer dan de 550 trajecten die in het jaarplan waren voorzien. Dit is bereikt met een nieuw team en een vernieuwde structuur. Ondernemers waarderen de aanpak met een 8,5. De samenwerking met gemeenten, regionale partners en ondernemersnetwerken is verder versterkt. Founded in the North organiseerde in 2025 de eerste start-up community in Drenthe. Twee hooginnovatieve start-ups hebben elkaar daar gevonden en werken onder begeleiding van Founded in the North samen. Voor internationaal ondernemen werkt IBDO samen met noordelijke en landelijke organisaties, zoals de Noordelijke Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) via het programma Trade & Innovate. Daarnaast is er succesvol samengewerkt met de Duitsland Agenda van de provincie Drenthe. Dit leidde tot een bijeenkomst met ondernemers: Ronde tafelgesprekken Duitsland. De activiteiten van het project European Digital Innovation Hub Noord-Nederland (fase 1) liggen op schema. Dit project is verlengd tot april 2026. De aanvraag voor fase 2 is ingediend bij de Europese Commissie in het kader van het programma Digital Europe. In 2025 is de vernieuwde MKB-Adviesvoucheregeling gestart. Deze regeling wordt goed benut, vooral voor trajecten op het gebied van digitalisering, automatisering en kunstmatige intelligentie (AI). Het budget voor 2025 is uitgeput: er

Daarnaast continueren we onze inzet om het bestaande ondernemerschap te ondersteunen. Dat doen we onder ander door het aanbieden van gerichte financierings- en subsidie-instrumenten (zoals het MKB Fonds Drenthe en vouchers) en activiteiten zoals het ondersteunen van inspiratiebijeenkomsten (bijvoorbeeld via Drentse ondernemersprijsen).	zijn 66 vouchers verleend, met een totale subsidie van € 200.000. Daarnaast zijn diverse ondernemersprijsen gestimuleerd, waaronder <i>Drentse Onderneming van het Jaar</i> en de <i>Student Business Award</i> .

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.02 Versterken van het ondernemerschap		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		2.047.500	2.185.267	997.227	1.188.040
	Doelstelling 4.02.01 Zorgen voor een goede mkb ondersteuning	2.047.500	2.185.267	997.227	1.188.040
Baten		-249			
	Doelstelling 4.02.01 Zorgen voor een goede mkb ondersteuning	-249	0	0	0
Saldo		2.047.251	2.185.267	997.227	1.188.040

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe

Inleiding

Met de Economische Koers Drenthe willen wij het verdienvermogen van onze provincie nu en in de toekomst versterken. Daarbij besteden we specifiek aandacht aan al bestaande bedrijven en clusters in sectoren die belangrijk zijn voor werkgelegenheid en economie. Het gaat dan om groene chemie en circulaire plastics, bio- en medtech, agrofood, maakindustrie en ASTRON.

Daarnaast richten wij ons op Rijksdiensten, vanwege hun grote bijdrage aan werkgelegenheid. Wij voeren al jaren lobby voor behoud en uitbreiding van Rijksdiensten. In 2025 hebben wij een Regioprofiel Rijksdiensten in Drenthe opgesteld, waarin de kwaliteiten en kansen van Drenthe worden belicht. Dit profiel is aangeboden en gepresenteerd aan het Rijk en heeft positief de aandacht gekregen in Den Haag. Onze aanpak als wordt daar als 'exemplarisch' gezien. Het Regioprofiel vormt het startpunt voor verdere gesprekken over spreiding van rijkswerkgelegenheid.

In 2025 is, als vervolg op het Gezamenlijk Bestuurlijk Voornemen Assen-Havelte, een addendum ondertekend waarin afspraken voor de Johan Willem Frisokazerne (JWF-kazerne) in Assen zijn geconcretiseerd. Bij de revitalisering van de JWF-kazerne willen de ministeries van Defensie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), de gemeente Assen en de provincie Drenthe de maatschappelijke meerwaarde van de kazerne vergroten. Dit gebeurt door gezamenlijk bij te dragen aan passend medegebruik van het terrein. Het gaat onder meer om de inpassing van de Veiligheidscampus Assen, met onderzoeks- en onderwijsvoorzieningen gericht op veiligheid en weerbaarheid. Naast de ondertekening van het addendum is de Drentse Agenda Defensie en Veiligheid overhandigd. In 2025 hebben wij de eerste stappen gezet richting uitvoering van deze agenda, waarbij we ook koppelingen leggen met het Drentse bedrijfsleven.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.03.01 Binden van de kracht van Drenthe	We willen de relevante bedrijven en clusters (beter) binden aan bestaande Drentse/regionale ecosystemen en aan Drentse/regionale ketens van toeleveranciers en afnemers. Door deze bedrijven te binden en beter te verankeren in Drenthe willen we het (toekomstige) regionale verdienvermogen behouden en ontwikkelen. Ook gaan we deze bedrijven en clusters onderling koppelen. Juist op de raakvlakken tussen verschillende sectoren en technologieën kunnen weer heel nieuwe innovaties ontstaan (cross-overs). De NOM zal gericht worden ingezet om deze bedrijven/clusters verder te ontwikkelen en te (ver)binden.		Op het gebied van medische technologie en biotechnologie zijn in 2025 diverse projecten gestart. Wij hebben cofinanciering verleend aan het EFRO-project Noord-Nederland koploper in het verminderen van medicijnresten in water, waarin de samenwerking tussen de zorg- en watersector verder wordt uitgebouwd. Ook het project Care2Change, gericht op het verminderen van ziekenhuisafval, is met onze cofinanciering in uitvoering. Daarnaast onderzoeken wij hoe kan worden voldaan aan de uitbreidingsbehoefte van biotechnologiebedrijven Ardena en ICON in Assen. Vanuit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe is het project Met technologie vitaal en gezond thuis in de wijk gehonoreerd. In vijf gemeenten wordt bij maximaal 100 huishoudens per wijk gekeken hoe technologie kan helpen om langer zelfstandig thuis te wonen. Voor de circulaire kunststoffensector is het project PlesTic Ready in 2025 met provinciale cofinanciering gestart. Ook het project S3Orted, gericht op circulariteit van textiel, is in uitvoering. Daarnaast is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst met Chemport Europe getekend, die loopt tot en met 2029. Hiermee onderstrepen wij het belang van deze samenwerking. Wij hebben een project ondersteund waarbij noordelijke en Drentse maakbedrijven betrokken zijn bij de doorontwikkeling van het LOFAR-antennesysteem van ASTRON. Ook hebben wij ASTRON en Founded met elkaar verbonden. Founded onderzoekt of technologieën van ASTRON kunnen leiden tot nieuwe bedrijvigheid (valorisatie). Daarnaast wordt gekeken of technologieën die ASTRON gebruikt voor radioastronomie interessant zijn voor defensie (dual-use). In 2025 hebben wij opnieuw deelgenomen aan de Week van Ons Eten. Ondernemers kregen een podium om te laten zien hoe lokaal voedsel, recreatie, gezondheid en economie elkaar versterken. Dit draagt bij aan de promotie van streekproducten en korte ketens en stimuleert gezonde keuzes. Om de teelt van bio-grondstoffen te versnellen hebben wij samen met Attero een subsidie beschikbaar gesteld voor agrariërs die in 2025 zijn gestart met de teelt van zonnekroon (Silphie). Uiteindelijk is ruim 25 hectare ingezaaid. Dit meerjarige gewas versterkt natuur en biodiversiteit en ondersteunt zowel de verduurzaming van de landbouw als de transitie naar een biobased, circulaire economie.
4.03.02 (Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe	We verbinden de relevante bedrijven en clusters verbinden aan nationale/Europese ontwikkelingen en ecosystemen (en vice versa). Door deze bedrijven beter te verbinden met andere delen van het land en Europa behouden en ontwikkelen we het (toekomstige) regionale verdienvermogen. Hierbij kan gedacht worden aan onze inzet in verschillende publiek-private samenwerkingsvormen die de afgelopen jaren zijn opgezet ter versterking van de kracht van Drenthe, zoals Chemport en de Greenwise Campus.		Samen met het Platform Groene Chemie Nieuwe Economie (GCNE) en zeven andere provincies hebben wij een petitie aangeboden aan de Tweede Kamer. Daarin pleiten wij voor invoering van een Nationale Circulaire Plastics Norm, die zoveel mogelijk aansluit bij het EU-beleid. Beleidsmaatregelen van het Rijk zijn nodig om faillissementen en afhankelijkheid van niet-Europese landen en fossiele grondstoffen te voorkomen. Een goede norm is cruciaal om voldoende afzetmarkt voor bedrijven te stimuleren. Chemport Europe heeft zich in Brussel gepositioneerd door contacten te leggen met verschillende directoraten-generaal, netwerken en belangenorganisaties. Als partner in het Interreg North-West Europe-project Prewapharm ondersteunen wij het verminderen van medicijnresten in water in internationaal verband. Daarnaast hebben wij in 2025 negen projecten binnen het programma Interreg Deutschland-Nederland medegefinancierd. Deze projecten stimuleren vernieuwing en innovatie in de Nederlands-Duitse samenwerking, vooral in de sectoren agrifood, energie, mobiliteit en gezondheid. Het Interreg-project Kleinprojectenfonds FoodPlus ondersteunt het mkb in de

		landbouw- en voedingssector bij het ontwikkelen van innovatieve oplossingen. Doelen zijn emissiereductie, circulariteit, het tegengaan van voedselverspilling en het vergroten van energie-efficiëntie. • Het project Agro & Fibres richt zich op het opwaarderen van vezels uit biomassa voor nieuwe toepassingen, zoals mulchfolie van stevig papiervlies als alternatief voor plasticfolie in akker- en tuinbouw. • Een project gericht op zorgzame gemeenschappen geeft invulling aan pilots voor vernieuwende gezondheidszorgstructuren, leer-werktrajecten en samenwerkingsmodellen, waarbij preventie en positieve gezondheid centraal staan.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		5.386.000	5.804.000	2.381.869	3.422.131
	Doelstelling 4.03.01 Binden van de kracht van Drenthe	2.386.000	2.386.000	2.381.869	4.131
	Doelstelling 4.03.02 (Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe	3.000.000	3.418.000	0	3.418.000
Baten		-1.300.000	-1.300.000	-1.300.000	
	Doelstelling 4.03.01 Binden van de kracht van Drenthe	-1.300.000	-1.300.000	-1.300.000	0
Saldo		4.086.000	4.504.000	1.081.869	3.422.131

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.04 Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven

Inleiding

De grote transitie is voor Drenthe niet alleen een opgave, maar ook een kans. We dagen Drentse bedrijven uit om met slimme, groene innovaties maatschappelijke vraagstukken op te lossen. Zo ontstaan nieuwe verdienmodellen én zichtbare impact. Met de RIS3-transities als kompas - circulariteit, energietransitie, van zorg naar gezondheid en digitalisering - zetten we economische kansen om in duurzame groei voor Drenthe.

In 2025 is met de Europese fondsen een samenhangend pakket aan subsidieregelingen ontwikkeld om de transitie te versnellen en het regionale verdienvermogen te versterken. Het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) richt zich op innovatie, ecosysteemvorming en toepassingen binnen de RIS3-transities, bijvoorbeeld via de openstellingen voor slimme energiesystemen, valorisatie en instrumenten die mkb en start- /scale-ups ondersteunen. Bij het Just Transition Fund (JTF) Groningen-Emmen ligt de focus op een rechtvaardige overgang naar een groene economie, via openstellingen voor arbeidsmarkttransitie, investering & opleiding en markt gedreven groene

onderzoeks- en investeringsprojecten. De provincie draagt financieel bij door cofinanciering, een vereiste vanuit de Europese en nationale programma's.

In 2025 is ook de onderhandelingsfase voor het nieuwe Meerjarig Financieel Kader 2028-2034 gestart tussen de Europese commissie en de lidstaten. Samen met noordelijke en landelijke partners hebben wij actief gelobbyd voor behoud van de substantiële middelen voor het cohesiebeleid, die kunnen worden ingezet voor de regionale opgaven. Hier blijven wij in 2026 actief op inzetten.

Daarnaast is in 2025 is de Drentse Agenda Defensie en Veiligheid vastgesteld. Deze biedt kansen om de regionale economie te versterken door defensie- en veiligheidsopgaven te koppelen aan innovatie, bedrijvigheid en werkgelegenheid. Wij bouwen aan een sterk samenwerkingsnetwerk tussen Defensie, ondernemers, kennisinstellingen en overheden, zodat Drentse bedrijven kunnen aanhaken op (inter)nationale kansen, waaronder dual-use toepassingen. Daarmee stimuleren we investeringen, talentontwikkeling en een toekomstbestendige arbeidsmarkt, terwijl wij bijdragen aan de weerbaarheid en veiligheid van de regio.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.04.01 Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt	We willen bijdragen aan nieuwe economische kansen vanuit de markt en deze verder helpen. Dit doen we zowel via projecten als via het systeem van hubs en kennisinstellingen. Bedrijven en partijen met nieuwe economische kansen en innovatieve ideeën helpen we o.a. met subsidies en kennis. We ondersteunen bedrijven en andere partners bij het ontwikkelen van projecten en het leggen van verbindingen met bijvoorbeeld kennisinstellingen en andere relevante partijen. Bijvoorbeeld door innovatieve bedrijven te koppelen aan vraagstukken vanuit defensie. Ook stimuleren en ondersteunen we de (door)ontwikkeling van kennis- en innovatie-ecosystemen, zodat een optimale ondersteuningsstructuur ontstaat voor bedrijven om kansen te benutten. Bijvoorbeeld door het faciliteren van zogenoemde hubs en andere intermediaire organisaties. We stimuleren Drentse bedrijven, projecten en initiatieven om vooral in het Noorden samen te werken door individuele ideeën en projecten te koppelen, en verbindingen en contacten te leggen. Dit doen we bijvoorbeeld door bedrijven te stimuleren zich aan te sluiten bij een noordelijk innovatiecluster of ondernemersnetwerk, en door te helpen bij het (verder) ontwikkelen van talent in de regio. Dit moet leiden tot (de verdere ontwikkeling van) regionale ecosystemen. Daarnaast besteden we aandacht aan (boven-)regionale ecosystemen. Alleen door hechte en hoogwaardige ecosystemen te creëren, slagen we erin de noodzakelijke kruisbestuivingen en verbindingen over sectorgrenzen heen te realiseren, die nodig zijn voor het benutten van nieuwe kansen.		Voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) is in 2025 een breed pakket aan regelingen opengesteld. Zo is de MIT-regeling (MKB In Topsectoren) opnieuw beschikbaar gesteld. Vooral het onderdeel haalbaarheid was populair. Ook binnen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Just Transition Fund (JTF) zijn regelingen voor het mkb beschikbaar. Een nieuwe regeling is de VIA (Versneller Innovatieve Ambities). Deze regeling stimuleert laagdrempelig innovatieprojecten van mkb'ers, vaak in samenwerking, die bijdragen aan regionale transities. Daarnaast zijn de Valorisatieregeling (middelgroot en klein), de MKB-haalbaarheidsvoucher en, vanuit JTF, de regelingen MKB-personeel en scholing en MKB-digitalisering en robotisering opengesteld. Met de openstelling Verder werken aan onderscheidend vermogen is ingezet op consortia met een gezamenlijke visie op ecosysteemaanpak. Doel is nieuw verdienvermogen en maatschappelijke impact realiseren. Voorbeelden van projecten zijn: PlesTic Ready, Care2Change, Medicijnresten uit water en Noord-Nederland verdient Circulair. Dit laatste project ondersteunt bedrijven bij het ontwikkelen van circulaire businesscases en ketensamenwerking. De energietransitie wordt versneld met de openstelling Slimme energiesystemen en duurzame energie. Meerdere projecten zijn in voorbereiding. Aanvullend zijn in 2025 openstellingen afgerond die randvoorwaarden voor duurzame samenwerking versterken, zoals Structurele samenwerking kennisinstellingen en ondernemers. Op basis hiervan is het project Konnect 2.0 goedgekeurd. De openstelling Versterking van de MKB-dienstverlening biedt ruimte voor een programmatische aanpak van de verdere ontwikkeling van mkb-dienstverlening in Noord-Nederland. Om de aanpak van Founded te bestendigen en versterken, is er de openstelling Verdere versterking dynamiek startups en scale-ups. Een uniek project is het circulaire textielproject S3ORTED. Hiervoor is € 15 miljoen aan JTF-subsidie verstrekt. Het project richt zich op innovatie, recycling, gedragsverandering en samenwerking in de hele keten: van inzameling en sortering tot hergebruik en vezel-tot-vezelrecycling. Wij hebben cofinanciering verleend aan de AI-Hub Noord-Nederland voor het EFRO-project Naar een robuust en toekomstbestendig innovatie-ecosysteem voor AI in Noord-Nederland. Een noordelijk initiatief voor de maakindustrie is INFINITECH. Dit project is nog in ontwikkeling en richt

			zich op samenwerking tussen hightechbedrijven en kennisinstellingen om innovatie in autonome systemen te versnellen. Ook hebben wij subsidie verleend aan het InnovatieCluster Drachten, zodat meer Drentse maakbedrijven kunnen deelnemen. Samen met hubs, campussen, IBDO en Founded werken wij aan de doorontwikkeling van het Drentse kennis- en innovatie-ecosysteem. Voor versterking van het digitale ecosysteem werken wij met de IT Hub, IBDO en de gemeenten Emmen en Assen aan een plan voor samenwerking. Het systeem van hubs en campussen blijft in beweging. De Stichting Health Hub Roden is gestopt; in 2026 volgt de afronding. Dit besluit is genomen op basis van onderzoeken, omdat de hub onvoldoende meerwaarde had voor bedrijfsleven en kennisinstellingen. Een nieuwe ontwikkeling is de Veiligheids-campus in Assen, die mede invulling geeft aan de Drentse Agenda Defensie en Veiligheid. Een andere belangrijke ontwikkeling is de Greenwise Campus. Onze ambitie is dat deze campus uitgroeit tot een motor voor toekomstige groei in de noordelijke economie. Dit vraagt om stevige inzet van partners in financiën, capaciteit en samenwerking. De ontwikkeling heeft vertraging opgelopen door het later afgeven van de JTF-beschikking en het verkrijgen van vergunningen voor de verbouw van het innovatiecentrum. De Regiocampus Meppel is een bewezen samenwerking die fungeert als regionale motor voor innovatie, talentbehoud en economische ontwikkeling in Zuidwest-Drenthe. Vanuit de provincie is een eenmalige financiële bijdrage verstrekt om continuïteit en doorontwikkeling te borgen.
4.04.02 Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken	We willen dat er in Noord-Nederland baanbrekende nieuwe innovaties en economische activiteiten ontstaan. De ambitie is om ons op Europees niveau te onderscheiden. We inspireren en verleiden bedrijven en partijen om economische kansen te pakken gekoppeld aan maatschappelijke opgaven en transitie. Dit doen we met name door: • Op te treden als launching customer door zelf op te treden als eerste klant (van innovatieve producten en diensten); • Mede te investeren in innovatie- en onderzoeksprogramma's en het creëren van testomgevingen; • Het (mede) organiseren van informatie- en netwerkbijeenkomsten/platformen waar bedrijven kennis en ervaringen kunnen delen en samenwerkingsmogelijkheden kunnen verkennen; • Voorbeelden van initiatieven waar bedrijven samenwerken aan projecten voor het voetlicht te brengen.		Om de circulaire economie te bevorderen is de Vereniging Circulair Groningen uitgebreid met Drenthe. Daarnaast zijn wij samen met de Drentse gemeenten gestart met de Drentse Circulaire Samenwerking (DCS). Via projecten als European Circular Innovation Valley (ECIV) en Circular Trust Building (CTB) werken wij aan circulaire innovatie, ketensamenwerking en praktijkgerichte toepassingen. De provincie zet hierbij stappen als launching customer en investeert in test- en pilotprojecten. Er zijn verschillende webinars georganiseerd om bedrijven te stimuleren gebruik te maken van middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Just Transition Fund (JTF). Bedrijven en consortia die succesvol projecten hebben ingediend, worden via diverse kanalen als voorbeeld in het zonnetje gezet. Wij hebben subsidie verleend aan het Tech Event Noord-Nederland, dat in juni in Assen plaatsvond. Deze technische beurs bood een platform waar bedrijven hun innovaties, producten en diensten konden presenteren aan een breed publiek.
4.04.03 Werken aan sociaal-economisch perspectief	In heel Drenthe hebben bedrijven te maken met grote veranderingen. Schaarste aan medewerkers, energie en grondstoffen, toegenomen kosten, maar ook wet- en regelgeving die op onderdelen steeds stringenter wordt, hebben gevolgen voor de verdienmodellen van huidige en nieuwe ondernemingen. In zijn algemeenheid geldt dit voor heel Drenthe, maar in het bijzonder voor het landelijk gebied. Gezien de grote opgaven daar, is extra aandacht nodig voor het sociaal-economisch perspectief. Hoe kunnen mkb- (waaronder agrarische) bedrijven in het landelijk gebied zich aanpassen aan de nieuwe situatie en zo gezamenlijk een gezonde basis blijven vormen voor de sociaaleconomische structuur in hun omgeving? We gaan na hoe we als provincie hierbij kunnen ondersteunen, waarbij we willen aansluiten op de verschillende initiatieven in de samenleving.		De afgelopen periode hebben wij gezocht naar interventies in het landelijk gebied die bijdragen aan een beter sociaal-economisch perspectief en waarbij de provincie een duidelijke rol kan spelen. Daarbij hebben wij vastgesteld dat Drenthe voor een groeiende opgave staat rondom Vrijkomende Agrarische Bedrijfsbebouwing (VAB). Door schaalvergroting en bedrijfsbeëindiging ontstaat steeds meer leegstand van agrarische gebouwen. Deze ontwikkeling brengt risico's met zich mee, zoals verrommeling, leegstand en onderminning. Tegelijk biedt dit kansen voor economische vernieuwing en leefbaarheid in het landelijk gebied. De aanpak van VAB is belangrijk voor een vitaal en toekomstgericht Drents platteland. Door te investeren in kennis, beleid en uitvoering willen wij leegstand omzetten in lokale woningbouw of bedrijvigheid. Zo verbeteren wij de ruimtelijke kwaliteit en geven gemeenten en ondernemers duidelijke handvatten voor herontwikkeling.

In 2026 starten wij met het ontwikkelen en uitvoeren van een provinciale handreiking. Deze vormt input voor het programma Ruimtelijke Kwaliteit en draagt bij aan sectorale doelen op het gebied van wonen, werken, recreatie, natuur, ruimtelijke kwaliteit en het tegengaan van ondermijning.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.04 Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		2.346.186	2.925.060	2.362.840	562.220
	Doelstelling 4.04.01 Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt	1.966.186	2.307.656	2.076.225	231.431
	Doelstelling 4.04.02 Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken	280.000	517.404	286.616	230.788
	Doelstelling 4.04.03 Werken aan sociaal-economisch perspectief	100.000	100.000	0	100.000
Baten		-73.469	-151.020	-194.535	43.515
	Doelstelling 4.04.01 Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt	0	0	-50.000	50.000
	Doelstelling 4.04.02 Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken	-73.469	-151.020	-144.535	-6.485
Saldo		2.272.717	2.774.040	2.168.305	605.735

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Inleiding

De grote maatschappelijke opgaven kunnen we alleen realiseren als er voldoende goed opgeleide medewerkers zijn. Daarom is het belangrijk dat kennisontwikkeling, scholing en innovatie met elkaar verbonden zijn. Dankzij samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid is de afgelopen jaren veel vooruitgang geboekt in het vernieuwen van het onderwijs en het beter aansluiten op de arbeidsmarkt. Voorbeelden hiervan zijn de projecten Skills4life en het Regionaal Investeringsfonds mbo (RIF) Logitalent.

Voor een wendbare en weerbare arbeidsmarkt willen wij het aanwezige talent maximaal benutten. Om tekorten en mismatches effectief aan te pakken, zetten we samen met onze partners in de Arbeidsmarktregio Drenthe – gemeenten, Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (SBB), UWV en werkgevers- en werknemersorganisaties – een regionaal ontwikkelfonds op. Dit fonds biedt scholing en begeleiding voor werkenden, werkzoekenden en werkgevers. Het richt zich in eerste instantie op inwoners en werkgevers in de zes gemeenten van de Arbeidsmarktregio Drenthe en wordt ondergebracht bij het Werkcentrum Drenthe (WCD). Daarmee bouwen wij voort op bestaande samenwerking en uitvoeringskracht. Ons doel is om het fonds in het voorjaar 2026 operationeel te hebben. Momenteel werken we aan de verdere uitwerking.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.05.01 Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden	'Arbeidsmarkt & Onderwijs' is generiek beleid en onderdeel van de Economische Koers Drenthe. De huidige maatschappelijke opgaven kunnen we alleen realiseren als er ook voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers zijn. Daarbij is het van belang dat kennisontwikkeling, scholing en innovatie aan elkaar verbonden zijn. Via publiek-private samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid is er de afgelopen jaren veel voortgang geboekt om het onderwijs te vernieuwen en werkgevers te ondersteunen bij de ontwikkeling van goed personeelsbeleid. In 2025 zijn we toe aan een volgende stap: daadwerkelijk samen en een leven lang ontwikkelen voor iedereen (jongeren en professionals), ook als er enige afstand is tot de arbeidsmarkt. We willen de samenwerking met en tussen de arbeidsmarktregio's versterken. Deze regio's spelen een belangrijke rol ten aanzien van inclusiviteit en het van-werk-naar-werk laten bewegen. Ook blijven we deelnemen aan de bestuurlijke Arbeidsmarkttafel Noord Nederland en werken we aan de uitvoering van de Human Capital Agenda Noord, waarin prioriteiten voor de middellange en lange termijn worden gesteld. Daarnaast borduren we voort op de versterking van actiegerichte samenwerkingsverbanden van bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties die werken aan: het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt; innovatieve professionals/vakmensen opleiden; leven lang ontwikkelen bevorderen of het innovatievermogen van bedrijven helpen versnellen en vergroten. Een voorbeeld hiervoor is de Hospitality Pact Noord Nederland.		Wij hebben bijgedragen aan Konnect 2.0, een vervolg op Konnect 1.0. Dit programma versterkt de Noord-Nederlandse economie door bedrijfsleven, kennisinstellingen en regionale hubs – zoals IT Hub, Regiocampus Meppel en Greenwise Campus – structureel te verbinden in een duurzaam innovatie-ecosysteem. Hierdoor worden innovatie en kennisdeling versneld. Uiteindelijk moet dit leiden tot meer bedrijvigheid, nieuwe banen en beter opgeleide werknemers. Daarnaast hebben wij deelgenomen aan de bestuurlijke Arbeidsmarkttafel Noord-Nederland en het overleg over de Human Capital Agenda Noord-Nederland. Doel is om draagvlak te behouden voor Human Capital en Leven Lang Ontwikkelen. Om actuele ontwikkelingen op de Drentse arbeidsmarkt inzichtelijk te maken en deze kennis te delen, faciliteren wij het online platform ArbeidsmarktInzicht.nl en het jaarlijkse werkgelegenheidsonderzoek via het Provinciaal Werkgelegenheidsregister.
4.05.02 We investeren in talentontwikkelingen voor de economie van morgen	De personeelsschaarste waarmee we op dit moment mee te maken hebben komt niet onverwacht en zal de komende jaren aanhouden. De krapte raakt mensen in hun dagelijkse bestaan en werkgevers bij de uitvoering van hun werkzaamheden. Voor een weerbare en wendbare arbeidsmarkt is het dan ook nodig dat we optimaal gebruik maken van het aanwezige talent. Daarmee bedoelen we alle mensen die zich op de arbeidsmarkt bevinden of die zich voorbereiden om de arbeidsmarkt te betreden. Elk talent is belangrijk! Hiervoor is een goede basis een absolute noodzaak. Enerzijds vraagt dit een systeeminnovatie in het onderwijs en anderzijds een goede invulling van duurzame inzetbaarheid en een sterke leercultuur bij werkgevers. In 2025 blijven we samen met kennisinstellingen van primair onderwijs tot en met wetenschappelijk onderwijs en het bedrijfsleven werken aan meer samenhang en flexibiliteit tussen het onderwijsaanbod en de huidige en verwachte ontwikkeling van sectoren. Zo sluiten we onder andere aan bij de uitvoering van het landelijke actieplan Groene en Digitale Banen.		De provincie Drenthe is penvoerder van een ESF+ project. Met ESF+ middelen worden maatregelen gesubsidieerd die gericht zijn op scholing en begeleiding van mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie – of zij nu werken, werkzoekend zijn of een opleiding volgen. Een goed opgeleide beroepsbevolking is cruciaal voor het vestigingsklimaat en brede welvaart. De verworven netto ESF+ subsidie wordt ingebracht in het regionaal ontwikkelingsfonds om scholingsvouchers beschikbaar te stellen voor werkenden en werkzoekenden in tekortsectoren techniek, IT en zorg. Ook blijven we inzetten op het aantrekken en behouden van internationaal talent voor Drenthe door daarvoor de diensten van het International Welcome Center North onder de aandacht te brengen bij Drentse ondernemers. Daarnaast blijven we het GrensInfoPunt Eems Dollard Regio (GIP EDR) ondersteunen. De provincie Drenthe neemt deel aan het programma 'Meer Uren Werkt'. Dit landelijke initiatief stimuleert werknemers om meer uren te werken, met name in sectoren zoals zorg. Begin 2025 is door het ministerie SZW een subsidieregeling opengesteld, waarvoor werkgevers- en werknemersorganisaties, brancheorganisaties en O&O-fondsen voorstellen konden indienen. Deze subsidieregeling bleek voor veel zorg- en welzijnsorganisaties te complex en grootschalig te zijn. Daarom hebben wij ZorgpleinNoord gestimuleerd om samen met Gezonde Marke een Drents alternatief te ontwikkelen: het project FlexDrenthe 500 – Meer Uren Werkt. Met dit project versterken we de arbeidsmarkt in Drenthe door flexibele werkoplossingen te realiseren. De ambitie is om 5 tot 7 experimenten met flexibele banen en combinatiebanen uit te voeren. In november 2025 hebben wij, net als voorgaande jaren, de scholenchallenge 'Wij hebben de toekomst'.

		gefaciliteerd. Technasium-, vmbo- en mbo-leerlingen, uit de provincies Drenthe, Groningen en Fryslân, gingen aan de slag met oplossingen voor vraagstukken gerelateerd aan het thema 'Slimme mobiliteit'. De vraagstukken worden opgehaald vanuit het bedrijfsleven. De winnaars uit elke provincie krijgen de kans hun idee echt te realiseren: zij ontvangen ondersteuning van experts en een ontwikkelbudget om hun concept daadwerkelijk op de markt te brengen. Door jongeren al vroeg te verbinden met Drentse bedrijven en instellingen, neemt de kans toe dat zij hier later blijven werken. Een realistisch beroepsbeeld vraagt om praktijkervaring in bedrijven en instellingen. Dat brengt vervoerskosten met zich mee, waarvoor scholen geen structureel budget hebben. Voor de schooljaren 2025-2028 dragen wij bij in de vervoerskosten voor alle leerlingen in Drenthe – ongeacht profiel. Dit biedt hen de kans om waardevolle praktijkervaring op te doen, wat hen helpt bij hun opleidings- en beroepskeuze. Daarnaast ondersteunen wij het initiatief van de AI-Science Truck, Jouw Technologie van Morgen. Dit initiatief vormt een laagdrempelig middel om jongeren in de provincie Drenthe te bereiken en te inspireren. Het draagt bij aan bewustwording, digitale vaardigheden en betrokkenheid van jongeren bij technologische ontwikkelingen. Naar aanleiding van het Stateninitiatiefvoorstel 'Isoleren buiten de gebaande paden' is in samenwerking met diverse externe partners een plan van aanpak opgesteld. Dit plan richt zich op het inzetten van statushouders en kansrijke asielzoekers voor het versneld isoleren van sociale huurwoningen, met mogelijkheden voor bredere toepassing binnen de gehele sector. Om te komen tot verdere uitvoering, zal een kwartiermaker worden aangesteld.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV

Regionale economie

Indicator: bruto arbeidsparticipatie (werkgelegenheid) (BBV-verplichte indicator)

	2019	2020 (Corona)	2021*	2022	2023	2024
Nederland	73.3%	73.2%	73.5%	74.8%	75.8%	76%
Drenthe	70.8%	71.0%	71.4%	72.9%	73.4%	73,4%

Bron: CBS (30-10-2025)

**Vanaf 2021 is - vanwege een Europese harmonisatieverplichting - een andere methodewijziging in de enquête beroepsbevolking waardoor cijfers niet meer vergelijkbaar zijn met eerdere jaren.*

Toelichting: De bruto arbeidsparticipatie geeft aan hoeveel mensen werken of werk zoeken, uitgedrukt in procenten van de beroepsbevolking van 15 tot 75 jaar. Een lage participatiegraad betekent dat veel mensen niet willen of kunnen werken.

Indicator: spanningsindicator Drentse arbeidsmarkt

	1e kwartaal 2024*	2e kwartaal 2024	3e kwartaal 2024	4e kwartaal 2024	1e kwartaal 2025	2e kwartaal 2025
Provincie Drenthe	2.37	3.19	3.02	2.45	2.46	3.03

Bron: UWV (2025)

* In juli 2024 heeft UWV de methodiek voor het berekenen van de Spanningsindicator verbeterd. Dit heeft gevolgen voor de volledige tijdreeks van de Spanningsindicator. Data die eerder zijn gepubliceerd, zijn daarom niet meer actueel.

Toelichting: De spanningsindicator laat zien hoe krap de arbeidsmarkt is. Het is de verhouding tussen openstaande vacatures en het aantal kortdurend WW-gerechtigden (korter dan zes maanden). De arbeidsmarkt in Drenthe blijft krap; werkgevers hebben moeite om geschikt personeel te vinden.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		829.753	1.067.576	934.809	132.767
	Doelstelling 4.05.01 Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden	829.753	1.067.576	934.809	132.767
Baten		-142.669	-220.637	-188.188	-32.449
	Doelstelling 4.05.01 Versterken samenwerking onderwijs-bedrijfsleven en overheden	-142.669	-220.637	-188.188	-32.449
Saldo		687.084	846.939	746.621	100.318

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

Inleiding

Regio Deal II heeft als ambitie dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe, over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Het programma zet in op economische structuurversterking, een leven lang ontwikkelen, zorg en welzijn en een aantrekkelijke regio. De twee flankerende thema's zijn Regio aan de grens en Samen met inwoners. De eerste initiatieven van Regio Deal II zijn toegekend in december 2024, deze zijn in 2025 van start gegaan. In juni 2025 is tranche 2 toegekend en in december 2025 is tranche 3 toegekend. In totaal zijn er nu 25 initiatieven in uitvoering om de brede welvaart in de regio Zuid- en Oost-Drenthe te verbeteren. In totaal is tot nu toe voor € 44 miljoen aan initiatieven toegekend. De eerste resultaten van de projecten komen in 2026. Het programma loopt tot eind 2028, met eventuele uitloop tot 2029.

Op 13 november 2025 is tijdens een feestelijke bijeenkomst Regio Deal I afgesloten en is de brug geslagen naar Regio Deal II. Alle projecten in Regio Deal I zijn eind 2025 volledig afgerond. Alleen het project Skills4Future loopt door tot medio 2026.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.06.01 Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027	De aanpak in het programma Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe 2023-2026 richt zich op de inwoners en ondernemers in deze regio. De ambitie is dat de generatie die nu opgroeit in de regio Zuid- en Oost-Drenthe, over 30 jaar dezelfde kansen heeft als leeftijdsgenoten in de rest van Nederland. Deze ambitie is vertaald naar 2 hoofddoelen:		De eerste tranche initiatieven is toegekend in december 2024. In 2025 zijn daarmee projecten gestart die de brede welvaart in Zuid- en Oost-Drenthe verbeteren. Voorbeelden zijn: - Kidslife: tegengaan van overgewicht en obesitas bij jongeren. - Ik lees, ik doe mee: intensivering van leesvaardigheid, vooral op basisscholen.

	- De brede welvaart in de regio Zuid- en Oost-Drenthe nu en in de toekomst substantieel en duurzaam te verhogen; - De samenwerking binnen de regio Zuid- en Oost-Drenthe en tussen de regio en het Rijk te versterken en te borgen. Het programmaplan en convenant Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II, in volle vaart door voor brede welvaart in Zuid- en Oost-Drenthe' zijn de basis voor de samenwerkende partijen. Hiermee werken zij aan resultaten die bijdragen aan de gestelde hoofddoelen. Het programma wil inzetten op economische structuurversterking, een leven lang ontwikkelen, zorg en welzijn en een aantrekkelijke regio. In 2025 wordt gestart met de uitvoering van de projecten die eind 2024 zijn vastgesteld door de stuurgroep. Gedurende het jaar worden PS en raden in bijeenkomsten geïnformeerd over de Regio Deal.		Kiemen in Drentse grond: Vincent van Gogh als inspiratie om de aantrekkelijkheid van Zuidoost-Drenthe te tonen en mentaal welzijn onder de aandacht te brengen. In december 2025 is tranche drie toegekend. Deze projecten starten in 2026. In totaal is voor € 44 miljoen aan projecten toegekend. In 2026 verwachten wij de eerste resultaten van het project met de gezamenlijke hubs en Greenwise Campus, van het project Ondermijning en van het initiatief Wat doet je wat, dat cultuur onder jongeren stimuleert.
4.06.02 Ontwikkelen toekomstbestendige woningvoorraad door verlengde Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe I	De aanpak in de 1e Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe richtte zich op drie pijlers: Wonen, Werken en Welzijn. Deze Regio Deal loopt na de verlenging nog door tot en met 31 december 2025. Daarbij richt deze Regio Deal zich alleen nog op de pijler Wonen. Hiervoor worden in het vakbestuurlijk overleg Wonen projecten voorbereid. Die projecten dragen bij aan een toekomstbestendige (duurzame en levensloopbestendige) woningvoorraad voor de woningeigenaren in de regio, die behoren tot de doelgroep van de woningcorporaties én in de goedkope koopvoorraad wonen.		Op advies van het vakbestuurlijk overleg Wonen is eind 2024 € 1.525.000 extra beschikbaar gesteld voor de subsidieregeling verduurzaming particuliere woningen (Regionaal Instrumentarium). De verwachting was dat hiermee ruim 300 extra woningen verduurzaamd konden worden. In 2025 zijn circa 500 subsidies verstrekt. In totaal zijn iets minder dan 2.000 subsidies verleend en is voor bijna € 8 miljoen aan maatregelen getroffen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		13.166.832	14.076.385	8.621.350	5.455.035
	Doelstelling 4.06.01 Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027	10.400.000	9.350.559	3.905.986	5.444.573
	Doelstelling 4.06.02 Ontwikkelen toekomstbestendige woningvoorraad door verlengde Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe I	2.766.832	4.725.826	4.715.365	10.461
Baten		-9.732.862	-8.820.778	-4.478.750	-4.342.028
	Doelstelling 4.06.01 Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027	-9.041.154	-7.650.823	-3.293.527	-4.357.297
	Doelstelling 4.06.02 Ontwikkelen toekomstbestendige woningvoorraad door verlengde Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe I	-691.708	-1.169.955	-1.185.223	15.268
Saldo		3.433.970	5.255.607	4.142.600	1.113.007

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme

Inleiding

In 2025 hebben we uitvoering gegeven aan de doelstellingen zoals opgenomen in de Agenda Recreatie en Toerisme 2025.

In 2025 hebben wij samen met partners gewerkt aan een vitale en toekomstbestendige recreatiesector in Drenthe. Ook zijn nieuwe initiatieven gestart om wandelen en fietsen in Drenthe aantrekkelijker te maken. Met de subsidieregeling Thematische wandelroutes zijn zeven nieuwe routes ontwikkeld en vijf bestaande verbeterd. Met diverse jubileumactiviteiten is het 50-jarig bestaan van het Drenthepad gevierd. Er is een start gemaakt met een Actieplan Wandelen om uitvoering te geven aan de ambitie om van Drenthe landelijk wandelprovincie nummer 1 te maken. Dit actieplan is in het eerste kwartaal van 2026 gereed. Vanuit het budget Stimuleren fietsen zijn diverse themaroutes ontwikkeld en vernieuwd, waaronder de vernieuwde Tour de TT en fietsroutes in het kader van 80 jaar vrijheid. Voor verblijfsrecreatiesector zijn pilots uitgevoerd voor natuurinclusief ondernemen. Dit heeft geleid tot een nieuwe subsidieregeling, waarvan in 2025 vier ondernemers gebruikmaken om hun terrein te vergroenen. Daarnaast heeft het programma Vitale Vakantieparken Drenthe (VVP) een vervolg gekregen tot en met 2027. Binnen dit programma worden ondersteuningstrajecten geboden aan ondernemers gegeven en worden zij begeleid bij revitalisering en/of transformatie van vakantieparken. Ook heeft in samenwerking met Drentse Aanpak Ondernijning een onderzoek plaatsgevonden naar ondernijning op vakantieparken. Daarnaast kunnen ondernemers gebruik maken van subsidiemogelijkheden via VVP.

Belangrijke stappen zijn gezet om natuur, landschap en recreatie beter met elkaar te verbinden vanuit het Programma Natuurlijk Platteland, waarbij gewerkt wordt aan koppelkansen bij natuuropgaven.

Verder is ingezet op toegankelijkheid, marketing en beleving van het Drentse landschap. Elf ondernemers verbeteren de toegankelijkheid van hun bedrijf. Het Actieprogramma

Toekomstbestendig Drenthe is gelanceerd, inclusief een ondernemersloket. Met al onze activiteiten dragen wij bij aan een sterke recreatiesector die aansluit bij het verhaal van Drenthe en bijdraagt aan natuur, landschap en leefbaarheid.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
4.07.01 Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie	Met het programma Vitale Vakantieparken Drenthe (VVP) werken we, in samenwerking met gemeenten, het Recreatieschap Drenthe en HISWA-RECRON aan een vitale verblijfsrecreatie sector. We zetten in op een passend vervolg van het programma VVP voor de periode 2025 t/m 2027. Voor deze periode is eind 2024 een plan van aanpak opgesteld waarin de doelen en inhoudelijke opgaven van het programma zijn opgenomen. We willen natuur-inclusief ondernemen op vakantieparken bevorderen en starten – in samenwerking met de taskforce VVP – een pilot op een aantal vakantieparken.		Het Congresbureau Drenthe is opgericht. Daarnaast is een pilot voor natuurinclusief ondernemen uitgevoerd op Vakantiepark De Westerbergen. Naar aanleiding hiervan is eind september 2025 een subsidieregeling voor natuurinclusief ondernemen in recreatie en toerisme opengesteld. Vier ondernemers hebben subsidie ontvangen om hun terrein te vergroenen. Met het programma Vitale Vakantieparken Drenthe (VVP) werken wij samen met gemeenten, het Recreatieschap Drenthe en HISWA-RECRON aan een vitale verblijfsrecreatiesector. Binnen dit project is verder gewerkt aan ondersteuningstrajecten voor ondernemers via Drentse Uitblinkers, subsidieverlening aan bedrijven en begeleiding bij transformatie naar een andere bestemming.
4.07.02 Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur	Het fijnmazige en kwalitatief hoogwaardig fietsnetwerk in het afwisselende landschap en de natuur maakt Drenthe de nummer 1 fietsprovincie van Nederland. We willen deze positie behouden en versterken. We werken aan het versterken en verduurzamen van het recreatieve fietsnetwerk, met aandacht voor de verschillende type gebruikers. Fietspaden worden verbeterd en ontbrekende schakels worden aangelegd om de verbindingen te verbeteren tussen onze natuurgebieden, landschappen en dorpen en (binnen)steden.		In de zomer van 2025 is de subsidieregeling Thematische wandelroutes gestart. Met deze regeling kunnen nieuwe wandelroutes met verhalen worden ontwikkeld of bestaande routes worden verbeterd. Dit jaar zijn projecten aangevraagd voor zeven nieuwe wandelroutes en voor het verbeteren van vijf bestaande routes. Wij hebben in 2025 een bijdrage geleverd aan Nivon Natuurvrienden voor extra jubileumactiviteiten rond het 50-jarig jubileum van het Drenthepad. De subsidieregeling Kwaliteitsimpuls recreatief fietsnetwerk Drenthe 2.0 was het hele jaar open en de middelen zijn volledig benut. Daarnaast zijn meerdere

	Hiervoor is een subsidieregeling geopend, die loopt tot uiterlijk eind 2028. Daarnaast streven we er ook naar om wandelprovincie nummer 1 te worden (nu nr. 3). Het wandelknooppunten netwerk is voltooid en de komende jaren zetten we in op het creëren van aantrekkelijke routes met een sterke mix van natuur-, avontuur en cultuurbeleving voor uiteenlopende doelgroepen. Deze routes zijn fysiek en digitaal goed ontsloten met informatie en hebben een start of eindpunt bij bijvoorbeeld horeca, recreatiebedrijven en dorpen/steden. Samen met het Recreatieschap Drenthe wordt er ook gewerkt aan meer wielvriendelijke routes (voor o.a. mindervaliden). Naast fietsen en wandelen is er ook aandacht voor de waterrecreatie, mountainbike routes en behoud van het aanbod en kwaliteit van de hippische routes. Recreatieve routes hebben een belangrijke functie in het (be)geleiden van bezoekers in de natuur. Bij de ontwikkeling van routes werken we samen met de terreinbeherende organisaties en andere partners. We zetten in op behoud van de toegankelijkheid van natuur en landschap voor recreatie in balans met de bescherming van de meest kwetsbare natuur. Ook goede informatievoorziening waarbij bijvoorbeeld meer nadrukkelijk wordt verwezen naar R&T aanbod buiten de kwetsbare gebieden kan hierbij helpen. We intensiveren de samenwerking met terreinbeherende organisaties m.b.t. de recreatieve infrastructuur en de ontwikkeling van routes. Waar problemen ontstaan bij doorgaande routes, bijvoorbeeld door vermatting van natuur zoeken we gezamenlijk naar oplossingen.		thematische fietsroutes geopend, zoals de vernieuwde Tour de TT en de fietsroute Sporen van de Tweede Wereldoorlog. De route Rondje Drenthe is voorzien van nieuwe bebording en op de Hondsrug zijn de eerste 11 toegankelijke, obstakelvrije fietsroutes geopend. In 2025 is gestart met het opstellen van een wandelagenda in samenwerking met het Wandelplatform, Wandelnet en andere partners. Deze agenda ondersteunt de ambitie om Drenthe wandelprovincie nummer 1 te maken. Het proces is nog niet afgerond. Wij verwachten dat de wandelagenda in het eerste kwartaal van 2026 gereed is. Daarna kunnen partners en stakeholders via een subsidie uitvoering geven aan het actieplan.
4.07.03 Versterken toeristisch recreatief aanbod	Een eigentijds en kwalitatief hoogwaardig dagrecreatief aanbod is belangrijk voor onze eigen inwoners en het woonklimaat in Drenthe. Het stimuleert bovendien bezoekers om meerdere dagen in Drenthe te verblijven en nog eens terug te komen. We ondersteunen kansrijke initiatieven voor dagrecreatie die vanuit de markt komen. We nemen het initiatief voor thematische aanbodontwikkeling die bijdraagt aan het versterken van het verhaal van Drenthe. We zien ook mogelijkheden voor thematische aanbodontwikkeling in gebieden die nu nog minder bezoekers trekken, zoals de Veenkoloniën. We sluiten ons aan bij de verkenning agrotourisme die wordt uitgevoerd door het NBTC en de betekenis die dit voor Drenthe heeft. Dit geeft ons meer zicht op kansen voor ondernemers, bedrijven en voor streekproducten (zoals Dubbel Drents). De kwaliteitsverbetering van bestaande dagrecreatieve voorzieningen/ondernemingen via Expertteam Dagrecreatie, Groepensector en Hotels wordt gecontinueerd. We werken aan thematische dagrecreatieve aanbodontwikkeling die aansluit bij verhalen van Drenthe (zoals Van Gogh en de Koloniën van Weldadigheid) en recreatieve projecten gericht op het beleven en benutten van de natuur. Zo stimuleren we de ontwikkeling van recreatieprojecten in het kader van het programma 'Natuurlijk Platteland'. Waar mogelijk vergroten we de economische en maatschappelijke impact van culturele en sportieve evenementen en activiteiten door samenwerking en gezamenlijke financiering met bijvoorbeeld gemeenten. Hierbij is specifieke aandacht voor evenementen die aantrekkelijk zijn voor toeristen en inwoners buiten het hoogseizoen. Het hoogste punt van de VAM-berg (het 'Dak van Drenthe') is ook het hoogste punt van Drenthe. De berg is inmiddels een bekend walhalla voor de sportieve fietser en voor sportevenementen. De hoogteverschillen van de VAM-berg bieden kansen voor nog meer recreatieve initiatieven. In overleg met Attero (beheerder), de omgeving		In het kader van het programma Natuurlijk Platteland is gewerkt aan de ontwikkeling van recreatieve voorzieningen. De uitvoering van deze koppelkansen hangt samen met natuurhersteltrajecten, die langer duren dan gepland. In 2025 zijn voorbereidingen gestart voor verschillende gebiedsontwikkelingen waarbij Recreatie en Toerisme een bijdrage levert. Het gaat onder andere om een moerasbeekbeleving bij de Vledder Aa, een recreatieve invulling van de Bufferzone Zuid bij het Bargerveen en een wandelbrug bij Spijkerboor. Daarnaast zijn we in overleg met terrein beherende organisaties over knelpunten bij het beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in natuurgebieden. Dit krijgt in 2026 een vervolg. Verder is ingezet op thematische dagrecreatie, aansluitend bij het verhaal van Drenthe. Daarbij zoeken we kansen en samenwerking met Nij Begun en de Regiodeals. Zo hebben we bijgedragen aan het project Verhalen van het Landschap, waarin samen met de gemeenten Borger-Odoorn, Emmen, Coevorden, Hoogeveen en Hardenberg wordt gewerkt aan recreatieve beleving van natuur en landschap.

	en de gemeente Midden-Drenthe worden de recreatieve mogelijkheden verder verkend.		
4.07.04 Bezoekers en inwoners stimuleren om Drenthe te ontdekken	Marketing Drenthe is, in opdracht van de provincie, verantwoordelijk voor de marketing van Drenthe als aantrekkelijke vrijetijdsprovincie. Marketing Drenthe doet daarnaast onderzoek en deelt kennis met belanghebbenden over vraag en aanbod en impact van de sector. Ondernemerschap wordt gestimuleerd door kennisdeling op het gebied van innovatie, vernieuwing en verduurzaming en er wordt nauw samengewerkt met verschillende stakeholders/partners. Dit alles wordt ondersteund door het merkconcept "Drenthe, Oerprovincie van Nederland". De inzet van Marketing Drenthe sluit aan bij ons beleid, ondersteunt onze ambitie en draagt bij aan het realiseren van de opgaven. De komende vier jaar gaat Marketing Drenthe zich richten op drie pijlers: • Ontwikkelen van vraag (verleiden met marketing, communicatie en campagnes) • Kennis vergaren en delen (verkennen) • Ontwikkelen van aanbod (verrijken)		Vanuit projectontwikkeling op basis van het verhaal van Drenthe is bijgedragen aan het Regiodeal-project Kiemen in Drentse grond (Van Gogh Drenthe) en het Regiodeal-project Vrijetijd en verhalen van het landschap (Tree Top Experience en natuurbeleving Bargerveen). Daarnaast is ingezet op de marketing van de Koloniën van Weldadigheid. Marketing Drenthe heeft de taken uitgevoerd conform het jaarplan 2025.
4.07.05 Bevorderen ondernemerschap	Energie neutraal en circulair ondernemen is een thema waar veel R&T ondernemers mee bezig (willen) zijn. In opdracht van Marketing Drenthe, Recreatieschap Drenthe en provincie is een compact en actiegericht duurzaamheidsprogramma voor de sector recreatie en toerisme ontwikkeld en dit programma zal de komende periode worden uitgevoerd. We vinden het belangrijk dat recreatieve voorzieningen en bedrijven zoveel mogelijk voor iedereen toegankelijk zijn en kansen en mogelijkheden bieden voor iedereen. We ondersteunen R&T bedrijven en organisaties (d.m.v. een subsidieregeling) om maatregelen te treffen die inclusie (fysiek, digitaal, sociaal) bevorderen.		In juli is de subsidieregeling Toegankelijke bedrijven recreatie en toerisme opgesteld om recreatieondernemers te stimuleren hun bedrijf beter toegankelijk te maken voor iedereen. Elf ondernemers zijn gestart om hun bedrijf fysiek of digitaal beter toegankelijk te maken. Op 4 december 2025 is het Actieprogramma Toekomstbestendig Drenthe officieel gelanceerd. Dit programma bevat onder andere een ondernemersloket.
4.07.06 Goed beheer en onderhoud VAM-berg	Op de VAM-berg liggen aantrekkelijke en uitdagende fietspaden en wandelpaden naar het Dak van Drenthe met een fantastisch uitzicht over de provincie. De provincie is eigenaar en beheerder van deze infrastructuur en is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze voorzieningen.		De mountainbikepaden zijn in 2025 onderhouden. Het toegangspad naar de VAM-berg wordt voorzien van een dynamische pollerinstallatie. Dit is een geautomatiseerd toegangssysteem waarbij hulpdiensten en onderhoudsdiensten makkelijker toegang kunnen krijgen tot de VAM-berg.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Het belang van recreatie en toerisme voor Drenthe komt onder andere tot uiting door de volgende feiten en cijfers.

- In 2025 waren er 7,7 miljoen toeristische overnachtingen per jaar, met 2,2 miljoen gasten, waarvan 82% binnenlandse gasten. Zowel het aantal gasten als het aantal overnachtingen groeide licht (+1%). Het aantal buitenlandse gasten (+3%) groeide sterker dan het aantal binnenlandse gasten.
- In 2024 werkten bijna 17.000 mensen in de recreatie- en toerismesector in Drenthe.
- Top 3 van ondernomen vrijetijdsactiviteiten in Drenthe:
 - 1. Wandelen (33%)
 - 2. Fietstocht (12%)
 - 3. Ontspannen/recreatie in de openbare ruimte (9%)

De totale economische waarde van toerisme en recreatie bedroeg in 2024 ca. € 2.1 miljard.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		7.336.887	7.940.612	5.505.324	2.435.288
	Doelstelling 4.07.01 Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie	1.200.000	1.864.843	1.374.632	490.211
	Doelstelling 4.07.02 Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur	1.700.000	1.798.882	1.180.190	618.692
	Doelstelling 4.07.03 Versterken toeristisch recreatief aanbod	1.800.000	1.575.000	394.284	1.180.716
	Doelstelling 4.07.04 Bezoekers en inwoners stimuleren om Drenthe te ontdekken	2.125.887	2.265.887	2.279.465	-13.578
	Doelstelling 4.07.05 Bevorderen ondernemerschap	400.000	400.000	220.517	179.483
	Doelstelling 4.07.06 Goed beheer en onderhoud VAM-berg	111.000	36.000	56.236	-20.236
Baten			-294.355	-361.758	67.403
	Doelstelling 4.07.01 Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie	0	-294.355	-350.041	55.686
	Doelstelling 4.07.03 Versterken toeristisch recreatief aanbod	0	0	-11.717	11.717
Saldo		7.336.887	7.646.257	5.143.566	2.502.691

Ontwikkelingen

We geven uitvoering aan de Agenda Recreatie en Toerisme. Daarnaast zoeken we aansluiting bij ontwikkelingen zoals Nij Begun en de Regiodeals. Samen met onze partners werken we aan een toekomstbestendige sector en stimuleren we kansrijke initiatieven voor dag- en verblijfsrecreatie.

Programma 4 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten						
	4.01 Versterken van het vestigingsklimaat	150.000	2.163.540	1.748.632	690.021	1.058.611
	4.02 Versterken van het ondernemerschap	4.202.227	2.047.500	2.185.267	997.227	1.188.040
	4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe	2.582.000	5.386.000	5.804.000	2.381.869	3.422.131
	4.04 Benutten van de economische kansen rondom transities en maatschappelijke opgaven	-334.175	2.346.186	2.925.060	2.362.840	562.220
	4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt	899.496	829.753	1.067.576	934.809	132.767
	4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	9.715.107	13.166.832	14.076.385	8.621.350	5.455.035
	4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme	4.550.618	7.336.887	7.940.612	5.505.324	2.435.288
	Totaal Lasten	21.765.273	33.276.698	35.747.532	21.493.441	14.254.091
Baten						
	4.01 Versterken van het vestigingsklimaat		0	0	-337.189	337.189
	4.02 Versterken van het ondernemerschap	-1.538.075	-249	0	0	0
	4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe		-1.300.000	-1.300.000	-1.300.000	0
	4.04 Benutten van de economische kansen rondom transities en maatschappelijke opgaven	-20.392	-73.469	-151.020	-194.535	43.515
	4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt	-290.935	-142.669	-220.637	-188.188	-32.449
	4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-3.277.647	-9.732.862	-8.820.778	-4.478.750	-4.342.028
	4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme	-316.926	0	-294.355	-361.758	67.403
	Totaal Baten	-5.443.975	-11.249.249	-10.786.790	-6.860.420	-3.926.370
	Totaal programma	16.321.298	22.027.449	24.960.742	14.633.021	10.327.721

Toelichting	
Saldo Programma	10.327.721
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-6.781.663
Bijdrage aan reserve Versterking economische structuur	-872.428
Bijdrage aan reserve Mobiliteit	-366.342
Bijdrage van Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	108.393
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	251.250
Totaal verrekend met reserves	-7.660.791
Resultaat programma na bestemming reserves	2.666.930

Lasten

Beleidsopgave: 4.01 Versterken van het vestigingsklimaat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.058.611,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.01.01 Toekomstbestendige werklocaties

Het voordeel in de lasten op deze doelstelling bedraagt: € 1.050.000,--.

Voor een subsidie vanuit het programma Werklandschappen van de Toekomst was een bedrag van € 687.500,-- geraamd. De aanvraag binnen dit programma heeft vertraging opgelopen en zal naar verwachting in 2026 worden beschikt. Voor de kosten van de kwartiermaker van het programma Toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT) is geen gebruik gemaakt van dit budget. In plaats

daarvan is ervoor gekozen om middelen uit het programma Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) in te zetten. Deze middelen dienen uiterlijk in 2027 te zijn besteed; bij onderbesteding vloeit het bedrag terug naar het Rijk. Om die reden heeft dit budget prioriteit gekregen. In 2025 bleek bovendien geen werkbudget nodig voor de uitvoering van het programma. Ook voor de Herstructureringsmaatschappij Drenthe Groningen (HMDG) bleek in 2025 geen werkbudget nodig te zijn. Dit hangt samen met de gekozen route via een besloten vennootschap, met een agiostorting vanuit de risicoreserve en een bijdrage van het Rijk vanuit het programma Ruimte voor Economie.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 4.02 Versterken van het ondernemerschap

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.188.040,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.02.01: Zorgen voor een goede mkb ondersteuning

De voordelige afwijking van in totaal € 560.408,-- heeft betrekking op de afwikkeling van voorgaande jaren. Hiervan betreft € 518.702,-- de afrekening van oudere subsidieregelingen die via het SNN lopen. Het resterende bedrag van € 41.706,-- heeft betrekking op het afboeken van oudere verplichtingen en verstrekte subsidies waarvoor bij controle geen lasten meer zijn vastgesteld.

In de economische koers is voor het versterken van het ondernemerschap geld gebudgeteerd voor verschillende regelingen en bijdragen. De bijdragen voor European Digital Innovation Hub (EDIH) en Founded in de North zullen in 2026 weer plaatsvinden, hierdoor is een voordeel ontstaan van € 425.000,--. Voor de voucherregelingen is voor de MKB advies vouchers weer een nieuwe regeling gestart, andere regelingen en bijdragen zullen in 2026 uitgezet worden. Hierdoor ontstaat in 2025 een voordeel van € 139.508,--. Het resterende voordeel betreft een voordeel op de afschrijving van € 17.222,-- en een kleine voordeel op Ik Ben Drents Ondernemer (IBDO) € 1.504,--.

Een voordelig saldo van € 1.100.727,-- zal worden toegevoegd aan de reserve versterking economische structuur.

Beleidsopgave: 4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 3.422.131,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 4.03.02 (Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe

De voordelige afwijking van € 3.418.000,-- heeft te maken met de herziene lastneming van de subsidie voor Greenwise.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 4.04 Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven

De totale afwijking betreft een voordeel van € 562.220,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.04.01 Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt

Een voordeel van € 251.722,-- komt voort uit de afwikkeling van het voorgaande boekjaar. Het overige verschil betreft kleine afwijkingen op de budgetten projecten economische structuur en intermediaire organisatie. In 2025 is een reservering aangehouden van € 857.340,-- voor de subsidie aan Cure Technology. De lastneming hiervan zal in latere jaren plaatsvinden en het saldo zal via de reserve grote subsidies lopen. Door deze mutatie vindt op deze doelstelling een onttrekking plaats uit de reserve Versterking Economie van € 578.229,--.

Doelstelling: 4.04.02 Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken

Een groot deel van dit bedrag, € 205.999,--, komt voort uit de definitieve vaststelling van oudere subsidiebeschikkingen en verplichtingen van de regeling Vierkant voor Werk in het laatste kwartaal van 2025. Daarnaast is voor de bijdrage aan het Just Transition Fund (JTF) in de derde actualisatie per abuis € 24.789,-- te veel aan het budget toegevoegd.

Doelstelling: 4.04.03 Werken aan sociaal-economisch perspectief

De totale afwijking van deze doelstelling betreft een voordeel van € 100.000,--. In 2025 is ingezet op verkenning en voorbereiding van de provinciale aanpak voor Vrijkomende Agrarische Bedrijfsbebouwing (VAB). De verdere uitwerking en uitvoering, waaronder het ontwikkelen van een provinciale handreiking, is voorzien vanaf 2026. Hierdoor hebben in 2025 nog geen of beperkte uitgaven plaatsgevonden binnen dit onderdeel, wat heeft geleid tot een voordeel.

Beleidsopgave: 4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt

De totale afwijking betreft een voordeel € 132.767,--.

Beleidsopgave: 4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 5.455.035,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.06.01 Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027

Het voordeel in de lasten op deze doelstelling bedraagt € 5.444.543,--. Binnen de reeds verstrekte tranches van Regio Deal II zijn meerdere subsidies verleend met een omvang van meer dan € 800.000,--. Conform de geldende begrotingsregels vindt de lastneming bij dergelijke subsidies plaats op het moment dat de prestatie wordt geleverd. Voor een groot deel van deze subsidies vindt de daadwerkelijke uitvoering plaats in 2026 en 2027, waardoor de bijbehorende lastneming ook in die jaren zal plaatsvinden. Deze verplichtingen lopen grotendeels via de Reserve verstrekte subsidies. Een onderdeel van het genoemde voordeel betreft de provinciale bijdrage. Het gaat hierbij om een resterend bedrag van € 612.459,--. Deze middelen zijn benodigd voor de uitvoering van volgende tranches van de Regio Deal en zullen conform het getekende convenant worden ingezet. In dit convenant is vastgelegd dat in de periode 2024 tot en met 2027 in totaal € 60 mln. wordt geïnvesteerd

in projecten in Zuid- en Oost-Drenthe. Het bestedingsritme is daarbij vooraf lastig toe te rekenen aan afzonderlijke jaren en is afhankelijk van de ingediende en gehonoreerde projectvoorstellen. Wij stellen daarom voor het bedrag van € 612.459,-- over te hevelen naar 2026.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.435.288,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 4.07.01 Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 432.199,--. De onderbesteding op de begroting van 2025 vloeit grotendeels voort uit de onderbenutting van de subsidieregeling voor ondernemers; de Uitblinkersregeling. In het laatste kwartaal 2025 hebben we actief ingezet op het bereiken van ondernemers; dit is effectief gebleken. De aanvragen komen uit 2025, maar kunnen dit jaar niet meer worden afgehandeld. Het subsidie/coachingstraject is intensief en lang. Binnen het programma hebben we vertraging opgelopen in de uitvoering door de aangekondigde instructieregel van minister Keijzer voor permanente bewoning. Er zijn middelen gereserveerd voor handhaving op vakantieparken en ondersteuningsaanbod voor gemeenten die nog niet ingezet zijn. Wij stellen uw Staten voor om het bedrag van € 432.199,-- over te hevelen naar 2026.

Doelstelling 4.07.02 Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 618.692,--. Een bedrag van € 35.912,-- betreft een voordeel als gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar.

Kwaliteitsverbetering recreatieve fietspaden

Voor dit onderdeel is sprake van een voordeel. De subsidieregeling Kwaliteitsimpuls recreatief fietsnetwerk Drenthe 2.0 loopt door tot en met 30 december 2027. Op grond van deze regeling kunnen aanvragen worden ingediend voor maatregelen die de kwaliteit van bestaande recreatieve fietspaden verbeteren. Binnen de jaarschijf 2025 resteert een bedrag van € 369.733,--. Dit bedrag wordt teruggestort in de Reserve mobiliteit ter financiering van aanvragen in de resterende jaren tot en met 2027.

Wandelen en overige routegebonden recreatie

De afwijking wordt veroorzaakt doordat een aantal projecten in 2025 nog geen doorgang heeft gevonden. Deze projecten bevonden zich in de voorbereidings- en besluitvormingsfase en waren in het verslagjaar nog niet gereed voor uitvoering. Hierdoor zijn de bijbehorende uitgaven nog niet gerealiseerd. De uitvoering van deze projecten is voorzien in de daaropvolgende jaren, waardoor de middelen op een later moment tot besteding zullen komen. Het opstellen van de wandelagenda zal naar verwachting begin 2026 zijn afgerond.

Doelstelling 4.07.03 Versterken toeristisch recreatief aanbod

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.180.716,--. Een bedrag van € 126.680,-- betreft een voordeel als gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar.

Het overige voordeel van € 1.054.036,-- is het gevolg van fasering in de uitvoering van activiteiten binnen het programma Natuurlijk Platteland. De uitvoering van recreatieve maatregelen is gekoppeld aan natuurherstel en gebiedsontwikkelingen die meer tijd vergen dan oorspronkelijk voorzien. In 2025 lag de nadruk op voorbereiding, afstemming en planvorming, waardoor de uitvoering en bijbehorende

uitgaven grotendeels doorschuiven naar 2026. Daarnaast zijn in 2025 gesprekken gevoerd over beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in natuurgebieden en is gewerkt aan de voorbereiding van thematische dagrecreatie. De verdere uitwerking en uitvoering hiervan vindt plaats in 2026. Wij verzoeken daarom het bedrag van € 1.054.036,-- over te hevelen naar 2026.

Doelstelling 4.07.05 Bevorderen ondernemerschap

De totale afwijking betreft een voordeel van € 179.484,--.

Dit voordeel houdt verband met projecten en regelingen binnen de nota Recreatie en Toerisme waarvan de uitwerking pas na vaststelling van deze nota in 2024 kon plaatsvinden. Het betreft onder andere de continuering van het expertteam dagrecreatie, hotels en groepensector, alsmede het duurzaamheidsprogramma en de inzet op arbeidsmarkt en onderwijs.

Daarnaast is het Actieprogramma Toekomstbestendig Drenthe op 4 december 2025 gelanceerd. De uitvoering en bijbehorende lasten van dit programma vinden grotendeels plaats vanaf 2026. Hierdoor zijn in 2025 nog beperkte uitgaven gerealiseerd, wat heeft geleid tot het genoemde voordeel.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Baten

Beleidsopgave: 4.01 Versterken van het vestigingsklimaat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 337.189,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.01.02. Versterken van het vestigingsklimaat

Ten opzichte van de begroting zijn baten gerealiseerd van € 337.189,--. Dit betreft bijdragen van derden voor verstrekte subsidies die vooraf waren toegezegd, maar niet in de begroting waren opgenomen.

Beleidsopgave: 4.02 Versterken van het ondernemerschap

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 4.03 Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 4.04 Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven

De totale afwijking betreft een voordeel € 43.515,--.

Beleidsopgave: 4.05 Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt

De totale afwijking betreft een nadeel van € 32.449,--.

Beleidsopgave: 4.06 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

De totale afwijking betreft een nadeel van € 4.342.028,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 4.06.01. Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 – 2027

Het nadeel in de baten op deze doelstelling bedraagt € 4.357.297,--. Dit nadeel houdt direct verband met het voordeel in de lasten binnen dezelfde doelstelling. De baten bestaan grotendeels uit rijksbijdragen en cofinancieringsbijdragen van gemeenten, die zijn gekoppeld aan de daadwerkelijke voortgang en uitvoering van de projecten. Omdat een belangrijk deel van de gesubsidieerde projecten in 2026 en 2027 tot uitvoering komt, zijn de daarmee samenhangende uitgaven in 2025 nog niet of slechts beperkt gerealiseerd. Als gevolg hiervan zijn ook de bijbehorende baten in 2025 lager uitgevallen dan geraamd. Conform de systematiek van de Regio Deal worden deze baten verantwoord in het jaar waarin de prestaties worden geleverd en de lasten worden genomen. Het nadeel in de baten is daarmee het directe gevolg van de fasering in de uitvoering van de projecten en loopt parallel aan het uitstel van de lastneming.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 4.07 Stimuleren Recreatie en toerisme

De totale afwijking betreft een voordeel van € 67.403,--.

Programma 5: Mobiliteit en bereikbaarheid:

Inleiding

Veruit de meeste dagelijkse verplaatsingen vinden plaats binnen de regio. Een goede regionale bereikbaarheid is daarmee een belangrijke taak voor de provincies. Zij zorgen voor goed regionaal vervoer. Provincies zijn verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van verbindingswegen, tunnels en bruggen. Daarnaast bepalen provincies welke bedrijven het regionale bus- en treinvervoer in de provincie verzorgen.

Successen

- De gezamenlijke lobby voor de Nedersaksenlijn heeft geleid tot een reservering van € 2,1 miljard in de rijksbegroting.

Startbesluit Nedersaksenlijn in Emmen

- Een internationale stuurgroep, onder voorzitterschap van gedeputeerde van de provincie Drenthe, heeft ingestemd met de uitvoering van de spoorverbinding Coevorden-Bad Bentheim (Emmen-Rheine). In de zomer is de aanbesteding van de werkzaamheden gestart.
- Lobby mede vanuit provincie Drenthe heeft gezorgd voor reservering van € 100 mln. extra in de rijksmiddelen voor de flessenhals Meppel.
- De aanbesteding voor de Vechtdallijnen was succesvol en geldt voor de periode vanaf 2028.
- Door zout via Rijkswaterstaat in te kopen, is de leveringszekerheid groter en zijn de kosten lager.

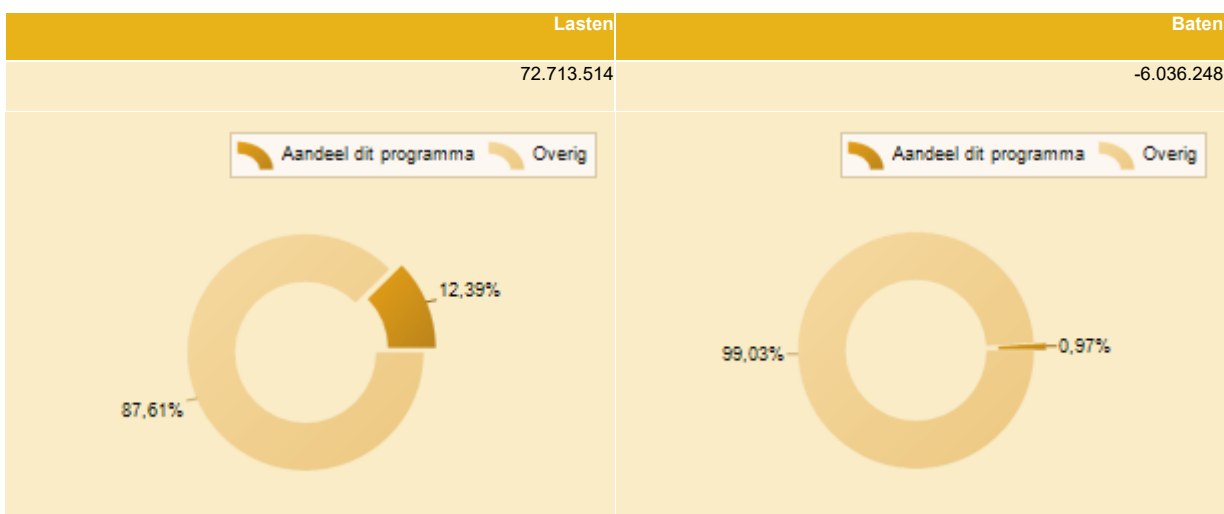
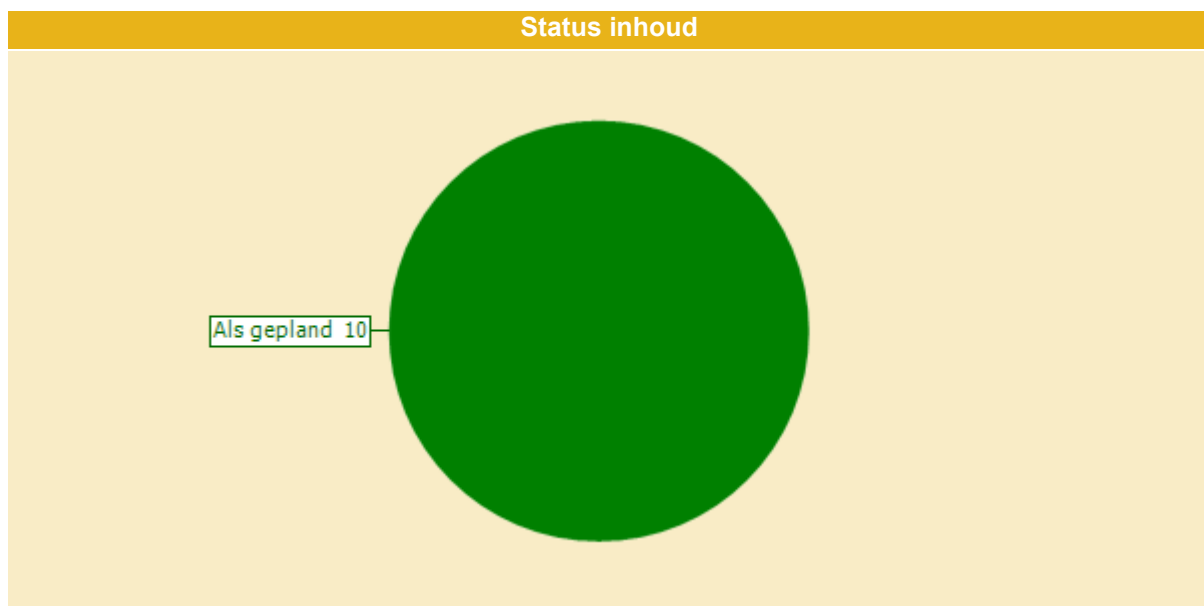
Opening ongelijkvloerse aansluiting Pottendijk

Knelpunten

- De planbaarheid en kosten van beheer en onderhoud staan onder druk door complexere projecten, veranderende regels, verkeersveiligheidsmaatregelen, participatie, emissievrije uitvoering (stikstof) en afstemming met andere wegbeheerders en OV-partners. Dit leidt tot langere voorbereidingstrajecten en uitvoeringstijd.
- Er is onvoldoende structurele dekking voor de brug- en sluisbediening voor recreatievaart.
- De arbeidsmarkt is krap, waardoor vacatures moeilijk vervuld worden. Daarnaast is er materiaal schaarste, zoals tekorten aan asfalt. Dit leidt tot vertraging van projecten en hogere kosten.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten	70.336.826	83.427.876	94.728.715	72.713.514	22.015.201
Baten	-6.432.644	-3.247.358	-7.465.540	-6.036.248	-1.429.292
Saldo	63.904.181	80.180.518	87.263.175	66.677.266	20.585.909

Beleidsopgave: 5.01 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

Inleiding

Met de opgave Toegankelijke en veilige bereikbaarheid werken we aan een provincie waar iedereen zich veilig en goed kan verplaatsen. Daarbij richten we ons op zowel fysieke verkeersveiligheid als sociale veiligheid en toegankelijkheid van vervoer voor alle inwoners.

We investeren in gedragsverandering via permanente verkeerseducatie, met speciale aandacht voor jongeren, ouderen en kwetsbare groepen in het verkeer.

In lijn met het Strategisch Plan Verkeersveiligheid Drenthe (SPVD) maken we verkeerssituaties veiliger door maatregelen te nemen op verschillende wegen en knelpunten. We passen het principe van Duurzaam Veilig toe bij de inrichting van wegen en voeren structurele verbeteringen door op onder andere:

- Partiële verdubbeling van de N34;
- Verkeersplein Gieten en
- Programma Emmen Bereikbaar.

Zo dragen we bij aan een bereikbare provincie waar veiligheid en toegankelijkheid voorop staan.

Een volledige opgave van de infrastructurele projecten is opgenomen in paragraaf III.1.1 Investerings.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.01.01 Samen richting Nul verkeersslachtoffers	Samen met Drentse wegbeheerders en verkeersveiligheidspartners doen wij er alles aan het aantal verkeersslachtoffers tot nul te reduceren. Om dit te bereiken stimuleren we verkeersveilig door in te zetten op: • Educatieprojecten en campagnes gericht op gedragsbeïnvloeding van weggebruikers in alle leeftijdsgroepen; • Enforcement (verkeershandhaving), waar op incidentele basis aan de hand van meldingen handhaving in samenspraak met Politie is ingezet; • Innovatieve projecten die bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid.		In 2025 zijn er gesprekken gevoerd met alle Drentse gemeenten over het budget voor deze opgave. In de Mobiliteitsraad is afgesproken om met ingang van 2026 het actuele inwoneraantal per gemeente te hanteren en vanaf 2027 de bijdrage per inwoner te verhogen naar € 1,25. In 2025 zijn er verschillende campagnes uitgevoerd, gericht op gedragsbeïnvloeding waaronder BoB, Rij Mono, Nachtbus, Fietsverlichting, Campagne Stroomwegen en de Wintercampagne. In 2025 zijn er ook verschillende campagnes bij Drentse scholen uitgevoerd gericht op verkeersveilige situaties en gedrag. Na een onderhandse aanbesteding is er een nieuw communicatiebureau geselecteerd die de communicatie-uitingen voor de provincie gaat verzorgen vanaf 2026. Daarnaast monitoren we weggedrag en dragen we met de resultaten daarvan bij aan inzicht in de verkeersveiligheid. In samenwerking met het Openbaar Ministerie en gemeenten zijn er ook op diverse plaatsen extra focusflitsers en flexflitsers geplaatst ten behoeve van de verkeersveiligheid.
5.01.02 Infrastructuur veilig op orde	Volgens de landelijke Duurzaam Veilig-aanpak onderscheiden we verschillende wegcategorieën met een bijpassende weginrichting: erftoegangswegen (ETW), gebiedsontsluitingswegen (GOW) en stroomwegen (SW). Iedere wegbeheerder is verantwoordelijk voor een eenduidige, herkenbare en veilige weginrichting, passend bij de toegekende wegcategorie. Wij werken op diverse plekken aan infrastructuurprojecten om een betrouwbare en veilige doorstroming te realiseren. De volgende projecten zijn in uitvoering in 2025: • Emmen Bereikbaar: • Realisatie Bargermeer		In 2025 zijn vanuit het Strategisch Plan Verkeersveiligheid Drenthe (SPVD) diverse infrastructurele maatregelen uitgevoerd. Zo zijn op meerdere locaties bermverhardingen aangebracht om de provinciale wegen verkeersveiliger in te richten. Daarnaast is het programma verkeerseducatie herijkt. Deze herijking bood de mogelijkheid om te reflecteren op de huidige én toekomstige doelen op het gebied van verkeersveiligheid. Hierdoor kunnen projecten en campagnes beter worden afgestemd op de verschillende doelgroepen in Drenthe. Vooruitkijkend naar 2026 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de geplande werkzaamheden vanuit het SPVD. De bijbehorende investeringsprojecten lopen door in 2026.

• Realisatie Pottendijk • Verdiepte ligging Emmen • Planvorming partiële verdubbeling N34 De planvorming is gerealiseerd en kent 4 voorkeursalternatieven. De besluitvorming van deze voorkeursalternatieven zal in het najaar 2024 worden voorgelegd aan de Staten. De besluitvorming van het ontwerpproject besluit vindt in 2025 en 2026 plaats • Norgerbrug- Norgervaart: • Aanleg van natuurvriendelijke damwanden, dammen en bruggen Norgervaart • Vervangen van Norgerbrug Over de investeringsprojecten zal in 2025 blijvend aandacht uitgaan naar het informeren op frequente basis over de voortgang van de projecten.		

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.01 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		12.492.635	13.490.631	7.769.498	5.721.133
	Doelstelling 5.01.01 Samen richting Nul verkeerslachtoffers	12.492.635	13.490.631	7.769.498	5.721.133
Saldo		12.492.635	13.490.631	7.769.498	5.721.133

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.02 Mobiliteit op maat

Inleiding

Via de opgave Mobiliteit op Maat werken we aan slimme, toegankelijke en duurzame mobiliteitsoplossingen voor alle inwoners van Drenthe. Daarbij richten we ons op de ontwikkeling van reishubs en het verbeteren van ketenmobiliteit.

Hubs

In 2025 is verder gewerkt aan de ontwikkeling van reishubs tot multimodale knooppunten met een sociale, economische en maatschappelijke functie. De hubs worden gekoppeld aan voorzieningen zoals logistieke diensten, winkels, bibliotheken, zorginstellingen en sportaccommodaties. Deze integrale aanpak gebeurt in samenwerking met andere beleidsvelden en maatschappelijke partners. Er is ook ingezet op de ontwikkeling van dorps- en wijkhubs, met onder meer deelmobiliteit en andere voorzieningen die bijdragen aan de leefbaarheid. Hierbij wordt actief de verbinding gezocht met dorpshuizen en wijkcentra.

In 2025 zijn stappen gezet in de verdere ontwikkeling van de provinciale hubs bij Rolde (N33), Westlaren, Gieten, Borger, Smilde, Dieverbrug en Peize, in samenwerking met de gemeente Noordenveld.

Ketenmobiliteit

Om het reizen van deur tot deur makkelijker te maken, zijn in 2025 pilots uitgevoerd op het gebied van deelmobiliteit. Langs de N34-corridor (Westlaren, Annen, Gieten en Borger) is een pilot met deelauto's gestart. Daarnaast zijn op diverse hublocaties pilots met deelfietsen uitgevoerd, elk met een eigen opzet en aanbod.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.02.01 Mobiliteit op maat	- Ontwikkeling van reishubs tot multimodale sociaal, economische en maatschappelijke knooppunten, door koppeling met o.a. logistiek, winkels, bibliotheken, zorginstellingen en sportmogelijkheden. - Ontwikkeling van dorps- en wijkhubs met o.a. mobiliteit en voorzieningen ter bevordering van de leefbaarheid. Koppeling met dorpshuizen en wijkcentra. - Ontwikkeling van provinciale hubs Rolde N33, Westlaren, Gieten, Borger, Smilde, Dieverbrug en Peize (gezamenlijk met gemeente Noordenveld) - Pilot deelfietshubs in Zuidwest Drenthe		Mobiliteit op maat – hubs en deelmobiliteit In 2025 is gestart met de planvorming voor de verbetering van de knooppunten Rolde, Peize en Dieverbrug. Het doel is om in 2026 te starten met de uitvoering. Daarnaast is gewerkt aan de planvoorbereiding voor de knooppunten Borger en Hoogeveen. Er is ook een evaluatie uitgevoerd van de 32 fietskluisen die in 2019 op acht knooppunten in Groningen en Drenthe zijn geplaatst. Op basis van de uitkomsten is begonnen met de voorbereiding van een aanbesteding om het aantal locaties met fietskluisen uit te breiden. Hierbij wordt gekozen voor de meest geschikte locaties op basis van gebruikservaringen en behoefte. Deelmobiliteit In 2025 zijn we gestart met het begeleiden van bewonersgroepen die interesse hebben in het gebruik van deelauto's. Daarmee stimuleren we lokaal eigenaarschap en het gebruik van deelmobiliteit als aanvullend vervoersaanbod. Ook zijn de eerste deelfietshubs gerealiseerd in Zuidwest-Drenthe, in samenwerking met de gemeente Steenwijkerland. Een vergelijkbaar traject wordt voorbereid in het kader van een Interreg-project, gericht op de toekomstige spoorverbinding Emmen–Coevorden–Bad Bentheim.
5.02.02 Werken aan een toekomstbestendig OV netwerk in Drenthe	- Verbeteren van de toegankelijkheid van bushaltes - Versterken van het ov-netwerk door betere integratie van trein, bus en hubtaxi. - Verbeteren van de (digitale) reisinformatie		In 2025 zijn opnieuw bushaltes aangepast om de toegankelijkheid te verbeteren. Hierdoor kunnen meer inwoners, waaronder mensen met een beperking, veilig en comfortabel gebruikmaken van het openbaar vervoer. Daarnaast is verder gewerkt aan het rookvrij maken van de Drentse bushaltes. Inmiddels is meer dan 70% van de haltes rookvrij. Hiermee dragen we bij aan een gezonde en prettige reisomgeving.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.02 Mobiliteit op maat		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		265.289	1.024.644	603.289	421.355
	Doelstelling 5.02.01 Mobiliteit op maat	265.289	1.024.644	603.289	421.355
Baten		-82.644	-82.644	-209.635	126.991
	Doelstelling 5.02.01 Mobiliteit op maat	-82.644	-82.644	-209.635	126.991
Saldo		182.645	942.000	393.654	548.346

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.03 Fiets als duurzaam alternatief

Inleiding

Fietsagenda: investeren in een aantrekkelijk en veilig fietsnetwerk

Met de Fietsagenda stimuleren we het gebruik van de fiets voor zowel dagelijks verkeer als recreatieverkeer. In 2025 is gewerkt aan verschillende sporen binnen deze opgave:

- Stimuleren van fietsgedrag via werkgeversaanpak;
- Realiseren van doorfietsroutes van en naar grotere kernen in Drenthe om meer fietsers in het woon-werkverkeer te krijgen;
- Verbeteren van stallingsmogelijkheden bij binnensteden, hubs, onderwijsinstellingen en bedrijven;
- Uitbreiden van het aanbod van deelfietsen en fietsverhuur als onderdeel van ketenmobiliteit;
- Bevorderen van recreatief fietsen via goede routevoorzieningen;
- Ontwikkeling van dorps- en wijkhubs met voorzieningen op fietsafstand van inwoners;
- Stimuleren van fietsgebruik in de logistiek, bijvoorbeeld via transportfietsen voor de 'last mile' vanaf hubs;
- Educatie en voorlichting binnen het onderwijs en aan ouderen, met aandacht voor het gebruik van de e-bike.

Deze doelen worden ondersteund via diverse subsidieregelingen binnen de Fietsagenda. De regeling loopt tot eind 2026. Voor de onderdelen 'maatregelen ter bevordering van de fietsveiligheid' en 'ontbrekende schakels in het fietsnetwerk' is het aantal aanvragen in 2025 beperkt gebleven. Begin 2026 zullen we gemeenten actief benaderen om meer gebruik te maken van deze onderdelen. De verwachting is dat alle Drentse gemeenten in 2026 gebruik zullen maken van de regeling. Voor het onderdeel 'doorfietsroutes' zijn gesprekken gevoerd met meerdere gemeenten over kansrijke trajecten. Naar verwachting leidt dit in 2026 tot concrete subsidieverleningen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.03.01 Fiets als duurzaam alternatief	Om het gebruik van de fiets te stimuleren werken we samen met gemeenten aan: • De ontwikkeling van een netwerk van doorfietsroutes die we comfortabel en herkenbaar inrichten; • Het realiseren ontbrekende schakels in de fietsinfrastructuur; • Maatregelen ter bevordering van de fietsveiligheid. Een aantal onderdelen zijn hierin voor 2025 te benoemen: • Realisatie deeltraject Yde/de Punt - Witte Molen als onderdeel van de doorfietsroute Assen – Groningen (de Groene As). • Planuitwerking traject Onlandweg – Groningerweg als onderdeel van de doorfietsroute Assen – Groningen (de Groene As) inclusief fietstunnel Vriezerbrug.		Het deeltraject Yde/de Punt - Witte Molen als onderdeel van de doorfietsroute Assen – Groningen (de Groene As) is gerealiseerd. Het tracé tussen de sluis de Punt en de Punt is in voorbereiding, hier wordt in 2026 verder aan gewerkt. Aan het traject Onlandweg – Groningerweg, eveneens onderdeel van de Groene As, is in 2025 gewerkt. Tegen het bestemmingsplan zijn bezwaren ingediend. Dit heeft gevolgen voor de planning. De provincie onderneemt actie om te borgen dat de looptijd van de SPUK-subsidie van het Rijk gehaald wordt. In samenwerking met gemeenten zijn in 2025 meerdere tracéstudies en planuitwerkingen uitgevoerd: • Voor de route Zuidlaren–Haren is een voorkeurstacé aangewezen; • Voor de route Meppel–Steenwijk is een tracéstudie uitgevoerd in samenwerking met de gemeenten Meppel, Steenwijkerland en de provincie Overijssel;

- In samenwerking met onze partners start uitwerking van drie (door)fietsroutes in het kader van de Fietsagenda. - In samenwerking met onze partners twee onderzoeken/tracéstudies uitvoeren naar nieuwe of verbeterde fietsverbindingen gericht op één van de steden in Drenthe.	De BOCE-gemeenten (Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen) hebben gezamenlijk gewerkt aan de planuitwerking van de doorfietsroute F34.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.03 Fiets als duurzaam alternatief		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		6.261.222	3.037.892	790.997	2.246.895
	Doelstelling 5.03.01 Fiets als duurzaam alternatief	6.261.222	3.037.892	790.997	2.246.895
Baten		-34.000	-34.000	-95.252	61.252
	Doelstelling 5.03.01 Fiets als duurzaam alternatief	-34.000	-34.000	-95.252	61.252
Saldo		6.227.222	3.003.892	695.745	2.308.147

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.04 Adequaar openbaar vervoernetwerk

Inleiding

Via de opgave Adequaar openbaar vervoer zetten we ons in voor een toegankelijk, betrouwbaar en duurzaam OV-systeem dat aansluit op de behoeften van reizigers in stad en platteland. Deze opgave bestaat uit drie onderdelen: busvervoer, regionale treindiensten en kleinschalig vervoer zoals de hubtaxi.

Ontwikkeling en beheer openbaar vervoer

Provincie Drenthe houdt toezicht op de uitvoering van de busconcessie via het OV-bureau Groningen Drenthe. Ook werken we samen met de provincie Overijssel aan de treindienst Zwolle–Emmen. We zetten in op versterking van het basisnetwerk, waarbij verbindingen tussen de hubs minimaal elk half uur bediend worden tussen 7.00 en 24.00 uur.

Busvervoer

Provincie Drenthe levert een financiële bijdrage aan de exploitatie van de busconcessie Groningen–Drenthe. Tegelijkertijd werken we aan de doorontwikkeling van toegankelijke haltes en goede ketenvoorzieningen voor overstappers.

Daarnaast blijven we inzetten op de verduurzaming van het busvervoer. Doel is dat in 2030 alle bussen in Drenthe volledig zero-emissie rijden.

Treinvervoer

De provincie draagt financieel bij aan de exploitatie van de regionale trein Zwolle–Emmen (Vechtdallijnen / Blauwnet). We werken aan verbeteringen in deze verbinding, zoals spoorverdubbeling bij Emmen Zuid, betere stations, extra ketenvoorzieningen en een hogere frequentie. Daarnaast werken we aan:

- Versnelling van de treindienst tussen het Noorden en de Randstad, waarbij de voorkeur uitgaat naar de verbindingen over bestaand spoor
- Onderzoek naar de Nedersaksenlijn, samen met het Rijk, de provincies Groningen en Overijssel en de aanliggende gemeenten
- Onderzoek naar de realisatie van de treindienst Emmen – Coevorden – Nordhorn - Rheine
- Onderzoek naar decentralisatie van sprinters op het kernnet (Zwolle – Leeuwarden/ Groningen) alleen als dit zowel voor de reizigers als de provincie leidt tot een verbetering

Hubtaxi en kleinschalig vervoer

Tot slot zetten we in op het verbeteren van de vindbaarheid en het gebruik van de hubtaxi, als aanvulling op het reguliere openbaar vervoer.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.04.01 Adequaat openbaar vervoernetwerk	Werken aan een beter mobiliteitssysteem in Drenthe; een toegankelijk netwerk openbaar vervoer dat bestaat uit hoogwaardig OV (trein, Qliner en Q-link), een basisnet met stads- en streeklijnen en een aanvullend net met scholierenlijnen en de hubtaxi. Ontwikkeling en beheer openbaar vervoer: • Toezien op een goede uitvoering van de bus concessies via het OV Bureau Groningen Drenthe en van de regionale treindienst Zwolle-Emmen in samenwerking met de provincie Overijssel. • Versterken van het basisnetwerk (minimale bediening ieder half uur van 7.00 tot 24.00 uur) tussen de hubs. • Toegankelijkheid van het openbaar vervoer agenderen en waar mogelijk verbeteren door middel van werk-met-werk bij groot onderhoud aan bijvoorbeeld haltes. Bus • Drentse bijdrage aan de exploitatie van de bus concessie Groningen Drenthe • Verdere verduurzaming van de openbaar vervoerbussen in Drenthe, zodat in 2030 alle bussen zero-emissie zijn. Trein • Drentse bijdrage aan de exploitatie van de treinconcessie Vechtdallijnen /Blauwnet Zwolle – Emmen. • Versnelling van de treindienst tussen het Noorden en de Randstad, waarbij de voorkeur uitgaat naar de verbindingen over bestaand spoor. • Onderzoek naar de Nedersaksenlijn, samen met het Rijk, de provincies Groningen en Overijssel en de aanliggende gemeenten		Landelijk is er een neerwaartse trend zichtbaar in de financiering van het openbaar vervoer. Ondanks deze ontwikkeling is het OV-bureau Groningen Drenthe er in geslaagd een nagenoeg sluitende begroting op te stellen voor de komende jaren, mede door inzet van eigen reserves. Op deze manier blijft het aanbieden van een basisdienstregeling mogelijk. Tegelijkertijd is de wens om meer ritten aan te bieden. In 2025 is actief gelobbyd in Den Haag om de beschikbare middelen voor OV-exploitatie te behouden of uit te breiden. Doel was onder meer het tegengaan van voorgenomen bezuinigingen. Mede dankzij deze inzet is een motie aangenomen (het Mandaat Grinwis, ChristenUnie), waarmee de voorgenomen bezuinigingen op de studenten OV-kaart voor 2026 en 2027 zijn gecompenseerd. In 2025 is een belangrijke stap gezet in de ontwikkeling van de spoorverbinding Emmen–Coevorden–Nordhorn–Rheine. Het integraal projectbesluit is genomen, wat betekent dat alle betrokken partijen het project uitvoerbaar achten en de resterende risico's als beheersbaar beschouwen. Hiermee is de weg vrijgemaakt voor aanbesteding. Rond de zomer heeft de gunning van de werkzaamheden plaatsgevonden. Aan Nederlandse zijde zijn de eerste werkzaamheden gestart, waaronder het weghalen van de spoorbrug van de Benteimer Eisenbahn ten behoeve van de noodzakelijke upgraden van de verbinding. Ook de besluitvorming over de exploitatiebijdrage van de provincie Drenthe heeft in 2025 plaatsgevonden. Daarnaast is het Verkeersverdrag ondertekend met de deelstaat Niedersachsen (vertegenwoordigd door de LNVG) en de Benteimer Eisenbahn. Hiermee is een stevige basis gelegd voor het realiseren van grensoverschrijdend personenvervoer per trein. In 2025 is de verkenning voor de Nedersaksenlijn formeel van start gegaan. Het Rijk heeft besloten hiervoor € 1,9 miljard beschikbaar te stellen, dit bedrag is vervolgens opgehoogd naar € 2,1 miljard. Na definitieve besluitvorming in de Tweede Kamer is de MIRT-verkenning op 6 oktober 2025 officieel begonnen. Voor de flessenhals Meppel heeft het Rijk het voornemen uitgesproken om € 100 miljoen extra beschikbaar te stellen. Dit bedrag is bedoeld om

	Onderzoek naar de realisatie van de treindienst Emmen – Coevorden – Nordhorn - Rheine	overwegrisico's te verkleinen en daarmee de doorstroming op het traject Zwolle–Groningen te verbeteren. Ook draagt dit bij aan het robuuster maken van de spoorverbinding tussen Zwolle, Meppel en Groningen. De besluitvorming over de inzet van deze middelen staat gepland voor begin 2026. Daarnaast heeft in 2025 gunning plaatsgevonden van de Vechtdallijn. Daarmee is er vanaf eind 2028 weer een partij idie voor de komende 15 jaar deze treindienst voor ons verzorgt. Eind 2025 zijn 45 nieuwe elektrische Qliners (100km/h) met lage instap ingestroomd in de busconcessie Groningen-Drenthe. Hiermee heeft de verduurzaming van het OV in onze provincie een volgende stap gezet. In 2025 is het ook gelukt de basisdienstregeling zoals deze ook in 2024 werd verreden, te handhaven. Op enkele trajecten is de dienstregeling zelfs uitgebreid. Zo rijdt er bijvoorbeeld sinds de zomer van 2025 een sneldienst van Hogeveen naar Emmen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het Ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer

Indicator: Waardering openbaar vervoer

Waardering openbaar vervoer Drenthe

	2018	2019	2021	2022	2023	2024
'Rapportcijfer' openbaar vervoer	7,6	7,7	8,1	7,9	7,8	7,9

Bron: OV-klantenbarometer CROW

Definitie: Dit betreft het gemiddelde waarderingscijfer (algemene oordeel) voor het regionaal openbaar vervoer. Dit cijfer is gebaseerd op de OV-klantenbarometer: een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de mening van reizigers in het stads- en streekvervoer.

De weergegeven cijfers hebben betrekking op de vervoersgebieden waarvoor de provincie de concessie heeft afgegeven. De cijfers voor de provincie Drenthe zijn inclusief de concessie Groningen-Drenthe.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.04 Adequaate openbaar vervoernetwerk		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		39.200.578	47.636.974	37.211.890	10.425.084
	Doelstelling 5.04.01 Adequaate openbaar vervoernetwerk	39.200.578	47.636.974	37.211.890	10.425.084
Baten		-2.347.000	-5.679.172	-3.635.169	-2.044.003
	Doelstelling 5.04.01 Adequaate openbaar vervoernetwerk	-2.347.000	-5.679.172	-3.635.169	-2.044.003
Saldo		36.853.578	41.957.802	33.576.721	8.381.081

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.05 Duurzame oplossingen en innovatie

Inleiding

Met de opgave Duurzame oplossingen en innovatie werkt de provincie Drenthe aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem. We stimuleren duurzame vormen van vervoer en slimme innovaties die bijdragen aan minder uitstoot, een beter klimaat en efficiënter gebruik van onze infrastructuur. We maken een duurzame ketenreis mogelijk voor inwoners en bezoekers door in te zetten op:

- Deelmobiliteit, zoals deelauto's en deelfietsen;
- Verdere verduurzaming van het wagenpark, zowel van de provincie zelf als van het openbaar vervoer in Drenthe;
- Ondersteuning van gemeenten bij het verduurzamen van publiek vervoer;
- Werkgeversaanpak in de regio's Noord, Zuidwest en Zuidoost Drenthe, gericht op het stimuleren van thuiswerken, fietsen, OV-gebruik en carpoolen;
- Ontwikkeling van hubs met voorzieningen op fietsafstand, zodat voor korte afstanden de auto minder nodig is.

Daarnaast zetten we in op duurzame infrastructuur, bijvoorbeeld door het gebruik van minder milieubelastende varianten van asfalt en beton. We werken aan een netwerk van minimaal 300 laadpunten langs de Drentse infrastructuur. Tot slot optimaliseren we het gebruik van bestaande wegen en voorzieningen door realtime verkeersinformatie beschikbaar te stellen aan reizigers.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.05.01 Uitvoering geven aan afspraken klimaatakkoord	De doelstellingen binnen de afspraken van het klimaatakkoord zijn als volgt: • We verbeteren CO2 prestatie in investering en aanbesteding, waaronder toepassen van integraal ambitieweb Duurzaam Grond Weg- en Waterbouw, CO2 monitor. • Regionale laad- en tankinfrastructuur: realiseren van dekkende laad- en tankinfrastructuur op basis van behoefte en gebruik, activiteiten RAL Regio Noord, concessie publieke laadinfrastructuur.		De provincie Drenthe werkt vanuit het Klimaatakkoord en het Regionaal Mobiliteitsprogramma aan de versnelling van emissievrije mobiliteit. In 2025 is verder invulling gegeven aan de Regionale Aanpak Laadinfrastructuur (RAL). Samen met gemeenten, netbeheerders en het Rijk wordt gewerkt aan een toekomstbestendig en dekkend laadnetwerk voor personenvervoer, logistiek en bouwmaterieel. De uitvoering van de RAL ligt op koers. De SPUK-middelen worden conform planning ingezet voor personele capaciteit, ondersteuning aan gemeenten, het activiteitenplan, de concessie publieke laadinfrastructuur en de verdere voorbereiding voor snelladen, semipubliek laden en Clean Energy Hubs. De samenwerking binnen RAL-Noord verloopt volgens planning en sluit aan bij de landelijke

• Duurzame logistiek: stimuleren duurzame alternatieven en zero emissie (ZE) logistiek, waaronder uitrol activiteiten op basis van Noordelijke Agenda Logistiek, aanpak Logistiek RAL Regio Noord. • Duurzame mobiliteitskeuze: naast investeren in fiets en OV, stimuleren van duurzame mobiliteit(skeuze), waaronder de uitrol van de werkgeversaanpak, Drenthe Reist Duurzaam. • Regionaal mobiliteitsplan: uitvoeringsagenda regionaal mobiliteitsplan duurzaamheid (RMP) in afstemming met gemeenten, als uitwerking van het klimaatakkoord. • Innovatie: experimenten met innovatieve concepten waaronder deelmobiliteit, autonoom vervoer (ATNorth), drones (DroneHub), het gebruik van data (MaaS-app) en slimme oplossingen voor schone bevoorrading (Surflogh). De wijze waarop we de doelstellingen willen bereiken doen we door de volgende werkwijze te hanteren: • De aanschaf en het gebruik van schone alternatieven voor vervoer en logistiek te stimuleren. • Te voorzien in een dekkend netwerk van publiek toegankelijke laadmogelijkheden. • De CO2 prestatie bij grond, weg- en waterbouw en in de concessies voor publiek vervoer te verbeteren. • De samenwerking in de regio te coördineren. • Innovatieve oplossingen te stimuleren.	ontwikkelingen in de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (AL). Belangrijke speerpunten zijn de uitvoering van de concessie voor publieke laadinfrastructuur, de ontwikkeling van snellaadinfrastructuur en de ondersteuning van semipublieke laadpunten. Daarnaast wordt gewerkt aan Clean Energy Hubs en de toepassing van slim laden om de beschikbare netcapaciteit efficiënter te benutten. De uitvoering wordt gefinancierd vanuit de SPUK-regeling. De bestedingstermijn van deze middelen is landelijk verlengd tot 31 december 2027. Dit geeft de regio's extra ruimte voor uitvoering. Met de Kamerbrief van 26 augustus 2025 is bevestigd dat het Rijk, de VNG en het IPO tot een financieringsoplossing voor de periode 2026–2030 zijn gekomen. Hiermee is de continuïteit van de regionale samenwerking en uitvoering van de RAL gewaarborgd.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.05 Duurzame oplossingen en innovatie		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		850.790	1.344.105	926.894	417.211
	Doelstelling 5.05.01 Uitvoering geven aan afspraken klimaatakkoord	850.790	1.344.105	926.894	417.211
Baten		-255.770	-1.059.770	-727.700	-332.070
	Doelstelling 5.05.01 Uitvoering geven aan afspraken klimaatakkoord	-255.770	-1.059.770	-727.700	-332.070
Saldo		595.020	284.335	199.194	85.141

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking

Inleiding

Met de opgave *Kerntaken, onderzoek en samenwerking* richt de provincie zich op de basisverantwoordelijkheden binnen het mobiliteitsbeleid. Deze opgave bestaat uit meerdere onderdelen die samen bijdragen aan een duurzame, bereikbare en leefbare provincie.

Samenwerking & lobby

Drenthe behartigt haar belangen actief via deelname aan regionale, landelijke en Europese overleggen.

Participatie

- Het verder ontwikkelen van de mobiliteit in Drenthe is afhankelijk van veel aspecten, maar vooral van het gedrag van de inwoners en bezoekers van Drenthe. Daarom blijven we ze betrekken bij het maken van nieuwe plannen, het aanpassen van de infrastructuur en het gebruik van het aanbod van verschillende modaliteiten. Dit geldt ook voor de diverse belangengroeperingen.
- Bij de ontwikkelingen van knooppunten is betrokkenheid van de omwonenden en bedrijven zeer gewenst. Hierbij wordt gekeken naar directe betrokkenheid en eventueel het laten uitvoeren van werkzaamheden door de omgeving (bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van een beheerbudget aan een station/hub coöperatie).

Omgeving

Met de komst van de Omgevingswet gelden nieuwe regels voor verkeersgeluid. Op basis van monitoring worden geluidsproductieplafonds per wegvak vastgesteld. Dit kan leiden tot aanvullende maatregelen op provinciale wegen om de leefbaarheid te verbeteren.

Experimenten, onderzoek en haalbaarheidsstudies

- Via pilots, onderzoeken en haalbaarheidsstudies blijven we bouwen aan duurzame mobiliteit en bereikbaarheid van Drenthe
- We verzamelen inzichten in de huidige en toekomstige mobiliteit door verkeersonderzoek met middelen zoals multimodale simulatiemodellen en verkeersdata van derden (bijvoorbeeld mobiele telefoongegevens). Thema's zijn o.a. betere afwikkeling op de A28 (Zwolle - Meppel - Hogeveen) en de verbindingen met Twente via de N34 en/of N48.

Monitoring

- Om de mobiliteitsvraag optimaal te kunnen afwikkelen met het beschikbare aanbod (input voor o.a. Mobility as a Service) zal de mobiliteit structureel gemeten moeten worden. Dit vraagt om investering in nieuwe apparatuur voor provincie en andere wegbeheerders. Deze data zijn ook input voor het beheer en onderhoud van de provinciale infrastructuur.
- Daarnaast monitoren we ontwikkelingen in de demografie, verkeersdeelname, verkeersintensiteit, waardering infra en OV, veiligheid en betaalbaarheid.

Luchtvaart

De provincie voert wettelijke taken uit op het gebied van luchtvaart, met uitzondering van de bedrijfsvoering van Groningen Airport Eelde (GAE). GAE blijft de internationale toegangspoort voor Noord-Nederland. We blijven inzetten op een stevige positie van GAE binnen het nationale luchthavenbeleid en stimuleren innovatieve toepassingen zoals drones in de zorg, landbouw en logistiek.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.06.01 Kerntaken onderzoek en samenwerking	- Provinciaal luchtvaartbeleid als uitwerking van nationale luchtvaartnota en lobby luchttruimherziening is geactualiseerd. - Monitoring verkeers- en vervoersdata en publicatie via Drenthe in Cijfers en de website van het OV-bureau, analyseren en zo mogelijk verwerken in (nieuw) beleid. Dashboard Verkeer en Vervoer - Digitalisering data mobiliteit		Het Rijk werkt aan een herindeling van het luchtruim om vliegen veiliger, efficiënter en stiller te maken. Dit programma <i>Luchtruimherziening</i> bevindt zich in de fase van schetsontwerp en politieke besluitvorming, maar is vertraagd vanwege de demissionaire status van het kabinet. De besluitvorming heeft daardoor in 2025 niet plaatsgevonden. Wel is in november 2025 een adviesrapport uitgebracht dat als basis zal dienen voor besluitvorming, nu voorzien in de tweede helft van 2026. De herindeling van het luchtruim vormt een belangrijke aanleiding voor de actualisatie van het provinciale luchtvaartbeleid. Samenwerking met gemeenten, vervoerders, regionale partners en kennisinstellingen stond centraal. Via gezamenlijke analyses, afgestemde OV-afspraken en regionale overlegstructuren konden maatregelen doelgericht worden uitgevoerd en beter worden afgestemd op actuele ontwikkelingen. De provincie Drenthe heeft in 2025 gewerkt aan verdere digitalisering van mobiliteitsdata. In aansluiting op het in 2024 opgeleverde concept is in 2025 verder gebouwd aan het <i>Digitaal Stelsel Mobiliteit</i>. Ook is gewerkt aan de voorbereiding van een aanbesteding om de monitoring van mobiliteit structureel te borgen vanaf 2026. In 2025 heeft de provincie Drenthe gericht geïnvesteerd in onderzoek en samenwerking om de mobiliteit in onze provincie veiliger, duurzamer en beter toegankelijk te maken. Met actuele dataonderzoeken naar verkeersstromen, verkeersveiligheid, fietsgebruik en het openbaar vervoer is inzicht verkregen in de huidige knelpunten. Deze kennis vormt de basis voor gerichte keuzes in infrastructuur en mobiliteitsbeleid.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		3.762.070	3.783.070	3.344.840	438.230
	Doelstelling 5.06.01 Kerntaken onderzoek en samenwerking	3.762.070	3.783.070	3.344.840	438.230
Baten		-14.000	-14.000	-28.543	14.543
	Doelstelling 5.06.01 Kerntaken onderzoek en samenwerking	-14.000	-14.000	-28.543	14.543
Saldo		3.748.070	3.769.070	3.316.297	452.773

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

Inleiding

De provincie ziet een stijging van de kosten voor vast onderhoud aan wegen en vaarwegen. Deze stijging komt vooral doordat sinds 2018 geen indexatie is toegepast op de beschikbare onderhoudsbudgetten. Dit leidt met name tot hogere kosten voor het wegonderhoud. Om hierop te anticiperen, is in 2025 gestart met het opstellen van een geactualiseerd meerjarenonderhoudsplan (MJOP) voor een periode van twintig jaar. Dit plan vormt de basis voor de beheer- en onderhoudsopgave van de provincie. Dit nieuwe MJOP houdt rekening met kostenstijgingen door indexatie. Daarnaast wordt onderzocht hoe een voorziening kan worden getroffen voor variabel onderhoud.

We combineren in toenemende mate onderhoudswerkzaamheden met vernieuwing, bermmaatregelen en natuuropgaven. Door deze integrale aanpak beperken we het aantal wegafsluitingen. Een goede planning blijft noodzakelijk om de werkzaamheden goed te combineren. Het blijft een uitdaging om de balans te bewaren tussen veiligheid tijdens de uitvoering van werkzaamheden en het bereikbaar houden van de wegen.

De aanbestedingen voor nieuwe contracten voor maaien en voor vuil&reiniging zijn in 2025 voorbereid. De gunning van deze contracten vindt plaats in het eerste kwartaal van 2026.

De bediening van bruggen en sluizen is in 2025 succesvol georganiseerd via groepsgewijze inhuur. Hiermee kunnen tijdelijke medewerkers sneller en flexibel worden ingezet, zonder kwaliteitsverlies. Het voornemen is om deze werkwijze in 2026 voort te zetten. Tegelijk wordt onderzocht hoe de brug- en sluisbediening voor de recreatievaart structureel financieel kan worden afgedekt. Tot slot is in 2025 gewerkt aan verdere professionalisering van het beheersysteem, assetmanagement en verkeersmanagement.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
5.07.01 Veilige en beschikbare wegen	Ten behoeve van veilige en beschikbare wegen plegen wij onderhoud, onder te verdelen in vast onderhoud, zoals operationeel verkeersmanagement (gladheidsbestrijding en afhandeling ongevallen), maaien, kappen en planten, vuilafvoer en reiniging en groot variabel onderhoud, zoals het vervangen van deklagen van wegen en onderhoud aan kunstwerken, zoals viaducten en duikers.		In 2025 zijn diverse onderhoudsprojecten uitgevoerd aan provinciale wegen en groenstructuren. Waar mogelijk zijn werkzaamheden gecombineerd, zodat wegafsluitingen efficiënter konden worden benut. Voorbeelden van gecombineerde projecten: • N919 bij Veenhuizen: vervanging van de deklaag, aanbrengen van groenstenen en verbetering van de inrichting met attentievlakken. • N375 bij Meppel: vervanging van de deklaag met biobased asfalt, aanbrengen van groenstenen, onderhoud aan kunstwerk Wold Aa, verbetering van de afwatering en uitvoering van een boomkwaliteitsbeoordeling. • N374 bij Hoogeveen: onderhoud gecombineerd met de aanleg van faunapassages, in samenwerking met het programma Landelijk Gebied en Prolander. • N382 (rondweg Coevorden): vervanging van de deklaag, verbeterde afwatering, aanbrengen van groenstenen en onderhoud aan beplanting. Voor de voorbereiding van werkzaamheden aan de N375 zijn drones gebruikt voor inmeten en dataverzameling. Het onderhoud aan de N34 richting De Punt is doorgeschoven naar 2026 om het ontwerp beter af te stemmen op toekomstige ontwikkelingen en wensen uit de omgeving. De technische staat van het wegdeel

		maakte uitstel verantwoord. Ook de voorbereiding en uitvoering van het onderhoud aan duikers bij Nijensleek is verschoven naar 2026. Samen met Drentse en Groningse gemeenten en de provincie Groningen zijn er nieuwe contracten afgesloten voor het beheer van openbare verlichting. De schade- en herstelkosten voor natte bermen nemen toe, onder meer als gevolg van klimaatverandering. Op meerdere plekken, zoals de N386 en N858, zijn groenstructuren versterkt. Dit draagt bij aan biodiversiteit en verhoogt de verkeersveiligheid. Daarnaast zijn bomen gesnoeid en is onderhoud uitgevoerd aan bosplantsoenen en singels, onder andere bij Kloosterveen en Nijensleek.
5.07.02 Veilige en beschikbare vaarwegen	Ten behoeve van veilige en beschikbare vaarwegen plegen wij onderhoud, onder te verdelen in vast onderhoud aan beweegbare kunstwerken, maaien, kappen en planten en onkruid- en exotenbestrijding en groot variabel onderhoud, zoals baggerwerkzaamheden, vervanging van beschoeiing, gepland onderhoud aan beweegbare bruggen en sluizen en het vervangen van sluisdeuren.	 Voor de vaarwegen zijn verschillende onderhoudsprojecten uitgevoerd. Bij de Holslootbrug zijn de elektrische en mechanische installaties vervangen. Ook is de brug geheel geconserveerd en is Chroom-6 verwijderd. Bij sluis Peeloo zijn de elektrische installatie en besturing vervangen. Tussen Peeloo en de Norgerbrug is glasvezel aangelegd en zijn audio-, video- en netwerkinstallaties vervangen om bediening op afstand mogelijk te maken. De werkzaamheden aan de Norgerbrug lopen door in 2026. Daarna volgt regulier onderhoud. Uit het investeringsprogramma voor oeverbeschoeiingen zijn drie projecten afgerond, waaronder onderhoud aan beschoeiingen in het Stieltjeskanaal, de Coevorder Binnengracht (zowel staal als beton) en bij Noordscheschut. Na de brand in het bedieningsgebouw van de Koppelsluis in 2024 is in 2025 een tijdelijke voorziening geplaatst. De voorbereiding voor een permanente oplossing is gestart en uitvoering volgt in 2026. Door overbelasting van de Boskampbrug, onder andere door zwaar verkeer van defensievoertuigen, is de slijtlaag versneld hersteld. Hierdoor zijn herstelwerkzaamheden voor bruggen doorgeschoven. Voor het Koning Willem Alexanderkanaal is een beheerplan opgesteld. De eerste werkzaamheden zijn uitgevoerd, het kanaal is vanaf nu regulier beheersbaar. Samen met Waterschap Hunze en Aa's is gewerkt aan de aanleg van natuurvriendelijke oevers bij het Noord-Willemskanaal, gecombineerd met vervanging van oeverbescherming en baggerwerk. Dit draagt bij aan besparing op toekomstig onderhoud aan beschoeiingen. Daarnaast is in 2025 de brug over de Oostermoersevaart vervangen, inclusief benodigde aanpassingen aan de voegovergang (aansluiting tussen het brugdek en de omliggende weg) Het pilotproject Heidenheim is succesvol afgerond. Op basis van de uitkomsten wordt een vervolg voorbereid voor 2026 en 2027. Voor de bestrijding van plaagsoorten en exoten, zoals waternavel zijn voorbereidingen gestart voor nieuwe contracten. De waterschappen vragen omintensivering van de bestrijding. Vooralsnog blijft het uitgangspunt om alleen die exoten te bestrijden die de vaarwegen belemmeren om zo de beschikbaarheid te waarborgen en kosten beheersbaar te houden. Het aantal recreatievaarders is in 2025 verder gedaald. Daarom wordt onderzocht welke aanpassingen mogelijk zijn in het bedieningsniveau, zoals kortere bedieningstijden, aanpassingen in de weekendbediening en uitbreiding van bediening op afstand.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		20.595.292	24.411.399	22.066.106	2.345.294
	Doelstelling 5.07.01 Veilige en beschikbare wegen	16.126.131	18.634.537	17.806.870	827.667
	Doelstelling 5.07.02 Veilige en beschikbare vaarwegen	4.469.161	5.776.862	4.259.235	1.517.627
Baten		-513.944	-595.954	-1.339.949	743.995
	Doelstelling 5.07.01 Veilige en beschikbare wegen	-194.165	-275.665	-870.834	595.169
	Doelstelling 5.07.02 Veilige en beschikbare vaarwegen	-319.779	-320.289	-469.115	148.826
Saldo		20.081.348	23.815.445	20.726.157	3.089.288

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Programma 5 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	5.01 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	9.151.104	12.492.635	13.490.631	7.769.498	5.721.133
	5.02 Mobiliteit op maat	752.161	265.289	1.024.644	603.289	421.355
	5.03 Fiets als duurzaam alternatief	566.993	6.261.222	3.037.892	790.997	2.246.895
	5.04 Adequaar openbaar vervoernetwerk	37.737.625	39.200.578	47.636.974	37.211.890	10.425.084
	5.05 Duurzame oplossingen en innovatie	844.009	850.790	1.344.105	926.894	417.211
	5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking	3.131.169	3.762.070	3.783.070	3.344.840	438.230
	5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	18.153.765	20.595.292	24.411.399	22.066.106	2.345.294
	Totaal Lasten	70.336.826	83.427.876	94.728.715	72.713.514	22.015.201
Baten						
	5.02 Mobiliteit op maat	-407.685	-82.644	-82.644	-209.635	126.991
	5.03 Fiets als duurzaam alternatief	-1.256	-34.000	-34.000	-95.252	61.252
	5.04 Adequaar openbaar vervoernetwerk	-2.892.651	-2.347.000	-5.679.172	-3.635.169	-2.044.003
	5.05 Duurzame oplossingen en innovatie	-732.868	-255.770	-1.059.770	-727.700	-332.070
	5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking	-66.338	-14.000	-14.000	-28.543	14.543
	5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	-2.331.847	-513.944	-595.954	-1.339.949	743.995
	Totaal Baten	-6.432.644	-3.247.358	-7.465.540	-6.036.248	-1.429.292
	Totaal programma	63.904.181	80.180.518	87.263.175	66.677.266	20.585.909

Toelichting	
Saldo Programma	20.585.909
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-3.460.992
Bijdrage aan reserve Mobiliteit	-11.569.255
Bijdrage aan reserve Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-1.878.652
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	819.626
Totaal verrekend met reserves	-16.089.273
Resultaat programma na bestemming reserves	4.496.636

Lasten

Beleidsopgave: 5.01 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

De totale afwijking betreft een voordeel van € 5.721.133,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.01.01 Samen richting Nul verkeersslachtoffers

Het voordeel binnen deze doelstelling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat binnen de Subsidieregeling Veilig en Bereikbaar Drenthe minder aanvragen zijn ingediend dan geraamd. Hierdoor is € 3.263.038,-- minder subsidie verstrekt.

Daarnaast is de bijdrage aan waterschappen en gemeenten voor het project Norgervaart in 2025 nog niet toegekend vanwege vertraging in de uitvoering. De uitgaven (€ 2.047.950,--) verschuiven naar 2026. Verder zijn de verplichtingen uit eerdere jaren lager afgerekend dan voorzien. Dit leidt tot een voordeel van € 315.656,--. Deze voordelen (€ 5.626.248,--) worden toegevoegd aan de Reserve mobiliteit.

Tot slot zijn voor educatie projecten (bovenregionaal, campagnes, doortrappen), handhaving en innovatie de lasten € 94.885,-- lager uitgevallen dan was begroot.

Beleidsopgave: 5.02 Mobiliteit op maat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 421.355,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.02.01 Mobiliteit op maat

Binnen deze doelstelling is in 2025 een voordeel van € 421.355,-- ontstaan.

De voorbereidingen van de verbetering van een aantal hubs (Rolde, Dieverbrug, Peize) is in 2025 gestart. De uitvoering volgt in 2026, hierdoor zijn in 2025 slechts beperkte kosten gemaakt. Daarnaast is de planontwikkeling voor fietskluizen bij externe partijen vertraagd. Hierdoor zijn er in 2025 nog geen fietskluizen gerealiseerd en zijn er minder kosten gemaakt in 2025 (€ 224.924,--).

Ook de aanbesteding voor de exploitatie van deelfietsen in Zuidwest Drenthe heeft door de complexiteit van de opdracht later plaats gevonden dan gepland. De gunning vond pas in december plaats, waardoor in 2025 € 192.431,-- minder kosten zijn gemaakt. Het totale voordeel van € 421.355,-- wordt toegevoegd aan de Reserve mobiliteit.

Beleidsopgave: 5.03 Fiets als duurzaam alternatief

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.246.895,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.03.01 Fiets als duurzaam alternatief

Subsidieregeling

Het voordeel wordt voor het grootste deel veroorzaakt doordat minder subsidieaanvragen zijn ingediend dan verwacht voor de regelingen Lokale aanpak fiets-verkeersveiligheid, Ontbrekende schakels in het fietsnetwerk en Gebiedsgerichte maatwerkplannen. Hierdoor is € 2.240.986,-- minder subsidie verstrekt dan begroot. Dit voordeel wordt toegevoegd aan de Reserve mobiliteit.

Overige kosten

Op overige kosten is een positief resultaat van € 5.910,-- ontstaan.

Beleidsopgave: 5.04 Adequaat openbaar vervoernetwerk

De totale afwijking betreft een voordeel van € 10.425.084,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.04.01 Adequaat openbaar vervoer

Het voordeel binnen deze doelstelling wordt voornamelijk veroorzaakt door vertraging in de uitvoering van projecten en door een positieve afrekening binnen de concessie.

Het grootste deel van het voordeel (€ 6.820.917,--) heeft betrekking op het project Emmen-Rheine. Vooraf was ingeschat dat de werkzaamheden van dit project uitgevoerd zouden worden in 2025 en 2026. De gunning van het project vond medio 2025 plaats, hierdoor verschuiven werkzaamheden met kosten naar 2026.

Daarnaast is binnen de bus- en treinconcessie een voorlopig positief resultaat van € 2.646.744,-- gerealiseerd. De definitieve vaststelling van de exploitatiesubsidie over eerdere jaren is nog niet afgerond. Dit hangt samen met landelijke verdeelsleutels voor de OV-chipkaart en de Studenten OV-kaart en afstemming met meerdere partijen. De definitieve afrekening vindt op een later moment plaats. Hierdoor vallen de lasten in 2025 lager uit dan geraamd. Van dit bedrag wordt voorgesteld om € 897.624,-- (restant Decentralisatie uitkering) over te hevelen naar 2026.

Het project Nedersaksenlijn geeft een voordeel van € 469.611,--. Omdat besluitvorming door het rijk langer op zich liet wachten dan voorzien, werd er later gestart met het project en zijn er minder kosten gemaakt in 2025 dan was begroot.

Voor de DU Verbeteren toegankelijkheid openbaar vervoer is € 320.668,-- niet besteed. De uitvoering vraagt afstemming met gemeenten en het OV-bureau en is gekoppeld aan regulier onderhoud van haltes. Inpassing in de planning van 2025 bleek niet haalbaar. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar latere jaren, om dan in gezamenlijkheid met partners alsnog haltes te kunnen aanpassen.

Binnen het Deltaplan van het Noorden is € 109.735,-- minder uitgegeven, doordat de inzet in 2025 vooral gericht was op lobbyactiviteiten in het kader van de Nedersaksenlijn, de flessenhals Meppel (bestaand spoor) en de Lelylijn.

Dan resteert er nog een voordeel van € 71.068,-- aan overige verschillen binnen deze doelstelling.

Beleidsopgave: 5.05 Duurzame oplossingen en innovatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 417.211,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.05.01 Duurzame oplossingen en innovatie

Binnen deze doelstelling is een voordeel van € 417.211,-- gerealiseerd. Dit voordeel wordt veroorzaakt door lagere realisatie binnen laadinfrastructuur, de openbare laadpalenconcessie en innovatieprojecten.

Laadinfrastructuur (voordeel € 326.681,--)

Dit voordeel is grotendeels ontstaan omdat in 2025 geen laadpalen zijn geplaatst in niet kostendekkende gebieden (witte vlekken). Er is geen beroep gedaan op het budget (300.000,--) voor compensatie van het verlies door de concessiehouder.

Daarnaast zijn enkele overige activiteiten vertraagd of gefaseerd uitgevoerd, waardoor middelen later worden ingezet dan oorspronkelijk geraamd.

Openbare laadpalenconcessie (€ 58.198,-- voordeel)

Binnen de concessie zijn minder laadpalen geplaatst dan vooraf geraamd. Daarnaast worden bepaalde uitvoerings- en plaatsingskosten pas later in het proces gemaakt

Innovatie en ontwikkeling (€ 54.100,-- voordeel)

De onder uitputting hangt samen met het later starten en bewuster faseren van onderzoeks- en innovatieprojecten, zodat deze beter aansluiten bij landelijke kaders en regionale besluitvorming. Het totale voordeel van € 417.211,-- wordt toegevoegd aan de Reserve Mobiliteit.

Beleidsopgave: 5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking

De totale afwijking betreft een voordeel van € 438.230,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.06.01 Kerntaken onderzoek en samenwerking (voordeel € 438.230,--)

De geplande digitaliseringsopgave voor 2025 is wegens onvoldoende beschikbare capaciteit verschoven naar 2026, hierdoor ontstaat een voordeel van € 227.117,--.

Op het onderdeel monitoring zijn niet alle geplande werkzaamheden uitgevoerd, hierdoor ontstaat een positief verschil van € 122.889,--. Daarnaast was binnen deze doelstelling rekening gehouden met diverse onderzoeken. Deze onderzoeken zijn uiteindelijk uitgevoerd en verantwoord binnen de desbetreffende opgave. Hierdoor ontstaat binnen deze doelstelling een voordeel van € 88.790,--. Het restant nadeel € 566,-- wordt veroorzaakt door overige verschillen.

Beleidsopgave: 5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 2.345.294,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.07.01 Veilige en beschikbare wegen (voordeel € 827.667,--)

Groot onderhoud: voordeel € 521.136,--

Een deel van het geplande onderhoud is in 2025 niet uitgevoerd. Het betreft onder meer onderhoud aan duikers nabij Nijensleek, conservering van brugleuningen en onderhoud aan tunnelgemalen. Deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2026, wat leidt tot een voordeel van € 296.140,--.

Daarnaast heeft de verschuiving van onderhoudswerkzaamheden aan de N34, die reeds bij de 3e actualisatie 2025 is verwerkt, ertoe geleid dat minder externe arbeid is ingehuurd. Dit resulteert in een voordeel van € 105.863,--.

Bij groen- en faunaonderhoud is een aanbestedingsvoordeel van € 43.499,-- gerealiseerd. Het resterende voordeel van € 75.634,-- betreft diverse kleinere mee- en tegenvallers. Het voordeel wordt toegevoegd aan de Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen.

Beheer en vast onderhoud: voordeel 306.531,--

Binnen beheer en vast onderhoud is een voordeel van € 240.758,-- ontstaan bij groen- en faunaonderhoud (kappen, planten, snoeien, maaien, reiniging). Dit komt door gunstigere aanbestedingsresultaten en minder overlast van de eikenprocessierups dan voorzien.

Het resterende voordeel van € 65.773,-- betreft diverse kleinere afwijkingen.

Doelstelling: 5.07.02 Veilige en beschikbare vaarwegen (voordeel € 1.517.627,--)

Groot onderhoud: voordeel € 1.364.033,--

Het voordeel bij groot onderhoud is grotendeels ontstaan doordat de begroting was gebaseerd op een verouderd meerjarig onderhoudsplan (MJOP). De geplande onderhoudsomvang bleek in 2025 lager dan geraamd, waardoor minder werkzaamheden zijn uitgevoerd dan voorzien. Het voordeel vloeit terug naar de Reserve groot (variabel) onderhoud.

Beheer en vast onderhoud: voordeel € 153.594,--

Het voordeel in kosten voor beheer en vast onderhoud wordt grotendeels veroorzaakt door meevallers in groen & fauna door lagere aanbestedingen (€ 216.950,--). Het resterende nadelige verschil van € 63.356,-- bestaat uit diverse mee - en tegenvallers.

Baten

Beleidsopgave: 5.01 Toegankelijke en veilige bereikbaarheid

Niet van toepassing

Beleidsopgave: 5.02 Mobiliteit op maat

De totale afwijking betreft een voordeel van € 126.991,--.

Beleidsopgave: 5.03 Fiets als duurzaam alternatief

De totale afwijking betreft een voordeel van € 61.252,--.

Beleidsopgave: 5.04 Adequaat openbaar vervoernetwerk

De totale afwijking betreft een nadeel van € 2.044.003,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.04.01 Adequaat openbaar vervoernetwerk

Het grootste deel hiervan (€ 2.277.141,--) heeft betrekking op het project Emmen–Rheine. De inkomsten uit bijdragen van derden waren begroot op € 5.604.172,--, terwijl € 3.327.031,-- is gerealiseerd. Dit verschil hangt samen met lagere realisatie van werkzaamheden in 2025. Omdat bijdragen van derden zijn gekoppeld aan de daadwerkelijk gemaakte kosten, leidt lagere uitvoering ook tot lagere inkomsten.

Daartegenover staat een voordeel bij de Nedersaksenlijn van € 80.388,--. Voor dit project was € 75.000,-- aan bijdragen begroot, terwijl € 155.388,-- is ontvangen.

Daarnaast zijn bijdragen van derden vrijgevallen voor een bedrag van € 152.750,--.

Het totale nadeel van € 2.044.003,-- wordt onttrokken aan de Reserve Mobiliteit.

Beleidsopgave: 5.05 Duurzame oplossingen en innovatie

De totale afwijking betreft een nadeel van € 332.070,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 5.05.01 Duurzame oplossingen en innovatie

De kosten voor laadinfrastructuur worden gedekt uit een specifieke uitkering van het Rijk. Omdat in 2025 minder uitgaven zijn gedaan dan begroot, is ook een lager bedrag aan rijksbijdrage verantwoord. Dit leidt tot een nadeel van € 329.095,-- aan de batenkant.

Het resterende nadeel van € 2.975,-- betreft diverse kleinere verschillen.

Beleidsopgave: 5.06 Kerntaken onderzoek en samenwerking

De totale afwijking betreft een voordeel van € 14.543,--.

Beleidsopgave: 5.07 Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur

De totale afwijking betreft een voordeel van € 743.995,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: Veilige en beschikbare wegen voordeel € 595.169,--

Het grootste deel van het voordeel (€ 581.449,--) is ontstaan binnen beheer en vast onderhoud. Dit komt door een combinatie van incidentele inkomsten.

Zo is € 298.173,-- meer aan schadevergoedingen ontvangen dan voorzien, onder meer als gevolg van grotere of vaker verhaalde schades aan provinciale infrastructuur. Daarnaast heeft in het laatste kwartaal een niet eerder voorziene grondverkoop plaatsgevonden (€ 140.572,--). Ook is een aanvullende bijdrage van € 53.324,-- ontvangen voor het opruimen van zwerfafval.

Het resterende voordeel van € 103.100,-- betreft diverse kleinere verschillen.

Doelstelling: Veilige en beschikbare vaarwegen voordeel € 148.826,--

Het voordeel is voornamelijk ontstaan door hogere bijdragen van derden dan voorzien. De opbrengsten uit brugbediening waren € 48.868,-- hoger dan geraamd. Daarnaast is de bijdrage van de waterschappen voor het jaarlijks onderhoud € 79.458,-- hoger uitgevallen dan begroot.

Het resterende voordeel van € 20.500,-- betreft diverse kleinere verschillen.

Programma 6: Energie

Inleiding

Wij voeren een actief klimaat- en energiebeleid. Wij stimuleren de productie van duurzame energie en beschermen ons landschap tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Successen

- 31 kleinschalige zorglocaties (zorgboerderijen) zijn in 2025 ontzorgt bij de verduurzaming van hun vastgoed. De samenwerking met de koepelorganisatie van Noord-Nederland (BEZINN) heeft ertoe bijgedragen, dat de unieke en effectieve Drentse aanpak geadopteerd wordt in enkele andere provincies.
- Drentse Community of Practice Energiehubs gestart waarbij de provincie samenwerking, versnelling en kennisdeling faciliteert, met inmiddels 14 deelnemende Drents Energiehubs die maandelijks bijeenkomen. In september congres gehouden in Asser Museum voor 80 professionals om de voortgang en toekomst van de energiehubs te bespreken, incl. presentatie Drentse Uitvoeringsagenda Energiehubs.
- Samenwerking met Onderwijs, Overheden en Ondernemers gestart in Noord-Nederland, op initiatief van de Provincie Drenthe, om gezamenlijk de energietransitie te versnellen en een blauwdruk van het nieuwe energiesysteem te ontwikkelen. Dat doen we in 7 Noord-Nederlandse energie-icoonprojecten, waaronder 3 in Drenthe, genaamd PIOENN (Proeftuin Intergraal Ontwerp Energiesysteem Noord-Nederland).
- Integrale aanpak ontwikkeld waardoor dorps- en buurthuizen beter en sneller bediend worden vanuit het Programma Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed, Leader, Vitaal Platteland en het Dorpsvernieuwingsfonds. Door de gezamenlijke aanpak worden stichtingsbesturen maximaal ondersteund bij het verduurzamen en toekomstbestendig maken van hun dorps- of buurthuis.
- Er is een Letter of intent getekend voor het oprichten van een regionaal warmtebedrijf Drenthe Overijssel en er is een startnotitie vastgesteld door GS.
- Samen met betrokken partners hebben we in een zogenaamde “versnellingstafel” gewerkt aan de realisatie van Hoogspanningsstation Riegmee en op deze manier een jaar versnelling van de realisatie bereikt. De Drentse aanpak wordt als voorbeeld gebruikt in andere regio's waar vertraging van netuitbreiding speelt.

Start bouw nieuw hoogspanningsstation Hoogeveen

Knelpunten

- Groen gas en stikstofproblematiek

Door de stikstofproblematiek liggen de ontwikkelingen rond groen gas vrijwel stil. Dit ligt buiten de invloed van de provincie. Monomestvergisting wordt meegenomen in het programma Transitie Landelijk Gebied Drenthe (TLGD). Zodra dit programma start, kunnen ook de activiteiten voor groen gas, zoals vergunningverlening, worden hervat.

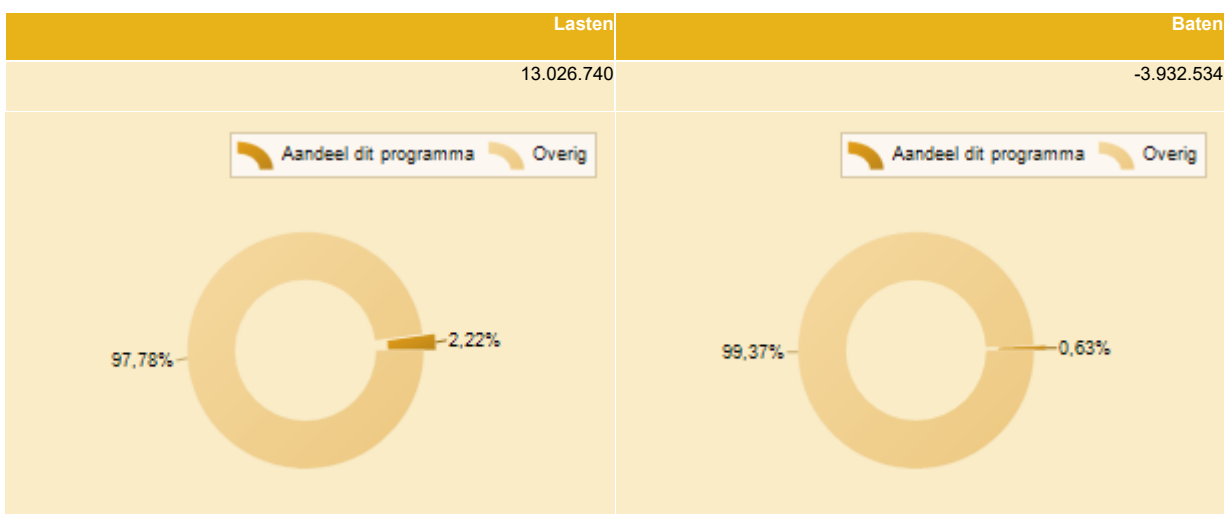
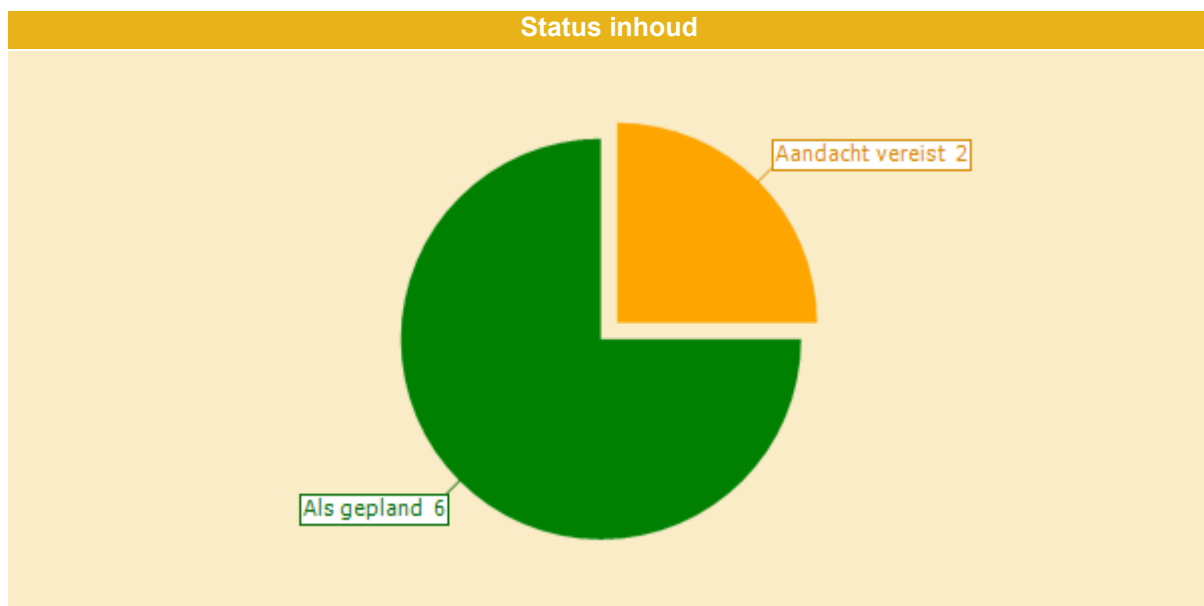
- Realisatie RES-doelen 2030

De realisatie van de Regionale Energiestrategie (RES)-doelen voor 2030 loopt achter. Dit komt door netcongestie, Rijksbeleid (zonneparken op landbouw- en natuurgebieden sinds 2023 niet meer toegestaan), de actuele marktsituatie en de verslechterde haalbaarheid van businesscases, vooral voor zonne-energie. Lokale energiecoöperaties ondervinden hiervan eveneens hinder.

- Netcongestie beperkt de mogelijkheden voor bedrijven die willen elektrificeren.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten	11.021.585	9.020.730	16.586.160	13.026.740	3.559.420
Baten	-1.694.194		-4.180.864	-3.932.534	-248.330
Saldo	9.327.391	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090

Beleidsopgave: 6.01 Energieagenda 2024-2027

Inleiding

Landelijke ontwikkelingen

Nederland zet ook dit jaar verdere stappen richting energieneutraliteit. Zon op land en gebouwen, wind op zee en in mindere mate wind op land krijgen een steeds groter aandeel in de energiemix.

Daarnaast gebruiken we eigen aardgas en importeren we LNG.

De vraag naar alternatieven voor aardgas, zoals groengas en waterstof, blijft toenemen. Voor de omslag naar elektrificatie wordt de energie-infrastructuur omgebouwd van een centraal naar een decentraal systeem. Ook wordt gewerkt aan de waterstofbackbone. Deze ontwikkelingen hebben grote gevolgen voor samenleving en energiebeleid. Na-isolatie van woningen, opwekking van hernieuwbare energie, energiebesparing bij bedrijven en maatschappelijk vastgoed en de transitie naar duurzame mobiliteit blijven noodzakelijk om de CO₂-reductiedoelen te halen.

Energieagenda 2024 - 2027

De uitvoering van de provinciale Energieagenda 2024–2027 sluit aan bij het landelijke beleid.

Energiebesparing en opwekking van hernieuwbare energie blijven cruciaal richting 2030.

In 2025 ondersteunden we inwoners, dorps- en buurthuizen, scholen, zorginstellingen en mkb-ondernemers bij energiebesparing. We boden advies, ontwikkelden samen projecten voor zon op gebouwen en financierden via het Energiefonds Drenthe. Eigenaren van maatschappelijk vastgoed konden gebruikmaken van de maatschappelijke energielening. Mkb-ondernemers maakten gebruik van de Energielening Drenthe.

We ondersteunden industriële grootverbruikers en mkb bij energiebesparing en oplossingen voor netcongestie via het Drents Actieprogramma Netcongestie (DAN). Dit programma richt zich op sneller bouwen van netcapaciteit, sturen op transportcapaciteit en vergroten van flexibiliteit door slimmer en zuiniger gebruik van elektriciteit.

Daarnaast werkten we verder aan de waterstofketen via de Investeringsagenda Waterstof Noord-Nederland. Voor logistiek en mobiliteit droegen we bij aan initiatieven met waterstof, elektrificatie en groengas.

Voor de toekomstige inrichting van het energiesysteem stelden we de Energievisie op. Deze bouwsteen van de nieuwe Omgevingsvisie zet in op energiebesparing, hernieuwbare opwekking, een robuuste energie-infrastructuur en ondersteuning van lokale initiatieven. De rode draad is een inclusief energiesysteem dat wordt gedragen door de samenleving en ruimte biedt aan energiegemeenschappen, bedrijven en industrie. Tegelijkertijd staat zorgvuldig omgaan met het Drentse landschap centraal.

Sinds september 2025 werken Drentse gemeenten, waterschappen, maatschappelijke partners en de provincie intensiever samen in de Drentse Energie Aanpak (DEA). Zo kunnen we met hetzelfde aantal medewerkers meer werk verzetten en de energietransitie versnellen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
6.01.01 We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in	Inwoners We ondersteunen de inwoners met onafhankelijk energieadvies en begeleiding naar het uitvoeren van energiemaatregelen. Dat doen we via het Drents Energieloket, het Fixteam en de Energiecoaches.		Inwoners Per 1 september is het Drents Energieloket samen met het Fixteam en het Flexteam Drenthe opgegaan in de Drentse Energie Aanpak, de nieuwe samenwerkingsorganisatie voor energie in Drenthe. Het Fixteam heeft in 2025 bij 3.314 woningen kleine

2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is	We ondersteunen de inwoners financieel met de Isolatiesubsidieregeling en de Energiebespaarlening. Mkb ondernemers We adviseren en begeleiden mkb ondernemers bij besparing op het gebouw- en procesgebonden energiegebruik en bij het realiseren van zonnedaken en oplossingen voor netcongestie. Dat doen we via het platform 'Ik ben Drents Ondernemer' (IBDO) We adviseren mkb ondernemers en gemeenten bij de brede verduurzaming en het ontwikkelen van organiserend vermogen op 24 van de 117 Drentse bedrijventerreinen. Dit doen we in het kader van het door het ministerie van BZK ondersteunde Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Drenthe (PVBD). Maatschappelijk vastgoed We ondersteunen eigenaren en beheerders van dorps- en buurthuizen, scholen, culturele instellingen, zorginstellingen en gemeenten bij de verduurzaming van hun panden. Dit doen we in het kader van het door het ministerie van BZK ondersteunde programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed (VMV)	energiebesparende maatregelen aangebracht, waarvan 1.957 koopwoningen en 1.357 huurwoningen. Daarnaast hebben 2.046 huishoudens met een laag inkomen gebruikgemaakt van de provinciale isolatiesubsidieregeling. Van deze groep heeft 37% ook een gemeentelijke isolatiesubsidie ontvangen. Hierdoor konden deze huishoudens extra investeren in de energetische kwaliteit van hun woning. In totaal is mede door de isolatiesubsidies in Drenthe ruim € 23,5 miljoen geïnvesteerd in isolerende maatregelen, waarvan 63% in isolatieglas. MKB en bedrijventerreinen We adviseren en begeleiden mkb-ondernemers bij energiebesparing op gebouw- en procesniveau, bij het realiseren van zonnedaken en bij oplossingen voor netcongestie. Dit doen we via het platform Ik ben Drents Ondernemer (IBDO). Daarnaast ondersteunen we mkb-ondernemers en alle 12 Drentse gemeenten bij brede verduurzaming en het ontwikkelen van organiserend vermogen op 25 bedrijventerreinen. Dit gebeurt in het kader van het door het ministerie van BZK ondersteunde Programma Verduurzaming Bedrijventerreinen Drenthe (PVBD). Maatschappelijk vastgoed Sinds de start van het door het ministerie van BZK ondersteunde Programma Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed in 2022 hebben 251 kleine vastgoedeigenaren advies en begeleiding ontvangen voor 456 gebouwen, waarvan 91 in 2025. Uit een tussentijdse evaluatie blijkt dat circa 80% van de deelnemers al uitvoering heeft gegeven aan hun energiebesparingsadvies. Van de 251 deelnemers maakten 35 gebruik van de Maatschappelijke Energielening (circa 14%), waarvan 12 in 2025. Deze 12 vastgoedeigenaren leenden samen bijna € 900.000 en investeerden ruim € 3,3 miljoen in verduurzaming. Daarnaast ondersteunen we gemeenten en sportverenigingen via het project Drenthe Sport Duurzaam 3.0. In 2025 maakten vijf sportverenigingen gebruik van de Maatschappelijke Energielening. Zij leenden samen bijna € 340.000 en investeerden ruim € 1,3 miljoen in verduurzaming.
6.01.02 We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord	Ondersteuning van zonne-energie- en windenergieprojecten binnen de kaders van ons omgevingsbeleid. Stimuleren van zonne-energie op daken met een versnellingsaanpak voor het MKB, de agrarische sector en maatschappelijk vastgoed. Herijken en actualisatie van het beleid voor hernieuwbare energie (oa via een bijdrage aan de omgevingsvisie 2050). Haalbaarheidsonderzoeken warmte: inzet van restwarmte, zon-thermie, aquathermie tbv verduurzaming van de warmtevraag in de gebouwde omgeving en bij bedrijven. Stimuleren en faciliteren van groengasprojecten (waaronder monomestvergisting), waarbij ingezet wordt op het vormgeven van een platform, kennisdeling en innovatie. Voortzetting professionalisering en ondersteuning van lokaal eigendom bij hernieuwbare energie. Verkennen van de mogelijkheden voor risicodragend investeren en publiek eigendom.	 Door de stikstofproblematiek liggen de ontwikkelingen rond groengas vrijwel stil. Dit ligt buiten onze invloedssfeer. Monomestvergisting wordt meegenomen in het Transitie Landelijk Gebied Drenthe (TLGD). Zodra dit programma start, kunnen ook de activiteiten rond groengas, waaronder vergunningverlening, worden hervat. We lopen achter bij de realisatie van de Regionale Energiestrategie (RES)-doelen voor 2030. Dit komt onder andere door netcongestie, Rijksbeleid en een verslechterde businesscase, vooral voor zonne-energie. Lokale energie-initiatieven, zoals energiecoöperaties, ondervinden hiervan eveneens hinder.
6.01.03 We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen	We ondersteunen en faciliteren ondernemers in het realiseren van key-projecten in de waterstofketen. We bouwen aan een groengas en waterstofhub in Drenthe. We bouwen onze koploper rol op het gebied van waterstof verder uit en dragen dit uit. We werken aan het beschikbaar krijgen van Rijks- en EU-fondsen voor de Drentse waterstofprojecten.	 In 2025 hebben we verder gebouwd aan lokale ketens waarin waterstof al interessant is en aan de uitrol van het waterstofsysteem. Op sleutelprojecten zijn belangrijke stappen gezet. De partijen rond de waterstofwijk in Hoogeveen hebben groen licht gegeven voor het aansluiten van de wijk op waterstof. In Hoogeveen is ook gestart met de vorming van een waterstofhub, waar vraag, aanbod en infrastructuur samenkomen. GroenvermogenNL heeft besloten om GZI Next in Emmen het landelijke testcentrum voor elektrolyzers te maken. In Nieuw-Buinen is in het bijzijn van minister Hermans de bouw van H2 Hollandia gestart. Daar is inmiddels een van de grootste elektrolyzers van Nederland geplaatst.

			Vier Drentse onderwijsinstellingen hebben zich aangesloten bij Hydrogen Valley Campus Europe, het Noord-Nederlandse samenwerkingsverband voor waterstof. Zij vormen samen een campus voor waterstof. Als koploper op het gebied van waterstof hebben we delegaties uit onder andere Tsjechië, Bulgarije, Montenegro, Spanje, Ierland, Duitsland, Texas en Chili ontvangen om onze aanpak en projecten toe te lichten. De aansluiting van regionale initiatieven in Hoogeveen op de landelijke waterstofbackbone is geselecteerd als voorloperproject en staat op de landelijke MIEK-lijst (Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat).
6.01.04 We hebben de realisatie van een flexibel en toekomstbestendig energiesysteem van Drenthe versneld en daarin een regierol genomen	We voeren het Drents Actieprogramma Netcongestie uit. Daarmee stimuleren we een soepele uitrol van netverzwaringen en een betere benutting van beschikbare netcapaciteit: 1. Sneller bouwen: we zetten met het Versnellingssteam Energieinfra in op het sneller realiseren van noodzakelijk energieinfrastructuur. We sturen hiermee op sneller bouwen en het voorkomen van vertraging bij projecten. 2. Sterker sturen: we brengen de toekomstige vraag naar energietransportcapaciteit in Drenthe in kaart. Daar waar knelpunten ontstaan, prioriteren we de capaciteitsbehoefte op basis van een met onze partners opgesteld afwegingskader. Dit vormt samen het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). 3. Beter benutten: we dragen bij aan het flexibiliseren van de vraag naar en het aanbod van elektriciteit in Drenthe. Hiertoe ondersteunen we de ontwikkeling van oplossingen voor energie-uitwisseling en energieflexibiliteit. We zetten de stimuleringsregeling voort voor oplossingen voor netcongestie. We verzamelen en delen kennis over oplossingen bij netcongestieproblemen. 4. Programma netcongestie laagspanningsnet: we realiseren Drents programma netcongestie laagspanningsnetten om de toekomstige problemen die hier kunnen gaan ontstaan te voorkomen.		In 2025 hebben we verder gebouwd op bestaande processen en structuren, zoals de Energy Board. In verschillende versnellingsateliers is samen met betrokken partijen gewerkt aan versnelling bij de realisatie van nieuwe elektriciteitsstations. Met collega's en gemeenten zoeken we naar manieren om vergunningsprocessen voor energie-infrastructuur te versnellen. Het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat (pMIEK) 2.0 is vastgesteld. Elf projecten hebben een pMIEK-status gekregen en hebben daarmee prioriteit bij uitvoering door netwerkbedrijven en KGG. De investeringsplannen van de netbeheerders brachten echter vertragingen aan het licht bij belangrijke Drentse projecten. We zijn hierover direct in gesprek gegaan met de netbeheerders. Met een subsidieregeling hebben we 26 haalbaarheidsstudies en 132 technische oplossingen ondersteund. Daarnaast zijn tien initiatieven gestart voor het vormen van een energiehubs. Deze werken samen in een Community of Practice. Bijzonder is project ORTESE, een landelijk koploperproject waarin de eerste stappen zijn gezet voor een "digital twin" van het Emmense energiesysteem. Samen met gemeenten ronden we momenteel de samenwerkingsagenda voor het laagspanningsnet af om ook daar congestie te verminderen.
6.01.05 We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening	We ondersteunen de industrie in projecten om de energievoorziening te vergroenen. We maken een Groene Industrievisie om relevant beleid op verschillende niveaus te vertalen naar de context van de Drentse industrie. We werken met industriebedrijven pilotprojecten uit voor het gebruik van hernieuwbare energie. We werken met industriebedrijven projecten uit voor het oplossen van netcongestie en het bieden van flexibiliteit aan het energienet. We stimuleren de groei en nieuwvestiging van Cleantech in Drenthe.		Het blijft lastig om tot industriële investeringen in de energietransitie te komen. Dit komt vooral door netcongestie, de stikstofproblematiek en relatief hoge energieprijzen. In 2025 zijn drie energieonderzoeken uitgevoerd, drie meetkoffertrajecten afgerond en vier financiële adviezen verstrekt via het Energiefonds Drenthe. Vier investeringsprojecten zijn door ons ondersteund bij aanvragen voor EU- en Rijkssubsidies. Ook hebben we input geleverd voor de nieuwe openstelling onder het Just Transition Fund (JTF) om prioriteiten voor de industrie hierin mee te nemen. Voor één investering hebben we geholpen om deze binnen de juridische kaders te realiseren. Daarnaast voerden we zes VIP-trajecten uit om (tijdelijke) oplossingen te vinden voor acute netcongestieproblemen. Vijf zogenaamde cleantech-partijen zijn concreet gestart met processen voor vestiging in Drenthe.
6.01.06 Faciliteren bij het voorzien in de energie infrastructuur die nodig is in de transitie naar een fossielvrije mobiliteitssector	We bevorderen de Drentse (en Europese) mobiliteitsinitiatieven op elektriciteit, groengas en waterstof en ondersteunen ondernemers bij het realiseren. We bieden ondersteuning aan ondernemers en gemeenten bij de realisatie voldoende vulpunten voor groengas en waterstof (semi/publiek). We ondersteunen en realiseren de toepassing van slimme laadoplossingen bij netcongestie.		Binnen de Interreg-projecten H2Ignite en GH2M werken we mee aan Europees beleid. In 2025 hebben we ondersteuning gegeven bij de aanleg van drie waterstofvulpunten. De tender is afgerond en er is opdracht gegeven voor een duurtest met een waterstofvrachtwagen die onder zware omstandigheden wordt ingezet. Met wagenparkscans en de Zero Emission Training Academy hebben we Drentse vlooteigenaren geholpen bij hun plannen voor verduurzaming van het

			wagenpark en de bijbehorende energiebehoefte. Vier Drentse partijen ontvingen een bijdrage voor de aanschaf van waterstofvrachtwagens. Daarnaast hebben we de eigen waterstofauto's overgenomen van het leasebedrijf, zodat deze structureel beschikbaar zijn voor gebruik door onze medewerkers.
6.01.07 Meer uitvoeringskracht in de Drentse energietransitie door goede samenwerking met gemeenten en andere partijen	De Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG), de RES partners en de provincie ontwikkelen een gezamenlijke aanpak om de uitvoeringskracht in de Drentse energietransitie zo efficiënt en effectief mogelijk te versterken. De aanpak is programmatisch, opgavegericht en gaat uit van een open samenwerkingscultuur. Het doel is minder ambtelijke en bestuurlijke drukte. We werken binnen de in 2024 ontwikkelde nieuwe structuur voor het versnellen van de energietransitie. De in 2024 vastgestelde uitwerking en invulling van de bedrijfsvoering van deze structuur zijn daarbij leidend.		In 2025 is de Drentse Energie Aanpak (DEA) opgezet. Dit is een samenwerkingsorganisatie voor de energietransitie waarin naast de provincie Drenthe ook de twaalf Drentse gemeenten, vier waterschappen, netwerkbedrijven Enexis en Rendo en maatschappelijke organisaties zoals de Natuur- en Milieufederatie Drenthe en de Drentse KEI bestuurlijk en ambtelijk zijn vertegenwoordigd.

Welke feiten en cijfers zijn er?

- Het Fixteam heeft in 2025 bij 3.314 huishoudens kleine energiebesparende maatregelen aangebracht, waarvan 1.957 koopwoningen en 1.357 huurwoningen.
- In 2025 hebben 2.046 huishoudens met een laag en laag middeninkomen gebruikgemaakt van de provinciale isolatiesubsidieregeling. 37% ontving daarnaast ook een gemeentelijke isolatiesubsidie. Gestimuleerd door de isolatiesubsidies is in Drenthe ruim € 23,5 miljoen geïnvesteerd in isolerende maatregelen, waarvan 65% als gevolg van de provinciale subsidie.
- Sinds 2022 hebben 251 eigenaren van maatschappelijk vastgoed (91 in 2025) advies en begeleiding ontvangen voor verduurzamingsopgaven van totaal 456 gebouwen. 80% van de eigenaren heeft uitvoering gegeven aan hun energiebesparingsadvies.

Verplichte beleidsindicatoren volgens het BBV

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO-verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De achterliggende gegevens zijn te vinden via de website van het IPO. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Milieu, Energie en Bodem

Indicator: Emissie van broeikasgassen

CO2-emissie in Drenthe

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal bekende uitstoot in tonnen	3.537.000	3.218.000	3.066.000			2.483.000

Definitie: De CO2-uitstoot die het gevolg is van energieverbruik wordt berekend door de verbruikte energiedragers (bijvoorbeeld kWh elektriciteit of m3 aardgas) te vermenigvuldigen met de emissiefactor van die energiedrager. Deze emissiefactoren variëren per jaar, afhankelijk van bijvoorbeeld de brandstofmix van de elektriciteitsproductie en de samenstelling van aardgas.

Vanwege bijstellingen die met terugwerkende kracht in de Klimaatmonitor kunnen worden doorgevoerd, worden alle gegevens jaarlijks geactualiseerd. Niet voor alle jaren zijn alle gegevens bekend.

Indicator: Productie van hernieuwbare energie (Energienutraliteit)

Productie van hernieuwbare energie in Drenthe

	2018	2019	2020	2021	2022
Productie in Petajoule	4,81	5,06	6,38	7,75	10,18

Definitie: Hernieuwbare energie is energie afkomstig uit natuurlijke bronnen. Deze worden constant hernieuwd en zijn daardoor oneindig beschikbaar. Het gaat om energie uit zon, wind, biomassa, bodem, buitenlucht en water. Niet alle gegevens zijn op provinciaal niveau beschikbaar. Dit betreft onder meer cijfers over hernieuwbare energie uit grootschalige technieken, zoals afvalverbrandingsinstallaties en het meestoken van biomassa in elektriciteitscentrales. Uitsplitsing van deze cijfers naar provincie zou ertoe leiden dat cijfers van een individuele installatie herleidbaar zijn, wat in strijd is met vertrouwelijkheid. Voor een aantal andere technieken zijn geen regionale cijfers beschikbaar, omdat de cijfers worden vastgesteld aan de hand van opgaven van landelijk opererende leveranciers van hernieuwbare-energiesystemen (zonnewarmte, warmtepompen) of hernieuwbare energie (biobrandstoffen). Voor technieken waarvoor geen gegevens op provinciaal niveau beschikbaar zijn, worden in de Klimaatmonitor een aantal verdeelsleutels toegepast.

Vanwege bijstellingen die met terugwerkende kracht in de Klimaatmonitor kunnen worden doorgevoerd, worden alle gegevens jaarlijks geactualiseerd. Niet voor alle jaren zijn alle gegevens bekend.

De cijfers over 2023 zijn nog niet bekend.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

6.01 Energieagenda 2024-2027		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		9.020.730	16.586.160	13.026.740	3.559.420
	Doelstelling 6.01.01 We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is	6.974.115	7.119.275	6.316.740	802.535
	Doelstelling 6.01.02 We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord	423.873	3.494.039	1.381.958	2.112.081
	Doelstelling 6.01.03 We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen	227.242	1.330.846	787.258	543.588
	Doelstelling 6.01.04 We hebben de realisatie van een flexibel en toekomstbestendig energiesysteem van Drenthe versneld en daarin een regierol genomen	0	0	20.240	-20.240
	Doelstelling 6.01.05 We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening	395.500	1.588.000	1.268.427	319.573
	Doelstelling 6.01.07 Meer uitvoeringskracht in de Drentse energietransitie door goede samenwerking met gemeenten en andere partijen	1.000.000	3.054.000	3.252.117	-198.117
Baten			-4.180.864	-3.932.534	-248.330
	Doelstelling 6.01.01 We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is	0	-1.506.864	-1.205.422	-301.442
	Doelstelling 6.01.05 We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening	0	-650.000	-497.138	-152.862
	Doelstelling 6.01.07 Meer uitvoeringskracht in de Drentse energietransitie door goede samenwerking met gemeenten en andere partijen	0	-2.024.000	-2.229.973	205.973
Saldo		9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090

Ontwikkelingen

Een nieuw kabinet zal waarschijnlijk zorgen voor veranderingen in het nationale energie- en klimaatbeleid. De prioriteiten die we in Drenthe hebben gesteld, profiteren van aanvullend Rijksbeleid. Ook de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2026 kunnen gevolgen hebben. In enkele gemeenten is al veel dynamiek. Zo loopt het programma Nij Begun in Aa en Hunze, Noorderveld en Tynaarlo, waarmee versneld stappen worden gezet naar aardgasvrije woningen en maatschappelijk vastgoed. Dit sluit aan bij de kansen die zijn ontstaan door de instemming van de Eerste Kamer met de Wet Collectieve Warmte in december 2025. De wet treedt naar verwachting medio 2026 gefaseerd in werking. De wet verplicht een publiek meerderheidsbelang in warmtebedrijven en een nieuw tariefregulering op basis van kostprijs en transparantie. Dit is een belangrijke basis voor betaalbaarheid en vergroot het vertrouwen in een duurzame, betrouwbare warmtevoorziening, onder andere via warmtenetten.

Daarnaast treedt de nieuwe energiewet op 1 januari 2026 in werking. Deze wet bevat ook bepalingen over energiegemeenschappen. Energiegemeenschappen worden hierin gedefinieerd als juridische entiteit en maken het mogelijk om energie te delen.

Beleidsopgave: 6.02 Mijnbouwactiviteiten

Inleiding

Ook de komende jaren wordt er gas gewonnen uit de kleine gasvelden in Drenthe. Aardgas zal ook in de energietransitie een plek innemen in de energiemix. Ook zien wij het bredere belang van de diepe ondergrond in de energievoorziening toenemen, waar het gaat om geothermie of opslag van stoffen zoals waterstof. Dit is ook opgenomen in onze Strategie Bodem & Ondergrond. Wij blijven ons inzetten voor transparante procedures en communicatie naar omwonenden, met oog voor veiligheid en eerlijke afhandeling van mogelijke schade veroorzaakt door gaswinning en andere vormen van mijnbouw.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
6.02.01 Het gebruik van de diepe ondergrond gebeurt veilig voor de omgeving en voor volgende generaties	Mijnbouw is een gevoelig onderwerp omdat mensen zich zorgen maken over veiligheid, klimaat en milieu. Door aan de ene kant voor elke mijnbouwactiviteit kritisch onze adviesrol op ons te nemen en aan de andere kant omwonenden goed te informeren maken we een evenwichtige afweging mogelijk voor vergunningverlening door de staatssecretaris van EZK.		In 2025 heeft de provincie op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken gevoerd en advies gegeven over diverse mijnbouwprojecten, variërend van olie- en gaswinning tot gasopslag en geothermie. We nemen deel aan vergunningverlening en gebiedsprocessen en zetten ons in voor veilig gebruik van de ondergrond, goede informatievoorziening en een ruimhartige en zorgvuldige afhandeling van schade. In oktober is de Drentse Mijnbouwtafel officieel geopend door de minister van KGG. Deze tafel biedt provincie, gemeenten en waterschappen de mogelijkheid om in overleg te gaan en informatie uit te wisselen. In het kader van het Programma Bodem en Ondergrond (2021) verkennen we samen met Drentse gemeenten hoe aardwarmte een groter aandeel kan krijgen in de Drentse energiemix. Tot slot hebben we een duidelijk standpunt ingenomen over het Nationaal Programma veilig beheer Radioactief Afval (NPRA). Het ministerie van I&W bereidt hierin een geologische eindberging van radioactief afval voor. Voor de provincie Drenthe is berging in de Drentse bodem geen optie.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

Niet van toepassing.

Ontwikkelingen

- Het bevoegd gezag voor mijnbouw is de minister voor Klimaat en Groene Groei. Wij maken gebruik van de gelegenheid om het ministerie te adviseren over vergunningsaanvragen in onze provincie. Ons standpunt is dat mijnbouw alleen kan als het veilig en verantwoord is voor mens en milieu.
- Diepe geothermie komt in de provincie Drenthe moeizaam van de grond. Het ontbreken van grote clusters warmtevragers maakt de business case lastig. In Zuidoost- Drenthe loopt op dit moment een project dat er veel belovend uitziet.
- In 2025 is de Drentse Mijnbouwtafel opgezet. Dit platform biedt ruimte om op bestuurlijk en ambtelijk niveau informatie uit te wisselen tussen Rijk, Provincie, gemeenten en waterschappen. In 2026 zal de tafel meerdere keren bijeenkomen.
- In 2026 gaan we een preliminair onderzoek opzetten naar de mogelijkheden van ondergrondse opslag van waterstof.

Programma 6 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	6.01 Energieagenda 2024-2027	11.021.585	9.020.730	16.586.160	13.026.740	3.559.420
	Totaal Lasten	11.021.585	9.020.730	16.586.160	13.026.740	3.559.420
Baten						
	6.01 Energieagenda 2024-2027	-1.694.194	0	-4.180.864	-3.932.534	-248.330
	Totaal Baten	-1.694.194	0	-4.180.864	-3.932.534	-248.330
	Totaal programma	9.327.391	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090

Toelichting	
Saldo Programma	3.311.090
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-762.878
Bijdrage aan reserve Energieagenda 2024-2027	-713.130
Totaal verrekend met reserves	-1.476.008
Resultaat programma na bestemming reserves	1.835.082

Lasten

Beleidsopgave: 6.01 Energieagenda 2024-2027

De totale afwijking betreft een voordeel van € 3.559.420,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 6.01.01 We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is

De afwijking op deze doelstelling betreft een voordeel van € 802.535,--.

Vanuit deze doelstelling is de subsidieregeling energiebesparende isolatiemaatregelen Drenthe betaald. Deze succesvolle regeling is eind dit jaar verlengd met een plafond van € 800.000,--. Deze regeling liep tot 31 december. Vooralsnog lijkt het subsidieplafond bereikt, maar de behandeltijd voor de subsidieaanvragen is nog niet verlopen. Dit leidt tot een overschot van bijna € 500.000,-- in het jaar 2025. Deze subsidieaanvragen zullen in 2026 naar verwachting alsnog beschikt worden. De dekking hiervoor valt nu vrij en zal in 2026 middels een actualisatie opnieuw voorgelegd worden.

Op deze doelstelling landt ook nog een deel van de SPUK CDOKE. Op het onderdeel mobiliteit is een overschot van € 180.000,-- ten overstaan van de inschatting eerder dit jaar.

De samenwerking rondom het fixteam Drenthe, waarvan wij penvoerder zijn, heeft een overschot van € 350.000,--. In 2025 waren minder uitgaven nodig dan gepland, met name voor de inkoop van materialen. De overige middelen blijven gereserveerd voor bestedingen in 2026. In 2026 zal meer duidelijkheid komen over de toekomst van het fixteam, en eventuele resterende middelen.

Tot slot is er een nadeel voor de SPUK verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Deze SPUK heeft ongeveer €190.000,-- meer besteed dan waar eerder rekening mee was gehouden. Voor de uitvoering van dit programma zijn evenwel voldoende middelen beschikbaar tot 1 mei 2027. (einde looptijd van deze SPUK).

Het overige verschil komt door kleinere afwijkingen op bv de structurele middelen Energieagenda 2024-2027.

Doelstelling: 6.01.02 We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord

De afwijking op deze doelstelling betreft een voordeel van € 2.112.081,--.

Het grootste voordeel op deze doelstelling komt door een overschot van € 860.919,-- op de Regionale Energie Strategie (RES). Deze middelen nemen wij in ontvangst namens de RES regio en kunnen daarom niet vrijvallen. De middelen zullen daarom worden overgeheveld naar 2026 voor besteding in dat jaar. Het saldo is dit jaar relatief hoog omdat er een aanvullende DU is ontvangen voor natuur bij energieprojecten.

Daarnaast is er een voordeel van € 713.130,-- op de incidentele middelen Energieagenda 2024-2027. Wegens het onvoorspelbare karakter en de lange aanlooptijd van deze projecten is er in 2025 besloten een reserve in te stellen voor deze middelen. Middels deze reserve zijn de middelen beschikbaar voor besteding tijdens de looptijd van de Energieagenda, met een jaar uitloop. In 2025 kon niet elk project doorgang vinden waardoor deze middelen worden teruggestort in de reserve Energieagenda.

Tot slot is er een saldo van € 545.031,-- op het project ORTESE. Dit is een meerjarig project en ook deze middelen worden voorgelegd ter overheveling, zodat ze verder ingezet kunnen worden tijdens de looptijd van het project. Aan deze middelen zijn ook bijdragen van andere partijen gekoppeld, zoals de gemeente Emmen.

Doelstelling: 6.01.03 We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen

Op deze doelstelling is een voordeel van € 544.000,--.

Dit voordeel is ontstaan door een lagere lastneming van de subsidies Green Planet - Heavenn en H2Hollandia. Deze subsidies zijn een aantal jaar geleden verstrekt en ieder jaar leggen desbetreffende organisaties verantwoording af over hun uitgaven vanuit deze subsidies. De last in onze jaarrekening is jaarlijks gelijk aan de uitgaven die zij richting ons verantwoorden. Het overschot wordt gestort in de reserve verstrekte subsidies voor lastneming in latere jaren. Mochten deze middelen uiteindelijk niet geheel besteed worden dan vallen zij vrij na vaststelling van de beschikking.

Doelstelling: 6.01.05 We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening

Op deze doelstelling is een voordeel van € 319.000,--.

Dit voordeel ontstaat door een overschot van € 166.000,-- voor het gebiedsfonds wind. De bestedingen bij de desbetreffende gemeenten bleek lager uit te vallen dan begroot, waardoor we een

lagere last dit jaar in de jaarrekening verantwoorden van de eerder verstrekte subsidie. Dit saldo wordt gestort in de reserve verstrekte subsidies.

Het overige voordeel van € 153.000,-- ontstaat door de SPUK ontzorging MKB. De uitgaven voor deze SPUK zijn voornamelijk voor een opdracht die verstrekt wordt aan het IBDO (ik ben Drents ondernemer). Er was voorzien in nog aanvullende kosten, maar deze zijn uiteindelijk niet gerealiseerd. Het resterende saldo blijft via de balans beschikbaar voor besteding in 2026.

Doelstelling: 6.01.07 Meer uitvoeringskracht in de Drentse energietransitie door goede samenwerking met gemeenten en andere partijen

De afwijking op deze doelstelling betreft een nadeel van € 198.252,--

Binnen deze doelstelling vallen meerdere specifieke uitkeringen (SPUK). De SPUK capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) en SPUK Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Daarnaast valt het provinciale budget voor gemeentelijke samenwerkingen energie hieronder. Tot slot worden de kosten voor de samenwerkingen van het Drents Energieloket (DEL) en het Flexteam Drenthe ook onder deze doelstellingen verantwoord.

Bij SPUKS wordt gedurende het jaar een inschatting gemaakt van de uitgaven, maar uiteindelijk wordt er gestuurd op de totale financiën die er vanuit de SPUK beschikbaar zijn gesteld. De SPUK CDOKE is bedoeld voor capaciteitsinzet en kan breed worden ingezet. Behalve op het gebied van energie wordt dit bijvoorbeeld ook voor inzet mobiliteit ingezet. Lopende het jaar wordt de inzet van medewerkers wegens wisselende omstandigheden soms anders bepaald. Daarnaast is de planvorming mede afhankelijk van externe partijen en dit is bij het onderdeel Energiehubs bijvoorbeeld minder hard gegaan dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel van € 243.514,-- op deze SPUK. De SPUK NPLW heeft een restant van circa € 110.000,--. Deze uitgaven hangen samen met de bijdragen en uitgaven van het flexteam, waarvoor het personeel bij de provincie in dienst is en de overige kosten via het VDG lopen. Deze SPUK fungeert als een aanvulling op de samenwerkingsovereenkomst voor het flexteam. De resterende middelen voor deze SPUKS worden gereserveerd en blijven beschikbaar voor besteding in 2026.

Tegenover deze voordelen staat een nadeel voor het flexteam van ongeveer € 560.000,--. Dit nadeel is budgetneutraal, omdat hier een bate voor hetzelfde bedrag tegenover staat vanuit het VDG. De kosten zijn gemaakt voor de inzet van het personeel voor het flexteam dat bij ons in dienst is. Omdat VDG de penvoerder en kassier is van het flexteam worden de kosten via het VDG verrekend.

Het overige verschil is een kleine afwijking op het budget samenwerking energie.

Beleidsopgave: 6.02 Mijnbouwactiviteiten

Niet van toepassing.

Baten

Beleidsopgave: 6.01 Energieagenda 2024-2027

De totale afwijking betreft een nadeel van € 248.330,--.

Beleidsopgave: 6.02 Mijnbouwactiviteiten

Niet van toepassing.

Programma 7: Levendig en sociaal

Inleiding

Cultuur

Onder cultuur valt het brede gebied van kunsten en erfgoed. Zij vertellen, vaak in combinatie met elkaar, de Drentse verhalen uit het verleden, het heden en de toekomst. Daarbij kan iedereen meedoen. Denk hierbij aan de wereldwijd erkende Koloniën van Weldadigheid of de tentoonstellingen van onze musea. Of de spraakmakende theaterproducties op locatie, de laagdrempelige Drentse bibliotheken, de Drentse hunebedden en ons mooie cultuurhistorisch landschap. Maar minstens zo belangrijk is ons van oudsher bloeiende verenigingsleven en onze traditie van naoberschap. Ook dat is Drentse cultuur. Met ons beleid willen wij ervoor zorgen dat bijzondere Drentse verhalen verteld worden door een bruisende culturele sector, levendige monumenten en door reuring in de provincie.

Sociaal

Als provincie zijn we betrokken bij onze inwoners en voelen wij ons verantwoordelijk om bij te dragen aan de sociale opgaven en de brede welvaart in onze provincie. Dit doen we in nauwe samenwerking met onze inwoners en partners, daar waar we van meerwaarde zijn en in een rol die past. Door samen te werken en onze krachten te bundelen vergroten we onze slagkracht, niet alleen in Drenthe, maar ook richting het Rijk.

Sport & Bewegen

De positieve effecten van sport & bewegen zijn alom bekend, maar niet voor iedereen vanzelfsprekend. De provincie vervult een verbindende en ondersteunende rol in het netwerk van betrokken partijen, gericht op sportmogelijkheden voor verschillende doelgroepen.

Successen

In 2025 zijn binnen de domeinen cultuur, sociaal en sport verschillende resultaten bereikt die bijdragen aan de in de begroting vastgestelde ambities.

Cultuur en erfgoed

- Binnen de Regiodeal Noord-Drenthe Vitaal verbonden is voor de periode 2026–2029 € 3 miljoen gereserveerd voor het tienjarenplan voor de restauratie en herbestemming van het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid in Veenhuizen. Dit plan draagt ook bij aan werkgelegenheid, praktijkonderwijs, publieksbereik en duurzame vrijetijdseconomie in het gebied.
- In het kader van 80 jaar vrijheid zijn in Drenthe in 2025 diverse culturele evenementen georganiseerd, waaronder een bevrijdingsmaand.
- Met tien culturele instellingen is toegewerkt naar het eerste jaarplan binnen een meerjarige strategie. Doel is een stevigere positie in het landelijk bestel en een breder cultureel aanbod in Drenthe. Daarbij is gelet op spreiding over de provincie, disciplines en aandacht voor jeugd. Ook wordt aangesloten bij We the North, met onder meer talentontwikkelingstrajecten in literatuur en dans.

Sociaal

- De Subsidieregeling Bewonersinitiatieven was wederom zeer succesvol. Maar liefst 42 initiatieven zijn financieel ondersteund.
- Dit jaar heeft Stichting Sweelop in Zweelo Hét Compliment van Drenthe gewonnen, als blijk van waardering van hun belangrijke werk.

Uitreiking Compliment van Drenthe aan Stichting Sweelap in Zweelo

- Actieprogramma Kansrijke Start is financieel ondersteund, waardoor de uitrol van een basisaanbod mogelijk wordt en het niet meer uitmaakt waar je wieg staat in Drenthe.
- Uitrol van het programma Kansen voor Kinderen ondersteund naar de gemeenten Assen en Midden-Drenthe. Zodat op meer plekken en voor meer gezinnen begeleiding met ervaringsdeskundige buddy's mogelijk is.
- Komst van de coördinator bestaanszekerheid die de Drentse gemeenten ondersteunt bij het sneller en breder uitrollen van effectieve aanpakken om armoede te voorkomen en tegen te gaan.

Sport

- Er is een bijdrage geleverd aan topsportevenementen zoals de Tour of Holland en de Slag om Norg.

Prijsuitreiking Tour of Holland op de VAM-berg

- Het programma Drenthe Beweegt is in 2025 voortgezet om inwoners te stimuleren tot meer beweging en zo bij te dragen aan positieve gezondheid.

Knelpunten

Overvraag subsidieregeling monumenten

De subsidieregeling Restauratie en herbestemming monumenten in Drenthe 2025-2028 is ook dit jaar overtekend. Vanwege het structurele karakter van deze overvraag is opnieuw geloot onder de aanvragers. Hierdoor zijn er eigenaren die meerdere jaren achtereen zijn uitgeloot. Dit leidt tot twee knelpunten:

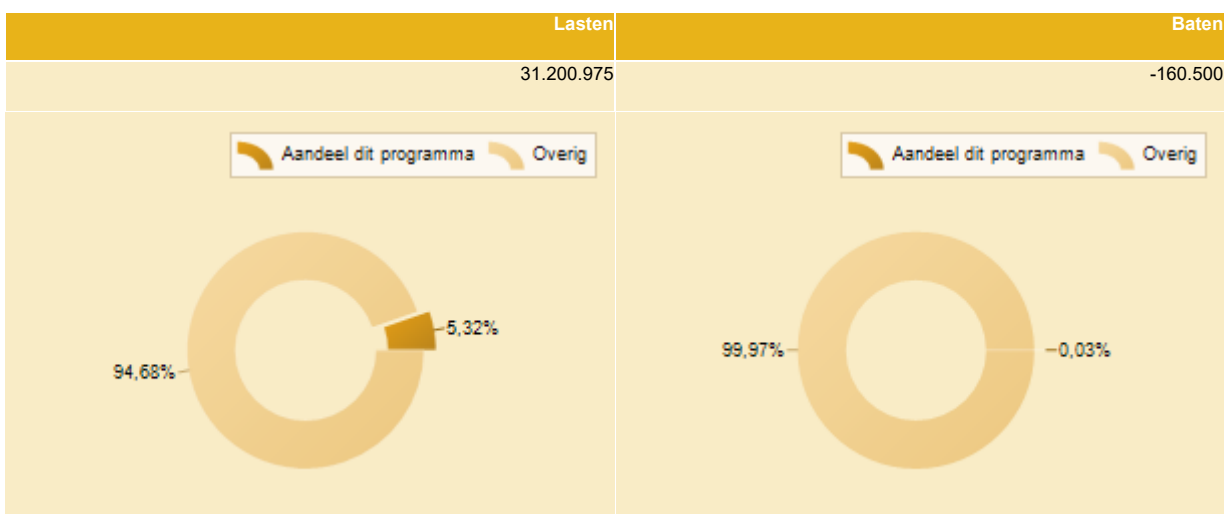
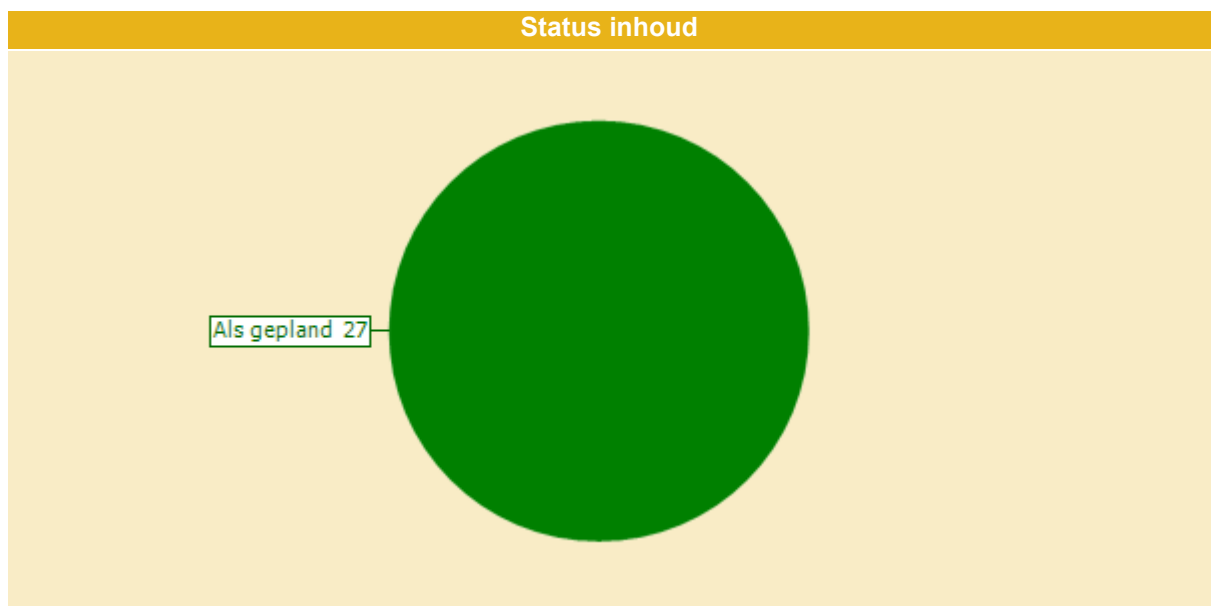
1. De groep aanvragers groeit, doordat uitgelote eigenaren opnieuw een aanvraag indienen. Dit vergroot de druk op de regeling elk volgend jaar.
2. Eigenaren wachten met noodzakelijke restauraties totdat zij subsidie kunnen verkrijgen. Daardoor worden herstelwerkzaamheden uitgesteld. Op de middellange termijn kan dit leiden tot verslechtering van de staat van monumenten in Drenthe. Deze ontwikkeling vraagt om aandacht, omdat het in stand houden van het monumentale erfgoed een provinciale verantwoordelijkheid is.

Overvraag Subsidieregeling Bewonersinitiatieven

In 2025 zien we dat de subsidieregeling Bewonersinitiatieven overvraagd wordt en in het begin van het jaar al uitgeput is. De regeling wordt goed gevonden door inwoners en dorpen. Dit leidt tot het knelpunt dat niet alle subsidiabele initiatieven ondersteund kunnen worden.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten	28.309.498	30.978.999	33.537.791	31.200.975	2.336.816
Baten	-491.900	-114.000	-179.000	-160.500	-18.500
Saldo	27.817.598	30.864.999	33.358.791	31.040.475	2.318.316

Beleidsopgave: 7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe

Inleiding

De uitvoering van de taken op het gebied van cultuur en erfgoed is in 2025 volgens planning verlopen. Voor erfgoed betreft dit onder andere de inzet van instellingen zoals het Noordelijk Archeologisch Depot, Monumentenwacht Drenthe, Geopark de Hondsrug, het Huus van de Taol en het Drents Archief. Daarnaast zijn subsidies verstrekt voor restauratie en herbestemming, erfgoedparticipatie, archeologie, cultuurhistorie en projecten in het UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid.

In 2025 vond de eerste editie plaats van Pop in 't Plat, een festival voor muzikanten met hart voor het Drents. Ook zijn gesprekken gestart over de invulling van een Drents vreugdelied.

Op het gebied van cultuur zijn regelingen uitgevoerd voor culturele projecten, talentontwikkeling, podiumkunst op het platteland en maatschappelijke culturele initiatieven.

De provincie heeft in de periode 2025–2028 opnieuw middelen van het Rijk ontvangen via een decentrale uitkering. Vanuit deze middelen is subsidie verleend aan negen culturele instellingen die onderdeel zijn van de provinciale culturele basisinfrastructuur én tevens subsidie ontvangen van landelijke fondsen. Deze subsidie is bedoeld om te werken aan artistieke ontwikkeling, professionalisering en uitbreiding van de landelijke financiering.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
7.01.01 Samenwerking	Met onze partners binnen en buiten de provincie werken we aan de versterking van de Drentse culturele basisinfrastructuur. Dit doen we binnen het provinciehuis met andere beleidsvelden, met onze Drentse gemeenten, met onze Noordelijke partners binnen We the North en met het Rijk.		De afstemming met gemeenten op het gebied van cultuur en onderwijs verloopt via de Vereniging Drentse Gemeenten (VDG), in de werkgroep Cultuur en Onderwijs. Binnen een kerngroep worden belangrijke thema's besproken en voorbereid, zoals de nieuwe Wet stelsel openbare bibliotheken, cultuureducatie en de gezamenlijke cultuurlobby. Alle gemeenten hebben in 2025 een bijdrage ontvangen uit het provinciale Naoberschapsfonds. Met dit fonds ondersteunt de provincie lokale initiatieven die passen bij de prioriteiten van gemeenten. Het fonds werkt op basis van cofinanciering. Vanuit de samenwerking in We the North is in 2025 een nieuw netwerk voor Letteren gestart, waarbij Stichting Literaire Activiteiten Drenthe (SLAD) is aangehaakt als partner. Daarnaast wordt onderzocht of in 2026 ook een netwerk voor Dans van start kan gaan. De communicatiestrategie van We the North wordt in 2025 en 2026 verder geoptimaliseerd. Er is een gezamenlijke en krachtige lobbyboodschap ontwikkeld, gericht op de aangekondigde wijzigingen in het landelijke culturele bestel vanaf 2029. Tot slot is in 2025 de bestuursovereenkomst We the North 2025-2028 door Gedeputeerde Staten vastgesteld.
7.01.02 Cultuureducatie	Alle kinderen van 0-18 jaar krijgen gelijke kansen op culturele ontwikkeling. Dit doen we via Kunst & Cultuur Drenthe die met advies, informatiedeling, netwerken, bemiddeling en deskundigheidsbevordering het cultuuronderwijs op alle Drentse scholen verbetert en structureel verankert. We streven naar een deelname van 90% van de Drentse scholen aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.		In 2025 heeft Kunst & Cultuur Drenthe scholen actief ondersteund bij het vormgeven van hun cultuuronderwijs. Van de Drentse basisscholen biedt inmiddels 84% cultuureducatie aan binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit in hun onderwijsprogramma.
7.01.03 Cultuurparticipatie	Iedere inwoner van Drenthe kan cultuur meemaken. We zijn aanvullend op het bestaande aanbod om voor een goede spreiding te zorgen. Nieuwe doelgroepen worden bereikt via projecten als Culturele gemeente, Culturele Mobiliteit en de regeling Podium Platteland. Daarnaast ondersteunen		De gemeente Noordenveld is uitgeroepen tot Culturele gemeente van Drenthe 2025-2026. In 2026 presenteert de gemeente een vernieuwend cultuurprogramma dat zich richt op verschillende doelgroepen. Met deze titel stimuleert de provincie culturele spreiding en vernieuwing in de regio. Projecten als Symfonica in D hebben kinderen de

	we verschillende orkesten en koren die op provinciale schaal een podium bieden aan amateurtalenten van diverse leeftijden.		kans gegeven om kennis te maken met koorzang en het bespelen van een muziekinstrument in een symfonieorkest. Oktober Kindermaand heeft kinderen gestimuleerd om in de vrije tijd kennis te maken met cultuur in Drenthe. Culturele mobiliteit is in 2025 volledig benut voor vervoer van scholieren naar culturele instellingen. Vanaf oktober is het vervoer naar het Veenpark overgedragen aan andere musea van provinciaal belang. Daarnaast zijn in 2025 meerdere projecten verspreid over de provincie ondersteund vanuit de regeling Podium Platteland 3.0. Deze subsidieregeling stimuleert cultuurparticipatie en verbindt culturele initiatieven met het sociaal domein.
7.01.04 Talentontwikkeling	Er zijn voldoende culturele ontwikkelkansen voor talenten in Drenthe. We bouwen voort aan de vier fases van talentontwikkeling, namelijk kennismaken (1), ontwikkelen (2), bekwaren (3) en excelleren (4). Dit doen we door het ondersteunen van evenementen, podia, festivals en prijzen waar jongeren hun vaardigheden ontdekken, ontwikkelen en benutten. Daarnaast hebben we subsidieregeling voor talentontwikkeling van nieuwe en bewezen talent.		In 2025 zijn de beschikbare middelen uit de subsidieregelingen Bewezen Culturele Talenten Drenthe en Talentontwikkeling Drents Cultuurtalent volledig besteed. Hiermee is optimaal ingezet op het ondersteunen en ontwikkelen van cultureel talent in de provincie. Ook de jaarlijkse subsidies voor culturele instellingen en initiatieven, zoals 't Podium Hoogetveen, Drents Peil XL en Kunstbende, zijn voor 100% toegekend. Hiermee is uitvoering gegeven aan de provinciale ambitie om talentontwikkeling en culturele spreiding actief te stimuleren.
7.01.05 Bibliotheken	De bibliotheken zijn toegankelijk voor alle Drentse inwoners en dragen bij aan belangrijke maatschappelijke opgaven. De provinciale ondersteuningsinstelling (POI) Biblionet Drenthe ondersteunt het netwerk Drentse bibliotheken conform de wet voor o.a. leenverkeer en innovatie van de maatschappelijke bibliotheekfunctie. Bibliotheken vervullen in toenemende mate een maatschappelijke rol op het gebied van basisvaardigheden, laaggeletterdheid, bestaanszekerheid en mediawijsheid. We stimuleren innovatie in verbinding met de sociale agenda, zorg en onderwijs.		Conform het bibliotheekconvenant 2024-2027 voert Biblionet Drenthe de ondersteuningstaak uit als Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI). In 2025 hebben alle Drentse gemeenten extra budget ontvangen voor het verbeteren van de toegankelijkheid en spreiding van bibliotheken.
7.01.06 Musea	De Drentse musea vertellen bijzondere Drentse verhalen via hun Drentse (kunst)collecties en presentaties en trekken daarmee (intern)nationale bezoekers en geven vrijwilligers een plek. Het Drents Museum beheert de provinciale collectie en realiseert spraakmakende internationale tentoonstellingen voor een breed publiek binnen en buiten de provincie. De musea van provinciaal belang worden ondersteund in het presenteren van bijzondere Drentse (kunst)collecties en/of verhalen met een (inter)nationale uitstraling. Het Veenpark is hierbij nog in ontwikkeling. De kleine musea worden ondersteund via de activiteiten van het Platform Drentse Musea. Voorts ondersteunen we de musea die niet de status "van provinciaal belang" hebben via de subsidieregeling voor incidentele investeringen door deze musea.		In 2025 organiseerde het Drents Museum meerdere tentoonstellingen, waaronder Gen F - 75 jaar figuratieve kunst, Volk van de ventweg - reizigers in Drenthe en Microkosmos - De wereld in een Wunderkammer. De musea van provinciaal belang zijn volop in ontwikkeling. In 2025 is € 200.000,- uit dit budget beschikbaar gesteld aan het Hunebedcentrum, voor de voorbereiding van het vernieuwingsplan. Daarnaast is de provincie in gesprek met het Herinneringscentrum Kamp Westerbork en het Gevangenis museum over omvangrijke verbouw- en/of nieuwbouwplannen. Deze plannen worden in 2026 verder uitgewerkt. Voor het Veenpark geldt een andere situatie. Het Veenpark is failliet verklaard. Het is op dit moment onzeker of en op welke wijze een doorontwikkeling mogelijk is. De regeling voor impuls kleine en middelgrote musea is in 2025 volledig benut.
7.01.07 Podiumkunsten	Er is een breed aanbod op het gebied van de podiumkunsten met aandacht voor spreiding over de provincie. Dit doen we door het stimuleren van uitvoeringen van toonaangevende podiumkunsten (gezelschappen, poppodia en projecten), zoals de Peergroup, Garage TDI, Loods 13 en het Podium Hoogetveen.		In 2025 hebben de instellingen die zijn opgenomen in de culturele basisinfrastructuur van Drenthe invulling gegeven aan de verhalen van Drenthe, zoals verwoord in de cultuurnota 2025-2028. Na een grootscheepse verbouwing heeft Het podium in Hoogetveen haar deuren heropend. De organisatie bevindt zich nog in de door- en opstartfase maar de eerste signalen zijn positief. Ook de nieuwkomers in de Drentse cultuurnota, waaronder Mevrouw Ogterop en Garage TDI, hebben dit jaar beide met succesvolle producties en bijbehorende programmering de Drentse cultuur vertegenwoordigd binnen en buiten de provincie. Roestvrij Theater, een theaterschool voor jongeren in zuidwest Drenthe, heeft zich definitief gevestigd in de gemeente Westerveld. De organisatie werkt samen met diverse partijen, waaronder Herinneringskamp Westerbork, aan voorstelling met en voor jongeren. Roestvrij Theater speelde daarnaast een grote rol in het programma 80 jaar vrijheid. Naast deze activiteiten is via de regeling Culturele projecten Drenthe een breed palet aan plannen op het vlak van de podiumkunsten ondersteund.

7.01.08 Beeldende kunst	Het aanbod van beeldende kunst heeft een provinciale en (inter)nationale uitstraling met bijzondere aandacht voor kunst op het snijvlak van cultuur en landschap. Dit doen we door het ondersteunen van Into Nature, het verder ontwikkelen van Van Gogh Drenthe en door bij te dragen aan allerlei beeldende kunstprojecten.	 In 2025 zijn de provinciale middelen voor beeldende kunst ingezet voor de programma's Into Nature en Van Gogh Drenthe. Into Nature heeft zich in 2025 verder ontwikkeld als centraal podium voor beeldende kunst in Drenthe. De organisatie bereidt een nieuwe triënnale voor, die in 2026 op initiatief van de provincie zal plaatsvinden in De Onlanden. Deze editie wordt verbonden aan de gemeente Noordenveld, die in 2025–2026 culturele gemeente van Drenthe is. Naast de voorbereidingen op de triënnale heeft Into Nature invulling gegeven aan haar opdracht via tentoonstellingen, educatieprojecten, participatieactiviteiten en lezingen. Ook heeft de organisatie haar rol als penvoerder en organisator van het netwerk cultuur-natuur voortgezet. In dit netwerk zijn in samenwerking met de drie noordelijke provincies diverse bijeenkomsten georganiseerd, die goed bezocht zijn. Van Gogh Drenthe heeft in 2025 verder gewerkt aan de plannen die succesvol zijn gehonoreerd binnen de Regiodeal Zuidoost-Drenthe. In de drie betrokken gemeentes wordt gewerkt aan aanbod op het snijvlak van cultuur en toerisme. Onderdeel hiervan zijn: - drie grote landart-projecten; - immersive rooms in Hoogeveen en Zweeloo; - verbreding van het aanbod in het Van Gogh Huis in Emmen. De provincie heeft vanuit het incidentele budget voor beeldende kunst de benodigde cofinanciering beschikbaar gesteld voor deze projecten.
7.01.09 Film	Er is een bloeiend filmklimaat in Drenthe en Noord-Nederland. Dit doen we door bijzondere initiatieven op het gebied van film en media te blijven ondersteunen. We blijven ons inzetten voor het Internationaal Film Festival Assen en de Filmhub Noord, via We the North.	 In 2025 heeft de provincie ontwikkelgelden voor film ingezet om twee instellingen te ondersteunen: het Internationaal Filmfestival Assen (IFA) en het filmhuis in Emmen. IFA bereidt een doorontwikkeling voor van festival naar een breder, provinciedekkend programma. De organisatie wil zich ontwikkelen tot een jaar rond platform voor film in Drenthe. IFA neemt actief deel aan noordelijke netwerken en vervult een centrale rol als portaal en aanspreekpunt voor filmactiviteiten en -ontwikkelingen in de provincie. Het filmhuis in Emmen speelt een belangrijke rol binnen dit netwerk. De organisatie werkt aan een eigen locatie in het Renssenpark in Emmen. Met een sterk inhoudelijke programmering en in nauwe samenwerking met IFA wil het filmhuis bijdragen aan de zichtbaarheid van film in Drenthe. De provincie heeft hiervoor in 2025 een incidentele subsidie verstrekt. In combinatie met financiering vanuit de gemeente Emmen kan de instelling hiermee een belangrijke stap zetten in de versterking van het filmaanbod in Drenthe.
7.01.10 Architectuur	Kennis over architectuur en stedenbouw draagt bij aan de ruimtelijke kwaliteit. Architectuurpunt Drenthe stimuleert het debat over de rol van architectuur in onze leefwereld en ontplooit initiatieven die bijdragen aan de ontwikkeling van ruimtelijke kwaliteit.	 De activiteiten van Architectuurpunt Drenthe zijn in 2025 volgens plan uitgevoerd. De organisatie heeft bijgedragen aan het versterken van de aandacht voor architectuur en ruimtelijke kwaliteit in de provincie. In 2025 zijn onder andere de volgende activiteiten gerealiseerd: - de uitreiking van de Drentse Architectuurprijs; - een speciale dag voor aankomend ontwerpers; - diverse rondleidingen en excursies, waarmee inwoners en professionals kennis konden maken met bijzondere voorbeelden van Drentse architectuur. Daarnaast is Architectuurpunt Drenthe betrokken bij de Drentse opgave binnen de EO Wijersprijsvraag.
7.01.11 Evenementen	Evenementen vertellen bijzondere Drentse verhalen in samenwerking met de omgeving en trekken daarmee bezoekers van binnen en van buiten de provincie. Dit doen we door grote en kleine locatievoorstellingen te blijven ondersteunen. Dit kunnen evenementen zijn waarin Drentse verhalen centraal staan of met een bijzonder thema.	 Ook in 2025 zijn in Drenthe diverse culturele evenementen georganiseerd, variërend van kleinschalige lokale activiteiten tot grootschalige herdenkingen en producties met landelijke uitstraling. Het jaar startte met de opmaat naar het project 80 jaar vrijheid in Drenthe. In dit kader zijn zes projecten gerealiseerd langs de bevrijdingsroute, in samenwerking met verschillende gemeenten. De activiteiten vonden plaats verspreid over de provincie, met een piek in april en mei. Met de beschikbare middelen voor 2025 is een nieuw, meerjarig project gestart ter gelegenheid van het lustrumjaar van de Koloniën van Weldadigheid in 2026. Onder de titel 'Duurzame Reünie' zijn dertien culturele activiteiten ontwikkeld die in 2026 uitgevoerd worden. Deze activiteiten richten zich op beleving, educatie en verbinding met het verhaal van de koloniën.

			Daarnaast is vanuit het evenementenbudget bijgedragen aan de viering van 100 jaar TT, onder meer via de subsidiëring van de inmiddels bekroonde filmproductie De Magie van de TT. Samen met het programma Recreatie en Toerisme is ook bijgedragen aan de voorbereiding van The Passion in de gemeente Westerveld, dat in april 2026 zal plaatsvinden. Tot slot is vanuit het budget voor culturele evenementen ondersteuning geboden aan diverse kleinere initiatieven, waaronder: - de viering van Ketikoti; - een presentatie over 90 jaar Bartje in DNK; - netwerkbijeenkomsten voor het culturele veld in Drenthe; - het galadiner van het Noord Nederlands Orkest (NNO); - en een pilot voor busvervoer naar de Pieter Roelf jeugdcconcerten van het NNO. Deze pilot krijgt in 2026 een vervolg binnen het programma Culturele mobiliteit.
7.01.12 Festivals	Er is een divers en laagdrempelig aanbod van culturele festivals van provinciaal belang met aandacht voor spreiding over de provincie. Dit doen we door bij te dragen aan 10 festivals van provinciaal belang.	✓	Alle tien festivals van provinciaal belang zijn in 2025 succesvol uitgevoerd, zoals gepland. Ze hebben bijgedragen aan een grotere zichtbaarheid van cultuur in Drenthe en hebben de beoogde spin-off gerealiseerd op het gebied van kwaliteit en bezoekersaantallen. Nieuw dit jaar was Pop in 't Plat, het Drents songfestival, dat nu wordt georganiseerd door RTV Drenthe. Hiermee is een nieuwe culturele traditie gestart die de Drentse taal en muziek onder de aandacht brengt van een breed publiek. Een aantal festivals ontvangt de komende jaren aanvullende ondersteuning vanuit de decentrale uitkering van het Rijk. Dit helpt hen bij het doorgroeien naar een stevigere positie binnen het landelijke cultuursubsidiebeleid. Het gaat om: - FestivalDerAa; - Art of Wonder (gericht op verbreding van jeugdtheateraanbod in de hele provincie); - Internationaal Filmfestival Assen (uitbouw tot het programma Film in Drenthe); - Puppert International (verbreding naar openbare ruimte, inclusie en versterking van de netwerkfunctie).
7.01.13 Cultuurhistorie	Karakteristieke Drentse landschappen en stedenbouwkundige structuren vertellen Drentse verhalen en vormen een inspiratiebron bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit doen we door inbreng te leveren bij grote opgaven, met het Cultuurhistorisch Kompas als leidraad. We blijven onderzoek doen naar onze jonge geschiedenis, met onderwerpen zoals ruilverkaveling, heideontginningen, wederopbouwvergoed en post '65. Daarnaast stimuleren we participatie in de erfgoedsector met een aparte regeling.	✓	Het geactualiseerde Cultuurhistorisch Kompas is in december 2024 door de Staten vastgesteld. In 2025 is gewerkt aan op het verankeren van de wijzigingen in de Provinciale Omgevingsverordening (POV). Gedurende het jaar is actief advies gegeven op diverse interne en externe projecten, steeds in de geest van het vernieuwde kompas. Daarnaast is in 2025 het onderzoek naar de jonge landschappen voortgezet. De laatste twee gemeenten zijn uitgezet. Verder zijn onderzoeken uitgevoerd naar het Drentse watererfgoed, de landschappelijke impact van windenergie bij Frederiksoord en de landschappelijke waarden binnen een landbouwpilot in Veenhuizen in het gebied van de Koloniën van Weldadigheid. In lijn met de provinciale doelstellingen op het gebied van erfgoedparticipatie is ingezet op de gezamenlijke subsidieregeling Erfgoed en Publiek. Daarnaast heeft de provincie een inhoudelijke en financiële bijdrage geleverd aan de voorbereidingen van een landelijk Burgerberaad Erfgoed, georganiseerd door de Federatie Instandhouding Monumenten.
7.01.14 Archeologie	De archeologie wordt beschermd en behouden om Drentse verhalen van de vroege prehistorie tot nu te vertellen en te beleven. Samen met de provincies Fryslân en Groningen voeren we de wettelijke taken voor het Noordelijk Archeologisch Depot in Nuis uit. Daarnaast zorgen we dat het archeologisch belang integraal onderdeel is van de provinciale ruimtelijke planvorming en -advisering. Nieuwe archeologische thema's gaan we met onze partners verkennen, delen en toepasbaar maken voor beleid, gebruik en inspiratie.	✓	Om uitvoering te geven aan de wettelijke taak voor het beheer van archeologische vondsten is in 2025 gestart met het project Toekomstbestendig vastgoed NAD Nuis. Op 11 juli is de bestuursovereenkomst ondertekend, waarin de drie noordelijke provincies afspraken hebben vastgelegd over het gezamenlijk beheer en de verbouw van het Noordelijk Archeologisch Depot (NAD) in Nuis. Als alles volgens planning verloopt, is het vernieuwde depot in 2028 gereed. De totale investering bedraagt € 9 miljoen, waarvan elke provincie € 3 miljoen voor haar rekening neemt. Het archeologisch onderzoek bij Zeijen naar een unieke neanderthalervindplaats is in 2025 voortgezet. Het project vindt plaats in samenwerking met het bureau De Steekproef, universiteiten uit Nederland en België, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en amateurarcheologen. De vondst is van internationale betekenis. Het onderzoek wordt in 2026 voortgezet.

			Daarnaast heeft beekdalonderzoek opnieuw zijn waarde bewezen. Bij de herinrichting van diverse Drentse beekdalen zijn belangrijke archeologische vondsten gedaan.
7.01.15 Gebouwd erfgoed	Het Drents gebouwd erfgoed is beschikbaar of wordt beschikbaar gemaakt voor toekomstige generaties. We stimuleren behoud en herbestemming van karakteristiek bezit in Drenthe door middel van een subsidieregeling. Hiermee wordt (dreigende) leegstand en verval voorkomen. Extra aandacht komt er voor verduurzaming van monumentale gebouwen. We werken samen met partners naar een visie op de toekomst van monumentale gebouwen.		In 2025 is ruim € 1,4 miljoen aan subsidie verleend aan eigenaren van beschermde monumenten in Drenthe. Deze bijdragen zijn ingezet voor restauratie, verduurzaming en herbestemming van monumenten. Hiermee is een totale bouwinvestering van € 7,6 miljoen gerealiseerd. In totaal zijn 36 aanvragen ingediend, waarvan 24 zijn gehonoreerd. De overige 12 aanvragen konden niet worden toegekend vanwege het bereiken van het subsidieplafond. Naast subsidies zijn er vier laagrentende leningen verstrekt met een gezamenlijke waarde van € 1,6 miljoen. Ook deze leningen zijn bedoeld voor restauratie, verduurzaming en herbestemming van monumenten en zorgen voor een aanvullende bouwinvestering van € 5,1 miljoen. De leningen zijn verstrekt vanuit het Drents Monumentenfonds, dat wordt beheerd door het Nationaal Restauratiefonds. De provincie heeft in 2025 ook Drentse gemeenten ondersteund bij het opstellen van kerkenvisies. Daarnaast is in 2025 gewerkt aan een haalbaarheidsonderzoek naar de inzet van het depot voor historische bouwmaterialen als praktijkcentrum voor restauratie en bouwhistorie. Het centrum is bedoeld voor scholieren in het vmbo en havo/vwo, met als doel hen te enthousiasmeren voor een vervolgonderwijs in de restauratiebouw. Daarmee draagt het bij aan het terugdringen van het tekort aan vakmensen in de erfgoedsector. Tot slot is in 2025 stilgestaan bij een bijzonder jubileum: de provinciale monumentenzorg in Drenthe bestond 150 jaar. De Stichting Drents Monument heeft dit gevierd met een symposium en een tweedaagse erfgoed- en ambachtenexpo.
7.01.16 Streektaal	Het Drents is vanzelfsprekend onderdeel van ons erfgoed, onze cultuur en de verhalen van Drenthe. Het Huus van de Taol stimuleert en borgt het Drents met hun activiteiten en literaire producten. Het Drèents Liedtiesfestival stimuleert het schrijven, maken en promoten van Drentstalige muziek. Daarnaast werken we samen met de Nedersaksische overheden en het Ministerie van Binnenlandse Zaken aan de versterking van het Nedersaksisch.		In 2025 heeft het Huus van de Taol de activiteiten uit de structurele subsidie uitgevoerd volgens het vastgestelde programma van eisen. Naast de reguliere taken is de organisatie betrokken bij meerdere projecten die bijdragen aan de zichtbaarheid en ontwikkeling van de Drentse streektaal. Zo is in samenwerking met het onderwijsveld gewerkt aan het programma MOI (Meertalig Onderwijs in Grunnen en Drenthe), een initiatief dat voortkomt uit de Sociale Agenda van Nij Begun. Ook is de rol van het Huus van de Taol in het project 80 jaar vrijheid succesvol afgerond. In oktober 2025 organiseerde het Huus van de Taol het symposium 'Podium veur de Streektaol', gericht op het versterken van de positie van de streektaal in cultuur en samenleving. Het convenant Nedersaksisch is in 2025 geëvalueerd. De afronding en besluitvorming volgen in 2026.
7.01.17 Archieven	De schatten van het archief vertellen bijzondere Drentse verhalen door middel van publieksactiviteiten en educatie. Dit doen we door het ondersteunen van het Drents Archief, die met haar culturele en educatieve publieksactiviteiten de collectie van het archief voor iedereen beleefbaar maakt.		In 2025 heeft het Drents Archief zijn reguliere taken en activiteiten volgens planning uitgevoerd. Daarnaast is het onderzoek naar het slavernijverleden van Drenthe afgerond. De uitkomsten zijn gedeeld met het publiek via verschillende activiteiten, waaronder tijdens de viering van Keti Koti. Ook andere historische thema's kregen in 2025 aandacht, met publieksactiviteiten rondom: - het onderzoek 'Drentse soldaten in de Grande Armée'; - 100 jaar TT; - en 80 jaar vrijheid. Verder is gewerkt aan de uitbreiding en professionalisering van het platform Het Geheugen van Drenthe. Deze ontwikkeling wordt in 2026 voortgezet met inzet van het beschikbare projectbudget.
7.01.18 UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	De waarde en betekenis van de Koloniën van Weldadigheid als Werelderfgoed beschermen, uitdragen, monitoren en rapporteren. Als siteholder voor de Nederlandse sites Frederiksoord-Wilhelminaoord en Veenhuizen zijn we verantwoordelijk voor het beschermen en het uitdragen van de uitzonderlijke waarden conform de eisen van UNESCO (o.a. visievorming, marketing, website, beheertaken erfgoed, monitoring en rapporteren) en in samenwerking met partners in deze gebieden en met de co-siteholder voor de Vlaamse site		De provincie Drenthe vervult als siteholder een centrale rol in het beschermen, uitdragen en monitoren van de Werelderfgoedlocaties Frederiksoord-Wilhelminaoord en Veenhuizen. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met gemeenten, Rijkspartners en andere betrokken organisaties. Een belangrijk project is het Tienjarenplan Restauratie en Herbestemming Koloniën van Weldadigheid (2024-2034). In 2025 is gewerkt aan de restauratie van de Tuinbouwschool in Frederiksoord en van 14 dienstwoningen in Veenhuizen. Om uitvoering te kunnen geven aan het

	Wortel. Samen met partners uit het gebied werken we aan het ontwikkelen van de Koloniën van Weldadigheid.		tienjarenplan heeft het Rijk via de Regiodeal Noord-Drenthe 2026–2029 besloten de provinciale middelen van € 3 miljoen (gespreid over vier jaar) te cofinancieren met nog eens € 3 miljoen. In Frederiksoord is in 2025 de herbestemde tramloods geopend als expositieruimte en als locatie voor evenementen en horeca. Om kennis en bewustwording over werelderfgoed te vergroten zijn in 2025 diverse OUV-trainingen (Outstanding Universal Value) georganiseerd voor medewerkers van gemeenten, provincies en waterschappen. En er vonden onder meer trainingen plaats voor vergunningverleners en handhavers, voor managementteams en een herhaaltraining. In het kader van de Design Deal 2023–2025 werkten studenten aan ruimtelijke projecten in Veenhuizen. De provincie faciliteerde daarnaast de Rijksuniversiteit Groningen bij de uitvoering van zogenoemde Practice Labs in zowel Frederiksoord als Veenhuizen. De uitdaging en zichtbaarheid van het werelderfgoed zijn in 2025 versterkt via Marketing Drenthe, onder andere met wandel- en fietsroutes, sociale media en publieksprojecten zoals Muziek in het Monument. Ook is gewerkt aan een Gouden Boekje over de Koloniën van Weldadigheid, als onderdeel van de landelijke reeks werelderfgoedboeken voor jonge kinderen. In voorbereiding op het vijfjarig jubileum als UNESCO Werelderfgoed in 2026 is gewerkt aan het culturele programma Duurzame Reuring, dat in dat jaar uitgevoerd wordt. Niet alle onderdelen konden volledig volgens planning worden uitgevoerd. Het Lanenplan en de reguliere monitoring liepen vertraging op door een tijdelijk personeelstekort. Tot slot heeft Drenthe als actieve partner in het netwerk Werelderfgoed Nederland bijgedragen aan de ontwikkeling van gezamenlijke educatieprojecten voor alle dertien werelderfgoedlocaties, waaronder lesprogramma's bij de Gouden Boekjes-reeks.
7.01.19 De Hondsrug Unesco Global Geopark	Het aardkundig en cultuurhistorisch erfgoed van de Hondsrug wordt ingezet voor duurzame ontwikkeling van gebied samen met de inwoners en met bijzondere aandacht voor de (inter)nationale positie van het Geopark. We werken aan de ontwikkeling van het Geopark conform het jaarprogramma. Het provinciaal aandeel in het Masterplan 2022-2027 is uitgevoerd.		In 2025 stonden de werkzaamheden van Geopark de Hondsrug in het teken van vernieuwing en versterking van de publieksinfrastructuur. Er zijn meerdere belevingspunten gemoderniseerd, waarmee het verhaal van het landschap beter en aantrekkelijker toegankelijk is gemaakt voor bezoekers en inwoners. Daarnaast zijn nieuwe 'ambassadeurs' aan het Geopark verbonden: instellingen en ondernemers in de recreatieve en museale sector. Zij dragen actief het internationale geologische verhaal van de Hondsrug uit, lokaal vertaald naar zichtbare sporen in het landschap. Een belangrijk publieksproject was de realisatie van een reizende expositie, waarin het geologische verhaal van de Hondsrug op laagdrempelige wijze wordt verbonden met herkenbare lokale voorbeelden. In 2025 heeft Geopark de Hondsrug opnieuw een UNESCO-audit doorlopen. Deze heeft geleid tot een 'green card', wat betekent dat het Geopark de UNESCO-status voor de komende vier jaar mag behouden. Ook is in samenwerking met het Hunebedcentrum, Het Drentse Landschap en de provincie Drenthe gewerkt aan een masterplan voor een nieuw, gezamenlijk bezoekerscentrum/museum. Dit plan moet bijdragen aan een stevige positionering van het Geopark en een betere ontvangst van bezoekers. In 2025 vierde Geopark de Hondsrug tevens dat het tien jaar de UNESCO-status draagt. Deze mijlpaal is aangegrepen om de zichtbaarheid van het Geopark te vergroten en vooruit te kijken naar de toekomst. De ambities en ontwikkelrichtingen voor de komende jaren worden vastgelegd in het nieuwe masterplan.
7.01.20 Instrumentarium en monitoring	Verschillende instrumenten zetten wij in om onze beleidsdoelen te bereiken. Dit doen we door o.a. het uitreiken van een culturele prijs een keer in de twee jaar, de subsidieregelingen voor o.a. incidentele culturele projecten en meerjarige initiatieven en de adviezen van de Provinciale Adviescommissie Cultuur. Daarnaast zetten we in op monitoring via de P&C-cyclus, de landelijke monitors en gerichte onderzoeken op thema's.		Voor de totstandkoming van de cultuurnota 2025-2028 is in opdracht van de provincie een monitor uitgevoerd door Berenschot. De cultuurnota is vóór de zomer van 2024 door Provinciale Staten vastgesteld. Vanaf 2026 wanneer ten minste één jaar van de huidige cultuurperiode is verstreken, wordt het vervolg van de monitor opgepakt.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		25.112.053	25.571.123	23.770.609	1.800.514
	Doelstelling 7.01.01 Samenwerking	1.913.733	2.247.066	2.119.791	127.275
	Doelstelling 7.01.02 Cultuureducatie	1.945.517	1.939.704	1.939.704	0
	Doelstelling 7.01.03 Cultuurparticipatie	423.341	573.341	576.189	-2.848
	Doelstelling 7.01.04 Talentontwikkeling	423.418	643.918	650.842	-6.924
	Doelstelling 7.01.05 Bibliotheken	2.781.882	2.806.882	2.831.882	-25.000
	Doelstelling 7.01.06 Musea	9.250.676	8.601.255	7.242.759	1.358.496
	Doelstelling 7.01.07 Podiumkunsten	681.414	681.414	652.642	28.772
	Doelstelling 7.01.08 Beeldende kunst	271.837	246.837	246.837	0
	Doelstelling 7.01.09 Film	50.000	50.000	50.000	0
	Doelstelling 7.01.10 Architectuur	26.632	26.632	26.632	0
	Doelstelling 7.01.11 Evenementen	530.000	380.000	371.560	8.440
	Doelstelling 7.01.12 Festivals	338.071	297.611	291.298	6.313
	Doelstelling 7.01.13 Cultuurhistorie	175.000	175.000	184.966	-9.966
	Doelstelling 7.01.14 Archeologie	280.000	254.840	290.669	-35.829
	Doelstelling 7.01.15 Gebouwd erfgoed	2.386.696	2.435.787	2.341.087	94.700
	Doelstelling 7.01.16 Streektaal	541.101	541.101	525.393	15.708
	Doelstelling 7.01.17 Archieven	652.295	652.295	630.330	21.965
	Doelstelling 7.01.18 UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	1.062.500	1.612.500	1.428.944	183.556
	Doelstelling 7.01.19 De Hondsrug Unesco Global Geopark	234.939	234.939	234.939	0
	Doelstelling 7.01.20 Instrumentarium en monitoring	1.143.001	1.170.001	1.134.146	35.855
Baten		-114.000	-179.000	-160.500	-18.500
	Doelstelling 7.01.05 Bibliotheken	-114.000	-139.000	-145.500	6.500
	Doelstelling 7.01.18 UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	0	-40.000	-15.000	-25.000
Saldo		24.998.053	25.392.123	23.610.109	1.782.014

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 7.02 Sociaal Drenthe voor iedereen

Inleiding

De provincie Drenthe zet zich met de Sociale Agenda 2024-2029 in om voor Drentse inwoners positieve impact te maken op grote maatschappelijke vraagstukken en zo de brede welvaart in Drenthe te versterken. De opgaven zijn gegroepeerd rondom vier thema's: naoberschap, bestaanszekerheid, gezondheid en inclusie en diversiteit. Voor de uitvoering van deze doelen werken wij samen met Drentse gemeenten, maatschappelijke partners en regionale programma's, zoals de regiodeals en Nij Begun.

Naoberschap

In 2025 is ingezet op het versterken van gemeenschapskracht en verbondenheid in dorpen en wijken. Via de Subsidieregeling Bewonersinitiatieven zijn inwoners ondersteund bij het realiseren van plannen voor ontmoeting, leefbaarheid en zorg voor elkaar. Daarnaast is gewerkt aan toekomstbestendige dorpsvoorzieningen door ondersteuning van dorpshuizen, de inzet van de Dorpskrachtscan en de openstelling van het Dorpsvernieuwingsfonds, waarmee dorpen via gemeenten zelf kunnen investeren in vernieuwing. Dit geeft inwoners meer mogelijkheden om samen hun dorp of wijk leefbaar te houden.

Bestaanszekerheid

De inzet binnen bestaanszekerheid richtte zich op het verminderen van armoede en het vergroten van gelijke kansen. Met een regiocoördinator bestaanszekerheid is de regionale samenwerking tussen gemeenten versterkt, waardoor kennis en effectieve aanpakken breder zijn toegepast. Daarnaast zijn programma's voor kansengelijkheid en talentontwikkeling ondersteund, zoals Kansen voor Kinderen, Jong Hoogeteven, het Drents Netwerk voor het Jonge Kind, het Plusklas-programma en Schakel en oriëntatie. Ook is gewerkt aan de Strategische Gelijke Kansen Agenda 2.0. Voor inwoners betekent dit dat meer kinderen en jongeren extra kansen krijgen om mee te doen en zich te ontwikkelen en dat ondersteuning bij leren en basisvaardigheden beter beschikbaar en afgestemd wordt.

Gezondheid

In 2025 is gewerkt aan het bevorderen van gezondheid en welzijn via de samenwerking binnen de Gezonde Marke, inclusief de inzet van een regiocoördinator en afstemming rond het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Er is bijgedragen aan het basisaanbod Kansrijke Start, een pilot met wandelcoaches bij mentale kwetsbaarheid, het convenant Dementievriendelijk Drenthe en de inzet van casemanagers dementie. Daarnaast is ingezet op het versterken van Zorgzame Gemeenschappen. Voor inwoners betekent dit meer aandacht voor preventie, mentale gezondheid en ondersteuning dichtbij huis.

Inclusie en diversiteit

Binnen dit thema is ingezet op sociale veiligheid, acceptatie en gelijke kansen. De provincie ondersteunde onder meer Veilige School Drenthe, het project De Veilige Kleedkamer, de Subsidieregeling Regenboogprojecten en de inzet van de Regenboogambassadeur. Ook is bijgedragen aan het ondertitelen van nieuwsuitzendingen door RTV Drenthe, een pilot voor nieuwkomers en statushouders in Assen en activiteiten in het kader van 80 jaar vrijheid. Met het door Provinciale Staten aangenomen amendement voor een meerjarige pilot tegen intieme terreur en femicide is een belangrijke stap gezet richting betere signalering en preventie. Dit draagt bij aan een veiliger en inclusiever Drenthe waarin iedereen mee kan doen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
7.02.01 Sociale Agenda algemeen	Vanuit de Sociale Agenda leveren we een bijdrage aan de sociale opgaven en daarmee de Brede welvaart in Drenthe. Om dit in de regio te verbeteren leggen we daarom zoveel mogelijk verbinding met de regionale programma's Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe (2024-2027), Regio Deal Zwolle (2024-2027) en Nij Begun Sociale Agenda. Ook vanuit andere beleidsterreinen van de provincie kijken we naar slimme koppelingen, zoals wonen, onderwijs, sport en bewegen, openbaar vervoer, energie, cultuur en landelijk gebied. Bij de uitvoering van de Sociale Agenda worden we structureel ondersteund door de steunorganisaties BOKD, CMO STAMM en Zorgbelang Drenthe. Vanuit ieders expertise		In 2025 is met de Sociale Agenda een bijdrage geleverd aan het versterken van de brede welvaart in Drenthe, onder meer door inzet op kennisontwikkeling, netwerkvorming en vernieuwende programma's. De boekjaarinstellingen CMO STAMM, Zorgbelang Drenthe en het Breed Overleg Kleine Dorpen (BOKD) vervulden hierin een centrale rol. In 2025 publiceerde CMO STAMM/Trendbureau Drenthe onder meer de Brede Welvaart Monitor Drenthe en werd onderzoek uitgevoerd naar de mentale gezondheid van jongeren. BOKD droeg in het kader van het 50-jarig jubileum bij aan het uitvoeren van dorpskrachtscans ter ondersteuning van de leefbaarheid in dorpen. Zorgbelang Drenthe was actief betrokken bij het versterken van inwonersparticipatie binnen het netwerk Gezonde

	leveren ze jaarlijks een integrale bijdrage aan de doelen van de Sociale Agenda. Onze inzet: - We zijn aangesloten bij de regionale programma's Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe, Regio Deal Zwolle en Nij Begun Sociale Agenda; - Met onze provinciale steunorganisaties BOKD, CMO STAMM/Trendbureau Drenthe en Zorgbelang Drenthe ondersteunen wij inwoners, gemeenten en maatschappelijke organisaties met o.a. advies en onderzoek.		Marke en bij de zorgtransformatie. In 2025 is tevens invulling gegeven aan verschillende moties van Provinciale Staten, waaronder moties over de ondersteuning van voedselbanken, de Week van Respect en de aanpak van femicide. Tot slot is ingezet op samenhang en afstemming met regionale programma's, waaronder de Sociale Agenda van Nij Begun en de Regio Deals Zuidoost-Drenthe, Zwolle en Noord-Drenthe.
7.02.02 Naoberschap: behouden en versterken	We streven naar sterke lokale gemeenschappen, waarin inwoners samen met maatschappelijke (steun)organisaties en overheden een prettige en leefbare omgeving creëren. Dit doen we binnen de provincie met andere beleidsvelden, en buiten de provincie met diverse bewonersinitiatieven, de dorpscontactambtenaren van onze Drentse gemeenten, en onze maatschappelijke steunorganisaties. Onze doelen: - Versterken ondersteuning vrijwilligers en bewonersinitiatieven; - Meer structurele inbreng van bewoners in beleid; - Overheden participeren meer in initiatieven van inwoners. Onze inzet: - Met de Subsidieregeling Bewonersinitiatieven willen we in samenwerking met gemeenten bewonersinitiatieven ondersteunen die een bijdragen leveren aan Naoberschap en/of Gezondheid in wijken, buurten en dorpen in Drenthe; - We ondersteunen de functieverbreding van de dorpshuizen; - Met Hét compliment van Drenthe waarderen we de inzet van vrijwilligers; - We evalueren de ondersteuning van het Kennisnetwerk Krachtig Noord Nederland (KKNN), een netwerk van 1400 professionals die werken aan vraagstukken rond demografische veranderingen en leefbaarheid in kleine kernen;; - Met de Subsidieregeling Podium Platteland stimuleren we initiatieven op het snijvlak van cultuur en sociaal; - We ontwikkelen en provinciale (domeinoverstijgende) ondersteuningsstructuur voor vrijwilligers en bewonersinitiatieven; - We verkennen hoe overheden en instellingen beter kunnen inspelen op bewonersinitiatieven; - Met het innovatiebudget programma's stimuleren die een substantiële bijdrage leveren aan de doelen van het thema Naoberschap.		In 2025 is binnen het thema naoberschap ingezet op het versterken van verbondenheid, gemeenschapskracht en de sociale infrastructuur in dorpen. Via de subsidieregeling Bewonersinitiatieven zijn inwoners ondersteund bij het ontwikkelen van gezamenlijke plannen die bijdragen aan sociale samenhang. Deze inzet is verbonden met de doorontwikkeling van dorpshuizen, waarbij samen met partners is gewerkt aan functieverbreding en toekomstbestendige ontmoetingsplekken als dragende structuur voor dorpsleven en samenwerking. Ter versterking van dorpskracht is in 2025, ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van BOKD, de Dorpskrachtscan gestart. Deze scan ondersteunt dorpen bij het in beeld brengen van opgaven, kwaliteiten en ontwikkelrichting en helpt gemeenschappen bij het formuleren van een gezamenlijke koers. Daarnaast is eind 2025 het Dorpsvernieuwingfonds opengesteld, dat dorpen extra mogelijkheden biedt om vernieuwingen en investeringen te financieren, passend bij hun eigen visie en ambities. Voor zowel de Dorpskrachtscan als het Dorpsvernieuwingfonds is procesbegeleiding ingezet via BOKD, aangevuld met expertise van CMO STAMM, zodat dorpen zijn ondersteund bij participatie, planvorming en uitvoering. Daarnaast is bijgedragen aan het kennisnetwerk KKNN en is de Leerstoel Bevolkingsdaling Noord-Nederland in 2025 met één jaar verlengd, waarmee actuele kennis over demografische ontwikkelingen beschikbaar is gehouden ter ondersteuning van beleidsvorming en lokale keuzes. De vrijwilligers in Drenthe zijn via het Compliment van Drenthe in het zonnetje gezet, met als winnaar Stichting Sweelpop uit Zweeloo.
7.02.03 Bestaanszekerheid: basis voor gelijke kansen	Het versterken van bestaanszekerheid van inwoners vraagt om een integrale aanpak op alle niveaus en is dan ook een rode draad in ons provinciale beleid (wonen, energie, zorg en openbaar vervoer). We werken samen met de Drentse gemeenten aan de doorbraken en blijvende verbeteringen die nodig zijn voor deze integrale aanpak van bestaanszekerheid. Binnen de Sociale Agenda ligt de focus op een goede toekomst voor kinderen en het doorbreken van vicieuze cirkels. Onze doelen: - Verminderen van armoede; - Verbeteren van kansengelijkheid in het onderwijs; - Verminderen van laaggeletterdheid en versterken van basisvaardigheden; - Stimuleren van talentontwikkeling bij jongeren. Onze inzet: - We stimuleren en faciliteren de Gelijke Kansen Agenda Drenthe; - We verkennen de voortzetting van de bovenlokale samenwerking met Kansrijke Start;		In 2025 zijn de middelen binnen het thema bestaanszekerheid ingezet op de drie subthema's armoede, kansengelijkheid en talentontwikkeling, en laaggeletterdheid. Op armoede is ingezet op het versterken van regionale samenwerking door inzet van de regiocoördinator bestaanszekerheid, waarmee de in eerdere jaren opgebouwde kennis, netwerken en effectieve aanpakken breder zijn toegepast en meer gemeenten en inwoners zijn bereikt. Voor kansengelijkheid en talentontwikkeling zijn middelen ingezet voor programma's met regionale meerwaarde. Zo is de aanpak Kansen voor Kinderen uitgerold naar Assen en Midden-Drenthe, is Jong Hoogeveen uitgebreid en zijn initiatieven ondersteund om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan, zoals het Plusklas-programma en het traject Schakel en oriëntatie. Voor het vergroten van kansengelijkheid is de doorontwikkeling en uitrol van het Drents netwerk van het Jonge Kind met subsidie mogelijk gemaakt. Daarnaast is samen met gemeenten en het Drentse onderwijsveld gewerkt aan de ontwikkeling en start van de Strategische Gelijke Kansen Agenda 2.0. Voor laaggeletterdheid stond 2025 in het teken van heroriëntatie, in samenwerking met onder andere het

	- Onderzoek en kennisdeling rondom armoede, onderwijs en laaggeletterdheid stimuleren we; - Het Bondgenootschap voor een geletterd Drenthe ondersteunen we; - Aan het bovenlokale netwerk van de kansencoach-aanpak en soortgelijke aanpakken leveren we een bijdrage; - De samenwerking en afstemming met onze partners in het onderwijsveld en de Drentse gemeenten blijven we voortzetten; - De Alliantie van Kracht gaan we meerjarig ondersteunen; - Samen met Drentse gemeenten dragen we bij aan de uitvoerings- en implementatiekracht die nodig is om doorbraken te realiseren bij de Drenthe-brede aanpak om armoede structureel en fundamenteel te verminderen; - Drentse gemeenten helpen we bij hun lobby richting Den Haag; - Initiatieven die bijdragen aan een (digitaal) geletterd Drenthe stimuleren we; - Met het innovatiebudget ondersteunen we programma's die een substantiële bijdrage leveren aan de doelen van het thema Bestaanszekerheid.		Bondgenootschap voor een Geletterd Drenthe is gewerkt aan een nieuw plan om effectieve aanpakken op basisvaardigheden via een kwartiermaker breed uit te rollen. In de uitvoering is waar mogelijk samenhang aangebracht tussen innovatiebudgetten en structurele subsidies, waarbij kennis en ervaring vanuit onder meer de Alliantie van Kracht en CMO STAMM/Trendbureau Drenthe is benut.
7.02.04 Gezondheid: preventie en bereikbare zorg voor iedereen	Om de zorg voor iedereen toegankelijk en betaalbaar te houden is een andere kijk op gezondheid nodig. We moeten transformeren! Op de lange termijn streven we naar een gezond Drenthe waarin elke inwoner toegang heeft tot goede, toegankelijke en betaalbare zorg en ondersteuning. Bijzondere aandacht heeft de fysieke en mentale gezondheid van jongeren. Bij de provinciale inzet zoeken we zoveel mogelijk aansluiting bij de landelijke programma's GALA, WOZO en IZA. Onze doelen: - Inwoners leven langer in goede gezondheid en hebben toegang tot betaalbare zorg; - Alle inwoners van Drenthe hebben gelijke kansen op passende zorg; - In 2027, bij de uitkomst van de volgende gezondheidsmonitor, is het percentage Drentse jongeren dat zich gezond voelt substantieel gestegen. Onze inzet: - We zetten in op het programma Drenthe Samen Gezond in Beweging; - Domein Overstijgende Samenwerking (DOS) in Drenthe stimuleren we; - Via de Drentse Gezondheidstafel, waar we initiatiefnemer/facilitator van zijn, zetten we in op gezamenlijke lobby richting het Rijk; - Hartveilig Drenthe ondersteunen we; - We zetten in op initiatieven die mentale gezondheid, specifiek voor jeugd, bevorderen zoals een verkenning naar een verbrede inzet van de STORM aanpak; - Kennisdeling en agendering via het Drents Platform Mantelzorg blijven we doen; - Samen met partners uitvoering geven aan het ondertekende Convenant Dementievriendelijk Drenthe 2023-2026; - Als partner van De Gezonde Marke leveren we een bijdrage aan de gestelde ambities in het Integraal Zorgakkoord; - Met de subsidieregeling Bewonersinitiatieven ondersteunen we in samenwerking met gemeenten bewonersinitiatieven die een bijdrage leveren aan Naoberschap en/of Gezondheid in wijken, buurten en dorpen in Drenthe; - Met het innovatiebudget ondersteunen we programma's die een substantiële bijdrage leveren aan de doelen van het thema Gezondheid.		In 2025 bleef de provincie Drenthe nauw aangesloten bij het netwerk Gezonde Marke, waarin inwoners, gemeenten, provincie, zorgverzekeraar en zorg- en welzijnsorganisaties samenwerken aan meer gezonde jaren voor kwetsbare Drenten, meer welzijn en gelijke kansen op passende zorg. De provinciale inzet bestond uit het faciliteren van een regiocoördinator die zorgde voor afstemming tussen gemeenten, provincie en Rijk over de Gezonde Marke en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Om gelijke kansen op welzijn en gezondheid te versterken is subsidie verstrekt voor de provinciale uitrol van het basisaanbod Kansrijke Start, zodat een uniform aanbod beschikbaar is ongeacht waar een kind opgroeit. Daarnaast is ingespeeld op mentale kwetsbaarheid bij volwassenen door het subsidiëren van een pilot met wandelcoaches als laagdrempelige aanvulling op het bestaande zorgaanbod. Voor ouderen is ondersteuning verleend aan het convenant Dementievriendelijk Drenthe en aan de inzet van casemanagers dementie. De kracht van inwoners is benut via de subsidieregeling Bewonersinitiatieven, waarmee in 2025 twaalf initiatieven op het gebied van gezondheid zijn ondersteund. Daarnaast is ingezet op het stimuleren van Zorgzame Gemeenschappen. Ter voorbereiding op de invoering van de Wet DOS per 1 januari 2026 is hiervoor aanvullend een adviseur Zorgzame Gemeenschappen ondersteund.
7.02.05 Inclusie & Diversiteit: Niemand is gelijk, maar iedereen is gelijkwaardig	We streven naar een inclusieve samenleving waarin iedereen welkom is, iedereen meedoet en iedereen erbij hoort. Met respect voor elkaar. Niet iedereen is gelijk, maar wel gelijkwaardig.		In 2025 is binnen het thema inclusie en diversiteit ingezet op het bevorderen van sociale veiligheid, gelijke kansen en acceptatie. De provincie heeft de voorbereidingsfase van Veilige School Drenthe ondersteund om sociale veiligheid en inclusie in het onderwijs te versterken. Daarnaast is het project De

Ons doel: - Versterken van een inclusieve samenleving. Onze inzet: - We continueren de inzet van de Drentse Adviesraad Inclusie (DAR); - De wereldwijde campagne Orange the World tegen geweld tegen vrouwen blijven we ondersteunen; - De inzet van de Regenboogambassadeur continueren we; - Met de subsidieregeling Regenboogprojecten stimuleren we activiteiten die een bijdrage leveren aan het versterken van de maatschappelijke positie van LHBTIQA+-inwoners in Drenthe; - We organiseren kennis- en leerbijeenkomsten rondom inclusie en toegankelijkheid; - We maken ondertiteling van de tv-nieuwsuitzendingen van Drenthe Nu mogelijk; - We ondersteunen en faciliteren de Drentse gemeenten bij het ontwikkelen van duurzaam Drents inclusiebeleid; - Initiatieven die een bijdrage leveren aan een inclusievere en toegankelijker samenleving in Drenthe stimuleren we; - Initiatieven in het kader van 80 jaar vrijheid bevorderen we; - We ondersteunen initiatieven gericht op nieuwkomers en statushouders die integratie in de samenleving en begeleiding naar werk bevorderen; - Met het innovatiebudget programma's ondersteunen die een substantiële bijdrage leveren aan de doelen van het thema Inclusie & Diversiteit.	Veilige Kleedkamer ondersteund, dat bijdraagt aan een veilig en inclusief sportklimaat. Op het terrein van integratie is een pilot voor nieuwkomers en statushouders in Assen ondersteund, gericht op betere participatie en toeleiding naar werk. Via de Subsidieregeling Regenboogprojecten zijn zeven initiatieven gefinancierd die bijdragen aan zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van lhbtq+-personen. Ook is opnieuw ondersteuning verleend aan de Regenboogambassadeur van Drenthe, die in 2025 een prominente rol vervulde in het agenderen van inclusie en diversiteit, onder meer met de publicatie en presentatie van het boek Kleuren van gelijkheid tijdens de Drentse Regenboogweek. RTV Drenthe is ondersteund bij het ondertitelen van de dagelijkse nieuwsuitzendingen. Ook is vanuit de Sociale Agenda bijgedragen aan activiteiten in het kader van 80 jaar vrijheid. Tot slot hebben Provinciale Staten in november 2025 een amendement aangenomen, waarmee € 750.000,- is vrijgemaakt voor een driejarige pilot (2026–2028) voor een nieuw steunpunt tegen intieme terreur en femicide. Deze pilot richt zich op het eerder herkennen van signalen en het versterken van preventie, in aansluiting op het landelijke beleid tegen geweld tegen vrouwen.

Welke feiten en cijfers zijn er?

- Over het algemeen zijn veel Drenten tevreden met het leven en kent onze provincie relatief hoge cijfers als het gaat om welzijn, gevoel van saamhorigheid, sociale contacten en onderling vertrouwen. Toch zijn er verschillen die vragen om ongelijk investeren voor gelijke kansen: niet overal en voor alle inwoners is dit de realiteit. Zo kent Zuidoost-Drenthe relatief een grotere uitdaging als het gaat om generatiearmoede, laaggeletterdheid en de gezondheid van inwoners.
- Drenten blijven positief over de leefbaarheid van hun woonomgeving. Uit onderzoek van het Drents Panel blijkt dat 82% van de inwoners zich thuis voelt in het eigen dorp of wijk. Ook zijn ze over het algemeen tevreden over hun leven, woonomgeving, sociale contacten, onderling vertrouwen en het gevoel van veiligheid.
- In Drenthe verricht 53% van de inwoners vrijwilligerswerk. Dit percentage ligt boven het landelijke gemiddelde van 49%.
- Bijna 60.000 huishoudens (16%) in Drenthe hebben financiële problemen en hebben moeite om rond te komen. Onder hen hebben 16.000 inwoners te maken met problematische schulden.
- Veel huishoudens in Drenthe maken gebruik van meerdere sociale- of financiële steunmaatregelen, zoals een bijstandsuitkering, jeugdhulp, persoonlijke begeleiding, hulp bij het huishouden of schuldhulpverlening. Ongeveer 26.000 huishoudens (116 per 1.000 huishoudens) in Drenthe gebruiken twee of meer van deze voorzieningen om in hun basisbehoeften te voorzien.
- In Drenthe heeft 57% van de volwassen inwoners (2022) overgewicht, waarvan 19% ernstig overgewicht (obesitas). Dit is het hoogste percentage van alle provincies en boven het landelijk gemiddelde van 50%. Toch ervaart 70% van de volwassen Drenten de eigen gezondheid als (zeer) goed, wat gelijk is aan het landelijk gemiddelde.
- De gemiddelde afstand tot zorgvoorzieningen is in Drenthe met 5,7 km langer dan het landelijk gemiddelde van 4,3 km. Vijf procent van de inwoners ervaart problemen met het bereiken van de huisarts.

- Uit recent onderzoek blijkt dat vier op de vijf inwoners van Groningen en Drenthe discriminatie opmerkt. Eén op de tien inwoners geeft aan in het afgelopen jaar zelf gediscrimineerd te zijn. Slechts 15% van de Drenten die gediscrimineerd is, heeft hier een officiële melding van gemaakt.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

7.02 Sociaal Drenthe voor iedereen		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		5.054.751	4.992.934	4.732.550	260.384
	Doelstelling 7.02.01 Sociale Agenda algemeen	2.365.414	2.455.404	2.398.825	56.579
	Doelstelling 7.02.02 Naoberschap: behouden en versterken	1.051.000	901.000	793.033	107.967
	Doelstelling 7.02.03 Bestaanszekerheid: basis voor gelijke kansen	651.807	650.000	624.658	25.342
	Doelstelling 7.02.04 Gezondheid: preventie en bereikbare zorg voor iedereen	590.000	590.000	568.202	21.798
	Doelstelling 7.02.05 Inclusie & Diversiteit: Niemand is gelijk, maar iedereen is gelijkwaardig	396.530	396.530	347.832	48.698
Saldo		5.054.751	4.992.934	4.732.550	260.384

Ontwikkelingen

Het blijft ook in de komende jaren van groot belang om te werken aan een sociaal en levendig Drenthe. De maatschappelijke opgaven in de provincie volgen elkaar in hoog tempo op. Als provincie anticiperen wij op een toenemende vraag naar ondersteuning op verschillende terreinen. Hieronder worden enkele belangrijke ontwikkelingen geschetst, zonder volledig te zijn:

- **Mentale gezondheid van jongeren onder druk:** veel jongeren ervaren of signaleren mentale problemen, terwijl een groot deel hierover niet praat. Dit vergroot de behoefte aan laagdrempelige voorzieningen en regionale samenwerking om passende ondersteuning toegankelijk te maken.
- **Dubbele vergrijzing en dementie:** het aandeel 65-plussers in Drenthe neemt sterk toe. Het aantal mensen met dementie zal de komende decennia verdubbelen. Dit leidt tot een groeiende vraag naar zorg, mantelzorg en sociale ondersteuning om ouderen actief te laten deelnemen aan de samenleving.
- **Huisartsenzorg onder druk:** vergrijzing en personeelstekorten zetten de toegankelijkheid van de huisartsenzorg onder druk, vooral in landelijke gebieden. Dit vraagt om betere afstemming tussen zorg en welzijn en versterking van preventie en ondersteuning dichtbij huis.
- **Toenemende druk op sociale voorzieningen:** regionale programma's zoals Nij Begun en de Regio Deals dragen bij aan het aanpakken van sociale vraagstukken, maar rijksbezuinigingen en stijgende zorgkosten beperken de financiële ruimte. Dit onderstreept de noodzaak van regionale samenwerking en het slim bundelen van middelen.

Beleidsopgave: 7.03 Sport en Bewegen stimuleren

Inleiding

In 2025 heeft de provincie via subsidies tal van sportevenementen ondersteund. Dit gebeurde zowel in de breedtesport via de regeling sportevenementen als op het gebied van topsport. Een hoogtepunt was de terugkeer van de Tour of Holland met een succesvolle etappe in Drenthe inclusief finish op de VAM-berg. Het programma Drenthe Beweegt kreeg een vervolg en loopt ook door in 2026. Daarnaast is een motie aangenomen om de gemeente Assen een subsidie van € 2,5 miljoen te verlenen voor de realisatie van een tunnelijsbaan.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
7.03.01 Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten	Via SportDrenthe, Topsport Noord en d.m.v. (incidentele) subsidies ondersteunen en verbinden wij het netwerk van sportorganisaties. We zorgen voor kennisdeling en inspiratie.		SportDrenthe en Topsport Noord hebben een subsidie ontvangen en hun taken uitgevoerd zoals vastgelegd in het jaarplan.
7.03.02 Sportvoorzieningen voor iedereen	We richten ons op sportevenementen met een bovenlokaal karakter. Daarnaast erkennen wij de meerwaarde van incidentele en/of unieke topsportevenementen en zoeken wij naar kansen als aanvulling op en ter versterking van de reguliere evenementen. Bovendien staan wij m.b.t. sportvoorzieningen open voor initiatieven met een bovenlokaal karakter.		Naar aanleiding van een motie in juli 2025 is € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld aan het TT Circuit voor het project 'Finishing Touch'.

Welke feiten en cijfers zijn er?

De Sport en beweegmonitor Drenthe geeft inzicht in hoe actief inwoners van de provincie zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in drie doelgroepen: volwassenen en ouderen, jongvolwassenen en jeugd. De monitor geeft per doelgroep en per gemeente inzicht in hoe vaak mensen sporten in relatie tot de landelijke beweegrichtlijn en trends over de periode 2021-2024: [Sport- en beweegmonitor - Trendbureau Drenthe](#).

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

7.03 Sport en Bewegen stimuleren		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershill
Lasten		812.195	2.973.734	2.697.816	275.918
	Doelstelling 7.03.01 Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten	812.195	2.973.734	2.697.816	275.918
Saldo		812.195	2.973.734	2.697.816	275.918

Ontwikkelingen

Samen met Drentse gemeenten is in 2025 een verkenning gestart naar de mogelijkheid om de Special Olympics in 2028 in Drenthe te organiseren. In het voorjaar van 2026 moet duidelijk worden of dit haalbaar is.

Programma 7 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe	22.636.905	25.112.053	25.571.123	23.770.609	1.800.514
	7.02 Sociaal Drenthe voor iedereen	4.494.207	5.054.751	4.992.934	4.732.550	260.384
	7.03 Sport en Bewegen stimuleren	1.178.385	812.195	2.973.734	2.697.816	275.918
	Totaal Lasten	28.309.498	30.978.999	33.537.791	31.200.975	2.336.816
Baten						
	7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe	-491.900	-114.000	-179.000	-160.500	-18.500
	Totaal Baten	-491.900	-114.000	-179.000	-160.500	-18.500
	Totaal programma	27.817.598	30.864.999	33.358.791	31.040.475	2.318.316

Toelichting	
Saldo Programma	2.318.316
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	-632.500
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	51.274
Totaal verrekend met reserves	-581.226
Resultaat programma na bestemming reserves	1.737.090

Lasten

Beleidsopgave: 7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe

De totale afwijking betreft een voordeel van € 1.800.514,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 7.01.01 Samenwerking

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 127.275,--.

Cultuurbeleid noordelijk niveau

Door een hogere bijdrage aan het programma We the North is er een nadeel op dit budget van € 13.067,--.

OCW – Versterking van de regionale culturele infrastructuur

Het voordeel bedraagt € 140.333,--. Het Rijk heeft vanaf 2025 gedurende vier jaar (2025-2028) jaarlijks € 333.000,-- beschikbaar gesteld voor verbreding en vernieuwing van de culturele infrastructuur. Dit bedrag is verdeeld over tien instellingen. Het doel van deze rijksuitkering is om instellingen met de potentie om door te groeien naar organisaties van landelijk belang (en in aanmerking te komen voor subsidie van nationale fondsen) in staat te stellen om in vier jaar een inhoudelijke en organisatorische opbouw te realiseren.

Hiervoor is een meerjarig bestedingsvoorstel opgesteld, waarbij de middelen zijn verdeeld over de jaren 2025–2028. In het eerste jaar, 2025, ligt de gemiddelde besteding lager dan in de daaropvolgende jaren. Dit komt door de korte doorlooptijd: de middelen zijn in mei beschikbaar gesteld via de meicirculaire en in september door GS verdeeld. Daarnaast hadden instellingen tijd nodig voor hun planvorming.

Door deze meerjarige aanpak is de feitelijke besteding in 2025 lager dan begroot. Wij stellen daarom voor om het resterende bedrag van € 140.333,-- over te hevelen naar 2026, zodat het programma volgens de meerjarige opzet kan worden uitgevoerd.

Het overige verschil betreft een kleine afwijking op het budget toegankelijkheid en spreiding openbare bibliotheken.

Doelstelling 7.01.06 Musea

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 1.358.496,--.

Culturele investeringen

Betreft een nadeel van € 86.460,-- als gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar, aangevuld met een nadeel voortvloeiend uit een in 2024 verstrekte subsidie waarvan de werkzaamheden pas in 2025 zijn aangevangen en de kosten derhalve boekhoudkundig in 2025 zijn verwerkt.

Musea

Het voordeel bedraagt € 37.456,--. Dit voordeel bestaat uit meerdere onderdelen. Een bedrag van € 24.859,-- betreft een boekhoudkundige verschuiving als gevolg van de afwikkeling van een in 2024 verstrekte subsidie. Daarnaast is sprake van een hogere realisatie op de subsidiebijdrage aan Marketing Drenthe van circa € 25.000,--. Het resterende voordeel betreft de vrijval van de subsidie aan het Veenpark van circa € 70.000,--, zoals eerder met uw Staten is gecommuniceerd. Het resterende verschil betreft enkele kleinere afwijkingen.

Instandhoudingsbudget Cultuur

Het voordeel bedraagt € 200.000,--. Dit betreft middelen die waren geraamd voor de aankoop van het land-art kunstwerk Broken Circle Spiral Hill van Robert Smithson, gelegen in de gemeente Emmen. De aankoop was voorzien in 2025, maar kon door externe ontwikkelingen niet worden gerealiseerd. Als gevolg hiervan heeft in 2025 geen besteding plaatsgevonden.

De provincie blijft in gesprek met partijen over de toekomst van het kunstwerk, met het oog op instandhouding en doorontwikkeling. Deze gesprekken zijn gericht op vervolgstappen in 2026. Dit heeft echter geen financiële doorwerking gehad in 2025, waardoor het geraamde bedrag in dit jaar niet is besteed en een voordeel is ontstaan.

Toekomstplan Drents Museum De Buitenplaats

Binnen het Toekomstplan Drents Museum De Buitenplaats is een (technisch) voordeel ontstaan van € 407.500,--. Uit de voortgangsrapportage van Drents Museum De Buitenplaats blijkt dat de voortgang van de investering lager is dan gepland. Hierdoor wordt de lastneming voor deze grote subsidie € 407.500,-- lager dan begroot. Dit verschil wordt gestort in de Reserve verstrekte subsidies ter dekking van de lastneming in de komende jaren.

Grote investeringen musea

Binnen het onderdeel Grote investeringen musea is een voordeel van € 800.000,--. In 2025 is gewerkt aan de voorbereiding van toekomstplannen voor het Hunebedcentrum (in samenwerking met Geopark De Hondsrug en Het Drents Landschap), het Gevangenis­museum Veenhuizen en het Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Omdat deze plannen zich nog in de uitwerkingsfase bevinden, zijn in 2025 nog geen uitgaven gerealiseerd. De uitvoering vindt naar verwachting plaats vanaf 2026. Wij verzoeken om het resterende bedrag over te hevelen naar 2026.

Doelstelling 7.01.15 Gebouwd erfgoed

Betreft een voordeel van € 94.700,--. Dit bestaat deels uit een voordeel van € 48.625,-- als gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar. Daarnaast is sprake van een voordeel doordat in 2025 een onjuiste aanpassing is gedaan in de raming voor ontwikkeling cultureel erfgoed.

Doelstelling 7.01.18 UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid

Ontwikkeling Veenhuizen

Binnen dit onderdeel is een voordeel van € 25.000,-- gerealiseerd. Dit betreft de vrijval van een subsidieregeling die via het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) liep.

Siteholderschap

Binnen dit onderdeel is een nadeel van € 22.339,-- ontstaan. Dit hangt voornamelijk samen met verplichtingen die in 2024 zijn aangegaan, maar waarvan de werkzaamheden pas in 2025 zijn uitgevoerd en verantwoord. Daarnaast is sprake van een voordeel van € 5.549,-- als gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar.

Gebiedsontwikkeling Koloniën van Weldadigheid

Binnen dit onderdeel is een voordeel van € 82.171,-- gerealiseerd. Een aantal projecten bevond zich in 2025 nog in de afrondingsfase en was nog niet gereed voor besluitvorming. De uitvoering wordt begin 2026 opgepakt. Daarnaast is € 14.824,-- van het voordeel het gevolg van de afwikkeling van het voorgaande boekjaar.

Projectprogrammering Koloniën van Weldadigheid (waaronder Duurzame Reuring)

Binnen dit onderdeel is een voordeel van € 98.724,-- gerealiseerd. Dit hangt samen met de meerjarige opzet van het project Duurzame Reuring, waarbij de uitvoering en doorontwikkeling zijn voorzien in 2026 en 2027. Wij verzoeken daarom het bedrag van € 98.724,-- over te hevelen naar 2026.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 7.02 Sociaal Drenthe voor iedereen

De totale afwijking betreft een voordeel van € 260.384,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 7.02.01 Sociale Agenda algemeen

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 56.579,--. Dit betreft middelen die in 2025 nog niet zijn besteed, omdat een aantal projecten zich nog in de afrondingsfase bevindt en nog niet gereed was voor besluitvorming. De uitvoering wordt begin 2026 opgepakt. Het gaat hierbij onder andere om de inzet voor Kamers met Aandacht, naar aanleiding van een motie van uw Staten.

Doelstelling 7.02.02 Naoberschap: behouden en versterken

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 107.967,--. Hiervan heeft € 37.781,-- betrekking op de afwikkeling van verplichtingen uit voorgaande jaren. Het resterende bedrag hangt samen met projecten die zich in 2025 nog in de afrondingsfase bevonden en daardoor nog niet tot uitvoering zijn gekomen. De uitvoering wordt naar verwachting begin 2026 opgepakt. Het gaat hierbij onder andere om de inzet voor ondersteuning van vrijwilligerswerk.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 7.03 Sport en Bewegen stimuleren

De totale afwijking betreft een voordeel van € 275.918,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 7.03.01 Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 275.918,--.

Sport algemeen:

Aan het begin van deze collegeperiode is afgesproken eenmalig € 1.000.000,-- extra beschikbaar te stellen met betrekking tot sportevenementen. Van dit budget is nog € 50.918,-- over om in te zetten voor onder andere een bid om de Special Olympics 2028 naar Drenthe te halen. Wij verzoeken om het restantbudget te mogen overhevelen naar 2026.

Kwaliteitsimpuls voor bovenregionale sportaccommodaties:

De voordelige afwijking van € 225.000,-- heeft te maken met de herziene lastneming van een gedeelte van de subsidie voor het TT Circuit voor het project "Finishing Touch".

Baten

Beleidsopgave: 7.01 Cultuur en erfgoed in Drenthe

De totale afwijking betreft een nadeel van € 18.500,--.

Beleidsopgave: 7.02 Sociaal Drenthe voor iedereen

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 7.03 Sport en Bewegen stimuleren

Niet van toepassing.

Programma 8: Middelen en mensen

Inleiding

De ambities van het Drentse bestuur moeten zo goed mogelijk waar gemaakt worden, gericht op de (nieuwe) bestuurlijke speerpunten, met een effectieve en doelmatige inzet van middelen. Op basis van een solide beleid op het gebied van provinciale financiën. En met een moderne bedrijfsvoering. De provincie is daarbij een solide partner die de zaken beheersmatig op orde heeft, maar vooral ook ondernemend en flexibel inspeelt op nieuwe ontwikkelingen en veranderende behoeftes van bestuur, partners en burgers.

Successen

Digitalisering:

- In 2025 hebben we een stevige basis gelegd voor digitale veiligheid. Het Informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld en het Informatiebeveiligingssysteem (ISMS) is gestart. Daarmee sturen we structureel op digitale veiligheid en zijn we ons aan het voorbereiden op NIS2 waar we als provincie aan moeten voldoen.
- Het programma Digitalisering is verder doorontwikkeld. Dit heeft geleid tot verbeteringen in digitale werkprocessen, zoals procesoptimalisaties en eerste toepassingen van kunstmatige intelligentie (AI) ter ondersteuning van beleid en bedrijfsvoering.

Interne dienstverlening

- De nieuwe cateraar is gestart op 1 december 2025.
- Huize Tetra is verkocht.

Ingang provinciehuys

Inkoop & subsidie

- Het Ambitiweb Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is ontwikkeld.
- Het aanvraagportaal voor subsidies is vernieuwd.

Financiën, Planning & Control

- Sluitende meerjarenbegroting en positieve vrije bestedingsruimte in het 'ravijnjaar' 2026.
- Actualisatie van alle financiële beleidsnota's en vaststelling Nota Kostentoerekening en Overhead.

Personeel en Organisatie

- Verbeterd onboardingsprogramma en vernieuwd vitaliteitsaanbod, inclusief invoering Vitaal Drents Huis ten behoeve van het goede gesprek tussen medewerkers en managers.
- Uitvoering medewerkersbelevingsonderzoek.
- Verankering strategisch opleidingsbeleid en introductie van leerlijnen, ten behoeve van structurele borging en uitvoering van ons opleidingsbeleid.

Organisatieontwikkeling

- De portfoliotafel is ingericht. Daarbij zijn het afwegingskader, de strategische verkenning en het portfolioproses vastgesteld. Ook is het dashboard live gegaan.
- Daarnaast is een pilot gestart voor de Domeintafel Ruimte in het kader van opgavegericht samenwerken.

Knelpunten

- Maatschappelijke ontwikkeling

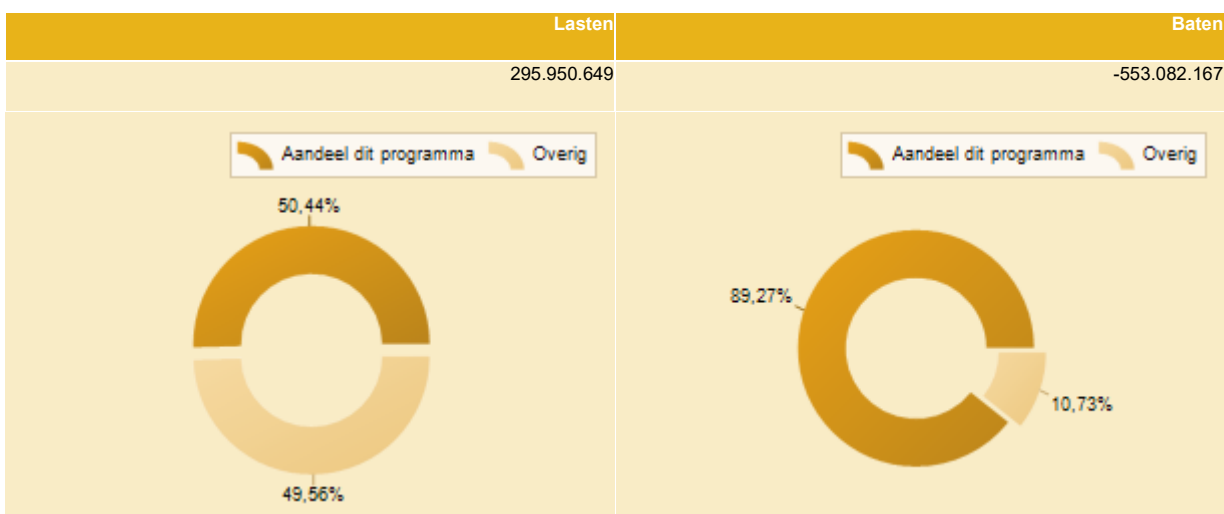
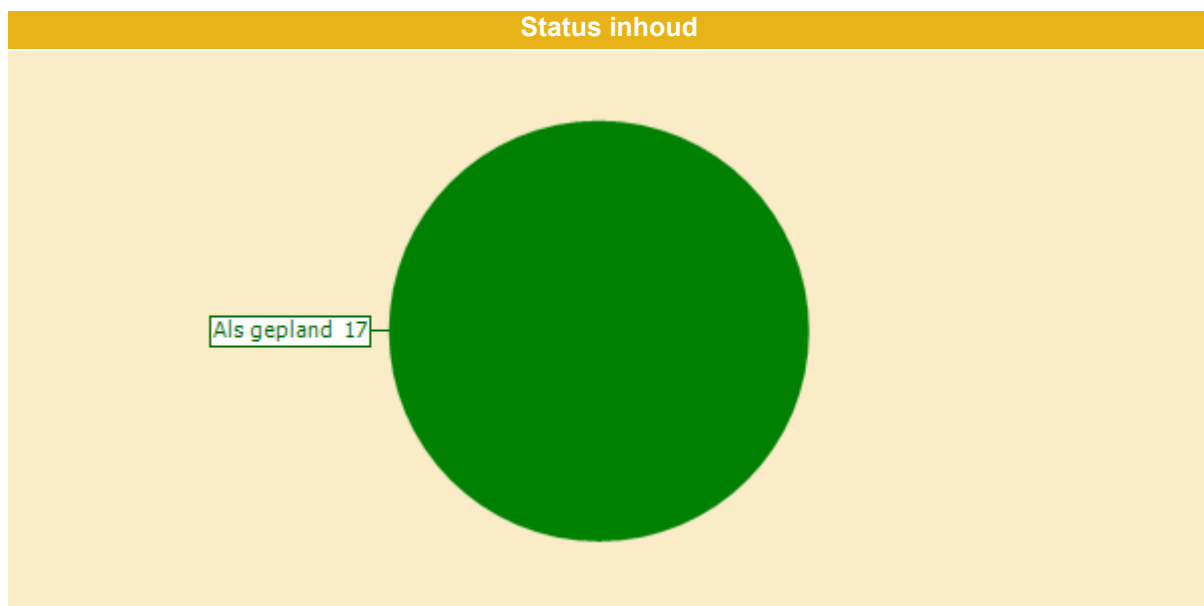
In de afgelopen jaren zien we een blijvende toename van demonstraties. Het recht om een mening te uiten blijft een belangrijk onderdeel van onze democratische rechtsstaat. De begeleiding van de demonstraties vraagt echter structureel meer inzet. Dit vergroot de druk op de beschikbare capaciteit. Tegelijk blijft het nodig om een veilige en stabiele werkomgeving voor medewerkers te waarborgen. Deze opgave was ook in 2025 actueel.

- Netcongestie

Netcongestie vraagt steeds meer aandacht en inzet van onze organisatie. De beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet vormt een structureel knelpunt. De complexiteit van het vraagstuk en het aantal betrokken partijen zorgen voor extra druk, bijvoorbeeld bij het Drents Museum in onze rol als gebouweigenaar. Het vraagt om zorgvuldige afwegingen, intensieve samenwerking en duidelijke keuzes.

Stand doelstellingen

We geven hier een overzicht van de voortgang van de doelstellingen. Afwijkingen lichten we toe bij de beleidsopgaven.

	1	2	3	4	(3-4)
	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Lasten	274.675.862	138.005.081	248.888.511	295.950.649	-47.062.138
Baten	-496.207.668	-406.457.714	-527.370.292	-553.082.167	25.711.875
Saldo	-221.531.806	-268.452.633	-278.481.781	-257.131.518	-21.350.263

Beleidsopgave: 8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden

Inleiding

In 2025 is op het gebied van Informatie, Data & Automatisering gewerkt aan een veilige, betrouwbare en toekomstbestendige dienstverlening en informatiehuishouding. Informatie en data spelen een steeds grotere rol in het dagelijks werk. Dit vraagt om goed ingerichte digitale processen, systemen en vaardigheden van medewerkers.

Het programma Digitalisering vormt het centrale kader voor deze ontwikkeling. In 2025 zijn belangrijke stappen gezet op het gebied van informatiebeveiliging, procesoptimalisatie, digitale samenwerking en innovatie. Zo is het Informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld en is gestart met de inrichting van een Information Security Management System (ISMS). Daarnaast zijn werkprocessen verder gedigitaliseerd en geoptimaliseerd, onder meer via pilots voor digitale stukkenstromen, het verbeteren van digitaal samenwerken en het veilige gebruik van AI. Ook werken we aan datagedreven beleidsontwikkeling. Meer leest u in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Daarnaast is geïnvesteerd in het versterken van de informatiehuishouding. Door de groei van digitale informatie is extra aandacht nodig voor zorgvuldig beheren, archiveren en tijdig vernietigen van informatie. Digitale vaardigheden en bewustwording van medewerkers blijven hierbij essentieel.

Voor Interne Dienstverlening lag de focus op het faciliteren van een veilige en toegankelijke werkomgeving. Het gebruik van het provinciehuis voor bijeenkomsten en evenementen was onverminderd hoog. In 2025 zijn de voorbereidingen gestart voor projecten die vanaf 2026 tot 2028 worden uitgevoerd. Deze projecten richten zich op het verbeteren van de werkomgeving, het vervangen van technische installaties en het doorvoeren van verduurzamingsmaatregelen richting een energieneutraal provinciehuis.

Binnen het wagenpark zijn de waterstofauto's overgenomen uit het leasecontract, zodat het gebruik als poolauto's kan worden voortgezet. Daarnaast is de verdere verduurzaming van het wagenpark ingezet met de bestelling van elektrische auto's. Deze worden in 2026 geleverd.

Voor meer informatie over digitalisering, informatie, data en automatisering en interne dienstverlening verwijzen wij naar de paragrafen Bedrijfsvoering en Onderhoud kapitaalgoederen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
8.01.01 Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal	Ons vastgoedbeleid is in 2024 vastgesteld. We hebben vastgoed voor de uitvoering van provinciale bedrijfsvoering of wanneer het een bijdrage kan leveren aan het behalen van beleidsdoelstellingen. Doel is het verder professionaliseren van beheer, verwerven dan wel afstoten van provinciale vastgoedobjecten. We verduurzamen ons vastgoed, waarbij we de focus leggen op energieverbruik. Bij het verduurzamen maken we gebruik van de zogenoemde natuurlijke momenten. Dit zijn de momenten waarop het gebouw, of gebouwonderdeel, zijn technische en/of economische levensduur bereikt en (vervangings)investeringen. Dit betreft momenten waarop grotere ingrepen, zoals het vervangen van het dak of de klimaatinstallaties, zijn gepland. Mochten deze natuurlijke momenten qua planning onvoldoende dekkend zijn t.o.v. de op dat moment geldende doelstellingen dan zullen we hiervan afwijken.		Op 1 april 2025 is Huize Tetrode verkocht voor de vraagprijs. Met de verkoop van Health Hub Roden is gestart. Tijdens het project Labyrinthia is de presentatie van de vaste collectie van het Drents Museum in het monumentale deel van het gebouw volledig vernieuwd. Bij deze verbouwing hebben we het gebouw verduurzaamd, onder andere door het verbeteren van de buitenschil en het vervangen van technische installaties. Door deze verduurzaming en de toepassing van warmtepompen is meer stroomcapaciteit nodig. In januari 2025 ontstond netcongestie bij het Drents Museum. In de tweede helft van 2025 zijn oplossingen voor piekvermogen gerealiseerd, zodat de klimatologische omstandigheden binnen de beschikbare vermogenscapaciteit op peil konden blijven voor de winter 2025-2026. In 2025 zijn bij zowel het provinciehuis als het Drents Museum blindstroomfilters geplaatst. Deze filters vormen een waardevolle aanvulling op ons elektrisch

	Dit kan betekenen dat we het natuurlijke moment loslaten en overgaan tot het naar voren halen van het investeringsmoment.		vermogensbeheer. Ze dragen bij aan het verminderen van blindstroom, het efficiënter benutten van het beschikbare vermogen en het beperken van de gevolgen van netcongestie. .
8.01.02 Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten	Interne Dienstverlening zorgt voor de best mogelijke werkomgeving binnen de kaders. De werkomgeving speelt een belangrijke rol in de gezondheid en productiviteit van medewerkers. Hiervoor voeren we een duurzaam en kostenbewust beleid op de gebieden: huisvesting, beveiliging en receptie, catering, schoonmaak, chauffeursdiensten, grafische dienst, vastgoedbeheer en de servicedesk.		De werkomgeving speelt een grote rol bij de gezondheid, productiviteit en vitaliteit van de medewerkers en gebruikers van het Provinciehuis. De werkzaamheden van de catering, chauffeursdiensten, schoonmaak, gebiedsbeheer, beveiliging en receptie, grafische diensten en de Servicedesk hebben onze aandacht. In 2025 zijn ongeveer twintig kleine vergaderruimten (voor 4 tot 6 personen) structureel toegankelijk en boekbaar gemaakt. Hierdoor is de druk op de grotere vergaderruimten afgenomen en is de beschikbaarheid toegenomen. Daarnaast is het aantal vergaderruimten dat hybride toegankelijk is, uitgebreid. Dit maakt het mogelijk om efficiënt te vergaderen met zowel interne als externe deelnemers. De organisatie benut hiermee de bestaande huisvesting doelmatiger. Ook zijn er diverse evenementen georganiseerd en demonstraties opgevangen. De Statenzaal heeft nieuwe AV-middelen en het wapen van Drenthe is aangebracht op het spreekgestoelte. De CO₂-prestatieladder is een duurzaamheidsinstrument dat organisaties helpt om structureel hun CO₂-uitstoot te verminderen en dit aantoonbaar te maken. Binnen dit systeem brengen wij onze CO₂-uitstoot in kaart. De CO₂-prestatieladder geeft inzicht in onze uitstoot, ondersteunt het formuleren van reductiedoelen en zorgt voor monitoring van de voortgang. Het is geen eenmalige toetsing, maar een certificeringssysteem dat gericht is op continu inzicht en verbetering. Dit doen wij onder andere voor het brandstofverbruik van het wagenpark en het energieverbruik van de gebouwen waarvoor wij de energiekosten betalen. Op deze onderdelen is de audit succesvol afgerond.
8.01.03 Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm	Informatiebeheer is het zorgen dat informatie in goede, geordende en toegankelijke staat wordt gebracht en gehouden volgens wettelijke termijnen. Eeuwig te bewaren informatie wordt overgedragen. De rest wordt vernietigd volgens de Archiefwet. Er zijn op dit gebied veel ontwikkelingen t.a.v. veranderende behoefte en wetgeving. Om informatiebeheer door te ontwikkelen naar de veranderde behoefte en wetgeving zal een kwartiermaker worden aangesteld om dit verder uit te werken. Digitale informatie neemt steeds meer toe vergeleken met analoge informatie. De wettelijke taak om bepaalde informatie te bewaren is ook op digitale informatie van kracht. Hiervoor willen we gebruik maken van een extern elektronisch data depot (e-depot).		Het verder op orde brengen van het informatiebeheer is een belangrijke randvoorwaarde voor digitale dienstverlening, datagedreven werken en verantwoord gebruik van AI. In 2025 is hiervoor een kwartiermaker gestart. Deze heeft een inventarisatie uitgevoerd van de benodigde vervolgstappen op het gebied van archivering, bewaartermijnen, digitale dossiervorming en aansluiting op een extern e-depot. De uitkomsten van deze inventarisatie vragen om een gefaseerde uitvoering over meerdere jaren waaronder het structureel verbeteren van digitale informatiekwiteit en het toekomstbestendig inrichten van informatiebeheer conform wet- en regelgeving.
8.01.04 Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens	De provincie is een informatiefabriek. We zorgen ervoor dat iedereen overal veilig kan werken met een moderne werkplek. De informatiesystemen zorgen ervoor dat de juiste informatie kan worden ingezet zodat medewerkers bij hun werk optimaal digitaal worden ondersteund. Doel is ervoor te zorgen dat werkprocessen zo goed mogelijk worden ondersteund met digitale hulpmiddelen, voor nu en in de toekomst.		In 2025 is ingezet op een stabiele, veilige en robuuste informatievoorziening. De dagelijkse bedrijfsvoering verliep zonder noemenswaardige verstoringen en de informatiebeveiliging bleef op orde. Wel zijn er diverse digitale aanvallen geweest op de informatiehuishouding van de provincie. Zo is de website van de provincie korte tijd offline geweest. Door goede beheersmaatregelen en actieve sturing hebben we hierop adequaat ingegrepen. Dit onderstreept de noodzaak en urgentie voor onze inspanningen op het gebied van digitale veiligheid. Er is in 2025 extra inzet gepleegd op voorbereidingen voor NIS2 De verdere doorontwikkeling van digitale samenwerking en toepassingen van AI is afhankelijk van de kwaliteit van informatie en metadata. De datalabeling binnen de SharePoint-omgeving was in 2025 nog onvoldoende om geplande AI-toepassingen verantwoord en schaalbaar in te zetten. Daarom is prioriteit gegeven aan het verbeteren van deze fundamenteën. Ook de invoering van Microsoft Teams vroeg meer tijd door de samenhang met werkprocessen, adoptie en governance. Deze activiteiten lopen door in 2026, waarbij de eerder gereserveerde middelen nodig blijven om de beoogde resultaten te realiseren.

8.01.05 Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten	Elke provinciale opgave, of het nu UNESCO, Natuur, Mobiliteit of Recreatie & Toerisme betreft, heeft inzicht nodig om gericht actie te kunnen ondernemen op de betreffende opgave. Met gegevens, kaarten en dashboards geven we inzicht in de staat van Drenthe, signaleren we trends en patronen en rekenen we scenario's door. In een centrale omgeving worden de gegevens, kaarten en dashboards actief beheerd. Om tegemoet te komen aan de eisen aan een transparante overheid, wordt de gegevensverzameling zoveel mogelijk openbaar gemaakt. Een visie op gebied van datagedreven werken is in ontwikkeling. Data gedreven beleid ontwikkelen en monitoren is sterk in opkomst. Hiermee worden meningen en aannames onderbouwd met feiten, hetgeen bijdraagt aan transparantie en begrip. Dit vraagt om een modelmatige benadering van data en resulteert in verklarende modellen (op basis van actuele data en resultaten) en voorspellende modellen (op basis van representatieve data en het doorrekenen van diverse scenario's met meerdere variabelen en criteria). Met name de voorspellende modellen bieden veel meerwaarde omdat deze beter onderbouwde besluitvorming mogelijk maken.		Datagedreven werken vraagt om een solide basis van kwalitatief goede data. In 2025 is deze basis verder versterkt: de technische infrastructuur is ingericht en databases zijn aangevuld. Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat de ontwikkeling van grotere dataplatformen en geavanceerde informatieproducten alleen verantwoord kan plaatsvinden wanneer datakwaliteit en datadefinities op orde zijn. Daarom is in 2025 extra ingezet op het verbeteren van datakwaliteit. Deze noodzakelijke stap heeft geleid tot uitstel van geplande ontwikkelactiviteiten, maar voorkomt herbouw en inefficiëntie in latere fases. Dit vormt de basis om de volgende stap te zetten: het daadwerkelijk bouwen en toepassen van data-producten, dashboards en (voorspellende) modellen die beleidsvorming en monitoring ondersteunen.
8.01.06 Digitaliseringsagenda: Digitaal fundament	Digitalisering is niet meer weg te denken uit het dagelijks leven en biedt bovendien maatschappelijke en economische kansen. Drenthe zet met haar digitaliseringsagenda in op twee pijlers: digitaal fundament en digitale overheid. In 2025 zal het Masterplan ICT verder worden uitgerold, zal er veel aandacht worden besteed aan de implementatie van nieuwe wetgeving en het nemen van cybersecuritymaatregelen. Verder richten we ons op de doorontwikkeling van de digitale vaardigheden van onze medewerkers en zullen de eerste resultaten van data gedreven beleidsontwikkeling en -monitoring zichtbaar worden. Ook in onze economische koers is digitalisering een belangrijk onderwerp. Zie hiervoor programma 4: Regionale economie en werkgelegenheid.		De digitaliseringsagenda vormt het samenhangende kader waarbinnen de provincie werkt aan een toekomstbestendige digitale overheid. In 2025 is nadrukkelijk ingezet op het versterken van het digitale fundament: veiligheid, vaardigheden, wetgeving en basisvoorzieningen. Het Masterplan ICT is verder uitgerold en er is veel aandacht besteed aan de implementatie van nieuwe wet- en regelgeving, waaronder cybersecuritymaatregelen en de voorbereidingen op NIS2. Deze trajecten vragen om zorgvuldige inrichting, governance en afstemming binnen de organisatie. Dit heeft geleid tot een gefaseerde uitvoering, waardoor niet alle geplande activiteiten in 2025 zijn afgerond. Tegelijkertijd zijn belangrijke stappen gezet die versnelling mogelijk maken in de komende jaren. Zo zijn generatieve AI-trainingen uitgevoerd om digitale vaardigheden van medewerkers te versterken en bouwen we aan een eigen, veilige AI-omgeving. Begin 2026 leggen we een gecontroleerde en verantwoorde basis voor innovatie en experimenten met kunstmatige intelligentie (AI) binnen de organisatie. Deze activiteiten dragen bij aan bewustwording, kennisopbouw en toekomstgericht werken.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Het provinciehuis heeft ruim 600 vaste gebruikers. Voor hen zijn 450 flexibele werkplekken beschikbaar, zodat hybride werken en ontmoeten mogelijk is. Daarnaast beheren we vastgoed op diverse provinciale steunpunten en maatschappelijk vastgoed, zoals het Drents Museum. Jaarlijks verwelkomen we meer dan 43.000 lunchgasten en ondersteunen we meer dan 100 evenementen in het provinciehuis.

Binnen de organisatie werken ambtenaren, bestuurders en politici met meer dan 200 verschillende systemen waarin informatie wordt opgeslagen.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		12.868.599	15.343.867	14.592.164	751.703
	Doelstelling 8.01.01 Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal	4.090.747	5.018.930	5.241.350	-222.420

Doelstelling 8.01.02 Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten	1.818.590	2.299.121	2.693.136	-394.015
Doelstelling 8.01.03 Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm	211.685	163.454	107.146	56.308
Doelstelling 8.01.04 Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens	5.391.577	4.638.076	4.381.094	256.982
Doelstelling 8.01.05 Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten	692.000	600.000	302.039	297.961
Doelstelling 8.01.06 Digitaliseringagenda: Digitaal fundament	664.000	2.624.286	1.867.399	756.887
Baten	-4.350.817	-4.421.516	-4.478.864	57.348
Doelstelling 8.01.01 Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal	-2.869.645	-2.936.997	-2.953.257	16.260
Doelstelling 8.01.02 Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten	-213.407	-213.407	-291.341	77.934
Doelstelling 8.01.04 Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens	-1.267.765	-1.271.112	-1.234.266	-36.846
Saldo	8.517.782	10.922.351	10.113.301	809.051

Ontwikkelingen

Het verduurzamen van het vastgoed blijft een belangrijk aandachtspunt. Dit gebeurt in lijn met het vastgoedbeleid, waarbij we rekening houden met uitdagingen zoals netcongestie en maatschappelijke ontwikkelingen.

Het gebruik van generatieve AI binnen de organisatie neemt toe. Medewerkers zetten deze technologie steeds vaker in voor analyse, tekstproductie en kennisverwerking. Dit draagt bij aan efficiëntie, kwaliteit en innovatie in het dagelijks werk.

Tegelijkertijd stelt het gebruik van generatieve AI hoge eisen aan veiligheid, privacy en compliance. In het licht van Europese en internationale wet- en regelgeving, waaronder de AI Act en de Cloud Act, is besloten het gebruik van publieke AI-diensten zoals ChatGPT gefaseerd af te bouwen. In plaats daarvan stappen we over op Microsoft Copilot, dat beter aansluit op onze Microsoft-omgeving en voldoet aan de eisen voor gegevensbescherming, governance en informatiebeveiliging.

Daarnaast is in 2025 een eigen, afgeschermd AI-omgeving ingericht. Binnen deze omgeving kunnen AI-oplossingen worden ontwikkeld en toegepast op basis van provinciale data en informatie, zonder afhankelijkheid van publieke cloud-LLM's. De omgeving is technisch gerealiseerd binnen Azure, met opslag en verwerking op Europese bodem en duidelijke afspraken over datagebruik en datatoegang. Hiermee maken we innovatie mogelijk, terwijl regie, veiligheid en datasoevereiniteit behouden blijven.

Deze ontwikkelingen markeren een volgende stap in het verantwoord en toekomstgericht inzetten van AI binnen de provincie. Technologische mogelijkheden gaan hierbij hand in hand met publieke waarden, veiligheid en transparantie.

Beleidsopgave: 8.02 Financiën

Inleiding

2025 was financieel een stabiel jaar. De septembercirculaire liet zien wat de nieuwe verdeling van het provinciefonds betekent. Deze zogenoemde tussenstap had een positief effect op onze financiële positie. Voor Drenthe is er geen sprake meer van een "ravijnjaar".

Alle financiële beleidsnota's zijn in 2025 geactualiseerd en vastgesteld. Externe financiering was niet nodig. Wel hebben we kortlopende middelen uitgeleend aan andere overheden.

Daarnaast zijn enkele pilots gestart met AI voor de financiële administratie en Planning & Control (P&C)-producten. Ook zijn innovatiedagen georganiseerd om processen te verbeteren en knelpunten op te lossen.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
8.02.01 Duurzame provinciale financiën	De provincie bevindt zich in een situatie waarbij we duurzaam in evenwicht zijn. Daarvoor realiseren we producten voor de planning-en-controlcyclus, voldoen we aan de BBV- voorschriften en houden we onze financiële verordening up-to-date. We voorzien in onze financieringsbehoefte en we zorgen voor actuele stuurinformatie.		Voor 2026 zijn de provinciale financiën duurzaam en stabiel. De begroting is sluitend. Ook de meerjarenraming is in evenwicht. Het zogenoemde "ravijnjaar" 2026 laat zelfs een positieve vrije bestedingsruimte zien. In september 2025 is de laatste financiële beleidsnota vastgesteld: Nota Kostentoerekening en Overhead provincie Drenthe 2026. Daarmee zijn de Financiële verordening provincie Drenthe 2024 en alle onderliggende beleidsnota's geactualiseerd en vastgesteld. Tot slot kon de provincie Drenthe in 2025 aan alle financiële verplichtingen voldoen zonder externe financiering.
8.02.02 Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead	De provincie heeft en geeft inzicht in algemene dekkingsmiddelen.		De situatie rond de vennootschapsbelasting bleef in 2025 ongewijzigd. De provincie is geen belastingplichtige. Bij de uitkeringen uit het provinciefonds zijn nog afwijkingen. Deze komen door de decembercirculaire 2025. Naast een kleine correctie van de algemene uitkering bevat de circulaire nieuwe decentralisatie-uitkeringen. Deze uitkeringen zijn in 2025 niet besteed. Ze worden overgeheveld naar 2026. In dat jaar worden de bijbehorende budgetten toegevoegd aan de lasten in de Begroting 2026. Een gedetailleerde toelichting volgt bij de verklaring van verschillen. De opbrengst uit opcenten motorrijtuigenbelasting ligt in 2025 vrijwel in lijn met de gewijzigde begroting.
8.02.03 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen		In 2025 zijn alle verwachte toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en dotaties aan voorzieningen aan uw Staten voorgelegd. Dit gebeurde via diverse begrotingswijzigingen, waaronder drie begrotingsactualisaties. In de jaarstukken staat een voorstel voor de verrekening van het gerealiseerde resultaat met de reserves.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de feiten en cijfers verwijzen wij naar de kerngegevens en de financiële kengetallen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

8.02 Financiën		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		48.773.116	157.537.794	205.998.848	-48.461.054
	Doelstelling 8.02.01 Duurzame provinciale financiën	42.500	42.500	18.248	24.252
	Doelstelling 8.02.02 Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead	10.150.970	668.143	876.540	-208.397
	Doelstelling 8.02.03 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	38.579.646	156.827.151	205.104.060	-48.276.909
Baten		-399.994.078	-519.937.602	-545.327.510	25.389.908
	Doelstelling 8.02.01 Duurzame provinciale financiën	-6.366.137	-12.897.079	-12.709.056	-188.023
	Doelstelling 8.02.02 Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead	-256.120.978	-288.966.307	-295.149.869	6.183.562
	Doelstelling 8.02.03 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen	-137.506.963	-218.074.216	-237.468.585	19.394.369
Saldo		-351.220.962	-362.399.808	-339.328.662	-23.071.146

Ontwikkelingen

De nieuwe verdeelsystematiek voor het Provinciefonds is nog in ontwikkeling. In de septembercirculaire 2025 is een tussenstap opgenomen voor 2026. Na afronding van onderzoeken naar stabiliteit en uitlegbaarheid volgt mogelijk een verdere aanpassing. De resultaten worden in 2026 verwacht en kunnen invloed hebben op de verdeling van middelen.

Daarnaast loopt de discussie over het provinciale belastinggebied van autobelastingen door. Het kabinet heeft hierover de Contourenbrief Autobelastingen naar de Kamer gestuurd. Deze verkent onder meer Betalen naar Gebruik via een vlakke heffing. Het IPO-bestuur vindt aanpassingen alleen aanvaardbaar als opcenten blijven bestaan als stabiele inkomstenbron en als provincies geen ongewenste inkomensveranderingen krijgen. Hoe een nieuw kabinet hiermee omgaat, is nog niet duidelijk.

Beleidsopgave: 8.03 Personeel en organisatie

Inleiding

In 2025 is hard gewerkt aan de realisatie van de Drentse opgaven met onze betrokken medewerkers. Potentiële medewerkers weten ons nog steeds goed te vinden. Daardoor hebben we het grootste deel van de vacatures kunnen invullen.

We zijn gestart met de uitrol van het strategisch opleidingsplan en nieuwe leerlijnen. Deze zijn bedoeld om medewerkers te behouden en hun persoonlijke ontwikkeling te stimuleren. Ook hebben we het medewerkerbelevingsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek leverde waardevolle feedback op waarmee we verder kunnen ontwikkelen.

Daarnaast hebben we geïnvesteerd in samenwerking met andere overheden op het gebied van arbeidsmarktcommunicatie. We hebben aandacht besteed aan diversiteit en inclusiviteit binnen de organisatie. Ook benutten we op een slimme wijze nieuwe (digitale) technieken om onze interne werkprocessen te verbeteren voor meer gebruikersgemak en goede registratie.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
8.03.01 Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap	Als betrouwbaar en aantrekkelijk werkgever verstevigen we onze positie op de arbeidsmarkt, waardoor we in staat blijven voldoende en de juiste nieuwe medewerkers aan te trekken. Ook heeft het een positief effect op de productiviteit en motivatie van onze medewerkers en draagt het bij aan een lager verzuim en verloop. In het belang van efficiënt werken en 'intern gebruikersgemak' zorgen we ervoor dat ook in 2025 onze standaard HR processen (continue) geoptimaliseerd worden en we betrouwbare managementinformatie leveren. Onze deelname aan het Charter Diversiteit waarmee we in 2024 zijn gestart maakt dat we concreet en actiegericht werken aan diversiteit en inclusie binnen onze organisatie omdat we als betrouwbare overheid en aantrekkelijk werkgever een afspiegeling van de maatschappij willen zijn. Het jaarlijkse quotum arbeidsgehandicapten wordt gehaald. Ook faciliteren we stageplaatsen, BBL werkplekken en het lopende traineeprogramma.		De nieuwe CAO Provincies 2025–2026 is op 1 juli 2025 in werking getreden, na het bereiken van een akkoord op 16 april 2025. De afspraken uit deze CAO, die gelden tot 1 juli 2026, zijn in 2025 binnen de organisatie doorgevoerd. In 2025 is verder gewerkt aan het optimaliseren van de E-HRM-processen, waarbij slim gebruik gemaakt wordt van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie (AI). Dit heeft bijgedragen aan efficiënter en doelmatiger werken. Als organisatie staan wij voor diversiteit en inclusie, zoals ook tot uitdrukking komt in onze vacatureteksten. Wij hechten waarde aan verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven en bieden medewerkers ruimte om zichzelf te kunnen zijn. In 2025 zijn diverse bijeenkomsten en gesprekken georganiseerd die hieraan hebben bijgedragen. Deze activiteiten waren gericht op het vergroten van bewustzijn binnen de organisatie en het versterken van kennis en vaardigheden op het gebied van diversiteit en inclusie, toegankelijkheid, acceptatie en tolerantie. Vanuit onze deelname aan het Charter Diversiteit geven we hier ook na 2025 concreet en actiegericht verdere invulling aan.

			Het onboardingsprogramma voor nieuwe collega's is verbeterd en het aanbod op het gebied van vitaliteit is vernieuwd. Daarnaast is het 'Vitaal Drents Huis' in 2025 geïmplementeerd als gespreksmodel. Al deze inzet draagt bij aan onze ambitie om een aantrekkelijke en moderne werkgever te zijn en te blijven.
8.03.02 De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment	Wanneer medewerkers (vitaal) aan werkzaamheden werken die passen bij hun vaardigheden en kwaliteiten zijn ze efficiënter, leveren ze kwalitatief beter werk en ervaren ze een hogere mate van tevredenheid en betrokkenheid. Om deze redenen stimuleren we duurzame inzetbaarheid en mobiliteit van onze medewerkers door uitvoering te geven aan ons beleid Drenthe Vitaal. Ook zorgen we ervoor dat ons beleid (o.a. op het gebied van werving, selectie en strategisch opleiden en ontwikkelen) eigentijds is en aansluit op de organisatiedoelstellingen en de huidige arbeidsmarkt. Verder richten we ons aanbod aan (concern)opleidingen strategisch in zodat het bijdraagt aan bevlogen en vitale medewerkers en het verbeteren van onze positie als aantrekkelijk werkgever. We investeren in een sterk werkgeversmerk. We zoeken de samenwerking op met andere (noordelijke) organisaties en onderwijsinstellingen om oplossingen te vinden voor de arbeidsmarktkrapte. Vanuit onze efficiënte en eigentijdse arbeidsmarktbenadering zetten we in op het vinden en behouden van de juiste mensen, passend bij de nieuwe organisatiecultuur en de grote opgaven waar we voor staan.	✓	In oktober 2025 heeft het medewerkersbelevingsonderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek heeft waardevolle inzichten opgeleverd. Wat goed gaat en ons als organisatie onderscheidt, houden we vast. Onderwerpen die nog aandacht vragen worden opgepakt en vertaald naar acties, zowel op team- als op organisatieniveau. Het strategisch opleidingsbeleid is in 2025 verankerd in de organisatie. Medewerkers kunnen gebruikmaken van diverse leerlijnen die aansluiten bij de organisatiedoelstellingen. Dit heeft een positief effect op talentontwikkeling en werkgeluk en ondersteunt onze ambitie om een lerende organisatie te zijn waarin medewerkers zich continu ontwikkelen. In samenwerking met andere organisaties, waaronder de Vereniging Drentse Gemeenten, wordt gewerkt aan mogelijkheden om door middel van synergie bij te dragen aan oplossingen voor de arbeidsmarktkrapte. Daarnaast zijn in 2025 binnen de organisatie diverse acties ingezet ter versterking van ons werkgeversmerk, zoals bijvoorbeeld de verbetering van de werkenbij-website. Het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft een nieuwe werkgeversvisie vastgesteld: 2025-2030, 'Bewegen om van betekenis te blijven'. Deze visie beschrijft de ontwikkelingen die provincies als werkgever verwachten de komende jaren. De visie vormt een belangrijk uitgangspunt voor CAO-afspraken en het personeelsbeleid van provincies.
8.03.03 Organisatieontwikkeltraject waarin wordt geïnvesteerd in (persoonlijk) leiderschap, de kwaliteit van onze professionals en ontwikkeling van de organisatie.	De organisatie is continu in ontwikkeling. We richten ons op het verder werken met de nieuwe organisatiestructuur, cultuurprogramma gericht op netwerksamenwerking en houding en gedrag (bespreken, afspreken en aanspreken), bestuurlijk ambtelijk samenspel en integraal en opgavegericht samenwerken. Strategische sturing op inhoud, kwaliteit en integraliteit en ontwikkelen van een leiderschapsstijl die hierbij past en waarin de professional centraal staat.	✓	In 2025 is het programma Opgavegericht Samenwerken verder verdiept en geconcretiseerd. De in 2024 gestarte cultuur- en leiderschapsontwikkeling is voortgezet en verbreed, met nadruk op borging in de lijnorganisatie. In alle domeinen en thema's is gewerkt aan het versterken van eigenaarschap, professioneel handelen en een gezamenlijke taal voor opgavegericht werken. Het leiderschapsprogramma is in 2025 uitgevoerd conform de meerjarige opzet en heeft bijgedragen aan faciliterend en integraal leiderschap. Tegelijkertijd is het portfoliomanagement voor strategische concernopgaven verder ingericht en in gebruik genomen. Hierdoor is meer inzicht en overzicht ontstaan. Daarnaast zijn goede vervolgstappen gezet op de sturing en uitvoering van opgaven, met duidelijke rollen voor opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Een pilot (Domeintafel Ruimte) is opgestart om ervaring op te doen voor strategische en tactische opgaven op domeinniveau. Dit om sturing, afstemming en uitvoering te versterken. Voor de (door)ontwikkeling van de medewerkers zijn in overleg met POV diverse trainingen t.b.v. opgavegericht werken georganiseerd en gegeven. Ruim 120 medewerkers hebben hieraan deelgenomen en wordt wegens succes in 2026 gecontinueerd. Met deze stappen is in 2025 een stevige basis gelegd voor duurzame verankering van opgavegericht samenwerken in de provinciale organisatie.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

8.03 Personeel en organisatie		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Vershil
Lasten		2.316.190	2.884.676	2.376.401	508.276
	Doelstelling 8.03.01 Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap	1.174.815	1.579.815	1.480.908	98.907
	Doelstelling 8.03.02 De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment	898.375	1.061.861	655.523	406.338
	Doelstelling 8.03.03 Organisatieontwikkeltraject waarin wordt geïnvesteerd in (persoonlijk) leiderschap, de kwaliteit van onze professionals en ontwikkeling van de organisatie.	243.000	243.000	239.969	3.031
Baten				-4.483	4.483
	Doelstelling 8.03.01 Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap	0	0	-1.219	1.219
	Doelstelling 8.03.02 De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment	0	0	-1.101	1.101
	Doelstelling 8.03.03 Organisatieontwikkeltraject waarin wordt geïnvesteerd in (persoonlijk) leiderschap, de kwaliteit van onze professionals en ontwikkeling van de organisatie.	0	0	-2.163	2.163
Saldo		2.316.190	2.884.676	2.371.918	512.758

Ontwikkelingen

We blijven ons ontwikkelen in het gebruik van nieuwe technologieën zoals kunstmatige intelligentie voor onze HR-processen. Maar ook om slimmer te werven, ter verbetering van personeelsplanning en om talentontwikkeling te ondersteunen.

In 2026 zal een nieuwe CAO Provincies worden vastgesteld en geïmplementeerd. Verder wordt een Leerplatform ingericht, zodat medewerkers eenvoudig gepersonaliseerde leerpaden kunnen volgen. We hebben de ambitie in 2026 te starten met een nieuw traineeprogramma en rollen een 'offboardingsprogramma' uit, waarmee we waardevolle informatie ophalen bij medewerkers die de organisatie verlaten.

Beleidsopgave: 8.04 Subsidies en Inkoop

Inleiding

In 2025 hebben we subsidies tijdig, correct en duidelijk verstrekt en inkopen zorgvuldig gedaan. Daarbij hebben wij ons subsidie-instrument en het verantwoord opdracht geven en inkopen goed toegepast. Wij hebben kansen benut en oplossingen gezocht, en tegelijk duidelijk aangegeven wat binnen de provinciale kaders mogelijk was. Zo hebben wij het handelen van de provincie doeltreffend, doelmatig en rechtmatig versterkt. Wij hebben daarbij oog gehad voor fair play, transparantie, gelijkheid en zorgvuldigheid. Hiermee hebben wij bijgedragen aan de naleving van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
8.04.01 Effectief en efficiënt inkoopbeleid en inkoopproces met kansen voor het Drentse MKB	De provincie Drenthe wil, indien zich daar geen zwaarwegende belangen tegen verzetten, bij aanbestedingen zo veel mogelijk kansen creëren voor het MKB en dan specifiek voor Drentse en regionale ondernemers, teneinde de werkgelegenheid in Drenthe te stimuleren. Bij onderhandse aanbestedingen (bij Werken, Leveringen en Diensten tot aan het drempelbedrag voor Europees aanbesteden, respectievelijk 5.538.000 euro en 221.000 euro) worden zo veel mogelijk Drentse ondernemers en ondernemers uit de regio (Groningen, Friesland en Overijssel) betrokken. Wij stellen hierbij als doel in eerste instantie minimaal twee Drentse/regionale partijen uit te nodigen.		Van het totale provinciale inkoopvolume in 2025 (circa €90 miljoen, inclusief enkelvoudige opdrachten) is 32% besteed aan Drentse partijen. Daarnaast is 68% van het inkoopvolume uitgegeven binnen de noordelijke regio: Drenthe, Groningen, Fryslân en Overijssel. Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf Bedrijfsvoering in deze jaarstukken.

	Drentse ondernemers krijgen meer voorrang door het uitnodigingsbeleid bij meervoudig onderhandse aanbestedingen toe te passen. □ Is het aantrekken van partijen uit de regio niet haalbaar, dan zoeken wij pas naar partijen buiten de regio. Naast het uitnodigingsbeleid wil de Provincie Drenthe ook met haar aanbestedingen kansen creëren voor het Drents en regionaal MKB, onder andere door de complexiteit van aanbestedingen waar mogelijk te beperken, onderaanneming en samenwerkingsverbanden toe te staan en opdrachten niet onnodig groot te maken.		
8.04.02 Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)	We geven uitvoering aan de 6 thema's van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen bij onze aanbestedingen, te weten: Klimaat, Circulair, Ketenvaantwoordelijkheid, Diversiteit en Inclusie, Social Return en Milieu door dit waar mogelijk mee te nemen in de gunningscriteria.	✓	In 2025 hebben wij het Ambitiweb Maatschappelijk Verantwoord Opdracht geven en Inkopen (MVOI) opgesteld. Dit Ambitiweb geeft per thema – Klimaat, Milieu, Circulair, Social return, Ketenvaantwoordelijkheid, Diversiteit en inclusie – een ambitieniveau aan. Deze niveaus vertalen wij in aanbestedingen naar eisen en gunningscriteria. Onderdelen van MVOI zijn in 2025 al toegepast bij diverse aanbestedingen. Zo is bij de aanbesteding van catering aandacht besteed aan CO₂-reductie, circulariteit en social return on investment (SROI). Het onderdeel ketenvaantwoordelijkheid, zoals het voorkomen van kinderarbeid, is geborgd door in onze meervoudig onderhandse aanbestedingen onze inkoopvoorwaarden toe te passen. Bij Europese aanbestedingen hebben wij gebruikgemaakt van het Uniform Europees Aanbestedingsformulier (UEA). Dit borgt de uitsluitingsgronden uit artikel 57, lid 1 van Richtlijn 2014/24/EU. Daarmee sluiten wij organisaties uit die zich schuldig hebben gemaakt aan onder meer deelname aan criminele organisaties, mensenhandel en kinderarbeid. In 2026 starten wij met het toepassen van het Ambitiweb bij Europese aanbestedingen.
8.04.03 Transparante en laagdrempelige werking van het Drentse subsidieinstrumentarium	Een belangrijk instrument om onze doelen te bereiken, is het verstrekken van subsidie. Met diverse subsidieregelingen en het verstrekken van incidentele subsidies geven we hier invulling aan. Het is belangrijk dat bedrijven, instellingen en inwoners van onze provincie goed geïnformeerd worden over de mogelijkheden. Dat doen we via actieve informatieverstrekking en een duidelijke klantvriendelijke website.	✓	In 2025 hebben wij met diverse subsidieregelingen en incidentele subsidies uitvoering gegeven aan het provinciale beleid. De informatievoorziening aan bedrijven, instellingen en inwoners is verder verbeterd door de inrichting en ingebruikname van een nieuw digitaal klantenportaal. Hierdoor is het indienen van subsidieaanvragen klantvriendelijker en overzichtelijker geworden.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor feiten en cijfers verwijzen wij u naar de paragraaf 'Bedrijfsvoering'.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

8.04 Subsidies en Inkoop		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		15.300	15.300	43.960	-28.660
	Doelstelling 8.04.01 Effectief en efficiënt inkoopbeleid en inkoopproces met kansen voor het Drentse MKB	15.300	15.300	43.960	-28.660
Saldo		15.300	15.300	43.960	-28.660

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Beleidsopgave: 8.05 Verantwoording personeelskosten

Inleiding

In dit beleidsveld rekenen wij de loonkosten toe aan de verplichte taakvelden volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Wat hebben we bereikt en wat hebben we gedaan?

Doelstelling	Omschrijving doelstelling	Status	Toelichting realisatie
8.05.01 Directe personele inzet	Het betreft hier een technische doelstelling om de loonkosten toe te rekenen naar de volgens het BBV verplichte taakvelden.		De toerekening van de directe personeelskosten aan de taakvelden van het BBV is uitgevoerd.
8.05.02 Inzet ondersteunend personeel	Het betreft hier een technische doelstelling om de loonkosten toe te rekenen naar de volgens het BBV verplichte taakvelden.		De toerekening van de overheadkosten conform het BBV is in 2025 gerealiseerd.

Welke feiten en cijfers zijn er?

Voor de genoemde onderwerpen zijn in 2025 geen feiten en cijfers beschikbaar.

Wat heeft deze beleidsopgave gekost?

8.05 Verantwoording personeelskosten		Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Realisatie	Verschil
Lasten		74.031.876	73.106.874	72.939.276	167.598
	Doelstelling 8.05.01 Directe personele inzet	41.871.332	42.147.400	42.490.581	-343.181
	Doelstelling 8.05.02 Inzet ondersteunend personeel	32.160.544	30.959.474	30.448.694	510.780
Baten		-2.112.819	-3.011.174	-3.271.310	260.136
	Doelstelling 8.05.01 Directe personele inzet	-1.150.000	-1.900.000	-351.051	-1.548.949
	Doelstelling 8.05.02 Inzet ondersteunend personeel	-962.819	-1.111.174	-2.920.259	1.809.085
Saldo		71.919.057	70.095.700	69.667.966	427.734

Ontwikkelingen

Voor deze beleidsopgave hebben zich tussentijds geen vermeldenswaardige nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Programma 8 wat heeft het gekost

	Beleidsopgave	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil
Lasten						
	8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden	13.398.868	12.868.599	15.343.867	14.592.164	751.703
	8.02 Financiën	192.214.134	48.773.116	157.537.794	205.998.848	-48.461.054
	8.03 Personeel en organisatie	2.248.968	2.316.190	2.884.676	2.376.401	508.276
	8.04 Subsidies en Inkoop	8.392	15.300	15.300	43.960	-28.660
	8.05 Verantwoording personeelskosten	66.805.501	74.031.876	73.106.874	72.939.276	167.598
	Totaal Lasten	274.675.862	138.005.081	248.888.511	295.950.649	-47.062.138
Baten						
	8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden	-4.204.387	-4.350.817	-4.421.516	-4.478.864	57.348
	8.02 Financiën	-488.907.758	-399.994.078	-519.937.602	-545.327.510	25.389.908
	8.03 Personeel en organisatie	47.700	0	0	-4.483	4.483
	8.05 Verantwoording personeelskosten	-3.143.224	-2.112.819	-3.011.174	-3.271.310	260.136
	Totaal Baten	-496.207.668	-406.457.714	-527.370.292	-553.082.167	25.711.875
	Totaal programma	-221.531.806	-268.452.633	-278.481.781	-257.131.518	-21.350.263

Toelichting	
Saldo Programma	-21.350.263
Totaal verrekend met reserves lasten binnen beleidsopgave 8.02	-48.276.909
Totaal verrekend met reserves baten binnen beleidsopgave 8.02	19.394.369
Saldo Programma, zonder product reserves	7.532.277
Bestemming resultaat reserves bij programma	
Bijdrage aan reserve Uitvoering generatiepact	-143.220
Bijdrage van Risicoreserve	289.260
Totaal verrekend met reserves	146.040
Resultaat programma na bestemming reserves	7.678.318

Lasten

Beleidsopgave: 8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 751.703,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 8.01.01 Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal.

Het nadeel op deze doelstelling bedraagt € 222.420,--. De voornaamste afwijkingen zijn gerealiseerd op de accommodaties Provinciehuis en Drents Museum, waar meer klein onderhoud is uitgevoerd dan is voorzien.

Doelstelling 8.01.02 Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten.

Het nadeel op deze doelstelling bedraagt € 394.015,--. De voornaamste afwijkingen betreffen een nadeel op catering, reiskosten NS en mobiliteit (leaseauto's, dienstauto's, brandstof enzovoort).

Doelstelling 8.01.03 Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm.

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 56.308,--. Dit kan verklaard worden doordat kosten van fysieke opslag lager zijn dan begroot.

Doelstelling 8.01.04 Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens.

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 256.982,--. Er heeft een onderbesteding plaatsgevonden in het kader van de (door)ontwikkeling van het Zaaksysteem omdat deze activiteiten overgenomen zijn door het Programma Digitalisering (project Procesoptimalisatie).

Doelstelling 8.01.05 Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten.

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 297.961,--. Deze afwijking kan hoofdzakelijk verklaard worden doordat enkele ontwikkelingen op het gebied van datakwaliteit (als onderdeel van het programma Digitalisering) zijn uitgesteld.

Doelstelling 8.01.06 Digitaliseringsagenda: Digitaal fundament.

Het voordeel op deze doelstelling bedraagt € 756.887,--. Deze afwijking kan hoofdzakelijk verklaard worden door het feit dat het aantrekken en zorgvuldig positioneren van expertise (als onderdeel van het programma Digitalisering) meer tijd heeft gevraagd dan voorzien en daarmee doorschuift naar 2026.

Overheveling Programma Digitalisering

Het aandeel van het programma Digitalisering, dat onderdeel uitmaakt van deze beleidsopgave binnen doelstellingen 8.01.05 en 8.01.06), bedraagt een voordeel van € 911.757,--. Deze middelen worden overgeheveld naar 2026.

Beleidsopgave: 8.02 Financiën

De totale afwijking betreft een nadeel van € 48.461.054,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 8.02.02 Doelstelling Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead

De afwijking betreft een nadeel van € 208.397,--. Het nadelige saldo van € 289.260,-- wordt veroorzaakt door een niet geraamde last in verband met een storting in de voorziening deelnemingen, als gevolg van de waardedaling van onze aandelen van de N.V. NOM. Daarnaast hebben we een voordeel gerealiseerd van € 80.863,--. Dit kan verklaard worden door het feit dat er minder gebruik is gemaakt van het budget voor financiële adviezen en het budget 'onvoorzien' niet ingezet is.

Doelstelling 8.02.03 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De afwijking betreft een nadeel van € 48.276.909,--.

De totale overschrijding van de lasten binnen deze doelstelling betreffen de niet begrote verrekeningen met reserves, zoals hieronder weergegeven.

Mutaties reserves		Begrote toevoeging	Werkelijk toevoeging	Voordeel/ Nadeel	Verschil	
Bijdrage aan reserve of storting reserve	R001 Algemene doeleinden	41.739.927,00	41.739.927,00		0	
	R002 Saldireserve	616.154,00	616.154,00		0	
	R112 Versterking economische structuur	1.100.000,00	1.972.428,47	N	-872.428	t.g.v. onderbesteding programma 4
	R125 Financieringsreserve	1.972.359,00	1.972.359,00		0	
	R127 Cofinancieringsreserve Europa	2.500.000,00	5.780.573,92		-3.280.574	t.g.v. onderbesteding programma 1
	R128 Opvang revolverend financieren	2.700.000,00	2.700.000,00		0	
	R129 Natuurbeleid	54.726.051,00	54.726.051,00		0	
	R131 Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	1.388.647,00	3.267.299,12	N	-1.878.652	t.g.v. onderbesteding programma 5
	R132 Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	1.281.040,00	1.281.040,00		0	
	R133 Uitvoering generatiepact	250.268,00	393.487,66	N	-143.220	t.g.v. onderbesteding programma 8
	R137 Verstrekte subsidies	14.049.769,00	42.905.528,00	N	-28.855.759	t.g.v. onderbesteding programma's 1 t/m 7
	R139 Mobiliteit	15.094.612,00	27.030.209,10	N	-11.935.597	t.g.v. onderbesteding programma's 4 en 5
	R140 Bodem	719.000,00	834.996,00	N	-115.996	t.g.v. onderbesteding programma 3
	R141 Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	2.500.000,00	2.981.553,00	N	-481.553	t.g.v. onderbesteding programma 3
	R147 Energieagenda 2024-2027	5.865.000,00	6.578.130,09	N	-713.130	t.g.v. onderbesteding programma 6
	R148 Europese Programma's Landelijk Gebied	10.324.324,00	10.324.324,00			
		156.827.151	205.104.060		-48.276.909	

Beleidsopgave: 8.03 Personeel en organisatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 508.276,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling 8.03.01 Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap:

Het behaalde voordeel op deze doelstelling bedraagt € 98.907,-- en kan grotendeels verklaard worden door het feit dat er minder gebruik is gemaakt van de regeling Vitaliteitsverlof, dan is voorzien.

Doelstelling 8.03.02 De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment

Het behaalde voordeel op deze doelstelling bedraagt € 406.338,--. Deze afwijking kan grotendeels verklaard worden door het feit dat er minder gebruik is gemaakt van het Persoonlijk Ontwikkelingsbudget dan is voorzien.

De overige verschillen betreffen kleinere verschillen op verschillende posten binnen deze beleidsopgave.

Beleidsopgave: 8.04 Subsidies en Inkoop

De totale afwijking betreft een nadeel van € 28.660,--.

Beleidsopgave: 8.05 Verantwoording personeelskosten

De totale afwijking betreft een voordeel van € 167.598,--.

Baten

Beleidsopgave: 8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden

De totale afwijking betreft een voordeel van € 57.348,--.

Beleidsopgave: 8.02 Financiën

De totale afwijking betreft een voordeel van € 25.389.908,--.

De afwijkingen betreffen:

Doelstelling 8.02.01 Duurzame provinciale financiën

De afwijking binnen deze doelstelling betreft nadeel van € 188.023,--. Dit verschil kan grotendeels worden verklaard uit het licht achterblijven van de rentebaten op het saldo in 's Rijks schatkist en uit het achterblijven van de trekking op de lening die wij aan het Energiefonds Drenthe hebben verstrekt.

Doelstelling 8.02.02 Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead

De afwijking binnen deze doelstelling betreft een voordeel van € 6.183.562,--.

De voornaamste afwijking betreft een voordeel op de algemene uitkering van € 4.890.999,--. Dit voordeel komt voort uit de decembercirculaire Provinciefonds. De algemene uitkering valt in deze circulaire € 39.664,-- lager uit door kleine correcties in de totale uitkering en de maatstaven. Daarnaast is sprake van nieuwe decentralisatie-uitkeringen (€ 4.620.403,--) en worden enkele bestaande decentralisatie-uitkeringen verhoogd (€ 310.259,-- extra).

De nieuwe decentralisatie-uitkeringen zijn:

Decentraal spoor	€ 2.359.135,--
Pilots toekomstbestendige bedrijventerreinen	€ 708.917,--
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	€ 500.000,--
Regionale kennisfunctie bodem en ondergrond	€ 360.000,--
Bosrevitalisering	€ 310.000,--
Bovenregionale analyses extreme regenval	€ 50.000,--
Small modular reactor (SMR) programma	€ 68.625,--
NHV Monitoring buiten Natura2000-netwerk	€ 77.007,--
NHV-provincies	€ 71.370,--
Veilig vergaderen	€ 111.488,--
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus (kleine sectoren)	€ 3.861,--
	€ 4.620.403,--

Deze nieuwe uitkeringen (met uitzondering van Decentraal Spoor) hebben niet meer geleid tot bestedingen in 2025. Hiervan wordt voorgesteld deze over te hevelen naar 2026.

De volgende uitkeringen zijn verhoogd ten opzichte van de septembercirculaire:

	Was	Wordt	Vershil
Uitvoeringskosten Lbv en Lbv-plus	€ 46.334,--	€ 57.917,--	€ 11.583,--
Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	€ 1.130.338,--	€ 1.253.297,--	€ 122.959,--
Invasieve exoten	€ 179.000,--	€ 354.717,--	€ 175.717,--
			€ 310.259,--

Een tweede grote afwijking betreft een voordeel van € 1.295.066,--, betreffende een hogere opbrengst motorrijtuigenbelasting dan voorzien.

Doelstelling 8.02.03 Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen

De afwijking binnen deze doelstelling betreft een voordeel van € 19.394.369,--.

De hogere onttrekkingen aan de reserves betreffen niet begrote verrekeningen met reserves, zoals hieronder aangegeven:

Mutaties reserves		Begrote onttrekking	Werkelijk onttrekking	Voordeel/ Nadeel	Vershil	
Bijdrage van reserve of onttrekking reserve	R001 Algemene doeleinden	-6.668.868,00	-6.668.868,00		0	
	R002 Saldireserve	-23.795.486,00	-23.795.486,00		0	
	R008 Risicoreserve	0,00	-289.260,00	V	289.260	t.g.v. overbesteding programma 8
	R112 Versterking economische structuur	-500.000,00	-500.000,00		0	
	R123 Provinciaal aandeel ILG	-624.337,00	-624.337,00		0	
	R124 Regionaal Specifiek Pakket	-1.218.980,00	-1.218.980,00		0	
	R125 Financieringsreserve	-43.047.026,00	-43.047.026,00		0	
	R127 Cofinancieringsreserve Europa	-3.286.405,00	-3.286.405,00		0	
	R128 Opvang revolverend financieren	-35.000,00	-35.000,00		0	
	R129 Natuurbeleid	-61.942.969,00	-76.489.392,92	V	14.546.424	t.g.v. overbesteding programma 2
	R131 Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-4.651.626,00	-4.651.626,00		0	
	R132 Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.621.000,00	-2.621.000,00		0	
	R133 Uitvoering generatiepact	-351.210,00	-351.210,00		0	
	R135 Investeringsagenda 2019-2023	-3.000.000,00	-3.000.000,00		0	
	R136 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-815.402,00	-923.795,00	V	108.393	t.g.v. overbesteding programma 4
	R137 Verstrekte subsidies	-24.898.371,00	-27.587.886,84	V	2.689.516	t.g.v. overbesteding programma's 1, 2, 4, 5 en 7
	R139 Mobiliteit	-34.068.321,00	-34.068.321,00		0	
	R140 Bodem	-782.000,00	-782.000,00		0	
	R141 Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	-2.000.000,00	-2.000.000,00		0	
	R142 Wettelijke boscompensatie	-2.215,00	-45.276,71	V	43.062	t.g.v. overbesteding programma 2
	R147 Energieagenda 2024-2027	-3.765.000,00	-3.765.000,00		0	

	R148 Europese Programma's Landelijk Gebied	0,00	-1.717.714,30	V	1.717.714	t.g.v. overbesteding programma 2
		-218.074.216,00	-237.468.584,77		19.394.369	

Beleidsopgave: 8.03 Personeel en organisatie

De totale afwijking betreft een voordeel van € 4.483,--.

Beleidsopgave: 8.04 Subsidies en Inkoop

Niet van toepassing.

Beleidsopgave: 8.05 Verantwoording personeelskosten

De totale afwijking betreft een technisch voordeel van € 260.136,--.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

Doelstelling: 8.05.01 Directe personele inzet

Binnen deze doelstelling is een nadeel gerealiseerd van € 1.548.949,--. Dit nadeel hangt samen met de doorbelasting van loonkosten aan investeringsprojecten die is verantwoord onder de doelstelling Inzet ondersteunend personeel.

Doelstelling: 8.05.02 Inzet ondersteunend personeel

Binnen deze doelstelling is een voordeel gerealiseerd van € 1.809.085,--. Dit voordeel ontstaat doordat de doorbelasting van loonkosten aan investeringsprojecten hier is verantwoord, in plaats van onder de doelstelling Directe personele inzet. Daarnaast zijn de inkomsten hoger door bijdragen van derden, onder meer uit detacheringen.

I.2 Paragrafen

I.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

Met lokale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel. Het profijtbeginsel is gebaseerd op de gedachte dat burgers en bedrijven moeten bijdragen in de kosten van de door de overheid voortgebrachte voorzieningen naar de mate van het profijt dat zij van die voorzieningen hebben. Het profijtbeginsel manifesteert zich met name bij heffingen. Deze paragraaf geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen houden wij rekening met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet. Daaruit komt het volgende naar voren:

Lastendruk

De provinciale heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belasting niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van het te betalen bedrag. In de Provinciewet staat dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden en dat leges maximaal kostendekkend mogen zijn. De opbrengsten van de heffingen zijn bij speciale wetten aan limieten gebonden.

Grondwateronttrekkingsheffing

Op grond van het bepaalde in artikel 13.4b van de Omgevingswet hebben Provinciale Staten een heffing ingesteld op het onttrekken van grondwater. De regels die de provincie hanteert bij de grondwateronttrekkingsheffing zijn neergelegd in de Belastingverordening provincie Drenthe.

Op grond van het bepaalde in artikel 5.1 lid 2 onder d van de Omgevingswet in samenhang met de artikelen 16.3 en 16.4 van het Besluit activiteiten leefomgeving is het verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten grondwater te onttrekken of water te infiltreren:

- a. ten behoeve van industriële toepassingen, indien de te onttrekken hoeveelheid meer dan 150.000 m³ per jaar bedraagt;
- b. ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening of een bodemenergiesysteem.

De regels die de provincie hanteert voor bovengenoemde onttrekkingen zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening Drenthe. De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de grondwateronttrekkingsheffing zijn limitatief in de Omgevingswet opgenomen.

Op grond van artikel 13.4b van de Omgevingswet kunnen onder de heffing worden gebracht de kosten die door de provincie zijn gemaakt voor:

- a. maatregelen die direct verband houden met het voorkomen en tegengaan van nadelige gevolgen van het onttrekken van grondwater en het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater,

- b. noodzakelijke onderzoeken voor het grondwaterbeleid en de vaststelling van schade als bedoeld in artikel 15.13, eerste lid, van de Omgevingswet in samenhang met artikel 10.3, derde lid, van de Omgevingswet,
- c. het houden van een register met gegevens over het onttrekken van grondwater en het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater,
- d. de vergoeding van schade als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht in samenhang met artikel 15.1, eerste lid, onder f, van de Omgevingswet die voortvloeit uit het onttrekken van grondwater of het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, en waarvoor Gedeputeerde Staten het bevoegd gezag zijn.

Inkomsten

De belasting wordt geheven naar de onttrokken hoeveelheid grondwater gemeten in kubieke meters. Indien op grond van de vergunningvoorschriften water wordt geïnfiltreerd, wordt op aanvraag van de belastingplichtige het aantal kubieke meters geïnfiltreerd water in mindering gebracht op de voor de belasting te hanteren onttrokken hoeveelheid grondwater. De hoogte van de heffing is vastgesteld door Provinciale Staten. De te betalen heffing mag naar beneden worden afgerond op hele euro's. De belasting wordt verschuldigd op het moment waarop het grondwater wordt onttrokken en moet op aangifte worden voldaan.

De hoogte van de heffing is vastgesteld door Provinciale Staten. Voor 2025 bedroeg het tarief € 1,115 (2024: € 1,115) per 100 m³ onttrokken hoeveelheid grondwater. De belasting wordt verschuldigd op het moment waarop het grondwater wordt onttrokken en moet op aangifte worden voldaan.

In 2025 was een bedrag van € 800.000,-- begroot. De opbrengst van de aangiften grondwateronttrekkingsheffing is € 820.733,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij invordering van de grondwateronttrekkingsheffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Heffing ontgroningen

Op grond van artikel 13.4a van de Omgevingswet hebben Provinciale Staten een heffing ingesteld op het ontgronden van stoffen. De regels die de provincie hanteert bij de ontgroningenheffing zijn vastgelegd in de Belastingverordening Drenthe 2025, de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. De bestedingsmogelijkheden voor de provincie van de ontgroningenheffing zijn limitatief in de Omgevingswet opgenomen.

Kosten die onder de heffing zijn gebracht

Op grond van de Belastingverordening Drenthe wordt een heffing in rekening gebracht voor kosten met betrekking tot schadevergoedingen als bedoeld in artikel 4:126, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht in samenhang met artikel 15.1, eerste lid, van de Omgevingswet. Voor 2025 bedroeg het provinciale tarief daarvoor € 0,45 (2024: € 0,45) per 100 m³ hoeveelheid stoffen.

Inkomsten

De heffingsplicht rust op alle houders van vergunningen, behalve als het vergunningen betreft die gelden voor minder dan 10.000 m³ vaste stoffen. De heffingsplicht geldt evenmin op hoeveelheden ten aanzien waarvan eerder is geheven, tenzij en tot zover de heffing op grond van artikel 4.10 van de belastingverordening is teruggegeven. Deze vrijstelling geldt niet voor zover is geheven ten behoeve van een in artikel 4.1 van de Belastingverordening Drenthe 2025 bedoelde bestemming en nadien

wordt geheven voor een andere in dat artikel bedoelde bestemming. De belastingschuld ontstaat op het tijdstip dat de vergunning is verleend en wordt door middel van een aanslag opgelegd.

In 2025 was een bedrag van € 7.500,-- ontgrondingenheffingen begroot. Er is in totaal € 417,-- aan inkomsten gerealiseerd.

Teruggaaf

Indien een vergunning wordt vernietigd of ingetrokken dan wel gewijzigd, kan teruggaaf van de heffing plaatsvinden. Geen teruggaaf vindt plaats over de hoeveelheid stoffen die al is gewonnen. Teruggaaf blijft ook achterwege indien het bedrag dat moet worden teruggegeven minder bedraagt dan het in artikel 8.2, tweede lid, van het Omgevingsbesluit genoemde bedrag van € 250,--.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de ontgrondingenheffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Leges

De provincie heft leges voor diensten die door of vanwege het provinciaal bestuur zijn geleverd. De aanvrager van de dienst, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend, is het legestartief verschuldigd. In de provinciale Belastingverordening zijn de tarieven opgenomen die verschuldigd zijn voor het in behandeling nemen van een te verlenen dienst.

Geraamde en gerealiseerde inkomsten

Voor 2025 waren de leges begroot op € 410.000,-- en is € 302.132,-- gerealiseerd. Dit is met inbegrip van de bouwleges, de leges voor milieubelastende activiteiten en de leges voor luchtvaart die rechtstreeks door de Omgevingsdienst Drenthe (OD) zijn ontvangen. Omdat de kosten voor de vergunningverlening door de OD worden gemaakt, verrekenen zij deze met de inkomsten. We volstaan met een regelmatige opgave van de OD over de hoogte van de ontvangen leges. De gemiddelde legesopbrengsten over de laatste 4 jaar waren € 362.095,--. De begrote leges vormen slechts een indicatie. De realisatie is afhankelijk van de werkelijke aanvragen.

Rubrieknummer	Begroot 2025	Realisatie 2025	Realisatie 2024	Realisatie 2023	Realisatie 2022	Gemiddelde laatste 4 jaar
1. Omgevingsvergunning	€ 225.000	€ 27.312	€ 126.131	€ 199.551	€ 197.089	€ 137.521
2. Natuur	€ 125.000	€ 131.819	€ 74.703	€ 189.039	€ 128.584	€ 131.036
3. Ontgrondingen	€ 30.000	€ 16.298	€ 38.498	€ 35.794	€ 21.409	€ 28.000
4. Wateronttrekking	€ 10.000	€ 0	€ 9.600	€ 0	€ 185	€ 2.446
5. Verkeer en vervoer RVV	€ 14.000	€ 28.543	€ 25.583	€ 25.453	€ 22.574	€ 25.538
5. Wegen Omg.verord. Drenthe	€ 5.000	€ 14.466	€ 13.304	€ 12.699	€ 10.137	€ 12.652
5. Vaarwegen Omg.verord. Drenthe	€ 1.000	€ 440	€ 277	€ 436	€ 436	€ 397
6 Diversen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
7. Luchtvaart	€ 0	€ 960	€ 0	€ 320	€ 480	€ 440
8. Milieubelastende activiteiten	€ 0	€ 82.294	€ 13.965	€ 0	€ 0	€ 24.065
	€ 410.000	€ 302.132	€ 302.061	€ 463.292	€ 380.894	€ 362.095

Kostendekking leges

Op basis van artikel 225 van de Provinciewet mogen de leges maximaal kostendekkend zijn. Eventuele incidentele overschrijdingen kunnen tussen de in de verschillende rubrieken binnen de legesverordening gerealiseerde leges worden gecompenseerd ('kruissubsidiëring').

Leges algemene dienstverlening			lasten	baten	kostendekking
rubriek	1	Omgevingsvergunning	€ 27.312	€ 27.312	100,0%
rubriek	2	Wet Natuurbescherming	€ 324.222	€ 131.819	40,7%
rubriek	3	Ontgrondingen	€ 61.757	€ 16.298	26,4%
rubriek	4	Grondwater	€ 0	€ 0	0,0%
rubriek	5	Verkeer en vervoer/wegen/waterwegen	€ 109.285	€ 43.449	39,8%
rubriek	6	Diversen	€ 0	€ 0	0,0%
rubriek	7	Luchtvaart	€ 7.379	€ 960	13,0%
rubriek	8	Milieubelastende activiteiten	€ 215.232	€ 82.294	38,2%
Kostendekking leges			€ 745.187	€ 302.132	40,5%

Nazorgheffing stortplaatsen

De provincie is op grond van de Wet milieubeheer (Wm) verantwoordelijk voor de eeuwigdurende nazorg van stortplaatsen waar op of na 1 september 1996 nog afval is gestort. De provincie Drenthe draagt deze verantwoordelijkheid voor twee stortplaatsen. Dit zijn de stortplaatsen Meisner te Ubbena en Attero BV te Wijster.

Het doel van de nazorgregeling in de Wm is om zeker te stellen dat bestaande en nieuwe stortplaatsen, dat wil zeggen terreinen waar afvalstoffen worden gestort, ook na sluiting tot in lengte van jaren aan hetzelfde beschermingsniveau blijven voldoen, zodat zij geen risico voor verontreiniging van de bodem vormen. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De opbrengst van de heffing wordt in het uitsluitend voor de financiering van de nazorg bestemde nazorgfonds gestort. Deze heffing is gebaseerd op het doelvermogen dat op grond van een door de exploitant ingediend nazorgplan wordt berekend. Beoordeling van nazorgplannen en berekening van het doelvermogen vindt plaats aan de hand van in IPO-verband opgestelde modellen en checklists.

Beleid

Het provinciale beleid is erop gericht de heffing toereikend te laten zijn om de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen te bekostigen. Het tarief wordt via de Belastingverordening provincie Drenthe bepaald aan de hand van de vastgestelde jaarrekening van het Nazorg fonds gesloten stortplaatsen Provincie Drenthe (het nazorgfonds).

Inkomsten

In 2025 is aan Attero BV geen nazorgheffing opgelegd. Er is geen sprake van een nieuw nazorgplan dat hiertoe aanleiding gaf. Ook gaf de jaarrekening 2024 van het nazorgfonds geen reden tot het opleggen van een nazorgheffing. Dat kan volgens de raamovereenkomst tussen Attero en de provincie alleen indien het fondsvermogen per balansdatum 10% of meer afwijkt van de netto contante waarde van het doelvermogen per balansdatum. Dit was per 31 december 2024 niet het geval.

Als de jaarrekening 2025 van het nazorgfonds uitwijst dat het fondsvermogen per 31-12-2025 10% of meer afwijkt van de netto contante waarde van het doelvermogen, wordt over 2025, in 2026, een nazorgheffing opgelegd. Een heffing kan overigens ook negatief zijn en leiden tot een teruggaaf, als het in het nazorgfonds aanwezige vermogen in positieve zin 10% of meer afwijkt van de netto contante waarde van het doelvermogen.

De stortplaats Meisner is in 2013 gesloten en op 1 januari 2014 overgedragen aan de provincie. Nu de stortplaats is gesloten, kan geen heffing meer worden opgelegd.

Kwijtscheldingsbeleid

Bij de invordering van de heffing wordt geen kwijtschelding verleend.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op grond van artikel 222 van de Provinciewet worden provinciale opcenten geheven. De opcenten zijn een opslag op een andere belasting, namelijk de motorrijtuigenbelasting (MRB). Deze belasting wordt geïnd door de Rijksbelastingdienst. De opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting is qua omvang van de opbrengst de belangrijkste provinciale heffing. Deze belasting is voor de provincies een algemeen dekkingsmiddel. Het tarief is sinds 2016 bevroren op 92,0. In 2025 is er ten opzichte van de raming € 1.295.066,-- meer opbrengst gerealiseerd dan in de Begroting 2025 (na wijziging) was geraamd.

Hieronder zijn raming en realisatie tegenover elkaar gezet:

€ 63.120.054

€ 64.415.120

€ 1.295.066

De raming in de Begroting 2025 ging uit van het ongewijzigde tarief van 92 opcenten en een ramingsmethodiek op basis van het gemiddelde autobestand en de samenstelling van het wagenpark per 1 januari 2025. Deze raming is tussentijds aangepast. In het voorjaar van 2025 is gebleken dat de Belastingdienst een fout heeft gemaakt bij de berekening van de afdracht van de opcenten op de Motorrijtuigenbelasting (MRB). Voor 2024 is hierdoor voor Drenthe een te hoge afdracht vastgesteld van in totaal € 1.879.946,--. Dit bedrag is verrekend met de opbrengst voor het jaar 2025. Voor de baten betekent dit dat de opbrengst in 2025 eenmalig met hetzelfde bedrag is verlaagd.

De uiteindelijke hogere opbrengst is te verklaren door een combinatie van factoren. Daarbij speelt onder meer de gebruikelijke correctie voor inflatie van de hoofdsom een rol, evenals ontwikkelingen in het wagenpark, zoals veranderingen in volume, gewichtsklassen en brandstoftypen.

Samenvatting

Voor 2025 bedroegen de lokale heffingen in totaal:		
Belastingen	Opcenten	€ 64.415.120
Heffingen	Grondwater	€ 820.733
	Nazorgheffing gesloten stortplaatsen	€ 0
	Ontgrondingen	€ 417
Rechten	Leges	€ 302.132
Totaal		€ 65.538.402

Lokale lastendruk

Onder lokale lastendruk wordt verstaan hoe de lokale lastendruk zich verhoudt tot de landelijke lastendruk. Hierbij is voornamelijk de hoogte van de opcentenheffing motorrijtuigenbelasting van toepassing. Zoals eerder vermeld stelt het Rijk jaarlijks het maximale niveau van opcentenheffing vast.

Ontwikkeling opcenten motorrijtuigenbelasting in de jaren 2021-2025

	2021	2022	2023	2024	2025
provincie Drenthe	92,0	92,0	92,0	92,0	92,0
landelijk gemiddelde	83,5	83,7	84,7	87,4	88,8
provincie Drenthe als % van landelijk gemiddelde	110,2	109,9	108,6	105,3	103,6
wettelijk maximum	116,8	118,3	125,8	138,4	139,9
provincie Drenthe als % van wettelijk maximum	78,8%	77,8%	73,1%	66,5%	65,8%

Overzicht tarieven opcenten op de MRB in 2025

Provincie	Tarief
Zuid-Holland	101,5
Fryslân	92,1
Drenthe	92,0
Gelderland	101,2
Groningen	95,7
Overijssel	82,2
Zeeland	84,4
Limburg	85,8
Flevoland	83,9
Noord-Brabant	84,9
Utrecht	84,2
Noord-Holland	77,4
Bron: CBS	

I.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De provincie Drenthe opereert in een omgeving die wordt gekenmerkt door toenemende complexiteit en onzekerheid. Maatschappelijke, financiële en bestuurlijke ontwikkelingen brengen risico's met zich mee die van invloed kunnen zijn op het realiseren van provinciale doelstellingen. Een samenhangend ingericht risicomanagement is daarom noodzakelijk ter ondersteuning van de bestuurlijke besluitvorming en het verantwoord sturen op doelrealisatie.

Risicomanagement is binnen de provincie Drenthe ingericht als een continu proces. Het richt zich op het systematisch identificeren, analyseren en beheersen van risico's en het expliciet maken van afwegingen tussen risico's en beschikbare middelen. Door het treffen van beheersmaatregelen en het aanhouden van een risicoreserve worden risico's zoveel mogelijk beheerst en, indien nodig, financieel opgevangen.

De omvang van de risicoreserve is gebaseerd op een periodieke inventarisatie en kwantificering van de provinciale risico's. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen risico's die binnen de reguliere bedrijfsvoering kunnen worden opgevangen en risico's waarvoor een beroep op de weerstandscapaciteit noodzakelijk kan zijn.

Risicomanagement is verankerd in de planning- en controlcyclus en daarmee onderdeel van de reguliere sturing en verantwoording. De provincie werkt aan verdere professionalisering, onder meer door het vastleggen van beleid, het verduidelijken van taken en verantwoordelijkheden, het vergroten van het risicobewustzijn binnen de organisatie en het ondersteunen van het proces met passende systemen. Hierbij is sprake van gedeelde verantwoordelijkheid van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de ambtelijke organisatie.

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de belangrijkste risico's en in de beschikbare weerstandscapaciteit om deze risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de relatie tussen de omvang van de risico's en de beschikbare incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- het provinciaal beleid inzake weerstandsvermogen en risicomanagement;
- de beschikbare incidentele en structurele weerstandscapaciteit;
- de totale weerstandscapaciteit;
- de inventarisatie en beheersing van risico's;
- de relatie tussen de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit.

De wijze waarop de provincie Drenthe invulling geeft aan risicomanagement is vastgelegd in de Nota weerstandsvermogen en risicomanagement 2024, vastgesteld door Provinciale Staten op 18 december 2024 als onderdeel van het Financieel beleid 2024. Ter verdere uitwerking is het Uitvoeringskader integraal risicomanagement vastgesteld, dat richtinggevend is voor de organisatiebrede toepassing.

Een afzonderlijk aandachtsgebied binnen het risicomanagement betreft het verstrekken van leningen en garanties ter realisatie van provinciale beleidsdoelen. De hiermee samenhangende risico's worden opgevangen binnen de Reserve opvang revolverend financieren. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Financiering.

Actuele ontwikkelingen

De provincie Drenthe wordt ook in 2025 geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het risicoprofiel en het weerstandsvermogen. De financiële risico's van meer algemene aard, zoals aanhoudende inflatie en een krappe arbeidsmarkt, blijven van betekenis. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot hogere kosten, onder meer door stijgende loonkosten en druk op de inzetbaarheid van personeel.

Op financieel-bestuurlijk terrein is in 2025 meer duidelijkheid ontstaan over een tussenoplossing voor de verdeelsystematiek van de algemene uitkering uit het provinciefonds per 1 januari 2026. Deze tussenstap, die onder meer ziet op actualisatie van de verevening van opcenten motorrijtuigenbelasting en overige eigen middelen, biedt tijdelijk meer stabiliteit. Tegelijkertijd blijft onzekerheid bestaan over het structurele verdeelmodel vanaf 2027. Deze onzekerheden worden betrokken bij de risico-inschatting en de meerjarige financiële beoordeling.

Ten aanzien van de provinciale belastingopbrengsten blijft sprake van onzekerheid. De discussie over een mogelijk nieuw belastinggebied is nog niet afgerond. Daarnaast lopen de tariefkortingen op de motorrijtuigenbelasting voor elektrische en zeer zuinige voertuigen gefaseerd af. Voor 2026 worden provincies hiervoor gecompenseerd, maar de verdere uitwerking is afhankelijk van landelijke besluitvorming. Om deze reden worden de opbrengsten uit de motorrijtuigenbelasting voorzichtig geraamd.

Sinds 1 januari 2025 handhaaft de Belastingdienst volledig op schijnzelfstandigheid. De provincie maakt gebruik van inhuur en zzp'ers en loopt daarmee risico's op naheffingen en, vanaf 2026, mogelijke boetes. De provincie heeft maatregelen getroffen om te voldoen aan de geldende regelgeving en monitort de naleving actief, mede in het licht van de voorgenomen Wet VBAR.

Eind 2024 zijn er door de Raad van State uitspraken gedaan over intern salderen bij de Amercentrale en Rendac. Deze uitspraken veranderen de manier waarop stikstofvergunningen worden beoordeeld en hebben grote gevolgen voor alle projecten die stikstof uitstoten. De uitspraken hebben directe gevolgen voor vergunningverlening in verschillende sectoren activiteiten, waaronder: Pas-melders, woningbouw, industrie, infrastructuur, evenementen, landbouw en bepaalde natuurherstelprojecten.

Tot slot is de provincie geconfronteerd met aansprakelijkstellingen van twee biovergisters in verband met vermeende schade als gevolg van informatieverstrekking over de aanwezigheid van amfetamine in digestaat. De claims bedragen gezamenlijk circa € 12 tot € 13 miljoen. De afhandeling is in handen van de verzekeraar en afhankelijk van lopende juridische procedures. Op dit moment is nog niet vast te stellen of en in welke mate dit leidt tot financiële gevolgen voor de provincie.

Provinciaal beleid

Om de ambities van de provincie te realiseren is het van belang dat de provinciale middelen zo effectief mogelijk ingezet worden.

De uitgangspunten die de provincie hanteert bij het omgaan met tegenvallers c.q. voorgevallen risico's zijn ten opzichte van het verleden enigszins aangescherpt.

(waarbij een volgende stap pas aan de orde is, als een eerdere stap geen oplossing oplevert):

- Gedeputeerde Staten lossen financiële tegenvallers in eerste aanleg op binnen de geautoriseerde programma's en met inachtneming van het verstrekte (sub)mandaat.

- Gedeputeerde Staten kunnen aan Provinciale Staten uitsluitend voorstellen doen tot het verschuiven van budgetten tussen programma's en/of een beroep op algemene middelen als sprake is van bijzondere gevallen en/of onontkoombare ontwikkelingen.
- Gedeputeerde Staten voorzien voorstellen die gedurende het begrotingsjaar een beroep doen op de algemene middelen van een expliciete onderbouwing waaruit aantoonbaar blijkt dat er sprake is van bijzondere gevallen en/of onontkoombare ontwikkelingen.
- Van bijzondere gevallen en/of onontkoombare ontwikkelingen is sprake in de volgende gevallen:
 - Er zijn externe ontwikkelingen waarop de provincie zelf geen invloed heeft en niet zelf kan bijsturen.
 - Er is geen achterliggende reserve waarop een beroep kan worden gedaan
 - Er is geen mogelijkheid tot ombuigingen binnen de geautoriseerde programma's
 - Er is aantoonbaar geen sprake van schuld en/of nalatigheid bij Gedeputeerde Staten.

Op basis van deze regels komt de Algemene Reserve pas in beeld, als aangetoond alle andere mogelijkheden uitgeput zijn en er sprake is van bijzondere omstandigheden. Voor de Risicoreserve blijft gelden, dat deze meer 'geormerkt' is voor die risico's die onderdeel zijn van de voortgaande analyse in het kader van het provinciale risicomangement.

De provincie Drenthe houdt een ratio aan van het weerstandsvermogen van 1,0 tot 1,4 (voldoende). Hierdoor heeft de organisatie ruimte om onvoorziene risico's af te dekken. Jaarlijks brengen we de ratio in beeld bij de het opstellen van de begroting en de jaarrekening. Indien de ratio weerstandsvermogen lager dan 1,0 wordt, leggen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten uit wat hier de oorzaak van is en doen ze een voorstel hoe hiermee om te gaan. De ratio is van invloed op de aan te houden Risicoreserve.

GS kunnen jaarlijks bij de vaststelling van de Begroting een voorstel doen of er een bedrag moet worden toegevoegd of kan worden onttrokken aan de Risicoreserve, afhankelijk van de ratio van het weerstandsvermogen.

In de begroting is structureel een post voor onvoorziene uitgaven geraamd van € 250.000,--. Die is tot dusverre elk jaar nog bij de 3e Actualisatie/Slotwijziging afgeraamd tot € 25.000,--. Dat is in 2025 ook gebeurd.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Om de beschikbare weerstandscapaciteit te bepalen moet er gekeken worden naar de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt om niet begrote kosten te dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen.

Algemene Reserve

Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. Deze reserve maakt deel uit van het weerstandsvermogen van de provincie. De stand van deze reserve is per 31 december 2025 € 66.570.975,--. Voor deze reserve streven we een normomvang na van minimaal € 5.000.000,--, die wordt toegerekend aan de weerstandscapaciteit.

Risicoreserve

Deze reserve is ingesteld om incidentele tegenvallers op te vangen, welke niet door een specifieke voorziening worden afgedekt. De reserve heeft per 31 december 2025 een omvang van € 18.418.240,--. Jaarlijks wordt aan de hand van een risico-inventarisatie bekeken in hoeverre het weerstandsvermogen in de toekomst dient te worden bijgesteld.

De samenstelling en ontwikkeling van de algemene reserves ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000) per 31 december	2022	2023	2024	2025
Reserve voor algemene doeleinden	1.786	5.022	17.234	66.571
Risicoreserve	17.401	18.708	18.708	18.418
Totaal Algemene reserves	19.187	23.730	35.942	84.989

Structurele weerstandscapaciteit

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Dit betreft in beginsel de optelsom van de ruimte op de begroting en de onbenutte belastingcapaciteit.

Ruimte in de begroting

De post onvoorziene uitgaven, van structureel € 250.000,- is onderdeel van de structurele weerstandscapaciteit. Deze post is bij de 3e actualisatie 2025 teruggebracht tot € 25.000,--.

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit van de provincie Drenthe bestaat uit het verschil tussen de opbrengst bij het maximaal aantal te heffen opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) en de opbrengst bij het werkelijke tarief. In de Begroting 2025 is uitgegaan van een tarief per 1 januari 2025 van 92,0. Het tarief voor de opcentenheffing op de MRB wordt jaarlijks gemaximeerd door de staatssecretaris van Financiën. Het maximum voor 2025 was vastgesteld op 139,9. Uitgaande van een werkelijke opbrengst voor Drenthe van € 64.415.120,-- in 2025 bij een maximaal mogelijke opbrengst van € 97.952.992,-- komt de onbenutte belastingcapaciteit in 2025 dan uit op € 33.537.872,--. Voor de jaren 2026 en daarna wordt als raming voor de onbenutte belastingcapaciteit vooralsnog de raming voor 2026 aangehouden.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
Opbrengst	64.415	65.000	65.000	65.000
Maximaal tarief	97.953	101.739	101.739	101.739
Onbenutte belastingcapaciteit	33.538	36.739	36.739	36.739

De weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe

Uit de hiervoor genoemde gegevens blijkt dat de weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe als volgt meerjarig kan worden weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2025		2026		2027		2028	
	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.	Inc.	Struct.
Risicoreserve	18.418		18.418		18.418		18.418	
Normomvang Algemene Reserve	5.000		5.000		5.000		5.000	
Post voor onvoorziene uitgaven		25		250		250		250
Onbenutte belastingcapaciteit		33.538		36.739		36.739		36.739
Totaal (inc. + struct.)		56.981		60.407		60.407		60.407

Vanzelfsprekend geldt dat de componenten van de weerstandscapaciteit verschillen in hun mate van inzetbaarheid. Zo is de risicoreserve direct aanwendbaar tot het maximum. Het verhogen van het aantal opcenten tot het maximale tarief is echter niet realistisch.

Inventarisatie en beheersing risico's

Van de risico's die de provincie loopt, is een aantal afgedekt door de gebruikelijke verzekeringen of door het instellen van voorzieningen. In deze paragraaf gaat het om risico's die niet zijn afgedekt of niet kunnen worden afgedekt. Provincies hebben te maken met een diversiteit aan lastig in te schatten risico's die bovendien soms onderling afhankelijk zijn. De provincie Drenthe acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de provincie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de provincie. Om de risico's van provincie Drenthe in kaart te brengen, wordt periodiek de risico-inventarisatie geactualiseerd en een risicoprofiel opgesteld. Uit de actuele inventarisatie zijn in totaal 43 risico's naar voren gekomen en beschreven. In het onderstaande overzicht staan de 10 belangrijkste risico's (= 74,73 % invloed op totaal) en hoe deze beheerst worden. Bij de meeste van de 43 risico's zijn beheersmaatregelen benoemd. Als een beheersmaatregel wordt toegepast leidt dit tot een lagere risicoscore.

Risico-nummer	Risico	Gevolgen	Maatregelen	Financieel gevolg	incidenteel/structureel
Risk0036	Attero beschikt niet over de financiële middelen om bovenafdeling van de stortplaats te Wijster te kunnen realiseren	De kosten voor de bovenafdeling komen voor rekening van de provincie	Attero heeft aan de provincie een borgtocht afgegeven, met hieraan gekoppeld twee financiële ratio's. Attero wordt geacht een acceptabele financiële positie te hebben als zij voldoet aan beide ratio's, die worden onderbouwd met de jaarlijks te ontvangen geconsolideerde jaarrekening en accountantsverklaring. Op deze wijze zijn wij in staat de financiële positie van Attero te monitoren en indien nodig maatregelen te nemen.	max.€ 14.500.000	Structureel

Risk0019	Het doelvermogen in het Fonds Nazorg Gesloten Stortplaatsen provincie Drenthe is onvoldoende om de eeuwigdurende nazorg te kunnen financieren.	De kosten voor de eeuwigdurende nazorg komen voor zover deze niet gedekt kunnen worden door het fonds voor rekening van de provincie.	In gesprek met Attero blijven over mogelijkheden om vermogen op peil te brengen dan wel te houden. Indien de contante waarde van het doelvermogen 10% of meer afwijkt van de reeds opgebouwde waarde, wordt er afgerekend met Attero. Ook kan er iedere vijf jaar, en na vaststelling van een nieuw nazorgplan, worden afgerekend.	max.€ 11.000.000	Structureel
Risk0022	Verlaging uitkering provinciefonds	Lagere inkomsten en daardoor geringere bestedingsruimte of noodzaak tot ombuigingen	Invloed uitoefenen door o.a. inbreng in IPO; lobby	max.€ 7.000.000	Structureel
Risk0024	De waarde van de beleggingsportefeuille van de NOM daalt, waardoor de marktwaarde van de NOM ook daalt.	Op grond van BBV mag onze boekwaarde (historische verkrijgingsprijs) niet hoger zijn dan die marktwaarde, waardoor een afwaardering moet plaatsvinden.	Invloed uitoefenen als aandeelhouder	max.€ 2.000.000	Structureel
Risk0016	Juridische fouten bij staatssteun, waarbij de provincie verwijtbaar is.	Ten onrechte verstrekte overheidsmiddelen worden teruggevorderd	Deskundigheidsbevordering, inzetten second opinion.	max.€ 2.000.000	Structureel
Risk0047	Te veel uitgaven aan personeel in (vaste) dienst van de provincie.	Extra financiële verplichtingen die binnen de loonsom moeten worden opgevangen	Vast personeel herplaatsen binnen de organisatie. Succesvolle lobby uitvoeren voor structurele Rijsmiddelen	max. € 1.000.000	Structureel
Risk0037	Het plafond van het BTW-compensatiefonds wordt overschreden.	Terugvordering van het teveel ontvangen BTW via het provinciefonds.	Invloed uitoefenen door o.a. inbreng in IPO; lobby, scherp zijn op btw-declaraties	max.€ 1.250.000	Structureel
Risk0004	Verstrekte (revolverende) geldleningen worden (niet) volledig terug betaald	Tekort in de reserve opvang revolverend financieren	Voor het merendeel van lening geldt dat er sprake is van een hypothecaire zekerheid	max. € 1.000.000	Structureel
Risk0020	Gevraagde dienstverlening en ontwikkelingen kunnen niet geleverd worden	Continuïteit van dienstverlening komt in gevaar. Doelen worden niet bereikt	Tijdelijke expertise inhuren.	max.€ 1.000.000	Structureel
Risk0012	Vertraging in de uitvoering van een infrastructureel project door niet tijdige grondaankoop	Vertraging in het project en mogelijke claims	Grondaankoop in initiatieffase al verkennen en vroegtijdig starten met planprocedure cq onteigening.	max.€ 1.000.000	Structureel

De risico's in de tabel zijn allemaal van structurele aard en dus van invloed op het meerjarenbeeld van de provincie. Deze hebben wij voor 1 jaar meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Wij zijn namelijk van mening dat indien structurele risico's zich voordoen, hier binnen een jaar beleidsmatig op kan worden geanticipeerd en dat dus geen beroep hoeft te worden gedaan op de beschikbare structurele weerstandscapaciteit. Dit betekent dat wij bij de analyse van de toereikendheid van de beschikbare weerstandscapaciteit geen onderscheid hebben gemaakt tussen incidentele en structurele risico's.

Op basis van de ingevoerde risico's en geactiveerde beheersmaatregelen is een risicosimulatie uitgevoerd. De simulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van risico's ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Uit de simulatie volgt dat met 90% zekerheid alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 17.598.530,-- als benodigde weerstandscapaciteit.

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit vervolg

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Provincie Drenthe bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken, hieronder valt onder meer de hiervoor ingestelde Risicoreserve.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand (bedragen x € 1.000)	Startcapaciteit
Risicoreserve	18.418
Normomvang Reserve voor algemene doeleinden	5.000
Post voor onvoorziene uitgaven	25
Onbenutte belastingcapaciteit	33.538
Totale weerstandscapaciteit	56.981

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Aangezien de risicoreserve, de omvang van de Algemene Reserve en de post voor onvoorziene uitgaven bij calamiteiten direct aanwendbaar zijn worden uitsluitend deze bedragen gebruikt om de weerstandsnorm te berekenen. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen. De ontwikkeling van de weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel wordt nauwlettend gevolgd.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 23.443.240}{€ 17.598.530} = 1,33$$

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Het kengetal van de provincie Drenthe valt in klasse C. Dit duidt op voldoende weerstandsvermogen.

Conclusie/Samenvatting

Met 90% zekerheid kunnen alle risico's worden afgedekt met een bedrag van € 17.598.530,--
De werkelijke omvang van de Risicoreserve is op het gewenste niveau. We blijven kritisch kijken in welke mate we door beheersmaatregelen de omvang van de risico's kunnen inperken.

Kengetallen

Verplichte kengetallen financiële positie in begroting

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De kengetallen geven in samenhang inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid en helpen bij het beoordelen van de (ontwikkeling van de) financiële positie van de provincie. Hieronder staan de financiële kengetallen voor de provincie Drenthe weergegeven.

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025 na wijziging	Rekening 2025
1A. Netto schuldquote	-5,2%	38,5%	6,4%
1B. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-33,4%	11,1%	-20,1%
2. De solvabiliteitsratio	47,3%	40,0%	44,9%
3. Kengetal grondexploitatie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
4. Structurele exploitatieruimte	17,6%	14,1%	15,6%
5. Belastingcapaciteit: opcenten mrb	105,3%	103,6%	103,6%

1A. De netto schuldquote drukt het niveau van de netto schuld uit in een percentage van de totale baten. De netto schuld is het saldo van de schulden enerzijds en de liquide middelen en vorderingen anderzijds. Een negatieve schuldquote betekent dat de omvang van de liquide middelen en vorderingen hoger was dan de omvang van de schulden. De netto schuldquote ontwikkelt zich negatief door de verwachte afname van de liquide middelen en financieringsbehoefte (toename van de schulden) in de komende jaren. Deze ontwikkeling is wel minder sterk dan verwacht.

1B. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan partijen die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Onze provincie heeft nog geen leningen aangetrokken, wel wordt een deel van de eigen middelen uitgeleend aan derden. De netto schuldquote is negatief en daarmee van beperkte waarde.

2. De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld het Provinciehuis of omdat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie.

De solvabiliteit is ten opzichte van 2024 licht gedaald omdat er een hoger bedrag aan vooruitontvangen bedragen van het Rijk op de balans staat. Hierdoor is het balanstotaal toegenomen. De omvang van het eigen vermogen is in 2025 vrijwel gelijk gebleven.

3. De provincie Drenthe heeft geen grondexploitaties. Dit kengetal is daarom niet relevant.

4. Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het provinciefonds en de opbrengsten uit de opcenten op de motorrijtuigbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten (inclusief onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves) en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder ook de rente en aflossing van een lening) te dekken. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is wendbaarder dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte positief en tevens hoger dan begroot.

5. De opcenten op de motorrijtuigenbelasting zijn voor provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller deze in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Het kengetal geeft weer hoe het opcententarief van de provincie zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde opcententarief van alle provincies, uitgedrukt in een percentage. Uit het kengetal blijkt dat wij in 2025 3,6% meer opcenten dan het landelijk gemiddelde hebben geheven. Het kengetal belastingcapaciteit is echter iets anders dan de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen het gehanteerde opcententarief en het door het Rijk vastgestelde maximale tarief.

Analyse en conclusie

Een afzonderlijk kengetal zegt nog niet zoveel over de financiële positie en weerbaarheid van de provincie. De kengetallen moet altijd in hun onderlinge samenhang worden gezien, voor een goede beoordeling van de financiële positie en wendbaarheid van de begroting. Zo hoeft een hogere schuld geen probleem te zijn als de solvabiliteit goed is, als de exploitatie voldoende ruimte biedt om de rente en aflossing te betalen, of wanneer de onbenutte belastingcapaciteit voldoende is om structurele baten te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Als we aansluiting zoeken bij de signaalwaarden uit het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader zoals provincies dat hanteren bij hun toezichthoudende rol op gemeenten, dan zien we dat de kengetallen Solvabiliteit en Belastingcapaciteit Neutraal scoren, de overige kengetallen Gezond:

Signaleringswaarden kengetallen			
	Gezond	Neutraal	Risicovol
1A. Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte	<90%	90-130%	>130%
2. Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
3. Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
4. Structurele exploitatieruimte	>0%	0%%	<0%
5. Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Dit geeft aan dat onze provincie op basis van de jaarrekening 2025 voldoende weerbaar en wendbaar is om tegenvallers op te kunnen vangen of extra structurele uitgaven te kunnen dekken.

Echter, er is wel een trend te zien waarbij de kengetallen zich negatief ontwikkelen, zoals in de Begroting 2026 gepresenteerd. Dit als gevolg van de benutting van de reserves en investeringen die

er naar verwachting voor zorgen dat de liquide middelen afnemen en zullen resulteren in een verwachte financieringsbehoefte in de toekomst.

De historie laat zien dat de gerealiseerde kengetallen doorgaans positiever uitvallen dan begroot, doordat uitgaven achterblijven (exploitatie en investeringen). Dit is in 2025 ook het geval geweest, wat ook een (positief) effect heeft op de begrote kengetallen. De financiële positie is nu robuust en zal dat naar verwachting de komende jaren ook blijven.

I.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt aangegeven wat in 2025 is gedaan aan onderhoud van de kapitaalgoederen die in de begroting staan beschreven. Onder kapitaalgoederen verstaan we alle goederen die in eigendom van de provincie zijn en een meerjarig nut hebben. Deze kapitaalgoederen hebben we als volgt gerubriceerd: Wegen, Vaarwegen en Gebouwen.

Wegen

In het Meerjaren onderhoudsprogramma wegen en vaarwegen 2023 - 2026 (MJOP) zijn de onderhoudsactiviteiten (zowel vast- als variabel onderhoud) voor deze periode benoemd en op kosten gezet. Gedurende het kalenderjaar 2025 is het MJOP bijgewerkt en door middel van een actualisatie is daarop het budget bijgesteld.

De bijstelling was noodzakelijk door prijsstijgingen van materialen, grondstoffen, energie en brandstof en indexatie is hierin meegenomen.

In het jaar 2025 is groot (variabel) en vast onderhoud uitgevoerd aan en rondom de provinciale wegen, zoals:

- Er is Integraal groot (variabel) onderhoud gepleegd op diverse wegen. Daarbij zijn werkzaamheden zoals onderhoud, vernieuwing, bermmaatregelen en natuuropgaven gecombineerd om zo minder wegafsluitingen te veroorzaken en de veiligheid te verhogen. Voorbeelden hiervan zijn N371 bij Bovensmilde, N374 bij Hoogeveen, N375 bij Meppel, N382 rond Coevorden, N855 bij Spier en N919 bij Veenhuizen.
- Het onderhoud aan de asfaltwegen is duurzaam uitgevoerd door toepassing van hergebruikt asfalt in zowel onderlagen als deklagen en enkele projecten werden emissievrij uitgevoerd.
- Nieuwe contracten zijn gesloten voor het beheer van openbare verlichting, en voor de aankoop van gladheidsbestrijdingszout voor grotere leveringszekerheid tegen lagere kosten.
- Voor groen & fauna zijn boomkwaliteitsbeoordelingen uitgevoerd, zijn maaiwerkzaamheden verricht, is gesnoeid, gekapt en geplant, zijn bosplantsoenen en faunarasters onderhouden en is aan onkruid- en exotenbestrijding en vuil en reiniging gedaan.
- Om de wegen veilig en beschikbaar te houden is onderhoud uitgevoerd aan onder meer bebording, VRI's, bewegwijzering en openbare verlichting.
- In reactie op weersomstandigheden en gebeurtenissen op de wegen is gladheidsbestrijding uitgevoerd, zijn calamiteiten opgelost en zijn schade- en herstelwerkzaamheden verricht.

Vaarwegen

Ook voor de vaarwegen geldt dat er gewerkt wordt conform Meerjaren onderhoudsprogramma wegen en vaarwegen 2023 - 2026 (MJOP).

In 2025 is groot (variabel) en vast onderhoud uitgevoerd aan en rondom de provinciale vaarwegen.

Op diverse provinciale bruggen en sluizen is onderhoud uitgevoerd, bijvoorbeeld aan de Holslootbrug. Verder zijn in 2025 van enkele bruggen de slijtlagen vervangen. Langs de vaarwegen zijn maai- en snoeiwerkzaamheden verricht en is onkruid- en exotenbestrijding uitgevoerd.

Naast de onderhoudsprojecten zijn er vervangingsinvesteringen uitgevoerd. Zo is de brug N386 Oostermoersevaart vervangen en vervanging van de elektrische installatie en besturing van Sluis Peelo voor toekomstige bediening op afstand van andere bruggen en sluizen.

Aan de Norgerbrug zijn in 2025 onderhoudswerkzaamheden verricht en is vervanging in uitvoering.

Vanuit het investeringsprogramma oeverbeschoeiingen zijn in 2025 drie projecten uitgevoerd, te weten: Stieltjeskanaal (staal), de Coevorder Binnengracht (beton) en Krakeel-Noordscheschut. In samenwerking met het waterschap Hunze & Aa's is het pilotproject Heidenheim afgerond, voor een verbeterde en duurzame oeverbescherming.

Wegen en vaarwegen

In 2025 is onderzoek gedaan naar de vorming van een Onderhoudsvoorziening (alleen toegestaan voor planbaar variabel groot onderhoud) voor wegen en vaarwegen.

In de Nota Onderhoud kapitaalgoederen is gesteld dat er voor het instellen van een onderhoudsvoorziening een Meerjarenonderhoudsplan moet komen, waarin het variabel onderhoud opgenomen is van minimaal de komende 20 jaar. Op basis hiervan wordt de jaarlijkse storting berekend. In 2025 is volop gewerkt aan deze doorkijk.

Het hebben van een onderhoudsvoorziening vergt van de organisatie een nauwkeurige en systematische aanpak voor wat betreft onderhoudsactiviteiten, budget, planning en bijstelling. Met de accountant is daarom een leerperiode afgesproken van 3 jaar. Daarna wordt afgewogen welke systematiek (de huidige of het hebben van een voorziening) het beste past in onze organisatie.

Door uitvoering van het onderhoud is de kwaliteit van het areaal gehandhaafd, met aandacht voor een schone, gezonde, mooie leefomgeving. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud aan wegen en vaarwegen.

In 2024 was er geen sprake van achterstallig onderhoud, wel was er de Norgerbrug die noodzakelijke aandacht verdiende. In 2025 zijn deels onderhoudswerkzaamheden gerealiseerd en is vervanging van deze brug in uitvoering.

Gebouwen

We voeren de regie op vastgoed met een professionele en integrale aanpak. De provincie Drenthe heeft de volgende gebouwen in bezit:

- Het provinciehuis*
- Het Drents Museum*
- Het Depot Drents Museum*
- Vier actieve steunpunten (vaar)wegen (Peelo, Kloosterveen, Rogat en Schoonebeek)*
- Een passief steunpunt (vaar)wegen (Borger)*
- Gieten Kiosk (P+R/Busstation)*
- Health Hub Roden (HHR)* (wordt verkocht)
- Voormalige brug- en sluiswoningen
- Overige opstallen

Gebouwen met (*) worden centraal beheerd en onderhouden door Interne Dienstverlening (onderdeel Vastgoed).

Met het vaststellen van het vastgoedbeleid zijn we gekomen tot een verdere professionalisering van het vastgoedbeheer van de provincie Drenthe. Het fungeert als een helder beleidskader van waaruit we handelen en sturen. Van het provinciehuis, Drents Museum, Depot Drents Museum en Steunpunten zijn MeerJaren Onderhouds Plannen (MJOP's). De MJOP's zijn handvatten voor de gebouwenbeheerders. Men kijkt kritisch wat de werkelijke staat van onderhoud is van de diverse bouwkundige en installatie-onderdelen en op basis daarvan wordt onderhoud uitgevoerd. Uitgangspunt is dat het onderhoudsbudget zo optimaal mogelijk wordt ingezet en de kwaliteit van onze

gebouwen op peil blijft of verbetert. Verbeteringen zullen de komende jaren worden uitgevoerd op het gebied van verduurzaming en efficiënt beheer, onder andere door slimme technologie.

Provinciehuis

Het vastgoed- en exploitatiebeleid bestaat uit het onderhouds- en het huisvestingsbeleid. Het huisvestingsbeleid richt zich op het gebruik van het gebouw en hoe we met onze werkomgeving om willen gaan. Onze werkomgeving is activiteitengericht, flexibel, schoon, open en transparant. Daarnaast stimuleert de werkomgeving tot ontmoeten en samenwerking. In het Huisvestingsbeleidsplan wordt beschreven hoe we het provinciehuis gebruiken. Aan het huisvestingsplan liggen onder andere een bezettingsgraadmeting, een tevredenheidsmeting en de visie van de directie op de ontwikkeling van de organisatie ten grondslag. De visie op hybride werken is van invloed op de manier waarop wij werken en hoe wij omgaan met ons vastgoed en de faciliteiten daarbinnen. De invulling van hybride werken is dat we duurzaam, tijd-, en plaats onafhankelijk werken, gelijkwaardig aan elkaar en met aandacht voor vitaliteit en gezondheid.

De werkzaamheden met betrekking tot de werkomgeving, richtten zich dit jaar voornamelijk op het ophalen en inventariseren van gebruikerswensen en –eisen en het verder in kaart brengen van de noodzakelijke bouwkundige, ICT en installatietechnische aanpassingen. Dit alles vormt de basis voor het te actualiseren Huisvestingsbeleid, ten behoeve van het realiseren van verbeteringen in de werkomgeving en uitvoering van planmatig (groot) onderhoud.

Het provinciehuis is een plek voor ontmoeting, verbinding en samenwerking aan de Drentse opgaven. Dat bleek ook in 2025. Het gebruik van het provinciehuis voor bijeenkomsten, overleggen en evenementen is onverminderd hoog. In programma 8 Middelen en Mensen wordt concreet ingegaan op een aantal behaalde resultaten en successen.

Naast het dagelijks onderhoud, onder andere het oplossen van storingen en jaarlijkse onderhoudscontracten, wordt planmatig onderhoud uitgevoerd. Het planmatig onderhoud wordt gedekt uit de Voorziening meerjarenonderhoud provinciehuis. Onderhoudsgevoelige elementen van het exterieur en het interieur, zowel bouwkundig als installaties van technische aard, zijn vastgelegd in een MJOP. Om de 5 jaar wordt het MJOP, conform regelgeving, geactualiseerd. Binnen het onderhoud wordt waar mogelijk duurzaam, milieuvriendelijk en circulair gewerkt. Het onderhoud is gericht op een gebouw dat representatief, efficiënt, effectief en prettig in het gebruik is.

Drents Museum

Om zo planmatig mogelijk het onderhoud aan de gebouwen van het Drents Museum uit te voeren, is een MJOP opgesteld. In 2023 is het MJOP voor het Drents Museum geactualiseerd, waarbij een analyse is gemaakt van het onderhoud voor de komende periode.

In 2025 is het project 'Labyrinthia' afgerond. Dit betreft de herinrichting van kunst en archeologische stukken in 15 ruimten van het monumentale deel van het gebouw. De provincie Drenthe participeerde als eigenaar in dit project met betrekking tot duurzaamheid, toegankelijkheid en beveiliging. De werkzaamheden zijn afgerond, maar door deze verduurzaming is er meer elektragebruik, waardoor afgelopen jaar en komende jaren veel tijd en aandacht moeten besteden aan netcongestie en daarmee samenhangende beperkingen op het energieverbruik. In maart 2026 wordt gestart met het herstel van de zuidgevel.

Naar aanleiding van een inbraak in het museum zijn er herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

De komende jaren zullen verdere verbeteringen op het gebied van duurzaamheid worden uitgevoerd met betrekking tot de klimaatinstallaties en bijvoorbeeld de vervanging van TL- door LED verlichting. Er gelden bij het Drents Museum verder dezelfde beleidsmatige uitgangspunten als voor het Provinciehuis. Alleen ligt bij het Drents Museum extra nadruk op het conserveren en in stand houden van het monumentale pand voor de toekomst. Het gebouw is een parel voor Assen en heeft een sterk representatieve functie.

Huize Tetrode

Conform ons Vastgoedbeleid is het hebben van vastgoed geen doel op zich voor de provincie. Vastgoed wordt alleen in eigendom genomen of gehouden wanneer er geen alternatieven zijn om beleidsdoelstellingen te behalen of om wettelijke taken uit te voeren. Voor Huize Tetrode waren geen argumenten die rechtvaardigen dat het pand binnen dit beleid in eigendom bleef. Het pand is in 2025 verkocht.

Depot Drents Museum

Het onderhoud van het Depot is gericht op stabiele klimatologische omstandigheden. Hierdoor kunnen de museumstukken onder goede condities worden bewaard.

In 2025 is er een korte brand geweest in de installatieruimte. De collectie heeft hierbij geen beschadigingen opgelopen en de schade is inmiddels hersteld en afgerond met de verzekering.

Steunpunten

De provincie beschikt over vijf provinciale steunpunten voor het onderhoud van wegen en vaarwegen, waaronder zoutloodsen en diverse opslagfaciliteiten. De provincie is verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van de bouwkundige en installatietechnische voorzieningen van de kantoren, zoutloodsen en overkappingen.

Op diverse locaties hebben we gewerkt aan het inhalen van de achterstand op het gebied van beheer en onderhoud. Er zijn flinke stappen gemaakt in 2025. Naar verwachting is het beheer en onderhoud in 2026 weer op het gewenste niveau. Inmiddels zijn ook stappen gemaakt op het gebied van verduurzaming door middel van het aanbrengen van ledverlichting, isolatie en onder andere ventilatie met warmte terugwinning. De actualisatie van de MJOP's voor alle steunpunten heeft plaatsgevonden in 2025.

Kiosk en HUB Gieten

Met de kiosk en Hub Gieten wordt voorzien in de faciliteiten voor het OV-knooppunt Gieten. In 2025 is er een nieuwe exploitant voor de kiosk begonnen. Onderhoud en beheer wordt hier uitgevoerd in nauwe samenwerking/overleg met het thema Verkeer en Vervoer.

Health Hub Roden

Het pand 1e Energieweg 13 Roden is tot en met 31-12-2025 verhuurd aan Stichting Health Hub Roden (HHR). Na 31 december 2025 stoppen de activiteiten van de Health Hub in Roden.

Conform ons Vastgoedbeleid is het hebben van vastgoed geen doel op zich voor de provincie. Vastgoed wordt alleen in eigendom genomen of gehouden wanneer er geen alternatieven zijn om beleidsdoelstellingen te behalen of om wettelijke taken uit te voeren. Voor de 1e Energieweg 13 te Roden (HHR) waren geen argumenten die rechtvaardigen dat het pand binnen dit beleid in eigendom blijft. Het pand wordt in 2026 te koop gezet.

Samenvatting

	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
WEGEN					
Onderhoud wegen					
Lasten	14.032.351	15.883.571	18.596.970	17.789.540	807.430
VAARWEGEN					
Onderhoud vaarwegen					

Lasten	3.241.931	3.922.239	5.509.464	4.002.101	1.507.363
GEBOUWEN					
Onderhoud Provinciehuis					
Lasten, storting in de voorziening	361.623	361.623	361.623	361.623	0
Lasten dagelijks onderhoud	330.938	320.057	320.057	517.883	-197.826
Onderhoud Drents Museum					
Lasten, storting in de voorziening	950.606	650.606	650.606	650.606	0
Lasten, dagelijks onderhoud	250.738	229.313	479.313	532.345	-53.032
Onderhoud Depot Drents Museum					
Lasten, storting in de voorziening	156.250	156.250	156.250	156.250	0
Lasten, dagelijks onderhoud	44.258	47.072	47.072	40.083	6.989
Onderhoud Huize Tetrode					
Lasten, storting in de voorziening	0	0	-44.709	0	-44.709
Lasten, dagelijks onderhoud	4.983	8.897	8.897	2.925	5.972
Onderhoud Health Hub Roden					
Lasten, storting in de voorziening	52.614	52.614	52.614	52.614	0
Lasten, dagelijks onderhoud	13.807	42.000	42.000	24.297	17.703
Onderhoud Steunpunten					
Lasten, storting in de voorziening	74.250	74.250	74.250	74.250	0
Lasten, dagelijks onderhoud	61.732	63.500	63.500	52.995	10.505
TOTAAL Lasten	19.576.081	21.811.992	26.317.907	24.257.512	2.060.395

I.2.4 Financiering

Inleiding

Wat wordt er besproken in de paragraaf?

In de paragraaf financiering wordt het financieringsbeleid besproken. Financiering heeft enerzijds betrekking op het (tijdelijk) uitzetten en aantrekken van financiële middelen uit hoofde van treasury, anderzijds op het verstrekken van geldleningen en garanties uit hoofde van de publieke taak.

In deze paragraaf gaan we in op het risicobeheer en de stand van zaken met betrekking tot onze tijdelijke overtollige middelen. Verder gaan we in op de renteontwikkelingen en renteresultaat. Ook komen de leningen verstrekt uit hoofde van de publieke taak aan bod, gevolgd door de garant- en borgstellingen. Hierbij wordt ook ingegaan op de risicopositie met betrekking tot de leningen en garanties.

Wat is treasury?

Treasury omvat alle activiteiten die gericht zijn op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Treasury omvat ook alle werkzaamheden gericht op het formuleren van beleid, het aantrekken van eventueel noodzakelijke financiering en het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen.

Wat zijn financieringen in het kader van de publieke taak?

Binnen de geldende wet- en regelgeving bepaalt de provincie wat zij onder haar publieke taak verstaat en hoe deze wordt uitgeoefend. Voor de uitoefening van haar publieke taak kan de provincie leningen en garanties tegen bepaalde voorwaarden verstrekken aan een organisatie om hiermee een voor de provincie Drenthe gewenst beleidsdoel te behalen.

Risicobeheersing

Een belangrijk onderdeel van het financieringsbeleid is het beheersen van risico's. Onder risicobeheer wordt verstaan: inzicht krijgen in de omvang van het risico, de gevolgen van dat risico afwegen en indien nodig beheersmaatregelen treffen.

De Nota financiering provincie Drenthe 2024 geeft de te beheersen risico's weer: liquiditeitsrisico, kredietrisico, renterisico, koersrisico, valutarisico en solvabiliteitsrisico.

Het solvabiliteitsrisico komt aan de orde in de Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing; in onderstaande tabel worden de overige risico's beschreven, waarbij ook de resultaten voor 2025 worden vermeld.

Op de berekening van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm en de eisen die de Wet fido daaraan stelt wordt vervolgens nog specifiek ingegaan.

Risico	Toelichting	Resultaat 2025
Intern liquiditeitsrisico	De kans dat er niet aan de financiële verplichtingen kan worden voldaan door een tekort aan liquide middelen.	In 2025 waren er voldoende liquide middelen om aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.
Koersrisico	Het koersrisico is het risico dat de uitzettingen in waarde verminderen door ongunstige koers- c.q. renteontwikkelingen.	De provincie heeft geen uitzettingen die aan koersrisico onderhevig zijn.

Kredietrisico	Het kredietrisico heeft betrekking op de mogelijkheid dat een derde partij, waarbij uitzettingen ontstaan, verplichtingen niet kan nakomen waardoor de hoofdsom (deels) verloren gaat.	Het uitzetten van gelden vindt plaats conform de bepalingen in de Wet fido en de onderliggende ministeriële regelingen. De kredietwaardigheid van de tegenpartij wordt gevolgd. De Nederlandse Staat (schatkistbankieren) en haar decentrale overheden (onderling lenen) worden als zeer kredietwaardig beschouwd.
Renterisico kortlopende schulden - kasgeldlimiet	Het renterisico op kortlopende schulden kan aanzienlijk zijn als de provincie een te groot deel van haar financieringsbehoefte met kortlopende leningen invult. Fluctuaties in de korte rente kunnen direct een relatief grote invloed hebben op de rentelasten. De kasgeldlimiet stelt een grens aan de omvang van de kortlopende financiering en is het bedrag dat de provincie maximaal als gemiddelde netto vlottende (kortlopende) schuld per kwartaal mag hebben. Voor provincies is dat 7% van het begrotingstotaal.	De kasgeldlimiet is in 2025, conform verwachting, niet overschreden.
Renterisico langlopende schulden - renterisiconorm	Het renterisico op langlopende schulden is het risico dat de rentelasten fors stijgen als nieuw aan te trekken leningen een hogere rente hebben dan de leningen die worden afgelost. Het renterisico op langlopende schulden mag daarom de wettelijke renterisiconorm niet overschrijden. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal.	De provincie heeft geen langlopende geldleningen, hierdoor is de toepassing van de renterisiconorm niet relevant.
Valutarisico	Het risico dat de wisselkoers van vreemde valuta verandert, zodat een vordering, schuld of verplichting, luidende in vreemde valuta, nadelig wijzigt.	Valutarisico's worden uitgesloten. Betalingsverkeer, uitzettingen en financiering vinden alleen plaats in euro's.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen in de Wet fido en stelt een grens aan de omvang van de korte financiering (looptijd < 1 jaar). Korte financiering dient ervoor om tijdelijke liquiditeitstekorten voor de financiering van lopende uitgaven op te vangen. Juist voor korte financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct een relatief grote invloed kunnen hebben op de rentelasten.

De kasgeldlimiet bedraagt 7% van het begrotingstotaal, voor 2025 was dat circa € 32 miljoen. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet structureel overschrijden. Uiterlijk bij de derde overschrijding geldt een meldplicht aan de toezichthouder. In onderstaande tabel wordt de kasgeldlimiet weergegeven. Hieruit blijkt dat de kasgeldlimiet in 2025 niet is overschreden.

Toets kasgeldlimiet 2025 (bedragen x € 1.000)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Omvang primitieve begroting 2025	€ 454.729	€ 454.729	€ 454.729	€ 454.729
1. Toegestane kasgeldlimiet				
- in procenten van de grondslag	7%	7%	7%	7%
- in bedrag	€ 31.831	€ 31.831	€ 31.831	€ 31.831
2. Omvang vlottende schuld	€ 5.632	€ 4.649	€ 5.749	€ 5.789
3. Vlottende middelen	€ 380.353	€ 401.865	€ 412.820	€ 394.824
4. Totale netto vlottende schuld (2)-(3)	€ -374.721	€ -397.216	€ -407.071	€ -389.036
Toegestane kasgeldlimiet (1)	€ 31.831	€ 31.831	€ 31.831	€ 31.831
Ruimte (+) /Overschrijding (-)	€ 406.552	€ 429.047	€ 438.902	€ 420.867

Renterisiconorm

Om het renterisico op de langlopende schuld te beheersen is in de Wet fido de renterisiconorm opgenomen. Renterisico op de langlopende schuld (looptijd > 1 jaar) heeft betrekking op de

contractuele renteherzieningen en aflossingen in een bepaald jaar. Het renterisicobedrag is de optelsom van leningen met een renteherziening of een herfinancieringsmoment. Het doel van de renterisiconorm is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en mag niet worden overschreden. Omdat de provincie Drenthe in 2025 geen langlopende leningen had, was de renterisiconorm niet relevant.

Renterisiconorm 2025 (bedragen x € 1.000)		2025	2026	2027	2028
Stap					
(1)	Renteherzieningen	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	0	0	0	0
(3) = (1 + 2)	Renterisico	0	0	0	0
(4)	Renterisiconorm	90.946	90.946	90.946	90.946
(5) = (4 > 3)	Ruimte onder renterisiconorm	90.946	90.946	90.946	90.946
Berekening					
(4a)	Begrotingstotaal 2024	454.729			
(4b)	Percentage	20%			
(4) = (4a x 4b)	Renterisiconorm van alleen 2024	90.946			

Tijdelijk overtollige middelen

De overtollige liquide middelen die niet voor de uitoefening van de publieke taak ingezet worden, moeten conform de Wet fido aangehouden worden bij het Rijk (verplicht schatkistbankieren). Dit betekent dat de middelen op een rekening-courant bij het ministerie van Financiën worden aangehouden, maar wel ter vrije beschikking van de provincie staan.

Ook mogen leningen worden verstrekt aan openbare lichamen: andere decentrale overheden waarmee geen toezichtsrelatie bestaat (ook genoemd: onderling lenen). Deze uitzettingen hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van inkomen (rentebaten) door het lopen van overmatig risico.

Uitzonderingen op het verplichte schatkistbankieren zijn vastgelegd in de Regeling schatkistbankieren, waaronder middelen die worden aangehouden in het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Drenthe en middelen voor zover deze het zogenaamde drempelbedrag niet te boven gaan. Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal.

Leningen aan openbare lichamen

In 2025 zijn er vijf leningen aan gemeenten verstrekt, zie onderstaande tabel. De leningen hebben een beperkte looptijd, tot 5 maanden.

Leningen aan openbare lichamen			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Gemeente Apeldoorn	27-feb-26	1,980	10.000
Gemeente Zaanstad	27-feb-26	2,000	10.000
Gemeente Ridderkerk	30-apr-26	2,050	15.000
Gemeente Tilburg	07-apr-26	2,070	10.000

Gemeente Leiden	08-jan-26	2,030	20.000
Totaal:			65.000

Drempelbedrag

Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft elke dag naar de schatkist te worden overgeboekt. Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat we over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mogen aanhouden.

Het drempelbedrag is gelijk aan 2% van het begrotingstotaal, indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen. Voor de provincie Drenthe bedroeg het drempelbedrag voor 2025 circa € 9,1 miljoen. Voor de berekening en de benutting van het drempelbedrag verwijzen wij u naar Hoofdstuk II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2025. Het drempelbedrag is net als in voorgaande jaren niet overschreden.

Treasury activiteiten en ontwikkelingen

Treasuryportefeuille

In onderstaande tabel is de totale treasuryportefeuille per 31 december 2025 opgenomen, onderverdeeld naar kort- en langlopende uitzettingen. De kortlopende uitzettingen betreffen het saldo dat in 's Rijks schatkist wordt aangehouden en de aan andere decentrale overheden verstrekte leningen. Op dit moment heeft de provincie geen langlopende uitzettingen in het kader van treasury verstrekt.

De treasuryportefeuille is in 2025 licht afgenomen met € 15 miljoen. In de Begroting 2025 werd voorzien dat de stand op 31 december 2025 € 15 miljoen zou bedragen.

Het verschil kan grotendeels worden verklaard door de volgende punten:

- De Begroting 2025 is medio 2024 opgesteld. In het najaar van 2024 zijn omvangrijke bedragen aan SPUKs ontvangen, voor meer dan € 200 miljoen, die grotendeels nog niet tot uitgaven hebben geleid.
- In de 3e Actualisatie van de Begroting 2025 is per saldo € 45 miljoen in diverse reserves gestort, waarvan € 38,5 miljoen het saldo van de vrije bestedingsruimte betrof.
- Het rekeningresultaat 2024 van € 73 miljoen en 2025 van € 63 miljoen.

Bedragen in €		31-12-2025	31-12-2024
Kortlopende uitzettingen	's Rijks schatkist	301.811.771	381.761.780
Kortlopende uitzettingen	Leningen aan decentrale overheden	65.000.000	0
Langlopende uitzettingen		0	0
Totaal		366.811.771	381.761.780

Rentebaten

Onze rentebaten zijn het totaal van de rentebaten uit de treasuryportefeuille en de uitzettingen uit hoofde van de publieke taak. Omdat de provincie geen financieringen heeft aangetrokken zijn er geen rentelasten. De gerealiseerde rentebaten bedroegen over 2025 in totaal € 9,2 miljoen (2024: € 7,8 miljoen). De hogere rentebaten zijn met name veroorzaakt door een hoger gemiddeld saldo in 's Rijks schatkist.

Omdat de rentebaten een algemeen dekkingsmiddel vormen op de provinciale begroting, is de begroting gevoelig voor bewegingen in de rentemarkt. Vrijval van langlopende uitzettingen of aflossing van leningen in het kader van de publieke taak heeft gevolgen voor de begroting, voor zover de middelen niet (opnieuw) worden uitgezet als leningen aan decentrale overheden of leningen in het kader van de publieke taak.

Ontwikkeling rentetarieven

Het monetaire beleid van de ECB is gericht op prijsstabiliteit in het eurogebied: een inflatie van 2% op de middellange termijn. Als maatregel tegen de sterk gestegen inflatie heeft de ECB sinds juli 2022 de depositorente in verschillende stappen verhoogd tot 4,00% in september 2023. Inmiddels is de rente weer in stappen verlaagd en bedraagt deze sinds juni 2025 2,00%. De verschillende Nederlandse grootbanken verwachten dat deze rente zeker nog in 2026 op hetzelfde niveau zal blijven, wat ook zal zorgen voor een stabiel tarief op het saldo in 's Rijks schatkist.

Leningen en garanties uitgegeven in het kader van de publieke taak

Naast de uitzettingen in het kader van de treasurytaak heeft de provincie diverse leningen en garanties verstrekt in het kader van de publieke taak. Eerst komen de verstrekte leningen aan bod, daarna de garant- en borgstellingen.

Verstrekte leningen

De leningen betreffen voornamelijk langlopende, niet verhandelbare vorderingen met een oorspronkelijke looptijd van meer dan een jaar.

Overige verstrekte leningen			
Hypotheken			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Medewerkers provincie Drenthe	31-12-2036	divers	1.098
Totaal:			1.098
Verstrekte leningen (kredietsubsidies)			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Bio Energy Hartlief-Lammers B.V.		0,60%	100
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.	31-03-2029	0%	200
CPO 'Buddingewold'	30-09-2027	0%	28
CPO Daler Starters	09-07-2027	0%	50
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	31-03-2041	0,798%	6.863
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	31-03-2041	1,416%	871
Glasvezel Zuidenveld B.V.	31-10-2042	0,65%	4.713
RE-NET Hoogeveen B.V.	31-12-2038	0,82%	3.000
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 1		0%	39.200
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 2		2,00%	1.000
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 3		0%	4.000
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 4		3,00%	1
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	31-12-2039	0%	1.200
Stichting Maatschappij van Weldadigheid	31-12-2035	2,00%	475
Stichting Van Gogh en Drenthe te Nieuw Amsterdam/Veenoord	30-04-2024	0%	37
Vekoglas B.V.	31-12-2034	0,67%	87
Totaal:			61.825
Verstrekte overige geldleningen			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Nationaal Restauratiefonds		1,50%	8.998
Stichting RTV Drenthe	31-12-2035	0,751%	1.078
Verwijdering asbestdaken Drenthe (Stimulerings-, Verzilver- en Maatwerklening)		divers	6.596
Zonneleningen (via SVn)	31-05-2030	divers	811
Totaal:			17.483
Leningen aan deelnemingen			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Drentse Holding B.V.	31-12-2037	0%	2.500
Enexis Holding N.V. (tranche A)	30-11-2080	2,15%	11.858

Enexis Holding N.V. (tranche B)	30-11-2080	1,40%	412
WMD Drinkwater N.V.	31-12-2034	2,25%	6.000
Totaal:			20.770
Afgeïst / beëindigd			
Afgeïst / beëindigd			
Bedragen x € 1.000,-	Einddatum	Rente	Lening 31-12-2025
Coöperatie Kredietunie Drenthe-Overijssel U.A.	31-12-2030	3,00%	0
Stichting Valtermond.NU	31-08-2025	0%	0
Vereniging CPO Gees - Klimopschool	31-12-2025	0%	0
Totaal:			

Hypotheke

Medewerkers provincie Drenthe

Per 31 december 2025 stond nog circa € 1,1 miljoen aan hypothecaire leningen uit bij medewerkers van de provincie. De toegenomen complexiteit in fiscale wet- en regelgeving, de hogere eisen ten aanzien van zorgplicht voor financiële instellingen, de wens voor meer flexibiliteit in arbeidsvormen en tot slot de onmogelijkheden om iets te laten aanpassen in bestaande leningen hebben in de afgelopen jaren geleid tot een versnelde afbouw van de portefeuille. De verwachting is dat de huidige deelnemers veelal zullen blijven, los van verloop door bijvoorbeeld verhuizing en door extra aflossingen.

Verstrekte leningen (kredietsubsidies)

Bio Energy Hartlief-Lammers B.V.

Voor de uitvoering van de Drentse Green Deal is een lening verstrekt van € 200.000,--. Hiervan is € 100.000,-- afgeïst, voor het restant is een voorziening getroffen. Wij blijven in gesprek over de mogelijkheid tot aflossing van het restant van de lening.

Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.

Aan deze coöperatie is in 2015 een lening van € 338.000,-- verstrekt, als voorfinanciering van haar uitvoerende werkzaamheden ten behoeve van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in Drenthe. In 2017 is deze lening verhoogd tot € 638.000,--. In 2023 is € 338.000,-- afgeïst. De resterende € 300.000,-- wordt in de resterende periode van het ANLb in zes jaarlijkse termijnen afgeïst, voor het laatste op 31 maart 2029. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

CPO 'Buddingewold'

De lening aan deze vereniging bedroeg € 27.500,-- en is verstrekt in het kader van de Subsidieregeling collectieve wooninitiatieven. De lening wordt uiterlijk 30 september 2027 afgeïst, of zoveel eerder als de laatste kavel voor het woningbouwproject wordt geleverd aan een lid van de vereniging.

CPO Daler Starters

De lening aan deze vereniging bedroeg € 50.000,-- en is verstrekt in het kader van de Subsidieregeling collectieve wooninitiatieven. De lening wordt uiterlijk 9 juli 2027 afgeïst, of zoveel eerder als de laatste kavel voor het woningbouwproject wordt geleverd aan een lid van de vereniging.

Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)

Aan Glasvezel De Wolden B.V. is een lening verstrekt van € 9,0 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. Het netwerk is operationeel en in april 2021 is

gestart met de aflossing op de lening. De lening wordt in 20 jaar in maandelijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)

Aan Glasvezel De Wolden B.V. is een tweede lening verstrekt van € 1.142.000,-- voor de aanleg van een breedbandnetwerk, voor zogenaamde 'witte' adressen. Het netwerk is operationeel en in april 2021 is gestart met de aflossing op de lening. De lening wordt in 20 jaar in maandelijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Glasvezel Zuidenveld B.V.

Aan Glasvezel Zuidenveld B.V. is een lening verstrekt van € 5,6 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk. Het netwerk is operationeel en de lening wordt in 20 jaar in maandelijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

RE-NET Hoogeveen B.V.

Aan RE-NET Hoogeveen B.V. is een lening verstrekt van € 4,0 miljoen voor de aanleg van een breedbandnetwerk. Het netwerk is operationeel en de lening wordt in 20 jaarlijkse termijnen afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 1

In 2018 is een leningovereenkomst gesloten met Energiefonds Drenthe voor een maximumbedrag van € 39,2 miljoen. De lening is volledig opgenomen. Over de lening is geen rente verschuldigd. Na beëindiging van de activiteiten van Energiefonds Drenthe (thans voorzien per ultimo 2030) wordt een eindverantwoording met liquidatieplan opgesteld. Dit liquidatieplan zal een aflossingsschema bevatten.

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 2

In januari 2023 is een leningovereenkomst gesloten met Energiefonds Drenthe voor de uitbreiding van het fondsvermogen van € 16 miljoen. Over het opgenomen deel van de lening is een rente van 2% verschuldigd. Per 31 december 2025 was een bedrag van € 1 miljoen opgenomen. Na beëindiging van de activiteiten van Energiefonds Drenthe (thans voorzien per ultimo 2030) wordt een eindverantwoording met liquidatieplan opgesteld. Dit liquidatieplan zal een aflossingsschema bevatten. De jaarlijks verschuldigde rente wordt tijdig ontvangen.

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 3

In januari 2023 is een leningovereenkomst gesloten met Energiefonds Drenthe voor de uitbreiding van het fondsvermogen van € 6,6 miljoen, dat specifiek zal worden ingezet voor het verstrekken van renteloze leningen ten behoeve van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Over de lening is geen rente verschuldigd. Per 31 december 2025 was een bedrag van € 4 miljoen opgenomen. Na beëindiging van de activiteiten van Energiefonds Drenthe (thans voorzien per ultimo 2030) wordt een eindverantwoording met liquidatieplan opgesteld. Dit liquidatieplan zal een aflossingsschema bevatten.

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 4

In april 2025 is een leningovereenkomst gesloten met Energiefonds Drenthe voor de uitbreiding van het fondsvermogen van € 25 miljoen. Over het opgenomen deel van de lening is een rente van 3% verschuldigd. Wanneer het eerste deel van de lening zal worden opgenomen is nog niet bekend. Na beëindiging van de activiteiten van Energiefonds Drenthe (thans voorzien per ultimo 2030) wordt een eindverantwoording met liquidatieplan opgesteld. Dit liquidatieplan zal een aflossingsschema bevatten.

Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)

In juli 2021 is een lening verstrekt aan Stichting Groenfonds van € 1,2 miljoen, ten behoeve van het Ontwikkelfonds Energiecoöperaties. De lening heeft een looptijd tot uiterlijk 31-12-2039. Dit revolverende fonds heeft als doel het stimuleren en professionaliseren van lokale energiecoöperaties in Drenthe. Dit gebeurt onder andere door het verstrekken van leningen als voorfinanciering van de kosten die in de ontwikkelfase van wind- en zonne-energieprojecten worden gemaakt.

Stichting Maatschappij van Weldadigheid

In 2015 is aan de Maatschappij van Weldadigheid als onderdeel van de IGO-Frederiksoord en omstreken voor de aankoop van het Inforium een lening van € 950.000,-- verstrekt. De lening wordt lineair in 20 jaar afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Stichting Van Gogh en Drenthe te Nieuw Amsterdam/Veenoord

Deze lening van oorspronkelijk € 150.000,-- betreft een voorfinanciering van een LEADER-project. In november 2024 is een nieuw aflossingsschema overeengekomen. Er wordt maandelijks € 1.500,-- afgelost; de laatste termijn bedraagt € 11.500,-- en vervalt op 30 juni 2027. De maandelijkse aflossing wordt tijdig ontvangen.

Vekoglas B.V.

Op 18 december 2019 is aan Vekoglas B.V. een lening verstrekt van € 145.000,--, voor de overname van het glasvezelnetwerk van Coöperatie ECO-Oostermoer Verbindt, om het netwerk in stand te kunnen houden. De lening wordt lineair in 15 jaar afgelost. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Verstrekke overige geldleningen**Nationaal Restauratiefonds**

Het Nationaal Restauratiefonds voert het verstrekken van leningen (en subsidies) uit namens de provincie, ook int zij de rente en aflossingen namens de provincie.

Stichting RTV Drenthe

In 2004 is een lening van ruim € 7,1 miljoen verstrekt aan RTV Drenthe, voor de financiering van het pand Beilerstraat 30 te Assen en de investeringen in inrichting en apparatuur. Het restant van de lening wordt in jaarlijkse termijnen afgelost. De laatste aflossingstermijn vervalt op 31-12-2035. Rente en aflossing worden tijdig ontvangen.

Verwijdering asbestdaken Drenthe (Stimulerings-, Verzilver- en Maatwerklening)

Omdat in 2017 verwacht werd dat asbestdaken na 2024 verboden zouden zijn, hebben Provinciale Staten in de Investeringsagenda € 3,5 miljoen vrijgemaakt voor sanering van asbestdaken. Hiervan is € 2,75 miljoen gestort als risicoafdekking voor maximaal € 27,5 miljoen aan te verstrekken leningen, via SVn. In 2019 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel voor een verbod op asbestdaken echter verworpen. Maar we zien na een periode van daling weer een intensivering in het aantal saneringen van asbestdaken. In mei 2025 is een landelijke communicatie- en bewustwordingscampagne van start gegaan, wat naar verwachting ook effect zal hebben op de belangstelling voor de asbestdakenlening. De subsidieregeling loopt tot en met 2028. In 2025 is er voor € 575.000,-- aan nieuwe leningen verstrekt.

Zonneleningen (via SVn)

De laatste Zonneleningen zijn in 2019 verstrekt, via SVn. SVn maakt ieder kwartaal de door haar ontvangen bedragen aan rente en aflossing aan ons over. Het uitstaande bedrag van € 9 miljoen is inmiddels teruggebracht tot circa € 811.000,--.

Leningen aan deelnemingen

Drentse Holding B.V.

Aan het MKB Fonds Drenthe (Drentse Holding BV) is in november 2021 een lening van € 10 miljoen beschikbaar gesteld. De lening heeft als doel de omvang van het MKB Fonds Drenthe te vergroten, zodat het ook in de toekomst haar rol kan blijven vervullen in de financiering van het Drentse MKB. De lening wordt in vier tranches van € 2,5 miljoen beschikbaar gesteld. De eerste tranche is in december 2024 opgenomen.

Enexis Holding N.V. (tranche A)

In juli 2020 is een hybride converteerbare aandelhouderslening aan Enexis Holding N.V. verstrekt van € 11,9 miljoen (tranche A), ten behoeve van investeringen in de uitbreiding van het energienetwerk in Nederland. De lening is onderdeel van een totale aandelhouderslening van € 500 miljoen. De jaarlijks verschuldigde rente wordt tijdig ontvangen.

Enexis Holding N.V. (tranche B)

In november 2020 is tranche B van de hybride converteerbare aandelhouderslening aan Enexis Holding N.V. verstrekt. Voor Drenthe bedroeg tranche B € 411.534,--. De jaarlijks verschuldigde rente wordt tijdig ontvangen.

WMD Drinkwater N.V.

In december 2019 is een lening aan WMD Drinkwater van € 6 miljoen beschikbaar gesteld, ter versterking van haar financiële positie. De lening is achtergesteld bij de vorderingen van andere financiers en heeft een looptijd van 15 jaar. In december 2024 is overeengekomen dat de eerste aflossing met vijf jaar wordt uitgesteld tot 31 december 2030. De einddatum blijft 31 december 2034, wat betekent dat de jaarlijkse aflossing vanaf 2030 wordt verhoogd van € 600.000,-- naar € 1,2 miljoen. De jaarlijks verschuldigde rente wordt tijdig ontvangen.

Afgelost / beëindigd

Coöperatie Kredietunie Drenthe-Overijssel U.A.

Het restant van de lening is in 2025 kwijtgescholden.

Stichting Valtermond.NU

De lening is in 2025 volledig afgelost.

Vereniging CPO Gees - Klimopschool

De lening is in 2025 volledig afgelost.

Garant- en borgstellingen

In de afgelopen jaren zijn er diverse garant- en borgstellingen verstrekt. De op 31 december 2025 nog lopende garant- en borgstellingen zijn in onderstaande tabel opgenomen.

Garant- en borgstellingen (bedragen x € 1.000,-)	Aard	Einddatum	Bedrag
Triodos Bank N.V.	Garantie	31-12-2047	1.200
Stichting Nationaal Warmtefonds	Garantie		42
Nationaal Groenfonds (inz. leningen pVSPN)	Garantie		4.327
Totaal			5.569

Triodos Bank

Woningbouwcoöperaties, particuliere woning eigenaren en verenigingen van eigenaars (VvE's) worden gestimuleerd om projecten op te zetten die leiden naar woningen zonder energierekening. Voor het appartementencomplex 'Ellen' in de Asser woonwijk Lariks heeft de vereniging van eigenaars in 2017 een lening van € 1,2 miljoen aangetrokken bij de Triodos Bank. De Triodos Bank heeft als voorwaarde gesteld dat de provincie garant staat voor de betalingsverplichtingen (rente, aflossing en kosten) van de VvE ten aanzien van de lening. De VvE voldoet aan de rente- en aflossingsverplichtingen aan Triodos: op 31 december 2025 bedroeg de lening nog € 967.754,--.

Stichting Nationaal Warmtefonds

Het Warmtefonds verstrekt aan (samenwerkende) eigenaar-bewoners en VvE's in de provincie Drenthe Energiebespaarleningen voor het treffen van energiebesparende maatregelen voor woningen. In afwijking van reguliere kredietwaardigheidscriteria van het Warmtefonds, wenste de provincie Drenthe dat de rentekorting ook toegepast werd op aanvragen van eigenaar-bewoners met een leeftijd van 75 jaar of ouder. Voor het verhoogde risico in verband met de leeftijd van de deelnemers heeft het Warmtefonds een garantstelling van de provincie ontvangen, voor een maximaal bedrag van € 500.000,--. Onder deze garantie worden sinds 2022 geen nieuwe leningen meer verstrekt. Nieuwe leningen worden in een nieuw fonds ondergebracht waarvoor geen garantie geldt. Het bedrag waarvoor de provincie kan worden aangesproken zal daarom alleen maar afnemen. Per 31 december 2025 was het openstaand saldo van de gegarandeerde leningen nog € 41.689,--.

Nationaal Groenfonds (inzake leningen pVSPN)

Het Nationaal Groenfonds heeft aan private partijen leningen met een looptijd van 30 jaar verstrekt als voorfinanciering van te ontvangen subsidie-uitkeringen voor particulier natuurbeheer. Het Nationaal Groenfonds deed dit op basis van de pVSPN-overeenkomst met de provincie: de 'Overeenkomst tot Voorfinanciering Subsidie Particulier Natuurbeheer'. De rente en aflossing op deze voorfinanciering worden door de provincie voldaan uit de jaarlijkse termijnen van de 30-jarige subsidie. De provincie staat garant voor de leningen die het Groenfonds in dit kader heeft aangetrokken, op 31 december 2025 nog circa € 4,3 miljoen.

Reserveringen t.b.v. leningen en garanties

Aan het verstrekken van leningen en garanties in het kader van de publieke taak zijn risico's verbonden. Ter afdekking van deze risico's wordt bij verstrekking van een lening of garantie een percentage van de hoofdsom in de Reserve opvang revolverend financieren gestort. De gestorte bedragen blijven ook na aflossing van de lening of na de beëindiging van de garantie in de reserve. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid kunnen worden gevormd ten laste van het gehele saldo van de genoemde reserve.

In onderstaande tabel worden de lopende leningen en garanties weergegeven, met de stortingen die daarvoor in de Reserve opvang revolverend financieren zijn gedaan. Tevens zijn de huidige standen van de leningen weergegeven, net als de huidige risicopercentages en de bijbehorende bedragen ter afdekking van het risico.

De aan Enexis Holding N.V. en WMD Drinkwater B.V. verstrekte leningen zijn niet opgenomen in de tabel, omdat de risico's voortvloeiend uit deze leningen zijn meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

In 2025 is er in totaal € 2,7 miljoen aan de reserve toegevoegd: € 2,5 miljoen als risicoafdekking voor de nieuwe lening van € 25 miljoen aan Energiefonds Drenthe. Daarnaast € 200.000,-- als extra risicoafdekking voor dat deel van onze leningen aan Energiefonds Drenthe dat het aanwendt voor het verstrekken van financiering aan collectieve MKB-initiatieven.

Daarnaast is er in 2025 € 35.000,-- onttrokken aan de reserve, in verband met de kwijtschelding van (het restant van) de lening aan Kredietunie Noord-Drenthe.

In 2021 is een bedrag van € 50.000,-- in de reserve gestort als risicoafdekking voor nog te verstrekken leningen uit hoofde van de Subsidieregeling collectieve wooninitiatieven Drenthe. De looptijd van de subsidieregeling is met vier jaar verlengd, tot en met 31 december 2027. Tot die datum kunnen leningen (tot het subsidieplafond van € 500.000,--) worden verstrekt. Tot en met 31 december 2025 zijn drie leningen verstrekt onder deze subsidieregeling, waarvan er nog twee lopen.

Uit onderstaande tabel is af te leiden dat de omvang van de reserve (€ 23,1 miljoen) per balansdatum voldoende is om de berekende risico's (€ 19,5 miljoen) van de huidige portefeuille leningen en garanties af te dekken.

Reserveringen met betrekking tot leningen en garanties (bedragen x €1.000)							
Leningen	Hoofdsom / max. bedrag	Risico % bij aanvang	Storting in reserve	Stand lening per 31-12-2025	Nog op te nemen	Huidig risico %	Huidig risicobedrag
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A. (lening 1)	638	10%	64	200	0	10%	20
CPO 'Buddingewold'	28	10%	3	28	0	10%	3
CPO Dalers Starters	50	10%	5	50	0	10%	5
Drentse Holding B.V. (MKB Fonds Drenthe)	10.000	10%	1.000	2.500	7.500	10%	1.000
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	9.000	10%	900	6.863	0	35%	2.402
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	2.000	10%	200	871	0	35%	305
Glasvezel Zuidenveld	5.600	25%	1.400	4.713	0	25%	1.178
RE-NET Hoogeveen B.V.	4.000	10%	400	3.000	0	10%	300
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 1	39.200	10%	3.920	39.200	0	10%	3.920
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 2	16.000	10%	1.600	1.000	15.000	11%	1.800
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 3	6.600	15%	1.000	4.000	2.600	15%	1.000
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 4	25.000	10%	2.500	0	25.000	10%	2.500
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	1.200	50%	600	1.200	0	50%	600
Stichting Maatschappij van Weldadigheid	950	10%	95	475	0	10%	48
Stichting Van Gogh en Drenthe	150	10%	15	37	0	10%	4

Vekoglas B.V.	145	15%	22	87	0	15%	13
Nationaal Restauratiefonds (extra leningfaciliteiten)	13.364	10%	1.336	13.364	0	10%	1.336
Stichting RTV Drenthe	2.371	10%	237	1.078	0	10%	108
Verwijdering asbestdaken Drenthe Stimulerings-, Verzilver- en Maatwerklening)	27.500	10%	2.750	6.596	18.560	10%	2.750
Zonneleningen (via SVn)	10.415	15%	1.565	811	0	10%	81
Subtotaal risicoafdekking leningen			19.612				19.372
Garanties	Max. bedrag	Risico % bij aanvang	Storting in reserve	Stand lening per 31-12-2025		Huidig risico %	Huidig risicobedrag
Triodos Bank N.V.	1.200	10%	120	1.200		10%	120
Stichting Nationaal Warmtefonds	500	20%	100	42		20%	8
Subtotaal risicoafdekking garanties			220				128
Totaal risicoafdekking leningen en garanties			19.832				19.501
Saldo Reserve opvang revolverend financieren per 31-12-2024			23.146				23.146

Toerekening van rente

In het BBV is opgenomen dat de paragraaf financiering inzicht moet geven in de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. In onderstaand renteschema wordt dit inzicht gegeven. Per saldo had de provincie Drenthe in 2025 alleen rentebaten, daarom is er geen toe te rekenen rente.

Renteschema (bedragen x € 1.000)			
A.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€ 0
B.	De externe rentebaten (idem)	-/-	€ 9.243
	Saldo rentelasten en rentebaten	-/-	€ 9.243
C1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ 0
C2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	€ 0
C3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	€ 0	
		-/-	€ 0
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 0
D1.	Rente over eigen vermogen		€ 0
D2.	Rente over voorzieningen		€ 0

	Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 0
E.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€ 0
F.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-/-	€ 9.243

I.2.5 Bedrijfsvoering

De gezamenlijke ambities op het vlak van bedrijfsvoering

De in de begroting 2025 beschreven ambities vormen het uitgangspunt voor hoe wij onze bedrijfsvoering verder vormgeven. In een organisatie die opereert in een voortdurend veranderende omgeving blijft het belangrijk om te blijven ontwikkelen, samen te werken en te zorgen voor een structuur die wendbaarheid en vakmanschap ondersteunt. Deze richting geeft ons houvast in hoe we onze taken uitvoeren en hoe we waarde creëren voor inwoners, bedrijven en partners.

In deze jaarstukken kijken we terug op hoe deze uitgangspunten in 2025 richting hebben gegeven aan de ontwikkeling van onze bedrijfsvoering. Daarbij staan de organisatiebrede ondersteuning, de kwaliteit van onze dienstverlening en het versterken van ons fundament centraal. In de volgende paragrafen lichten we toe welke bewegingen zichtbaar waren binnen de diverse werkterreinen en hoe deze bijdragen aan de continuïteit en effectiviteit van onze organisatie als geheel.

Organisatieontwikkeling

In 2025 is verder invulling gegeven aan het programma *Opgavegericht samenwerken*. Centraal stond het versterken van een organisatiebrede samenwerkingscultuur en het verder introduceren van opgavegericht werken als leidend principe in onze werkwijze.

In 2025 zijn concrete stappen gezet in de professionalisering van onze werkprocessen. Medewerkers en teams hebben gewerkt aan het vergroten van eigenaarschap, het verbeteren van integraliteit in de advisering en het toepassen van een eenduidige taal en werkwijze rondom opgaven. Daarnaast is met de inrichting van overlegstructuren, portfoliosturing en het leiderschapsprogramma geïnvesteerd in een heldere en effectieve aansturing.

Investeren in de mensen die het doen

In 2025 hebben we, meer mensen in vaste dienst genomen. We hebben minder externe inhuur ingezet, wat zorgde voor een daling van 72 fte inhuur eind 2024 naar 42 fte inhuur eind 2025. Dit zorgt voor meer continuïteit in onze organisatie. Ook werken we zo kostenbewust en deskundig aan de opgaven waar we als provincie Drenthe voor staan.

We hebben nieuw opleidingsbeleid ingevoerd en verder geïnvesteerd in leerlijnen voor onze medewerkers. Ook hebben we onboardingsprogramma voor nieuwe collega's verbeterd en het aanbod rondom vitaliteit in 2025 vernieuwd. Daarnaast hebben we het 'Vitaal Drents Huis' geïmplementeerd als gespreksmodel voor het goede gesprek. Al onze inzet draagt bij aan onze ambitie om als provincie Drenthe een aantrekkelijke en moderne werkgever te zijn en blijven. We investeren op een verantwoorde manier in onze medewerkers, zodat zij nu en in de toekomst gezond en met plezier kunnen blijven werken. Het in het najaar 2025 uitgevoerde medewerkerbelevingsonderzoek draagt hier ook aan bij, evenals de vervolgonderzoeken die we de komende jaren gaan uitvoeren om als organisatie continue te leren en te ontwikkelen. De uitkomsten van deze onderzoeken ondersteunen het goede gesprek met medewerkers en geven inzicht in de kwaliteiten van onze organisatie en in wat we kunnen verbeteren.

Verder op weg naar een organisatie in control

In 2025 hebben we verdere stappen gezet in het versterken van onze financiële informatievoorziening en de ontwikkeling naar een organisatie in control. Het financieel bedrijfsinformatiesysteem Finsy is doorontwikkeld en vormt een stabiele basis voor de dagelijkse werkprocessen. In het kader van

continue verbetering zijn innovatiedagen georganiseerd waarin samen met collega's concrete procesverbeteringen zijn uitgewerkt. Daarnaast zijn AI-pilots gestart die erop gericht zijn financiële processen verder te optimaliseren en efficiënter te maken.

Met de vaststelling van de Nota Kostentoedeling en Overhead in 2025 zijn alle financiële beleidsnota's die voortvloeien uit de Financiële Verordening provincie Drenthe 2024 geactualiseerd. Hiermee is het beleidskader voor een uniforme en transparante financiële uitvoering volledig op orde.

De financiële positie van de provincie is eind 2025 stabiel. Het meerjarig evenwicht is hersteld en het verwachte tekort in 2026 is weggenomen. Daarmee is een belangrijke stap gezet in het realiseren en behouden van een financieel duurzaam evenwicht voor de komende jaren.

Met het vaststellen van het uitvoeringskader integraal risicomanagement is risicomanagement beter geborgd in de organisatie en wordt verder doorontwikkeld naar een hoger niveau.

Blijvende aandacht voor de kwaliteit van de informatie voor het bestuur

In 2025 is aandacht besteed aan het versterken van de kwaliteit en samenhang van de bestuurlijke informatie. De beleidsagenda's hebben een plek gekregen in de begroting en andere P&C-documenten, waardoor het bestuur beter inzicht heeft in de inhoudelijke doelen, de voortgang en de inzet van middelen.

Parallel hieraan is het project rondom het beleidsbouwwerk, in samenhang met de Omgevingsvisie en de Omgevingswet, gestart. Dit project richt zich op het verder structureren van beleidsinformatie en het versterken van de verbinding met de P&C-cyclus. De resultaten hiervan vormen de basis voor verdere professionalisering in de komende jaren.

Onze gebouwen zijn duurzaam, energieneutraal en worden hybride ingericht

Onze gebouwen zijn duurzaam en ingericht op een gezonde, veerkrachtige en duurzame werkomgeving. Welke gebouwen dit zijn en hoe we omgaan met aanschaf, beheer en verkoop van ons vastgoed is beschreven in de Vastgoednota. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen treft u een toelichting over wat we dit jaar hebben gerealiseerd ten aanzien van ons vastgoed. De Vastgoednota dient ook als kapstok voor het actualiseren van onderliggende beleidsnota's als het Huisvestingsbeleid. In het Huisvestingsbeleid voor het provinciehuis gaat het om een bij onze werkzaamheden passende omgeving van alle gebouw gerelateerde faciliteiten en inrichting. Met het actualiseren van dit beleid is in 2025 een start gemaakt. De werkzaamheden richtten zich dit jaar voornamelijk op het ophalen en inventariseren van gebruikerswensen en -eisen en het verder in kaart brengen van de noodzakelijke bouwkundige, ICT en installatietechnische aanpassingen. Dit alles vormt de basis voor het te actualiseren Huisvestingsbeleid, ten behoeve van het realiseren van verbeteringen in de werkomgeving en uitvoering van planmatig (groot) onderhoud in 2026 en 2027. Het provinciehuis is een plek voor ontmoeting, verbinding en samenwerking aan de Drentse opgaven. Dat bleek ook in 2025. Het gebruik van het provinciehuis voor bijeenkomsten, overleggen en evenementen is onverminderd hoog. In programma 8 Middelen en Mensen wordt concreet ingegaan op een aantal behaalde resultaten en successen.

Facilitaire Services

De kwaliteit van de interne dienstverlening is een continu punt van aandacht. We blijven werken aan het verbeteren van de facilitaire services waarbij duurzaamheid en kostenbewustzijn van grote waarde

zijn. Dit doen wij op de gebieden grafische diensten, chauffeursdiensten, beveiliging en receptie, huisvesting, schoonmaak, servicedesk, gebiedsbeheer en catering.

De catering wordt dit sinds 1 december 2025 verzorgd door Appèl. Daarmee hebben ze het stokje overgenomen van Albron.

Appèl brengt een fris en eigentijds concept dat goed past bij onze provinciale ambities; gezond, duurzaam en dichtbij. In het bedrijfsrestaurant, de Coffee Corner en bij banqueting bieden zij een gevarieerd en verantwoord aanbod aan. Wij focussen ons op het gebruik van duurzame Drentse en Regionale producten. Op basis van data werken we aan de gasttevredenheid. Meer informatie over facilitaire services, lees programma 8 Middelen en Mensen.

Informatie, Data en Automatisering

Voor meer informatie over digitalisering, informatie, data en automatisering verwijzen wij naar programma 8, beleidsopgave 8.01 Interne dienstverlening en informatiehuishouden.

Digitalisering in de provincie Drenthe

Vanuit het programma Digitalisering hebben we verder gewerkt aan een moderne, veilige en toekomstbestendige digitale organisatie.

We werken samen met andere provincies, overheden en partners om kennis te delen en digitale vernieuwing te versterken. Met het Interprovinciaal Overleg (IPO) stemmen we af zodat we gebruikmaken van gezamenlijke kennis en capaciteit.

We verwijzen u verder naar programma 8, beleidsopgave 8.01 waar uitgebreid op de inhoud wordt ingegaan.

Digitale autonomie

De provincie maakt gebruik van clouddiensten voor digitale dienstverlening. De opslag en back-up vindt plaats in datacentra in Europa. Een deel van deze datacentra is eigendom van niet-Europese bedrijven. In die situaties kan buitenlands recht, zoals Amerikaanse wetgeving, indirect van toepassing zijn op provinciale data. Dit vroeg en vraagt om blijvende aandacht voor digitale autonomie, privacy, continuïteit en informatiebeveiliging. Geopolitieke ontwikkelingen versterken het belang om deze aspecten expliciet mee te nemen in beleid en risicomanagement. Daarbij wordt gewerkt binnen de kaders van rijks- en interprovinciaal beleid. Tegelijkertijd zijn er maatregelen genomen om gegevens beter te beschermen. Voor het gebruik van Microsoftdiensten gelden rijksbrede contractvoorwaarden met afspraken over bescherming van overheidsgegevens, waaronder waarborgen rond privacy en informatiebeveiliging. Parallel hieraan werkt de provincie aan het beperken van ongewenste onafhankelijkheden, onder meer via open standaarden, een multi-cloudbenadering en het verkennen van alternatieven.

E-depot

In de tweede helft van 2025 is het project om de aansluiting naar het Drents Archief te realiseren opgestart. Er zijn een aantal aansluitvoorwaarden nog niet gerealiseerd. De testfase van de definitieve aansluiting zal daarom in februari en maart van 2026 plaatsvinden. De daadwerkelijke overdracht vindt plaats in april en mei van 2026 en de formele afronding (i.e. verklaring van overbrenging) in juni en juli van dat jaar. Ten slotte, is het belangrijk om te benadrukken dat de overbrenging in eerste instantie per informatiecategorie zal plaatsvinden. Het huidige project focust zich in afspraak met de provinciearchivaris op de overbrenging van videotulen van het Drents Parlement. Na afronding van het

project gaan we over op bijvoorbeeld GIS-bestanden, al dan niet parallel met bijvoorbeeld de aansluiting van DocBase op het e-depot.

Subsidies en inkoop

Het subsidie- en inkoopproces maakt onderdeel uit van het financieel instrumentarium dat de provincie tot haar beschikking heeft. Wij staan voor het tijdig, correct en begrijpelijk verstrekken van subsidies en het doen van inkopen die wij voor elke opgave passend kunnen invullen om bij te dragen aan de realisatie van de doelen van de provincie Drenthe. Een van die doelen is dat wij ons inzetten om volop kansen voor het (regionale) MKB te creëren bij eigen inkopen en aanbestedingen. Ook spelen wij met onze inkopen in op thema's als duurzaamheid, circulariteit en innovatie. Verder houden wij ons subsidie-instrumentarium actueel, waarbij klantvriendelijkheid, transparantie en rechtmatige subsidieverlening leidend is. De resultaten zijn als volgt:

	2024	2025
Aantal aanbestedingen MVO	28	24
Aantal aanbestedingen EU	7	4
Aantal aanbestedingen Nationaal	0	0
Totaal aantal aanbestedingen	35	28
Meervoudig onderhands	28	24
Aantal uitgenodigde leveranciers	91	86
Waarvan Drents	29%	45%
Waarvan Drents en Regionaal	73%	79%
Gegund aan een Drentse leverancier	9	10
Gegund aan Drents en Regionaal	23	18
% gegund Drents en Regionaal	82%	75%
Europese aanbestedingen	7	4
Drentse inschrijvingen	10	5
Gegund aan een Drentse leverancier	2	0
Gegund aan Drents en Regionaal	6	1
% gegund Drents en Regionaal	86%	25%
Inkoopvolume (miljoen)	78	90
Waarvan Drentse leveranciers	30%	32%

Van het totale provinciale inkoopvolume over 2025 (circa 90 miljoen; dit is inclusief de enkelvoudige opdrachten) is 32% uitgegeven aan Drentse partijen. 68% is van het inkoopvolume is uitgegeven binnen de noordelijke regio (Drenthe, Groningen, Friesland, Overijssel).

Het aandeel voor aanbestedingen uitgenodigde Drents/regionale partijen is 79% en daarmee hoger dan als doel is gesteld (doel: minimaal 2 Drentse/regionale partijen uitnodigen = 66%). Van belang hierbij is dat er voldoende geschikte Drentse partijen beschikbaar zijn. Ten aanzien van de gegunde opdrachten is bij de meervoudig onderhandse aanbestedingen 75% in de regio gegund en van de Europese aanbestedingen 25%.

Juridische kwaliteitszorg

In 2025 is het opstellen van juridische formats (o.a. voor regelgeving) afgerond om de kwaliteit van het regelgevingsinstrument van de provincie te versterken en is invulling gegeven aan het Juridisch Beraad. Dit overleg fungeert als een afstemmings- en informatieplatform voor concernbrede juridische thema's en als kennisplatform. Ook op het gebied van privacy is er met regelmaat een Privacy Ambassadeurs overleg met vertegenwoordigers uit de gehele ambtelijke organisatie. Samenwerken staat centraal bij juridische toetsing en advisering van bepaalde besluiten, provinciale regelgeving, samenwerkingsovereenkomsten, claims, gemeenschappelijke regelingen. Aan de voorkant van een proces wordt zo veel mogelijk aangehaakt om tijdig juridisch te adviseren.

In 2025 is verder ingezet op de implementatie van het (signaalgerichte) de 'Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur' (Wet Bibob)-beleid. Alle thema's hebben een bewustwordingssessie gevolgd en we zijn gestart met de pilot van de QuickScan. Verder is de samenwerking met Drentse gemeenten geïntensiveerd door het invoeren van een regionaal netwerkoeverleg. Daarnaast hebben we meerdere Bibob-onderzoeken verricht om te voorkomen dat subsidies, vastgoedtransacties, omgevingsvergunningen en aanbestedingen misbruikt worden voor het plegen van strafbare feiten en/of het witwassen van illegaal verkregen middelen. In kader van de incidenteel verkregen middelen voor ondermijning en Bibob heeft er een evaluatie plaatsgevonden om inzage te geven in de opbrengsten aan de Provinciale Staten.

Met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is de positie van Provinciale Staten (PS) en gemeenteraden nadrukkelijk versterkt. De kern is dat volksvertegenwoordigingen eerder, actiever en structureler bij de besluitvorming van gemeenschappelijke regelingen worden betrokken. Hiertoe zijn al in 2024 de meeste gemeenschappelijke regelingen aangepast en de laatste, die van het OV-bureau, volgt in 2026.

Fraudebeheersing

Frauderisico's en risico-inschatting

Het voorkomen en mitigeren van frauderisico's is primair de verantwoordelijkheid van zowel de directie, de GS als PS. We voeren voor de paragraaf Weerstandsvermogen jaarlijks een actualisatie van de risico's uit en vanaf 2025 zijn ook de frauderisico's hierin meegenomen.

Hierbij wordt gekeken naar zowel interne als externe risico's, waaronder:

- Onjuiste of ongeautoriseerde financiële transacties;
- Belangenverstrengeling en onrechtmatige aanbestedingen;
- Misbruik van subsidies en andere financiële regelingen;
- Manipulatie van rapportages of andere administratieve onregelmatigheden.

Op basis van deze analyse zijn beheersmaatregelen geoptimaliseerd om fraude te voorkomen en tijdig te signaleren.

Beheersingsmaatregelen

Om frauderisico's te beheersen en de integriteit binnen de organisatie te waarborgen, zijn de volgende maatregelen van kracht.

- Interne controles: functiescheiding, vier-ogenprincipe en verplichte autorisaties bij financiële transacties.
- Bewustwording en training: regelmatige training van medewerkers over fraudeherkenning en het integriteitsbeleid.
- Meldkanalen: vertrouwenspersonen en een integriteitscoördinator voor het melden van (vermoedens van) fraude, een klokkenluidersregeling.

- Externe controles: nauwe samenwerking met de accountant en toezichhoudende instanties voor aanvullende controles.

Verrichte acties en fraudegevallen

Er is een frauderisico-overzicht opgesteld waarbij risico's zijn geïdentificeerd en aanvullende maatregelen zijn aangegeven om de beheersing te versterken. In 2025 is het frauderisico-overzicht vastgesteld door GS en verstuurd naar de Auditcommissie (voorheen BCA). Zoals aangegeven in het jaarverslag integriteit is in 2025 sprake geweest van één melding van vermoeden van verduistering. Op basis van de uitkomsten van het vooronderzoek is besloten een andere vorm van opvolging te geven aan deze melding. Verder zijn er in 2025 geen fraudegevallen geconstateerd.

De provincie blijft alert op frauderisico's en blijft werken aan continue verbetering van fraudepreventie en risicobeheer.

Rechtmatigheidsverantwoording door GS

In de rechtmatigheidsverantwoording zijn onrechtmatigheden geconstateerd die groter zijn dan de rapporteringsgrens van € 763.000,--.

Het betreft de volgende onrechtmatigheden:

- Overschrijding lasten programma's	2.193.000,--
- Inkopen ten onrechte niet juist aanbesteed	812.629,--

Hieronder zal een toelichting worden gegeven op de onrechtmatigheden en zal worden aangegeven welke acties in 2026 zullen worden uitgevoerd om te proberen deze fouten in de toekomst te voorkomen.

De overschrijdingen van de lasten per programma zijn voldoende toegelicht in het jaarverslag bij het onderdeel 'Wat heeft het gekost' per programma. Deze overschrijdingen worden om die reden aangemerkt als geaccepteerde overschrijdingen. Door middel van vaststelling van de jaarstukken worden deze overschrijdingen door de staten goedgekeurd.

De inkopen die ten onrechte niet zijn aanbesteed betreffen inkopen die een grote mate van samenhang vertonen. Veel kleine inkopen kunnen, verspreid door de organisatie, zelfstandig worden ingekocht zonder dat daar de inkoopafdeling bij betrokken hoeft te worden.

Door deze wijze van inkopen (deels centraal, deels decentraal) kan soms pas achteraf worden geconstateerd of er aanbesteed had moeten worden. Onrechtmatige inkopen zijn daardoor niet volledig te voorkomen. Betreffende inkopen zullen voortaan in samenhang worden beschouwd. Daarnaast zijn enkele inkopen buiten een nieuwe, onlangs afgesloten, raamovereenkomst om gedaan. Deze vonden eenmalig plaats in de transitiefase naar deze raamovereenkomst. Met betrokkenen is hierover gecommuniceerd. Ook heeft een deel van de onrechtmatigheden betrekking op onvermijdelijke uitgaven die zijn gedaan tijdens een Europese aanbesteding, waarvan de voorbereiding langer duurde dan normaal gesproken mocht worden verwacht. Tenslotte is er bij één crediteur ten onrechte van uitgegaan dat de betreffende uitgaven niet aanbesteed hoefden te worden. Op vrijwel alle geconstateerde onrechtmatigheden wordt in 2026 gepaste actie ondernomen door deze inkopen aan te besteden.

I.2.6 Verbonden partijen

Inleiding

De provincie Drenthe werkt via verbonden partijen samen aan de realisatie van haar strategische beleidsdoelen. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Het provinciale beleid ten aanzien van verbonden partijen is uitgewerkt in de Nota verbonden partijen dat door PS is vastgesteld. Daarnaast hebben we te maken met het eveneens door PS vastgestelde Protocol Verbonden Partijen. Het Protocol verbonden partijen betreft onder andere een nadere invulling op de wijze hoe GS PS informeert over de verbonden partijen en de belangrijkste daarvan in het bijzonder. Voor de verantwoording in de jaarrekening geldt dat we over alle verbonden partijen rapporteren en niet alleen over de belangrijkste die opgenomen zijn in het protocol.

De commissie BBV stelt dat het, wanneer niet strikt aan de wettelijke definitie van een financieel belang wordt voldaan, maar er wél een bestuurlijk belang is, wordt aanbevolen om de betreffende organisatie en de mogelijke risico's toch in de paragraaf Verbonden Partijen op te nemen. Deze aanbeveling is in deze jaarrekening overgenomen. Dit draagt bij aan het vergroten van transparantie en risicobewustzijn.

Ontwikkeling

Zoals hiervoor aangegeven is het provinciale kader vastgelegd in de Nota Verbonden Partijen, de nota is vastgesteld op 27 september 2023 en het Protocol Verbonden Partijen is geactualiseerd en vastgesteld op 5 februari 2025. In het protocol zijn werkafspraken vastgelegd tussen Provinciale Staten (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) over de inrichting, sturing, informatievoorziening en evaluatie van verbonden partijen, aansluitend op de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen en het Besluit Begroting en Verantwoording.

Overzicht verbonden partijen en risico's

Verbonden partijen brengen de onderstaande financiële risico's met zich mee:

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke inkomsten zijn een onzekere post doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

Verstreckte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen en garanties verstrekt. Er bestaat een risico van niet-terugbetaling. Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling (GR) is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR.

Onderstaand is het overzicht van alle verbonden partijen van de provincie Drenthe met de kerngegevens opgenomen. De opgenomen informatie over het eigen en vreemd vermogen en het resultaat, betreffen de meest recente gegevens waar wij thans over beschikken.

Verbonden partij	Rechtsvorm	Eigenaars-/ deelnemers belang
Gemeenschappelijke regelingen		
De Noordelijke Rekenkamer	Gemeenschappelijke regeling	33,33%
Omgevingsdienst Drenthe	Gemeenschappelijke regeling	17,00%
Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam OV-bureau van de gemeente Groningen en de provincies Groningen en Drenthe	Gemeenschappelijke regeling	35,00%
Gemeenschappelijke regeling Prolander	Gemeenschappelijke regeling	68,00%
Regio Groningen-Assen	Gemeenschappelijke regeling zonder meer	12,50%
Samenwerkingsverband Noord-Nederland	Gemeenschappelijke regeling	33,33%
Beheerorganisatie Vechtdallijnen (Provincie Overijssel)	Gemeenschappelijke regeling zonder meer	36,00%
Vennootschappen		
BNG Bank N.V.	Naamloze Vennootschap	0,16%
CSV Amsterdam B.V.	Besloten Vennootschap	2,28%
Enexis Holding N.V.	Naamloze Vennootschap	2,37%
Groningen Airport Eelde N.V. (GAE)	Naamloze Vennootschap	30,00%
MKB Fonds Drenthe B.V.	Besloten Vennootschap	100,00%
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	Naamloze Vennootschap	0,07%
N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland	Naamloze Vennootschap	16,67%
WMD Drinkwater N.V. (voorheen: N.V. Waterbedrijf Drenthe)	Naamloze Vennootschap	50,00%
Stichtingen en verenigingen		
Coöperatieve vereniging Decentrale OV-Autoriteiten (NDVO-DOVA U.A.)	Stichting	6,67%
Energiefonds Drenthe	Stichting	100,00%
Stichting Gemeenschappelijke Opleidingsactiviteit (semi) Publieke sector	Stichting	0,00%
Huis van de Nederlandse Provincies	Vereniging	7,69%
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)	Vereniging	8,12%
Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging	Stichting	8,50%
Stichting Bodembeheer Schoonebeek	Stichting	6,00%
Overige		
Nazorg fonds gesloten stortplaatsen Provincie Drenthe	Rechtspersoon met Wettelijke Taak (RWT)	100,00%
Regio Zwolle	Coalition of the willing	3,56%

Belangrijkste verbonden partijen

Vanwege de diversiteit en omvang van het verbonden partijenlandschap is in overleg met PS een selectie gemaakt van de elf partijen die bestuurlijk, financieel en maatschappelijk het meest relevant zijn. Over deze partijen worden PS periodiek geïnformeerd, aanvullend op de reguliere planning-en-controlcyclus, via een GS-brief bij het jaarverslag en de begroting van de verbonden partijen, waarin onder andere de relatie met de provinciale doelen wordt beschreven.

Voor sommige van deze verbonden partijen zijn aanvullende afspraken gemaakt over de informatievoorziening aan PS, zoals kwartaalbrieven bij GAE of halfjaarrapportages van NOM en het MKB-fonds. Deze informatie wordt door GS voorzien van een duiding in relatie tot provinciale doelen, doelbereiking en risico's. Met deze aanpak bevordert de provincie Drenthe transparantie, strategische sturing en verantwoordingskracht bij haar verbonden partijen.

In 2025 zijn bij het vaststellen van het geactualiseerde Protocol verbonden partijen de belangrijkste verbonden partijen opnieuw aangegeven. De selectie is gemaakt om twee redenen. De eerste is om zo bij de belangrijkste verbonden partijen de betrokkenheid van PS te vergroten. De tweede reden is om te voorkomen dat onnodige bureaucratie ontstaat, doordat bij iedere verbonden partij een even uitvoerige toelichting gegeven wordt.

De belangrijkste verbonden partijen zijn:

Gemeenschappelijke regelingen:

1. Omgevingsdienst Drenthe
2. OV-bureau Groningen Drenthe
3. Prolander
4. Regio Groningen-Assen (RGA)
5. Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)

Overige verbonden partijen:

6. Energiefonds Drenthe (revoluerend fonds)
7. Groningen Airport Eelde (GAE)
8. MKB-fonds Drenthe (revoluerend fonds)
9. Nazorgfonds gesloten stortplaatsen
10. N.V. Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)
11. WMD Drinkwater N.V.

Gemeenschappelijke regelingen

NRK	
Naam verbonden partij	De Noordelijke Rekenkamer
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Onafhankelijk beleidsonderzoek
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	33,33%
Bestuurlijk belang	Adviesraad
Invloed uitoefenen	Via de Adviesraad het doen van suggesties ten behoeve van het onderzoeksprogramma. Ook adviseert de Adviesraad over de begroting en de wijze van publiceren van rapporten en het doen van suggesties ten behoeve van het onderzoeksprogramma.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	1. Politieke druk en/of belangenverstrengeling. 2. Onvoldoende kwaliteit of deskundigheid. 3. Verlies van vertrouwen door slechte communicatie. 4. Schending bevoegdheden of privacy. 5. Afhankelijkheid sleutelfunctionarissen of middelen. 6. Spanningen met Staten of toezichhouders.
Beheersmaatregel	1. Duidelijke, vastgelegde onafhankelijkheids- en integriteitsregels (gedragscode). 2. Kwaliteitsstandaarden, peer review, scholing, kwaliteitsmanagementsysteem. 3. Communicatieprotocol, toegankelijke publicaties, reputatiemonitoring. 4. Naleving wetgeving en AVG, juridische toetsing, goede dossiervorming. 5. Rol- en taakverdeling, vervangingsregelingen, meerjarenbegroting, externe back-up. 6. Afstemming met Staten, duidelijke rol-afbakening, samenwerking toezichhouders.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	101.942	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	277.068	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	51.441	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Bijdrage provincie	217.849	nog niet bekend	284.000	368.667
Opbrengsten dienstverlening	7.327	nog niet bekend	6.950	7.650

Omgevingsdienst Drenthe	
Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Drenthe
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Uitvoering vanaf 1 januari 2024 van de Omgevingswet en overige uitvoeringstaken op het gebied van milieu
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	17,00%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur
Invloed uitoefenen	Door de vertegenwoordiging in het Dagelijks en Algemeen Bestuur.
Risicoprofiel	Hoog
Risico's	1. Hoog ziekteverzuim waardoor de druk op het personeel hoog is. 2. De werkzaamheden van de Omgevingsdienst Drenthe zijn wettelijke taken met een hoog maatschappelijk belang. Als deze werkzaamheden niet/onvoldoende worden uitgevoerd lopen burgers en bedrijven milieurisico's. 3. Het weerstandsvermogen is in lijn met de risico's bij de Omgevingsdienst Drenthe. Dit houdt in dat tekorten in de bedrijfsvoering voornamelijk voor rekening komen van de deelnemers. 4. De Omgevingsdienst Drenthe heeft last van de krappe arbeidsmarkt. Hierdoor ontstaat het risico dat de Omgevingsdienst Drenthe de werkzaamheden niet volledig uit kan voeren.
Beheersmaatregel	1. De preventie en begeleiding van het beïnvloedbare ziekteverzuim is vergroot, net als de toegankelijkheid van bedrijfsmaatschappelijk werk en directe verzuimbegeleiding op de lopende dossiers. 2. Er vindt goede afstemming plaats tussen de deelnemers en de Omgevingsdienst Drenthe over de uitvoering van het jaarplan. Middels DB en AB worden de deelnemers geïnformeerd over de voortgang. Er wordt periodiek geëvalueerd op inhoud en procesniveau. 3. In de reguliere overleggen van de accounthouders, eigenaren en het DB en AB wordt hierop gestuurd. Met de Omgevingsdienst Drenthe zijn afspraken gemaakt over de voortgang op het jaarprogramma en de eventuele bijsturingsmogelijkheden. Daarnaast is er een dashboard ontwikkeld, waarbij op elk moment inzage is in de urenbesteding. 4. Tussen de Omgevingsdienst Groningen (ODG), Omgevingsdienst Friesland (FUMO) en Omgevingsdienst Drenthe vindt afstemming plaats over de arbeidsmarktstrategie. Het opdrachtgeverschap richting de Omgevingsdienst Drenthe professionaliseren we verder. Zo geven we de Omgevingsdienst Drenthe tijdig inzicht in de verwachte opdracht waardoor zij tijdiger personeel kunnen aantrekken of vasthouden.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	1.837.000	nog niet bekend	673.000	1.004.000
Vreemd vermogen op 31-12	8.908.000	nog niet bekend	2.575.000	10.880.000
Resultaat (voor bestemming)	1.177.000	nog niet bekend	248.000	-67.000
Bijdrage provincie	4.128.137	nog niet bekend	4.055.502	4.303.687
Opbrengsten dienstverlening	602.567	nog niet bekend	602.567	620.002

OV-bureau				
Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Openbaar Lichaam OV-bureau van de gemeente Groningen en de provincies Groningen en Drenthe			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling			
Doel	Zorgen voor en bevorderen van openbaar vervoer			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	35,00%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Via zeggenschap in het AB en DB en door PS via de mogelijkheid tot een zienswijze op de ontwerpbegroting.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	1. Het reispatroon van een deel van de reizigers is de afgelopen jaren gewijzigd. De spitsdrukke lijkt wat kleiner geworden, studenten krijgen meer digitaal onderwijs en het gebruik van de bus in het weekend is groter geworden. Juist de forens maakt mede ten gevolge van het meer thuiswerken minder gebruik van het OV. Dit leidt tot een verminderde voorspelbaarheid van het OV-gebruik en druk op de opbrengsten. 2. Voor het inschatten van lasten en baten voor de meerjarige begroting OV-Bureau wordt uitgegaan van handmatige berekeningen in een Excelmodel. Door alle onduidelijkheden i.v.m. kostenstijgingen/inflatie is de toekomst erg moeilijk goed te voorspellen. Daar komt bij dat 100% doorberekenen van kostenstijgingen en daardoor flink hogere vervoerstarieven als ongewenst worden beschouwd. 3. Het streven is om het weerstandsvermogen op peil te houden: € 3,25 miljoen is bedoeld om crisissituaties te kunnen opvangen. Maar in de huidige meerjarenraming wordt een gedeelte van het weerstandsvermogen van het OV-Bureau ingezet en gaat het op termijn door de ondergrens van het weerstandsvermogen.			
Beheersmaatregel	1. Het goed monitoren van het gebruik van de bus moet de voorspelbaarheid vergroten, daarnaast zijn additionele financiële middelen vanuit het Rijk ontvangen en aan de vervoerders overgemaakt. 2. Het OV-Bureau laat deze doorrekening toetsen door de accountant. Het OV-Bureau zal verzocht worden de werkwijze van het OV-model af te stemmen met de deelnemers. 3. Door de bijdragen van de provincies te indexeren zijn prijsstijgingen in ieder geval deels gecompenseerd. De verdeling van middelen/tekorten OV-bureau bedraagt Drenthe 35% en provincie/gemeente Groningen 65%.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	15.961.000	nog niet bekend	7.437.000	7.217.000
Vreemd vermogen op 31-12	1.700.000	nog niet bekend	10.345.000	1.580.000
Resultaat (voor bestemming)	-588.000	nog niet bekend	-3.489.000	-2.278.000
Bijdrage provincie	30.361.332	29.242.861	30.126.369	31.015.241
Opbrengsten dienstverlening	16.779	16.779	16.923	16.923

Prolander	
Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke regeling Prolander
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Het omzetten van provinciaal natuurbeleid tot concrete resultaten in het gebied.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	68,00%
Bestuurlijk belang	Voorzitter Bestuur
Invloed uitoefenen	Via het bestuur en middels de sturing in de opdrachtverlening. Provinciale Staten hebben de mogelijkheid tot het geven van een zienswijze op de begroting.
Risicoprofiel	Middel

Risico's	1. De GR Prolander heeft alleen betrekking op de bedrijfsvoering van de organisatie. Tegen- en meevallers bij de realisatie van het natuurnetwerk zelf vallen buiten de GR. Laatstgenoemde loopt via de jaarlijkse Prestatieovereenkomst met Prolander (PPO) en komen via deze weg voor rekening van de provincie Drenthe als opdrachtgever. 2. Een van de belangrijkste risico's is dat Prolander voor het uitvoeringsprogramma Natuur mogelijk niet aan de door de provincie gevraagde personele inzet kan voldoen. Dit wordt veroorzaakt door krapte op de arbeidsmarkt en ziekteverzuim. 3. Datalekken en cyberbedreiging vormen een reëel risico.			
Beheersmaatregel	1. Prolander heeft een hoog budget voor de ontwikkelopgave (realisatie natuur en natuurherstelmaatregelen). Voor het beheer van deze gelden is het Treasury statuut opgesteld. 2. Er is personeelsbeleid op strategisch niveau ontwikkeld. Huidige en nieuwe medewerkers wordt perspectief geboden van onder meer vaste contracten. Daarnaast wordt er een gedegen verzuimmanagement gevoerd. 3. In samenwerking met de provincie Drenthe worden de IT-systemen continu onderhouden.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	1.479.227	nog niet bekend	928.000	1.491.000
Vreemd vermogen op 31-12	24.842.853	nog niet bekend	16.685.000	24.946.000
Resultaat (voor bestemming)	590.695	nog niet bekend	0	0
Bijdrage provincie	7.259.000	nog niet bekend	8.544.000	8.880.000
Opbrengsten dienstverlening	11.869.474	nog niet bekend	1.869.477	2.097.002

RGA				
Naam verbonden partij	Regio Groningen-Assen			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling zonder meer			
Doel	Afstemming woningbouw en bedrijventerreinen voor plangebied Realisatie pakket bereikbaarheidsmaatregelen Behoud en versterking (landschappelijke) kwaliteit			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	12,50%			
Bestuurlijk belang	Lid stuurgroep			
Invloed uitoefenen	GS via stuurgroep. PS middels zienswijze op begrotingen en jaarstukken			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	1. Een tekort op de vrij te besteden middelen binnen het Financieel Kader. Er is meer aan projecten toegewezen dan dat er daadwerkelijk aan middelen beschikbaar is. 2. Er bestaat het risico dat de frictiekosten van salarisverplichtingen voor het boventallig personeel van Regio Groningen-Assen niet kan worden gedekt uit detacheringsvergoedingen.			
Beheersmaatregel	1. Elk jaar wordt het financieel kader geactualiseerd om te kijken hoe groot het risico is. Door vrijval vanuit projecten was er de afgelopen jaren geen tekort meer, maar anders dan in voorgaande jaren staat in de Begroting 2026 het Financieel kader 2025-2030 opgenomen met een tekort. Hierbij is rekening gehouden met vrijval van resterende middelen 2021-2025. In de zienswijze van Provinciale Staten van Drenthe is gevraagd de huidige periode Toekomstagenda (2020-2025) af te rekenen met de deelnemers en bij het daadwerkelijk afrekenen zal het tekort dan ook groter worden. Afgelopen jaar is door goedkoper uitvallende projecten de vrijval verder opgelopen. Het gaat hierbij om vrijval binnen de thema's Regionale projecten en Mobiliteit. Door elk jaar een geactualiseerde uitvoeringsagenda bij de begroting te voegen kan het tekort worden bijgesteld indien nodig. 2. Om dit risico te beperken heeft RGA een Bestemmingsreserve frictiekosten ingesteld. Het saldo van deze reserve lijkt voldoende hoog te zijn om het risico op te vangen.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	11.499.966	16.447.287	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	2.425.595	2.602.356	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	3.470.824	4.926.321	-2.525.373	-5.645.375

Bijdrage provincie	921.732	921.732	921.732	595.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

SNN	
Naam verbonden partij	Samenwerkingsverband Noord-Nederland
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Doel	Het stimuleren van duurzame, innovatieve economische ontwikkeling van Noord-Nederland.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	33,33%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur
Invloed uitoefenen	Via stemrecht in het DB en AB. GS is met 1 lid vertegenwoordigd in het DB en met 3 leden in het AB.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	1. Afschalingsrisico. Wanneer het SNN structureel minder programma's en regelingen ter uitvoering krijgt, zal de formatie van de subsidieteams en de ondersteunende teams hierop moeten worden aangepast. Het risico is dat frictiekosten ontstaan, doordat het aanpassen van de organisatie langer duurt dan de afbouw van de opdrachten. Op dit moment wordt niet voldaan aan de voorwaarden tot quasi-inbesteding van subsidietrajecten bij SNN (80/20 verhouding). Wanneer het SNN niet aan de verhouding voldoet mogen de provincies nieuwe opdrachten niet direct aan SNN verstrekken, maar dient dit op basis van aanbesteding plaats te vinden. Hierbij bestaat het risico dat een andere partij de opdracht gegund krijgt. 2. Cybersecurity. Het risico bestaat dat het SNN op basis van actuele cybersecurityrisico's wordt gedwongen om snel de beveiliging van de systemen op te hogen of dat het SNN gehackt wordt en om losgeld wordt gevraagd, zonder dat daarvoor ruimte is in de begroting. 3. Krappe arbeidsmarkt. Door de krappe arbeidsmarkt moet rekening gehouden worden met personeelsverloop. Het blijft daarmee een reëel risico dat er tijdelijk extern moet worden ingehuurd om aan de vraag te kunnen voldoen met hogere kosten als gevolg. 4. Voldoen aan wet- en regelgeving – Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Het risico dat op enig moment niet wordt voldaan aan voorschriften, regels en procedures, zowel opgelegd door de geldgever als vastgelegd in de eigen administratieve organisatie, inclusief toetsingskader en controleprotocollen. Zoals procedurele risico's in de uitvoering volgens de Europese richtlijn.
Beheersmaatregel	1. SNN heeft een overzicht van alle lopende programma's en regelingen. Daarnaast is frequent contact met alle partijen over nieuwe programma's en regelingen. Er wordt gewerkt met een aandeel flexibele 8 van 48 medewerkers zodat fluctuaties in de hoeveelheid werk kunnen worden opgevangen. In de huidige arbeidsmarkt is het balanceren tussen het zijn van een aantrekkelijke werkgever en het beschikken over een flexibele capaciteit. 2. Cybersecurity is een belangrijk thema bij de instandhouding en (door)ontwikkelingen van de IT-systemen. De IT-afdeling maakt hiervoor gebruik van de expertise van de externe IT-leveranciers. De CISO van het SNN adviseert gevraagd en ongevraagd met als doel de beveiliging op het gewenste niveau te houden. 3. Voor de arbeidsvoorwaarden is het SNN afhankelijk van de CAO die het Interprovinciaal Overleg (IPO) met de partners overeenkomt. Het SNN probeert de werkomstandigheden zo vorm te geven dat medewerkers in staat worden gesteld om hun werk efficiënt, effectief en op een prettige manier uit te voeren. Doordat teamleiders periodiek met medewerkers in gesprek zijn over werkomstandigheden en ambities, wordt op verloop gestuurd en geanticipeerd. 4. Dit risico is gering. De auditautoriteit die in opdracht van het ministerie van EZK toezicht houdt op de Management Authorities waaronder SNN. Focus blijft op de selectie van projecten, controle spoor, informatiesystemen en maatregelen tegen fraude.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	21.217.000	nog niet bekend	20.933.000	17.574.000
Vreemd vermogen op 31-12	697.429.000	nog niet bekend	396.610.000	385.043.000
Resultaat (voor bestemming)	11.570.000	nog niet bekend	0	0
Bijdrage provincie	1.050.000	nog niet bekend	1.322.000	1.629.000
Opbrengsten dienstverlening	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Vechtdallijnen				
Naam verbonden partij	Beheerorganisatie Vechtdallijnen (Provincie Overijssel)			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling zonder meer			
Doel	Concessiebeheer spoorverbindingen Zwolle-Emmen en Almelo-Mariëberg			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	36,00%			
Bestuurlijk belang	Lid stuurgroep			
Invloed uitoefenen	Via de bestuurder in de stuurgroep en via de ambtelijke samenwerkingsgroepen			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	1. De opdrachtgevende partijen Overijssel en Drenthe zijn opbrengstverantwoordelijk voor de exploitatie van de treindienst. Dat wil zeggen dat zij de risico's lopen van fluctuerende inkomsten uit de kaartverkoop. Net als bij het OV bureau Groningen Drenthe wordt een conservatief financieel beleid gevoerd. 2. Het reispatroon van reizigers is anders geworden: de spitsdrukte lijkt wat kleiner geworden, studenten krijgen meer digitaal onderwijs en het gebruik van de trein in het weekend is groter geworden. Juist de forens maakt mede ten gevolge van het meer thuiswerken minder gebruik van het OV. Dit leidt tot een verminderde voorspelbaarheid van het OV-gebruik en een druk op de opbrengsten. 3. Bij de Vechtdallijnen hebben we nog te maken met incidenten op het vlak van sociale veiligheid. Dit blijft een structureel aandachtspunt. Voor de huidige concessieperiode hebben we hiervoor samen met Overijssel en het Rijk middelen beschikbaar gesteld. Voor de volgende concessie vanaf december 2028 is de beschikbaarheid van middelen nog niet toegezegd.			
Beheersmaatregel	1. De fluctuaties in het resultaat moeten in de begroting van de provincie tijdig worden verwerkt, zaak is dit tijdig te beheersen. De definitieve eindafrekeningen laten lang op zich wachten, omdat cijfers afhankelijk zijn van landelijke verdeelsleutels (voor OV-chipkaart en de Studenten OV-kaart), en afstemming met meerdere partijen. Om die reden wijkt de realisatie sterk af van de begrote bijdrage. 2. Ondanks het gewijzigde reispatroon zien we een structurele groei van het aantal treinreizigers. 3. De kosten van inzetten van extra personeel en vliegende brigades is incidenteel opgelost t/m 2028. Hierna zal een structurele oplossing gevonden moeten worden in overleg met het Rijk.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Bijdrage provincie	4.711.645	3.627.518	5.561.433	4.604.646
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Vennootschappen

BNG Bank N.V.	
Naam verbonden partij	BNG Bank N.V.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Financiële dienstverlening aan overheden en instellingen met een maatschappelijk belang.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,16%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Ja, via AvA
Risicoprofiel	Laag

Risico's	De BNG Bank N.V. (BNG) verstrekt voornamelijk kredieten aan decentrale overheden, woningcorporaties en zorginstellingen. Het grootste deel van de kredietportefeuille bestaat uit leningen gegarandeerd door overheidsinstanties met een risicoweging van 0%. De BNG behoort tot de meest solide banken van Europa met de hoogste kredietwaardigheidsratings (Moody's: Aaa, Standard & Poor's: AAA en Fitch: AAA), wat een uitstekend risicoprofiel impliceert. Het risicobeheer is gericht op handhaving van het risicoprofiel. Overall beoordelen wij het risico in deze verbonden partij dan ook als laag, ook in relatie tot ons geringe aandelenbelang van 0,16%.			
Beheersmaatregel	De provincie Drenthe heeft geen specifieke beheersmaatregelen getroffen. De BNG maakt voor elk risico de afweging of zij bereid is deze te lopen. Indien dit het geval is, zijn door de BNG maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen.			
	NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	4.468	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	123.164	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	294	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

CSV Amsterdam B.V.				
Naam verbonden partij	CSV Amsterdam B.V.			
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap			
Doel	Vertegenwoordiging verkopende aandeelhouders Essent			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	2,28%			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			
Invloed uitoefenen	De provincie Drenthe was via de provincie Groningen vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie.			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	Niet van toepassing, de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) heeft op 17 april 2025 het besluit genomen om de vennootschap te ontbinden en liquideren. De resterende liquide middelen zijn uitgekeerd aan de aandeelhouders, naar rato van het aandelenbelang. De provincie Drenthe heeft een uitkering van € 194.219,-- ontvangen.			
Beheersmaatregel	-			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	8.580.202	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Vreemd vermogen op 31-12	6.572	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Resultaat (voor bestemming)	8.095.853	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Enexis Holding N.V.				
Naam verbonden partij	Enexis Holding N.V.			
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap			
Doel	Energiedistributie			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	2,37%			
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder			

Invloed uitoefenen	De provincie Drenthe is als aandeelhouder door de provincie Groningen vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	Enexis is financieel gezond, wat ook blijkt uit de credit-ratings: Enexis heeft van Fitch Ratings de long term rating AA- (stable outlook) en van Moody's A1 (stable outlook). Bij Moody's is de rating een trede gedaald van Aa3 (mei 2025, zeer laag kredietrisico) naar A1 (oktober 2025, laag kredietrisico). Dit komt (mede) voort uit de grote investeringsopgave waar Enexis voor staat in het kader van de energietransitie. Dit zet de financiële parameters onder druk. De rating A1 impliceert echter nog steeds een laag kredietrisico voor financiers. Fitch heeft in december 2025 voor het eerst een ratingrapport uitgebracht voor Enexis. De Aa- (stable outlook) rating geeft een zeer laag kredietrisico weer. Wij blijven dit met aandacht volgen. De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Dit risico is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de ACM. Enexis heeft daarbij een monopoliepositie in haar verzorgingsgebied. De door de aandeelhouders verstrekte lening is ultimo 2025 € 500 miljoen (2024: € 500 miljoen). Dit betreft een converteerbare lening, die onder voorwaarden omgezet kan worden in aandelen. De rentevergoeding over deze leningen bedroeg in 2025 € 10 miljoen (2024: € 10 miljoen). De aan de aandeelhouders betaalde dividenduitkering bedroeg in 2025 (over het boekjaar 2024) € 127 miljoen (dividend 2024: € 36 miljoen). Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het dividendbeleid dat vanaf het boekjaar 2025 geldt, is dat er 50% van de nettowinst uit gewone bedrijfsvoering wordt uitgekeerd, met een maximum van € 100 miljoen. Vanaf 2026 wordt dit plafond jaarlijks geïndexeerd.			
Beheersmaatregel	Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op basis van de jaarrekening 2024 een solvabiliteit van circa 48% (2023: 51%). Dit onderstreept het lage risico voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	5.538	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	5.949	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	254	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

GAE	
Naam verbonden partij	Groningen Airport Eelde N.V. (GAE)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Uitoefening van het luchthavenbedrijf
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	30,00%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Stemrecht in de AvA
Risicoprofiel	Middel
Risico's	1. GAE dient een groot maatschappelijk belang met een mate van onzekerheid qua exploitatie. Beide provincies (Groningen en Drenthe) hebben in december 2023 besloten om voor 10 jaar NEDAB-bijdragen beschikbaar te stellen. Dat geeft zekerheid voor GAE. De luchthaven heeft ook te maken met een groot aantal niet of zeer moeilijk beheersbare risico's. Dit betreft aanslagen, vliegcrashes, economische bedreigingen (inflatie, alternatieve luchthavens en snelle treinverbindingen), milieurisico's (PFAS) en veranderende wet- en regelgeving die de bedrijfsvoering van de luchthaven direct raken. 2. De continuïteit op langere termijn van de luchthaven is onzeker, dit past bij het karakter van een luchthaven. Voor 2026 worden minder vliegbewegingen en een terugloop van passagiers geprognoseerd. Dat heeft impact op de stand van het eigen vermogen van de luchthaven. 3. Voor de verdeling van het vliegverkeer is geen sprake van een level playing field voor de luchthavens in Nederland. Ook in relatie tot de vliegbelasting voor passagiers vergeleken met de vliegbelasting in omliggende landen.

Beheersmaatregel	1. Risico's blijven in principe beperkt tot de omvang van de kapitaalbijbreng in geval van een faillissement en de jaarlijkse bij te dragen bijdrage. Het aandelenkapitaal van de provincie Drenthe is nominaal gewaardeerd op € 1.242.000,-- en een Drentse storting van € 2.156.434,-- (7 x € 308.062,--) in de agioreserve. De boekwaarde van de aandelen is op € 0,-- gewaardeerd. Daarnaast heeft de provincie Drenthe op 20 december 2023 € 23 miljoen aan extra middelen beschikbaar gesteld ten behoeve van de NEDAB-kosten voor een periode van 10 jaar. De strategie is door alle aandeelhouders omarmd. De gemeente Tynaarlo heeft haar aandelen overgedragen aan de NV. Zoals in 2017 afgesproken zal de gemeente Tynaarlo haar bijdrage nog voortzetten, voor 2026 voor het laatst. De vondst van PFAS op het luchthaventerrein betekent mogelijk een financieel risico. Op de plaats van de oude brandweerkazerne is sprake van een reeds bij de Provincie Drenthe ingediend saneringsplan met een bijbehorend verzoek om dat plan te subsidiëren. Zodra het saneringsplan en de subsidieaanvraag zijn goedgekeurd kan door een partij die een hangaar wil realiseren op het terrein van de oude brandweerkazerne de bouwvergunning worden aangevraagd. FB Oranjewoud Participaties BV onderschrijft het maatschappelijk belang van de luchthaven, maar kent geen bijdrage in de NEDAB toe. Wel heeft zij de panden van de voormalige Rijksluchtvaartschool aangekocht ter ondersteuning van de bedrijvigheid. 2. Ondanks gesprekken met luchtvaartmaatschappijen over nieuwe bestemmingen begroot de luchthaven conservatief. De afname in passagiersverkeer maakt 2026 commercieel ongunstig, met een verwachte ondergang ten opzichte van 2025. Nieuwe bestemmingen worden pas later in 2026 verwacht. Een groei naar 200.000 - 350.000 passagiers is nodig voor een gezonde financiële situatie. Met een passagiersniveau rond de 100.000 blijft 2026 verliesgevend, maar verruimde openingstijden bieden hoop op een stijging van passagiersaantallen en succesvolle strategie-uitvoering. GAE blijft openstaan voor ontwikkelingen en kansen, zoals vermeld in het Masterplan en de Begroting 2026. 3. GAE voert een doorlopende lobby richting het Rijk voor een solide positie in het landsdekkende systeem voor vliegverkeer. Er is grote concurrentie vanuit het buitenland, met name Duitsland met een veel lagere vliegbelasting. Een luchthavenbesluit met ruimere openingstijden en een actieve lobby voor een aanpassing van de vliegbelasting voor kleine luchthavens vormen de belangrijkste inzet.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	8.976.991	nog niet bekend	7.750.000	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	1.806.567	nog niet bekend	1.479.000	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	-348.601	nog niet bekend	-470.000	-767.000
Bijdrage provincie	1.838.000	1.803.000	1.803.000	2.426.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

MKB Fonds Drenthe	
Naam verbonden partij	MKB Fonds Drenthe B.V.
Rechtsvorm	Besloten Vennootschap
Doel	Stimulering MBK-innovatie
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Via de AvA (als 100% aandeelhouder)
Risicoprofiel	Middel

Risico's	1. De provincie is enig aandeelhouder en heeft € 13 miljoen geïnvesteerd in het MKB Fonds met als doel de economie van het midden- en kleinbedrijf te stimuleren en daarmee werkgelegenheid te realiseren. Deze provinciale bijdrage moet onder aftrek van de beheerskosten revolverend worden ingezet. Daarnaast is in 2021 een lening verstrekt van € 10 miljoen. Deze lening is begin 2025 deels opgenomen. Een financieel risico is dat de lening aan het eind van de looptijd niet terugbetaald kan worden door het MKB Fonds. 2. Aan het financieren van ondernemingen zijn risico's verbonden. Voor het MKB Fonds zijn deze hoger doordat de doelondernemingen zich bevinden in een segment met hogere risico's. Het gaat immers om jonge, innovatieve ondernemingen, startups en bestaande ondernemingen die hun nieuwe ideeën willen vermarkten. 3. Volgens ramingen van de Nederlandsche Bank (DNB) zal de economische groei in Nederland tot 2028 beperkt blijven tot 1,0% per jaar. Deze gematigde groei wordt geremd door internationale handels- en geopolitieke spanningen. De bank wijst enerzijds op hoge onzekerheid en de impact van Amerikaanse invoerheffingen, maar anderzijds op de kracht binnen Nederland, zoals een solide arbeidsmarkt en stabiele uitgaven van overheden en huishoudens. Het fonds verwacht dat het midden- en kleinbedrijf de komende jaren direct wordt beïnvloed door deze trends. Stijgende kosten, personeelstekorten en de noodzaak tot verduurzaming leggen druk op ondernemers, terwijl investeringen in digitalisering en automatisering cruciaal zijn om concurrerend te blijven. Mogelijk zal een aantal ondernemingen in financiële problemen kunnen komen en moeten meer voorzieningen worden getroffen.			
Beheersmaatregel	1. De € 13 miljoen die is ingebracht in het MKB-fonds is destijds in de begroting van de provincie als last genomen. Om die reden zullen niet nog eens financiële risico's afgewikkeld hoeven te worden over dat bedrag. Daarmee impliceert de provincie in haar boekhouding dat het fondsvermogen niet zal terugvloeien naar de provincie, ondanks dat het fonds het oogmerk 'revolverend' heeft. Het idee is om het MKB in Drenthe vooruit te helpen en eventuele opbrengsten in de vorm van rente, dividend en verkoopopbrengsten van deelnemingen hiervoor opnieuw in te zetten binnen het MKB-fonds zelf. Ter afdekking van het risico dat de lening niet terugbetaald kan worden, is een storting van 10% ofwel € 1 miljoen in de Reserve opvang revolverend financieren gedaan. 2. Per onderneming wordt de risico-ontwikkeling bewaakt en het risicoprofiel wordt halfjaarlijks opnieuw beoordeeld en besproken met de RvC. Daarnaast moet de portefeuille van het MKB Fonds voldoende gespreid over de levensfasen, sectoren en financieringsbedragen zijn opgebouwd. 3. Twee keer per jaar wordt door het MKB-fonds een analyse van het portefeuillebedrijf gemaakt en wordt de Benaderde Markt Waarde (BMW) berekend en wordt een inschatting gemaakt van de te nemen voorzieningen.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	5.026.192	nog niet bekend	5.443.724	3.987.112
Vreemd vermogen op 31-12	2.656.700	nog niet bekend	2.635.046	4.650.000
Resultaat (voor bestemming)	-1.098.976	nog niet bekend	-414.897	-624.180

Nederlandse Waterschapsbank N.V.	
Naam verbonden partij	Nederlandse Waterschapsbank N.V.
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Kredietverlening aan waterschappen en andere overheden
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,07%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Ja, via AvA
Risicoprofiel	Laag
Risico's	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB) verstrekt voornamelijk kredieten aan overheden en aan instellingen, die door overheden worden gegarandeerd. Dit resulteert in een laag risicoprofiel van de kredietportefeuille van de NWB. Risicobeheer heeft een centrale plaats in de organisatie van de NWB en wordt gekenmerkt door het effectief inspelen op veranderende marktomstandigheden en het bieden van adequate kaders voor de activiteiten van de bank. Dit helpt de bank haar sterke financiële positie en zeer lage kostenstructuur te behouden. De NWB beschikt over de hoogste kredietwaardigheidsratings (Standard & Poor's: AAA en Moody's: Aaa). Overall beoordelen wij het risico in deze verbonden partij dan ook als laag, ook in relatie tot het geringe aandelenbelang van 0,07%.
Beheersmaatregel	De provincie Drenthe heeft geen specifieke beheersmaatregelen getroffen. De NWB maakt voor elk risico de afweging of zij bereid is deze te lopen. Indien dit het geval is, zijn er door de NWB maatregelen getroffen om deze risico's te beheersen.
	NB. Onderstaande bedragen zijn in miljoenen euro's.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	2.094	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	76.674	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	94	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

NOM	
Naam verbonden partij	N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	Het stimuleren van de regionale economische structuur en werkgelegenheid
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	16,67%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Als aandeelhouder invloed via de AvA.
Risicoprofiel	Middel
Risico's	1. De provinciale deelneming in de NOM is in 2016 aangekocht voor een bedrag van € 21,5 miljoen (16,67% van totaal). In 2020 is de inzet op deze deelneming nog eens verhoogd met bijna € 3 miljoen. In 2021 is nogmaals een agiostorting gedaan van € 3,9 miljoen vanwege de extra middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld om de coronacrisis het hoofd te bieden. Eind 2021 heeft de definitieve afrekening van de aankoop van de aandelen NOM plaatsgevonden en is de aankoopprijs van destijds € 250.000,- lager geworden. Het grootste risico voor de provincie als deelnemer in N.V. NOM is het risico dat de benaderde marktwaarde van de participaties van N.V. NOM daalt en het provinciaal deelnemersbelang in N.V. NOM moet worden afgewaardeerd conform het BBV. Deze benaderde marktwaarde van de participaties is de beste inschatting die N.V. NOM maakt van de mogelijke transactieprijs in een vrije markt. Gelet op de aard van de bedrijven waarin N.V. NOM investeert, kan de hoogte van de benaderde marktwaarde jaarlijks aan verandering onderhevig zijn. De afgelopen jaren was sprake van een afwaardering die ten laste van de risicoreserve is gebracht, een uitzondering was het jaar 2024. Het is mogelijk dat dit zich ook in het komende jaar zal voordoen. En o.b.v. de Jaarrekening 2025 van de NOM is de waardering van de deelneming NOM opnieuw bepaald en moest de deelneming voor een bedrag van € 289.000 worden voorzien. 2. De NOM heeft het karakter van een hoog risico-financier. Veel van de ondernemingen die de NOM financiert zijn startups; technologiegedreven en innovatieve bedrijven. Investeren is dan ook niet zonder risico's. Bij jonge innovatieve bedrijven zijn zowel de technologie als de onderneming nog in ontwikkeling. Deze ondernemingen hebben risicoprofielen die marktpartijen, zoals banken of andere investeerders, niet accepteren. Het is daarom reëel rekening te houden met een minimaal rendement of zelfs afboekingen op de investeringen. 3. Door de directie van de N.V. NOM worden jaarlijkse updates van de risicoanalyse uitgevoerd. In het jaarverslag over 2025 ging de N.V. NOM uitgebreid in op deze risico's en de maatregelen die zij treft om deze risico's te beheersen. Als belangrijkste risico's merkt de NOM aan de risico's rondom data- en cybersecurity, al geruime tijd niet meer alleen een IT-kwestie. De meeste incidenten vinden plaats door onjuist handelen van personeelsleden. Daarnaast ziet de NOM het niet kunnen invullen van vacatures en overtreding van de staatssteunregels als groot risico. In het jaarplan 2026 geeft de NOM aan dat er sprake is van een hoger investeringsniveau, gestart in 2022, wat leidt tot hogere voorzieningen, vanwege het hogere risicoprofiel. Volgens de systematiek van de NOM worden de investeringen uit 2022 voor het eerst in 2025 herwaardeerd. Dat verklaart de hogere voorzieningen in 2025. Een vergelijkbaar effect verwacht de NOM in 2026, doordat de investeringen uit 2023 dan voor het eerst worden meegenomen. Dit verklaart de hogere voorzieningen ten opzichte van voorgaande jaren. 4. De NOM is bij uitstek een verbonden partij die gevoelig is voor fluctuaties in de markt. In geval van een economische recessie heeft dit direct gevolgen voor de waardering van het eigen vermogen en de benaderde marktwaarde van de NOM. Dit heeft invloed op de waardering van de aandelen NOM op de provinciale balans.
Beheersmaatregel	1. De benaderde marktwaarde van de aandelenparticipaties komt tot stand door een cijfermatige benadering van de marktwaarde gevolgd door meerdere financiële waarderingmethodieken. De gevolgde benadering borgt dat de waardering gestandaardiseerd en consistent tot stand komt. Wij ontvangen rapportages waarmee we de NOM kunnen monitoren. Aanpassingen van de waardering verlopen via de Voorziening deelnemingen, zodat bij een eventuele opwaardering van de deelneming eerdere afwaarderingen gecompenseerd kunnen worden. 2. Voordat de NOM overgaat tot een investeringsbeslissing wordt er door de investment manager als onderdeel van de due diligence een inschatting gemaakt van de hoogte van de verbonden risico's. Mede om risico's te beperken is een aandeelhoudersinstructie voor de NOM opgesteld. 3. De NOM heeft voor het beheersen van de risico's op het gebied van staatssteun en ICT-beheersmaatregelen ingevoerd. 4. Hier zijn niet direct beheersmaatregelen voor te nemen.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	150.385.000	152.830.000	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	21.616.000	23.030.000	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	354.000	2.454.908	-2.696.867	-3.361.992
Bijdrage provincie	650.000	650.000	650.000	669.500
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

WMD Drinkwater N.V.

Naam verbonden partij	WMD Drinkwater N.V. (voorheen: N.V. Waterbedrijf Drenthe)
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap
Doel	De vennootschap heeft als doel de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf, daaronder begrepen de winning, de productie, het transport, de verkoop en distributie van water binnen het distributiegebied en de verkoop en distributie van drinkwater en gros buiten het distributiegebied, alsmede het verrichten van al hetgeen met de publieke drinkwatervoorziening verband houdt of daartoe in de ruimste zin bevorderlijk kan zijn.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	50,00%
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder
Invloed uitoefenen	Via de aandeelhoudersrelatie
Risicoprofiel	Laag
Risico's	1. De drinkwatervoorziening wordt door de overheid niet overgelaten aan de markt. WMD is sterk afhankelijk van wet- en regelgeving. Door de toezichthouders ILT en ACM wordt de speelruimte beperkt die WMD heeft voor het bepalen van tarieven en het daarmee het doen van investeringen. De tarieven zijn genormeerd; gebaseerd op de WACC is slechts een beperkte vergoeding van vermogenskosten toegestaan. 2. WMD moet steeds een goede balans vinden tussen de beschikbaarheid van voldoende middelen, het borgen van de drinkwatervoorziening in Drenthe, een acceptabele tariefontwikkeling voor klanten en aandeelhouders en een robuuste ontwikkeling van parameters die nodig zijn voor het verkrijgen van financiering.
Beheersmaatregel	WMD voert over de bedrijfsactiviteiten en de daarmee verband houdende financiën overleg met de aandeelhouders, te weten de provincie en de meeste Drentse gemeenten. WMD voert over de kwaliteit en de beschikbaarheid van (grond)water als grondstof overleg met de provincie als bevoegd gezag.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	68.492.000	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	186.746	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	3.564.000	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Stichtingen en verenigingen

Coöperatieve vereniging NDVO- DOVA U.A.

Naam verbonden partij	Coöperatieve vereniging Decentrale OV-Autoriteiten (NDVO-DOVA U.A.)
Rechtsvorm	Stichting

Doel	Het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief of individueel vervoer.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	6,67%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Invloed uitoefenen	Via het bestuur
Risicoprofiel	Laag
Risico's	1. De deelname aan NDOV en DOVA brengt kosten met zich mee. De jaarlijkse provinciale kosten voor deelname aan DOVA worden betaald door de provincie uit het budget bijdrage DOVA (destijds overgeheveld vanuit het budget Bijdrage OV-bureau Groningen Drenthe). De jaarlijkse provinciale bijdrage is beperkt qua omvang op het totaal van de exploitatiebijdragen die het DOVA ontvangt. Deze verdeelsleutel was in 2019 voor 5 jaar (t/m 2024) vastgesteld en deze is in 2025 aangepast voor de Begroting 2026 en verder. Hierbij is dezelfde systematiek aangehouden als voorheen (inclusief een vaste voet van 10%; dit was 5%), maar nu met als referentiejaar 2019 voor de bepaling van de verdeelpercentages (de reizigerskilometers en reizigersaantallen per decentrale overheid). De bijdrage van Drenthe gaat daarmee wel omhoog. 2. In de Begroting 2026 heeft DOVA aangegeven dat het gewenste weerstandsvermogen vanaf 2025 fors naar beneden is bijgesteld. Voor 2025 heeft DOVA een herijking voor de berekening van het weerstandsvermogen toegepast, naar voorbeeld van het OV-Bureau Groningen-Drenthe. Per mogelijke gebeurtenis is ingeschat wat de kans is dat een risico voorkomt en wat het maximaal mogelijke risico in euro's zou zijn. De optelling van deze bedragen leidt tot een lager – ons inziens realistischer – aan te houden weerstandsvermogen, namelijk € 600.000,--. Dit was eerder een bedrag van € 2 miljoen. Op begrotingsbasis 2026 is het bedrag van €600.000,- bijna aanwezig als eigen vermogen.
Beheersmaatregel	De algemene reserve van DOVA wordt onder meer aangehouden voor het opvangen van risico's. DOVA heeft van 10 gebeurtenissen ingeschat wat de kans zou zijn en daar een bedrag voor ingeschat. De voortijdige beëindiging van de Coöperatieve Vereniging betreft qua impact en kans het grootste risico.

Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	1.114.496	nog niet bekend	627.759	590.991
Vreemd vermogen op 31-12	3.688.950	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	288.777	nog niet bekend	20.859	3.637
Bijdrage provincie	14.507	18.157	17.087	40.844
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Energiefonds Drenthe

Naam verbonden partij	Energiefonds Drenthe
Rechtsvorm	Stichting
Doel	Financiering van maatregelen waarmee de CO2-uitstoot wordt gereduceerd
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%
Bestuurlijk belang	Geen bestuurlijk belang
Invloed uitoefenen	Energiefonds Drenthe heeft een subsidierelatie met de provincie. De subsidievoorwaarden zijn vastgelegd in een programma van eisen. Via een jaarlijkse verantwoordingsrapportage wordt verantwoording afgelegd. Op basis van de bevindingen vindt een jaarlijks bestuurlijk overleg met het stichtingsbestuur en de directeur plaats.
Risicoprofiel	Middel

Risico's	1. De provincie Drenthe heeft in 2018 aan Energiefonds Drenthe (EFD) € 39,2 miljoen in de vorm van een lening verstrekt. EFD verstrekt financiering aan bedrijven en instellingen die niet door reguliere geldverstrekkers wordt verstrekt. Het risico dat een deel van de uitgezette leningen niet worden kan worden afgelost en terugbetaald waardoor EFD niet aan terugbetalingsverplichtingen jegens de provincie kan voldoen, is aanwezig. In december 2022 is een aanvullende lening verstrekt van € 16 miljoen en is een lening van € 6,6 miljoen lening verstrekt ten behoeve van de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Beide leningen zijn op dit moment nog niet geheel opgenomen. Naast deze leningen is in januari 2025 door PS ingestemd met het verlenen van een aanvullende lening van €25 miljoen aan Stichting Drentse Energie Organisatie (DEO) (handelend onder de naam Energiefonds Drenthe) voor de uitbreiding van haar fondsvermogen. De looptijd van de overeenkomst met de provincie is bij het beschikbaar stellen van de lening met vijf jaar verlengd tot 31 december 2030. 2. De partijen waaraan EFD de leningen verstrekt, worden geraakt door wijzigingen in beleid en wet- en regelgeving. Dit kan ertoe leiden dat deze partijen in financiële moeilijkheden komen, doordat hun businessmodellen niet meer houdbaar zijn. Dit raakt indirect het EFD. 3. Crisissen kunnen ertoe leiden dat bedrijven aan wie EFD de energieleningen heeft verstrekt, in financiële problemen komen en daardoor niet meer aan hun betalingsverplichtingen richting EFD kunnen voldoen.			
Beheersmaatregel	1. EFD voert een actief debiteurenbeheer en vestigt waar mogelijk zekerheden (hypotheek- en pandrechten) ter nakoming van de betalings- en aflossingsverplichtingen door de leningnemers. Ook heeft EFD een voorziening hiervoor opgenomen en deze per saldo verrekend met de schuld aan de provincie. De hoogte van deze voorziening bepaalt EFD aan de hand van een risico-analyse per energielening. Voor 2025 ging het daarbij om een totaalbedrag van € 2.221.092,- tegenover een bedrag van € 1.960.124,- in 2024. Daarnaast is het cumulatieve saldo van de baten en lasten van de organisatie sinds de oprichting per saldo een negatief bedrag van € 240.522,-. Ook dit saldo wordt verrekend met de schuld aan de provincie en is gemuteerd door verrekening met de winst over 2025 en een afboeking voor oninbare leningen. 2. De provincie heeft reserveringen van 10% van € 39,2, 11% van € 16 miljoen, 15% van € 6,6 miljoen en 10% van € 25 miljoen getroffen. 3. Per kwartaal levert EFD een financieel overzicht aan waarin de actuele stand is vermeld van die leningen die onder bijzonder beheer vallen. Van bijzonder beheer is sprake indien de lening een verhoogd risicoprofiel heeft als gevolg van bijvoorbeeld een achterstand op rente- en aflossingsverplichtingen dan wel in situaties waarbij de financiële positie van de leningnemer is verslechterd. Het doel van bijzonder beheer is enerzijds de leningnemer te begeleiden naar herstel en anderzijds het bewaken van het kredietrisico op de openstaande lening. Met EFD is de afspraak gemaakt dat de jaarlijkse rente-inkomsten een eventueel verlies op oninbare vorderingen compenseren. Door de stichtingsvorm kan de provincie Drenthe niet aansprakelijk worden gesteld. Ook het personeel van EFD is in dienst op basis van inhuur. Hiervoor gelden geen overnameverplichtingen.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	140.000	0	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	45.256.530	47.076.077	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	199.382	292.458	202.025	179.550
Bijdrage provincie	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing
Opbrengsten dienstverlening	19.325	20.000	45.028	46.393

GOA Publiek	
Naam verbonden partij	Stichting Gemeenschappelijke Opleidingsactiviteit (semi) Publieke sector
Rechtsvorm	Stichting
Doel	De GOA Publiek is een samenwerkingsverband van publieke organisaties en onderwijsinstellingen dat gericht is op het borgen van kwalitatief goede instroom (van MBO-1 tot WO) in de publieke sector door het faciliteren van leerwerktrajecten en andere ontwikkelgerichte banen. De GOA Publiek vervult daarmee een belangrijke maatschappelijke functie in het creëren van kansen op de arbeidsmarkt. Per 1 januari 2023 is de provincie deelnemer geworden.
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	0,00%
Bestuurlijk belang	Adviesraad
Invloed uitoefenen	via de deelnemersraad
Risicoprofiel	Laag

Risico's	1. De provincie Drenthe stort geen kapitaal in GOA Publiek. Bij eventuele verliezen beschikt GOA Publiek over eigen vermogen om deze op te vangen. Mochten de verliezen over een lange periode optreden, dan zal GOA Publiek haar organisatie naar verhouding moeten afschalen. In geen enkel geval zal de provincie Drenthe daarin risico lopen of gevraagd worden extra kapitaal beschikbaar te stellen. 2. Voor de BBL's en trainees (fase A uitzendovereenkomst) in dienst van GOA Publiek geldt dat de financiële risico's voor GOA Publiek minimaal zijn.			
Beheersmaatregel	Ontwikkeling van kosten GOA Publiek goed volgen en monitoren.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	637.906	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	381.377	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	80.974	nog niet bekend	-1.143	42.574
Bijdrage provincie	119.798	155.805	202.000	287.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

Huis van de Nederlandse Provincies				
Naam verbonden partij	Huis van de Nederlandse Provincies			
Rechtsvorm	Vereniging			
Doel	Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. Het Huis van de Nederlandse Provincies zet zich in om zo vroeg mogelijk input te leveren in Brussel			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	7,69%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Via het bestuur			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	1. Onze jaarlijkse financiële bijdrage kan hoger uitvallen dan geraamd. De deelnemersbijdrage HNP is voor Drenthe vastgesteld op 7,69%. 2. De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Het HNP is een stichting waarop het Belgisch vennootschapsrecht van toepassing is (statutair gevestigd in Brussel). Daardoor is sprake van een afwijkende financiële verslaglegging.			
Beheersmaatregel	1. Ontwikkeling van kosten HNP goed volgen en monitoren.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	660.813	697.004	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	716.292	509.383	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	91.099	92.811	0	0
Bijdrage provincie	71.542	84.000	84.000	86.520
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

IPO				
Naam verbonden partij	Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)			
Rechtsvorm	Vereniging			
Doel	Belangenbehartiging van provincies in 'Den Haag' en 'Brussel'			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	8,12%			
Bestuurlijk belang	Lid Bestuur			
Invloed uitoefenen	Invloed kan worden uitgeoefend in het IPO-bestuur door het collegelid dat lid is van het IPO-bestuur. Het college van GS in de persoon van het IPO-bestuurslid legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan PS.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	1. Onze jaarlijkse financiële bijdrage kan hoger uitvallen dan geraamd. De deelnemersbijdrage IPO is voor Drenthe vastgesteld op 8,12% en de bijdrage BIJ12 bedraagt 8,12%. 2. Onvoldoende transparante P&C cyclus betreffende de verschillende IPO-onderdelen. 3. Onvoldoende financieel inzicht in de verschillende onderdelen van de vereniging.			
Beheersmaatregel	1. De ontwikkeling van kosten IPO en BIJ12 goed volgen en monitoren. 2. Opzetten van een nieuw P&C document en het herkenbaar weergeven van de verschillende IPO-onderdelen. 3. Zuivere en transparante begroting met één document voor de gehele vereniging (IPO-bureau en BIJ12 samen). Voor 2026 laat deze maatregel een stijging in de financiële bijdrage zien.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	2.808.088	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	53.222.049	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	1.471.916	nog niet bekend	0	nog niet bekend
Bijdrage provincie	1.880.000	nog niet bekend	1.963.000	6.312.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	nog niet bekend	niet van toepassing	niet van toepassing

SLB	
Naam verbonden partij	Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging
Rechtsvorm	Stichting
Doel	Sanering van bodemverontreiniging in aangewezen landinrichtingsgebieden in de provincies Groningen en Drenthe
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	8,50%
Bestuurlijk belang	Lid Raad van Toezicht
Invloed uitoefenen	De Raad van Toezicht ziet toe op de directie en op de algemene gang van zaken van de stichting. De Raad heeft vijf leden. Het Drentse lidmaatschap wordt bemenst door de milieu-gedeputeerde. Iedere deelnemer heeft één stem. Besluiten worden genomen o.b.v. volstreekte meerderheid. Doorgaans wordt het Drentse lidmaatschap uitgevoerd door een waarnemend ambtenaar. De Raad van Toezicht van de SLB heeft in zijn vergadering van 17 februari 2011 ingestemd met het voorstel de jaarlijkse verantwoording over het gevoerde beleid te vereenvoudigen. Dit houdt in dat er niet langer een formeel en door de accountant goedgekeurd jaarverslag wordt uitgebracht, maar in plaats daarvan een tot op het niveau van de afzonderlijke uitgaven toelichtende verantwoording. Tevens is bepaald dat bij deze wijze van rapportage niet langer jaarlijks zal worden vergaderd, maar de rapportage in een schriftelijke ronde zal worden afgehandeld. Dit laat onverlet dat elk van de afzonderlijke leden van de raad het recht heeft SLB op te dragen alsnog een vergadering uit te schrijven voor plenaire behandeling van de rapportage. Tevens oefent de provincie invloed uit via haar wettelijke rol van bevoegd gezag op basis van de Omgevingswet en als regievoerder van de bodemsaneringsoperatie. In dat verband moet zij inhoudelijke oordelen geven over besluiten omtrent de ernst van gevallen van bodemverontreiniging en over de kwaliteit van beschermingsmaatregelen, bodemsaneringen en nazorg.
Risicoprofiel	Middel

Risico's	1. Het totale fondsbedrag van circa € 2 miljoen zou voldoende moeten zijn om de algemene uitvoerende talen te dekken door middel van de jaarlijkse rentebijbeschrijving. 2. Mocht de bodem vervuild blijken en het saneren hiervan is een discussie, dan heeft dit grote maatschappelijke impact en is de kans op imagoschade hoog. De bodemsanering zal direct worden geassocieerd met de verantwoordelijkheid van de provincie.			
Beheersmaatregel	1. De stichting beschikt over voldoende reserves om de vrijwaringen eeuwigdurend gestand te doen. 2. Door de stichting wordt de kwaliteit van de bodem gemonitord evenals het gebruik van de percelen. Deze werkwijze biedt goede garanties voor het vroegtijdig signaleren van onbalans tussen gebruik en bodemkwaliteit.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Stichting Bodembeheer Schoonebeek				
Naam verbonden partij	Stichting Bodembeheer Schoonebeek			
Rechtsvorm	Stichting			
Doel	Sanering van bodemverontreiniging in aangewezen landinrichtingsgebieden in de provincie Drenthe			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	6,00%			
Bestuurlijk belang	Lid Raad van Toezicht			
Invloed uitoefenen	Het voorzitterschap wordt bekleed door de vertegenwoordiger van de gemeente Emmen. Het Drentse lidmaatschap wordt bemenst door de milieu-gedeputeerde. Iedere deelnemer heeft één stem. Besluiten worden genomen o.b.v. volstrekte meerderheid.			
Risicoprofiel	Middel			
Risico's	1. Mocht de bodem vervuild blijken en het saneren hiervan is een discussie, dan heeft dit grote maatschappelijke impact en is de kans op imagoschade groot. De bodemsanering zal direct worden geassocieerd met de verantwoordelijkheid van de provincie. 2. De stichting heeft in 2015 een analyse uitgevoerd betreffende de vermogens- en kostenopbouw. Uit deze analyse blijkt dat de baten (rente-inkomsten) de lasten (stichtings- en saneringskosten) niet meer kunnen compenseren. SBS belegt feitelijk ook niet meer; de gelden staan geparkeerd op een spaarrekening. Dit betekent dat op de lange termijn de voorziening onvoldoende is om de uitvoering van het takenpakket van de stichting te kunnen waarborgen. Naar aanleiding van de financiële analyse is een versobering van de uitvoering doorgevoerd. Het financiële toekomstperspectief op lange termijn blijft echter om aandacht vragen.			
Beheersmaatregel	1. In de Raad van Toezicht (RvT) worden afspraken gemaakt over de aanpak. De eigenaren van de vervuilde percelen zijn in de RvT vertegenwoordigd. Op deze wijze worden discussies over de aanpak vroegtijdig opgepakt. 2. De geplande saneringen zijn afgerond. De stichting maakt de overgang naar een beheerorganisatie, waarbij periodieke monitoring de belangrijkste taak is. 3. In 2025 is de geplande monitoring uitgevoerd; hieruit komt naar voren dat nog aanvullende maatregelen nodig zijn. In 2026 zullen deze nader worden ingevuld. 4. Bij tekorten zijn de overheden (provincie Drenthe en de gemeenten Emmen en Coevorden) aan te spreken, conform het overeengekomen convenant. In dat geval draagt de provincie bij in tekort of meerkosten. De provincie draagt dan 50% bij in tekort of meerkosten. In 2025 zijn het financiële toekomstperspectief en de organisatievorm in relatie tot de overgang naar een beheerorganisatie en de inwerkingtreding van de Omgevingswet onderwerp van gesprek geweest voor de Raad van Toezicht. 5. De Raad opteert om de mogelijkheden van het opheffen van de stichting en het overhevelen van de taken naar de Omgevingsdienst Drenthe de komende 2 jaar vorm te geven.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend

Vreemd vermogen op 31-12	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Resultaat (voor bestemming)	nog niet bekend	nog niet bekend	-110.600	nog niet bekend

Overige

Nazorg fonds gesloten stortplaatsen Provincie Drenthe				
Naam verbonden partij	Nazorg fonds gesloten stortplaatsen Provincie Drenthe			
Rechtsvorm	Rechtspersoon met Wettelijke Taak (RWT)			
Doel	Financiering eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen			
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	100,00%			
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen en Dagelijks Bestuur			
Invloed uitoefenen	Het DB kan beleidswijzigingen voorstellen aan het AB. Een besluit kan slechts genomen worden door het AB. Het AB wordt gevormd door de leden van het college van GS, het DB door de gedeputeerden milieu en financiën.			
Risicoprofiel	Laag			
Risico's	De provincie loopt een financieel risico op het nazorgfonds, indien het voorcalculatorische rendement (de rekenrente) niet wordt gerealiseerd. Dit rendement is benodigd om de eeuwigdurende nazorg voor gesloten stortplaatsen te kunnen financieren.			
Beheersmaatregel	Voor de stortplaats Wijster geldt dat er jaarlijks na vaststelling van de jaarrekening van het nazorgfonds wordt bezien of er een heffing aan Attero kan worden opgelegd. Dat is het geval als de omvang van de bestemmingsreserve voor de stortplaats Wijster 10% of meer afwijkt van de contante waarde van het doelvermogen (dit kan ook een terugbetaling zijn, indien de omvang van de reserve groter is dan de contante waarde van het doelvermogen). Ook kan er een heffing worden opgelegd naar aanleiding van een nieuw nazorgplan, dan geldt de drempel van 10% niet. Hierover zijn afspraken gemaakt in de raamovereenkomst tussen Attero en de provincie. Voor de reeds gesloten stortplaats te Ubbena kan geen heffing meer worden opgelegd. Het financiële risico van deze stortplaats ligt volledig bij de provincie.			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	16.683.236	nog niet bekend	16.395.362	17.070.093
Vreemd vermogen op 31-12	20.782	nog niet bekend	3.500	3.500
Resultaat (voor bestemming)	694.291	nog niet bekend	674.739	729.388

Regio Zwolle	
Naam verbonden partij	Regio Zwolle
Rechtsvorm	Coalition of the willing
Doel	De Meerjarige Agenda Regio Zwolle Stapt Door 2024 – 2027 is de basis voor de regionale ambities. Deze wordt jaarlijks vertaald in uitvoeringsplannen inclusief jaarbegroting per opgave voor 1) Economie en Arbeidsmarkt, 2) Ruimtelijke ontwikkeling, 3) Public Affairs en Communicatie, 4) Bedrijfsvoering en Regio Zwolle Bureau
Eigenaars-/deelnemersbelang Provincie Drenthe	3,56%
Bestuurlijk belang	Lid Algemeen Bestuur
Invloed uitoefenen	GS via het AB en via bestuurlijk trekker van programma's en PS via Zienswijze begroting
Risicoprofiel	Middel
Risico's	Onderbesteding beschikbaar gestelde middelen

Beheersmaatregel	In gesprek met Regiobureau Zwolle en Kernteam Novex			
Financiële kengetallen	Gerealiseerd 2024	Gerealiseerd 2025	Begroot 2025	Begroot 2026
Eigen vermogen op 31-12	1.378.272	nog niet bekend	nog niet bekend	nog niet bekend
Vreemd vermogen op 31-12	0	0	0	0
Resultaat (voor bestemming)	-3.602.086	nog niet bekend	-1.304.568	-610.612
Bijdrage provincie	397.000	235.607	600.000	600.000
Opbrengsten dienstverlening	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing	niet van toepassing

I.2.7 Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid vindt de verantwoording plaats van de aan- en verkopen van de provincie Drenthe over het jaar 2025. In 2025 heeft de provincie gronden aangekocht en verkocht voor de beleidsdoelen van het Programma Natuurlijk Platteland (PNP), Wegen en Vaarwegen en een voorraad ruilgrond opgebouwd voor doelen in het landelijk gebied. Het uitgangspunt is om bij aan- en verkopen zo min mogelijk marktverstoring te werken. De aan- en verkopen gebeuren op vrijwillige basis, er wordt geen ongeoorloofde staatssteun verleend en de aan- en verkopen vinden altijd plaats op basis van een onafhankelijke taxatie.

Wat hebben we bereikt?

Nota grondbeleid

Grond is een instrument om provinciale doelstellingen te kunnen realiseren. In de Nota Grondbeleid is aangegeven welke regels en procedures de provincie Drenthe hanteert als zij zich op de grondmarkt begeeft. Die provinciale doelstellingen op verschillende terreinen worden vastgelegd in beleid, denk bijvoorbeeld aan de Provinciale Omgevingsvisie, het Mobiliteitsprogramma 2021-2030 of de Natuurvisie. Ook moet er voldoende budget beschikbaar zijn om te kunnen investeren in grondaankopen en om mogelijke waardeverschillen die kunnen ontstaan te kunnen financieren. Dat wordt geregeld in de begroting.

Het doel is niet om zoveel mogelijk grond in eigendom te krijgen of met grond te speculeren om extra inkomsten te genereren, maar om met grond diverse beleidsdoelen te realiseren. Uiteenlopende maatschappelijke vraagstukken en opgaven brengen de komende jaren omvangrijke ontwikkelingen in het landelijk gebied met zich mee. Denk bijvoorbeeld aan de energietransitie, klimaatverandering, toekomstbestendige landbouw, stikstofopgave, opgaven voor bodem, water en natuur en de woningbouwopgave. Allemaal hebben ze impact op de manier van wonen, werken en leven in Drenthe. Grond speelt bij dit alles een belangrijke rol. Om de opgaven – ook in hun ruimtelijke samenhang – in goede banen te leiden, is actueel grondbeleid nodig.

Opgave Landelijk Gebied

Eén van de opgaven in het landelijk gebied is de huidige vastgestelde opgave Programma Natuurlijk Platteland (PNP), waarbij er vanuit het Natuurnetwerk Nederland (NNN) een grondverwervingsopgave resteerde van 1.874 hectare per 1 januari 2025. Deze opgave wordt gerealiseerd in samenhang met de opgaven Kaderrichtlijn Water (KRW) en agrarische structuurverbetering. De opgave voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) kan (daar waar eigenaren dit wensen) ook gerealiseerd worden via functiewijziging, waardoor eigenaren zelf natuur realiseren op hun landbouwgrond.

De afgelopen jaren heeft de onduidelijkheid met betrekking tot de ontwikkelingen in de landbouw en het landelijk gebied invloed gehad op het realiseren van de grondopgave.

We zien dat deze ontwikkelingen bij agrariërs 'het denken over de toekomst' heeft versneld. De huidige ontwikkelingen in het landelijk gebied zijn ingrijpend, met een grote sociaaleconomische impact en een onzeker toekomstperspectief. Een aantal agrariërs heeft besloten het bedrijf te beëindigen of te verplaatsen binnen Nederland of naar het buitenland. Deze agrariërs vinden op de markt soms moeilijker een koper voor hun bedrijf – bijvoorbeeld vanwege de ligging van hun bedrijf – of ze komen niet in aanmerking voor de rijksregelingen en richten zich tot de provincie.

De uitwerking van en duidelijkheid over de ontwikkelingen in de landbouw en het landelijk gebied laten nog op zich wachten. Dit vraagt om duidelijkheid over hoe we in de tussentijd omgaan met vraagstukken rondom aankoop, verkoop, ruiling en bedrijfsverplaatsing. We willen eigenaren niet verplaatsen naar een locatie waar mogelijk wettelijke doelen komen te liggen. Dit heeft tot gevolg gehad dat we met name de laatste jaren terughoudend zijn geweest met (grote) ruilingen en bedrijfsverplaatsingen. Ruilingen en bedrijfsverplaatsingen vanuit de opgave van het NNN en de KRW zijn daar waar mogelijk doorgegaan.

Grondvoorraad

De huidige grondvoorraad van de provincie bestaat uit gronden binnen het NNN en agrarische ruilgronden. De gronden binnen het NNN worden (bij duidelijkheid over de inrichting) weer verkocht als natuur. De ruilgronden gaan grotendeels terug naar de landbouw door kavelruilen en bedrijfsverplaatsingen. Daarvoor is het nodig dat er duidelijkheid is over wettelijke doelen of functies in het landelijk gebied. Nu die duidelijkheid er nog niet is stagneren de ruilingen en verplaatsingen, omdat wij de landbouw onvoldoende duidelijkheid kunnen geven. Dat betekent ook dat de ruilgrondvoorraad groeit.

Als er meer duidelijkheid is over de doelen, wordt de grond ingezet in de gebiedsprocessen. Voor wat betreft de aankopen wordt elke mogelijkheid zorgvuldig afgewogen, waardoor we in principe alleen aankopen doen die geschikt zijn voor doelrealisatie, dan wel inzetbaar zijn als ruilgrond. Hiermee helpen we de boer die nu wenst te verkopen en bieden we perspectief aan andere boeren door deze grond via kavelruil (op een later moment) weer in te zetten.

Beleidsprestatie Landelijk Gebied

In tabel 1 is de beleidsprestatie over het jaar 2025 vanuit het perspectief van zowel aan- als verkopen voor het landelijk gebied gepresenteerd. In de bijlage van de paragraaf Grondbeleid is een kaartbeeld toegevoegd waarin het eigendom en de mutatie (aan- en verkoop) inzichtelijk worden gemaakt.

Tabel 1: Beleidsprestatie naar categorieën

Programma / regio / bundel	Beleidsprestatie	PPO (in ha)	Ambitie (3e actualisatie van de begroting) (in ha)	Realisatie (in ha)	Vershil realisatie t.o.v. 3e actualisatie (in ha)
Bundel Grondzaken-Drenthe	Aankopen NNN	200	41	44	3
	SKNL	76	90	23	-67
	Verkopen NNN		57	49	-8
	Aankopen ruilgrond		570	497	-73
	Verkopen ruilgrond		61	71	10
	Landbouwstructuur verbeteren	1300	750	695	-55

Natuurnetwerk (NNN)

Realisatie NNN

Het NNN kan worden gerealiseerd door aankoop van gronden door de provincie of door omvorming van landbouw naar natuur via de subsidieregeling Kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) door de grondeigenaar zelf. Voor wat betreft de realisatie van het NNN was de ambitie voor 2025 om 200 ha NNN aan te kopen en 76 ha NNN te realiseren via SKNL. Deze ambities zijn tussentijds bijgesteld in de PPOV (zie tabel 1).

In totaal is via aankoop 44 ha NNN en via de SKNL 23 ha NNN gerealiseerd. Het totaal aan realisatie NNN blijft hiermee achter bij de gestelde ambitie. Dit komt mede door de terughoudendheid bij ruilingen en bedrijfsverplaatsingen. Door de onduidelijkheid over de ontwikkelingen in de landbouw en het landelijk gebied, en gezien het huidige tempo, lijkt de afronding van het NNN in 2027 een lastige opgave. Er zal opnieuw gekeken worden naar de opgave in de mix van vrijwillige en meer dwingende instrumentaria en (financiële) mogelijkheden om het NNN te kunnen realiseren. In de basis blijft de vrijwilligheid vanuit eigenaren het uitgangspunt.

Voor wat betreft de verkoop van NNN heeft de provincie 49 hectare NNN grond via openbare verkoop verkocht. Deze verkopen zaten voornamelijk in de pilot Groenruil Drentsche Aa.

Waardedaling bij functiewijziging

Voor wat betreft de waardedaling bij aankopen binnen het NNN geldt dat de provincie 85% van de aanschafwaarde op de balans afwaardeert. De overige 15% (die de gemiddelde natuurwaarde vertegenwoordigt), wordt op de provinciale balans gezet. Na duidelijkheid over de natuurdoelen worden de percelen (conform marktwaarde) openbaar verkocht aan een eindbeheerder. De lasten (waardedaling van agrarisch naar natuur) worden verantwoord bij beleidsopgave 2.03 (zie tabel 2).

Ruilgrond

Voorraad ruilgrond

De ruilgronden worden door de provincie gekocht om vervangende grond te kunnen aanbieden aan eigenaren die gronden hebben met een ligging binnen de opgaven in het landelijk gebied. Ruilgronden zijn cruciaal in een gebiedsproces, omdat tegelijkertijd met de verbetering van de landbouwstructuur van het gebied ook andere doelen, zoals NNN, worden gerealiseerd. Het aanbod van (vrijwillig) verkregen ruilgrond bleek groot in 2025. Mede door een eerdere ophoging van het investeringskrediet heeft de provincie in het jaar 2025 meer ruilgrond en/of bedrijven aangekocht dan verkocht en is de voorraad ruilgrond van de provincie toegenomen.

Voor 2025 lag er een oorspronkelijke ambitie om 570 ha ruilgrond te kopen en 61 ha ruilgrond te verkopen. In 2025 is er door de provincie 497 ha ruilgrond verworven, waarbij deze grond benut zal worden voor kavelruil binnen de kaders van het PNP en/of de ontwikkelingen in de landbouw en het landelijk gebied. In 2025 is er 71 ha ruilgrond vervreemd. Met de vervreemding van ruilgrond wordt (veelal via kavelruil) invulling gegeven aan de realisatie van het NNN, KRW en landbouwstructuurverbetering. Er is minder grond verkocht dan vooraf gepland omdat de provincie terughoudend is geweest met de verkoop / kavelruil van ruilgrond, vanwege de ontwikkelingen in de landbouw en het landelijk gebied en we niet over een paar jaar een eigenaar opnieuw willen benaderen vanuit een wettelijke opgave. Tegelijk zijn er in 2025 voorbereidingen gestart voor het oppakken van diverse kavelruilprocessen in het Hunzegebied, de Drentsche Aa en Noordwest-Drenthe. Deze initiatieven voor kavelruil zullen in 2026 moeten leiden tot de verkoop van provinciale ruilgrond en de realisatie van provinciale doelen (onder andere NNN en landbouwstructuurverbetering). Met de verkoop van ruilgronden ontstaat er weer ruimte in het investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied.

Aankoop bedrijven

De provincie heeft in 2025 één bedrijfslocatie met gebouwen aangekocht (zie bijlage 1 kaartbeeld). Bedrijfslocaties in bezit van de provincie kunnen mogelijk voor bedrijfsverplaatsing inzetbaar zijn. Dit is mede afhankelijk van de dan geldende regelgeving. Daar waar een bedrijf kán verplaatsen naar een locatie waar we in de toekomst geen wettelijke

doelen verwachten en er geen andere belemmeringen zijn, faciliteren we dat als provincie. Dit blijft echter maatwerk.

Kavelruil en landbouwstructuurverbetering

Kavelruil is al jaren één van de belangrijkste grondinstrumenten voor de provincie Drenthe. Met kavelruil wordt op een kosteneffectieve manier een belangrijke bijdrage geleverd aan de verbetering van de landbouwstructuur in Drenthe. Tegelijkertijd constateren we dat de nieuwe ontwikkelingen in de landbouw tot gevolg hebben dat de landbouwstructuur verbeteringsbehoefte is. Planmatige kavelruil heeft in 2025 bijgedragen aan het tegengaan van slijtage en het verbeteren van de landbouwstructuur. Hierbij kan gedacht worden aan huiskavelvergroting, kavelconcentratie en afstandsverkorting. Met het instrument kavelruil is in het jaar 2025 in totaal 695 ha landbouwgrond geruild. Het aantal kavelruilen in 2025 was 21, waarbij er 144 deelnemers waren. De belangstelling in Drenthe om te kavelruilen bleef onverminderd groot, ondanks de terughoudend met kavelruil en bedrijfsverplaatsingen. De afgelopen jaren werd op jaarbasis circa 1.000 ha per jaar geruild.

Grondvoorraad (NNN en ruilgrond)

Algemeen

Door het aankopen van grond en bedrijven neemt het bezit van de provincie toe, waarbij de gekochte gronden en gebouwen worden verantwoord op de provinciale balans bij de materiële vaste activa in het investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied.

In de gebiedsprocessen zal duidelijk worden hoe de grond en de bedrijfslocaties weer kunnen worden ingezet, mogelijk onder bepaalde randvoorwaarden. Het waardeverschil dat ontstaat door aanpassing, extensivering en functieverandering kan gedekt worden uit specifieke programmabudgetten of via een Specifieke Uitkering (SPUK) en worden als baten verantwoord.

In de tussenliggende periode wordt beschikbare grond zo mogelijk op basis van driejarige overeenkomsten verpacht.

Mutaties grondvoorraad (NNN en ruilgrond)

Tabel 2 laat de ontwikkeling in cijfers zien over het jaar 2025 in termen van de mutaties van de grondvoorraad, de baten en 0lasten en de boekwaarde van betreffende gronden.

Tabel 2: Mutaties lasten, baten en voorraad grondtransacties.

			Doelstelling 2.03.01		Mat. vaste activa		
	Hectares Voorraad	Bruto aan- & verkopen	Waarde daling	Boekwinst	Mutatie voorraad		Voorraad grond
			Lasten	Baten	NNN	Ruil	Boekwaarde
Voorraad ruilgrond	1.826					119.757.427	119.757.427
Voorraad NNN grond	1.264				9.363.098		9.363.098
Landschapselement	0					-	-
Financieringsbron: SPUK Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (L8)	30					2.018.199	2.018.199
Financieringsbron: SPUK Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	17					1.226.845	1.226.845
Financieringsbron: SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L27)	16					1.719.865	1.719.865
Saldo 31-12-2024	3.153				9.363.098	124.722.335	134.085.433
Mutaties 2025:							
Aankoop ruilgrond	497	40.460.317	202.540			40.257.777	40.257.777
Aankoop LS-element	0	0					0

Aankoop NNN #	44	2.907.790	2.471.622		436.169		436.169
Aankoop bestaande NNN	0						0
Aankoop Stikstof	0	0					0
Aankoop SPUK Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	0	0					0
Aankoop SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L27)	0	0					0
Overig NNN	0	0					0
Overig - herwaardering (L16)		0	214.436			-204.004	-204.004
Overig - sloop gebouwen	nvt		1.942.867				
Overig - sloop gebouwen PAS-melders (L27)	nvt		332.190				
Verkopen ruilgrond	-71	6.567.174	500.999	1.161.225		-4.904.950	-4.904.950
Verkopen LS-element	0	0					0
Verkopen NNN	-49	643.341		429.737	-213.603		-213.603
Verkopen NNN zonder kv	0	0					0
Verkopen SPUK Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (L8)	0	0					0
Verkopen SPUK Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	0	0					0
Verkopen SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L27)	0	0					0
<i>Vernummertransacties van Ruil</i>	<i>0</i>						
<i>Naar NNN</i>	<i>0</i>						
<i>Afronding NNN</i>	<i>0</i>						
<i>Afronding Landschapselement</i>	<i>0</i>						
Mutatie 2025 totaal:	421		5.664.654	1.590.962	222.565	35.148.823	35.371.388
Saldo per 31-12-2025							
Voorraad ruilgrond	2.252					154.906.250	154.906.250
Voorraad NNN grond	1.259				9.585.663		9.585.663
Landschapselement	0					0	0
SPUK Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (L8)	30					2.018.199	2.018.199
SPUK Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	17					1.226.845	1.226.845
SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L27)	16					1.719.865	1.719.865
	3.574				9.585.663	159.871.158	169.456.821

Exclusief functieverandering via SKNL

De afwaardering gebouwen op de grond van € 7.415.519,-- is niet meer verwerkt in PMV december van Prolander.

Tabel 2 bevat de ontwikkeling in de grondvoorraad en wordt gesplitst in NNN en ruilgrond, maar toont ook de ha's ruilgrond waar financieringsbronnen vanuit het Rijk onder zitten, de zogenaamde SPUK's. Verder bevat de tabel de baten en lasten die zijn verantwoord op 2.03.01 Versterken en behouden van Natuur en Landschap.

- De lasten hebben betrekking op vnl. de afwaardering van aangekochte percelen naar natuurwaarde (15% van de marktwaarde).
- De baten zijn een gevolg van de boekwinst bij verkopen van ruilgrond (verkoopprijs hoger dan de boekwaarde). Opbrengsten van verkopen worden alleen voor het verschil met de boekwaarde als baten verantwoord in het PNP (beleidsopgave 2.03).

De gerealiseerde lasten voor grond zijn in 2025 circa € 5,6 miljoen gebleken. Voor het aandeel NNN betreft dit circa € 2,5 miljoen door de afwaardering van landbouwwaarde naar natuurwaarde.

Het restant heeft met name betrekking op het deels slopen en de waardedaling van grond en gebouwen. Dit kan het geval zijn door de sloop van agrarische bebouwing omdat er een andere functie op het erf is gekomen (met bijvoorbeeld toekomstige mogelijkheden van Ruimte voor Ruimte). Een andere reden is dat er een afwaardering heeft plaatsgevonden op eerder aangekochte ruilgrond en gebouwen, dit als gevolg van de balanswaardering die jaarlijks plaatsvindt. Voor wat betreft de grond heeft er ten laste van 2025 een afwaardering plaatsgevonden van € 204.000,--.

Voor wat betreft de gerealiseerde baten komt de stand uit op bijna 1,6 miljoen, doordat gronden in enkele gevallen boven de boekwaarde verkocht zijn.

Investeringskrediet grondbezit Landelijk Gebied

In de Nota Grondbeleid van de provincie Drenthe is vastgelegd dat de provincie beschikt over een investeringskrediet voor het aanhouden van een strategische (ruil)grondvoorraad die ingezet kan worden voor aangewezen provinciale doelen. De maximale hoogte van het investeringskrediet, c.q. de waarde van de strategische grondvoorraad is € 210 miljoen.

Het grondbezit is tegen de aanschafwaarde of lagere marktwaarde op de provinciale balans geplaatst. Als geen sprake is van directe doelrealisatie, dus als het om ruilgrond gaat die niet binnen het NNN ligt, wordt het bezit voor de aanschafwaarde op de balans geplaatst. Indien er wel sprake is van doelrealisatie, bijvoorbeeld door aankoop van gronden binnen het NNN, dan wordt het bezit voor 15% van de agrarische aanschafwaarde op de balans gezet en wordt 85% (zijnde de afwaardering van landbouw naar natuur) als last in de beleidsopgave 2.03 verantwoord.

Het investeringskrediet (€ 210 miljoen) is in 2025 toereikend gebleken voor de gerealiseerde aankopen. Het grondbezit heeft een totale omvang van 3.574 ha en heeft per 31-12-2025 een balanswaarde van € 169,4 miljoen (zie tabel 3). Dit betreft een mix van NNN gronden en ruilgronden.

Tabel 3: Overzicht grondpositie

	Hectares Voorraad	Mutatie voorraad		Voorraad grond
		NNN	Ruil	Boekwaarde
Voorraad ruilgrond	2.252		154.906.250	154.906.250
Voorraad NNN grond	1.259	9.585.663		9.585.663
Landschapselement	0		0	0
SPUK Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (L8)	30		2.018.199	2.018.199
SPUK Provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied (L25)	17		1.226.845	1.226.845
Financieringsbron: SPUK Regeling provinciale maatregelen PAS-melders (L27)	16		1.719.865	1.719.865
Saldo per 31-12-2025	3.574	9.363.098	159.871.158	169.456.821

Balanswaardering

Er wordt elk jaar een balanswaardering uitgevoerd voor de ruilgronden die in eigendom zijn van de provincie Drenthe. Dit gebeurt alleen voor gronden die met een waarde op de balans geboekt staan en die langer dan één jaar in bezit zijn, omdat voor de recentere aankopen al een taxatie voorhanden is. Hierdoor resteert er 1.592 ha ruilgrond waarvoor een balanswaardering is uitgevoerd,

met een huidige balanswaarde van € 113,6 mln. De uitkomst van de balanswaardering is een huidige marktwaarde van € 123,3 mln. Bij verkoop zou dit resulteren in een boekwinst van circa € 10 mln. Voor 48 ha geldt dat sprake is van een lagere marktwaarde vergeleken bij de huidige boekwaarde, waardoor een minimale afwaardering zal plaatsvinden van in totaal € 204.004,--. Dit komt ten laste van de beleidsopgave Natuur.

Nieuw dit jaar was dat er ook een herwaardering van de gebouwen is uitgevoerd. Voor de gebouwen is het verwerken in de financiële systemen van Prolander niet tijdig gereed om te worden meegenomen in de PPOV. De provincie heeft de afwaardering van gebouwen wel in haar balans opgenomen. Voor het totaal van erf en gebouwen komt de taxateur tot een waardering van € 9.730.000,--. De totale boekwaarde bedraagt in totaal € 17.618.011,--. De afwaardering van de gebouwen zal afgerond € 7,88 miljoen bedragen.

Exploitatie

De ruilgronden die in bezit zijn van de provincie worden in afwachting van verkoop (kavelruil) jaarlijks via een openbare procedure verpacht. In 2025 is 2.438 hectare van het provinciaal grondbezit verpacht.

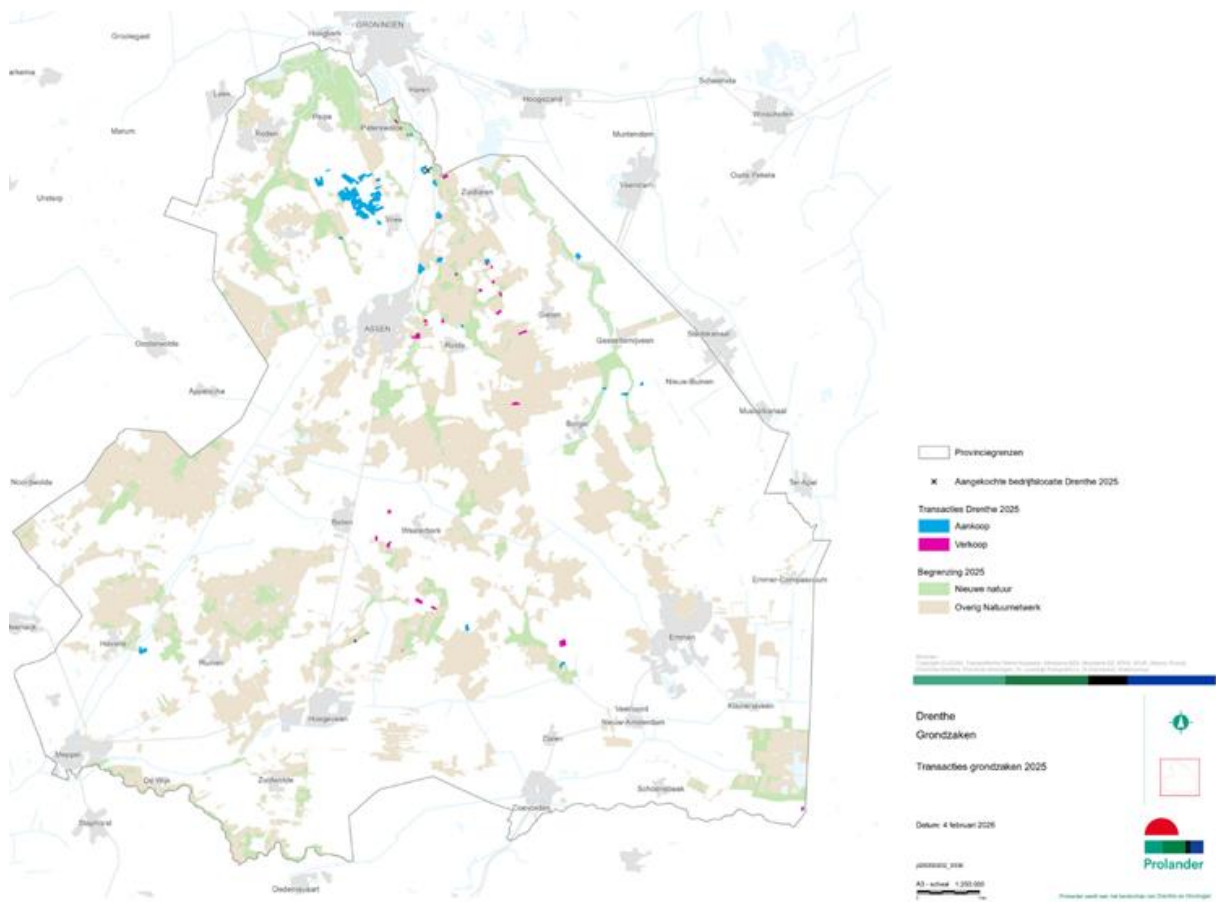
In totaal waren er 251 pachters, waarbij de pachtopbrengst van deze gronden € 1.924.236,-- is. De kosten voor de verpachting bedroegen in 2025 € 504.278,-- (grondkamerkosten € 38.640,--, waterschapslasten € 100.431,-- en tijdelijke beheerkosten € 365.207,--), waardoor sprake is van een positief saldo van € 1.419.958,--. Dit saldo wordt toegevoegd aan de beleidsopgave Natuur.

Opgave Infrastructuur (wegen en vaarwegen)

De provincie heeft in 2025 gewerkt aan de opgave Infrastructuur. Diverse gronden, die (vooralsnog) niet benodigd zijn voor reconstructies of andere infrastructurele ontwikkelingen, worden tijdelijk verpacht of verhuurd. Dit betreft voornamelijk gronden voor agrarisch gebruik. Daarnaast worden locaties voor tankstations en zendmasten verhuurd. In 2025 is de uitgifte van een nieuwe locatie voor een tankstation aan de N34 nabij Emmen verder uitgewerkt. Met medeoverheden, Rijkswaterstaat, gemeenten en de waterschappen, wordt doorlopend overleg gevoerd met betrekking tot eigendom, beheer en onderhoud van wegen en vaarwegen. Daarvoor worden tevens overeenkomsten opgesteld en waar nodig eigendommen overgedragen. Daarnaast zijn in 2025 diverse grondaankopen en grondverkoop afgerond ten behoeve van infrastructurele projecten en overige zaken. De lasten en baten van deze transacties zijn verantwoord binnen de desbetreffende projecten.

Project/overige	Hectare gekocht	Omschrijving	Hectare verkocht	Omschrijving
Reconstructie Pottendijk-N391		Verkoop overtollige gronden (reststroken/overhoeken) aan aanliggende eigenaren	1.35.05	cultuurgrond
Reconstructie N373 Norgervaart	1.16.31	Meerpartijen ruil-/beheerconforme eigendomsoverdracht	0.02.39	cultuurgrond, weg- en waterdelen
Reconstructie Emmerschans-N391		Verkoop overtollige gronden aan aanliggende eigenaren	0.12.88	cultuurgrond
Veenvaart (Erica-Ter Apel)		Verkoop overhoeken/reststroken	1.75.49	cultuurgrond, grasland, hobbyweide/tuin
Enexis		Verkoop t.b.v. nutsvoorziening	0.00.51	bermen
Overhoeken		Verkoop overtollige gronden	1.55.61	
Totaal	1.16.31		4.81.93	

Bijlage: kaartbeeld mutatie aan- en verkopen 2025

I.2.8 Europa

Inleiding

In 2025 heeft de Europese Commissie gewerkt aan een vereenvoudiging van de landbouwregelgeving, onder meer door middel van een Omnibuspakket dat tot doel heeft de administratieve lasten voor agrarische ondernemers te verminderen. Daarnaast is voortgang geboekt met de *Clean Industrial Deal*, gericht op het stimuleren van de zware industrie en de energiesector richting een substantiële CO₂-reductie van 90% in 2040, waarbij tevens procedures voor vergunningverlening en rapportage worden vereenvoudigd. Het *Competitiveness Compass* draagt bij aan het versterken van de Europese concurrentiekracht en het vereenvoudigen van EU-regelgeving ter bevordering van ondernemerschap en betere toegang tot kapitaal. Bovendien zet de Europese Unie via *ReArm Europe* in op de versterking van defensiecapaciteit, crisisvoorbereiding en strategische voorraden waaronder kritieke middelen zoals geneesmiddelen teneinde de veerkracht van Europese regio's te vergroten. Als Drenthe en Noord-Nederland hebben wij deze ontwikkelingen nauwlettend gevolgd en waar mogelijk actief input geleverd.

Wat hebben we gedaan?

Om onze inzet in Brussel ook in 2025 te kunnen continueren, is gewerkt aan de totstandkoming van de Europa Agenda 2025-2029. In november 2025 is deze agenda door uw Staten vastgesteld, waarmee een duidelijke prioritering is aangebracht in onze Europese inspanningen. Gedurende het jaar is intensief samengewerkt met nationale en internationale partners, waaronder de rijksoverheid, Duitse regio's en Europese instellingen.

Conform de jaarlijkse praktijk van minimaal één collegedelegatiebezoek aan Brussel, hebben in 2025 twee van deze bezoeken plaatsgevonden. Tijdens het bezoek in maart is deelgenomen aan het evenement *Ticket to Connect*. In september is aangesloten bij het IPO-jaarcongres en is een gesprek gevoerd tussen vertegenwoordigers van Provinciale Staten en de *Conference of Peripheral Maritime Regions* (CPMR).

De gedeputeerde Europa onderhoudt frequent contact met relevante vertegenwoordigers in Brussel. Collegeleden hebben gesproken met Europarlementariërs, leden van de Europese Commissie, vertegenwoordigers van de Permanente Vertegenwoordiging en de ambtelijke top van diverse departementen. In deze gesprekken zijn de Drentse belangen en lopende lobbydossiers nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.

Daarnaast heeft de provincie Drenthe opnieuw actief deelgenomen aan de jaarlijkse Europese Week van Regio's en Steden. Tijdens dit evenement heeft Drenthe deelgenomen aan het nationale netwerkevenement, georganiseerd in samenwerking met het Huis van de Nederlandse Provincies. Met deze zichtbare en inhoudelijke bijdrage is de positie van Drenthe binnen Europese samenwerkingsnetwerken verder versterkt.

Tot slot is Drenthe actief binnen diverse nationale en interprovinciale samenwerkingsverbanden, waaronder IPO, HNP en SNN. Gedeputeerde Egbert van Dijk maakte deel uit van het dagelijks bestuur van het Huis van de Nederlandse Provincies en was lid van de commissie NAT van het Comité van de Regio's in Brussel.

I.2.9 Openbaarheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Artikel 3.5 van de Woo schrijft voor dat een bestuursorgaan in de begroting aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de wet.

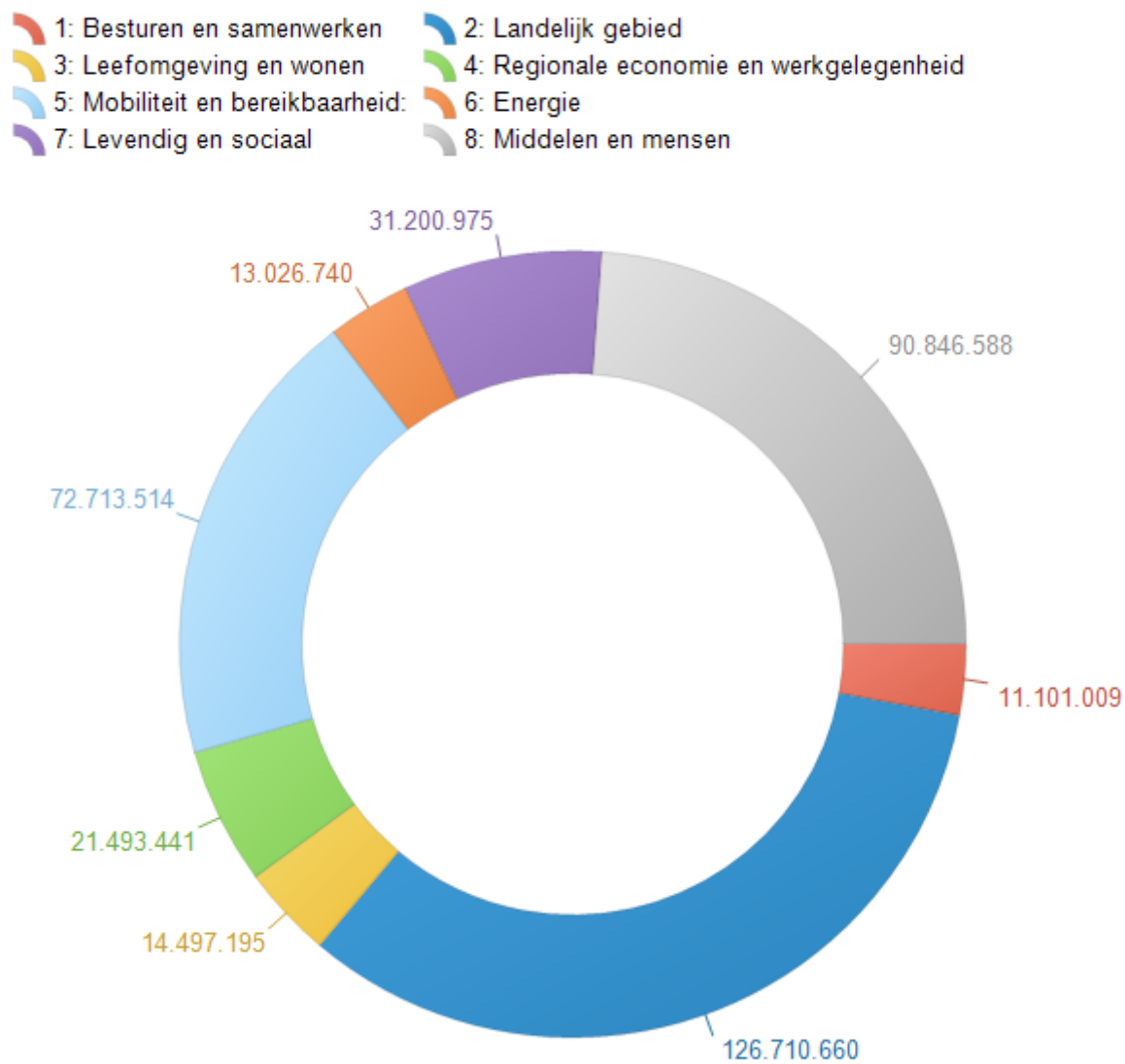
Na de inwerkingtreding van de Woo is op projectmatige basis gewerkt aan de implementatie. De focus lag daarbij op de effectieve behandeling van toegenomen Woo-verzoeken, de zogenaamde passieve openbaarmaking. Met de actieve openbaarheid (art. 3.3 van de Woo) – het uit eigen bewerking informatie openbaar maken – is ervaring opgedaan met realisatie van tranche 1. Tranche 2 zal op 1 januari 2027 gereed moeten zijn. De eerste voorbereidingen daarvoor zijn getroffen.

Het aantal Woo-verzoeken neemt elk jaar verder toe, zowel in aantal als complexiteit. Dit zorgt voor meer ambtelijke inzet en (in overleg met verzoeker) langere behandelingstermijnen van verzoeken. De informatiehuishouding komt daarbij als aandachtspunt in beeld. De Woo bevat ook een zorgplicht ten aanzien hiervan: een bestuursorgaan draagt er zorg voor dat de documenten die het ontvangt, vervaardigt of anderszins onder zich heeft, zich in goede, geordende en toegankelijke staat bevinden. Deze opgave vraagt continu aandacht voor de omgang met en de sturing op informatie en voor het op de juiste wijze tot stand laten komen, ordenen en archiveren daarvan. Heldere richtlijnen en eenvoudige technologische oplossingen gaan hierbij hand in hand. Ook hiervoor zijn eerste stappen gezet met informatieclassificatie en zal nauw worden samengewerkt tussen de ondersteunende bedrijfsonderdelen en het primaire proces.

II Jaarrekening

II.1 Het overzicht van de baten en lasten in de rekening 2025

Lasten per programma

Programma	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil	Voordeel / Nadeel
Lasten						
1. Besturen en samenwerken	8.254.633	8.336.578	12.067.335	10.776.397	1.290.938	V
2. Landelijk gebied	88.139.708	120.027.957	125.080.301	126.710.660	-1.630.359	N
3. Leefomgeving en wonen	16.317.234	31.249.281	33.830.564	14.497.195	19.333.369	V
4. Regionale economie en werkgelegenheid	21.765.273	33.276.698	35.747.532	21.493.441	14.254.091	V
5. Mobiliteit en bereikbaarheid	70.336.826	83.427.876	94.728.715	72.713.514	22.015.201	V
6. Energie	11.021.585	9.020.730	16.586.160	13.026.740	3.559.420	V
7. Levendig en sociaal	28.309.498	30.978.999	33.537.791	31.200.975	2.336.816	V
8. Middelen en mensen	38.591.392	51.968.612	42.671.400	43.234.041	-562.641	N
Totaal Lasten	282.736.148	368.286.731	394.249.798	333.652.963	60.596.835	V
Baten						
1. Besturen en samenwerken	23.321	12.000	12.000	746	-11.254	N
2. Landelijk gebied	39.907.587	33.378.687	49.725.981	48.200.568	-1.525.413	N
3. Leefomgeving en wonen	2.121.521	262.500	1.144.750	1.254.616	109.866	V
4. Regionale economie en werkgelegenheid	5.443.975	11.249.249	10.786.790	6.860.420	-3.926.370	N
5. Mobiliteit en bereikbaarheid	6.432.644	3.247.358	7.465.540	6.036.248	-1.429.292	N
6. Energie	1.694.194		4.180.864	3.932.534	-248.330	N
7. Levendig en sociaal	491.900	114.000	179.000	160.500	-18.500	N
8. Middelen en mensen	9.018.546	5.182.504	12.070.767	10.331.964	-1.738.803	N
Totaal Baten	65.133.688	53.446.298	85.565.692	76.777.595	-8.788.097	N
Algemene dekkingsmiddelen (1)						
Opcenten motorrijtuigenbelasting	64.596.646	62.000.000	63.120.054	64.415.120	1.295.066	V
Uitkering Provinciefonds	216.587.631	194.114.978	225.101.990	229.992.989	4.890.999	V
Dividend	1.112.810	2.333.633	3.464.575	3.466.406	1.831	V
Totaal algemene dekkingsmiddelen	282.297.087	258.448.611	291.686.619	297.874.515	6.187.896	V
Lasten overhead (2)	44.413.845	47.862.771	49.795.908	47.937.159	1.858.749	V
Baten overhead	6.119.184	5.327.276	5.546.330	7.407.103	1.860.773	V
Bedrag van de heffing van de vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	
Totaal saldo van baten en lasten	26.399.966	-98.927.317	-61.247.065	469.091	61.716.156	V
Stortingen in reserves	192.021.669	38.579.646	156.827.151	205.104.060	-48.276.909	N
Onttrekkingen aan reserves	198.772.852	137.506.963	218.074.216	237.468.585	19.394.369	V
Per saldo mutaties bestemmingsreserves	6.751.183	98.927.317	61.247.065	32.364.524	-28.882.541	N
Resultaat na verrekening met reserves = Gerealiseerd resultaat	33.151.149	0	0	32.833.615	32.833.615	V

(1) Algemene dekkingsmiddelen worden verantwoord in programma 7 en zijn alleen in dit overzicht separaat gepresenteerd.

(2) Lasten en baten m.b.t. overhead hebben betrekking op de programma's 1 en 8.

II.2 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de rekening van 2025

Programma	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil	Voordeel/ Nadeel
1: Besturen en samenwerken	8.582.354	8.722.886	12.453.643	11.100.263	1.353.380	V
2: Landelijk gebied	48.232.121	86.649.270	75.354.320	78.510.092	-3.155.772	N
3: Leefomgeving en wonen	14.195.713	30.986.781	32.685.814	13.242.579	19.443.235	V
4: Regionale economie en werkgelegenheid	16.321.298	22.027.449	24.960.742	14.633.021	10.327.721	V
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	63.904.181	80.180.518	87.263.175	66.677.266	20.585.909	V
6: Energie	9.327.391	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090	V
7: Levendig en sociaal	27.817.598	30.864.999	33.358.791	31.040.475	2.318.316	V
8: Middelen en mensen	-214.780.623	-169.525.316	-217.234.716	-224.766.993	7.532.277	V
Totaal	-26.399.968	98.927.317	61.247.065	-469.091	61.716.156	V

Het voordelig rekeningsaldo over het boekjaar 2025 bedraagt € 61.716.156,--. Het betreft het saldo waarin de begroting inclusief begrotingswijzigingen heeft voorzien. Vorig jaar bedroeg het rekeningsaldo op dezelfde wijze berekend € 72.623.382,-- positief.

Het gerealiseerde resultaat bedraagt in 2025 € 32.833.615,--. Hierin is verwerkt het saldo van verrekeningen van budgetten die relaties hebben met reserves van € 28.882.541,-- negatief. Per saldo is dit bedrag toegevoegd aan de reserves. Vorig jaar werd per saldo een bedrag van € 39.472.233,-- aan de reserves toegevoegd. Het gerealiseerde resultaat is samengesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Hierin is bepaald dat het saldo van baten en lasten, ten opzichte van de begroting, na verrekening met reserves gepresenteerd dient te worden.

Mutaties reserves		Begroting	Realisatie	Voordeel/ Nadeel	Verschil
Bijdrage aan reserve of storting reserve					
	R112 Versterking economische structuur	1.100.000	1.972.428	N	-872.428
	R127 Cofinancieringsreserve Europa	2.500.000	5.780.574	N	-3.280.574
	R131 Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	1.388.647	3.267.299	N	-1.878.652
	R133 Uitvoering generatiepact	250.268	393.488	N	-143.220
	R137 Verstrekte subsidies	14.049.769	42.905.528	N	-28.855.759
	R139 Mobiliteit	15.094.612	27.030.209	N	-11.935.597
	R140 Bodem	719.000	834.996	N	-115.996
	R141 Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	2.500.000	2.981.553	N	-481.553
	R147 Energieagenda 2024-2027	5.865.000	6.578.130	N	-713.130
Bijdrage van reserve of onttrekking reserve					
	R008 Risicoreserve	0	-289.260	V	289.260
	R129 Natuurbeleid	-61.942.969	-75.236.392	V	13.293.423
	R136 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-815.402	-923.795	V	108.393
	R137 Verstrekte subsidies	-24.898.371	-27.587.887	V	2.689.516
	R142 Wettelijke boscompensatie	-2.215	-45.277	V	43.062
	R148 Europese Programma's Landelijk Gebied	0	-2.970.715	V	2.970.715
		-44.191.661	-15.309.120		-28.882.541

Het resultaat (resultaat na verrekening met de reserves) bedraagt € 32.833.615,-- positief. Wij stellen voor een aantal budgetten die in 2025 niet zijn gebruikt over te hevelen naar 2026, 2027 en 2028 voor een totaalbedrag van € 24.875.575,--.

Omschrijving	
<i>Decentralisatie uitkeringen</i>	
Regionale Kennis bodem en ondergrond	360.000
Veilig vergaderen	111.488
Toekomstige bedrijventerreinen	708.917
Extreme regenval	50.000
Onderzoek SMR	68.625
Bosrevitalisering	310.000
NHV monitoring	77.007
NHV ondersteuning	71.370
ANLB	122.959
	1.880.366
<i>Subsidieregelingen</i>	
Herstructureringsfonds	1.750.000
Regiostedenfonds	4.000.000
dorpsvernieuwing	5.000.000
	10.750.000
<i>Samenwerkingsverbanden</i>	
Agroagenda	51.337
Toegankelijkheid OV	210.284
Toegankelijkheid OV	110.384
Ortese	545.031
Regionale Energie Strategie	860.919
Vitale vakantieparken	491.910
Regiodeal Zuid- Oost-Drenthe II	810.276
Busconcessie	274.160
Treinconcessie	623.464
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe I	160.373
	4.138.138
<i>Algemeen/overig</i>	
Regietafels Asiel	357.398
Dierenambulance	100.000

Schoolpleinenrevolutie	390.520
Subsidieregeling Wolf	1.811.200
Natuurbrandbeheersing	650.000
Digitaliseringsagenda	929.912
Duurzame reuring	98.723
Versterking regio culturele infra	140.333
Grote investeringen musea	800.000
Samenwerking regio Zwolle	750.000
Uitvoering KRW projecten	87.392
Toeristisch recreatief aanbod	1.057.990
Sportevenementen	50.918
Nationaal programma vitale regio's	277.000
Wolfwerende rasters pilot	309.968
Soortenbescherming	295.717
	8.107.071
	24.875.575

Voor het positieve resultaat ad € 7.958.040,-- dat dan ontstaat, stellen wij voor het volledige bedrag toe te voegen aan de Reserve voor algemene doeleinden.

In de recapitulatie die u hierna aantreft worden per programma de verschillen gespecificeerd. Het betreft verschillen groter dan € 50.000,-- tussen de begrote saldi (na verwerking begrotingswijzigingen) versus de gerealiseerde saldi van de doelstellingen binnen de programma's en beleidsopgaven.

Verschillende saldi worden verrekend met reserves. In de meest rechter kolom treft u de saldi aan per programma na de voorgestelde verrekening met reserves. Conform gemaakte afspraken worden afwijkingen ten opzichte van de begroting nog beperkt toegelicht aan het eind van de verantwoording per programma. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de afwijkingen per programma zoals opgenomen in het jaarverslag.

Specificatie van verschillen (groter dan € 50.000,--) tussen begrote (na wijziging) en gerealiseerde saldi per programma en product

Programma-, Beleidsopgave- en Doelstellingomschrijving	V/N	Saldi programma's	Verrekening specifieke reserves	Saldo programma's na verrekening
1: Besturen en samenwerken				
CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld				
Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken	V	623.285		
Totaal CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld	V	623.285		
Goed openbaar bestuur in Drenthe				
Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk	V	2.919.896		
Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven	N	-396.661		
Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming	N	-1.804.969		

Overige	V	4.671		
Totaal Goed openbaar bestuur in Drenthe	V	722.937		
PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling				
Overige	N	-63.127		
Totaal PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling	N	-63.127		
Verbinding met de Drentse samenleving				
Overige	V	70.286		
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	V	70.286		
Totaal programma 1. Besturen en samenwerken: kijkend over grenzen heen	V	1.353.380		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-396.681		
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa		-3.280.574		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies		783.683		
Totaal verrekening met reserves			-2.893.571	
Saldo programma na verrekening met reserves			N	-1.540.192
2: Landelijk gebied				
Klimaatadaptatie				
Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe	V	571.370		
Totaal Klimaatadaptatie	V	571.370		
Landbouw				
Werken aan een toekomstgerichte landbouw	N	-2.267.377		
Totaal Landbouw	N	-2.267.377		
Natuur				
Agrarisch natuurbeheer	N	-1.253.003		
Beheer Natuur en Landschap	V	100.000		
Behouden en versterken Nationale parken	N	-123.174		
Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit	N	-123.448		
Mooi en aangenaam Drenthe	V	2.812.097		
Natuurherstelmaatregelen PAS	N	-5.152.401		
Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen	V	210.332		
Versterken en behouden van Natuur en Landschap	V	1.894.170		
Totaal Natuur	N	-1.635.428		
Zorgvuldig omgaan met water				
De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water	V	171.507		
Overige	V	4.155		
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	V	175.662		
Totaal programma 2. Landelijk gebied	N	-3.155.772		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-10.583.668		
Bijdrage van reserve Natuurbeleid		13.293.423		

Bijdrage van reserve Wettelijke boscompensatie		43.062		
Bijdrage van reserve Europese Programma's Landelijk Gebied		2.970.715		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies		783.683		
Totaal verrekening met reserves			6.507.215	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	3.351.443
3: Leefomgeving en wonen				
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden				
Overige	V	226.180		
Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	V	226.180		
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen				
Adequaat opdrachtgeverschap richting Omgevingsdienst Drenthe (OD Drenthe) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)	N	-381.454		
Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies	V	103.743		
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	N	-277.711		
Ruimtelijke ordening en Wonen				
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail	V	16.998.947		
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit	V	1.859.993		
Wonen – programma uitvoering regionale woondeals	V	529.262		
Overige	V	29.165		
Totaal Ruimtelijke ordening en Wonen	V	19.417.366		
Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe				
Overige	V	77.400		
Totaal Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe	V	77.400		
Totaal programma 3. Leefomgeving en wonen	V	19.443.235		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-6.237.378		
Bijdrage aan reserve Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw		-481.553		
Bijdrage aan reserve Bodem		-115.996		
Totaal verrekening met reserves			-6.834.927	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	12.608.308
4: Regionale economie en werkgelegenheid				
Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven				
Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt	V	281.431		
Inspireren en verleiden om kansen rondom de transitie en Drentse opgaves te pakken	V	224.303		
Werken aan sociaaleconomisch perspectief	V	100.000		
Totaal Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven	V	605.735		
Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe				
(Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe	V	3.418.000		
Overige	V	4.131		

Totaal Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe	V	3.422.131		
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe				
Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027	V	1.087.277		
Overige	V	25.730		
Totaal Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	V	1.113.007		
Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt				
Overige	V	100.318		
Totaal Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt	V	100.318		
Stimuleren Recreatie en toerisme				
Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur	V	618.692		
Bevorderen ondernemerschap	V	179.483		
Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie	V	545.897		
Versterken toeristisch recreatief aanbod	V	1.192.433		
Overige	N	-33.814		
Totaal Stimuleren Recreatie en toerisme	V	2.502.691		
Versterken van het ondernemerschap				
Zorgen voor een goede mkb ondersteuning	V	1.188.040		
Totaal Versterken van het ondernemerschap	V	1.188.040		
Versterken van het vestigingsklimaat				
Toekomstbestendige werklocaties	V	1.050.000		
Versterken van het vestigingsklimaat	V	345.800		
Totaal Versterken van het vestigingsklimaat	V	1.395.800		
Totaal programma 4. Regionale economie en werkgelegenheid	V	10.327.721		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-6.781.663		
Bijdrage aan reserve Versterking economische structuur		-872.428		
Bijdrage aan reserve Mobiliteit		-366.342		
Bijdrage van reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe		108.393		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies		251.250		
Totaal verrekening met reserves			-7.660.791	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	2.666.930
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:				
Adequaat openbaar vervoernetwerk				
Adequaat openbaar vervoernetwerk	V	8.381.081		
Totaal Adequaat openbaar vervoernetwerk	V	8.381.081		
Duurzame oplossingen en innovatie				
Overige	V	85.141		
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	V	85.141		
Fiets als duurzaam alternatief				
Fiets als duurzaam alternatief	V	2.308.147		

Totaal Fiets als duurzaam alternatief	V	2.308.147		
In stand houden en beheren van onze fysieke infrastructuur				
Veilige en beschikbare vaarwegen	V	1.666.453		
Veilige en beschikbare wegen	V	1.422.835		
Totaal In stand houden en beheren van onze fysieke infrastructuur	V	3.089.288		
Kerntaken onderzoek en samenwerking				
Kerntaken onderzoek en samenwerking	V	452.773		
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	V	452.773		
Mobiliteit op maat				
Mobiliteit op maat	V	548.346		
Totaal Mobiliteit op maat	V	548.346		
Toegankelijke en veilige bereikbaarheid				
Samen richting Nul verkeersslachtoffers	V	5.721.133		
Totaal Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	V	5.721.133		
Totaal programma 5. Klimaat en energie: samen doorpakken	N	20.585.909		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-3.460.992		
Bijdrage aan reserve Mobiliteit		-11.569.255		
Bijdrage aan reserve Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen		-1.878.652		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies		819.626		
Totaal verrekening met reserves			-16.089.273	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	4.496.636
6: Energie				
Energieagenda 2024-2027				
We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is	V	501.093		
We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord	V	2.112.081		
We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening	V	166.712		
We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen	V	543.588		
Overige	N	-12.384		
Totaal Energieagenda 2024-2027	V	3.311.090		
Totaal programma 6. Levendig en sociaal: gezond, gelukkig en veilig	V	3.311.090		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-762.878		
Bijdrage aan reserve Energieagenda 2024-2027		-713.130		
Totaal verrekening met reserves			-1.476.008	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	1.835.082
7: Levendig en sociaal				
Cultuur en erfgoed in Drenthe				

Gebouwd erfgoed	V	94.700		
Musea	V	1.358.496		
Podiumkunsten	V	127.275		
UNESCO Werelderfgoed Koloniën van Weldadigheid	V	158.556		
Overige	V	42.987		
Totaal Cultuur en erfgoed in Drenthe	V	1.782.014		
Sociaal Drenthe voor iedereen				
Naoberschap: behouden en versterken	V	107.967		
Sociale Agenda algemeen	V	56.579		
Overige	V	95.839		
Totaal Sociaal Drenthe voor iedereen	V	260.384		
Sport en Bewegen stimuleren				
Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten	V	275.918		
Totaal Sport en Bewegen stimuleren	V	275.918		
Totaal programma 7. Levendig en sociaal	V	2.318.316		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies		-632.500		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies		51.274		
Totaal verrekening met reserves			-581.226	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	1.737.090
8: Middelen en mensen				
Financiën				
Duurzame provinciale financiën	N	-163.771		
Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead	V	5.975.165		
Totaal Financiën	V	5.811.394		
Interne dienstverlening en informatiehuishouden				
Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten	V	297.961		
Digitaliseringagenda: Digitaal fundament	V	756.887		
Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal	N	-206.160		
Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten	N	-316.081		
Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm	V	56.308		
Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens	V	220.136		
Totaal Interne dienstverlening en informatiehuishouden	V	809.051		
Personeel en organisatie				
Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap	V	100.126		
De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment	V	407.439		
Overige	V	5.194		
Totaal Personeel en organisatie	V	512.758		
Subsidies en Inkoop				
Overige	N	-28.660		

Totaal Subsidies en Inkoop	N	-28.660		
Verantwoording personeelskosten				
Directe personele inzet	N	-1.892.131		
Inzet ondersteunend personeel	V	2.319.865		
Totaal Verantwoording personeelskosten	V	427.734		
Totaal programma 8. Middelen en mensen	V	7.532.277		
Verrekening reserves				
Bijdrage aan reserve Uitvoering generatiepact		-143.220		
Bijdrage van Risicoreserve		289.260		
Totaal verrekening met reserves			146.040	
Saldo programma na verrekening met reserves			V	7.678.318
Totale saldo jaarrekening, resultaat voor mutaties in reserves	V	61.716.156		
Mutaties reserves				
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa	N	-3.280.574		
Bijdrage aan reserve Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	N	-481.553		
Bijdrage van reserve Natuurbeleid	V	13.293.423		
Bijdrage aan reserve Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	N	-1.878.652		
Bijdrage aan reserve Verstrekte subsidies	N	-28.855.759		
Bijdrage aan reserve Mobiliteit	N	-11.935.597		
Bijdrage aan reserve Uitvoering generatiepact	N	-143.220		
Bijdrage aan reserve Bodem	N	-115.996		
Bijdrage aan reserve Versterking economisch structuur	N	289.260		
Bijdrage van Risicoreserve	V	-872.428		
Bijdrage van reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	V	108.393		
Bijdrage van reserve Verstrekte subsidies	V	2.689.516		
Bijdrage van reserve Wettelijke boscompensatie	V	43.062		
Bijdrage van reserve Europese Programma's Landelijk Gebied	V	2.970.715		
Bijdrage aan reserve Energieagenda 2024-2027	N	-713.130		
Totaal Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen		N	-28.882.541	
Totaal saldo jaarrekening, resultaat na verrekening met reserves			V	32.833.615

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Omschrijving	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Realisatie 2025	
Algemene dekkingsmiddelen:	Baten	Baten	Baten	Verschil
	€	€	€	€
Opcenten motorrijtuigenbelasting	62.000.000	63.120.054	64.415.120	1.295.066
Uitkering Provinciefonds	194.114.978	225.101.990	229.992.989	4.890.999
Dividend	2.333.633	3.464.575	3.466.406	1.831
Saldo van de financieringsfunctie	258.448.611	291.686.619	297.874.515	6.187.896
Totaal algemene dekkingsmiddelen	258.448.611	291.686.619	297.874.515	6.187.896

Kosten van de overhead

Overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verantwoord in programma 1. Besturen en samenwerken en programma 8. Middelen en mensen. Deze kosten zijn niet toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en/of dotaties aan voorzieningen ter dekking van groot onderhoud.

Opbrengst opcenten op hoofdsom motorrijtuigenbelasting

Het totaal aan verantwoorde opbrengsten voor motorrijtuigenbelasting bedroeg € 64.415.120,--. Volledigheidshalve vermelden we dat er een onzekerheid bestaat op de volledige inning van de opcenten motorrijtuigenbelasting, net als dat in andere jaren ook het geval was. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van de opcenten motorrijtuigenbelasting wordt uitgevoerd door de Belastingdienst. De informatie van de Belastingdienst is ontoereikend om als provincie de juistheid en volledigheid van de opbrengsten op voertuigniveau te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van de berekening, oplegging en incasso door de Belastingdienst, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de opcenten motorrijtuigenbelasting geen provinciale verantwoordelijkheid is.

Hierna wordt een toelichting gegeven op diverse aspecten van het overzicht van baten en lasten.

Algemene uitkeringen

Van alle gemeenten en provincies wordt verwacht dat in de jaarrekening over het verslagjaar t de gemeentefonds- respectievelijk provinciefondsuitkering wordt opgenomen conform de in jaar t laatst gepubliceerde accresmededeling. Doorgaans is deze accresmededeling opgenomen in de septembercirculaire. De gevolgen van het bijgestelde accres zoals opgenomen in de meicirculaire van het verslagjaar t+1 worden verantwoord in de jaarrekening van het op het verslagjaar volgende boekjaar.

In de jaarrekening 2025 wordt de uitkering uit het provinciefonds verantwoord naar de stand van de decembercirculaire provinciefonds 2025.

Deze houdt in dat voor 2025 uitgegaan wordt van:

- Een algemene uitkering uit het provinciefonds van	€ 215.576.120,--
- Decentralisatie-uitkeringen ter hoogte van in totaal	€ 14.876.264,--
- Een afrekening over 2024 van in totaal	€ 459.395,-- -/-
- Totaal:	<u>€ 229.992.989,--</u>

Dividend

Dividenden worden verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de vennootschap is genomen. In de praktijk betekent dit dat in de jaarrekening 2025 de dividenden over het boekjaar 2024 zijn verantwoord, waarover in 2025 het besluit tot vaststelling en uitkering is genomen. Hieronder staat een specificatie van de ontvangen dividenden.

Omschrijving	Begroting voor wijziging			Begroting na wijziging			Realisatie 2025		
Algemene dekkingsmiddelen:	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
– uit hoofde van kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen									
- NV Waterleidingmaatschappij Drenthe	2.721	0	2.721	2.721	0	2.721		0	-2.721
- Enexis	2.200.000	0	2.200.000	3.017.382	0	3.017.382	3.017.382	0	0
- BNG	100.912	0	100.912	414.472	0	414.472	414.471	0	-1
- Nederlandse Waterschapsbank	30.000	0	30.000	30.000	0	30.000	34.553	0	4.553
Totaal dividend	2.333.633	0	2.333.633	3.464.575	0	3.464.575	3.466.406	0	1.831

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelastingheffing

Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. Hetzelfde geldt voor door provincies/gemeenten beheerste stichtingen en verenigingen. Veel kapitaaldeelnemingen, waaronder BV's, NV's en coöperaties, worden zelfs belastingplichtig voor ál hun activiteiten. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden. De jaarrekening 2025 van de provincie Drenthe is de negende jaarrekening waarin de gevolgen van de invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven dienen te worden verwerkt. Op basis van een uitgevoerde inventarisatie alsmede een nadere analyse stelt de provincie Drenthe zich op het standpunt dat zij niet belasting- en niet aangifteplichtig is. Voornaamste reden hiervoor is dat naar mening van de provincie Drenthe geen sprake is van belastbare activiteiten. De Belastingdienst geeft niet in algemene zin een bevestiging van het achterwege blijven van de belastingplicht, omdat zij het recht wil behouden om één en ander inhoudelijk te toetsen. Vooralsnog betekent dit dat in het overzicht van baten en lasten onder het "bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting" een bedrag van € 0,-- is verantwoord.

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

De post onvoorzien, primitief begroot op € 250.000,--, is bij de 3e actualisatie van de begroting 2025 teruggebracht tot € 25.000,-- en niet ingezet voor onvoorziene uitgaven.

Grondslag verantwoording subsidielasten

Sinds 1 januari 2021 is het nieuwe stelsel voor lastneming van subsidies van toepassing.

De verwerkingwijze is in het nieuwe stelsel afhankelijk van het type subsidie en de gestelde voorwaarden, waarbij de Commissie BBV bij voorwaardelijke subsidieverstrekkings duidelijk aangeeft dat de subsidielast op basis van het toerekeningsbeginsel verantwoord dient te worden. Dit betekent dat de subsidielast verantwoord dient te worden in het jaar waarin door de subsidieontvanger de prestatie (waarvoor de subsidie is verstrekt) is geleverd en (gedeeltelijk) aan de gestelde voorwaarden is voldaan. Tot en met 2020 werd de subsidielast uit hoofde van verstrekte meerjarige projectsubsidies volledig ten laste van de exploitatierekening gebracht bij afgifte van de subsidiebeschikking.

De Commissie BBV biedt de mogelijkheid tot instellen van een grensbedrag. Meerjarige projectsubsidies boven het grensbedrag dienen verantwoord te worden op basis van het toerekeningsbeginsel. Lasten uit hoofde van meerjarige projectsubsidies kleiner dan het grensbedrag, dienen volledig te worden verantwoord in het jaar van aanvang van het project zoals vermeld in de subsidiebeschikking. PS hebben van deze mogelijkheid gebruikgemaakt en op 13 november 2024 een grensbedrag van € 800.000,-- voor het begrotingsjaar 2025 vastgesteld, wat binnen de door de commissie BBV aangegeven range valt van 0,00% - 0,25% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan de reserves op basis van de primitieve begroting.

De last wordt verantwoord in het jaar waarin de subsidieontvanger start met de uitvoering van de activiteiten op basis van de startdatum van de projectperiode in de subsidieverleningsbeschikking, tenzij:

- De verstrekte subsidie een boekjaar/exploitatiesubsidie betreft: uit de subsidiebeschikking blijkt onomstotelijk dat de activiteiten waarvoor de subsidie wordt verleend in één of meerdere volgende jaren zal plaatsvinden.
- De verstrekte subsidie een projectsubsidie betreft, het individuele subsidiebedrag het grensbedrag overschrijdt en die boekjaar-overschrijdend is.

Bij de afgifte van de subsidieverleningsbeschikking wordt, voor zover de verstrekte projectsubsidie nog niet als last in het boekjaar is verantwoord, het resterende bedrag aan de bestemmingsreserve Verstrekte subsidies toegevoegd.

Een verstrekte projectsubsidie van € 800.000,-- of hoger wordt bij afgifte van de subsidieverleningsbeschikking op basis van het bestedingsritme van de begrote jaarlijkse kosten, zoals opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking, toegerekend aan de betreffende boekjaren. Voor het einde van het boekjaar wordt aan de hand van de financiële voortgangsrapportages bekeken of de lastneming nog steeds overeenkomt met de begroting. Bij significante afwijkingen wordt een gewijzigde subsidiebeschikking door de provincie afgegeven en vindt een correctie plaats van de verantwoorde subsidielast en van de toevoeging of onttrekking aan de Reserve verstrekte subsidies.

De lasten die op basis van dit stelsel worden verantwoord in de jaarrekening nemen wij ook op in de SiSa-bijlage.

II.3 Balans per 31 december 2025

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

	31-12-2025	31-12-2024
ACTIVA (bedragen in duizenden euro's)		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	8.162	7.897
Totaal immateriële vaste activa	8.162	7.897
Materiële vaste activa		
Investerings met een economisch nut	165.176	137.491
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	197.653	180.291
Totaal materiële vaste activa	362.829	317.783
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	32.453	32.742
Leningen aan:		
- openbare lichamen (artikel 1, van de Wet fido)		
- deelnemingen	20.769	20.769
- overige langlopende leningen	80.304	79.036
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
Totaal financiële vaste activa	133.526	132.548
Totaal vaste activa	504.517	458.228
Vlottende activa		
Voorraden:		
Onderhanden werk voor derden		
Gereed product en handelsgoederen	395	807
Vooruitbetalingen	3	3
Totaal voorraden	398	810
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	8.174	29.150
Overige vorderingen	734	1.328
Kasgeldleningen aan openbare lichamen	65.000	-
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	301.812	381.762
Rekening-courantverhoudingen overige niet-financiële instellingen	37.904	15.250
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	413.623	427.490
Liquide middelen		
Kassaldi		
Banksaldi	2	
Totaal liquide middelen	2	-
Overlopende activa		

De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
Europese overheidslichamen	52	-
Gemeenten	93	112
Provincies	978	2.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	681	440
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	87.774	66.630
Totaal overlopende activa	89.578	69.182
Totaal vlottende activa	503.601	497.482
Totaal activa	1.008.118	955.710

	31-12-2025	31-12-2024
PASSIVA (bedragen in duizenden euro's)		
Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Reserves		
- Algemene reserves	88.639	43.885
- Bestemmingsreserves	331.179	375.146
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	32.834	33.151
Totaal eigen vermogen	452.651	452.182
Voorzieningen	27.979	25.192
Totaal vaste passiva	480.630	477.374
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		
Overige schulden	25.276	28.832
Totaal netto-vlottende schulden	25.276	28.832
Overlopende passiva		
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	58.747	53.098
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europa		29
- het Rijk	407.601	361.263
- Gemeenten	13.001	12.149
- Provincies	6.937	8.412
- overige Nederlandse overheidslichamen	4.339	5.979
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	11.586	8.573
Totaal overlopende passiva	502.211	449.504
Totaal vlottende passiva	527.487	478.336
Totaal passiva	1.008.118	955.710
Totaalbedrag waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt.	5.569	5.777

II.4 Toelichting op de balans van 31 december 2025

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en gelet op artikel 216 van de Provinciewet en de Financiële Verordening provincie Drenthe 2024, waarin Provinciale Staten op 12 februari 2025 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie hebben vastgesteld (Statenstuk 2025-4).

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben, onverschillig of ze tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten worden daarbij verantwoord tot een brutobedrag. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Vaste activa

Vaste activa zijn bedoeld om de uitoefening van de werkzaamheden van de provincie duurzaam te dienen.

Algemeen

Hieronder is bij diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Immateriële vaste activa

Het BBV kent drie soorten immateriële vaste activa:

- de kosten die zijn verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio;
- de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief;
- de bijdragen aan activa in eigendom van derden.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen

De notitie Materiële vaste activa (MVA) 2020 van de commissie BBV laat de keuze open om kosten van het sluiten van geldleningen wel of niet te activeren. Provincie Drenthe heeft ervoor gekozen om deze kosten niet te activeren maar rechtstreeks ten laste van het resultaat te brengen, omdat de kosten ten opzichte van de investeringsgrens van € 50.000,-- gering zijn.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief

Het BBV stelt dat kosten voor onderzoek en ontwikkeling mogen worden geactiveerd. Provincie Drenthe heeft ervoor gekozen om kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief niet te activeren. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor het realiseren van een bepaald actief moeten niet verward worden met voorbereidingskosten uitvoeringsfase. Deze kosten behoren tot de vervaardigingskosten van het actief en worden daarom meegenomen in de investering en volgen daarmee de afschrijvingstermijn van de betreffende investering.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Deze kosten worden geactiveerd als aan de volgende vereisten is voldaan:

- er is sprake van een investering door een derde.
- de investering draagt bij aan de publieke taak.
- de derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- de bijdrage kan door de provincie worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt. Provincie Drenthe hanteert volgens de Nota Investeren, Activeren, Waarderen en Afschrijven 2024 een afschrijvingstermijn van maximaal 20 jaar

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Be bijdragen in activa in eigendom van derden zijn als volgt te specificeren:

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2025	Investeren	Desinvesteren	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12- 2025
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	7.897	539		273			8.162
Totaal	7.897	539		273	0		8.162

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeren hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd. Investeren in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Met ingang van 1 januari 2015 geldt voor natuurruilgronden dat deze worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs of de lagere marktwaarde. De natuurruilgronden die onder de materiële vaste activa zijn verantwoord, betreffen gronden die tijdelijk in bezit van de provincie Drenthe zijn. Het

grootste gedeelte van deze voorraad blijft gedurende een langere periode in bezit en wordt in de tussentijd beheerd (verpacht aan de boeren, ingericht als natuur).

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Ten aanzien van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geldt tot aan investeringsdatum 31 december 2016 dat eventuele bijdragen uit de reserves in mindering zijn gebracht op deze investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Ten aanzien van investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, geldt dat vanuit de spaarcomponent van heffingen gevormde voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met economisch nut in mindering zijn gebracht op de in het boekjaar gepleegde investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing is geheven. Over het resterende bedrag wordt afgeschreven. De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen. De gehanteerde afschrijvingstermijnen kennen hun basis in de Financiële Verordening provincie Drenthe 2024 en de Nota Investeren, Waarderen, Activeren en Afschrijven 2024.

De afschrijvingen worden berekend volgens de lineaire afschrijvingsmethode. Enkele oude investeringen worden nog annuïtair afgeschreven. Afschrijvingen geschieden daarnaast onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Met afschrijven wordt begonnen in het begrotingsjaar dat volgt op het jaar waarin het actief technisch en financieel gereed is gekomen / is verworven. Op grond wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Door wijziging in het BBV (Notitie Materiële vaste activa) mogen met ingang van 2018 de lonen die ingezet zijn voor investeringen, per saldo niet meer worden verantwoord als lasten in de exploitatie. Het gaat hierbij om de directe projectkosten. Die lonen worden ten laste gebracht van investeringsprojecten. Bij overhead heb je een keuzevrijheid. We hebben ervoor gekozen om de overheadkosten niet toe te rekenen aan investeringen.

Duurzame waardevermindering van vaste activa

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie. Eventuele boekwinsten bij inruil of afstoting van een kapitaalgoed zijn als incidentele baten in de jaarrekening verwerkt.

Buiten gebruik gestelde vaste activa

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Afschrijvingen

De voornaamste investeringen met de afschrijvingstermijnen zijn hieronder weergegeven.

Investing	Afschrijvingstermijn (in jaren)
Gronden en terreinen	
Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	50
Gebouwen (grote verbouwing: aansluiten bij restant afschrijving)	50
Bouwkundige verduurzaamingsmaatregelen	30
Verbouwing/revitalisering/aanpassingen	20
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	
Sluizen	80
Sluisdeur van composiet	n.v.t.
Sluisdeur van staal	80
Sluisdeur van hout	50
kunstwerk (viaduct, tunnels en duikers)	80
Bruggen (vast)	80
Bruggen (beweegbaar)	60
Voorzieningen bij waterwegen (o.a. steigers)	30
Remmingen en geleidewerken (hout) bij bruggen	50
Remmingen en geleidewerken (staal) bij bruggen	70
Bedieningspost t.b.v. scheepvaart	8
Glasvezel t.b.v. bedienen op afstand	25
Overbescherming van beton	80
Overbescherming van hout	30
Overbescherming van staal	50
Waterkerende constructie (o.a. folieconstructie)	50
Aanleg wegen (wegen, rotondes, verkeersdrempels e.d.)	30
Fietspaden	30
Machines, apparaten en installaties (per soort levensduur)	
Machines, apparaten en installaties	30
Machines, apparaten en installaties	25
Machines, apparaten en installaties	20
Machines, apparaten en installaties	15

Machines, apparaten en installaties	10
Vervoermiddelen	
auto's	5
Overige materiële vaste activa	
Losse inventaris (stoelen, bureau, kasten, etc)	10
Vaste inventaris (sanitair, keukeninrichting, etc)	10
Isolatieglas	20
Informatisering	
Audio/videoapparatuur en telefooncentrale	5
Multimedia, beveiligscamera's	5
Hardware	4
Software	4
Smartphones	2
Immateriële vaste activa	
Immateriële activa	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden (maximaal)	20

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven omdat deze als waardevast worden beschouwd. Voorstellen voor uitzonderingen op de bovenstaande afschrijvingstermijnen worden gemotiveerd aan Provinciale Staten voorgelegd.

Software wordt tegenwoordig veel in gebruik genomen in de vorm van een SaaS-oplossing. In dat geval is er geen sprake van het verkrijgen van een actief (een investering met economisch nut) omdat het bij SaaS gaat om dienstverlening in de vorm van een abonnement waarmee wordt ingelogd bij de dienstverlener. Deze dienstverlener heeft de activa zowel juridisch als economisch in bezit. Dit betekent dat ook de implementatiekosten behorende bij de implementatie van een SaaS-oplossing niet geactiveerd mogen worden. Er is geen sprake van een verkrijgingsprijs en daarom zijn de kosten ook niet als bijkomende kosten te kwalificeren.

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht. Op alle kapitaalgoederen die gereed komen of verworven worden gedurende een boekjaar, worden in het jaar na gereedkomen de afschrijvingen berekend.

In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van eerste uitgifte (op basis van de benaderde marktgrondwaarde) geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen (een zeer lage) registratiewaarde.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de materiële vaste activa.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 01-01-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Investerings met economisch nut							
Gronden en terreinen	134.085	40.694	5.322			7.416	162.041
Machines, apparaten en installaties	3.406	1.027		1.299			3.135
Totaal	137.491	41.721	5.322	1.299	0	7.416	165.176

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut vanaf 1-1-2017 ("nieuwe" wetgeving)							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	36.213	20.248		272	6.950		49.240
Bedrijfsgebouwen	5.764	215		46			5.933
Machines, apparaten en installaties	3.744	877		59			4.561
Totaal	45.721	21.340	0	377	6.950	0	59.734

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2025	Investerings	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut tot 1-1-2017 ("oude" wetgeving)							
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	116.716	6.338		1.701	-198		121.551
Bedrijfsgebouwen	16.545			760			15.785
Machines, apparaten en installaties	1.310			727			584
Totaal	134.571	6.338	0	3.188	-198	0	137.920
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	180.293	27.678	0	3.565	6.752	0	197.653

Investerings met economisch nut

Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Investerings met maatschappelijk nut voor en vanaf 2017

Vanaf 1 januari 2017 is de keuzemogelijkheid ten aanzien van het wel of niet activeren van investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut vervallen. Vanaf 1 januari 2017 dienen alle investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut geactiveerd te worden en over de gebruiksduur te worden afgeschreven. Deze investeringen mogen niet meer rechtstreeks worden verrekend met reserves. Bij de provincie Drenthe activeerden we ook voor 2017 al deze investeringen,

maar volgens de BBV-voorschriften dienen we de splitsing vanaf 2017 apart zichtbaar te maken bij de toelichting op de balans.

Desinvesteringen

In 2025 hadden de enige desinvesteringen betrekking op de verkoop van ruilgronden. Dit betrof een bedrag van € 5,3 miljoen.

Afwaarderingen

Bij de gronden heeft op basis van een uitgevoerde taxatie een afwaardering plaatsgevonden van de gebouwen die op de gronden staan. Dit betrof een bedrag van € 7,4 miljoen.

Verloop investeringen

De boekwaarde van de materiële vaste activa is ten opzichte van 31 december 2025 toegenomen met € 45 miljoen. De loontoerekening van eigen personeel aan investeringsprojecten bedroeg € 1,6 miljoen in 2025. De boekwaarde van de ruilgronden is gestegen met € 27,9 miljoen en die van grond-, weg- en waterbouwkundige werken met € 17,9 miljoen. De boekwaarde van de investeringen in bedrijfsgebouwen is gedaald met € 0,6 miljoen en die van machines, apparaten en installaties is gedaald met € 0,2 miljoen.

Verder verwijzen we naar paragraaf III.1.1 Investeringsvoorwaarden voor een specificatie van de investeringen en de bijbehorende kredieten.

De provincie Drenthe kent geen investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Onder de categorie gronden en terreinen is het, in het kader van het natuurbestuur voor nul euro, overgedragen voormalig rijksbezit van Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) verantwoord: de nieuwe verwerving van ruil- en natuurgroten (terreinen binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN)) minus de verkochte ruilgronden en terreinen binnen het NNN aan terreinbeheerders en/of particulieren. De boekwaarde van de gronden bedraagt op 31 december 2025 € 162 miljoen. Wij verwijzen u verder naar de paragraaf Grondbeleid voor een nadere toelichting op deze grondpositie.

Financiële vaste activa

Het BBV kent de volgende soorten financiële vaste activa:

- kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;
- leningen aan openbare lichamen, woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
- overige langlopende leningen;
- uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Waar nodig is een voorziening gevormd voor verwachte oninbaarheid of incourantheid van de verstrekte

lening. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de financiële vaste activa.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2025	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen/ aflossingen	Waardevermindering	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	32.742				289	32.453
Totaal kapitaalverstrekkingen	32.742				289	32.453

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 1-1-2025	Investeren	Desinvesteringen	Afschrijvingen/ aflossingen	Waardevermindering	Boekwaarde 31-12-2025
Leningen aan:						
- openbare lichamen						
- deelnemingen	20.769					20.769
- Overige langlopende leningen	79.036	4.502		3.198	35	80.304
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	0					0
Totaal overige langlopende leningen/Obligaties	99.805	4.502		3.198	35	101.073

Kapitaalverstrekkingen en deelnemingen

De provincie Drenthe bezit belangen in diverse instellingen. Deze effecten zijn bestemd om duurzaam ten dienste van de eigen bedrijfsuitoefening te staan. De volgende belangen zijn per 31 december 2025 in het bezit van provincie Drenthe.

Specificatie deelnemingen	Aantal aandelen	Intrinsieke waarde	Boekwaarde per 31-12-2024	Stille reserve	Nominale waarde
(Bedragen: x € 1.000,--)					
BNG Bank NV	87.750	7.527	199	7.328	219
Groningen Airport Eelde	2.760	2.693	0	2.693	1.242
Nederlandse Waterschapsbank NV	40	1.412	4	1.407	5
Enexis Holding NV	3.549.845	131.339	4.323	127.016	3.550
N.V. NOM, Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland	19.062	-	27.808	-	8.650
WMD Drinkwater NV	973	29.996	18	29.978	49
Drentse Holding BV (MKB Fonds Drenthe)	100	5.026	100	4.926	100
Totaal		177.992	32.453	173.347	13.815

De dividendopbrengsten moeten worden verantwoord in het jaar waarin het recht op het ontvangen van dividend ontstaat. Omdat de algemene vergadering van aandeelhouders pas in het jaar t+1 beslist over het dividend over het boekjaar t, wordt het toegekende dividend verantwoord in de jaarrekening van het jaar t+1. Op basis hiervan is het dividend over boekjaar 2024 opgenomen, dat in 2025 is toegekend (en ontvangen). De aandelen zijn op de balans opgenomen tegen de verkrijgingsprijs. Bij Groningen Airport Eelde is er geen boekwaarde. Om inzicht te geven in een reëlere waarde is tevens de stille reserve die in de waarde van de aandelen verscholen zit, aangegeven. Deze waarde is

berekend door rekening te houden met de intrinsieke waarde van de deelnemingen en de verhouding van het aandelenbezit van de provincie ten opzichte van de andere aandeelhouders.

De aandeelhouders van CSV Amsterdam BV hebben op 17 april 2025 het besluit genomen om de vennootschap op te heffen en de resterende liquide middelen in CSV van afgerond € 8,35 mln. uit te keren aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang. Met de afwikkeling van de gerechtelijke procedure tegen de Belastingdienst waren namelijk alle statutaire doelen van CSV voltooid en kon de vennootschap worden ontbonden.

Aandelen NOM

Op grond van de (concept)jaarcijfers 2025 van N.V. NOM blijkt als gevolg van een lagere waardering van de portefeuille van deelnemingen/participaties van de NOM, dat de marktwaarde van het aandeel van de provincie in de NOM ultimo 2025 lager is dan de oorspronkelijke verkrijgingsprijs/agio-storting (€ 28,1 miljoen). Hiervoor is eerder getroffen voorziening vanwege de lagere marktwaarde met een bedrag van € 289.260,-- aangevuld ten laste van de Risicoreserve. Het saldo van deze voorziening bedraagt ultimo 2025 € 289.260,--.

De door de provincie verstrekte geldleningen aan deelnemingen zijn als volgt te specificeren.

Specificatie leningen aan deelnemingen

(x € 1.000,--)	Stand 1 januari 2025	Verstrekte leningen	Aflossing	Stand 31 december 2025	Rente
WMD Drinkwater N.V.	6.000	0	0	6.000	2,25%
Enexis Holding N.V. (tranche A)	11.858	0	0	11.858	2,15%
Enexis Holding N.V. (tranche B)	412	0	0	412	1,40%
Drentse Holding B.V. *	2.500	0	0	2.500	0,00%
Totaal	20.769	0	0	20.769	

* De lening bedraagt € 10 miljoen. De eerste tranche is in december 2024 opgenomen.

Overige langlopende leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De door de provincie verstrekte overige langlopende geldleningen zijn als volgt te specificeren.

Specificatie verstrekte leningen

(x € 1.000,--)	Stand 1 januari 2025	Verstrekte leningen	Aflossing	Afwaardering	Omzetting	Stand 31 december 2025	Rente
Hypotheken ambtenaren	1.436		338			1.098	
Coöperatie "Agrarische Natuur Drenthe" U.A.	250		50			200	0,00%
Coöperatie Kredietunie Drenthe-Overijssel U.A.	35			35		0	3,00%
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 1)	7.313		450			6.863	0,80%
Glasvezel De Wolden B.V. (lening 2)	928		57			871	1,42%
Glasvezel Zuidenveld B.V.	4.993		280			4.713	0,65%
RE-NET Hogeveen B.V.	3.000					3.000	0,82%
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 1	39.200					39.200	0,00%

Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 2	1.000					1.000	2,00%
Stichting Drentse Energie Organisatie (Energiefonds Drenthe) - lening 3	2.000	2.000				4.000	0,00%
Stichting Groenfonds (Ontwikkelfonds Energiecoöperaties)	1.200					1.200	0,00%
Stichting Maatschappij van Weldadigheid	523		48			475	2,00%
Stichting Valthermond.NU	100		100			0	0,00%
Stichting Van Gogh en Drenthe	55		18			37	0,00%
Vekoglas B.V.	97		10			87	0,67%
Vereniging CPO Gees - Klimopschool	3		3			0	0,00%
CPO Buddingewold	0	28				28	0,00%
CPO Daler Starters	0	50				50	0,00%
Nationaal Restauratiefonds	7.690	1.848	540			8.998	1,50%
Stichting RTV Drenthe	1.293		215			1.078	0,75%
Verwijdering asbestdaken Drenthe	5.706	529	423			5.812	
Maatwerkklening asbestregeling	701		69			632	
Verzilverlening asbestregeling	162	47	57			152	
Zonneleningen (via SVn)	1.352		541			811	
	79.036	4.502	3.198	35	0	80.304	

Vlottende activa

Hieronder wordt bij de diverse onderdelen van de vlottende activa een toelichting gegeven.

Voorraden

(x € 1.000,--)	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2025	31-12-2024
Onderhanden werk voor derden	-	-
Gereed product en handelsgoederen	395	807
Voorraad VVV-bonnen	3	3
Totaal voorraden	398	810

De voorraden zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Gereed product en handelsgoederen

Volgens de BBV-voorschriften moeten gebouwen die in de verkoop staan onder de voorraden worden verantwoord. In 2022 is Huize Tetrode in de verkoop gezet. Dit pand is in 2025 verkocht.

Deze balanspost bevat nu alleen nog een perceel in Dalen, dat tijdelijk is aangekocht als opslag van zandwinning voor investeringen in wegen. Hiervoor is een nieuwe taxatie gedaan in 2025, waarbij de taxatiewaarde hoger is dan de boekwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt statisch bepaald. De post Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar wordt onderscheiden in:

(x € 1.000,--)	Stand 31 december 2025	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31 December 2025	Stand 31 december 2024
Vorderingen op openbare lichamen	8.174		8.174	29.292
Overige vorderingen	913	179	734	1.387
Kasgeldleningen aan openbare lichamen	65.000		65.000	0
Rekening-courantverhoudingen met het Rijk	301.812		301.812	381.762
Rekening-courantverhoudingen overige niet-financiële instellingen	37.904		37.904	15.250
Totaal	413.802	179	413.624	427.691

Specificatie kasgeldleningen aan openbare lichamen

(x € 1.000,--)	Stand 1 januari 2025	Verstrekte leningen	Aflossing	Stand 31 december 2025
Gemeente Apeldoorn	0	10.000		10.000
Gemeente Zaanstad	0	10.000		10.000
Gemeente Ridderkerk	0	15.000		15.000
Gemeente Tilburg	0	10.000		10.000
Gemeente Leiden	0	20.000		20.000
Totaal	0	65.000	0	65.000

Rekening-courantverhoudingen met het Rijk

Het saldo dat in 's Rijks schatkist wordt aangehouden (verplicht schatkistbankieren) is in 2025 gedaald met € 80 miljoen. De daling is fors lager dan begroot. Een nadere toelichting staat in paragraaf 2.4 Financiering.

Vorderingen op openbare lichamen

Deze balanspost is gedaald met 21 miljoen. Dit komt dat vorig jaar een grote vordering op de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) nog niet was ontvangen.

Rekening-courantverhoudingen overige niet-financiële instellingen

Dit zijn de middelen die Prolander (Drenthe-gelden) aanhoudt bij het Schatkistbankieren en de middelen van de provincie Drenthe die zijn uitgezet bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF), Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en het Nationaal Groenfonds. De reden dat die middelen hier gepresenteerd worden, is dat de directe opeisbaarheid langer duurt dan bij liquide middelen. De stijging van € 22,6 miljoen komt voornamelijk doordat de rekening-courantverhouding met Prolander is gestegen met € 23,6 miljoen.

Schatkistbankieren

Drempelbedrag

De overvloedige liquide middelen die niet voor de uitoefening van de publieke taak ingezet worden, moeten conform de Wet fido aangehouden worden bij het Rijk (verplicht schatkistbankieren). Er zijn echter enkele uitzonderingen. Eén daarvan is het drempelbedrag. Het drempelbedrag is het maximale bedrag dat over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag worden gehouden. Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft elke dag naar de schatkist te worden overgeboekt. Alleen de middelen die het

drempelbedrag te boven gaan moeten in de schatkist worden aangehouden. Het drempelbedrag voor de provincie Drenthe bedroeg in 2025 circa € 9,1 miljoen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

De berekening van de benutting van het drempelbedrag is in onderstaande tabel weergegeven. Hieruit blijkt dat in 2025 het drempelbedrag niet is overschreden.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	9.095			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	2	3	2
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	9.094	9.093	9.092	9.092
(3b) = (2) < (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

(1) Berekening drempelbedrag

(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	454.729			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan 500 miljoen	454.729			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de 500 miljoen te boven gaat	0			
(1) = (4b) * 2% + (4c) * 0,2%, met een minimum van € 1.000.000,--	Drempelbedrag	9.095			

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen

(x € 1.000,--)		Verslagjaar			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15	148	233	210
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) = (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	0	2	3	2

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Alle bankrekeningen staan volledig ter beschikking van de provincie. Omdat de provincie het geld verplicht moet stallen bij het Rijk, staat het

grootste saldo van de eigen middelen bij uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar (onder de post rekening-courantverhoudingen met het rijk). De middelen van de provincie Drenthe die zijn uitgezet bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF), Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) en het Nationaal Groenfonds staan onder de post Rekening-courantverhoudingen overige niet-financiële instellingen.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31 december 2025	Boekwaarde 31 december 2024
Banksaldi		
ABN-AMRO	0	0
ING Zakelijke rekeningen	2	0
Totaal liquide middelen	2	0

Overlopende activa

De overlopende activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. De in de balans opgenomen nog te ontvangen voorschotbedragen, die ontstaan zijn door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt worden gespecificeerd.

(x € 1.000,--)	Saldo 31 december 2025	Saldo 31 december 2024
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:		
Europese overheidslichamen	0	0
Het Rijk	52	0
Gemeenten	93	112
Provincies	978	2.000
Overige Nederlandse overheidslichamen	681	440
Totaal voorschotbedragen	1.804	2.552
Overige nog te ontvangen bedragen	29.963	27.564
Vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	57.811	39.066
Totaal overlopende activa	89.578	69.182

* Met ingang van 1-1-2025 moet de post overige overheden verder gesplitst worden. Daarom zijn de cijfers per 31-12-2024 hierop aangepast voor de vergelijkbaarheid.

Overige nog te ontvangen bedragen

De overige nog te ontvangen bedragen bestaan uit de vordering op het Btw compensatiefonds van € 23,8 miljoen. Daarnaast moet er nog € 3,6 miljoen via Prolander ontvangen worden bij de afhandeling ruilplan WILG Nieuw Schoonebeek. Ook ontvangen we nog rente van het 4e kwartaal Rijks-schatkistbankieren van 1,7 miljoen. De rest van de vorderingen bedraagt € 0,9 miljoen.

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen (€ 57,8 miljoen) bestaan voor € 6,6 miljoen uit vooruitbetaalde voorschotten subsidieregelingen die het SNN voor ons uitvoert. Daarnaast is in verband met de regelgeving lastneming subsidies een bedrag van € 32,1 miljoen als vooruitbetaald verantwoord. Dit geld is al als voorschot betaald, maar de last moet meerjarig worden genomen op basis van jaarlijkse verantwoording door de subsidienemers.

Ook zijn er voor specifieke uitkeringen € 12,6 miljoen aan kosten gemaakt. De last mag echter pas worden genomen, zodra dit in de sisa verantwoording is opgenomen bij de betrokken overheden. Tenslotte zijn er vooruitbetalingen gedaan van facturen en subsidies 2026 voor een bedrag van € 6,5 miljoen.

Hieronder wordt de voorgeschreven specificatie gegeven van de voorschotbedragen van voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

(x € 1.000,--)	Saldo 1 januari 2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31 december 2025
Het Rijk				
E125 SPUK Aanpassingen HSWI Coevorden-Bad Bentheim	0	52		52
	0	52	0	52
Gemeenten				
Bodemsaneringen	11	82		93
Gezamenlijke beschikkingen projectsubsidies (deel gemeente Emmen)	60		60	0
Provinciaal Werkgelegenheidsregister met gemeenten	41		41	0
	112	82	101	93
Provincies				
Fysieke investeringen voor industriële verwerking van agrarische producten provincie Groningen (Trappenhuis)	224	-224		0
POP3 samenwerken voor innovatie provincie Groningen	1.776	-1.367		409
GRO6C Regio Deal Natuur Inclusieve Landbouw Noord Nederland	0	569		569
	2.000	-1.022	0	978
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (deel waterschap)	410			410
Bodemsaneringen	0	271		271
SNN regeling Isoleerprogramma Drenthe	31	-31		0
	441	240	0	681
Totaal van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	2.552	-648	100	1.804

Vaste passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste passiva een toelichting gegeven. De vaste passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Eigen vermogen

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31 december 2025	Boekwaarde 31 december 2024
Reserves, gespecificeerd naar:		
– algemene reserve	88.639	43.885
– bestemmingsreserve	331.179	375.146
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	32.834	33.151
Totaal eigen vermogen	452.651	452.182

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is de verantwoordelijkheid van Provinciale Staten. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra Provinciale Staten aan een reserve een bepaalde bestemming hebben gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Om die reden kunnen bestemmingsreserves naar de situatie ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Zowel reserves als voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Een gedetailleerd overzicht van alle reserves is opgenomen aan het eind van deze paragraaf. Voor de aard en reden van elke reserve en de toelichting op de toevoegingen en onttrekkingen verwijzen we verderop in deze paragraaf.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de provincie. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde/het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
- bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven;
- middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord. Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig

Onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdspanne van vier jaar gehanteerd. In de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van het verloop van de voorzieningen per categorie en is bij elke voorziening een specificatie opgenomen met o.a. een toelichting op de reden waarom een voorziening is ingesteld, de bestedingen t.l.v. de voorziening, etc.

Vlottende passiva

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vlottende passiva een toelichting gegeven. De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij bij het betreffende balanshoofd anders staat vermeld. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000,--.

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024	Ontwikkeling
Overige schulden	15.486	18.779	-3.293
Rekening-courantsaldi	9.790	10.053	-263
Totaal	25.276	28.832	-3.556

Overige schulden

De overige schulden en rekening-courantsaldi zijn met € 3,6 miljoen afgenomen. Dit komt voornamelijk door de post crediteuren die met € 3,3 miljoen lager is in 2025 doordat eind december minder grote facturen nog open stonden.

Rekening-courantsaldi

De saldi van diverse rekeningen-courant hebben voornamelijk betrekking op Europese of regionale projecten, waarvoor de provincie de administratie voert. Er staat eind 2025 een saldo van € 9,7 miljoen als schuld open (nog besteding van ontvangen bedragen). Dit is een kleine afname ten opzichte van 2024. De posten met het grootste saldo betreffen de rekeningen-couranten Aandeelhouders NOM. Het gaat hierom een bedrag van € 4,3 miljoen. Dit betreft het saldo van de zogenaamde “terugploegkorting”, dat bedongen is bij de aankoop van de aandelen van de NOM. Dat bedrag zal door de aandeelhouders van de NOM worden besteed ter stimulering van het (innovatieve) MKB in Noord-Nederland en staat bij de provincie tijdelijk op de rekening.

(x € 1.000,--)	Boekwaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024	Ontwikkeling
Aandeelhouders NOM	396	396	0
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting gezamenlijk)	307	356	-49
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Groningen)	0	0	0
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Friesland)	25	25	0
Aandeelhouders NOM (terugploegkorting Drenthe)	3.600	3.600	0
Totaal	4.327	4.377	-49

Overlopende passiva

(x € 1.000,--)	Saldo 31 december 2025	Saldo 31 december 2024
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	58.747	53.098
De voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, ontvangen van:		
Europese overheidslichamen	0	29
Het Rijk	407.601	361.263
Gemeenten	13.001	12.149
Provincies	6.937	8.412
Overige Nederlandse overheidslichamen	4.339	5.979
Totaal voorschotbedragen	431.877	387.832
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	11.586	8.573
Totaal overlopende passiva	502.211	449.504

* Met ingang van 1-1-2025 moet de post overige overheden verder gesplitst worden. Daarom zijn de cijfers per 31-12-2024 hierop aangepast voor de vergelijkbaarheid.

Verplichtingen

De provincie heeft nog € 58,7 miljoen aan verplichtingen op de balans staan. Vorig jaar was het saldo € 53,1 miljoen. Dat is stijging van € 5,6 miljoen. Van de reguliere jaarlijkse verplichtingen zijn er € 14,5 miljoen afgewikkeld in 2025 en zijn er € 17,4 miljoen bijgekomen. Dit is een mutatie van € 2,9 miljoen. De overige stijging van € 2,7 miljoen heeft vooral te maken met hogere nagekomen verplichtingen in 2025 en vrijval RVO verplichtingen.

Hieronder staat een specificatie van de voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, ontvangen van:

(x € 1.000,--)	Saldo 1 januari 2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevalen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31 december 2025
Europese overheidslichamen					
European Circular Innovation Valley	29		29		0
Het Rijk					
Bodemsaneringen	497		81		416
Kennisbudget Uitvoeringsprogramma Bodem en Onderhoud	30				30
E12 SPUK bermmaatregelen N- wegen	421				421
E17 SPUK Maas pilots	139		97	42	0
L7 SPUK Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland	70				70
E58 SPUK Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	897		205		692
E20 SPUK Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021	4.312				4.312

E56 SPUK Tijdelijke stimuleringsregeling doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	47				47
L8 SPUK Regeling specifieke uitkeringen opkoop veehouderijen in verband met stikstofdepositie op natuurgebieden	20.254			17.213	3.041
L16 SPUK Eenmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	22.461		22.034		427
J86 SPUK Maatschappelijk vastgoed	1.360		391		969
L25 SPUK versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	39.387		-4.923		44.310
E44 SPUK Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie, werkregio Fluvius	3.950		368		3.582
E83 SPUK Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodemopgaven 2022	492		6		486
E84 SPUK Rotonde BuBeKo (stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022/2023)	294				294
E87 Toekenningsbeschikking Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen 2e fase Deltaprogramma	5.394	2.586	1.552		6.428
J96 SPUK Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II	28.824		2.344		26.480
J103 SPUK opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	76		76		0
J117 SPUK versnelling natuurinclusief isoleren	3.460		146		3.314
L20 SPUK aanvullende aanpak nitraatuitspoeling uit agrarische bedrijfsvoering in specifieke grondwaterbeschermingsgebieden provincie Drenthe	69			69	0
E97 SPUK bodem 2023	217		217		0
L27 SPUK provinciale maatregelen PAS-melders	3.166		6		3.160
L31 SPUK uitvoering BO nitraat	217	79	242		54
K28 Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	2.844	3.096	798		5.142
J95 SPUK regionale structuur Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie	213	300	187		326
L32 SPUK Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	927	635			1.562
L33 Specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	47.496	9.085	4.693		51.888
L35 Gebiedsprocessen en maatregelen Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied	160.704	55.530	7.908		208.326
L37 SPUK Pas-melders (RPMP2024)	7.810	7.613			15.423
Kansrijk Noord ESF+	500				500
E103 Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	22	88			110
E111 Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	6	104	110		0
E113 SPUK Tijdelijke regeling uitkering bodem 2024	1.036	1.317	178		2.176

J118 Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen aan provincies.	2.124		497		1.627
J5 Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals derde tranche	584				584
J6 Flexibele inzet ondersteuning woningbouw (vierde tranche)	896		75		821
C130 Compensatie VS Woo	68				68
L36 SPUK MGB	0	11.187			11.187
E120 Stimulering verkeersmaatregelen 2025-2028	0	878	139		739
E103 SPUK Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023–2027	0	8.000			8.000
K43 SPUK Naderingsdetectie Windturbines	0	225			225
J18 SUK NPLW Isolatie	0	364			364
E125 SPUK Aanpassingen HSWI Coevorden-Bad Bentheim	0	1.280	1.280		0
	361.264	102.367	38.707	17.324	407.601
Gemeenten					
Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe I	1.382		1.182		201
Regiodeal Zuid- en Oost Drenthe II	2.664	3.040	950		4.754
Bodemsaneringen	681				681
E106B Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	57				57
MIRT onderzoek Nedersaksenlijn	250		128		122
Vooruitontvangen bijdragen derden investeringsprojecten (i.v.m. matching)	6.479		140		6.339
Diverse bijdragen gemeenten/provincies projecten	637	847	637		847
	12.149	3.887	3.037	0	13.001
Provincies					
E87B SPUK tweede fase Deltaprogramma zoetwater	3.539		250		3.289
E106B Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	970	851			1.821
GRO2C SPUK HUB Verkeer en vervoer Groningen	165		124		41
MIRT onderzoek Nedersaksenlijn	106		27		79
Prov Groningen "Gelijkwaardige positie" m.b.t. o.a. vergoeding aan deelnemende agrariërs aan overlegtafels"	2.625		1.600		1.025
GRO6C Regio Deal Natuur Inclusieve Landbouw Noord Nederland	1.007		1.007		0
E44B Tijdelijke impulsregeling Klimaatadaptie	0	583			583
AgroAgenda	0	99			99
	8.412	1.533	3.008	0	6.937
Overige Nederlandse overheidslichamen					
E28b Regionaal Mobiliteitsfonds RSP	4.388		1.579		2.808

Regiovisie Groningen-Assen	414		252		162
SNN subsidie Bedrijvenregeling	214		214		0
SNN subsidieregeling Vierkant voor werk/Dutch Techzone	757	10			767
E17 SPUK Maas pilots (correctie)	56		56		0
Deltaplan Agrarische Waterbeheer (DAW) - geen spuk	55				55
Vooruitontvangen bijdragen derden investeringsprojecten (i.v.m. matching)	96	451			547
	5.979	461	2.101	0	4.339
Totaal van de van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	387.833	108.248	46.882	17.324	431.877

Niet in de balans opgenomen rechten/verplichtingen

Recht op verliescompensatie in het kader van de vennootschapsbelasting

Op dit moment is bij de provincie Drenthe nog steeds geen sprake van belastbare activiteiten in het kader van de vennootschapsbelasting. Dit betekent dat geen sprake is van recht op verliescompensatie in het kader van vennootschapsbelasting.

Er zijn op dit moment geen borgstellingen aan natuurlijke personen verstrekt.

Niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is verbonden

Niet uit de balans blijvende verplichtingen (NUBBV)

Op grond van artikel 53 van het BBV worden in de toelichting bij de balans opgenomen de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is gebonden. Het gaat hierbij om overeenkomsten die in het contractenregister zijn opgenomen voor € 6,8 miljoen. Op 31 december 2025 zijn er nog meerjarige verplichtingen voor opdrachten en subsidies in de administratie vastgelegd van € 169,4 miljoen voor de jaren 2026 tot en met 2042. Dit bestaat uit € 35,2 miljoen aan opdrachten goederen en diensten (waarvan die € 6,8 miljoen overeenkomsten onderdeel van uitmaken, en ook de meerjarige investeringen van 7,7 miljoen) en € 136,2 miljoen aan meerjarige subsidies. Dit bestaat onder andere uit € 46 miljoen lastneming subsidies die voor toekomstige jaren in de reserve verstrekte subsidies is opgenomen. Verder zijn 57 miljoen meerjarige subsidies die het RVO op 1 januari 2025 heeft overgezet naar de provincie.

Overeenkomsten

Niet in de balans opgenomen belangrijke jaarlijkse financiële verplichtingen waaraan de provincie voor toekomstige jaren is verbonden (bedragen x € 1.000,--)	
Beveiliging, receptie en telefonie	434
Catering	127
Multifunctionals	42
Schoonmaak	397
Autolease	710

Verzekeringen	188
Accountantskosten	270
Elektriciteit en water	421
Onderhoud hard- en software	4.221
Totaal	6.811

Bestuursakkoord Natuur

In de periode vóór het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) 2007–2013 zijn door de Dienst Regelingen, nu de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), verplichtingen aangegaan. Deze verplichtingen betroffen particulieren en terrein behorende organisaties voor de inrichting en het beheer van nieuwe natuur. Daarnaast zijn verplichtingen aangegaan voor functieverandering, zodat agrarische grond kon worden omgezet naar natuur.

Na afronding van het ILG en het sluiten van het Bestuursakkoord Natuur zijn deze verplichtingen per 1 januari 2025 overgedragen aan de provincies. Dit betekent dat de provincie verantwoordelijk is voor de verdere financiering van de door RVO aangegane verplichtingen. Deze verantwoordelijkheid ligt daarmee niet langer bij het Rijk.

De ANLB verplichtingen zijn niet overgedragen. De hoogte van deze verplichtingen zijn hieronder vermeld.

Regeling/Beheertype	Verplichtingen per 31-12-2025
ANLB	19.520.146
Totaal	19.520.146

Aansprakelijkstelling

Een tweetal biovergisters hebben de provincie aansprakelijk gesteld voor vermeend geleden schade ten gevolge van een brief van 12 oktober 2023, waarbij zij geïnformeerd zijn over de juridische consequenties van de aanwezigheid van amfetamine in het digestaat. In verband met deze constatering hebben deze vergisters gemeend de bedrijfsvoering stil te moeten leggen. De schade is begroot op een bedrag van totaal tussen € 12 en € 13 miljoen. De beoordeling en afhandeling van de claims is in handen van de verzekeraar, in afwachting van de uitkomst van de beroepsprocedure tegen de brief van 12 oktober 2023. Tot op heden zijn er nog geen ontwikkelingen in de beroepsprocedure.

Gebeurtenissen na balansdatum

Bij het opmaken van de jaarrekening is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die op grond van het BBV moeten worden verwerkt en/of toegelicht in de jaarrekening.

Hierna volgt een gedetailleerd overzicht van alle reserves en voorzieningen.

Totaaloverzicht Reserves en voorzieningen								
Nummer	Omschrijving	Saldo 31 dec. 2024 na bestemming resultaat reserves	2025 Begrote rente	2025 Begrote vermeerderingen	2025 Begrote verminderingen	Saldo 31 dec. 2025 voor bestemming resultaat reserves	2025 Resultaat op reserves	Saldo 31 dec. 2025 na bestemming resultaat reserves
<i>Algemene reserves</i>								
R001	Reserve voor algemene doeleinden	31.499.916	0	41.739.927	6.668.868	66.570.975	0	66.570.975
R002	Saldireserve	26.828.829	0	616.154	23.795.486	3.649.497	0	3.649.497
R004	Risicoreserve	18.707.500	0	0	0	18.707.500	-289.260	18.418.240
Totaal algemene reserves		77.036.245	0	42.356.081	30.464.354	88.927.972	-289.260	88.638.712
<i>Bestemmingsreserves</i>								
R112	Reserve versterking economische structuur	6.177.381	0	1.100.000	500.000	6.777.381	872.429	7.649.810
R123	Reserve provinciaal aandeel ILG	624.337	0	0	624.337	0	0	0
R124	Reserve Regio Specifiek Pakket	1.218.980	0	0	1.218.980	0	0	0
R125	Financieringsreserve	114.564.169	0	1.972.359	43.047.026	73.489.502	0	73.489.502
R127	Cofinancieringsreserve Europa	12.397.327	0	2.500.000	3.286.405	11.610.922	3.280.574	14.891.496
R128	Reserve opvang revolverend financieren	20.480.973	0	2.700.000	35.000	23.145.973	0	23.145.973
R129	Reserve natuurbeleid	86.534.168	0	54.726.051	61.942.969	79.317.250	-13.293.423	66.023.827
R131	Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	12.117.593	0	1.388.647	4.651.626	8.854.614	1.878.652	10.733.266
R132	Reserve investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	1.844.101	0	1.281.040	2.621.000	504.141	0	504.141
R133	Reserve uitvoering generatiepact	98.035	0	250.268	351.210	-2.907	143.220	140.313
R135	Reserve investeringsagenda 2019-2023	3.000.000	0	0	3.000.000	0	0	0
R136	Reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	933.168	0	0	815.402	117.766	-108.393	9.373
R137	Reserve verstrekte subsidies	30.712.188	0	14.049.769	24.898.371	19.863.586	26.166.243	46.029.829
R139	Reserve mobiliteit	51.260.945	0	15.094.612	34.068.321	32.287.236	11.935.597	44.222.833
R140	Reserve bodem	9.895.863	0	719.000	782.000	9.832.863	115.996	9.948.859
R141	Reserve cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	4.724.000	0	2.500.000	2.000.000	5.224.000	481.553	5.705.553
R142	Reserve wettelijke boscompensatie	844.003	0	0	2.215	841.788	-43.062	798.726
R143	Kapitaallastenreserve verdiepte ligging rondweg Emmen	10.565.000	0	0	0	10.565.000	0	10.565.000
R144	Reserve restauratie en herbestemming Koloniën van Weldadigheid	0	0	0	0	0	0	0
R145	Reserve kapitaallasten Norgerbrug	7.153.337	0	0	0	7.153.337	0	7.153.337
R147	Reserve Energieagenda 2024-2027	0	0	5.865.000	3.765.000	2.100.000	713.130	2.813.130
R148	Reserve Europese Programma's Landelijk Gebied	0	0	10.324.324	0	10.324.324	-2.970.715	7.353.609
Totaal bestemmingsreserves		375.145.567	0	114.471.070	187.609.862	302.006.775	29.171.801	331.178.576
Totaal algemene en bestemmingsreserves		452.181.812	0	156.827.151	218.074.216	390.934.747	28.882.541	419.817.288

Nummer	Omschrijving	Saldo 31 dec. 2024	2025 Vrijgevallen bedragen	2025 Toevoegingen	2025 Aanwendungen	31 dec. 2025 Begroot	2025 Resultaat ten opzichte van begroting	Saldo 31 dec. 2025
<i>Voorzieningen middelen derden</i>								
O809	Voorziening spaarhypotheken	696.829	0	44.000	191.000	549.829	-64.499	485.330
O811	Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen	1.043.606	0	0	0	1.043.606	0	1.043.606
O807	Voorziening Grondwateronttrekkingsheffing	1.464.474	0	800.000	800.000	1.464.474	-21.765	1.442.709
<i>Totaal voorzieningen middelen derden</i>		<i>3.204.909</i>	<i>0</i>	<i>844.000</i>	<i>991.000</i>	<i>3.057.909</i>	<i>-86.264</i>	<i>2.971.645</i>
<i>Voorzieningen ter egalisering van kosten</i>								
O801	Voorziening groot onderhoud provinciehuis	2.548.123	0	361.623	341.468	2.568.278	-84.373	2.483.905
O802	Voorziening groot onderhoud Drents Museum	689.129	0	650.606	740.011	599.724	594.314	1.194.038
O804	Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum	335.270	0	156.250	15.652	475.868	15.652	491.520
O812	Voorziening meerjaren onderhoud Huize Tetrode	79.520	0	-44.709	34.811	0	0	0
O805	Voorziening meerjaren onderhoud HHR	241.108	0	52.614	15.000	278.722	-35.677	243.045
O806	Voorziening meerjaren onderhoud Steunpunten	702.112	0	74.250	452.875	323.487	344.661	668.148
<i>Totaal voorzieningen ter egalisering van kosten</i>		<i>4.595.262</i>	<i>0</i>	<i>1.250.634</i>	<i>1.599.817</i>	<i>4.246.079</i>	<i>834.577</i>	<i>5.080.656</i>
<i>Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's</i>								
O813	Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte	427.640	0	182.493	610.133	0	38.063	38.063
O803	Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum	1.226.704	0	0	300.000	926.704	94.386	1.021.090
O808	Voorziening spaarverlof	6.573.223	-43.490	1.550.000	300.000	7.779.733	-583.034	7.196.699
O800	Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)	8.904.264	0	415.000	500.000	8.819.264	1.716.891	10.536.155
O810	Wachtgeld oud GS-leden	170.164	0	0	124.076	46.088	326.474	372.562
O814	Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	89.538	0	824.000	16.366	897.172	-134.997	762.175
<i>Totaal voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's</i>		<i>17.391.533</i>	<i>-43.490</i>	<i>2.971.493</i>	<i>1.850.575</i>	<i>18.468.961</i>	<i>1.457.783</i>	<i>19.926.744</i>
Totaal alle voorzieningen		25.191.705	-43.490	5.066.127	4.441.392	25.772.950	2.206.096	27.979.046
Totaal reserves en voorzieningen		477.373.517	-43.490	161.893.278	222.515.608	416.707.697	31.088.637	447.796.334

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene reserves

Algemene reserves zijn reserves zonder bepaalde bestemming. De algemene reserves kunnen worden ingedeeld in twee categorieën, te weten:

- reserve(s) zonder specifieke bestemming. Hiertoe worden de Reserve voor algemene doeleinden en de Saldireserve gerekend.
- reserve(s) om risico's die de provincie loopt, op te vangen. Hiertoe wordt de Risicoreserve gerekend.

Reserve voor algemene doeleinden

R001 Reserve voor algemene doeleinden					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	17.234.302	66.570.975	52.959.026	48.836.745	48.660.876
Bestemming resultaat jaarrekening 2024 (2)	14.265.614				
Begrote onttrekking (3)	6.668.868	15.417.869	6.767.869	175.869	175.869
Begrote toevoeging (4)	41.739.927	1.805.920	2.645.588	-	-
Saldo einde jaar (1+2-3+4)	66.570.975	52.959.026	48.836.745	48.660.876	48.485.007

Reserve voor algemene doeleinden	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dit is een vrij besteedbare reserve voor algemene doeleinden. De reserve maakt financieel-technisch gezien deel uit van het weerstandsvermogen van de provincie en wordt gebruikt voor het sluitend maken van de meerjarenbegrotingen, zowel positief als negatief. Conform paragraaf 1.2.1 van de Nota reserves en voorzieningen 2024 worden tekorten/overschotten op de jaarrekening ten laste/ten gunste van de Reserve voor algemene doeleinden gebracht. Voor de opvang van tekorten wordt een normomvang van € 5 miljoen nagestreefd.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005
Toelichting	Zie Doelstelling.
Wat was in 2025 gepland?	De volgende toevoegingen aan de reserve voor algemene doeleinden zijn begroot: € 217.359,-- middelen subsidie Boerenlandvogels € 3.000.000,-- wijziging lastneming grote projectsubsidies € 38.522.568,-- toevoeging vrije bestedingsruimte 2025 De volgende onttrekkingen zijn begroot: € 55.000,-- projectsubsidie RTV Drenthe € 60.000,-- subsidieregeling Bewezen Culturele Talenten Drenthe € 172.700,-- budget Nationale Parken € 217.359,-- dekkingsplan 2e Uitwerking Coalitieakkoord 2023-2027 € 230.000,-- projectsubsidie marketingplan Koloniën van Weldadigheid 2025-2027 € 500.000,-- extra middelen woonopgave € 1.500.000,-- motie: Drenthe TT-Investeren in trots en toekomst € 1.668.809,-- bijstellen begroting Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe II € 2.265.000,-- instellen en toevoegen middelen Reserve Energieagenda 2024-2027
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekkingen en toevoegingen zijn gerealiseerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Saldireserve

R002 Saldireserve					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	7.943.294	3.649.497	2.415.517	611.456	49.380
Bestemming resultaat jaarrekening 2024 (2)	18.885.535				
Begrote onttrekking (3)	23.795.486	1.233.980	1.804.061	562.076	49.380
Begrote toevoeging (4)	616.154	-	-	-	-
Saldo einde jaar (1+2-3+4)	3.649.497	2.415.517	611.456	49.380	-

Saldireserve	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bedragen die worden overgeheveld naar volgende boekjaren worden via deze reserve van het lopende naar volgende boekjaren overgeheveld. Overheveling vindt slechts plaats met instemming van PS.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005

Toelichting	Zie Doelstelling.
Wat was in 2025 gepland?	Overhevelingen, zoals opgenomen in de afgelopen jaarrekeningen en bestuursrapportages en die inmiddels door u zijn vastgesteld, zijn in dit overzicht verwerkt.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Dit betreft de volgende wijzigingen: Storting € 416.154,-- Meerjarenraming baten en lasten Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II € 200.000,-- Motie Verkenning extra middelen Cultuurnota Onttrekkingen € 81.288,-- Aanpak asbestdaken € 49.380,-- Just Transition Fund € 5.887.955,-- Bijstelling budgetten beleidsopgave adequaat openbaar vervoer € 17.776.863,-- Overhevelingen jaarrekening 2024
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Risicoreserve

R004 Risicoreserve					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	18.707.500	18.418.240	18.418.240	18.418.240	18.418.240
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	289.260	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	18.418.240	18.418.240	18.418.240	18.418.240	18.418.240

Risicoreserve	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve is bedoeld om incidentele tegenvallers te kunnen opvangen die niet door een specifieke voorziening of de Reserve voor algemene doeleinden worden gedekt, maar die wel in het kader van het provinciale risicomanagement zijn geïnventariseerd. Deze reserve is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit en wordt betrokken bij de berekening daarvan in de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing.
Instellingsbesluit	Begroting 2008 d.d. 14 november 2007
Toelichting	Zie doelstelling. De omvang van de Risicoreserve was op 1 januari 2025 € 18.707.500,--.
Wat was in 2025 gepland?	Er zijn vooralsnog in 2025 geen mutaties in de Risicoreserve voorzien.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Er is € 289.260,-- aan de reserve onttrokken vanwege de verhoging van het saldo van de Voorziening deelnemingen in verband met de waardedaling van het aandelenkapitaal van de NOM in 2025. Op grond van de (concept)jaarcijfers 2025 van N.V. NOM blijkt als gevolg van een lagere waardering van de portefeuille van deelnemingen/participaties van de NOM, dat de marktwaarde van het aandeel van de provincie in de NOM ultimo 2025 lager is dan de oorspronkelijke verkrijgingsprijs/agio-storting (€ 28,1 miljoen). Hiervoor is eerder getroffen voorziening vanwege de lagere marktwaarde met een bedrag van € 289.260,-- aangevuld.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	n.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	n.v.t.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan Provinciale Staten een bepaalde bestemming hebben gegeven. Wanneer vanuit deze reserves bedragen beschikbaar zijn gesteld en die bedragen na afloop niet zijn besteed, dient in principe het overschot weer aan de betreffende bestemmingsreserve toegevoegd te worden, conform artikel 43 BBV. Het zijn Provinciale Staten die tot deze toevoegingen besluiten. Eenzelfde werkwijze geldt voor eventuele overschrijdingen.

Voor het instellen/handhaven van bestemmingsreserves gelden de volgende beleidsregels:

1. wij gaan terughoudend om met het instellen van bestemmingsreserves. Het uitgangspunt is 'nee, tenzij'. Het uitgangspunt is, dat alle baten en lasten in de exploitatie worden verantwoord zodat direct duidelijk is welke middelen beschikbaar zijn voor een beleidsdoel. In uitzonderingsgevallen is de instelling van reserves mogelijk, passend binnen en onderbouwd vanuit de eerder in deze nota genoemde functies;
2. instelling van een reserve (of voorziening) vindt onderbouwd plaats via de reguliere P&C-cyclus aan de hand van het standaard format;
3. voor een in te stellen reserve geldt een minimum omvang van € 1.000.000,--;
4. tijdelijk karakter: een bestemmingsreserve is altijd tijdelijk van aard en wordt ingesteld voor een vooraf bepaalde periode. Als de periode op het instellingsmoment niet bekend is dan wordt de reserve ingesteld voor maximaal de resterende duur van de lopende collegeperiode. Na afloop van de collegeperiode vindt altijd een actualisatie van de reserve plaats. Deze kan leiden tot heroverweging van de inzet van de gereserveerde middelen;
5. aan een reserve ligt altijd een financiële onderbouwing (bestedingsplan) ten grondslag inclusief meerjarenbegroting. Het bestedingsplan wordt periodiek en minstens eenmaal per begrotingsjaar geactualiseerd;
6. een reserve voldoet aan een van de in paragraaf 1.1 van de beleidsnota benoemde functies;
7. Provinciale Staten stellen bij het instellen van een reserve in ieder geval vast: functie, doelstelling en gebruik, toegestaan minimum, toegestane onttrekking, voeding (wijze en mate), opheffing, wanneer of onder welke omstandigheden de reserve kan komen te vervallen en specifieke spelregels.

Reserve versterking economische structuur

R112 Reserve versterking economische structuur					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	6.177.381	7.649.810	8.249.810	8.849.810	8.849.810
Begrote onttrekking (2)	500.000	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	1.100.000	600.000	600.000	-	-
Begrote lasten programma (4)	4.031.384	3.098.102	3.114.102	3.099.102	3.099.102
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	3.546.144	3.098.102	3.114.102	3.099.102	3.099.102
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	387.189	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	7.649.810	8.249.810	8.849.810	8.849.810	8.849.810

Reserve versterking economische structuur

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het versterken van de sociaaleconomische structuur in Drenthe in brede zin is gericht op de verwezenlijking van een duurzame economische ontwikkeling. Naast de inzet op de (nieuwe) nationale economische programma's werken wij aan projecten en initiatieven die bijdragen aan de versterking van de economische structuur en/of de transitie naar de kenniseconomie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005

Toelichting	Met de Reserve VES worden schommelingen opgevangen in de exploitatie van de provincie voor projecten ter versterking van de economische structuur en ten behoeve van het financieel stimuleringsinstrumentarium gericht op het MKB.
Wat was in 2025 gepland?	Vanaf 2025 is een jaarlijkse dotatie gepland van € 600.000,-- voor het opvangen van schommelingen in de exploitatie. Bijdragen voor economische structuurversterking boven het exploitatiebudget worden gedekt uit deze reserve. Voorstellen hiertoe worden via de reguliere planning-en-controlcyclus voorgelegd aan Provinciale Staten.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote toevoeging is gerealiseerd. Daarnaast is er een extra dotatie van € 872.428,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De werkelijke mutatie in de reserve wijkt af van de begroting. Dit komt doordat innovatieprojecten, met name binnen Europese en nationale programma's, zich minder snel en minder goed ontwikkelden dan verwacht. Ook acquisitieprojecten liepen vertraging op als gevolg van verschillende externe omstandigheden. Daarnaast zijn voor enkele projecten bijdragen van derden ontvangen. Per saldo resulteert dit in een storting in de reserve van € 872.428,--.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve provinciaal aandeel ILG

R123	Reserve provinciaal aandeel ILG				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	624.337	0	0	0	0
Begrote onttrekking (2)	624.337	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	0	0	0	0	0

Reserve provinciaal aandeel ILG	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de afspraken in de bestuursovereenkomst met het Rijk over de realisatie van prestaties in het landelijk gebied.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2007 d.d. 4 juni 2008
Toelichting	Bij de 1e Actualisatie 2025 is deze reserve opgeheven. De afwikkeling van de met deze reserve verbonden natuurprojecten zullen lopen via de Reserve natuurbeleid.
Wat was in 2025 gepland?	De afwikkeling van de met deze reserve verbonden natuurprojecten zullen lopen via de Reserve natuurbeleid. Nadat bovenstaande is gerealiseerd, kan de reserve worden opgeheven.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Bij de 1e Actualisatie 2025 is het saldo van € 624.337,-- toegevoegd aan de Reserve natuurbeleid.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve Regio Specifiek Pakket

R124	Reserve Regio Specifiek Pakket				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	1.218.980	0	0	0	0
Begrote onttrekking (2)	1.218.980	-	-	-	0
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	0
Begrote lasten programma (4)	1.370.000	-	-	-	0
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	1.370.000	-	-	-	0

Begrote baten programma (6)	151.020	-	-	-	0
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	151.020	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	0	0	0	0	0

Reserve Regio Specifiek Pakket

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het Regio Specifiek Pakket (RSP) was de katalysator voor brede, integrale stedelijke gebiedsontwikkelingen. Het inhoudelijke en financiële raamwerk is door uw Staten in de Kadernota's uitvoering RSP/RSP-plus Drenthe 2009 en 2010 goedgekeurd.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2009 d.d. 1 juli 2009
Toelichting	Deze reserve is in 2009 ingesteld om de meerjarige afspraken voor het realiseren van het Regio Specifiek Pakket met de verschillende partijen te kunnen blijven uitvoeren.
Wat was in 2025 gepland?	Conform het Statenbesluit 2024-9 van 3 april 2024 zal in 2025 aan de Reserve RSP € 1.000.000,-- worden onttrokken ter dekking van het project Emmen-Rheine. Voor het project IT-Hub Hogeveen is in 2025 voor de laatste betaling aan de Stichting IT-Hub een budget beschikbaar van € 106.531,--.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is aan de Reserve RSP een bedrag van € 1.000.000,-- onttrokken ter dekking van het project Emmen-Rheine. Daarnaast is in 2025 voor het project IT-Hub Hogeveen de laatste betaling aan de Stichting IT-Hub gedaan. Hiervoor is een bedrag van € 218.980,-- ingezet. Het saldo van de reserve bedraagt per 31 december 2025 € 0; daarmee is de reserve financieel afgewikkeld en kan deze per einde 2025 worden opgeheven.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Financieringsreserve

R125	Financieringsreserve				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	114.564.169	73.489.502	45.509.590	18.296.400	3.750.000
Begrote onttrekking (2)	43.047.026	30.284.912	28.349.059	14.546.400	750.000
Begrote toevoeging (3)	1.972.359	2.305.000	1.135.869	-	-
Saldo einde jaar (4=1-2+3)	73.489.502	45.509.590	18.296.400	3.750.000	3.000.000

Financieringsreserve

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De Financieringsreserve is een vrij besteedbare reserve die ingezet wordt ter dekking van incidentele ambities van de opeenvolgende colleges.
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2011 d.d. 13 juli 2011
Toelichting	De Financieringsreserve had aanvankelijk als doel structurele middelen te genereren vanuit rendement op in de reserve gereserveerd vermogen. In de praktijk is dat er niet van gekomen. De reserve werd tot op heden benut voor dekking van incidentele ambities van achtereenvolgende colleges. In de nieuwe Nota reserves en voorzieningen is vastgelegd dat tekorten en overschotten bij de jaarrekening worden toegevoegd aan de Reserve voor algemene doeleinden. Dit betekent dat het aanvullen van de Financieringsreserve niet langer een expliciet uitgangspunt is. Eventuele middelen die vrijkomen, worden primair ingezet voor het op peil houden van de Risicoreserve. Eventuele resterende middelen vloeien vervolgens door naar de Reserve voor algemene doeleinden.
Wat was in 2025 gepland?	Als onderdeel van het dekkingsplan voor de voorstellen Uitwerking coalitieakkoord 2023-2027 wordt er vanuit de Reserve ILG (€ 650.000,--), Reserve algemene doeleinden (€ 217.359,--), afschaling 1e uitwerking coalitieakkoord, onderdeel Digitaliseringsagenda € 505.000,-- en Strategie en bodem (€ 250.000,-- in totaal € 1.622.359,-- in de reserve gestort. Daarnaast is vanuit Gebiedsfonds wind een toevoeging gepland van € 350.000,--. Naar aanleiding van de uitwerking van het coalitieakkoord 2023-2027 vinden in 2025 onttrekkingen plaats ten bedrage van circa € 42 miljoen. Daarnaast verwachten we nog de volgende onttrekkingen in 2025: - Motie 2024-21 Vervolg Schoolpleinen Revolutie Drenthe € 425.000,-- - Motie 2024-38 Verkenning extra middelen Cultuurnota € 425.000,-- - Drentse aanpak Stikstof; capaciteit en middelen (Statenstuk 2022-45) € 11.625,--

Wat is in 2025 gerealiseerd?	De geplande stortingen zijn uitgevoerd: € 350.000,-- Gebiedsfonds wind € 1.622.359,-- Dekkingsplan 2e Uitwerking coalitieakkoord 2023-2027 De volgende geplande onttrekkingen zijn gedaan: € 11.625,-- Drentse aanpak Stikstof; capaciteit en middelen € 425.000,-- Motie Vervolg schoolpleinenrevolutie Drenthe € 425.000,-- Motie Verkenning extra middelen Cultuurnota € 16.485.401,-- Eerste uitwerking coalitieakkoord 2023-2027 € 25.700.000,-- Tweede uitwerking coalitieakkoord 2023-2027
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	n.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Cofinancieringsreserve Europa

R127 Cofinancieringsreserve Europa					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	12.397.327	14.891.496	13.525.901	11.740.453	11.740.453
Begrote onttrekking (2)	3.286.405	3.365.595	3.785.448	-	-
Begrote toevoeging (3)	2.500.000	2.000.000	2.000.000	-	-
Begrote lasten programma (4)	2.651.530	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	629.044-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	14.891.496	13.525.901	11.740.453	11.740.453	11.740.453

Cofinancieringsreserve Europa	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Beschikbaar stellen van middelen voor cofinanciering van Europese programma's en projecten.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2012 d.d. 14 november 2012
Toelichting	We hebben veel EU-middelen voor Noord-Nederland en Drenthe beschikbaar gekregen in de nieuwe Europese programmaperiode 2021-2027. Om de EU-middelen te kunnen inzetten, is provinciale cofinanciering noodzakelijk. Onze inschatting is dat we voor de komende Europese periode (2021-2027) in totaal circa € 55 miljoen aan cofinanciering nodig hebben om circa € 192 miljoen aan Europese middelen te kunnen inzetten voor het behalen van onze doelen. In de voorgaande Europese programmaperiode hebben we een mix van middelen uit de Cofinancieringsreserve Europa en beleidsmiddelen ingezet en daarover afspraken gemaakt met uw Staten.
Wat was in 2025 gepland?	Jaarlijks wordt er € 2 miljoen toegevoegd aan de reserve. Daarmee ontstaat een solide basis om de EU-middelen maximaal in te zetten. In 2025 is er een aanvullende storting van € 0,5 miljoen begroot. Daarnaast is een onttrekking van € 3,3 miljoen aan de reserve geraamd.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 zijn weer aan verscheidene Europese projecten bijdragen gedaan vanuit deze reserve. De begrote toevoegingen en onttrekkingen zijn gerealiseerd. Daarnaast hebben we € 3.280.574,-- extra in de reserve gestort. Deze storting heeft hoofdzakelijk te maken met een voordeel dat is ontstaan door vrijval van middelen naar aanleiding van de afwikkeling van oude POP3-subsidies door de RVO, waaraan wij in het verleden vanuit het budget Cofinanciering Europa middelen beschikbaar hadden gesteld.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Jaarlijks wordt gemonitord of er aanvullende middelen nodig zijn voor deze reserve. Indien nodig komt hiervoor een aparte aanvraag.

Reserve opvang revolverend financieren

R128 Reserve opvang revolverend financieren					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	20.480.973	23.145.973	23.145.973	23.145.973	23.145.973
Begrote onttrekking (2)	35.000	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	2.700.000	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	23.145.973	23.145.973	23.145.973	23.145.973	23.145.973

Reserve opvang revolverend financieren	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bij het verstrekken van revolverende middelen zijn de risico's van de te verstrekken leningen, deelnemingen en garanties onvoldoende concreet om de vorming van een voorziening te onderbouwen. Hiervoor is deze bestemmingreserve ingesteld, die wordt gevoed vanuit de budgetten van de verschillende programma's en bedoeld is om mogelijke risico's op te vangen. In overleg met de accountant stellen wij voor om jaarlijks, op basis van de concrete projecten en de risicobeoordeling daarvan, in de jaarrekening een voorziening op te nemen. De lasten van deze voorziening worden dan gedekt uit de gevormde bestemmingsreserve. Binnen de reserve worden geen middelen geoormerkt. Mochten voorzieningen getroffen moeten worden wegens oninbaarheid o.i.d., dan moet de gehele reserve daarvoor kunnen worden aangesproken, voordat de Risicoreserve wordt aangesproken.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2012 d.d. 14 november 2012
Toelichting	De reserve wordt gevoed door per lening of garantie het risico in te schatten, dit op geld te zetten en toe te voegen aan de reserve. De reserve vangt de risico's op van de totale leningen- en garantieportefeuille. Dit betekent dat na aflossing van een lening of beëindiging van een garantie de gestorte risicobijdrage in de reserve blijft. Eventueel kan, na herbeoordeling van het risicoprofiel van de portefeuille, worden besloten om een bedrag aan de reserve te onttrekken dan wel extra toe te voegen. Onttrekkingen vinden plaats overeenkomstig het hierover bepaalde in de Nota financiering provincie Drenthe.
Wat was in 2025 gepland?	De ontwikkelingen in de portefeuille met leningen en garanties worden continu gemonitord. Dit vindt onder andere plaats door middel van actief debiteurenbeheer, gesprekken met leningnemers en garantienemers en herbeoordeling van de risicoprofielen. Dit is een doorlopend proces. In de Begroting en de Jaarstukken wordt in de paragraaf Financiering een overzicht opgenomen met geactualiseerde risicopercentages en bijbehorende bedragen ter afdekking van de risico's, in relatie tot de omvang van de reserve.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De portefeuille met leningen en garanties is actief beheerd. In de begroting en jaarstukken is in de paragraaf Financiering een overzicht opgenomen met geactualiseerde risicopercentages en bijbehorende bedragen ter afdekking van de risico's, in relatie tot de omvang van de reserve. In 2025 is er in totaal € 2,7 miljoen aan de reserve toegevoegd: € 2,5 miljoen als risicoafdekking voor de nieuwe lening van € 25 miljoen aan Energiefonds Drenthe en € 200.000,-- als extra risicoafdekking voor dat deel van onze leningen aan Energiefonds Drenthe dat het fonds aanwendt voor het verstrekken van financiering aan collectieve MKB-initiatieven. Daarnaast is er in 2025 € 35.000,-- onttrokken aan de reserve, in verband met de kwijtschelding van (het restant van) de lening aan Kredietunie Noord-Drenthe.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve natuurbeleid

R129 Reserve natuurbeleid					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	86.534.168	66.023.827	40.053.418	29.927.909	40.142.366
Begrote onttrekking (2)	61.942.969	110.258.012	75.889.828	28.774.945	36.178.505
Begrote toevoeging (3)	54.726.051	84.287.603	65.764.319	38.989.402	14.422.343
Begrote lasten programma (4)	75.792.088	96.290.451	83.365.884	61.738.677	69.807.445

Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	74.150.543	96.290.451	83.365.884	61.738.677	69.807.445
Begrote baten programma (6)	18.596.982	13.186.996	9.142.726	6.466.957	3.418.496
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	11.591.590	13.186.996	9.142.726	6.466.957	3.418.496
Extra onttrekking/storting (8)	7.929.576-				
Saldo einde jaar (9=1-2+3+4-5-6+7+8)	66.023.827	40.053.418	29.927.909	40.142.366	18.386.204

Reserve natuurbeleid

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De programmatische aanpak van het nieuwe natuurbeleid voor de onderdelen natuurbeheer, ontwikkelopgave nieuwe natuur en PAS mogelijk te maken.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2013 d.d. 28 mei 2014
Toelichting	De doelstelling van deze reserve is de egalisatie van uitgaven en inkomsten van het Programma Natuurlijk Platteland over de jaren tot en met 2027. In het kader van het Programma Natuurlijk Platteland zijn inspanningsafspraken gemaakt voor de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN).
Wat was in 2025 gepland?	De begrote baten en lasten zijn grotendeels gebaseerd op de (meerjaren) Prestatieovereenkomst 2025, die is afgesloten met Prolander. Voor de baten en lasten per begrotingsdoelstelling verwijzen wij naar het desbetreffende begrotingsonderdeel.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De werkelijke mutatie van de Reserve natuurbeleid wijkt af van de Begroting 2025 door vertraging in de inrichtingsprojecten voor die door Prolander worden uitgevoerd. Evenals in voorgaande jaren wordt dit voornamelijk veroorzaakt doordat de benodigde gronden niet tijdig obstakelvrij zijn. Grondeigenaren ervaren veel onduidelijkheid vanuit het Rijk en het programma Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD). De werkelijke programmabaten vallen € 7.005.392,- lager uit dan begroot, de werkelijke programmalasten zijn € 1.641.544,- lager. Daarnaast wordt vanuit de Reserve Europese Programma's Landelijk Gebied voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) € 1.870.409,- gestort en wordt € 9.799.985,- onttrokken en toegevoegd aan de Reserve verstrekte subsidies. Per saldo resulteren deze mutaties in een aanvullende onttrekking uit de Reserve natuurbeleid van € 13.293.424,-. De omvang van de reserve komt na de begrote onttrekking aan het einde van 2025 uit op € 66.023.827,-.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Evenals in voorgaande jaren wordt de vertraging in de projecten grotendeels veroorzaakt door de onzekerheden die het TLGD biedt, waardoor de inrichting van de natuur wordt vertraagd.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Doordat de doorlooptijden voor grondverwerving en de inrichting van natuur langer duren zal naar verwachting het verwachte berekende programmatekort verder oplopen.

Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen

R131 Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	12.117.593	10.733.266	6.116.706	6.116.706	6.116.706
Begrote onttrekking (2)	4.651.626	5.472.212	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	1.388.647	855.652	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	12.443.838	14.591.638	9.930.136	9.930.136	9.930.136
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	10.578.905	14.591.638	9.930.136	9.930.136	9.930.136
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	13.719	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	10.733.266	6.116.706	6.116.706	6.116.706	6.116.706

Reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Aanvullende dekking op het exploitatiebudget van groot variabel onderhoud met betrekking tot wegen en vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2016 d.d. 11 november 2015
Toelichting	Deze reserve is ingesteld in 2016. Tekorten of overschotten in variabele onderhoudsuitgaven worden verrekend met deze reserve. De uitgaven zijn gebaseerd op het MJOP 2025-2026.

Wat was in 2025 gepland?	Ter dekking van de kosten van groot onderhoud zijn voor de jaren 2025 en 2026 respectievelijk een onttrekking begroot van € 2,1 miljoen en € 4,1 miljoen. Hierdoor raakt de reserve uitgeput. In 2025 zullen we hierop acteren.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking was per saldo € 3.262.979,--. De werkelijke lasten waren € 1.864.933,-- lager dan begroot. De werkelijke baten waren € 13.719,-- hoger dan begroot. Dit leidt tot een afname van de reserve met € 1.878.652,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In de Toelichting op verschillen begroting en rekening onder Programma 5 Beleidsopgave 5.07 worden de verschillen tussen begroting en realisatie nader toegelicht.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde

R132 Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	1.844.101	504.141	377.541	140.941	11.825.841
Begrote onttrekking (2)	2.621.000	2.671.000	2.721.000	2.111.500	2.164.000
Begrote toevoeging (3)	1.281.040	2.544.400	2.484.400	13.796.400	-
Begrote lasten programma (4)	2.278.000	2.426.000	2.536.000	2.111.500	2.164.000
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	2.278.000	2.426.000	2.536.000	2.111.500	2.164.000
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	504.141	377.541	140.941	11.825.841	9.661.841

Reserve Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Versterkte (inter)nationale verbindingen over spoor, weg, water en door de lucht.
Instellingsbesluit	Statenstuk 2017-793 Toekomst Groningen Airport Eelde-Uitwerking beleidskeuze 'Investeren' d.d. 31 mei 2017
Toelichting	Deze reserve is ingesteld, omdat de investeringsbijdrage aan GAE niet gelijkmatig over de periode van tien jaar zal zijn verdeeld. De reserve is ingesteld o.b.v. van Statenstuk 2017-793 Toekomst Groningen Airport Eelde-Uitwerking beleidskeuze 'Investeren' 12 juli 2017 en aangevuld o.b.v. Statenstuk 2023-137 Strategie Groningen Airport Eelde en toekennen NEDAB-bijdragen voor 2024 tot en met 2033. In totaal is € 22.994.000,-- aan NEDAB-bijdragen voor de komende periode beschikbaar gesteld, zoals gespecificeerd in de financiële onderbouwing behorend bij de Strategie Groningen Airport Eelde NV 2024-2033). Een bedrag van € 19.333.240,-- is daarbij ingezet vanuit de Financieringsreserve en de € 3.660.760,-- die nog resteerde per eind 2023 in de bestemmingsreserve 'Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde' is ook ter dekking gebruikt. Gemiddeld heeft GAE voor de jaren 2024 tot en met 2033 een NEDAB-bijdrage van € 4,6 miljoen per jaar nodig (ons aandeel daarvan is 50%, de andere helft komt van medeaandeelhouder provincie Groningen). Op basis van het op dit moment voorziene kasritme, zal voor de komende tien jaar gemiddeld een bedrag van € 2.299.400,-- NEDAB-bijdrage GAE in de (meerjaren)begroting worden opgenomen, die dan gedekt wordt vanuit deze bestemmingsreserve. De daadwerkelijke vergoedingen kunnen fluctueren. Flexibiliteit is daarom geboden. Bovendien bieden wij op deze manier een duidelijk afgebakend financieel kader voor de inzet van de investeringsbijdrage met het oog op de te verstrekken garantstelling ten behoeve van de aanvraag Luchthavenbesluit. De middelen worden gebruikt voor de vergoeding van NEDAB-kosten en NEDAB-investeringen in de periode 2024-2033.
Wat was in 2025 gepland?	Vooralsnog worden de jaarlijkse bijdragen aangehouden, zoals die zijn opgenomen in de financiële onderbouwing behorend bij de Strategie Groningen Airport Eelde NV 2024-2033.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Een lagere toekenning van de reguliere bijdrage in de Niet Economische Diensten van Algemeen Belang (NEDAB) aan Groningen Airport Eelde en het toekennen van een NEDAB-bijdrage vanwege de aanschaf van drie nieuwe brandweerauto's.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Geen afwijkingen t.o.v. de begroting, omdat deze tijdig was aangepast in verband met de aanschaf van drie nieuwe brandweerauto's, zogenaamde crashtenders, en het feit dat GAE in 2025 voor de NEDAB een lagere bijdrage nodig heeft dan eerder ingeschat. De bestaande drie brandweerwagens zijn tussen 20 en 38 jaar oud en worden vervangen om de veiligheid te kunnen garanderen en aan wet- en regelgeving (EASA) te blijven voldoen. Deze investeringen vallen onder de investeringen van NEDAB en hiermee is in de strategie rekening gehouden. Alleen de periode van aanschaf is anders dan eerder beoogd. Doordat alle drie de crashtenders gelijktijdig zijn aanbesteed, kon voordeliger worden aanbesteed en kon de kostenstijging worden opgevangen.

Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Door de NEDAB-vergoeding en de onttrekking aan de reserve met € 98.000,-- te verlagen t.o.v. de primitieve begroting, blijven de gelden binnen de reserve in de toekomst beschikbaar voor NEDAB-vergoedingen aan GAE. Er is sprake van een verschuiving over de jaren heen. Er worden geen extra gelden beschikbaar gesteld. Ook voor latere jaren zijn aanpassingen in de budgetten nodig. Die begrotingswijzigingen worden later verwerkt in de betreffende jaren.

Reserve uitvoering generatiepact

R133 Reserve uitvoering generatiepact					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	98.035	140.313	175.588	175.588	175.588
Begrote onttrekking (2)	351.210	130.087	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	250.268	165.362	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	351.210	130.087	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	207.990	130.087	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	140.313	175.588	175.588	175.588	175.588

Reserve Uitvoering Generatiepact	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	In het generatiepact worden afspraken gemaakt met medewerkers van zestig jaar en ouder over gedeeltelijk betaalde arbeidstijdreductie tot het moment van met pensioen gaan.
Instellingsbesluit	Statenstuk 2017-818, 5e Begrotingswijziging 2017 en 2e Begrotingswijziging 2018 d.d. 13 december 2017
Toelichting	De kosten voortvloeiende uit het generatiepact zullen zich het komende jaar nog gaan voordoen. Op 31 december 2019 is de tijdelijke generatiepact-regeling van rechtswege afgelopen en vervangen door een duurzaam inzetbaarheidsbeleid met bijbehorend budget van € 200.000,--, waarvan € 170.000,-- voor vitaliteitsverlof en € 30.000,-- voor materiële kosten. De dekking hiervoor komt door een onttrekking uit deze reserve. Eventuele verschillen op het budget voor duurzame inzetbaarheid worden niet meer verrekend met de Reserve uitvoering generatiepact. Deze reserve wordt alleen nog gebruikt voor de uitfinanciering van de kosten van het generatiepact.
Wat was in 2025 gepland?	Met de reserve vindt de uitfinanciering van het werkgeversaandeel plaats in de loonkosten van de bestaande deelnemers aan de inmiddels gesloten regeling Generatiepact. De uitfinanciering is berekend op basis van een kostenpercentage van circa 30% voor de werkgever tot de AOW-gerechtigde leeftijd van de medewerkers die gebruik maken van de regeling. De begrote onttrekking wegens loonaandeel werkgever in het generatiepact bedraagt in 2025 € 351.210,-- en in 2026 € 130.087,--. Daartegenover staat een jaarlijkse storting. In 2025 bedraagt deze € 250.268,-- en in 2026 € 165.362,--.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 bedroegen de werkgeverslasten van deze regeling € 207.990,--. Begroot was € 351.210,--. Er heeft daarom een storting in de reserve plaatsgevonden van € 143.220,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Enkele werknemers die onder de generatiepact-regeling vallen hebben besloten om met vervroegd pensioen te gaan en hiervoor hun gespaarde verlofuren te gebruiken. Hierdoor is minder aan deze reserve onttrokken dan begroot en zijn de lonen van deze werknemers onttrokken aan de Voorziening spaarverlof.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve investeringsagenda 2019-2023

R135 Reserve investeringsagenda 2019-2023					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	3.000.000	-	-	-	-
Begrote onttrekking (2)	3.000.000	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-

Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	-	-	-	-	-

Reserve investeringsagenda 2019-2023

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De Reserve investeringsagenda 2019-2023 had tot doel financiële dekking te verschaffen voor de plannen die worden uitgewerkt op basis van de investeringsagenda. De investeringsagenda 2019-2023 is in het coalitieakkoord 2019-2023 aangekondigd.
Instellingsbesluit	Begroting 2020 d.d. 13 november 2019
Toelichting	Per thema zijn uitgewerkte voorstellen ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd. De laatste onttrekking heeft plaatsgevonden in 2025 voor de Universiteit van het Noorden. Hierna komt het saldo van de reserve op nul en daarmee kan deze worden opgeheven.
Wat was in 2025 gepland?	Voor de Begroting 2025 is de volgende onttrekking begroot: - Universiteit van het Noorden € 3.000.000,--.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking is gerealiseerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

R136	Reserve Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	933.168	9.373	9.373	9.373	9.373
Begrote onttrekking (2)	815.402	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	4.576.982	385.000	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	4.726.894	385.000	-	-	-
Begrote baten programma (6)	1.169.955	96.250	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	1.211.474	96.250	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	9.373	9.373	9.373	9.373	9.373

Reserve Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De reserve vloeit voort uit de Regio Deal tussen het Rijk, de provincie Drenthe en zes gemeenten, waarvan vijf in Drenthe en één in Overijssel. De rijksmiddelen, die via een doeluitkering zijn beschikt in 2019 en 2020, worden in een ander ritme ontvangen dan dat de uitgaven worden gedaan. De Regio Deal loopt van 2019 t/m 2024. De middelen in de reserve zijn bedoeld voor het realiseren van de Regio Deal.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2019-880 d.d. 27 mei 2019
Toelichting	De reserve vloeit voort uit de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe I tussen het Rijk, de provincie Drenthe en zes gemeenten, waarvan vijf in Drenthe en één in Overijssel. De Regio Deal I had een looptijd van 2019 tot en met 2023. In de eerste helft van 2024 hebben de deelnemende partijen ingestemd met de verlening van de samenwerkingsovereenkomst tot en met 2025.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 wordt een onttrekking van € 815.402,-- verwacht aan de reserve. Dit bedrag wordt ingezet voor projecten in het kader van de Regio Deal Zuidoost-Drenthe I.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking is gerealiseerd. Daarnaast is in 2025 € 108.393,-- extra aan de reserve onttrokken.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve verstrekte subsidies

R137 Reserve verstrekte subsidies					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	30.712.188	46.029.829	35.562.216	30.243.320	28.786.863
Begrote onttrekking (2)	24.898.371	10.503.031	5.354.314	1.491.875	395.500
Begrote toevoeging (3)	14.049.769	35.418	35.418	35.418	35.418
Aanvullende onttrekking (4)	2.689.516	-	-	-	-
Aanvullende toevoeging (5)	28.855.759	-	-	-	-
Saldo einde jaar (6=1-2+3-4+5)	46.029.829	35.562.216	30.243.320	28.786.863	28.426.781

Reserve verstrekte subsidies	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De bestemmingsreserve Verstrekte subsidies is ingesteld om de middelen te reserveren voor toekomstige projectsubsidieplichtingen die op grond van de begrotingsregels niet als last mogen worden verantwoord in het jaar van de beschikking. Het gaat om een deel van de lasten m.b.t. verstrekte meerjarige projectsubsidies vanaf 1 januari 2021 boven het door Provinciale Staten vastgestelde drempelbedrag, die betrekking hebben op jaar t+1 e.v.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2020-961 d.d. 11 november 2020
Toelichting	Deze reserve is ingesteld om de middelen te reserveren voor toekomstige projectsubsidieplichtingen die op grond van de begrotingsregels niet als last mogen worden verantwoord in het jaar van de beschikking.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 wordt een onttrekking aan de reserve van € 24.898.371,-- en een storting in de reserve van € 14.049.769,-- verwacht.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking en toevoeging zijn gerealiseerd. Daarnaast is er € 2.689.516,-- meer aan deze reserve onttrokken en € 28.855.759,-- extra in de reserve gestort.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De extra onttrekking van € 2.689.516,-- betreft drie projectsubsidies waarbij de verantwoorde subsidie last in 2025 hoger was dan begroot en twee projecten die niet tot uitvoering zijn gekomen. Bij zevenendertig projecten was de verantwoorde subsidie last in 2025 lager dan begroot. Dit heeft geleid tot de aanvullende storting van € 28.855.759,-- in deze reserve. Veel van deze projectsubsidies betreffen projecten die uitgevoerd worden in het kader van de Regiodeal Zuidoost-Drenthe II en projectsubsidies die in 2024 door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland aan ons zijn overgedragen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve mobiliteit

R139 Reserve mobiliteit					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	51.260.945	44.222.833	24.160.191	19.652.050	22.434.949
Begrote onttrekking (2)	34.068.321	28.024.076	7.787.200	350.000	-
Begrote toevoeging (3)	15.094.612	7.961.434	3.279.059	3.132.899	3.132.899
Begrote lasten programma (4)	30.157.460	33.858.405	6.662.678	984.375	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	15.947.893	33.858.405	6.662.678	984.375	-
Begrote baten programma (6)	6.854.586	11.801.054	1.359.000	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	4.580.616	11.801.054	1.359.000	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3-4-5-6+7)	44.222.833	24.160.191	19.652.050	22.434.949	25.567.848

Reserve mobiliteit	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dekking van mobiliteitsprojecten en subsidies in het kader van verkeersveiligheid, stimulering fietsverkeer, openbaar vervoer, duurzaamheid en innovatie
Instellingsbesluit	Statenstuk 2020-968 Mobiliteitsprogramma 2021-2030 Beleidskader Beheer en Onderhoud Wegen en Vaarwegen inclusief Meerjaren onderhoudsprogramma 2021-2024 d.d. 16 december 2020

Toelichting	In het Mobiliteitsprogramma 2021-2030 zijn investeringen voorzien in veiligheid, duurzaamheid, OV (OV-knooppunten) en fiets (doorfietsroutes, stedelijke problematiek), die niet (direct) betrekking hebben op infrastructurele maatregelen of op infrastructuur van derden. Bij de 1e Uitwerking van het coalitieakkoord 2023-2027 Samen bouwen we Drenthe! is € 18,5 miljoen beschikbaar gesteld voor investeringen in spoor. Dit bedrag is opgenomen in de meerjarenbegroting en wordt gedekt uit de Reserve mobiliteit.
Wat was in 2025 gepland?	In het najaar van 2022 zijn de Uitvoeringsprogramma's 2022-2026 van de pijlers Veilig en bereikbaar Drenthe, Fiets als duurzaam alternatief en Mobiliteit op maat vastgesteld. De kosten worden verrekend met de Reserve mobiliteit.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking was per saldo € 18.973.709,--. De werkelijke lasten waren € 14.209.567,- - lager dan begroot. De werkelijke baten waren € 2.273.970,-- lager dan begroot. Per saldo leidt dit tot een afname van de reserve van € 7.038.112,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In de Toelichting op verschillen begroting en rekening onder programma 5 Beleidsopgaven 5.01 tot en met 5.06 en voor een deel onder Programma 4 Beleidsopgave 4.07 worden de verschillen tussen begroting en realisatie nader toegelicht.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve bodem

R140	Reserve Bodem				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	9.895.863	9.948.859	9.357.859	8.857.859	8.857.859
Begrote onttrekking (2)	782.000	591.000	500.000	-	-
Begrote toevoeging (3)	719.000	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	840.000	1.270.000	500.000	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	831.232	1.270.000	500.000	-	-
Begrote baten programma (6)	777.000	679.000	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	884.228	679.000	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	9.948.859	9.357.859	8.857.859	8.857.859	8.857.859

Reserve Bodem	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Uitvoeren bodemprojecten en bodemsaneringen op grond van de Omgevingswet (voorheen Wet bodembescherming).
Instellingsbesluit	Provinciale Staten Besluit 2022-56 d.d.1 juni 2022
Toelichting	Op grond van de Omgevingswet (voorheen Wet bodembescherming) voert de provincie Drenthe bodemprojecten uit gericht op verbetering van de fysieke leefomgeving. Het betreft o.a. de vangnetgevallen Wet bodembescherming en gebiedsgericht grondwaterbeheer: gevallen van ernstige bodemverontreiniging waarvoor geen verantwoordelijken meer zijn aan te wijzen of waarvoor de verantwoordelijken de saneringsverplichting bij de provincie hebben afgekocht. Voor de uitvoering van bodemprojecten heeft de provincie middelen ontvangen. Deze middelen zijn afkomstig van het Rijk, gemeenten en bedrijven. Ook de komende jaren zullen vanuit het Rijk en gemeenten middelen voor de uitvoering van deze bodemprojecten worden ontvangen. Om ervoor te zorgen dat de dekking van de kosten van langlopende bodemprojecten gewaarborgd blijft en om het jaarlijks overhevelen van grote bedragen te voorkomen, is in 2022 de bestemmingsreserve Bodem ingesteld.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 zijn een onttrekking van € 782.000,-- en een toevoeging van € 719.000,-- aan de reserve Bodem geraamd.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote onttrekking en toevoeging zijn gerealiseerd. Verder is in 2025 een bedrag van € 115.996,-- extra in de reserve gestort in verband met hogere bijdragen van derden aan bodemsaneringsprojecten.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve cofinanciering onrendabele toppen woningbouw

R141 Reserve cofinanciering onrendabele toppen woningbouw					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	4.724.000	5.705.553	6.705.553	5.705.553	5.705.553
Begrote onttrekking (2)	2.000.000	1.500.000	1.000.000	-	-
Begrote toevoeging (3)	2.500.000	2.500.000	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	2.000.000	1.500.000	1.000.000	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	1.518.447	1.500.000	1.000.000	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	5.705.553	6.705.553	5.705.553	5.705.553	5.705.553

Reserve cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	In deze reserve worden middelen gereserveerd voor cofinanciering van onrendabele toppen in de woningbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2023 d.d. 9 november 2022
Toelichting	Deze reserve betreft een reserve waarin middelen worden gereserveerd voor cofinanciering van onrendabele toppen in de woningbouw.
Wat was in 2025 gepland?	In 2026 loopt de subsidieregeling Knelpuntenpot woningrealisatie Drenthe door. Dit wordt gedekt vanuit deze reserve.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 zijn er bestedingen geweest voor onrendabele toppen. Het gaat om de volgende regeling: subsidieregeling Knelpuntenpot woningrealisatie Drenthe en Transformatie en Woningplitsing, die vanaf 2025 wordt opengesteld.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Dit jaar was er een inschatting voor een totale verstrekking van € 2 miljoen. Dit is lager uitgevallen doordat een aantal projecten waarvoor subsidie is verleend pas start in 2026. De last wordt dan ook pas in 2026 genomen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Er is geen meerjarig effect. Het saldo vloeit terug naar de reserve en kan komend jaar worden ingezet. Voor nu is er geen bijsturing nodig. In 2026 wordt in de loop van het jaar een nieuwe inschatting gemaakt.

Reserve wettelijke boscompensatie

R142 Reserve wettelijke boscompensatie					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	844.003	798.726	798.726	798.726	798.726
Begrote onttrekking (2)	2.215	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	2.215	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	45.277	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	798.726	798.726	798.726	798.726	798.726

Reserve wettelijke boscompensatie	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het doel van deze reserve is om de middelen die benodigd zijn voor de compensatie (herplant) van bossen beschikbaar te houden over meerdere jaren. De verplichting voor boscompensatie vloeit voort uit de Omgevingswet.
Instellingsbesluit	Begroting 2024

Toelichting	Deze reserve wordt gevoed op basis van wettelijke compensatie van te kappen bossen bij (infrastructurele) projecten. De voeding moet dan ook komen uit de voor deze projecten beschikbare middelen. Hierbij wordt een reservering aangehouden van 100.000/hectare openstaande verplichting. Als de verplichte boscompensatie komt te vervallen, kan deze reserve worden opgeheven. Per 1 januari 2026 is de openstaande verplichting voor de herplantplicht 7,8663 hectare. Op het moment van vervreemding van de grond naar een eindbeheerder wordt een eindafrekening gemaakt. Een eventueel reservesaldo groter dan de verplichtingen vloeit terug naar de algemene middelen.
Wat was in 2025 gepland?	De provincie is gehouden aan de herplantplicht. Wanneer bomen moeten worden gekapt, wordt er gezorgd voor herplanting. Er moet binnen drie jaar op dezelfde plek weer bos of een bomenrij komen, met in ieder geval een dekkingsgraad van 80%.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 hebben enkele conditionerende onderzoeken, een beplantingsadvies en een aanbesteding plaatsgevonden voor de realisatie van bijna 8 hectare nabij Koelveen. Zodra de terreinomstandigheden passend zijn, wordt deze gerealiseerd (begin 2026). De verplichting is in 2025 aangegaan.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Reserve kapitaallasten verdiepte ligging rondweg Emmen

R143	Reserve kapitaallasten verdiepte ligging rondweg Emmen				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	10.565.000	10.565.000	10.565.000	10.565.000	10.565.000
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	10.565.000	10.565.000	10.565.000	10.565.000	10.565.000

Kapitaallastenreserve verdiepte ligging rondweg Emmen

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het doel van deze reserve is de dekking van kapitaallasten met een maximum van € 10.565.000,-- voortvloeiend uit de investering in het actief Verdiepte ligging rondweg Emmen.
Instellingsbesluit	1e actualisatie 2024
Toelichting	Deze kapitaallastenreserve is gekoppeld aan het actief Verdiepte ligging rondweg Emmen. In principe moet een bestemmingsreserve van voldoende omvang zijn om de kapitaallasten gedurende de vastgestelde afschrijvingsperiode aan de reserve te kunnen onttrekken. Het is ook toegestaan - zoals bij deze reserve het geval is - om de jaarlijkse kapitaallasten van een bepaald actief te dekken uit algemene dekkingsmiddelen en een kapitaallastenreserve. De dekking dient dan naar rato plaats te vinden.
Wat was in 2025 gepland?	De uitvoering van het project Verdiepte ligging rondweg Emmen is gepland voor 2024 en 2025, met de afronding in 2026. Na afronding van het project zullen - naar rato van de geraamde dekkingsbronnen - de werkelijke afschrijvingskosten onttrokken worden aan deze reserve.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Het project bevindt zich in de voorbereidingsfase. De aanbesteding is gepland in augustus 2026, waarna de uitvoering start. Afhankelijk van de weersomstandigheden zal de uitvoering 1 à 1,5 jaar in beslag nemen.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De complexiteit van het project vraagt een zorgvuldige voorbereiding.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	De afronding van het project stond gepland in 2026. De afronding verschuift naar 2030, waardoor de startdatum van de gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten uit deze reserve verschuift van 2027 naar 2031.

Reserve restauratie en herbestemming Koloniën van Weldadigheid

R144 Reserve restauratie en herbestemming Koloniën van Weldadigheid					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	-	-	-	-	-
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	-	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	-	-	-	-	-

Reserve restauratie en herbestemming Koloniën van Weldadigheid	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Deze reserve is een egaliseriereserve ten behoeve van een flexibele inzet van het jaarlijkse budget voor restauratie en herbestemming van panden in de Koloniën van Weldadigheid over de gehele restauratieperiode.
Instellingsbesluit	Begroting 2025
Toelichting	Zie doelstelling.
Wat was in 2025 gepland?	Op dit moment gaan we ervan uit dat het jaarbudget van € 750.000,-- ook wordt ingezet. Er zijn dus nog geen stortingen in en onttrekkingen aan de reserve geraamd.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is exact € 750.000,-- besteed voor dit doel. Het verschil ten opzichte van de begroting is dus € 0,--. Daarom vindt er voor deze reserve geen mutatie plaats.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve kapitaallasten Norgerbrug

R145 Reserve kapitaallasten Norgerbrug					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	7.153.337	7.153.337	7.153.337	7.034.115	6.914.893
Begrote onttrekking (2)	-	-	119.222	119.222	119.222
Begrote toevoeging (3)	-	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	-	-	119.222	119.222	119.222
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	-	-	119.222	119.222	119.222
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	7.153.337	7.153.337	7.034.115	6.914.893	6.795.671

Reserve kapitaallasten Norgerbrug	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Doel van deze reserve is de dekking van kapitaallasten met een maximum van 7.153.337,--, voortvloeiend uit de investering in het actief Vervanging Norgerbrug.
Instellingsbesluit	Statenstuk 2024-47 d.d. 13 november 2024.
Toelichting	Deze kapitaallastenreserve is gekoppeld aan het actief Vervanging Norgerbrug. In principe moet een bestemmingsreserve van voldoende omvang te zijn om de kapitaallasten gedurende de vastgestelde afschrijvingsperiode aan de reserve te kunnen onttrekken.

Wat was in 2025 gepland?	Voor 2025 was geen onttrekking aan deze reserve gepland. De planning is dat dit project in 2026 wordt afgerond. Dat betekent dat vanaf 2027 de afschrijvingslasten gedekt zullen gaan worden uit deze reserve.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De uitvoering van het project gaat volgens planning.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Reserve Energieagenda 2024-2027

R147 Reserve Energieagenda 2024-2027					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	-	2.813.130	2.813.130	2.813.130	2.813.130
Begrote onttrekking (2)	3.765.000	3.000.000	2.735.000	-	-
Begrote toevoeging (3)	5.865.000	3.000.000	2.735.000	-	-
Begrote lasten programma (4)	1.465.000	3.000.000	2.735.000	-	-
Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	751.870	3.000.000	2.735.000	-	-
Begrote baten programma (6)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (8=1-2+3+4-5-6+7)	2.813.130	2.813.130	2.813.130	2.813.130	2.813.130

Reserve Energieagenda 2024-2027	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Betere aansluiting begroting en praktijk in het werken met de incidentele middelen Energieagenda 2024-2027. Tijdens de uitvoering in de afgelopen jaren is gebleken dat veel projecten een lange aanlooptijd hebben, bijvoorbeeld bij grote subsidies voor waterstofprojecten. In de voorbereidingsfase is het lastig te voorspellen in welk jaar een project doorgang vindt. Hierom is de Reserve Energieagenda ingesteld, om zo de uitvoering en overleggen met partners te vergemakkelijken.
Instellingsbesluit	1e actualisatie 2025.
Toelichting	Betere aansluiting begroting en praktijk in het werken met de incidentele middelen Energieagenda 2024-2027.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 stond een besteding van € 3.750.000,-- gepland vanuit deze reserve.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is een werkelijke uitgave van € 751.869,-- gedaan.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Verscheidene projecten bleken een langere aanlooperperiode nodig te hebben dan gedacht, zoals het verlenen van een subsidie aan het Steunpunt Lokale Energie-initiatieven Drenthe. Daarnaast zijn er projecten die vooralsnog geen doorgang hebben gevonden, zoals de uitbreiding van het Fixteam Drenthe voor MKB. Via de 3e actualisatie 2025 is hierom de begroting voor deze reserve eerder al met € 2,1 miljoen naar beneden bijgesteld.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	De komende jaren wordt bekeken hoe de beste resultaten kunnen worden bereikt om de doelen uit de Energieagenda 2024-2027 en het coalitieakkoord te behalen en het geld hier effectief en efficiënt voor te benutten. Vooralsnog streven we ernaar de doelen uit de Uitvoeringsbrief van december 2024 te behalen.

Reserve Europese programma's landelijk gebied

R148 Reserve Europese Programma's Landelijk Gebied					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	-	7.353.609	7.353.609	7.353.609	7.353.609
Begrote onttrekking (2)	-	-	-	-	-
Begrote toevoeging (3)	10.324.324	-	-	-	-
Begrote lasten programma (4)	4.553.862	12.007.766	12.007.766	-	-

Werkelijke/beoogde lasten programma (5)	5.717.776	12.007.766	12.007.766	-	-
Begrote baten programma (6)	2.970.358	7.391.051	7.391.051	-	-
Werkelijke/beoogde baten programma (7)	3.200.818	7.391.051	7.391.051	-	-
Extra onttrekking (8)	2.037.261				
Saldo einde jaar (9=1-2+3+4-5-6+7-8)	7.353.609	7.353.609	7.353.609	7.353.609	7.353.609

Reserve Europese programma's landelijk gebied

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het flexibel kunnen inzetten van de gelden van de Europese programma's binnen het landelijk gebied waaraan de provincie deelneemt, zoals het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en aanverwante subsidieregelingen, zoals opgenomen in het Nationaal Strategisch Plan (NSP). Met de inrichting van deze bestemmingsreserve willen we het meerjarige karakter van de programma's financieel borgen, de begroting en de realisatie beter laten aansluiten op het werkelijke kasverloop, voorkomen dat onderbestedingen kunstmatig de begroting van het opvolgende jaar verhogen, de transparantie richting Provinciale Staten vergroten door middelen geoormerkt en traceerbaar te houden en de continuïteit en doelmatigheid van de uitvoering bevorderen.
Instellingsbesluit	2e actualisatie 2025.
Toelichting	De uitvoering van de programma's kent een onvoorspelbaar kasritme, onder andere doordat de afrekening van subsidieregelingen pas na afloop van een programma plaatsvindt en deels in handen is van uitvoeringsinstanties zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Hierdoor ontstaat een risico op onderbesteding, wat leidt tot overheveling van middelen naar volgende jaren. Deze stapeling bemoeilijkt het budgettaire inzicht en vergroot de bestuurlijke druk op latere realisatie. De vorming van een bestemmingsreserve draagt bij aan de transparantie van de financiële verslaggeving. Middelen blijven herkenbaar geoormerkt voor het programma waarvoor ze bedoeld zijn. In de jaarrekening kan helder worden verantwoord hoe het verloop van de reserve zich verhoudt tot de voortgang van het programma.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 zijn twee ophaalmomenten gepland voor de meerjarige openstellingen LEADER Oost en LEADER West. Daarnaast lopen of starten in 2025 verschillende andere openstellingen. Deze betreffen onder meer jonge landbouwers, groen-blauwe maatregelen en dierenwelzijn, het Europees Innovatiepartnerschap (EIP) en niet-productieve investeringen bij niet-landbouwbedrijven.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 hebben meerdere openstellingen plaatsgevonden. Op basis van de jaarafsluiting van de RVO zijn de bijbehorende lasten verwerkt in de jaarrekening 2025. Het resterende saldo ad € 1.870.409,- van het ANLb is overgeboekt vanuit deze reserve naar de Reserve natuurbeleid. Daarnaast zijn nadelige saldi gerealiseerd op: Gemeenschappelijk Landbouwbeleid/Nationaal Strategisch Plan (GLB/NSP): € 642.830,-, LEADER Oost: € 153.760,- en LEADER West: € 272.277,-. Daartegenover staat een voordelig saldo op de uitvoeringskosten van het GLB/NSP van € 135.414,-. Het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014–2020 (POP3) is in 2025 afgerond. Het resterende saldo van € 166.852,- is in 2025 vrijgevallen ten gunste van het jaarrekeningresultaat. Dit betekent dat in 2025 per saldo € 2.970.715,- aan deze reserve wordt onttrokken.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorzieningen middelen derden

Provinciale Staten zijn bevoegd om reserves of voorzieningen in te stellen of op te heffen. Daarbij wordt aangetekend dat er ten aanzien van de instelling en opheffing van voorzieningen nauwelijks beleidsvrijheid voor Provinciale Staten bestaat, omdat de vorming hiervan in vele gevallen verplicht voortvloeit uit de bepalingen van het BBV. Voor de definitie van voorzieningen is binnen het BBV aansluiting gezocht bij het Burgerlijk Wetboek. Voorzieningen zijn passiefposten op de balans, die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan die datum.

Het gaat bij voorzieningen om min of meer onzekere verplichtingen die te zijner tijd tot schulden kunnen worden gerekend, zoals garantieverplichtingen en dergelijke. Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van

bepaalde kosten, zoals groot onderhoud. Voorts kunnen voorzieningen een schatting betreffen van de lasten voortvloeiend uit risico's die samenhangen met de bedrijfsvoering, zoals rechtsgedingen, reorganisaties en dergelijke. Voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume mogen geen voorzieningen worden gevormd (artikel 44 BBV). Daarnaast kunnen voorzieningen ingesteld worden om heffingen waarvan de besteding in wet- en regelgeving is gelimiteerd onder te brengen.

Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Ze mogen niet groter of kleiner zijn dan de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Het is daarom niet toegestaan rente toe te rekenen aan voorzieningen (artikel 45 BBV). De besteding van voorzieningen is de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten. De uitgaven ten laste van voorzieningen worden namelijk al geautoriseerd bij het vormen van de voorzieningen en worden nadien niet opnieuw aan Provinciale Staten voorgelegd. De achterliggende gedachte is dat de uitgaven ten laste van de voorzieningen geen keuzevrijheid kennen en dat Provinciale Staten de bestemming niet meer kunnen wijzigen. Volgens het BBV moeten uitgaven rechtstreeks ten laste van de voorzieningen worden geboekt en lopen ze niet via de exploitatie.

De voorzieningen middelen derden zijn opgebouwd vanuit middelen die van anderen zijn ontvangen die specifiek besteed moeten worden.

Voorziening spaarhypotheken

O809 Voorziening spaarhypotheken					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	696.829	485.330	529.330	570.330	511.330
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	44.000	44.000	41.000	41.000	33.000
Aanwendungen (4)	191.000	-	-	100.000	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	549.829	529.330	570.330	511.330	544.330
Begrote Anwendungen (5)	191.000	-	-	100.000	-
Werkelijke/beoogde Anwendungen (6)	234.952	-	-	100.000	-
Begrote toevoegingen programma (7)	44.000	44.000	41.000	41.000	33.000
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	23.453	44.000	41.000	41.000	33.000
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	485.330	529.330	570.330	511.330	544.330

Voorziening spaarhypotheken	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Het veiligstellen van de door de provinciale medewerkers gespaarde bedragen ten behoeve van aflossing van hypothecaire geldleningen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005.
Toelichting	De voorziening is in het leven geroepen om de gespaarde middelen van medewerkers met een spaarhypotheek te beheren. Per 1 januari 2007 is de hypotheekregeling opgeheven. De omvang van zowel de hypotheekportefeuille als de voorziening is sindsdien versneld afgenomen. Op basis van de resterende hypotheeken en bijbehorende einddata stellen we indien nodig de meerjarenraming bij. De voorziening blijft toereikend om aan de verplichtingen te voldoen.
Wat was in 2025 gepland?	Voor 2025 was een toevoeging aan de voorziening van € 44.000,-- begroot. De begrote aanwending van € 191.000,-- is gebaseerd op de einddata van de spaarhypotheken.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De rentetoevoeging aan de voorziening bedroeg in 2024 € 23.453,--. Het saldo van de onttrekkingen ten behoeve van af te lossen leningen en het toegevoegde spaarsaldo bedroeg € 234.952,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Na het opstellen van de begroting 2025 is een aantal spaarhypotheken voor de einddatum afgelost. Dit verklaart de hogere onttrekking aan de voorziening.

Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen

O811 Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	-	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606
Begrote aanwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606	1.043.606

Voorziening monitoring voormalige stortplaatsen	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De wettelijke taken van de provincie op het gebied van monitoring voormalige stortplaatsen worden gefinancierd met de opbrengst van de leemtewethheffing. De uit de leemtewethheffing voortvloeiende middelen hebben op grond van de Wet milieubeheer een specifiek bestedingsdoel en zijn om deze reden niet vrij beschikbaar. Deze middelen kunnen daarom dan ook niet meer worden opgenomen als bestemmingsreserve en worden met ingang van 1 januari 2016 als voorziening opgenomen.
Instellingsbesluit	Bij de 1e Bestuursrapportage 2016.
Toelichting	Wettelijk is bepaald dat deze heffing uitsluitend is bedoeld voor inventarisatie van voormalige stortplaatsen en onderzoek en monitoring van aanwezigheid, aard en omvang van eventuele verontreiniging van deze stortplaatsen. Dit zal ook in de komende periode plaatsvinden voor de (potentiële) spoedlocaties en eventuele herontwikkelingslocaties.
Wat was in 2025 gepland?	Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gepland voor 2025.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Er zijn geen onttrekkingen of toevoegingen gerealiseerd in 2025.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening Grondwaterheffing

O807 Voorziening grondwateronttrekkingsheffing					
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	1.464.474	1.442.709	1.442.709	1.442.709	1.442.709
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000
Aanwendungen (4)	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	1.464.474	1.442.709	1.442.709	1.442.709	1.442.709
Begrote aanwendungen (5)	800.000	800.000	800.000	870.000	870.000
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	842.498	800.000	800.000	870.000	870.000

Begrote toevoegingen programma (7)	800.000	800.000	800.000	800.000	800.000
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	820.733	800.000	800.000	800.000	800.000
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	1.442.709	1.442.709	1.442.709	1.442.709	1.442.709

Voorziening Grondwateronttrekkingsheffing

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De via de grondwateronttrekkingsheffing geïnde gelden moeten specifiek worden besteed aan de in artikel 13.4b van de Omgevingswet genoemde doelen. Daarom dienen deze op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV).
Instellingsbesluit	Bij de 1e Bestuursrapportage 2016.
Toelichting	De wettelijke taken van de provincie op het gebied van grondwaterbeheer worden gefinancierd met de opbrengst van de grondwateronttrekkingsheffing. De uit deze heffing voortvloeiende middelen hebben op grond van artikel 13.4b van de Omgevingswet een specifiek bestedingsdoel en zijn om deze reden niet vrij beschikbaar. Omdat de uit de grondwateronttrekkingsheffing geïnde gelden specifiek moeten worden besteed aan de in de Omgevingswet genoemde doelen, dienen deze op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel (artikel 44 lid 2 BBV).
Wat was in 2025 gepland?	De opbrengst van de Grondwateronttrekkingsheffing (€ 800.000,--) wordt aan deze voorziening toegevoegd. De even hoog geraamde lasten ten behoeve van regulier onderhoud, onderzoeken, bijdragen aan projecten en vergoeding van inzet van personeel worden ten laste van deze voorziening gebracht.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De werkelijke opbrengst van de grondwateronttrekkingsheffing is € 820.733,--. De werkelijke onttrekking uit de voorziening bedraagt € 842.498,--. Gepland waren activiteiten voor regulier onderhoud en beheer van het grondwatermeetnet, onderzoek en verdrogingsmonitoring natuurgebieden.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De reguliere grondwateronttrekkingen zijn hoger dan verwacht, waardoor een hogere opbrengst is gerealiseerd van € 20.733,--. Tegelijkertijd vallen de kosten € 42.498,-- hoger uit, waardoor het saldo van de voorziening licht daalt.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorzieningen ter egalisatie van kosten

De voorzieningen ter egalisatie van kosten zijn opgebouwd vanuit eigen middelen die specifiek besteed moeten worden (onderhoud) tot gelijkmatige verdeling van lasten.

Voorziening groot onderhoud provinciehuis

O801	Voorziening groot onderhoud provinciehuis				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	2.548.123	2.483.905	1.808.977	1.739.147	1.953.252
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	361.623	361.623	361.623	361.623	361.623
Aanwendungen (4)	341.468	1.036.551	431.453	147.518	99.742
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	2.568.278	1.808.977	1.739.147	1.953.252	2.215.133
Begrote aanwendungen (5)	341.468	1.036.551	431.453	147.518	99.742
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	425.841	1.036.551	431.453	147.518	99.742
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	2.483.905	1.808.977	1.739.147	1.953.252	2.215.133

Voorziening groot onderhoud provinciehuis

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het provinciehuis (alsook de bestrating en omheining) en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005.

Toelichting	In 2023 is het MJOP voor de laatste keer geactualiseerd. Dit beslaat een periode van 25 jaar (2023-2047). De volgende actualisatie zal moeten plaatsvinden in 2028.
Wat was in 2025 gepland?	Voor 2025 is een storting in de voorziening begroot van € 361.623,--. Daarnaast is een onttrekking begroot van € 341.468,-- voor het groot onderhoud.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De geplande storting is uitgevoerd. De werkelijke onttrekking bedraagt € 425.841,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In 2025 is de speelkeuken gerenoveerd. Deze werkzaamheden waren niet voor 2025 gepland.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	n.v.t.

Voorziening groot onderhoud Drents Museum

O802	Voorziening groot onderhoud Drents Museum				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	689.129	1.194.038	808.093	531.835	811.739
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	650.606	650.606	650.606	650.606	650.606
Aanwendungen (4)	740.011	1.036.551	926.864	370.702	119.934
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	599.724	808.093	531.835	811.739	1.342.411
Begrote aanwendungen (5)	740.011	1.036.551	926.864	370.702	119.934
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	145.697	1.036.551	926.864	370.702	119.934
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	1.194.038	808.093	531.835	811.739	1.342.411

Voorziening groot onderhoud Drents Museum	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het Drents Museum en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2005 d.d. 15 juni 2005.
Toelichting	Sinds 2002 wordt gewerkt met een meerjarenonderhoudsplan voor de gebouwen van het Drents Museum. De planning beslaat een periode van 25 jaar. De vermeerderingen aan deze voorziening zijn vastgesteld op basis van een inschatting van het meerjarig onderhoudsplan. Eind 2023 is het MJOP geactualiseerd.
Wat was in 2025 gepland?	In 2025 wordt een storting voorzien van € 650.606,-- en een onttrekking van € 740.011,-- voor het geplande groot onderhoud van de gebouwen van het Drents Museum.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De geplande storting is uitgevoerd. De gerealiseerde onttrekking bedraagt € 145.697,--.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Onderhoud aan onder andere de brandmeldinstallatie en verlichting is doorgeschoven naar 2026.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum

O804	Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	335.270	491.520	223.686	364.142	513.909
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	156.250	156.250	156.250	156.250	156.250
Aanwendungen (4)	15.652	424.084	15.794	6.483	16.756
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	475.868	223.686	364.142	513.909	653.403
Begrote aanwendungen (5)	15.652	424.084	15.794	6.483	16.756

Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	424.084	15.794	6.483	16.756
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	491.520	223.686	364.142	513.909	653.403

Voorziening groot onderhoud Depot Drents Museum

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van het Depot Drents Museum en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2010 d.d. 23 mei 2011
Toelichting	Het MJOP is eind 2023 geactualiseerd.
Wat was in 2025 gepland?	Voor 2025 is een storting in de voorziening begroot van € 156.250,--. Daarnaast is een onttrekking begroot van € 15.652,-- voor het groot onderhoud.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote storting is gerealiseerd. Er is in 2025 geen gepland groot onderhoud uitgevoerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Geplande reinigingswerkzaamheden buitenzijde zijn uitgesteld en gepland voor 2026.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorziening meerjarenonderhoud Huize Tetrode

O812	Voorziening meerjarenonderhoud Huize Tetrode				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	79.520	0	0	0	0
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	44.709-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	34.811	-	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	0	0	0	0	0
Begrote aanwendungen (5)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	-	-	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen(8)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	0	0	0	0	0

Voorziening meerjarenonderhoud Huize Tetrode

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van Huize Tetrode en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben. We hebben voor Huize Tetrode een aparte voorziening ingesteld omdat het een apart gebouw is bij het Drents Museum dat ook een andere huurder heeft.
Instellingsbesluit	8e begrotingswijziging 2018.
Toelichting	Voor Huize Tetrode is in 2018 een voorziening ingesteld. Vanaf 2023 heeft het pand te koop gestaan en het pand is in 2025 verkocht. Daarom heeft er geen actualisatie van het MJOP plaatsgevonden.
Wat was in 2025 gepland?	Er zijn voor Huize Tetrode geen stortingen gepland. Gedurende de leegstandsperiode kunnen noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit de resterende voorziening betaald worden.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is, als onderdeel van de verkoop van Huize Tetrode, onderhoud uitgevoerd aan het pand. Het resterende saldo van de voorziening is ten gunste van het resultaat vrijgevallen. De voorziening is hiermee opgeheven.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	N.v.t.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorziening meerjarenonderhoud Health Hub Roden

O805	Voorziening meerjarenonderhoud Health Hub Roden				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	241.108	243.045	282.278	324.347	376.363
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	52.614	52.614	52.614	52.614	52.614
Aanwendungen (4)	15.000	13.381	10.545	598	27.956
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	278.722	282.278	324.347	376.363	401.021
Begrote aanwendungen (5)	15.000	13.381	10.545	598	27.956
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	50.677	13.381	10.545	598	27.956
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	243.045	282.278	324.347	376.363	401.021

Voorziening meerjarenonderhoud Health Hub Roden	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van de Health Hub Roden en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	1e Bestuursrapportage 2020
Toelichting	Voor het gebouw van de Health Hub Roden is op basis van een meerjarenonderhoudsplan een voorziening aangemaakt. De planning beslaat een periode van 25 jaar. De vermeerderingen aan deze voorziening zijn vastgesteld op basis van een inschatting op het meerjarig onderhoudsplan voor de periode 2019-2044. Het pand wordt verhuurd aan de Stichting Health Hub Roden tot 31 december 2025. De provincie zal als eigenaar verdere stappen zetten volgens het handelingskader van het Vastgoedbeleid. We kiezen er gegeven deze situatie nu voor om in 2025 slechts het strikt noodzakelijke onderhoud uit te voeren.
Wat was in 2025 gepland?	Voor 2025 is een storting van € 52.614,-- en een onttrekking gepland van € 15.000,--.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De geplande dotatie is gestort. Er is een aanpassing gedaan aan de zonnepanelen in verband met de netcongestie.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In 2025 werd bekend dat het pand in de verkoop zou worden gezet. Daarom is gepland planmatig onderhoud niet uitgevoerd. Afhankelijk van de voortgang van de verkoop wordt in 2026 besloten of geplande werkzaamheden alsnog worden uitgevoerd.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Zie toelichting hierboven.

Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten

O806	Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	702.112	668.148	558.905	433.804	335.805
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	74.250	74.250	74.250	74.250	74.250
Aanwendungen (4)	452.875	183.493	199.351	172.249	195.988
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	323.487	558.905	433.804	335.805	214.067
Begrote aanwendungen (5)	452.875	183.493	199.351	172.249	195.988
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	108.214	183.493	199.351	172.249	195.988
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	668.148	558.905	433.804	335.805	214.067

Voorziening meerjarenonderhoud Steunpunten	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Voor nu en in de toekomst op een planmatige wijze werken aan een verantwoorde staat van bouwkundig en technisch onderhoud van de provinciale Steunpunten en daartoe de financiële middelen beschikbaar hebben.
Instellingsbesluit	3e actualisatie 2020
Toelichting	Voor de steunpunten is een MeerjarenOnderhoudsPlanning (MJOP) opgesteld, inclusief alle opstellen op de steunpunten zoals het kantoor, de onderhoudswerkplaats en de zoutloods. In het MJOP staan alle technische installaties en bouwkundige zaken van het vastgoed met daarbij een planning wanneer en welk onderhoud nodig is en wat de kosten daarvan zijn.
Wat was in 2025 gepland?	Er is een storting voorzien van € 74.250,- en daarnaast een onttrekking van € 452.875,- voor het geplande groot onderhoud.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De begrote storting is uitgevoerd. Daarnaast is een onttrekking gerealiseerd van € 108.214,-.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	Dakvervanging, vervanging van overheaddeuren en vervanging van elektrische installaties is doorgeschoven naar respectievelijk 2027, 2028 en 2029.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	N.v.t.

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

De voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's zijn opgebouwd vanuit eigen middelen, waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte

O813	Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	427.640	38.063	-	-	-
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	182.493	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	610.133	38.063	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	-	-	-	-	-
Begrote aanwendungen (5)	610.133	38.063	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	576.360	38.063	-	-	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	4.290	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1-2+3-4+5-6-7+8)	38.063	-	-	-	-

Voorziening verwacht verlies zandwinning Huttenheugte	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De provincie heeft aan het project Zandwinning De Huttenheugte uitvoering gegeven. De verwachting is dat dit project tot financiële verliezen zal leiden. Deze voorziening is ingesteld om deze verwachte verliezen te kunnen dekken.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2021. Besluit van PS d.d. 1 juni 2022.
Toelichting	Het zand is afgevoerd en het depot is opgeruimd. Percelen worden voor de bouwvakantie weer ingezaaid. De werkzaamheden met betrekking tot het opruimen van het depot en het geschikt maken van de percelen voor agrarisch gebruik zijn meegenomen in het bestek dat in 2019 is aanbesteed en gegund. Sinds 2022 zijn de tarieven met circa 33,3% gestegen (CBS index GWW-algemeen). In het bestek is overeengekomen dat de tarieven volgens deze index worden geïndexeerd.
Wat was in 2025 gepland?	Afhankelijk van de weersomstandigheden verwachten wij in het najaar van 2025 het depot te kunnen opruimen en het perceel weer geschikt te kunnen maken voor agrarisch gebruik. Uiterlijk op 31 december 2025 wordt het landbouwperceel weer overgedragen aan de huurder.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is het depot opgeruimd en zijn de landbouwpercelen weer in cultuur gebracht en teruggeleverd aan de eigenaar.

Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	De afwijkingen passen, ondanks aanzienlijke tussentijdse prijsstijgingen, grotendeels binnen de post onvoorzien die in de begroting 2021 is opgenomen.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	Bij verkoop van de kavel in Dalen ontstaat een positief saldo. Verkoop verwachten wij in 2026.

Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum

O803	Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	1.226.704	1.021.090	-	-	-
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	300.000	1.021.090	-	-	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	926.704	-	-	-	-
Begrote aanwendungen (5)	300.000	1.021.090	-	-	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	205.614	1.021.090	-	-	-
Saldo einde jaar (7=1-2+3-4+5-6)	1.021.090	-	-	-	-

Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Bij Statenbesluit G-2 Vochtproblematiek en koppelkans Drents Museum, door u vastgesteld op 28 september 2022, wordt voor de noodzakelijke herstelwerkzaamheden van de vochtproblematiek en het op conditie terugbrengen van installaties € 1.350.000,-- gestort in de Voorziening achterstallig onderhoud Drents Museum.
Instellingsbesluit	3e actualisatie/slotwijziging 2022 (14e wijziging van de Begroting 2022).
Toelichting	De voorziening is ingesteld in 2022. Na overleg met de accountant is vastgesteld dat het hier gaat om achterstallig onderhoud, waarvoor een specifieke voorziening noodzakelijk is (artikel 44, lid a, BBV en BBV-notitie: Notitie materiële vaste activa). De kosten van het achterstallig onderhoud worden ten laste van de voorziening gebracht. Een deel aan voorbereiding en werkzaamheden heeft reeds plaatsgevonden in 2023. In 2024 is een eenmalige storting van € 300.000,-- gedaan ter dekking van de totale achterstallige onderhoudskosten.
Wat was in 2025 gepland?	De middelen zullen worden besteed in 2025 (circa 25%, € 225.225,--) en 2026 (circa 75%, € 675.675,--).
Wat is in 2025 gerealiseerd?	Prijsvorming van het project voor het herstel van de zuidgevel heeft plaatsgevonden in 2025. Uitvoering van het project start in maart 2026 en de oplevering is gepland voor najaar 2026. In 2025 is voor een bedrag van € 205.614,-- aan onderhoudswerkzaamheden aan de installaties uitgevoerd.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening spaarverlof

O808	Voorziening spaarverlof				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	6.573.223	7.196.699	8.221.699	9.411.699	10.606.699
Toevoegingen (2)	1.550.000	1.325.000	1.490.000	1.495.000	1.575.000
Aanwendungen (3)	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Begroot saldo einde jaar (1+2-3)	7.823.223	8.221.699	9.411.699	10.606.699	11.881.699
Begrote aanwendungen (4)	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Werkelijke/beoogde aanwendungen (5)	497.520	300.000	300.000	300.000	300.000

Begrote toevoegingen programma (6)	1.550.000	1.325.000	1.490.000	1.495.000	1.575.000
Werkelijke/beoogde toevoegingen (7)	1.164.486	1.325.000	1.490.000	1.495.000	1.575.000
Vrijval/extra storting (8)	43.490-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (9=1+2-3+4-5-6+7+8)	7.196.699	8.221.699	9.411.699	10.606.699	11.881.699

Voorziening spaarverlof	
Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De commissie BBV heeft op 24 mei 2022 aangegeven dat er bij verlofsparen sprake is van een arbeidsgerelateerde verplichting die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook een onvoorspelbare afbouw kent. Dit moet worden geïnterpreteerd als een wettelijke uitleg van de toepassing van het BBV op dit punt en heeft geleid tot het in het leven roepen van de Voorziening spaarverlof.
Instellingsbesluit	Jaarstukken 2022. Besluit van PS d.d. 31 mei 2023.
Toelichting	Binnen de provincie Drenthe zijn op grond van de cao provinciale sector diverse vormen van verlof, waarvan op grond van lokale regelingen een deel kan worden gespaard. Voor het gespaarde verlof wordt een voorziening opgebouwd.
Wat was in 2025 gepland?	De omvang van de voorziening is gebaseerd op de gespaarde uren omgerekend tegen het uurtarief per persoon. Het sparen van compensatieverlof is een lokale secundaire arbeidsvoorwaarde waaraan een medewerker rechten kan ontleen. De werknemer kan niet worden verplicht jaarlijks spaaruren op te nemen. Daar waar de provincie als werkgever wel invloed heeft op verlofsparen vindt sturing plaats. Er wordt met name gestuurd op het reguliere (vakantie)verlof. Ook in 2025 en latere jaren zullen door medewerkers verlofuren worden gespaard en zal een jaarlijkse aanvullende storting in de voorziening spaarverlof noodzakelijk zijn. Voor het kopen van verlof door medewerkers (IKB-verlof) en verlofopbouw ten laste van het POB-budget, is dekking aanwezig. Voor het omzetten van compensatieverlof in spaarverlof niet. Op het moment dat het spaarverlof wordt opgenomen kan de medewerker uit het opgebouwde voorzieningssaldo worden gefinancierd. Hiertoe dient dan nog de jaarlijkse verhoging van het uurtarief op grond van de cao of loonindex aan de voorziening te worden toegevoegd. Jaarlijks vindt een controle op het saldo van de voorziening plaats aan de hand van het saldo gespaarde uren vermenigvuldigd met het uurtarief.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is de begrote toevoeging aan de Voorziening spaarverlof € 1.550.000,--. Dit bedrag bestaat uit een daadwerkelijke storting van € 1.150.000,-- en een aanvullende nog te realiseren storting van € 400.000,-- vanuit andere budgetten, zoals het budget Persoonlijk Budget Duurzame Inzetbaarheid (PBDI). In 2025 is € 66.791,18 aan de Voorziening spaarverlof onttrokken door de opname van PBDI-uren. Daarnaast is voor € 166.048,29 aan Individueel Keuze Budget (IKB) gekocht door werknemers. Verder is de geprognosticeerde toename wegens omzetten van compensatieverlof naar spaarverlof van € 1.150.000,-- in deze voorziening gestort. Er is voor € 497.520,-- gebruik gemaakt van deze faciliteit (opgenomen uren spaarverlof). Verder hebben wij van medewerkers die bij ons in dienst zijn gekomen de verlofuren van hun vorige werkgever overgenomen. Hierdoor is er € 14.486,-- extra gestort in de voorziening. Op basis van de gespaarde uren (129.750) moet de voorziening € 7.196.699,-- bedragen (actueel prijspeil 31-12-2025) daarom is € 43.490,-- op de storting in de voorziening teruggedraaid zodat de storting per saldo € 1.120.996,-- heeft bedragen. In 2025 bedroeg de toename aan gespaarde uren (per saldo) 6.732 uren. Op het moment dat het spaarverlof wordt opgenomen kan de medewerker uit het opgebouwde voorzieningssaldo worden gefinancierd. De mutatie is inclusief de jaarlijkse verhoging van het uurtarief op grond van cao of loonindex.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)

O800	Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	8.904.264	10.536.155	10.451.155	10.366.155	10.281.155
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	415.000	415.000	415.000	415.000	415.000
Aanwendungen (4)	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	8.819.264	10.451.155	10.366.155	10.281.155	10.196.155
Begrote aanwendungen (5)	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	516.668	500.000	500.000	500.000	500.000

Begrote toevoegingen programma (7)	415.000	415.000	415.000	415.000	415.000
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	413.016	415.000	415.000	415.000	415.000
Extra toevoeging (9)	1.735.543	-	-	-	-
Saldo einde jaar (10=1-2+3-4+5-6-7+8+9)	10.536.155	10.451.155	10.366.155	10.281.155	10.196.155

Voorziening Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa)

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	De provincie is eigenrisicodragers voor pensioenen van (voormalig) gedeputeerden. Deze pensioenen zijn niet ondergebracht bij het ABP of een pensioenverzekeringsmaatschappij. De voorziening is ingesteld om ervoor te zorgen dat de opgebouwde pensioenrechten van (ex-) gedeputeerden ook daadwerkelijk kunnen worden betaald door de provincie. Als provincie zijn we verplicht een voorziening op te nemen voor het wachtgeld over de volledige periode waarop oud GS-leden recht hebben. In 2023 werd deze destijds nieuwe voorziening ingevoegd bij de Voorziening Appa, maar op advies van de accountant is per 1 januari 2024 voor die verplichtingen een aparte voorziening wachtgeld oud GS-leden ingesteld.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2010 d.d. 10 november 2010.
Toelichting	De ingehouden pensioenpremies van de huidige gedeputeerden alsmede het werkgeversdeel pensioenpremie voor de huidige gedeputeerden worden gestort in de voorziening. Aan de voorziening worden de daadwerkelijk betaalde pensioenen onttrokken.
Wat was in 2025 gepland?	Een jaarlijkse (rente)toevoeging van € 250.000,-- (2025) en daarnaast een premiestorting van € 165.000,--. In totaal is dus een storting van € 415.000,-- begroot. De pensioenuitkeringen zijn begroot op € 500.000,--.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 was de jaarlijkse premiestorting € 163.016,-- en de (rente)toevoeging € 250.000, --. De pensioenuitkeringen waren € 516.668,--. Er heeft een extra storting plaatsgevonden van € 1.735.543,-- om de voorziening gelijk te maken aan de uitkomst van het onderzoek naar de overdrachtswaarde Appa.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In 2025 hebben wij meegedaan aan het onderzoek naar de overdrachtswaarde Appa in het kader van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Op 3 december 2025 heeft de commissie BBV de stellige uitspraak gedaan, dat decentrale overheden die aan het onderzoek naar de omvang van de overdrachtswaarde van Appa naar ABP hebben meegedaan, de hoogte van de voorziening gelijk dienen te stellen aan de prognose op basis van het uitgevoerde onderzoek (benodigd vermogen op 1 januari 2025 op basis van inkoop Wtp bij ABP) en de gewijzigde verplichtingen over 2025. Voor de provincie Drenthe betekent dit, dat er een voorziening van € 10.536.155,-- nodig is. Dit heeft geresulteerd in een extra storting in de voorziening van € 1.735.543,--.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening Wachtgeld oud GS-leden

O810	Wachtgeld oud GS-leden				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	170.164	372.562	228.091	106.155	-
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	-	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	124.076	144.471	121.936	106.155	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	46.088	228.091	106.155	-	-
Begrote aanwendungen (5)	124.076	144.471	121.936	106.155	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	112.254	144.471	121.936	106.155	-
Begrote toevoegingen programma (7)	-	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	314.652	-	-	-	-
Extra onttrekking (9)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (10=1-2+3-4+5-6-7+8-9)	372.562	228.091	106.155	-	-

Voorziening wachtgeld oud GS-leden

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Dit is een voorziening voor het wachtgeld over de volledige periode waarop oud GS-leden recht hebben. Als provincie zijn we verplicht hiervoor een voorziening op te nemen.

Instellingsbesluit	Bestuursrapportage 2024.
Toelichting	Van de accountant hebben we het advies gekregen om een afzonderlijke voorziening in te stellen voor de Appa-wachtgeldverplichtingen. Hiertoe hebben we uit de Appa-voorziening het saldo voor wachtgeld per 31 december 2023 overgeheveld naar deze nieuwe voorziening voor Appa-wachtgeld. Deze voorziening is bestemd voor het uitbetalen van de wachtgeld van oud GS-leden.
Wat was in 2025 gepland?	Aangezien niet alle voormalige gedeputeerden meer een (volledige) wachtgelduitkering ontvangen zal bij de jaarstukken 2025 een actualisatie plaatsvinden en zal het deel van de voorziening dat niet meer nodig blijkt vrijvallen.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	In 2025 is € 314.652,-- toegevoegd aan de voorziening wachtgeld.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	In 2025 is een gedeputeerde gestopt met zijn werkzaamheden. Hierdoor heeft deze recht op wachtgeld en heeft er een storting in de voorziening plaatsgevonden.
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

O814	Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)				
Verloop	2025	2026	2027	2028	2029
Saldo aanvang jaar (1)	89.538	762.175	623.018	256.819	-
Vrijgevallen bedragen (2)	-	-	-	-	-
Toevoegingen (3)	824.000	-	-	-	-
Aanwendungen (4)	16.366	139.157	366.199	256.819	-
Begroot saldo einde jaar (1-2+3-4)	897.172	623.018	256.819	-	-
Begrote aanwendungen (5)	16.366	139.157	366.199	256.819	-
Werkelijke/beoogde aanwendungen (6)	9.010	139.157	366.199	256.819	-
Begrote toevoegingen programma (7)	824.000	-	-	-	-
Werkelijke/beoogde toevoegingen (8)	681.647	-	-	-	-
Extra onttrekking (9)	-	-	-	-	-
Saldo einde jaar (10=1-2+3-4+5-6-7+8-9)	762.175	623.018	256.819	-	-

Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)

Doelstelling (in te realiseren maatschappelijke doelstellingen)	Provincieambtenaren kunnen op grond van de cao Provincies sinds 2024 gebruikmaken van de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU) als zij uiterlijk op 31 december 2028 de AOW-gerechtigde leeftijd bereiken en deze leeftijd maximaal twee jaar na de RVU-deelname bereiken. Daarnaast moeten ze minimaal 41 ABP dienstjaren hebben, waarvan de laatste 10 jaar in dienst van een van de provincies of een bij de cao Provincies aangesloten organisatie. Deze voorziening is bedoeld om de uitfinanciering te kunnen doen aan alle deelnemers aan de regeling. Dit is tevens de normatieve omvang voor deze voorziening.
Instellingsbesluit	De instelling vindt plaats bij de jaarstukken 2024.
Toelichting	De voorziening is nodig om de naleving van de cao Provincies te kunnen realiseren, met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).
Wat was in 2025 gepland?	In 2024 is een analyse uitgevoerd van de mogelijke deelname en de daaruit voortvloeiende loonkosten. Voor 2025 is op basis daarvan een storting noodzakelijk van € 824.000,--. Hierbij is uitgegaan van een deelname van 50%.
Wat is in 2025 gerealiseerd?	De omvang van de voorziening wordt gebaseerd op de werkelijke opgegeven deelname nu of in de komende periode tegen de bruto loonsom over de periode waarin (nog) deelgenomen kan worden. Opgave voor deze regeling kon tot uiterlijk 31-12-2025. Op basis van de aanmeldingen moet de hoogte van de voorziening RVU nu € 762.175,-- zijn. Voor 2025 betekent dit een vrijval van € 142.353,--. De begrote kosten voor de komende jaren zijn: € 139.157,-- in 2026, € 366.199,-- in 2027 en € 256.819,-- in 2028.
Wat zijn de oorzaken van eventuele afwijkingen?	
Wat is het (meerjarige) effect van eventuele afwijkingen	

II.5 Incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28, onderdeel c, van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dient in de jaarrekening een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma opgenomen te worden. Dit overzicht dient ervoor om inzicht te geven in het structurele begroting- en jaarrekeningsaldo. Incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten hebben een positief effect op het structurele saldo en incidentele baten een negatief effect. Indien sprake is van een positief structureel saldo betekent dit dat de begroting of jaarrekening structureel in evenwicht is. Van een structureel evenwicht is sprake als de geraamde structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Incidentele lasten kunnen zowel door structurele als incidentele baten gedekt worden. Bij het bepalen van de incidentele baten en lasten zijn onderstaande uitgangspunten aangehouden.

- Incidentele baten en lasten zijn voor een beperkte periode in de begroting opgenomen. Het gaat om eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten en subsidies als deze eveneens het karakter hebben van tijdelijkheid c.q. eindig doel hebben.
- In de toelichting op de wijziging van het BBV in 2013 staat dat in principe alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel zijn. Uitzondering hierop zijn reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings-) reserve gedurende een periode van drie jaar met als doel het dekken van structurele lasten. Binnen de Provincie Drenthe zijn op dit moment een tweetal kapitaallastenreserves aanwezig.
- Afwikkelingsverschillen voorgaande jaren (baten en lasten die betrekking hebben op voorgaande jaren) vallen onder de incidentele baten en lasten.

Het overzicht van de incidentele en structurele lasten en baten voor 2025 wordt in onderstaande tabel weergegeven.

Lasten			
Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Vershil begroting/rekening
1: Besturen en samenwerken			
Goed openbaar bestuur in Drenthe			
Burgerberaad	-	540	-540
Cofinanciering Europa	2.651.530	-236.296	2.887.826
Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN)	30.000	2.325	27.675
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-8.279	8.279
Totaal incidenteel	2.681.530	-241.710	2.923.240
Totaal structureel	6.512.616	8.701.666	-2.189.050
Totaal Goed openbaar bestuur in Drenthe	9.194.146	8.459.956	734.190
PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling			
Burgerberaad	-	291	-291
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-14.566	14.566
Totaal incidenteel	-	-14.275	14.275
Totaal structureel	1.615.223	1.692.625	-77.402
Totaal PS: PS vervullen hun eigen rol en geven hieraan zowel binnen het (provinciaal) bestuur als binnen de Drentse samenleving invulling	1.615.223	1.678.350	-63.127
CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld			
Bestrijding van ondermijning	-	5.068	-5.068
Ondersteuning Commissaris van de Koning (CvdK)	-	-10	10
Weerbaar bestuur	246.604	244.421	2.183
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-5.863	5.863
Totaal incidenteel	246.604	243.616	2.988

Totaal structureel	977.430	357.133	620.297
Totaal CvdK: Goed functioneren als rijksorgaan en boegbeeld	1.224.034	600.749	623.285
Verbinding met de Drentse samenleving			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-40	40
Totaal incidenteel	-	-40	40
Totaal structureel	439.880	361.994	77.886
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	439.880	361.954	77.926
Versterking kwaliteit eigen openbaar bestuur			
Totaal incidenteel programma	2.928.134	-12.408	2.940.542
Totaal structureel programma	9.545.149	11.113.418	-1.568.269
Totale lasten programma	12.473.283	11.101.009	1.372.274

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
2: Landelijk gebied			
Klimaatadaptatie			
Procesgeld klimaatadaptatie	470.562	5.550	465.012
SPUK-E44-Klimaatadaptatie	387.872	367.558	20.314
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-5.125	5.125
Totaal incidenteel	858.434	367.983	490.451
Totaal structureel	200.000	98.767	101.233
Totaal Klimaatadaptatie	1.058.434	466.750	591.684
Natuur			
Grondverwerving en functieverandering NNN	21.771.182	13.942.083	7.829.099
L16 SPUK Boscompensatie PN	-	2.334.202	-2.334.202
Natuur algemeen	14.447.162	14.737.089	-289.927
R-Nationale Parken	-	63.953	-63.953
R-Realisatie EHS	582.429	-4.141.357	4.723.786
R-Soortenbescherming	289.000	185.085	103.915
Schoolpleinen van de toekomst	425.000	34.480	390.520
SPUK L34 Prov. maatregelen LG - indirecte uitvoeringskosten	-	27.204	-27.204
SPUK L35 Prov. maatregelen LG - directe uitvoeringskosten	1.360.000	1.731.600	-371.600
SPUK-J117-Versnelling Natuurinclusief Isoleren (SPUK J117)	1.297.927	146.484	1.151.443
SPUK-L16-Hydrologische verbetering	5.228.121	11.074.979	-5.846.858
SPUK-L16-uitvoeringskosten PN	233.340	366.725	-133.385
SPUK-L16-Verbetering van de kwaliteit van natuurgebieden	1.509.865	4.783.274	-3.273.409
SPUK-L16-Versnelling van verwerving	126.812	229.739	-102.927
SPUK-L25-Versnellingsopgave NPLG - toekomstgerichte landbouw	185.827	138.572	47.255
SPUK-L27-Pas-melder (SPUK)	313.275	332.190	-18.915
Subsidie academie BBND	40.605	52.413	-11.808
Uitfinanciering Natuur-overig	3.416.746	2.306.077	1.110.669
Uitvoeringsplan boerenlandvogels	132.641	87.066	45.575
Wettelijke Boscompensatie	2.215	45.277	-43.062
Programma Natuurinclusief Drenthe	323.179	357.443	-34.264
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase - uitvoering	2.750.522	2.719.682	30.840
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase – inrichtingsmaatregelen	150.000	1.815.366	-1.665.366
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase - Onderzoeksmaatregelen	357.500	157.664	199.836
Versnelling Natuurinclusief Isoleren 2e tranche (SPUK J117B)	1.946.228	-	1.946.228
Groenblauwe dooradering	250.000	221.490	28.510
Wolf	4.685.000	2.736.850	1.948.150
SPUK L37 PAS-melders (RPMP2024) 2e tranche	200.000	-	200.000
Afwikkeling voorgaand boekjaar	104.798	-30.765	135.563
Totaal incidenteel	62.129.374	56.454.865	5.674.510
Totaal structureel	41.894.875	50.763.300	-8.868.425

Totaal Natuur	104.024.249	107.218.165	-3.193.916
Landbouw			
GLB/NSP 2023-2027	1.052.402	2.762.316	-1.709.914
Leader Oost-Drenthe 2023-2027	1.278.531	966.847	311.684
Leader West Drenthe 2023-2027	1.322.929	1.224.026	98.903
Opschaling duurzaamheidsplannen (IA)	630.366	638.518	-8.152
POP3 Landbouw	-	1.176.163	-1.176.163
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – Gebiedsgerichte pilots	20.000	-	20.000
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – KPI Duurzaam Boeren Drenthe Akkerbouw	200.000	101.642	98.359
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – KPI Duurzaam Boeren Drenthe Melkveehouderij	3.200.000	4.067.816	-867.816
SPUK-GRO6C-Belonen voor duurzaam boeren (doel B, C)	1.604.517	1.660.712	-56.195
SPUK-GRO6C-Verdienmodellen, burgers (doel F, G)	219.500	123.100	96.400
Verbetering van de landbouwstructuur	325.913	469.694	-143.781
SPUK L25 - Innovatieve Landbouw NN	1.612.055	1.604.297	7.758
AgroAgenda Noord Nederland	355.677	207.647	148.030
GLB/NSP 2023-2027 Uitvoeringskosten	900.000	764.586	135.414
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-132.353	132.353
Totaal incidenteel	12.721.890	15.635.009	-2.913.119
Totaal structureel	374.949	391.967	-17.018
Totaal Landbouw	13.096.839	16.026.976	-2.930.137
Zorgvuldig omgaan met water			
Hergebruik Stedelijk Afvalwater (DU)	20.833	-	20.833
SPUK L35 Prov. maatregelen LG - Water	3.246.381	2.022.261	1.224.120
SPUK-E87B-Deltaprogramma zoetwater regio Oost 2022-2027	257.750	250.411	7.339
SPUK-E87-Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater E87	1.701.399	1.552.043	149.356
SPUK-L31-Regeling uitvoering bestuursovereenkomst nitraat	242.350	242.350	-
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-32.357	32.357
Totaal incidenteel	5.468.713	4.034.707	1.434.006
Totaal structureel	1.432.066	-1.035.939	2.468.005
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	6.900.779	2.998.769	3.902.010
Totaal incidenteel programma	81.178.411	76.492.564	4.685.847
Totaal structureel programma	43.901.890	50.218.095	-6.316.205
Totale lasten programma	125.080.301	126.710.660	-1.630.359

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
3: Leefomgeving en wonen			
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden			
Bodem & Ondergrond Algemeen	155.507	101.195	54.312
Deelprogramma Bodem & Delf- en Grondstoffen	73.500	27.115	46.385
Deelprogramma Bodem & Energievoorziening	140.263	239.693	-99.430
Deelprogramma Bodem & Erfgoed	138.991	161.529	-22.538
Deelprogramma Bodem & Grondwater	197.452	57.310	140.142
Deelprogramma Bodem & Infra Nummer	95.000	109.490	-14.490
Deelprogramma Bodem & Klimaatverandering	209.440	146.881	62.559
Deelprogramma Bodem & Landbouw	197.500	211.662	-14.162
Deelprogramma Bodem & Verontreiniging in de Leefomgeving	37.500	37.331	169
Deelprogramma Bodem & Natuur	75.140	46.650	28.490
Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provin	840.000	831.231	8.769
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-548	548
Totaal incidenteel	2.160.293	1.969.538	190.755
Totaal structureel	35.000	86.018	-51.018

Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	2.195.293	2.055.556	139.737
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-23.104	23.104
Totaal incidenteel	-	-23.104	23.104
Totaal structureel	6.348.921	6.492.438	-143.517
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	6.348.921	6.469.334	-120.413
Ruimtelijke ordening en Wonen			
Circulair bouwen	185.000	168.457	16.543
Herstructureringsfonds	937.695	10.114	927.581
Herstructureringsfonds 2021 PLUS (Roden, Beilen, Coevorden)	1.750.000	-	1.750.000
Impulsteam Wonen	500.000	1.216.887	-716.887
Regiostedenfonds (IA)	9.592.232	282.435	9.309.797
Reserve onrendabele toppen	2.000.000	520.000	1.480.000
Ruimtelijke kwaliteit	288.500	25.000	263.500
Samenwerking Regio Zwolle	1.000.000	72.501	927.499
subsidieregeling dorpsvernieuwing	5.000.000	-	5.000.000
Uitvoering woondeals	-	535.162	-535.162
Woonagenda en beleid	-	6.950	-6.950
NOVEX Ruimte	377.417	99.258	278.159
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-355.797	355.797
Totaal incidenteel	21.630.844	2.580.966	19.049.878
Totaal structureel	3.574.218	3.353.000	221.218
Totaal Ruimtelijke ordening en Wonen	25.205.062	5.933.966	19.271.096
Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe			
Aanpak asbestdaken	81.288	38.339	42.949
Totaal incidenteel	81.288	38.339	42.949
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe	81.288	38.339	42.949
Totaal incidenteel programma	23.872.425	4.565.739	19.306.686
Totaal structureel programma	9.958.139	9.931.456	26.683
Totale lasten programma	33.830.564	14.497.196	19.333.368

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
4: Regionale economie en werkgelegenheid			
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe			
Aantrekkelijke regio	2.072.054	644.023	1.428.031
Leven lang ontwikkelen	142.000	112.232	29.768
RD ZO-Drenthe: Proceskosten	-	23.292	-23.292
RD ZO-Drenthe: Werken	750.500	1.085.500	-335.000
RD ZO-Drenthe: Wonen	3.929.321	3.725.826	203.495
Regio aan de grens	865.708	854.196	11.512
Samen met inwoners	416.701	119.428	297.273
Uitvoering provincie Drenthe Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	148.844	-	148.844
Uitvoeringskosten (VAT)	630.000	259.266	370.734
Zorg & welzijn	2.360.369	1.001.816	1.358.553
Econ structuurversterking (Regiodeal ZO-Drenthe)	1.108.363	361.829	746.534
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-102.839	-119.253	16.414
Totaal incidenteel	12.321.021	8.068.155	4.252.866
Totaal structureel	1.755.364	553.196	1.202.168
Totaal Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	14.076.385	8.621.351	5.455.034

Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven			
Intermediaire organisaties	150.374	158.866	-8.492
Just Transition Fund (JTF)	147.404	122.615	24.789
Projecten Economische structuur	1.283.525	1.395.966	-112.441
Ruimtelijk Economisch Programma: IT Hub	370.000	370.000	-
Sociaal Perspectief	100.000	-	100.000
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-457.722	457.722
Totaal incidenteel	2.051.303	1.589.725	461.578
Totaal structureel	873.757	773.116	100.641
Totaal Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven	2.925.060	2.362.840	562.220
Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe			
Subsidie Universiteit van het Noorden/Campus Emmen	3.418.000	-	3.418.000
Overige bijdragen kracht van Drenthe	436.000	431.869	4.131
Totaal incidenteel	3.854.000	431.869	3.422.131
Totaal structureel	1.950.000	1.950.000	-
Totaal Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe	5.804.000	2.381.869	3.422.131
Stimuleren Recreatie en toerisme			
Aanpak vitale vakantieparken Drenthe	1.764.843	1.343.764	421.079
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-249.759	-789.813	540.054
Totaal incidenteel	1.515.084	553.951	961.133
Totaal structureel	6.425.528	4.951.373	1.474.155
Totaal Stimuleren Recreatie en toerisme	7.940.612	5.505.324	2.435.288
Versterken van het ondernemerschap			
Beleidskaders en programmabeheer	1.077.500	512.992	564.508
IBDO 3.0	-	210	-210
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-360	-560.768	560.408
Totaal incidenteel	1.077.140	-47.566	1.124.706
Totaal structureel	1.108.127	1.044.793	63.334
Totaal Versterken van het ondernemerschap	2.185.267	997.227	1.188.040
Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-56.896	-154.580	97.684
Totaal incidenteel	-56.896	-154.580	97.684
Totaal structureel	1.124.472	1.089.389	35.083
Totaal Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt	1.067.576	934.809	132.767
Versterken van het vestigingsklimaat			
Rundedal	75.000	75.000	-
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-5.035	5.035
Totaal incidenteel	75.000	69.965	5.035
Totaal structureel	1.673.632	620.056	1.053.576
Totaal Versterken van het vestigingsklimaat	1.748.632	690.021	1.058.611
Totaal incidenteel programma	20.836.652	10.511.519	10.325.133
Totaal structureel programma	14.910.880	10.981.922	3.928.958
Totale lasten programma	35.747.532	21.493.441	14.254.091

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
5: Mobiliteit en bereikbaarheid			
Adequaat openbaar vervoernetwerk			
DOVA	15.000	18.157	-3.157
Emmen Rheine	10.514.670	3.745.617	6.769.053
SPUK Regionaal Mobiliteitsfonds	-	13.659	-13.659
Nedersaksenlijn Regio	75.000	49.856	25.144
Verbeteren toegankelijkheid OV	320.668	-	320.668

Afwikkeling voorgaand boekjaar	44.513	-7.351	51.864
Totaal incidenteel	10.969.851	3.819.938	7.149.913
Totaal structureel	36.667.123	33.391.952	3.275.171
Totaal Adequaar openbaar vervoernetwerk	47.636.974	37.211.890	10.425.084
Duurzame oplossingen en innovatie			
Drenthe reist duurzaam	290.040	73.131	216.909
Innovatie en ontwikkeling	90.000	35.900	54.100
Openbare laadpalenconcessie	160.750	102.552	58.198
Laadinfrastructuur	804.000	477.319	326.681
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-685	-685	-
Totaal incidenteel	1.344.105	688.218	655.887
Totaal structureel	-	238.676	-238.676
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	1.344.105	926.894	417.211
Fiets als duurzaam alternatief			
Beleid Fiets als duurzaam alternatief	6.000	90	5.910
Doorfietsroutes	1.948.558	56.422	1.892.136
Lokale aanpak verkeersveiligheid fiets	305.556	-	305.556
Ontbrekende schakels in het fietsnetwerk	777.778	734.484	43.294
Totaal incidenteel	3.037.892	790.997	2.246.895
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Fiets als duurzaam alternatief	3.037.892	790.997	2.246.895
Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur			
Vast onderhoud vaarwegen	-	53.853	-53.853
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-46.004	-13.118	-32.886
Totaal incidenteel	-46.004	40.735	-86.739
Totaal structureel	24.457.403	22.025.371	2.432.032
Totaal Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	24.411.399	22.066.106	2.345.293
Kerntaken onderzoek en samenwerking			
Beleid kerntaken	75.000	25.000	50.000
Luchtvaart	2.278.000	2.278.566	-566
Mobiliteit	-	266.078	-266.078
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-8.610	8.610
Totaal incidenteel	2.353.000	2.561.034	-208.034
Totaal structureel	1.430.070	783.807	646.263
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	3.783.070	3.344.840	438.230
Mobiliteit op maat			
Beleid mobiliteit op maat	252.000	55.569	196.431
Ontwikkeling Hubs	772.644	547.720	224.924
Totaal incidenteel	1.024.644	603.289	421.355
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Mobiliteit op maat	1.024.644	603.289	421.355
Toegankelijke en veilige bereikbaarheid			
Educatie en verkeerscampagnes	8.350.911	5.087.873	3.263.038
Mobiliteit VJN 2021	2.047.950	-	2.047.950
Exploitatie zandwinning Huttenheugte	182.493	182.493	-
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-315.656	315.656
Totaal incidenteel	10.581.354	4.954.710	5.626.644
Totaal structureel	2.909.277	2.814.788	94.489
Totaal Toegankelijke en veilige bereikbaarheid	13.490.631	7.769.498	5.721.133
Totaal incidenteel programma	29.264.842	13.458.921	15.805.921
Totaal structureel programma	65.463.873	59.254.593	6.209.280
Totale lasten programma	94.728.715	72.713.515	22.015.201

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
6: Energie			
Energieagenda 2024-2027			
Beleidsontwikkeling klimaat en energie	-	3.750	-3.750
Drents Energieloket (DEL)	675.000	664.310	10.690
Energieagenda Beleid	-1.000.000	735.500	-1.735.500
Energieagenda Uitvoering	750.000	332.810	417.190
Fix team Drenthe	973.740	626.838	346.902
Gebiedsfonds Wind	938.000	871.803	66.197
Noodhulp Energiebesparing	1.759.420	2.249.826	-490.406
ORTESE	752.718	207.738	544.980
Regionale Energie Strategie	1.276.321	441.028	835.293
Samenwerking Gemeenten Energie	955.000	937.642	17.358
SPUK 1 Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed	-	-0	0
SPUK 2 Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed	249.000	438.544	-189.544
SPUK ontzorging MKB (IBDO)	400.000	279.047	120.953
SPUK ontzorging MKB (PVBD)	250.000	220.442	29.558
Uitvoering SPUK CDOKE	200.000	179.626	20.374
Waterstof (IA+)	1.330.846	734.165	596.681
SPUK CDOKE - Bedrijventerreinen	74.000	68.473	5.527
SPUK CDOKE - pMIEK	100.000	8.969	91.031
SPUK CDOKE - EHubs	350.000	223.282	126.718
Flexteam Energie Drenthe	700.000	971.650	-271.650
Energieagenda algemeen structureel	-	4.950	-4.950
SPUK CDOKE - Mobiliteit	500.000	317.634	182.366
Wonen, werken en leven structureel	-	229	-229
Energie-infrastructuur structureel	-	20.240	-20.240
Reserve energieagenda 2024-2027	1.465.000	751.870	713.130
Energiebronnen en -dragere structureel	-	7.000	-7.000
Waterstof/duurzame mobiliteit structureel	-	53.093	-53.093
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-415.115	415.115
Totaal incidenteel	12.699.045	10.935.345	1.763.700
Totaal structureel	3.887.115	2.091.395	1.795.720
Totaal Energieagenda 2024-2027	16.586.160	13.026.740	3.559.420
Totaal incidenteel programma	12.699.045	10.935.345	1.763.700
Totaal structureel programma	3.887.115	2.091.395	1.795.720
Totale lasten programma	16.586.160	13.026.740	3.559.420

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
7: Levendig en sociaal			
Sociaal Drenthe voor iedereen			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-108.152	108.152
Totaal incidenteel	-	-108.152	108.152
Totaal structureel	4.992.934	4.840.702	152.232
Totaal Sociaal Drenthe voor iedereen	4.992.934	4.732.550	260.384
Sport en Bewegen stimuleren			
Kwaliteitsimpuls voor bovenregionale sportaccommodaties	1.500.000	1.275.000	225.000
Sport algemeen	1.516.234	1.286.870	229.364
Totaal incidenteel	3.016.234	2.561.870	454.364
Totaal structureel	-42.500	135.946	-178.446
Totaal Sport en Bewegen stimuleren	2.973.734	2.697.816	275.918
Cultuur en erfgoed in Drenthe			

80 jaar Bevrijding	230.000	193.063	36.937
Culturele investeringen	27.568	122.308	-94.740
Cultuurparticipatie	423.341	426.087	-2.746
Gebiedsontwikkeling Koloniën van Weldadigheid	265.000	197.653	67.347
Grote investeringen musea	1.000.000	200.000	800.000
Instandhoudingsbudget Cultuur	225.000	25.000	200.000
Monumenten	2.306.459	2.306.391	68
Musea	6.931.319	6.904.070	27.249
Ontwikkeling Veenhuizen	185.000	160.000	25.000
Restauratie en herbestemmingsopgave Unesco Veenhuizen	750.000	750.000	-
Toekomstplan Drents Museum de Buitenplaats	407.500	-	407.500
OCW Versterking van de regionale culturele infrastructuur	333.333	193.000	140.333
Project programmering Koloniën van Weldadigheid	300.000	201.276	98.724
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-46.314	-191.027	144.713
Totaal incidenteel	13.338.206	11.487.821	1.850.385
Totaal structureel	12.232.917	12.282.788	-49.871
Totaal Cultuur en erfgoed in Drenthe	25.571.123	23.770.609	1.800.514
Totaal incidenteel programma	16.354.440	13.941.539	2.412.901
Totaal structureel programma	17.183.351	17.259.436	-76.085
Totale lasten programma	33.537.791	31.200.975	2.336.816

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
8: Middelen en mensen			
Financiën			
Overige financiële middelen	412.500	701.760	-289.260
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-1.450	1.450
Totaal incidenteel	412.500	700.310	-287.810
Totaal structureel	298.143	194.478	103.665
Totaal Financiën	710.643	894.788	-184.145
Interne dienstverlening en informatiehuishouden			
Accommodatie Drents Museum	650.606	722.826	-72.220
Accommodatie Huize Tetrode	-44.709	-44.709	-
Cybersecurity	105.000	33	104.967
Datagedreven beleidsontwikkeling	250.000	-	250.000
Datahuis	350.000	173.237	176.764
Digitale readiness assessment	14.000	-	14.000
Interne digitale vaardigheden / Innovatie	-	283.140	-283.140
Masterplan ICT	1.341.526	181.817	1.159.709
NIS2	105.000	269.584	-164.584
Digitaal Uniform Samenwerken (voorheen Zaakgericht werken)	1.058.760	20.228	1.038.532
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-129.422	129.422
Totaal incidenteel	3.830.183	1.476.734	2.353.449
Totaal structureel	11.513.684	13.115.430	-1.601.746
Totaal Interne dienstverlening en informatiehuishouden	15.343.867	14.592.164	751.703
Personeel en organisatie			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-10.590	10.590
Totaal incidenteel	-	-10.590	10.590
Totaal structureel	2.884.676	2.386.991	497.685
Totaal Personeel en organisatie	2.884.676	2.376.401	508.275
Subsidies en Inkoop			
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-4.167	4.167
Totaal incidenteel	-	-4.167	4.167
Totaal structureel	15.300	48.127	-32.827

Totaal Subsidies en Inkoop	15.300	43.960	-28.660
Verantwoording personeelskosten			
Loonkosten bijdrage aan voorzieningen	1.974.000	1.788.157	185.843
Loonkosten VTH	482.000	576.607	-94.607
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-164.191	164.191
Totaal incidenteel	2.456.000	2.200.572	255.428
Totaal structureel	70.650.874	70.738.703	-87.829
Totaal Verantwoording personeelskosten	73.106.874	72.939.276	167.598
Totaal incidenteel programma	6.698.683	4.362.860	2.335.823
Totaal structureel programma	85.362.677	86.483.729	-1.121.052
Totale lasten programma	92.061.360	90.846.588	1.214.772

Baten			
Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
1: Besturen en samenwerken			
Goed openbaar bestuur in Drenthe			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-12.000	-746	-11.254
Totaal Goed openbaar bestuur in Drenthe	-12.000	-746	-11.254
Verbinding met de Drentse samenleving			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-7.640	-	-7.640
Totaal Verbinding met de Drentse samenleving	-7.640	-	-7.640
Totaal incidenteel programma	-	-	-
Totaal structureel programma	-19.640	-746	-18.894
Totale baten programma	-19.640	-746	-18.894

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
2: Landelijk gebied			
Landbouw			
GLB/NSP 2023-2027	-1.052.401	-2.119.485	1.067.084
Leader Oost-Drenthe 2023-2027	-1.049.998	-584.555	-465.443
Leader West Drenthe 2023-2027	-867.959	-496.780	-371.179
POP3 Landbouw	-	255.931	-255.931
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – Gebiedsgerichte pilots	-20.000	-	-20.000
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – KPI Duurzaam Boeren Drenthe Akkerbouw	-200.000	-101.642	-98.359
SPUK L35 Prov. maatregelen LG – KPI Duurzaam Boeren Drenthe Melkveehouderij	-3.200.000	-4.067.816	867.816
SPUK-GRO6C-Algemene kosten uitvoering RD Natuurinclusieve Landbouw	-1.824.017	-1.574.331	-249.686
Verbetering van de landbouwstructuur	62.918	-113.712	176.630
SPUK L25 - Innovatieve Landbouw NN	-1.612.055	-1.600.032	-12.023
Totaal incidenteel	-9.763.512	-10.402.420	638.908
Totaal structureel	-	-23.852	23.852
Totaal Landbouw	-9.763.512	-10.426.272	662.760
Natuur			
Agrarisch natuurbeheer	-3.250.182	-5.202.197	1.952.015
Grondverwerving en functieverandering NNN	-11.344.794	-1.590.962	-9.753.832
L16 SPUK Boscompensatie PN	-	-2.334.202	2.334.202
Natuur algemeen	-	-12.165	12.165
R-Nationale Parken	-	-50.000	50.000
R-Realisatie EHS	-1.964.447	-2.463.653	499.206
R-Soortenbescherming	-	-93.046	93.046

SPUK L35 Prov. maatregelen LG - directe uitvoeringskosten	-1.360.000	-1.731.044	371.044
SPUK-J117-Versnelling Natuurinclusief Isoleren (SPUK J117)	-1.000.654	-146.484	-854.170
SPUK-L16-Hydrologische verbetering	-5.228.121	-10.327.379	5.099.258
SPUK-L16-uitvoeringskosten PN	-233.340	136.147	-369.487
SPUK-L16-Verbetering van de kwaliteit van natuurgebieden	-3.855.027	-6.401.647	2.546.620
SPUK-L16-Versnelling van verwerving	-126.812	-976.694	849.882
SPUK-L25-Versnellingsopgave NLPG - overgangsgebieden	-	-11.338	11.338
SPUK-L25-Versnellingsopgave NPLG - toekomstgerichte landbouw	-185.827	-197.987	12.160
SPUK-L25-Versnellingsopgaven NLPG - hydrologisch systeemherstel	5.094.110	5.094.110	0
SPUK-L27-Pas-melder (SPUK)	-313.275	-5.871	-307.404
Subsidie academie BBND	-72.322	-64.211	-8.111
Tijdelijke beheer grondbezit	-	-	-
Uitfinanciering Natuur-overig	-1.846.299	-923.150	-923.149
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase - uitvoering	-2.750.522	-2.719.682	-30.840
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase – inrichtingsmaatregelen	-150.000	-1.815.366	1.665.366
SPUK L33 Progr. Natuur 2e fase - Onderzoeksmaatregelen	-357.500	-157.664	-199.836
Versnelling Natuurinclusief Isoleren 2e tranche (SPUK J117B)	-1.946.228	-	-1.946.228
SPUK L37 PAS-melders (RPMP2024) 2e tranche	-200.000	-	-200.000
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-123.385	-133.385	10.000
Totaal incidenteel	-31.214.625	-32.127.870	913.245
Totaal structureel	-2.102.092	-2.747.335	645.243
Totaal Natuur	-33.316.717	-34.875.205	1.558.488
Klimaatadaptatie			
SPUK-E44-Klimaatadaptatie	-387.872	-367.558	-20.314
Totaal incidenteel	-387.872	-367.558	-20.314
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Klimaatadaptatie	-387.872	-367.558	-20.314
Zorgvuldig omgaan met water			
Onderzoeken grondwatersystemen	-	2.377.233	-2.377.233
SPUK L35 Prov. maatregelen LG - Water	-3.246.381	-2.022.261	-1.224.120
SPUK-E87B-Deltaprogramma zoetwater regio Oost 2022-2027	-257.750	-250.411	-7.339
SPUK-E87-Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater E87	-1.701.399	-1.552.043	-149.356
SPUK-L31-Regeling uitvoering bestuursovereenkomst nitraat	-242.350	-242.350	-
Totaal incidenteel	-5.447.880	-1.689.831	-3.758.049
Totaal structureel	-810.000	-841.701	31.701
Totaal Zorgvuldig omgaan met water	-6.257.880	-2.531.533	-3.726.347
Totaal incidenteel programma	-46.813.889	-44.587.680	-2.226.209
Totaal structureel programma	-2.912.092	-3.612.889	700.797
Totale baten programma	-49.725.981	-48.200.568	-1.525.413

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
3: Leefomgeving en wonen			
De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden			
Voorbereiden en uitvoeren overheidssaneringen door de provin	-777.000	-884.228	107.228
Totaal incidenteel	-777.000	-884.228	107.228
Totaal structureel	-37.500	-16.715	-20.785
Totaal De bodem en ondergrond worden zo beheerd en benut dat deze ook voor volgende generaties hun culturele, ecologische en economische kracht behouden	-814.500	-900.943	86.443
In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen			
Uitvoering reguliere milieu taken	-	-40.000	40.000
Vorming RUD	-	-27.702	27.702

Totaal incidenteel	-	-67.702	67.702
Totaal structureel	-225.000	-	-225.000
Totaal In Drenthe behoud en verbetering van de milieu- en leefomgevingskwaliteit tot tenminste het niveau van de wettelijke milieueisen	-225.000	-67.702	-157.298
Ruimtelijke ordening en Wonen			
Impulsteam Wonen	-5.250	-	-5.250
Uitvoering woondeals	-	-150.618	150.618
Totaal incidenteel	-5.250	-150.618	145.368
Totaal structureel	-100.000	-100.902	902
Totaal Ruimtelijke ordening en Wonen	-105.250	-251.520	146.270
Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe			
Aanpak asbestdaken	-	-34.451	34.451
Totaal incidenteel	-	-34.451	34.451
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Verminderen van het aantal asbestdaken in Drenthe	-	-34.451	34.451
Totaal incidenteel programma	-782.250	-1.136.999	354.749
Totaal structureel programma	-362.500	-117.617	-244.883
Totale baten programma	-1.144.750	-1.254.616	109.866

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
4: Regionale economie en werkgelegenheid			
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe			
Aantrekkelijke regio	-1.747.155	-543.040	-1.204.115
Leven lang ontwikkelen	-1.599.856	-561.088	-1.038.768
RD ZO-Drenthe: Proceskosten	-	-4.602	4.602
RD ZO-Drenthe: Welzijn	-	14.395	-14.395
RD ZO-Drenthe: Werken	-187.625	-264.899	77.274
RD ZO-Drenthe: Wonen	-982.330	-930.117	-52.213
Regio aan de grens	-729.965	-720.258	-9.707
Samen met inwoners	-351.363	-100.702	-250.661
Uitvoeringskosten (VAT)	-297.650	-218.613	-79.037
Zorg & welzijn	-1.990.262	-844.731	-1.145.531
Econ structuurversterking (Regiodeal ZO-Drenthe)	-934.572	-305.094	-629.478
Totaal incidenteel	-8.820.778	-4.478.750	-4.342.028
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-8.820.778	-4.478.750	-4.342.028
Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven			
Projecten Economische structuur	-	-50.000	50.000
Ruimtelijk Economisch Programma: IT Hub	-151.020	-151.020	-
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	6.485	-6.485
Totaal incidenteel	-151.020	-194.535	43.515
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Benutten van de economische kansen rondom transitie en maatschappelijke opgaven	-151.020	-194.535	43.515
Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-1.300.000	-1.300.000	-
Totaal Ontwikkelen van de economische kracht van Drenthe	-1.300.000	-1.300.000	-
Stimuleren Recreatie en toerisme			
Aanpak vitale vakantieparken Drenthe	-294.355	-350.041	55.686
Totaal incidenteel	-294.355	-350.041	55.686
Totaal structureel	-	-11.717	11.717
Totaal Stimuleren Recreatie en toerisme	-294.355	-361.758	67.403

Versterken van het ondernemerschap			
Versterken van het vestigingsklimaat			
promotie en acquisitie	-	-337.189	337.189
Totaal incidenteel	-	-337.189	337.189
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Versterken van het vestigingsklimaat	-	-337.189	337.189
Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-220.637	-188.188	-32.449
Totaal Samenwerken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt	-220.637	-188.188	-32.449
Totaal incidenteel programma	-9.266.153	-5.360.514	-3.905.639
Totaal structureel programma	-1.520.637	-1.499.905	-20.732
Totale baten programma	-10.786.790	-6.860.419	-3.926.371

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:			
Adequaat openbaar vervoernetwerk			
Emmen Rheine	-5.604.172	-3.327.031	-2.277.141
Nedersaksenlijn Regio	-75.000	-49.856	-25.144
Totaal incidenteel	-5.679.172	-3.376.887	-2.302.285
Totaal structureel	-	-258.282	258.282
Totaal Adequaat openbaar vervoernetwerk	-5.679.172	-3.635.169	-2.044.003
Duurzame oplossingen en innovatie			
Drenthe reist duurzaam	-145.020	-158.711	13.691
Innovatie en ontwikkeling	-	16.667	-16.667
Openbare laadpalenconcessie	-110.750	-110.750	-0
Laadinfrastructuur	-804.000	-474.905	-329.095
Totaal incidenteel	-1.059.770	-727.700	-332.070
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Duurzame oplossingen en innovatie	-1.059.770	-727.700	-332.070
Fiets als duurzaam alternatief			
Beleid Fiets als duurzaam alternatief	-1.000	-1.386	386
Doorfietsroutes	-33.000	-93.866	60.866
Totaal incidenteel	-34.000	-95.252	61.252
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Fiets als duurzaam alternatief	-34.000	-95.252	61.252
Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-595.954	-1.339.949	743.995
Totaal Instandhouden en beheren van onze fysieke infrastructuur	-595.954	-1.339.949	743.995
Kerntaken onderzoek en samenwerking			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-14.000	-28.543	14.543
Totaal Kerntaken onderzoek en samenwerking	-14.000	-28.543	14.543
Mobiliteit op maat			
Ontwikkeling Hubs	-82.644	-123.881	41.237
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-85.754	85.754
Totaal incidenteel	-82.644	-209.635	126.991
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Mobiliteit op maat	-82.644	-209.635	126.991
Toegankelijke en veilige bereikbaarheid			
Totaal incidenteel programma	-6.855.586	-4.409.474	-2.446.112

Totaal structureel programma	-609.954	-1.626.774	1.016.820
Totale baten programma	-7.465.540	-6.036.248	-1.429.292

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
6: Energie			
Energieagenda 2024-2027			
Drents Energieloket (DEL)	-600.000	-600.020	20
Energieagenda Beleid	-	-5.000	5.000
Fix team Drenthe	-757.864	-410.962	-346.902
Samenwerking Gemeenten Energie	-	-187.433	187.433
SPUK 2 Verduurzaming Maatschappelijk vastgoed	-249.000	-438.544	189.544
SPUK ontzorging MKB (IBDO)	-400.000	-279.047	-120.953
SPUK ontzorging MKB (PVBD)	-250.000	-218.092	-31.908
Uitvoering SPUK CDOKE	-200.000	-179.626	-20.374
SPUK CDOKE - Bedrijventerreinen	-74.000	-68.473	-5.527
SPUK CDOKE - pMIEK	-100.000	-8.969	-91.031
SPUK CDOKE - EHubs	-350.000	-223.282	-126.718
Flexteam Energie Drenthe	-700.000	-962.170	262.170
SPUK CDOKE - Mobiliteit	-500.000	-317.634	-182.366
Afwikkeling voorgaand boekjaar	-	-27.923	27.923
Totaal incidenteel	-4.180.864	-3.927.175	-253.689
Totaal structureel	-	-5.360	5.360
Totaal Energieagenda 2024-2027	-4.180.864	-3.932.535	-248.329
Totaal incidenteel programma	-4.180.864	-3.927.175	-253.689
Totaal structureel programma	-	-5.360	5.360
Totale baten programma	-4.180.864	-3.932.535	-248.329

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
7: Levendig en sociaal			
Cultuur en erfgoed in Drenthe			
Project programmering Kolonien van Weldadigheid	-40.000	-15.000	-25.000
Totaal incidenteel	-40.000	-15.000	-25.000
Totaal structureel	-139.000	-145.500	6.500
Totaal Cultuur en erfgoed in Drenthe	-179.000	-160.500	-18.500
Sport en Bewegen stimuleren			
Kwaliteitsimpuls voor bovenregionale sportaccommodaties	-	-	-
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-	-	-
Totaal Sport en Bewegen stimuleren	-	-	-
Totaal incidenteel programma	-40.000	-15.000	-25.000
Totaal structureel programma	-139.000	-145.500	6.500
Totale baten programma	-179.000	-160.500	-18.500

Programma/beleidsopgave omschrijving	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
8: Middelen en mensen			
Financiën			
Uitkering Provinciefonds	-9.945.602	-14.876.264	4.930.662
Totaal incidenteel	-9.945.602	-14.876.264	4.930.662
Totaal structureel	-291.917.784	-292.982.661	1.064.877
Totaal Financiën	-301.863.386	-307.858.925	5.995.539

Interne dienstverlening en informatiehuishouden			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-4.421.516	-4.478.864	57.348
Totaal Interne dienstverlening en informatiehuishouden	-4.421.516	-4.478.864	57.348
Personeel en organisatie			
Totaal incidenteel	-	-	-
Totaal structureel	-	-4.483	4.483
Totaal Personeel en organisatie	-	-4.483	4.483
Verantwoording personeelskosten			
Loonkosten overige opbrengsten	-814.595	-924.104	109.509
Totaal incidenteel	-814.595	-924.104	109.509
Totaal structureel	-2.196.579	-2.347.206	150.627
Totaal Verantwoording personeelskosten	-3.011.174	-3.271.310	260.136
Totaal incidenteel programma	-10.760.197	-15.800.368	5.040.171
Totaal structureel programma	-298.535.879	-299.813.214	1.277.335
Totale baten programma	-309.296.076	-315.613.582	6.317.506

Mutaties reserves			

Toevoegingen reserves	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
8: Middelen			
Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen			
Algemene doeleinden	41.739.927	41.739.927	-
Bodem	719.000	834.996	-115.996
Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	2.500.000	2.981.553	-481.553
Cofinancieringsreserve Europa	2.500.000	5.780.574	-3.280.574
Energieagenda 2024-2027	5.865.000	6.578.130	-713.130
Europese Programma's Landelijk Gebied	10.324.324	10.324.324	-
Financieringsreserve	1.972.359	1.972.359	-
Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	1.388.647	3.267.299	-1.878.652
Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	1.281.040	1.281.040	-
Mobiliteit	15.094.612	27.030.209	-11.935.597
Natuurbeleid	54.726.051	54.726.051	-
Opvang revolverend financieren	2.700.000	2.700.000	-
Saldireserve	616.154	616.154	-
Uitvoering generatiepact	250.268	393.488	-143.220
Versterking economische structuur	1.100.000	1.972.428	-872.428
Verstekte subsidies	14.049.769	42.905.528	-28.855.759
Totaal toevoegingen reserves	156.827.151	205.104.060	-48.276.909

Onttrekkingen reserves	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Verschil begroting/rekening
8: Middelen			
Inzicht in de ontwikkeling van reserves en voorzieningen			
Algemene doeleinden	-6.668.868	-6.668.868	-
Bodem	-782.000	-782.000	-
Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	-2.000.000	-2.000.000	-
Cofinancieringsreserve Europa	-3.286.405	-3.286.405	-
Energieagenda 2024-2027	-3.765.000	-3.765.000	-
Europese Programma's Landelijk Gebied	-	-2.970.715	2.970.715
Financieringsreserve	-43.047.026	-43.047.026	-
Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	-4.651.626	-4.651.626	-
Investeringsagenda 2019-2023	-3.000.000	-3.000.000	-

Investeringsbijdrage Groningen Airport Eelde	-2.621.000	-2.621.000	-
Mobiliteit	-34.068.321	-34.068.321	-
Natuurbeleid	-61.942.969	-75.236.392	13.293.423
Opvang revolverend financieren	-35.000	-35.000	-
Provinciaal aandeel ILG	-624.337	-624.337	-
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-815.402	-923.795	108.393
Regionaal Specifiek Pakket	-1.218.980	-1.218.980	
Risicoreserve	-	-289.260	289.260
Saldireserve	-23.795.486	-23.795.486	-
Uitvoering generatiepact	-351.210	-351.210	-
Versterking economische structuur	-500.000	-500.000	-
Verstrekte subsidies	-24.898.371	-27.587.887	2.689.516
Wettelijke boscompensatie	-2.215	-45.277	43.062
Totaal onttrekkingen reserves	-218.074.216	-237.468.585	19.394.369

	Actuele begroting 2025	Realisatie 2025	Vershil begroting/rekening
Totale lasten alle programma, zonder reserve mutaties	444.045.706	381.590.122	62.455.584
Waarvan incidenteel	193.832.632	134.256.078	59.576.554
Waarvan structureel	250.213.074	247.334.044	2.879.030
Totale baten alle programma, zonder reserve mutaties	-382.798.641	-382.059.213	-739.428
Waarvan incidenteel	-78.698.939	-75.237.209	-3.461.730
Waarvan structureel	-304.099.702	-306.822.004	2.722.302
Totale toevoegingen reserve	218.074.216	237.468.585	-19.394.369
Waarvan incidenteel	218.074.216	237.468.585	-19.394.369
Waarvan structureel	0	0	0
Totale onttrekkingen reserve	-156.827.151	-205.104.060	48.276.909
Waarvan incidenteel	-156.827.151	-205.104.060	48.276.909
Waarvan structureel	0	0	0
Saldo lasten en baten incl. reserve mutaties	-	-32.833.615	32.833.615
Totaal incidenteel programma	-53.886.628	-59.487.960	5.601.332

II.6 De wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De Wet Normering Topinkomens (WNT) handelt over het maximum inkomen van topfunctionarissen. Als het gaat om de provinciale organisatie is de conclusie dat geen van onze medewerkers, dus ook niet diegenen die moeten worden gekwalificeerd als topfunctionaris, de norm zoals gesteld in de WNT overstijgen. De uitleg van de wet is overigens dat de Provinciesecretaris en de Statengriffier als topfunctionaris moeten worden gezien. Op 1 juli 2014 is het wetsvoorstel Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT (het WNT II) ingediend bij de Tweede Kamer. De wet is op 22 december 2014 aangenomen door de Eerste kamer en is per 1 januari 2016 in werking getreden. Het wettelijk bezoldigingsmaximum voor het jaar 2025 bedraagt hiermee € 246.000,-- (was vorig jaar € 233.000,--) daarmee is de norm van het bezoldigingsmaximum WNT tot 100% van een ministersalaris vastgelegd. Met deze norm overschrijdt het salaris van onze topfunctionarissen – en dus ook van andere medewerkers – de norm niet. De WNT stelt, naast een verplichting tot openbaarmaking, een maximum aan de bezoldiging en de contractuele ontslagvergoeding vast. De bezoldiging van de hoogste leidinggevenden van de provincie dienen te worden gepubliceerd. De beloning in het sectoraal bezoldigingsregime mag niet uitstijgen boven de voor die sector geldende norm. Deze norm wordt door de betrokken minister vastgesteld. Voor alle topfunctionarissen geldt dat het geldende bezoldigingsmaximum over 2025 niet is overschreden. Naast de hieronder vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen. De provincie Drenthe heeft hiermee over 2025 voldaan aan de WNT.

Voorgescreven model Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	W. Brenkman	G.V. Buissink
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	180.104	148.803
Beloningen betaalbaar op termijn	23.291	23.140
<i>Subtotaal</i>	<i>203.395</i>	<i>171.943</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000	246.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	203.395	171.943
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

Gegevens 2024		
bedragen x € 1	W. Brenkman	G.V. Buissink
Functiegegevens	Provincie-secretaris	Statengriffier
Aanvang en einde functieervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	173.322	144.271
Beloningen betaalbaar op termijn	23.634	22.507
<i>Subtotaal</i>	<i>196.956</i>	<i>166.778</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
Bezoldiging	196.956	166.778

II.7 Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Op grond van artikel 24 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het verplicht een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld op te nemen. Ook het verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld is onderdeel van deze informatie.

Realisatie taakveld naar programma's

Taakveld / programma	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
T0.1 Uitkering provinciefonds					
8: Middelen en mensen	-216.480.631	-194.008.313	-225.101.990	-229.992.989	4.890.999
Totaal taakveld	-216.480.631	-194.008.313	-225.101.990	-229.992.989	4.890.999
T0.2 Opbrengst provinciale belastingen					
8: Middelen en mensen	-64.596.646	-62.000.000	-63.120.054	-64.415.120	1.295.066
Totaal taakveld	-64.596.646	-62.000.000	-63.120.054	-64.415.120	1.295.066
T0.3 Geldleningen en uitzettingen					
8: Middelen en mensen	-7.837.819	-4.030.004	-9.430.004	-9.234.377	-195.627
Totaal taakveld	-7.837.819	-4.030.004	-9.430.004	-9.234.377	-195.627
T0.4 Deelnemingen					
8: Middelen en mensen	-1.082.925	-2.293.633	-3.424.575	-3.456.431	31.856
Totaal taakveld	-1.082.925	-2.293.633	-3.424.575	-3.456.431	31.856
T0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten					
8: Middelen en mensen	34.247	9.948.115	-256.763	-13.050	-243.713
Totaal taakveld	34.247	9.948.115	-256.763	-13.050	-243.713
T0.6 Overhead					
1: Besturen en samenwerken	351.043	398.308	398.308	324.612	73.696
8: Middelen en mensen	37.943.617	42.137.187	43.851.270	40.205.443	3.645.827
Totaal taakveld	38.294.661	42.535.495	44.249.578	40.530.055	3.719.523
T0.8 Mutaties reserves					
8: Middelen en mensen	-6.751.183	-98.927.317	-61.247.065	-32.364.524	-28.882.541
Totaal taakveld	-6.751.183	-98.927.317	-61.247.065	-32.364.524	-28.882.541
T1.1 Provinciale Staten					
1: Besturen en samenwerken	1.565.743	1.296.187	1.615.223	1.678.890	-63.667
8: Middelen en mensen	5.025.395	7.345.297	7.504.765	7.412.586	92.179
Totaal taakveld	6.591.138	8.641.484	9.119.988	9.091.476	28.512
T1.2 Gedeputeerde Staten					
1: Besturen en samenwerken	2.578.466	614.124	1.529.920	2.964.545	-1.434.625
8: Middelen en mensen	1.040.466	1.338.580	1.198.180	985.920	212.260
Totaal taakveld	3.618.932	1.952.704	2.728.100	3.950.464	-1.222.364
T1.3 Kabinetszaken					
8: Middelen en mensen	208.138	227.000	227.000	224.212	2.788
Totaal taakveld	208.138	227.000	227.000	224.212	2.788
T1.4 Bestuurlijke organisatie					
8: Middelen en mensen	897.138	979.013	979.013	966.988	12.025
Totaal taakveld	897.138	979.013	979.013	966.988	12.025
T1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio					
8: Middelen en mensen	281.957	307.689	307.689	303.910	3.779
Totaal taakveld	281.957	307.689	307.689	303.910	3.779
T1.6 Openbare orde en veiligheid					
1: Besturen en samenwerken	589.795	29.554	269.096	262.447	6.649
8: Middelen en mensen	478.476	522.143	522.143	515.730	6.413
Totaal taakveld	1.068.271	551.697	791.239	778.177	13.062
T1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
1: Besturen en samenwerken	3.250.825	3.411.268	5.989.566	6.111.812	-122.246
8: Middelen en mensen	935.994	1.025.484	1.025.484	1.012.888	12.596

Totaal taakveld	4.186.819	4.436.752	7.015.050	7.124.700	-109.650
T2.1 Landwegen					
4: Regionale economie en werkgelegenheid	396.884			-366.342	366.342
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	22.068.447	28.678.796	31.885.357	25.001.261	6.884.096
8: Middelen en mensen	5.129.337	5.505.792	5.505.792	5.383.517	122.275
Totaal taakveld	27.594.669	34.184.588	37.391.149	30.018.436	7.372.713
T2.2 Waterwegen					
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	3.155.870	4.195.187	5.470.314	3.803.861	1.666.453
8: Middelen en mensen	1.810.405	2.373.184	2.373.184	2.940.445	-567.261
Totaal taakveld	4.966.275	6.568.371	7.843.498	6.744.306	1.099.192
T2.3 Openbaar vervoer					
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	35.252.468	38.046.223	43.179.134	34.272.354	8.906.780
8: Middelen en mensen	623.725	680.648	680.648	672.288	8.360
Totaal taakveld	35.876.193	38.726.871	43.859.782	34.944.641	8.915.141
T2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
5: Mobiliteit en bereikbaarheid:	3.427.396	9.260.312	6.728.370	3.599.790	3.128.580
8: Middelen en mensen	264.871	-860.956	-1.610.956	275.864	-1.886.820
Totaal taakveld	3.692.268	8.399.356	5.117.414	3.875.654	1.241.760
T3.2 Kwantiteit oppervlaktewater					
2: Landelijk gebied		300.000			
Totaal taakveld		300.000			
T3.3 Kwantiteit grondwater					
2: Landelijk gebied	502.457	100.000	47.158	6.338	40.820
8: Middelen en mensen	692.078	755.239	755.239	745.963	9.276
Totaal taakveld	1.194.535	855.239	802.397	752.300	50.097
T3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
2: Landelijk gebied	1.339.974	786.000	1.245.470	560.091	685.379
8: Middelen en mensen	324.679	354.310	354.310	349.958	4.352
Totaal taakveld	1.664.653	1.140.310	1.599.780	910.049	689.731
T3.5 Kwaliteit grondwater					
8: Middelen en mensen	187.972	205.127	205.127	202.607	2.520
Totaal taakveld	187.972	205.127	205.127	202.607	2.520
T4.1 Bodembescherming					
3: Leefomgeving en wonen	701.018	1.573.500	1.418.293	1.171.328	246.965
8: Middelen en mensen	589.036	642.793	642.793	634.898	7.895
Totaal taakveld	1.290.053	2.216.293	2.061.086	1.806.225	254.861
T4.4 Vergunningverlening en handhaving					
2: Landelijk gebied	1.442	20.833	20.833		20.833
3: Leefomgeving en wonen	5.580.096	4.134.694	5.594.096	5.941.338	-347.242
8: Middelen en mensen	1.971.284	1.250.639	1.250.639	1.306.797	-56.158
Totaal taakveld	7.552.822	5.406.166	6.865.568	7.248.135	-382.567
T4.5 Ontgronding					
3: Leefomgeving en wonen	-54.635	-37.500	-37.500	-16.715	-20.785
8: Middelen en mensen	264.871	289.044	289.044	285.494	3.550
Totaal taakveld	210.236	251.544	251.544	268.779	-17.235
T4.6 Duurzaamheid					
6: Energie	8.247.198	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090
8: Middelen en mensen	1.915.908	2.212.239	2.212.239	2.185.067	27.172
Totaal taakveld	10.163.106	11.232.969	14.617.535	11.279.273	3.338.262
T4.9 Milieu, overige baten en lasten					
3: Leefomgeving en wonen	514.903	628.938	611.113	464.182	146.931
8: Middelen en mensen	570.528	560.804	560.804	557.457	3.347
Totaal taakveld	1.085.431	1.189.742	1.171.917	1.021.640	150.277
T5.1 Natuurontwikkeling					
2: Landelijk gebied	26.825.045	55.037.961	37.554.509	34.395.206	3.159.303
8: Middelen en mensen	2.539.903	2.769.162	2.769.162	2.735.149	34.013
Totaal taakveld	29.364.947	57.807.123	40.323.671	37.130.355	3.193.316
T5.2 Beheer natuurgebieden					
2: Landelijk gebied	15.452.087	24.210.174	32.439.023	37.821.235	-5.382.212
8: Middelen en mensen	3.557.511	3.968.743	4.175.743	4.218.613	-42.870

Totaal taakveld	19.009.598	28.178.917	36.614.766	42.039.849	-5.425.083
T5.3 Beheer flora en fauna					
2: Landelijk gebied	1.177.714	777.641	289.000	92.038	196.962
8: Middelen en mensen	388.592	421.212	421.212	416.038	5.174
Totaal taakveld	1.566.307	1.198.853	710.212	508.077	202.135
T5.9 Natuur, overige baten en lasten					
2: Landelijk gebied	49.700	425.000	425.000	34.480	390.520
Totaal taakveld	49.700	425.000	425.000	34.480	390.520
T6.1 Agrarische aangelegenheden					
2: Landelijk gebied	2.630.382	4.299.699	2.649.824	4.491.165	-1.841.341
8: Middelen en mensen	630.036	686.663	686.663	678.229	8.434
Totaal taakveld	3.260.418	4.986.362	3.336.487	5.169.394	-1.832.907
T6.3 Kennis en innovatie					
4: Regionale economie en werkgelegenheid	-694.359	735.000	866.508	539.780	326.728
8: Middelen en mensen	815.495	889.920	889.920	878.989	10.931
Totaal taakveld	121.136	1.624.920	1.756.428	1.418.769	337.659
T6.4 Recreatie en toerisme					
4: Regionale economie en werkgelegenheid	3.836.807	7.336.887	7.646.257	5.509.908	2.136.349
7: Levendig en sociaal				-3.232	3.232
8: Middelen en mensen	803.155	876.453	876.453	865.688	10.765
Totaal taakveld	4.639.962	8.213.340	8.522.710	6.372.364	2.150.346
T6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
1: Besturen en samenwerken	246.482	2.973.445	2.651.530	-242.043	2.893.573
4: Regionale economie en werkgelegenheid	8.719.408	11.860.679	12.804.850	5.955.083	6.849.767
8: Middelen en mensen	1.187.411	1.295.778	1.295.778	1.285.870	9.908
Totaal taakveld	10.153.301	16.129.902	16.752.158	6.998.910	9.753.248
T7.1 Cultuur					
7: Levendig en sociaal	19.565.030	22.330.171	22.724.241	20.926.959	1.797.282
8: Middelen en mensen	1.528.187	1.667.085	1.667.085	1.646.609	20.476
Totaal taakveld	21.093.217	23.997.256	24.391.326	22.573.568	1.817.758
T7.2 Maatschappij					
2: Landelijk gebied	253.320	691.962	683.503	1.109.539	-426.036
4: Regionale economie en werkgelegenheid	97.988	522.634	610.037	218.241	391.796
7: Levendig en sociaal	8.252.568	8.534.828	10.634.550	10.116.748	517.802
8: Middelen en mensen	331.134	303.029	303.029	299.307	3.722
Totaal taakveld	8.935.010	10.052.453	12.231.119	11.743.834	487.285
T8.1 Ruimtelijke ordening					
3: Leefomgeving en wonen	2.272.065	5.709.133	6.411.784	1.850.019	4.561.765
8: Middelen en mensen	1.605.035	1.429.920	1.479.920	1.461.743	18.177
Totaal taakveld	3.877.100	7.139.053	7.891.704	3.311.762	4.579.942
T8.2 Volkshuisvesting					
3: Leefomgeving en wonen	1.596.862	1.916.046	3.910.796	3.381.534	529.262
4: Regionale economie en werkgelegenheid	3.964.570	1.572.249	3.033.090	2.776.352	256.738
6: Energie	1.080.193				
8: Middelen en mensen	512.652	559.438	559.438	552.567	6.871
Totaal taakveld	7.154.277	4.047.733	7.503.324	6.710.453	792.871
T8.3 Stedelijke vernieuwing					
3: Leefomgeving en wonen	3.585.405	17.061.970	14.777.232	450.892	14.326.340
Totaal taakveld	3.585.405	17.061.970	14.777.232	450.892	14.326.340
T8.9 Ruimte, overige baten en lasten					
8: Middelen en mensen	128.163	139.860	139.860	138.142	1.718
Totaal taakveld	128.163	139.860	139.860	138.142	1.718
Totaal	-33.151.149			-32.833.615	32.833.615

Realisatie programma's naar taakvelden

Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 1: Besturen en samenwerken					
Taakveld: T0.6 Overhead					
Lasten	351.043	405.948	405.948	324.612	81.336
Baten		-7.640	-7.640		-7.640
Totaal taakveld	351.043	398.308	398.308	324.612	73.696
Taakveld: T1.1 Provinciale Staten					
Lasten	1.565.743	1.296.187	1.615.223	1.678.890	-63.667
Totaal taakveld	1.565.743	1.296.187	1.615.223	1.678.890	-63.667
Taakveld: T1.2 Gedeputeerde Staten					
Lasten	2.585.907	626.124	1.541.920	2.965.290	-1.423.370
Baten	-7.441	-12.000	-12.000	-746	-11.254
Totaal taakveld	2.578.466	614.124	1.529.920	2.964.545	-1.434.625
Taakveld: T1.6 Openbare orde en veiligheid					
Lasten	589.795	29.554	269.096	262.447	6.649
Totaal taakveld	589.795	29.554	269.096	262.447	6.649
Taakveld: T1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
Lasten	3.250.825	3.411.268	5.989.566	6.111.812	-122.246
Totaal taakveld	3.250.825	3.411.268	5.989.566	6.111.812	-122.246
Taakveld: T6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	262.363	2.973.445	2.651.530	-242.043	2.893.573
Baten	-15.880				
Totaal taakveld	246.482	2.973.445	2.651.530	-242.043	2.893.573
Totaal Programma	8.582.354	8.722.886	12.453.643	11.100.263	1.353.380
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 2: Landelijk gebied					
Taakveld: T3.2 Kwantiteit oppervlaktewater					
Lasten	566.983	300.000	387.872	367.558	20.314
Baten	-566.983		-387.872	-367.558	-20.314
Totaal taakveld		300.000			
Taakveld: T3.3 Kwantiteit grondwater					
Lasten	1.298.428	910.000	857.158	848.039	9.119
Baten	-795.971	-810.000	-810.000	-841.701	31.701
Totaal taakveld	502.457	100.000	47.158	6.338	40.820
Taakveld: T3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
Lasten	2.301.719	2.748.840	6.451.000	2.007.572	4.443.428
Baten	-961.745	-1.962.840	-5.205.530	-1.447.481	-3.758.049
Totaal taakveld	1.339.974	786.000	1.245.470	560.091	685.379
Taakveld: T3.5 Kwaliteit grondwater					
Lasten			242.350	242.350	
Baten			-242.350	-242.350	
Totaal taakveld					
Taakveld: T4.4 Vergunningverlening en handhaving					
Lasten	1.442	20.833	20.833		20.833
Totaal taakveld	1.442	20.833	20.833		20.833
Taakveld: T4.6 Duurzaamheid					
Lasten			3.420.000	4.169.458	-749.458
Baten			-3.420.000	-4.169.458	749.458
Totaal taakveld					
Taakveld: T5.1 Natuurontwikkeling					
Lasten	35.317.565	65.382.843	54.193.434	41.749.566	12.443.868
Baten	-8.492.520	-10.344.882	-16.638.925	-7.354.360	-9.284.565
Totaal taakveld	26.825.045	55.037.961	37.554.509	34.395.206	3.159.303
Taakveld: T5.2 Beheer natuurgebieden					
Lasten	38.821.380	36.655.383	47.170.587	62.914.833	-15.744.246

Baten	-23.369.292	-12.445.209	-14.731.564	-25.093.597	10.362.033
Totaal taakveld	15.452.087	24.210.174	32.439.023	37.821.235	-5.382.212
Taakveld: T5.3 Beheer flora en fauna					
Lasten	1.177.714	887.641	289.000	185.085	103.915
Baten		-110.000		-93.046	93.046
Totaal taakveld	1.177.714	777.641	289.000	92.038	196.962
Taakveld: T5.9 Natuur, overige baten en lasten					
Lasten	49.700	425.000	425.000	34.480	390.520
Totaal taakveld	49.700	425.000	425.000	34.480	390.520
Taakveld: T6.1 Agrarische aangelegenheden					
Lasten	4.112.077	10.345.901	7.075.379	9.666.645	-2.591.266
Baten	-1.481.696	-6.046.202	-4.425.555	-5.175.480	749.925
Totaal taakveld	2.630.382	4.299.699	2.649.824	4.491.165	-1.841.341
Taakveld: T6.2 Logistiek					
Lasten	3.197.523			2.334.202	-2.334.202
Baten	-3.197.523			-2.334.202	2.334.202
Totaal taakveld					
Taakveld: T6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten			1.946.228		1.946.228
Baten			-1.946.228		-1.946.228
Totaal taakveld					
Taakveld: T7.2 Maatschappij					
Lasten	1.295.177	2.351.516	2.601.460	2.190.873	410.587
Baten	-1.041.857	-1.659.554	-1.917.957	-1.081.335	-836.622
Totaal taakveld	253.320	691.962	683.503	1.109.539	-426.036
Totaal Programma	48.232.121	86.649.270	75.354.320	78.510.092	-3.155.772
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 3: Leefomgeving en wonen					
Taakveld: T4.1 Bodembescherming					
Lasten	1.749.184	1.573.500	2.195.293	2.055.556	139.737
Baten	-1.048.166		-777.000	-884.228	107.228
Totaal taakveld	701.018	1.573.500	1.418.293	1.171.328	246.965
Taakveld: T4.4 Vergunningverlening en handhaving					
Lasten	5.610.087	4.359.694	5.819.096	5.969.040	-149.944
Baten	-29.991	-225.000	-225.000	-27.702	-197.298
Totaal taakveld	5.580.096	4.134.694	5.594.096	5.941.338	-347.242
Taakveld: T4.5 Ontgronding					
Baten	-54.635	-37.500	-37.500	-16.715	-20.785
Totaal taakveld	-54.635	-37.500	-37.500	-16.715	-20.785
Taakveld: T4.9 Milieu, overige baten en lasten					
Lasten	514.903	628.938	611.113	538.633	72.480
Baten				-74.451	74.451
Totaal taakveld	514.903	628.938	611.113	464.182	146.931
Taakveld: T8.1 Ruimtelijke ordening					
Lasten	2.369.904	5.709.133	6.511.784	1.950.922	4.560.862
Baten	-97.839		-100.000	-100.902	902
Totaal taakveld	2.272.065	5.709.133	6.411.784	1.850.019	4.561.765
Taakveld: T8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	2.487.752	1.916.046	3.916.046	3.532.152	383.894
Baten	-890.890		-5.250	-150.618	145.368
Totaal taakveld	1.596.862	1.916.046	3.910.796	3.381.534	529.262
Taakveld: T8.3 Stedelijke vernieuwing					
Lasten	3.585.405	17.061.970	14.777.232	450.892	14.326.340
Totaal taakveld	3.585.405	17.061.970	14.777.232	450.892	14.326.340
Totaal Programma	14.195.713	30.986.781	32.685.814	13.242.579	19.443.235
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 4: Regionale economie en werkgelegenheid					

Taakveld: T2.1 Landwegen					
Lasten	396.884			-366.342	366.342
Totaal taakveld	396.884			-366.342	366.342
Taakveld: T6.3 Kennis en innovatie					
Lasten	-604.141	735.000	866.508	533.295	333.213
Baten	-90.218			6.485	-6.485
Totaal taakveld	-694.359	735.000	866.508	539.780	326.728
Taakveld: T6.4 Recreatie en toerisme					
Lasten	4.153.734	7.336.887	7.940.612	5.871.665	2.068.947
Baten	-316.926		-294.355	-361.758	67.403
Totaal taakveld	3.836.807	7.336.887	7.646.257	5.509.908	2.136.349
Taakveld: T6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	12.117.640	19.108.479	18.724.837	10.138.688	8.586.149
Baten	-3.398.232	-7.247.800	-5.919.987	-4.183.605	-1.736.382
Totaal taakveld	8.719.408	11.860.679	12.804.850	5.955.083	6.849.767
Taakveld: T7.2 Maatschappij					
Lasten	415.063	4.000.000	4.200.155	1.609.665	2.590.490
Baten	-317.075	-3.477.366	-3.590.118	-1.391.425	-2.198.693
Totaal taakveld	97.988	522.634	610.037	218.241	391.796
Taakveld: T8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	5.286.093	2.096.332	4.015.420	3.706.469	308.951
Baten	-1.321.523	-524.083	-982.330	-930.117	-52.213
Totaal taakveld	3.964.570	1.572.249	3.033.090	2.776.352	256.738
Totaal Programma	16.321.298	22.027.449	24.960.742	14.633.021	10.327.721
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 5: Mobiliteit en bereikbaarheid:					
Taakveld: T2.1 Landwegen					
Lasten	23.893.516	28.983.711	33.075.772	26.457.750	6.618.022
Baten	-1.825.069	-304.915	-1.190.415	-1.456.489	266.074
Totaal taakveld	22.068.447	28.678.796	31.885.357	25.001.261	6.884.096
Taakveld: T2.2 Waterwegen					
Lasten	4.141.991	4.514.966	5.790.603	4.272.977	1.517.626
Baten	-986.121	-319.779	-320.289	-469.115	148.826
Totaal taakveld	3.155.870	4.195.187	5.470.314	3.803.861	1.666.453
Taakveld: T2.3 Openbaar vervoer					
Lasten	38.584.508	40.475.867	48.940.950	38.014.737	10.926.213
Baten	-3.332.040	-2.429.644	-5.761.816	-3.742.383	-2.019.433
Totaal taakveld	35.252.468	38.046.223	43.179.134	34.272.354	8.906.780
Taakveld: T2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
Lasten	3.716.811	9.453.332	6.921.390	3.968.050	2.953.340
Baten	-289.415	-193.020	-193.020	-368.260	175.240
Totaal taakveld	3.427.396	9.260.312	6.728.370	3.599.790	3.128.580
Totaal Programma	63.904.181	80.180.518	87.263.175	66.677.266	20.585.909
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 6: Energie					
Taakveld: T2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
Lasten			500.000	317.634	182.366
Baten			-500.000	-317.634	-182.366
Totaal taakveld					
Taakveld: T4.6 Duurzaamheid					
Lasten	9.941.392	9.020.730	16.086.160	12.709.106	3.377.054
Baten	-1.694.194		-3.680.864	-3.614.900	-65.964
Totaal taakveld	8.247.198	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090
Taakveld: T8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	1.080.193				
Totaal taakveld	1.080.193				

Totaal Programma	9.327.391	9.020.730	12.405.296	9.094.206	3.311.090
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 7: Levendig en sociaal					
Taakveld: T6.4 Recreatie en toerisme					
Lasten				-3.232	3.232
Totaal taakveld				-3.232	3.232
Taakveld: T7.1 Cultuur					
Lasten	19.917.029	22.330.171	22.764.241	20.941.959	1.822.282
Baten	-352.000		-40.000	-15.000	-25.000
Totaal taakveld	19.565.030	22.330.171	22.724.241	20.926.959	1.797.282
Taakveld: T7.2 Maatschappij					
Lasten	8.392.468	8.648.828	10.773.550	10.262.248	511.302
Baten	-139.900	-114.000	-139.000	-145.500	6.500
Totaal taakveld	8.252.568	8.534.828	10.634.550	10.116.748	517.802
Totaal Programma	27.817.598	30.864.999	33.358.791	31.040.475	2.318.316
Programma / taakveld	Realisatie 2024	Primitieve begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil
Programma: 8: Middelen en mensen					
Taakveld: T0.1 Uitkering provinciefonds					
Lasten	107.000	106.665			
Baten	-216.587.631	-194.114.978	-225.101.990	-229.992.989	4.890.999
Totaal taakveld	-216.480.631	-194.008.313	-225.101.990	-229.992.989	4.890.999
Taakveld: T0.2 Opbrengst provinciale belastingen					
Baten	-64.596.646	-62.000.000	-63.120.054	-64.415.120	1.295.066
Totaal taakveld	-64.596.646	-62.000.000	-63.120.054	-64.415.120	1.295.066
Taakveld: T0.3 Geldeningen en uitzettingen					
Lasten		2.500	2.500	8.273	-5.773
Baten	-7.837.819	-4.032.504	-9.432.504	-9.242.650	-189.854
Totaal taakveld	-7.837.819	-4.030.004	-9.430.004	-9.234.377	-195.627
Taakveld: T0.4 Deelnemingen					
Lasten	29.885	40.000	40.000	9.975	30.025
Baten	-1.112.810	-2.333.633	-3.464.575	-3.466.406	1.831
Totaal taakveld	-1.082.925	-2.293.633	-3.424.575	-3.456.431	31.856
Taakveld: T0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten					
Lasten	34.247	9.948.115	481.500	725.213	-243.713
Baten			-738.263	-738.263	
Totaal taakveld	34.247	9.948.115	-256.763	-13.050	-243.713
Taakveld: T0.6 Overhead					
Lasten	44.062.801	47.456.823	49.389.960	47.612.547	1.777.413
Baten	-6.119.184	-5.319.636	-5.538.690	-7.407.103	1.868.413
Totaal taakveld	37.943.617	42.137.187	43.851.270	40.205.443	3.645.827
Taakveld: T0.8 Mutaties reserves					
Lasten	192.021.669	38.579.646	156.827.151	205.104.060	-48.276.909
Baten	-198.772.852	-137.506.963	-218.074.216	-237.468.585	19.394.369
Totaal taakveld	-6.751.183	-98.927.317	-61.247.065	-32.364.524	-28.882.541
Taakveld: T1.1 Provinciale Staten					
Lasten	5.192.197	7.345.297	7.504.765	7.475.866	28.899
Baten	-166.801			-63.280	63.280
Totaal taakveld	5.025.395	7.345.297	7.504.765	7.412.586	92.179
Taakveld: T1.2 Gedeputeerde Staten					
Lasten	1.075.001	1.338.580	1.198.180	994.336	203.844
Baten	-34.535			-8.417	8.417
Totaal taakveld	1.040.466	1.338.580	1.198.180	985.920	212.260
Taakveld: T1.3 Kabinetszaken					
Lasten	215.047	227.000	227.000	226.126	874
Baten	-6.908			-1.914	1.914
Totaal taakveld	208.138	227.000	227.000	224.212	2.788
Taakveld: T1.4 Bestuurlijke organisatie					
Lasten	926.915	979.013	979.013	975.243	3.770

Baten	-29.778			-8.255	8.255
Totaal taakveld	897.138	979.013	979.013	966.988	12.025
Taakveld: T1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio					
Lasten	291.316	307.689	307.689	306.504	1.185
Baten	-9.359			-2.594	2.594
Totaal taakveld	281.957	307.689	307.689	303.910	3.779
Taakveld: T1.6 Openbare orde en veiligheid					
Lasten	494.357	522.143	522.143	520.132	2.011
Baten	-15.881			-4.403	4.403
Totaal taakveld	478.476	522.143	522.143	515.730	6.413
Taakveld: T1.9 Bestuur, overige baten en lasten					
Lasten	967.061	1.025.484	1.025.484	1.021.535	3.949
Baten	-31.067			-8.647	8.647
Totaal taakveld	935.994	1.025.484	1.025.484	1.012.888	12.596
Taakveld: T2.1 Landwegen					
Lasten	5.297.967	5.505.792	5.505.792	5.429.942	75.850
Baten	-168.630			-46.425	46.425
Totaal taakveld	5.129.337	5.505.792	5.505.792	5.383.517	122.275
Taakveld: T2.2 Waterwegen					
Lasten	1.856.828	2.373.184	2.373.184	2.953.310	-580.126
Baten	-46.423			-12.865	12.865
Totaal taakveld	1.810.405	2.373.184	2.373.184	2.940.445	-567.261
Taakveld: T2.3 Openbaar vervoer					
Lasten	644.427	680.648	680.648	678.027	2.621
Baten	-20.702			-5.739	5.739
Totaal taakveld	623.725	680.648	680.648	672.288	8.360
Taakveld: T2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en lasten					
Lasten	273.663	289.044	289.044	287.931	1.113
Baten	-8.792	-1.150.000	-1.900.000	-12.067	-1.887.933
Totaal taakveld	264.871	-860.956	-1.610.956	275.864	-1.886.820
Taakveld: T3.3 Kwantiteit grondwater					
Lasten	715.049	755.239	755.239	752.331	2.908
Baten	-22.971			-6.368	6.368
Totaal taakveld	692.078	755.239	755.239	745.963	9.276
Taakveld: T3.4 Kwaliteit oppervlaktewater					
Lasten	335.456	354.310	354.310	352.946	1.364
Baten	-10.777			-2.988	2.988
Totaal taakveld	324.679	354.310	354.310	349.958	4.352
Taakveld: T3.5 Kwaliteit grondwater					
Lasten	194.211	205.127	205.127	204.337	790
Baten	-6.239			-1.730	1.730
Totaal taakveld	187.972	205.127	205.127	202.607	2.520
Taakveld: T4.1 Bodembescherming					
Lasten	608.587	642.793	642.793	640.318	2.475
Baten	-19.551			-5.420	5.420
Totaal taakveld	589.036	642.793	642.793	634.898	7.895
Taakveld: T4.4 Vergunningverlening en handhaving					
Lasten	1.994.775	1.250.639	1.250.639	1.313.278	-62.639
Baten	-23.490			-6.481	6.481
Totaal taakveld	1.971.284	1.250.639	1.250.639	1.306.797	-56.158
Taakveld: T4.5 Ontgronding					
Lasten	273.663	289.044	289.044	287.931	1.113
Baten	-8.792			-2.437	2.437
Totaal taakveld	264.871	289.044	289.044	285.494	3.550
Taakveld: T4.6 Duurzaamheid					
Lasten	1.983.187	2.212.239	2.212.239	2.203.720	8.519
Baten	-67.279			-18.654	18.654
Totaal taakveld	1.915.908	2.212.239	2.212.239	2.185.067	27.172
Taakveld: T4.9 Milieu, overige baten en lasten					

Lasten	589.465	560.804	560.804	562.186	-1.382
Baten	-18.937			-4.729	4.729
Totaal taakveld	570.528	560.804	560.804	557.457	3.347
Taakveld: T5.1 Natuurontwikkeling					
Lasten	2.624.206	2.769.162	2.769.162	2.758.499	10.663
Baten	-84.304			-23.350	23.350
Totaal taakveld	2.539.903	2.769.162	2.769.162	2.735.149	34.013
Taakveld: T5.2 Beheer natuurgebieden					
Lasten	3.675.591	3.968.743	4.175.743	4.252.752	-77.009
Baten	-118.080			-34.139	34.139
Totaal taakveld	3.557.511	3.968.743	4.175.743	4.218.613	-42.870
Taakveld: T5.3 Beheer flora en fauna					
Lasten	401.490	421.212	421.212	419.590	1.622
Baten	-12.898			-3.552	3.552
Totaal taakveld	388.592	421.212	421.212	416.038	5.174
Taakveld: T6.1 Agrarische aangelegenheden					
Lasten	650.948	686.663	686.663	684.019	2.644
Baten	-20.912			-5.790	5.790
Totaal taakveld	630.036	686.663	686.663	678.229	8.434
Taakveld: T6.3 Kennis en innovatie					
Lasten	842.563	889.920	889.920	886.493	3.427
Baten	-27.068			-7.504	7.504
Totaal taakveld	815.495	889.920	889.920	878.989	10.931
Taakveld: T6.4 Recreatie en toerisme					
Lasten	829.813	876.453	876.453	873.078	3.375
Baten	-26.658			-7.390	7.390
Totaal taakveld	803.155	876.453	876.453	865.688	10.765
Taakveld: T6.9 Regionale economie, overige baten en lasten					
Lasten	1.226.823	1.295.778	1.295.778	1.296.796	-1.018
Baten	-39.412			-10.926	10.926
Totaal taakveld	1.187.411	1.295.778	1.295.778	1.285.870	9.908
Taakveld: T7.1 Cultuur					
Lasten	1.578.910	1.667.085	1.667.085	1.660.666	6.419
Baten	-50.723			-14.057	14.057
Totaal taakveld	1.528.187	1.667.085	1.667.085	1.646.609	20.476
Taakveld: T7.2 Maatschappij					
Lasten	340.351	303.029	303.029	301.862	1.167
Baten	-9.217			-2.555	2.555
Totaal taakveld	331.134	303.029	303.029	299.307	3.722
Taakveld: T8.1 Ruimtelijke ordening					
Lasten	1.658.309	1.429.920	1.479.920	1.474.221	5.699
Baten	-53.274			-12.479	12.479
Totaal taakveld	1.605.035	1.429.920	1.479.920	1.461.743	18.177
Taakveld: T8.2 Volkshuisvesting					
Lasten	529.668	559.438	559.438	557.284	2.154
Baten	-17.016			-4.717	4.717
Totaal taakveld	512.652	559.438	559.438	552.567	6.871
Taakveld: T8.9 Ruimte, overige baten en lasten					
Lasten	132.417	139.860	139.860	139.321	539
Baten	-4.254			-1.179	1.179
Totaal taakveld	128.163	139.860	139.860	138.142	1.718
Totaal Programma	-221.531.806	-268.452.633	-278.481.781	-257.131.518	-21.350.263

Verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld

Binnen de doelstelling Directe personele inzet is op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) een nadere toedeling gemaakt naar taakvelden. Omdat de provincie geen tijdschrijven toepast,

is de toerekening gebaseerd op de begrote personele inzet per taakveld. Dit betreft de begrote lasten. Alleen wanneer meer specifieke informatie beschikbaar is, wijkt deze toerekening hiervan af.

De personele lasten worden toegerekend aan de doelstellingen:

1. 8.05.01 Directe personele inzet
2. 8.05.02 Inzet ondersteunend personeel.

Een beperkt deel van de loonkosten is rechtstreeks toegerekend aan beleidsbudgetten. Dit betreft vooral tijdelijk personeel voor projecten, bijvoorbeeld bij dekking vanuit specifieke uitkeringen. De inhuur voor projecten is vrijwel volledig doorbelast aan de beleidsbudgetten, waarvoor deze inzet nodig was.

De materiële lasten voor bedrijfsvoering binnen de thema's zijn volledig toegerekend aan de doelstelling Inzet ondersteunend personeel (overhead). Via deze doelstellingen en de toelichting op de apparaatskosten in de uitvoeringsinformatie bieden wij Provinciale Staten inzicht in de omvang en samenstelling van de apparaatskosten.

Op deze verdeelsystematiek geldt één uitzondering. Loonkosten die samenhangen met investeringsprojecten worden volgens het BBV geactiveerd op de balans. Omdat dit invloed heeft op het rekeningresultaat, zijn deze loonkosten in de jaarstukken verwerkt op basis van deels tijdschrijven en deels een opgegeven inzet van personeel dat aan investeringsprojecten werkt.

De kosten voor interne beleidsopgaven zijn begroot en verantwoord binnen verschillende beleidsopgaven van programma 8. Dit betreft onder meer kosten voor facilitaire zaken en huisvesting, informatievoorziening en automatisering.

II.8 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van GS

De baten en lasten en ook de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en ook de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van GS toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, en ook de balansmutaties in overeenstemming zijn met door PS vastgestelde kaders zoals de begroting en provinciale verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door PS op 13 november 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door PS bepaald en bedraagt 2% (maximaal 2%) van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 7.600.000,--. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college van GS stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 3.117.655,-- bedraagt. Dit is kleiner dan de daarvoor gestelde grens van € 7.600.000,--. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties is volgens het college een bedrag van € 2.193.000,-- acceptabel op basis van door Provinciale Staten vastgestelde afspraken in de Financiële verordening 2025.

Overzicht van bevindingen:

Begrotingscriterium	In euro's
1A. Overschrijding lasten programma's	2.193.000
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	112.026
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld	0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	2.305.026
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geïd. In de rechtmatigheidsverantwoording wordt verwezen naar dit vooraf vastgestelde totaalbeleid.	2.193.000
Niet -acceptabele begrotingsonrechtmatigheden	112.026
Voorwaardencriterium	
5. Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	812.629
M&O criterium	

6. Geen bevindingen	0
Totaal Onrechtmatigheden	3.117.655
Waarvan acceptabel (overschrijdingen toegelicht bij programma 2 en 8 in paragraaf 'wat heeft het gekost')	2.193.000
Waarvan niet-acceptabel	924.655

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV en op basis van de afspraken met PS aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college van GS ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

III Overige gegevens

III.1.1 Investerings

Investeringsprojecten

In 2025 waren er in totaal 102 lopende investeringsprojecten. Het grootste deel van deze projecten wordt uitgevoerd voor de bereikbaarheid volgens het provinciaal uitvoeringsprogramma Verkeer en Vervoer. De overige projecten hebben betrekking op Wegen en Vaarwegen, Interne Dienstverlening, Informatie en Automatisering en regionale economie. De ruilgronden zijn tijdelijke grondverwervingen door Prolander. De maximale hoogte van het investeringskrediet c.q. de waarde van de strategische grondvoorraad voor het Landelijk Gebied is in 2024 bijgesteld naar € 210 miljoen. Het grondbezit is tegen aanschafwaarde of lagere grondwaarde op de balans geplaatst.

In 2025 zijn 18 projecten financieel en technisch gereed gemeld.

(x € 1.000,--)	Verstrekte kredieten	Realisatie 2025	Kredietruimte
102 lopende investeringsprojecten			
Saldo uitgaven / inkomsten 1 januari 2025		187.894	
Investerings 2025		57.704	
Bijdragen derden en reserves 2025		-11.731	
Totale uitgaven	494.498	233.867	260.631
Dit jaar zijn 18 van 102 projecten afgesloten			
Saldo uitgaven / inkomsten 1 januari 2025		54.808	
Investerings 2025		4.836	
Bijdragen derden en reserves 2025		-362	
Totale uitgaven	60.670	59.283	1.387
Totaal generaal (lopend + afgesloten)	555.168	293.150	262.018

Netto investering in 2025 (x € 1.000,--)	
Totale uitgaven 2025	62.540
Totale inkomsten 2025	12.092
Netto investering	50.448

Kapitaallasten

Programma	Budget	Realisatie	Verschil	V/N
4: Regionale economie en werkgelegenheid	88.127	70.905	17.222	V
5: Mobiliteit en bereikbaarheid	2.308.924	2.298.659	10.265	V
8: Middelen en mensen	2.704.809	2.767.450	-62.641	N
	5.101.860	5.137.014	-35.154	

Nummer	Omschrijving	Krediet	Kosten	Opbrengsten	restant/ tekort	Af te sluiten	Opmerkingen
Programma 2. Landelijk gebied							
6621801	Prolander gronden	210.000.000	273.385.724	-111.344.847	47.959.123	Nee	Dit is een doorlopend proces waarbij, met dit krediet, bedrijven worden aangekocht en verkocht. Het maakt onderdeel uit van de grondstrategie.
7250014	SPUK L16 - Faunatunnels N374	0	1.605.447	-1.605.447	0	Nee	Het project is fysiek opgeleverd. De administratieve afwikkeling van dit project moet nog worden afgerond.
		210.000.000	274.991.171	-112.950.294	47.959.123		
Totaal programma 2. Landelijk gebied		210.000.000	274.991.171	-112.950.294	47.959.123		
Programma 4. Regionale economie en werkgelegenheid							
6701805	Health Hub roden fase 2	240.000	146.526	0	93.474	Ja	Het nog openstaande deel van dit investeringskrediet was gereserveerd voor de realisatie van een parkeerplaats op een naastgelegen terrein ten behoeve van de Health Hub Roden (HHR). In verband met de verkoop van het pand aan de 1e energieweg 13 te Roden (HHR) is de investering in deze parkeerplaats niet meer aan de orde. Het beschikbare budget is daarmee niet langer nodig en kan worden afgesloten.
		240.000	146.526	0	93.474		
Programma 4. Regionale economie en werkgelegenheid		240.000	146.526	0	93.474		
Programma 5. Mobiliteit en bereikbaarheid							
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2012							
6312006	Fietstunnel Watertoren Meppel (voorheen Rotonde N375 Meppel)	4.670.800	446.970	0	4.223.830	Nee	De provinciale werkzaamheden starten zodra de gemeente Meppel de stadstentree heeft gerealiseerd.
		4.670.800	446.970	0	4.223.830		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2013							
6313002	N34 Emmen West	21.000.918	22.788.231	-2.587.460	800.147	Ja	De projecten Emmen West, verdubbeling Emmen-West – aansluiting N381 en verdubbeling Emmen-West – Holsloot worden in samenhang gezien (nummers 6316004, 6316005, 6313002). Het gehele project is afgerond in 2025 en wordt afgesloten. Voor dit project moet nog boscompensatie plaatsvinden, de begrote kosten hiervan zijn als "Nog te betalen kosten" opgenomen. De compensatie vindt plaats op gronden die in eigendom zijn bij de provincie. De opdracht voor het eerste deel van de compensatie is verstrekt.

6313008	Rotonde N375 Watertoren (voorheen Nw veenslanden)	1.261.692	106.111	0	1.155.581	Nee	Het project wordt in in nauwe samenwerking met de gemeente Meppel voorbereid. De gemeente Meppel realiseert een nieuwe Stadsentree, de provincie een turbotronde en fietstunnel. De provinciale werkzaamheden starten zodra de gemeente Meppel de stadstentree heeft gerealiseerd.
6313013	Norgerbrug - Reconstructie weginfrastructuur	7.882.801	8.625.537	-333.437	-409.299	Nee	Project Norgerbrug is volop in uitvoering. Dit project wordt gecombineerd met 6316003 Norgervaart - Reconstructie N373, 7240005 Vervangen Norgerbrug, 7240006 Norgerbrug Rotonde N371/N373 en 7240007 Norgervaart Fietsbrug N919 en duiker.
		30.145.411	31.519.880	-2.920.898	1.546.429		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2014							
6314003	Aansluiting Klijndijk N34	3.940.655	5.983.346	-1.788.330	-254.362	Ja	Het project Aansluiting Klijndijk/Odoorn is gerealiseerd en kan worden afgesloten. De kosten waren begroot op € 7.148.261,-. Er resteert een positief saldo van € 316.380,-.
	Aansluiting Odoorn-Noord N34	2.037.606	2.065.216	-503.889	476.279	Ja	Het project Aansluiting Klijndijk/Odoorn is gerealiseerd en kan worden afgesloten. De kosten waren begroot op € 7.148.261,-. Er resteert een positief saldo van € 316.380,-.
6314006	Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor N34 Aansluiting Klijndijk/Odoorn	1.170.000	1.124.709	-49.171	94.462	Ja	Het project Aansluiting Klijndijk/Odoorn is gerealiseerd en kan worden afgesloten. De kosten waren begroot op € 7.148.261,-. Er resteert een positief saldo van € 316.380,-.
		7.148.261	9.173.271	-2.341.390	316.380		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2016							
6316002	Doorfietsroute Assen Groningen westelijk kanaaldijk	1.615.842	1.835.668	-237.559	17.733	Nee	Circa 75% van de doorfietsrouten Assen Groningen is gerealiseerd. In 2026 wordt het gedeelte tussen sluis De Punt en de Hooidijk gerealiseerd. In 2027 volgen de laatste delen bij de Vriezerbrug en de Witte Molen.
6316003	Norgervaart - Reconstructie N373	5.276.543	2.037.734	-7.472	3.246.281	Nee	Project Norgervaart is volop in uitvoering. Dit project wordt gecombineerd met 6313013 Norgerbrug-Reconstructie weginfrastructuur, 7240005 Vervangen Norgerbrug, 7240006 Norgerbrug Rotonde N371/N373 en 7240007 Norgervaart Fietsbrug N919 en duiker.

6316004	N34 Verdubbeling Holsloot-Coevorden ZUID	19.585.031	19.816.612	0	-231.581	Ja	De projecten Emmen West, verdubbeling Emmen-West – aansluiting N381 en verdubbeling Emmen-West – Holsloot worden in samenhang gezien (nummers 6316004, 6316005, 6313002). Het gehele project is afgerond in 2025 en wordt afgesloten. Voor dit project moet nog boscompensatie plaatsvinden, de begrote kosten hiervan zijn als "Nog te betalen kosten" opgenomen. De compensatie vindt plaats op gronden die in eigendom zijn bij de provincie. De opdracht voor het eerste deel van de compensatie is verstrekt.
6316005	N34 Verdubbeling Emmen West - aansl N381 NOORD	15.000.000	15.568.566	0	-568.566	Nee	De projecten Emmen West, verdubbeling Emmen-West – aansluiting N381 en verdubbeling Emmen-West – Holsloot worden in samenhang gezien (nummers 6316004, 6316005, 6313002). De projecten liggen in elkaars verlengde. Per saldo is er een positief resultaat. In 2024 is het archeologisch onderzoek afgerond (conservering). Het restende deel van het krediet is nodig voor boscompensatie. In 2025 is de boscompensatie gerealiseerd in combinatie met een groenstrook die de gemeente Emmen aanlegt bij Delflanden.
6316010	N391, aansluiting Emmerschans	5.329.209	6.354.581	-1.752.729	727.357	Nee	De ongelijkvloerse kruising Emmerschans is afgerond. De faunapassage moet nog worden aangebracht. De voorbereiding is gestart. De uitvoering is in combinatie met de realisatie van de ongelijkvloerse aansluiting Houtweg.
		46.806.625	45.613.161	-1.997.760	3.191.224		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2017							
6317004	N34 Partiële verdubbeling NR va N381	2.693.947	1.589.877	0	1.104.070	Nee	In 2026 worden de onderzoeken t.b.v. het projectbesluit opgestart, het schetsontwerp verder uitgewerkt en een inpassingsplan opgesteld. In 2027 wordt de planologische procedure (projectbesluit) opgestart.
6317007	N34 Annen 2 rotondes onderliggend wegennet	356.119	0	0	356.119	Nee	Concretisering van de maatregel vindt plaats in relatie tot ontwerpkeuzes voor de N34.
7250015	Korte termijn maatregelen N34/N33	1.300.000	2.671	0	1.297.329	Nee	De voorbereidingen zijn gestart. Het project wordt in 2026 uitgevoerd.
7250001	(N34) (Weg) Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer	24.171.467	0	0	24.171.467	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.

7250002	(N34) (viaduct) Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer	7.220.049	0	0	7.220.049	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.
7250003	(N34) (weg) Krediet N34 uitbreiding	15.400.000	0	0	15.400.000	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.
7250004	(N34) (viaduct) Krediet N34 uitbreiding	4.600.000	0	0	4.600.000	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.
7250005	(N34) (weg) Knooppunt Gieten	29.590.330	0	0	29.590.330	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.
7250006	(N34) (viaduct) Knooppunt Gieten	8.838.670	0	0	8.838.670	Nee	De ontwerpfase is opgestart. De uitwerking van het voorkeursalternatief loopt. Vanaf het tweede kwartaal 2026 starten de onderzoeken ten behoeve van het projectbesluit en het opstellen van het inpassingsplan.
		94.170.582	1.592.548	0	92.578.035		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2018							
6318001	Doorfietsroute Assen Groningen uitvoering	10.249.388	2.652.552	-444.513	8.041.350	Nee	Circa 75% van de doorfietsrouten Assen Groningen is gerealiseerd. In 2026 wordt het gedeelte tussen sluis De Punt en de Hooijijk gerealiseerd. In 2027 volgen de laatste delen bij de Vriezerbrug en de Witte Molen.
6318003	Bijdrage aan activa in eigendom van derden voor Fietssnelweg Assen-Groningen	4.731.516	4.983.166	-1.274.298	1.022.649	Nee	Circa 75% van de doorfietsrouten Assen Groningen is gerealiseerd. In 2026 wordt het gedeelte tussen sluis De Punt en de Hooijijk gerealiseerd. In 2027 volgen de laatste delen bij de Vriezerbrug en de Witte Molen.
		14.980.904	7.635.717	-1.718.812	9.063.999		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2019							
6319001	Verkeersveiligheid ontsluiting GAE	314.030	8.440	0	305.590	Nee	In het bestuurlijk overleg MIRT op 7 januari 2026 hebben we afspraken gemaakt met het Rijk over de bijdrage van € 6,5 miljoen inclusief btw voor de herinrichting van het voorterrein GAE, rotonde en OV-hub. De planuitwerking loopt. Dit specifieke krediet ziet toe op de realisatie van een verkeersveilige ontsluiting van het

							voorterrein van de luchthaven door middel van een rotonde.
		314.030	8.440	0	305.590		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2020							
6320006	Delftlanden, N391, tussen kruising N34 en folleconstructie	816.660	251.990	-83.998	648.668	Nee	Dit project gaat gezamenlijk in uitvoering met de Verdiepte ligging om de hinder op de rondweg tijdens de uitvoering te beperken.
6320007	Kruising N391 - N862 (Emmen Bereikbaar)	8.981.340	703.566	-216.443	8.494.216	Nee	De ongelijkvloerse aansluiting is onderdeel van Emmen Bereikbaar (MM Bereikbaar). Definitiefase is nagenoeg afgerond. Ontwerpfase start medio 2026.
6320008	Ongelijkvloerse kruising Pottendijk	3.500.000	5.940.235	-2.853.899	413.664	Nee	De civiele werkzaamheden voor de ongelijkvloerse kruising Pottendijk zijn afgerond in 2025. De garantietermijn loopt nog en in combinatie met de andere projecten van MM Bereikbaar vindt nog een afronding plaats (o.a. bebording, verlichting en groen).
6320010	Aanleg ongelijkvloerse kruising Houtweg (+ aangrenzende wegvlakken)	12.892.000	972.876	0	11.919.124	Nee	De voorbereidende werkzaamheden voor het project lopen en de verwachte uitvoering zal in 2028-2029 zijn.
6320011	Centrale aansluiting Bargemeer (+ aangrenzende wegvlakken)	3.976.667	5.060.823	-1.590.666	506.510	Nee	De gelijkvloerse aansluitingen van project Bargemeer zijn aangepast en er zijn ook nieuwe verkeerslichten geplaatst waardoor de doorstroming op de rondweg beter is geworden. De oplevering heeft plaatsgevonden in 2025. In combinatie met de andere projecten van MM Bereikbaar vindt er nog een afronding plaats (o.a. bebording, verlichting en groen).
6320012	Bijdrage provincie aan N862	9.583.333	0	0	9.583.333	Nee	Project N862 van MM Bereikbaar wordt uitgevoerd door de gemeente Emmen. In de overeenkomst MM Bereikbaar is afgesproken dat de provincie Drenthe bijdraagt aan het realiseren van het project.
6320016	Extra maatregelen (Bereikbaarheidsakkoord)	5.000.000	4.817	0	4.995.183	Nee	Voor de uitvoering van eventueel noodzakelijke aanvullende maatregelen die voortkomen uit het omgevingsproces is extra budget beschikbaar.
7240016	Rondweg Algemeen	0	4.490	0	-4.490	Nee	Het beeldskwaliteitsplan (o.a. bebording, verlichting en groen) voor de gehele rondweg wordt na uitvoeren en afronding van de projecten van MM Bereikbaar uitgevoerd. Dit project is daarvoor beschikbaar.

6320017	Verdiepte ligging (oud folieconstructie)	23.629.332	1.275.551	-273.043	22.626.823	Nee	Door de complexiteit van het project heeft de aanloop fase veel tijd in beslag genomen. De aanbesteding zal in augustus 2026 plaatsvinden. De uitvoering van het project zal in het vierde kwartaal 2026 starten. De uitvoering neemt -afhankelijk van de (weers)omstandigheden - 1 a 1,5 jaar in beslag.
6321002	Wegenruil N391-N862 (oud)	1.811.460	0	0	1.811.460	Nee	Voorafgaand aan de reconstructie van de N391 en de N862 heeft er wederzijdse uitruil van wegen en kanalen plaatsgevonden. Het restant is nog beschikbaar voor de uitvoering van MM Bereikbaar. Gedurende de looptijd van MM Bereikbaar gaan wij jaarlijks beoordelen of het ingezet moet worden voor extra werkzaamheden die voortkomen uit de wegenruil N391-N862.
		70.190.792	14.214.349	-5.018.049	60.994.492		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2022							
6322026	Investeringsprogramma SPVD	3.027.043	0	0	3.027.043	Nee	Op 13 november 2024 heeft u besloten het Investeringsprogramma SPVD II in te stellen en GS gemandateerd om wijzigingen in het beschikbaar gestelde krediet van € 13,6 miljoen te accorderen (Statenstuk 2024-48). U wordt jaarlijks per brief geïnformeerd over de inhoudelijke voortgang. Dit betreft de (resterende) middelen binnen het investeringsprogramma SPVD II die nog niet aan individuele projecten zijn toegekend.
6322027	Investerings Mobiliteit op maat	3.680.000	666.421	0	3.013.579	Nee	Uitvoering loopt conform de afspraken uit het uitvoeringsprogramma Mobiliteit op Maat.
7250008	Bermmaatregelen jaar 2024	3.013.801	3.013.801	0	0	Ja	De bermmaatregelen jaar 2024 zijn onderdeel van het Investeringsprogramma SPVD II. De maatregelen zijn conform afspraak gerealiseerd. U bent hierover per brief (kenmerk 10/5.7/2025000279) geïnformeerd. De bermmaatregelen 2024 zijn uitgevoerd en afgerond.
7250009	Bermmaatregelen jaar 2025	2.542.298	1.529.523	0	1.012.775	Nee	Bermmaatregelen jaar 2025 zijn onderdeel van het Investeringsprogramma SPVD II. De maatregelen zijn conform afspraak gerealiseerd. U bent hierover per brief (kenmerk 10/5.7/2025000279) geïnformeerd. De bermmaatregelen 2025 zijn uitgevoerd en afgerond. Financiële afronding vindt plaats in 2026, waarbij de resterende middelen conform de afspraken in Statenstuk 2024-48 in het Investeringsprogramma SPVD II terugvloeien.

7250010	Herinrichting N919	738.539	840.530	-138.680	36.689	Nee	Herinrichting N919 is een duurzaam veilig project binnen het Investeringsprogramma SPVD II. De maatregelen zijn conform afspraak in de tweede helft van 2025 gerealiseerd. U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd. Het project Herinrichting N919 is inmiddels uitgevoerd en afgerond. Financiële afronding vindt plaats in 2026 waarbij de resterende middelen conform de afspraken in Statenstuk 2024-48 in het Investeringsprogramma SPVD II terugvloeien.
7250011	Vorbereidingskrediet Hub Peize	1.210.000	54.383	0	1.155.617	Nee	Reconstructie kruising hub Peize is een duurzaam veilig project binnen het Investeringsprogramma SPVD II. Het project gaat medio 2026 in uitvoering. U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd.
7250012	Vorbereidingskrediet Reconstr N857	400.000	6.383	0	393.617	Nee	Dit is een duurzaam veilig project binnen het Investeringsprogramma SPVD II. Het project gaat medio 2027 in uitvoering. U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd.
7250013	Vorbereidingskrediet Fietstunnel Borchsingel	200.000	26.622	0	173.378	Nee	De nadere uitwerking van het project is gestart. Hiervoor is betreffend voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.
7250016	Bermmaatregelen 2026	1.268.316	0	0	1.268.316	Nee	Bermmaatregelen 2026 zijn onderdeel van het Investeringsprogramma SPVD II. Realisatie is in 2026 voorzien in combinatie met groot onderhoud. U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd.
7250017	Kantmarkering en verlichting fietspaden	435.496	0	0	435.496	Nee	Kantmarkering en verlichting fietspaden is een aanvullende maatregel binnen het Investeringsprogramma SPVD II. Realisatie is voorzien in 2026. U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd.
7250018	Bermverharding N34	963.678	0	0	963.678	Nee	Bermverharding N34 is een aanvullende maatregel binnen het Investeringsprogramma SPVD II. Realisatie is voorzien in 2026 (Zuidlaren-De Punt) en 2027 (Exloo-Borger). U bent hierover per brief (kenmerk 44/5.6/2025001409) geïnformeerd.
		17.479.171	6.137.663	-138.680	11.480.188		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2024 (Herijking investeringen Verkeer & Vervoer 2024)							
7240001	Maatregelen N375 Duurzaam Veilig	2.500.000	240.973	0	2.259.027	Nee	Locaties Berghuizen en Gijsselterweg moeten nog gerealiseerd worden.

7240005	Vervangen Norgerbrug	7.153.337	279.118	0	6.874.219	Nee	Dit project wordt gecombineerd 6313013 Norgerbrug-Reconstructie weginfrastructuur, 6316003 Norgervaart - Reconstructie N373, 7240006 Norgerbrug Rotonde N371/N373 en 7240007 Norgervaart Fietsbrug N919 en duiker.
7240006	Norgerbrug Rotonde N371/N373	905.868	0	0	905.868	Nee	Dit project wordt gecombineerd 6313013 Norgerbrug-Reconstructie weginfrastructuur, 6316003 Norgervaart - Reconstructie N373, 7240005 Vervangen Norgerbrug en 7240007 Norgervaart Fietsbrug N919 en duiker.
7240007	Norgervaart Fietsbrug N919 en duiker	532.939	23.830	0	509.109	Nee	Dit project wordt gecombineerd 6313013 Norgerbrug-Reconstructie weginfrastructuur, 6316003 Norgervaart - Reconstructie N373, 7240005 Vervangen Norgerbrug en 7240006 Norgerbrug Rotonde N371/N373.
7240008	Rotonde kruising N372/ Dwaziewegen	365.000	715.563	-355.545	4.982	Ja	Dit project is uitgevoerd en wordt afgesloten. De rotonde zorgt voor een betere doorstroming van het verkeer.
		11.457.144	1.259.484	-355.545	10.553.205		
Bereikbaarheid - Uitvoering provinciaal verkeers- en vervoersplan 2025							
7250019	Afmeer voorziening bij spoorbrug Bentheimer Eisenbahn	82.502	1.172	0	81.330	Nee	Binnen het project Emmen-Rheine worden er afmeervoorzieningen aangelegd. De werkzaamheden vinden plaats in 2026.
7250007	N34 Herinrichting Verzorgingsplaats Westerveld	550.000	7.950	0	542.050	Nee	Realisatie van de herinrichting van de verzorgingsplaats staat ingepland voor het 3de kwartaal 2026.
		632.502	9.122	0	623.380		
Algemeen beheer en onderhoud wegen en vaarwegen							
6332008	Aanleg glasvezel tbv bediening HVV	171.300	173.482	-12.027	9.845	Ja	Bij de sluis Peelo is de elektrische installatie en besturing vervangen. Ook zijn glasvezel en andere technische installaties aangelegd voor toekomstige bediening op afstand van de bruggen en de sluisen. Het project is in 2025 afgerond.
6332007	Oeverbeschoeiing staal VHV ged. VHV - Stieltjessluis	1.868.551	2.335.497	-515.289	48.343	Nee	Het project is technisch afgerond en wordt in 2026 financieel afgerond. Het project was onderdeel van het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiing.
6332008	Oeverbeschoeiing staal ged. Erica - Klazienaveen	3.274.543	4.177.562	-903.019	0	Ja	Het project is uitgevoerd en afgerond. Het project was onderdeel van het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiing.
6332009	damwand beton 2022	629.599	947.408	-100.494	-217.314	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332010	damwand hout 2022	186.087	8.949	0	177.138	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332011	damwand staal 2022	2.743.175	732.452	-77.701	2.088.424	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.

6332013	damwand beton 2023	2.012.403	74.208	0	1.938.195	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332014	damwand hout 2023	9.186	5.151	0	4.035	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332015	damwand staal 2023	1.140.917	329.640	0	811.277	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332016	Houten paalbesch.2023	101.041	259	0	100.782	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332021	Oeverbeschoeiing staal ged. A37 - spoorbrug Veenoord	480.747	613.322	-132.540	-35	Ja	Het project is in 2024 uitgevoerd en afgerond. Het project was onderdeel van het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiing.
6332022	Brug Noordma	2.187.700	1.792.332	-1.062.625	1.457.993	Nee	De voorbereiding en aanbesteding hebben plaatsgevonden. De uitvoering is in 2025 verricht. Naar aanleiding van diverse onderzoeken zijn aanvullende maatregelen genoemd zodat de brug aan de functie voldoet. Het tracé is in november 2025 vrijgegeven voor verkeer. Het project is tot mei 2026 in de onderhoudsperiode. De finale financiële afronding en decharge wordt verwacht in de zomer van 2026.
6332201	Verv. brug N386 Oosterm.Vaart	2.453.679	2.360.552	0	93.127	Ja	Dit project is grotendeels uitgevoerd in 2024. In 2025 is de voegovergang (aansluiting tussen het brugdek en de omliggende weg) aangepast zodat het resultaat voldeet aan de eisen. Na het verstrijken van de garantie en onderhoudstermijn is het project in 2025 afgerond.
6332203	Vervanging sluisdeuren Stieltjes- kanaalsluis	740.000	648.313	0	91.687	Ja	In 2024 zijn bij het Stieltjeskanaalsluis de zes houten sluisdeuren van 50 jaar oud vervangen voor vier nieuwe stalen sluisdeuren. De vrijgekomen houten sluisdeuren zijn gedemonteerd en hoogwaardig hergebruikt om een nieuw leven in de openbare ruimte te krijgen. In 2025 is de garantie- en onderhoudstermijn verstreken, waarna het project is afgerond.
6332301	Vervangen brugdek Pijlebrug	544.000	513.405	0	30.596	Ja	In 2024 is het composieten-brugdek Pijlebrug te Meppel vervangen door een stalen brugdek. In 2025 is de garantie- en onderhoudstermijn verstreken, waarna het project is afgerond.
6332302	investeringskrediet beschoeiing	6.400.000	5.359.186	-512.706	1.553.519	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
7240009	Glasvezel Bedienpost Peelo met brug Asserwijk en Norgerbrug (Sluis Peelo)	148.400	204.813	0	-56.413	Nee	De uitbreiding van de bedienpost sluis Peelo is gereed. De elektrische installaties en besturing zijn vervangen. Ook zijn glasvezel en andere technische installaties aangelegd voor toekomstige bediening op afstand. Begin 2026 worden 5 bruggen voor bediening op afstand aangesloten op de centrale post. Streven is de

							belangrijkste delen van het project voor aanvang van het vaarseizoen in 2026 gereed te hebben. De afronding van het project zal voor eind 2026 plaatsvinden.
7240010	Gedeeltelijke vervanging en uitbreiding bedienpost Peelo (Sluis Peelo)	534.774	385.009	0	149.765	Nee	De uitbreiding van de bedienpost sluis Peelo is gereed. De elektrische installaties en besturing zijn vervangen. Ook zijn glasvezel en andere technische installaties aangelegd voor toekomstige bediening op afstand. Begin 2026 worden 5 bruggen voor bediening op afstand aangesloten op de centrale post. Streven is de belangrijkste delen van het project voor aanvang van het vaarseizoen in 2026 gereed te hebben. De afronding van het project zal voor eind 2026 plaatsvinden.
7240011	Elektrische installatie Brug Asserwijk (Sluis Peelo)	530.000	97.844	0	432.156	Nee	De uitbreiding van de bedienpost sluis Peelo is gereed. De elektrische installaties en besturing zijn vervangen. Ook zijn glasvezel en andere technische installaties aangelegd voor toekomstige bediening op afstand. Begin 2026 worden 5 bruggen voor bediening op afstand aangesloten op de centrale post. Streven is de belangrijkste delen van het project voor aanvang van het vaarseizoen in 2026 gereed te hebben. De afronding van het project zal voor eind 2026 plaatsvinden.
7240012	Gebouw Koppelsluis Nieuw-Dordrecht	250.000	65.252	0	184.748	Nee	Na de brand eind 2024 is in 2025 het vorige gebouw vervangen door een tijdelijke voorziening voor bediening. Het ontwerp en bouwvergunning zijn gereed. Begin 2026 volgt een offertetraject en aansluitend vindt de bouw van een nieuw gebouw plaats. Streven is dit project in de zomer van 2026 af te ronden.
7240013	Inrichting Koppelsluis Nieuw-Dordrecht	250.000	15.727	0	234.273	Nee	Na de brand eind 2024 is in 2025 het vorige gebouw vervangen door een tijdelijke voorziening voor bediening. Het ontwerp en bouwvergunning zijn gereed. Begin 2026 volgt een offertetraject en aansluitend vindt de bouw van een nieuw gebouw plaats. Streven is dit project in de zomer van 2026 af te ronden.
6332017	damwand beton 2024	62.446	0	0	62.446	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332018	damwand hout 2024	12.098	0	0	12.098	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.

6332019	damwand staal 2024	723.871	0	0	723.871	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332020	Houten paalbesch.2024	160.685	0	0	160.685	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
6332024	Houten paalbesch. 2022	229.658	0	0	229.658	Nee	De damwanden vallen onder het Investeringsprogramma Oeverbeschoeiingen.
7250020	Zoutstrooiers 30 stuks	2.156.500	0	0	2.156.500	Nee	In het najaar van 2025 is besloten (Statenstuk 2025-41) tot aanschaf van het gladheidsbestrijdingsmaterie el. Aanschaf met meerjarig onderhoud is goedkoper dan lease, biedt meer marktwerking, sluit aan bij wat gebruikelijk is in de sector en geeft flexibiliteit door eigendom en langere levensduur als de technische staat het toelaat.
7250021	Sneeuwploegen 34 stuks	533.903	0	0	533.903	Nee	In het najaar van 2025 is besloten (Statenstuk 2025-41) tot aanschaf van het gladheidsbestrijdingsmaterie el. Aanschaf met meerjarig onderhoud is goedkoper dan lease, biedt meer marktwerking, sluit aan bij wat gebruikelijk is in de sector en geeft flexibiliteit door eigendom en langere levensduur als de technische staat het toelaat.
		30.535.263	20.840.363	-3.316.401	13.011.301		
Totaal programma 5. Mobiliteit en bereikbaarheid		328.531.485	138.450.967	-17.807.535	207.888.052		
Programma 7. Levendig en sociaal							
6620001	VAM berg 2e fase	1.500.000	1.155.542	0	344.458	Nee	Voor de recreatieve ontwikkeling VAM-berg t/m fase II zijn nog middelen beschikbaar. De afronding hiervan vindt later plaats dan eerder voorzien, omdat de fietsbrug tijdelijk wordt ingezet bij de reconstructie van de Norgervaart. Deze reconstructie wordt naar verwachting in mei 2026 afgerond, waarna de brug kan worden geplaatst op de definitieve locatie bij de VAM-berg.
		1.500.000	1.155.542	0	344.458		
Programma 7. Levendig en sociaal		1.500.000	1.155.542	0	344.458		
Programma 8. Middelen en mensen							
Facilitair							
5282002	Verduurzaming provinciehuis LED-verlichting	97.000	0	0	97.000	Nee	De aanbesteding is in voorbereiding en de start van de uitvoering is gepland in 2026.
5282102	Meubilair - bureaustoelen, stoelen Statenzaal, vergaderruimten, restaurant, e.d. (deel van vervangingsinv. 5280703)	511.690	120.471	0	391.219	Nee	De middelen worden deels ingezet binnen het project Huisvesting 2026-2027/groot onderhoud.
5282201	Audio Visuele Middelen 2	485.000	485.096	0	-96	Ja	Diverse vergaderapparatuur is vernieuwd. De statenzaal is voorzien van een nieuwe vergaderinstallatie en stemsoftware.

5282202	Vochtproblematiek Drents Museum	1.375.000	472.342	0	902.658	Nee	De prijsvorming heeft plaatsgevonden in 2025. De uitvoering van het project start in maart 2026 en de oplevering is gepland voor het najaar van 2026.
6830714	NCP Drents Museum Installaties	4.267.000	4.095.855	0	171.145	Nee	Het project is zo goed als afgerond. De financiële afwikkeling vindt plaats in 2026.
6830715	NCP Drents Museum bouwkundig	2.524.000	2.793.885	-218.858	-51.027	Nee	Het project is reeds afgerond. De financiële afwikkelpunten lopen nog door in 2026.
5282001	Tourniquetdeur elektrisch vervangen	61.403	0	0	61.403	Nee	De middelen worden deels ingezet binnen het project Huisvesting 2026-2027/groot onderhoud.
5282501	Toegangsvoorziening hoofdingang/hal/balie BWK	294.000	0	0	294.000	Nee	De middelen worden deels ingezet binnen het project Huisvesting 2026-2027/groot onderhoud.
5282502	Vloerbedekking vervangen (5280701)	954.000	0	0	954.000	Nee	De middelen worden deels ingezet binnen het project Huisvesting 2026-2027/groot onderhoud.
5282503	WKO warmtepomp vervangen (5280705)	135.000	0	0	135.000	Nee	Vervanging blijkt nog niet nodig. De uitvoering is uitgesteld.
5282504	Revitalisering provinciehuis installaties 15 jr (52807020)	1.651.000	0	0	1.651.000	Nee	Middelen worden deels ingezet binnen het project Huisvesting 2026-2027/groot onderhoud.
5282601	Verv. audio en video apparatuur (5281701)	650.000	0	0	650.000	Nee	Vervanging van audio visuele middelen wordt gefaseerd uitgevoerd over meerdere jaren.
		13.005.093	7.967.650	-218.858	5.256.301		
Informatie en automatisering							
5272307	Vervangingsinvestering mobiele telefoons Prolander	37.092	32.023	0	5.069	Ja	Medewerkers zijn voorzien van (nieuwe) telefoons.
7240002	Vervanging werkplekken (verv. inv. 5272001)	947.825	882.605	0	65.220	Ja	Medewerkers zijn voorzien van (nieuwe) laptops en de werkplek apparatuur is up to date.
7240003	Verv. ICT basisvoorzieningen (verv. inv. 5271614)	62.527	26.630	0	35.897	Nee	Een deel van de geplande investeringen voor 2025 schuiven door naar 2026.
7240004	Verv. Werkplekken ICT Prolander (verv. inv. 5271905)	182.758	74.181	0	108.577	Ja	Medewerkers zijn voorzien van (nieuwe) laptops en de werkplek apparatuur is up to date.
7240015	Verv. mobiele tel. provincie	311.956	112.344	0	199.612	Nee	Vervanging wordt gefaseerd uitgevoerd over meerdere jaren.
5272205	Verv. invest. Info- en Comm. Basisvoorzieningen	349.048	286.645	0	62.403	Nee	Een deel van de geplande investeringen voor 2025 schuift door naar 2026.
		1.891.206	1.414.429	0	476.777		
Programma 8. Middelen en mensen		14.896.299	9.382.079	-218.858	5.733.078		
Totaal generaal		555.167.784	424.126.284	-130.976.686	262.018.186		

III.1.2 Rapportage interbestuurlijk toezicht (IBT)

Integraal overzicht interbestuurlijk toezicht (IBT) provincie Drenthe 2025 op uitvoering medebewindstaken gemeenten 2024

		Gemeente											
		Aa en Hunze	Assen	Borger-Odoorn	Coevorden	De Wolden	Emmen	Hoogeveen	Meppel	Midden-Drenthe	Noorden	Tynaarlo	Westerveld
Toezichtdomein	Ruimtelijke ordening	⚠	✓	⚠	✓	✓	✓	✓	✓	⚠	✓	✓	✓
	Omgevingsrecht	✓	✓	✓	✓	⚠	⚠	⚠	✓	⚠	✓	✓	
	Monumenten	✓	✓	✓	⚠	✓	✓	⚠	✓	✓	✓	⚠	✓
	Huisvesting statushouders	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠	⚠
	Archief	✓	✓	✓	⚠	✓	✓	✓	✓	✓	⚠	✓	✓

Toelichting bij integraal overzicht IBT

Interbestuurlijk toezicht (IBT)

De provincie Drenthe heeft wettelijk de taak toezicht te houden op de uitvoering van wettelijke medebewindstaken door de Drentse gemeenten op die domeinen waarvoor de provincie als toezichthoudend orgaan is aangewezen. Het gaat hier om interbestuurlijk toezicht, kortweg IBT. Dit is een integraal overzicht van het door de provincie Drenthe uitgevoerde IBT op de uitvoering van medebewindstaken door de gemeenten in het jaar 2024, voor zover het generiek IBT betreft *.

Uitgaan van oordeel provincie

Dit overzicht geeft het oordeel aan van de sectorale provinciale toezichthouders, zoals dat is afgestemd met de gemeenten.

Behandeling van meldingen en signalen

De door de provincie ontvangen meldingen en signalen over de uitvoering van wet- en regelgeving zijn op adequate wijze opgepakt en afgehandeld. Waar nodig zijn deze ook meegewogen in de beoordeling.

Symbolen met kleuren staan voor mate waarin is voldaan aan eisen wet- en regelgeving en voor vereiste intensiteit van toezicht

De symbolen met de kleuren groen, oranje en rood in het integraal overzicht IBT staan voor de mate waarin de betreffende gemeente op het toezichtdomein heeft voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving en voor de vereiste intensiteit van toezicht.

Groen :

goed; de gemeente heeft voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein; lage intensiteit van toezicht.

Oranje:

voldoende; de gemeente heeft nog niet of onvoldoende voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein, maar er wordt wel aan gewerkt door de gemeente; gemiddelde intensiteit van toezicht.

Rood:

onvoldoende; de gemeente heeft niet voldaan aan de eisen in de wet- en regelgeving op het betreffende toezichtdomein; hoge intensiteit van toezicht.

Blanco:

als een cel in het overzicht blanco is gelaten, betekent dit dat de provinciale toezichthouder geen afgewogen oordeel heeft kunnen vellen, omdat de betreffende gemeente de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, niet tijdig en/of niet volledig heeft aangeleverd bij de provincie; zie hiervoor ook de bijgevoegde tabel over de mate van het tijdig en/of volledig aanleveren van de informatie.

Toelichting bij oordeel 'oranje', 'rood' of bij blanco cel

Als de provinciale toezichthouder het oordeel 'oranje' of 'rood' geeft aan een gemeente op een bepaald toezichtdomein volgt hierna een korte toelichting daarop. Daarbij wordt waar nodig ook aangegeven welke sectorale interventie heeft plaatsgevonden of plaatsvindt. Ook vindt een korte toelichting plaats als een cel blanco is. Alleen als daartoe aanleiding is, wordt ook een toelichting gegeven bij het oordeel 'groen'. In het geval het oordeel van de sectorale provinciale toezichthouder (sterk) afwijkt van het oordeel van een gemeente zelf, zoals weergegeven in de in de jaarstukken van de gemeente opgenomen zelfevaluatie IBT, wordt dit ook vermeld in de toelichting hierna.

Ruimtelijke ordening:

Reden niet groen:

Gemeente Borger-Odoorn: dit komt overeen met de score die zij zichzelf heeft gegeven: Oranje.

Gemeente Midden-Drenthe: dit komt overeen met de score die zij zichzelf heeft gegeven: Oranje.

Gemeente Aa en Hunze: dit komt overeen met de score die zij zichzelf heeft gegeven: Oranje.

Omgevingsrecht:

Reden niet groen:

Gemeenten De Wolden en Hoogeveen: geen inzicht in het taakveld Vergunningen.

Gemeente Emmen: Sterk verouderd beleid. Monitoring is niet op orde.

Gemeente Midden-Drenthe: definitief jaarverslag te laat aangeleverd (en nog niet vastgesteld).

Gemeente Westerveld: te laat aangeleverde stukken voor beoordeling.

Huisvesting statushouders:

Reden rood:

Gemeente AA en Hunze: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Gemeente Assen: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Gemeente Borger-Odoorn: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Gemeente Coevorden: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Gemeente De Wolden: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Gemeente Emmen: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Hoogeveen: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Meppel: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Midden-Drenthe: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Noordenveld: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Tynaarlo: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025
 Gemeente Westerveld: achterstand in de taakstelling op 1 januari 2025

Erfgoed:

Reden niet groen:

Gemeente Coevorden (oranje i.v.m. capaciteitsproblemen).

Gemeente Hoogeveen (oranje i.v.m. het achterlopen van zowel beleid als uitvoering).

Gemeente Tynaarlo (oranje i.v.m. capaciteitsproblemen).

** Wat betreft het toezichtdomein Financiën geldt, gezien het specifiek toezicht, een eigenstandig traject. Bovendien richt het financieel toezicht zich op andere beoordelingsperiodes dan de overige toezichtdomeinen. Dit toezichtdomein is daarom niet opgenomen in dit integraal overzicht IBT.*

Tabel mate van tijdig en/of volledig aanleveren vereiste informatie conform informatiearrangement

		Gemeente											
		Westerveld	Tynaarlo	Noordenveld	Midden-Drenthe	Meppel	Hoogeveen	Emmen	De Wolden	Coevorden	Borger-Odoorn	Assen	Aa en Hunze
Toezichtdomein	Ruimtelijke ordening												
	Omgevingsrecht												
	Monumenten												
	Huisvesting statushouders												
	Archief												

Toelichting bij tabel mate van tijdig en/of volledig aanleveren vereiste informatie conform informatiearrangement

Symbolen met kleuren staan voor mate waarin de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig is aangeleverd door de betreffende gemeente

De symbolen met de kleuren groen, oranje en rood in de tabel staan voor de mate waarin de betreffende gemeente op het toezichtdomein de vereiste informatie, conform het informatiearrangement, tijdig en/of volledig heeft aangeleverd bij de provincie.

Groen:

goed; de gemeente heeft de vereiste informatie tijdig en volledig aangeleverd.

Oranje:

voldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet tijdig en/of niet volledig aangeleverd.

Rood: onvoldoende; de gemeente heeft de vereiste informatie niet aangeleverd vóór de beoordeling.

Omgevingsrecht:

Reden niet groen:

Gemeente Meppel: Oranje: te laat aanleveren zelfevaluatie.

Gemeente Tynaarlo: Oranje: de aangeleverde stukken waren nog niet vastgesteld en slechts in concept.

Gemeente Midden-Drenthe: Oranje: (concept-)jaarverslag niet vastgesteld.

Gemeente Westerveld: Rood: niet/te laat aangeleverde stukken.

Rood scorende gemeenten krijgen het aankomend jaar intensiever toezicht en worden verzocht om een verbetervoorstel op te stellen.

Oranje-scorende gemeenten worden actief gestimuleerd om stappen te zetten naar een groene beoordeling.

III.1.3 Rapportage wet dwangsom

Achtergrond

In de Algemene wet bestuursrecht is een titel opgenomen inzake de dwangsom bij niet tijdig beslissen. Hierin is vastgelegd in welke gevallen aanvragers recht hebben op een dwangsom als een bestuursorgaan niet tijdig beslist op een aanvraag.

Aanvragen en afhandelen

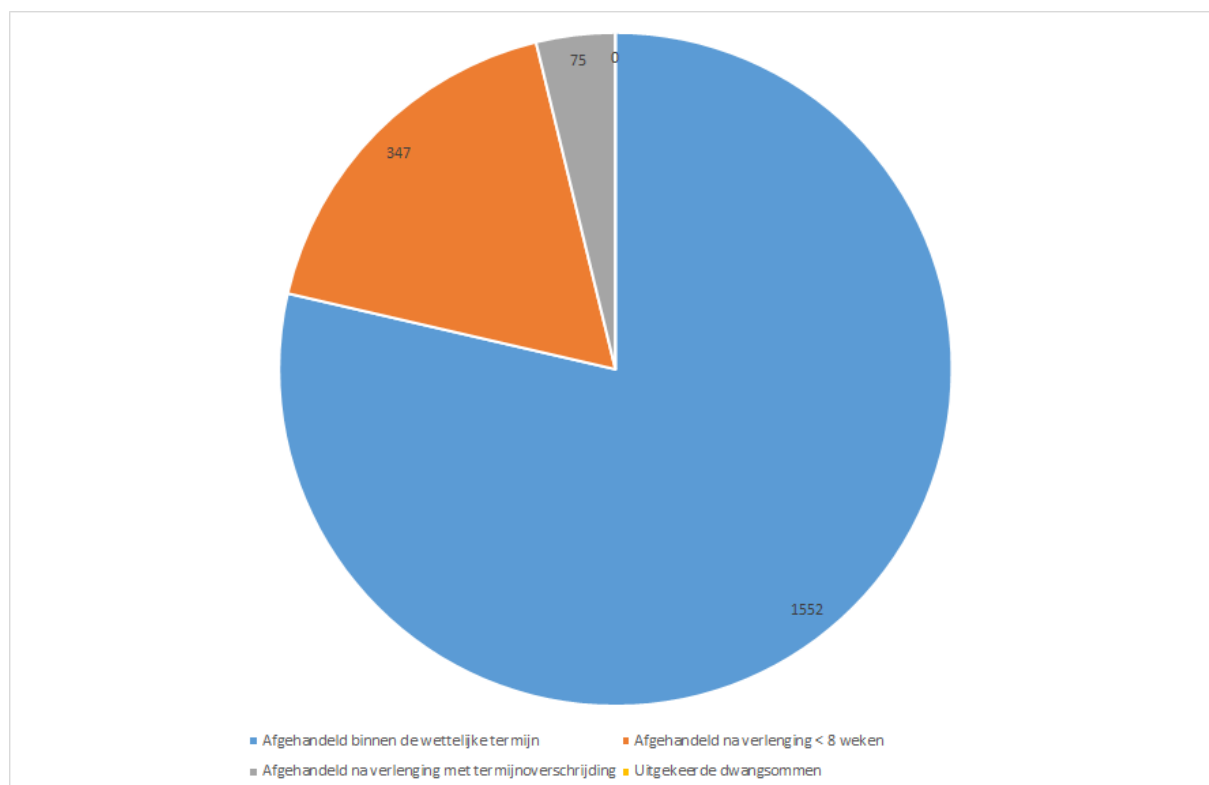
De wet kent termijnen waarbinnen aanvragen moeten zijn afgehandeld. Daarnaast zijn er gronden waarop deze termijn opgeschort en/of verdaagd kan worden. Het betreft doorgaans complexe aanvragen, waarbij de termijn wordt overschrijden. De aanvrager wordt hier altijd over geïnformeerd.

Ingebrekestellingen en dwangsommen

Als de beslistermijn is overschreden, kan de aanvrager een ingebrekestelling naar ons sturen. Als niet binnen twee weken na ontvangst van de ingebrekestelling alsnog een besluit wordt genomen, begint de dwangsom te lopen. In de Algemene wet bestuursrecht is opgenomen dat het bestuursorgaan voor ten hoogste 42 dagen een dwangsom verschuldigd is aan de aanvrager. Daarbij merken wij op dat in wetgeving kan worden opgenomen dat het niet mogelijk is een dwangsom te verbeuren via deze weg. Dit is bijvoorbeeld het geval voor verzoeken op grond van de Wet open overheid.

Evaluatie

In 2025 zijn 3540 brieven/aanvragen digitaal binnengekomen bij de provincie. Hieronder waren 1974 verzoeken met een risico van dwangsom. Binnen de wettelijke beslistermijn zijn in 2025 1552 verzoeken afgehandeld. Tot uiterlijk 8 weken na termijnoverschrijding komt het aantal afgehandelde verzoeken op 1899. In 75 zaken is de termijnoverschrijding langer dan 8 weken. Desondanks zijn we erin geslaagd om betrokken partijen een goede uitkomst te bieden waardoor in 2025 geen dwangsommen zijn uitgekeerd.

III.1.4 Rapportage single information single audit (SISA)

In de Algemene maatregel van bestuur Single information single audit (Sisa) geeft het Rijk aan dat van een aantal regelingen, waarvoor gemeenten en provincies gelden ontvangen, verantwoording moet worden afgelegd in de jaarstukken. Over 2025 worden 45 regelingen verantwoord via deze rapportage. De verantwoorde bedragen zijn gebaseerd op het stelsel van baten en lasten. Voordeel hiervan is dat cijfers aansluiten op de provinciale administratie, waardoor de administratieve lasten worden beperkt. In IPO-verband is afgesproken dat ook gemeenten via de Sisa methodiek kunnen verantwoorden over diverse relingen, waarover de provincies weer naar het Rijk moeten verantwoorden.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026								
Verstrekkende	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
BZK	C130	Compensatie VS Woo	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: C130/01 € 0					
OC W	D13	Impuls regionale culturele infrastructuur 'verbreding en vernieuwing'	Naam instelling of samenwerkingsverband (per regel) Aard controle n.v.t. Indicator: D13/01	Besteding (jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle R Indicator: D13/02	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per instelling of samenwerkingsverband Aard controle n.v.t. Indicator: D13/03	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: D13/04	Eventuele toelichting Aard controle n.v.t. Indicator: D13/05	
		1	Hellenthal Studios, Stichting Forum Groningen, St. Garage TDI, St. Drents Poppenfestival, Into Nature, St. Veenomanaal Veenpark, St van Gogh en Drenthe, Toneelver. Diever, St. bevrijdingsfestival, St. gedeelde verhalen, St. Peergroup, St. andere activiteiten Schipborg	€ 0	€ 1.263.731	Ja	Via SISA 2024 eindverantwoording alle instellingen op ja gezet.	
		2	Stichting Festival Vrouwenfilms Claire Obscur (2*)	€ 0	€ 35.000	Ja	N.v.t.	
		3	Theater-Congrescentrum De Tamboer	-€ 35.000	€ 0	Ja	N.v.t.	
		4	Stichting Axis	€ 10.000	€ 10.000	Ja	N.v.t.	
		5	Stichting Andere Activiteiten Schipborg	€ 25.000	€ 25.000	ja	N.v.t.	
Ien W	E20	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2020-2021	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		

		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/02	Aard controle R Indicator: E20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/04		
			€ 0	€ 5.096.028	€ 2.773.918	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E20/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E20/08		
		1	116 Aanleg van rijbaanscheiding door rammelstrook op asmarkering aantal in meters	Ja	200	Afgerond, gemeld via SISA 2022		
		2	119 Aanleg van een fietsoversteek (middeneiland), alleen bij een kruispunt aantal in st	Ja	1	Afgerond, gemeld via SISA 2021		
		3	129 Aanleg van ongelijkvloerse fietsoversteekplaatsen aantal in st	Ja	1	Afgerond, gemeld via SISA 2022		
		4	132 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in st	Ja	2	Afgerond, gemeld via SISA 2022		
		5	134 Aanleggen van veilige bermen 100 km/u - Geleiderail aantal in meters	Ja	1.800	Afgerond, gemeld via SISA 2022		
		6	135 Aanleg van een parallelweg voor het ontsluiten van percelen aantal in meters	Ja	3.250	Afgerond, gemeld via SISA 2022		
Ien W	E28B	Regionale mobiliteitsfondsen (Zuiderzeelijn) (SiSa tussen medeoverheden) Beschikking of overeenkomst van Samenwerkingsverband Noord Nederland met provincies obv convenant tussen Rijk en Samenwerkingsverband Noord Nederland voor Regiospecifiek Pakket Zuiderzeelijn Provincies Fryslân, Groningen en Drenthe	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Gerealiseerd (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) ten laste van SNN	Overige bestedingen (jaar T)	Te verrekenen met SNN	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E28B/01	Aard controle R Indicator: E28B/02	Aard controle R Indicator: E28B/03	Aard controle R Indicator: E28B/04	Aard controle R Indicator: E28B/05	
			UP-10-03055	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	
			UP-10-21307	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	

		3	UP-11-15071	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	
		4	UP-12-06690	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	
		5	UP-13-10546	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	
		6	UP-16-25836	Nee	€ 0	€ 0	€ 0	
		7	UP-17-14989	Nee	€ 1.579.112	€ 0	€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: E28B/06	Indicator: E28B/07	Indicator: E28B/08			
		1	UP-10-03055	Geen besteding in 2024	Nee			
		2	UP-10-21307	Geen besteding in 2024	Nee			
		3	UP-11-15071	Geen besteding in 2024	Nee			
		4	UP-12-06690	Geen besteding in 2024	Nee			
		5	UP-13-10546	Geen besteding in 2024	Nee			
		6	UP-16-25836	Geen besteding in 2024	Nee			
		7	UP-17-14989	Spoor Emmen- Zwolle	Nee			
Ien W	E44	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van cofinanciering	Besteding (t/m jaar T) cofinanciering cumulatief	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.
			Indicator: E44/01	Indicator: E44/02	Indicator: E44/03	Indicator: E44/04	Indicator: E44/05	Indicator: E44/06
		1	IENW/BSK-2022/20141	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		2	IENW/BSK-2022/20141	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		3	IENW/BSK-2023/99150	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
		4	IENW/BSK-2024/111364	€ 146.263	€ 596.643	€ 575.903	€ 4.248.657	Nee
			Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel			
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.			
			Indicator: E44/07	Indicator: E44/08	Indicator: E44/09			
		1	IENW/BSK-2022/20141	Water vasthouden en benutten	Nee			
		2	IENW/BSK-2022/20141	Water bergen (capaciteitsvergroting)	Nee			
		3	IENW/BSK-2023/99150	Ruimtelijke inrichting	Nee			
		4	IENW/BSK-2024/111364	Water vasthouden en benutten	Nee			
			Kopie beschikingsnummer	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden	Correctie cofinanciering (jaar T-1) ivm SiSa tussen medeoverheden		
			Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		
			Indicator: E44/10	Indicator: E44/11	Indicator: E44/12	Indicator: E44/13		
		1	IENW/BSK-2022/20141	Nee	€ 0	€ 0		
		2	IENW/BSK-2022/20141	Nee	€ 0	€ 0		
		3	IENW/BSK-2023/99150	Nee	€ 205.690	€ 1.036.424		
		4	IENW/BSK-2024/111364	Nee	€ 15.605	€ 31.684		

Ien W	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021– 2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformati e voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02	Aard controle R Indicator: E44B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04	Aard controle R Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
			1	Geen beschikkingen van medeoverheden ontvangen.				
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09			
			1	Geen beschikkingen van medeoverheden ontvangen.				
Ien W	E56B	Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformati e voor die gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/02	Aard controle R Indicator: E56B/03	Aard controle R Indicator: E56B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E56B/06
			1	060080 Gemeente Leeuwarden	Zaaknummer 31175319, nummer 5000005138	€ 338.511	€ 0	€ 1.307.211
			SiSa tussen medeoverheden					Ja
Ien W	E58	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie besteding (jaar T-1)	Project afgerond (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/01	Aard controle R Indicator: E58/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/04	Aard controle R Indicator: E58/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E58/06
			1	BIO PFOA Onderzoek 18002147 (incl. projectgebonden apparaatskosten)	€ 54.457	€ 219.488	Ja	€ 0
			2	PR Eelde - PFAS 18001995/20000741 (incl. projectgebonden apparaatskosten)	€ 127.499	€ 181.699	Ja	€ 0
								Nee
								Nee

		3	BIO PFAS in grond, bodemleven en eieren 18001995 (incl. projectgebonden apparaatskosten)	€ 23.069	€ 23.069	Ja	€ 0	Nee
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: E58/07					
			Nee					
Ien W	E83	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project i.v.m. SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/01	Aard controle R Indicator: E83/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/03	Aard controle R Indicator: E83/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/05	
		1	Franklinstraat 1, Hooftgevee / 18001689	€ 0	Ja	€ 0	€ 265.000	
		2	BIO Spoedlocaties Franklinstraat 1 18001689	€ 0	Ja	€ 0	€ 5.760	
		3	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Hooftgevee / 18002142	€ 0	Ja	€ 0	€ 320.941	
		4	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Coevorden / 18002143	€ 0	Ja	€ 0	€ 100.883	
		5	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Assen / 18002145	€ 0	Ja	€ 0	€ 52.447	
		6	Element PFAS ETP-MERA 18001991	€ 1.306	Ja	€ 0	€ 26.118	
		7	BIO Brandweer oefenlocaties 18002157	€ 5.101	Ja	€ 0	€ 61.432	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			Aard controle n.v.t. Indicator: E83/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E83/11
		1	Franklinstraat 1, Hooftgevee / 18001689	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		2	BIO Spoedlocaties Franklinstraat 1 18001689	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		3	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Hooftgevee / 18002142	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		4	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Coevorden / 18002143	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		5	Gebiedsgericht grondwaterbeheer Assen / 18002145	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		6	Element PFAS ETP-MERA 18001991	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354
		7	BIO Brandweer oefenlocaties 18002157	Ja	N.v.t.	Nee	Nee	IENW/BSK-2022/227354

Ien W	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
		Provincies en Gemeenten	Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
		1	379 Aanleg van een rotonde buiten de bebouwde kom aantal in Stuks	Nee	0	N.v.t.		
Ien W	E87	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)	Volledige zelfstandige uitvoering ? (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/01	Aard controle R Indicator: E87/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/03	Aard controle R Indicator: E87/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/06
		1	IENW/BSK-2022/296738	€ 6.399.914	€ 9.397.304	€ 4.847.871	€ 7.130.250	Nee
		2	IENW/BSK-2023/339550	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Correctie besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E87/09			
		1	IENW/BSK-2022/296738	€ 4.799.766	Nee			
		2	IENW/BSK-2023/339550	€ 0	Nee			
Ien W	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02	Aard controle R Indicator: E87B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04	Aard controle R Indicator: E87B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06
		1	030004 Provincie Overijssel	D2023-03-006239	€ 1.067.851	€ 3.053.539	€ 817.440	€ 2.342.547
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08				

		1	D2023-03-006239	Nee				
Ien W	E97	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Correctie Jaar T-1 per project ivm SiSa tussen medeoverheden (Jaar T-1)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/01	Aard controle R Indicator: E97/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/03	Aard controle R Indicator: E97/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/05	
		1	2023000743/Newtonstraat	€ 16.052	Ja	€ 0	€ 50.643	
		2	2023000743/GGb Hoogeveen/18002142	€ 200.995	Ja	€ 0	€ 225.481	
			Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan.	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld	Project afgerond (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk
			Aard controle n.v.t. Indicator: E97/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/10	Aard controle n.v.t. Indicator: E97/11
		1	2023000743/Newtonstraat	Ja	N.v.t.	Ja	Ja	31193225/5000006348
		2	2023000743/GGb Hoogeveen/18002142	Ja	N.v.t.	Ja	Ja	31193225/5000006348
Ien W	E103	Tijdelijke stimuleringsregeling slim, veilig, doelmatig en duurzaam gebruik van mobiliteitsinfrastructuur 2023-2027	Projectcategorie	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project Geldt alleen voor SiSa 2023	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/02	Aard controle R Indicator: E103/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/06
		1	E	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
		2	G	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	Ja
			Kopie projectcategorie	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Beschikking kenmerk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E103/07	Aard controle R Indicator: E103/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E103/10		
		1	E	€ 0	Nee	IENW/BSK-2024/173246		
		2	G	€ 0	Nee	IENW/BSK-2025/135525		
Ien W	E106B	Regionale Aanpak Laadinfrastructuur	Hieronder per regel één provincie(code) of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: E106B/01	Aard controle R Indicator: E106B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E106B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E106B/04		
			030002 Provincie Friesland	€ 474.905	€ 954.248	Nee		

len W	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E111/01	Aard controle R Indicator: E111/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/04		
		1	SPUK-SEB24-03694021	€ 20.606	€ 20.606	Ja		
		2	SPUK-SEB25-03794271	€ 118.818	€ 118.818	Ja		
len W	E113	Tijdelijke regeling uitkering bodemopgaven 2024- 2030	Besteding (jaar T) binnen werkvoorraad	Is er sprake van Sisa tussen medeoverheden (ja/nee)	Correctie (Jaar T-1) werkvoorraad ivm SiSa tussen medeoverheden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) binnen werkvoorraad	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle R Indicator: E113/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/02	Aard controle R Indicator: E113/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E113/05	
			€ 178.172	Nee	€ 0	€ 570.766	Nee	
len W	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatre- gelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04		
			€ 339.024	€ 339.024	€ 200.344	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids- maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08		
		1	401 Aanleg van openbare verlichting , aantal in st	Nee	0	N.v.t.		
		2	491 Draagkrachtige berm, breedte 2.00 m, aantal in m	Nee	0	N.v.t.		
		3	479 Rotonde bubeko, aantal in st	Nee	0	N.v.t.		
		4	463 Aanbrengen bermverharding (grasbetontegel) ETW 60 km/h (uitbreiding aan 2- zijde), aantal in m	Ja	4.228	N.v.t.		
		5	465 Aanleg van een snelheidsremmend plateau voor een fietsoversteek, alleen bij een kruispunt op 60- wegen, aantal in st	Nee	0	N.v.t.		
		6	410 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden, aantal in m	Nee	0	N.v.t.		
len W	E125	Aanpassingen HSWI Coevorden-Bad Bentheim	Besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording ? (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: E125/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E125/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E125/03			
			€ 1.332.175	€ 1.332.175	Nee			

VRO	J86	Specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed tweede tranche	Provincies	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulative besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is gestart	Aantal kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Aantal gebouwde onroerende zaken dat hiermee wordt bereikt door het provinciaal ontzorgingsprogramma	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed? (Ja/Nee/Nvt)
				Aard controle R	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t	Aard controle n.v.t
				Indicator: J86/01	Indicator: J86/02	Indicator: J86/03	Indicator: J86/04	Indicator: J86/05	Indicator: J86/06
				€ 438.545	€ 702.221	171	110	639	Ja
				Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het opstellen van portefeuilleroutekaarten die richting geven aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen in 2030 en 2050 (Ja/Nee/Nvt)	Worden kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren begeleid bij het aanvragen van subsidies voor verduurzamingsmaatregelen en het opstellen van relevante (advies-)documenten om te voldoen aan de voorwaarden voor subsidieverlening (Ja/Nee/Nvt)	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting		
				Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.	Aard controle n.v.t.		

		6	Regio aan de grens	€ 512.518	€ 341.679	€ 0	€ 0
			Kopie Naam actielijn/ programmaliijn/ pijler	Totale cumulatieve besteding per actielijn/ programmaliijn/ pijler (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmaliijn/ pijler.	Toelichting	
				Inclusief uitvoering door derden	Inclusief uitvoering door derden		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/06	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/09	
		1	Levenslang ontwikkelen (LLO)	€ 557.022	€ 382.253	N.v.t.	
		2	Zorg en Welzijn	€ 653.807	€ 439.515	N.v.t.	
		3	Economische Structuurversterking	€ 705.630	€ 504.188	N.v.t.	
		4	Aantrekkelijke Regio	€ 402.277	€ 269.281	N.v.t.	
		5	Samen met Inwoners	€ 71.657	€ 47.771	N.v.t.	
		6	Regio aan de grens	€ 515.331	€ 343.749	N.v.t.	
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding uitvoeringskosten zijnde kosten ten behoeve van Voorbereiding, Administratie en Toezicht (VAT-kosten) (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: J96/10	Aard controle R Indicator: J96/11	Aard controle R Indicator: J96/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J96/13	
			Ja	€ 294.259	€ 86.747	Nee	
VRO	J103	Regeling specifieke uitkering ten behoeve van het opstellen en uitvoeren van woondeals tweede tranche	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Zelfstandige uitvoering: Ja/Nee	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: J103/01	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J103/03		
			€ 580.702	Ja	Ja		
VRO	J117	Regeling specifieke uitkering versnelling natuurinclusief isoleren	Naam onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) per onderdeel		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J117/01	Aard controle R Indicator: J117/02	Aard controle R Indicator: J117/03		
		1	Ondersteuning gemeenten bij opstellen (pre)SMP's	€ 146.484	€ 189.719		
		2	Handhaving	€ 0	€ 0		
		3	Beoordeling ontheffingsverzoeken WNB	€ 0	€ 0		
		4	Aan gemeenten ten behoefte van alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0		
		5	Alternatieve verblijfplaatsen	€ 0	€ 0		

			Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan medeoverheden overgeboekte middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: J117/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J117/05				
			€ 0	Nee				
VRO	J118	Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma verduurzaming kleine en micro mkb-ondernemingen en bedrijventerreinen	Naam programma	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Is de opgedane regionale kennis en ervaring gedeeld binnen en buiten de eigen provincie, gemeente of brancheorganisatie, waaronder landelijke initiatieven (Ja/Nee)	Is het project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	Eventuele toelichting
			Aard controle n.v.t. Indicator: J118/01	Aard controle R Indicator: J118/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/04	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/06
	1		MKB Ontzorgingsprogramma	€ 279.047	€ 332.310	Ja	Nee	N.v.t.
	2		Programma verduurzaming bedrijventerreinen	€ 218.092	€ 320.169	Ja	Nee	N.v.t.
			Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is opgezet ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal bedrijventerreinen waarbij de organisatiegraad is verbeterd ten behoeve van de verduurzaming	Het aantal kleine en micro ondernemingen waarmee een ontzorgingstraject is doorlopen tot aan het moment van aanbesteding van maatregelen om vastgoed te verduurzamen	Worden kleine en micro ondernemingen begeleid/ondersteund bij het voorbereiden en aanvragen van een subsidie of lening voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen en haar bedrijfsmatig vastgoed (Ja/Nee)		
			Programma verduurzaming bedrijventerreinen	Programma verduurzaming bedrijventerreinen	MKB Ontzorgingsprogramma	MKB Ontzorgingsprogramma		
			Aard controle n.v.t. Indicator: J118/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/09	Aard controle n.v.t. Indicator: J118/10		
			26	14	150	Ja		
KG G	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			Aard controle R Indicator: K28/01 € 370.844	Aard controle R Indicator: K28/02 € 426.266	Aard controle R Indicator: K28/03 € 875	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04 € 1.719.901	Aard controle R Indicator: K28/05 € 0	Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06 € 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07					
			Nee					
KG G	K43	Specifieke uitkering naderingsdetectiesystemen voor bestaande windturbines op land	Coördinaten windturbine	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van derden	Eindverantwoording (Ja/Nee)	

			Aard controle n.v.t. Indicator: K43/01	Aard controle R Indicator: K43/02	Aard controle R Indicator: K43/03	Aard controle R Indicator: K43/04	Aard controle n.v.t. Indicator: K43/05	
		1	Drentse Monden-Oostermeer, 45 turbines.	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
L16	L8	Regeling provinciale aankoop veehouders nabij natuurgebieden	Beschikingsnummer/naam Aard controle n.v.t. Indicator: L8/01	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) Automatisch ingevuld en betreft optelling indicatoren L8/09 Aard controle n.v.t. Indicator: L8/02	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: L8/03			
			SUOV121003/ RPAV220001	€ 7.275.527	Nee			
			Naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Betreft dit een financiering uit deel A of deel B? Als A indicator 06 verplicht, als B indicator 07 verplicht.	Indien deel A: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie hebben geleid tot vermogensvorming w.o. opbrengsten; zo ja, welk bedrag betreft het?	Indien deel B: is sprake geweest van de verwerving van vermogensbestanddelen die voor de provincie restwaarde zouden opleveren; zo ja, welk bedrag betreft het?	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per overeenkomst
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/05	Aard controle D1 Indicator: L8/06	Aard controle D1 Indicator: L8/07	Aard controle R Indicator: L8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/09
		1	HJ. Bosma/9928	A	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.259.755
		2	M. Stiper/9924	A	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.559.353
		3	M.L.M. Stiper/ 9922	A	€ 0	€ 0	€ 0	€ 845.483
		4	Mts. Wehkamp/ 9908	A	€ 0	€ 0	€ 0	€ 733.583
		5	Kvr. Kweeklustweg/9904	A	€ 0	€ 0	€ 0	€ 1.877.353
			Kopie naam/nummer overeenkomstig koopovereenkomst	Is de aankoopsom gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur of marktwaarde en komt de overeengekomen koopsom met die taxatie overeen? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen. Verplicht als bij L8/11, "Nee" is ingevuld.			
			Aard controle n.v.t. Indicator: L8/10	Aard controle D1 Indicator: L8/11	Aard controle n.v.t. Indicator: L8/12			
		1	HJ. Bosma/9928	Ja	N.v.t.			
		2	M. Stiper/9924	Ja	N.v.t.			
		3	M.L.M. Stiper/ 9922	Ja	N.v.t.			
		4	Mts. Wehkamp/ 9908	Ja	N.v.t.			
		5	Kvr. Kweeklustweg/9904	Ja	N.v.t.			
L16	L16	Enmalige specifieke uitkering Provinciaal Uitvoeringsprogramma Natuur	Naam Uitvoeringsprogramma	Besteding (jaar T) per uitvoeringsprogramma - exclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding (t/m jaar T). Vanaf SiSa 2022 inclusief uitvoering door derden	Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) per uitvoeringsprogramma	Uitvoeringsprogramma volgens uitvoeringsplan uitgevoerd (Ja/Nee)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)

			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/01	Aard controle R Indicator: L16/02	Aard controle R Indicator: L16/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/05	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/06	
		1	Programma natuur	€ 22.033.939	€ 71.049.297	€ 10.160.562	Ja	Nee	
			Kopie Uitvoeringsprogramma	Toelichting	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: L16/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/08	Aard controle n.v.t. Indicator: L16/09				
		1	Programma natuur	N.v.t.	Ja				
LVV N	L25	Regeling specifieke uitkering provinciale versnellingsvoorstellen transitie landelijk gebied	Naam versnellingsvoorstel	Besteding (jaar T)	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T)	Baten (jaar T) vermogensvorming	Totale cumulatieve baten vermogensvorming (t/m jaar T)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/01	Aard controle R Indicator: L25/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/03	Aard controle R Indicator: L25/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L25/05		
		1	Overgangsgebieden	€ 11.338	€ 362.970	€ 0	€ 0		
		2	Versnelling landbouwgerelateerde maatregelen	€ 159.289	€ 5.443.462	€ 0	€ 0		
		3	Hydrologisch systeemherstel	-€ 5.094.110	€ 153.967	€ 0	€ 0		
			Eindverantwoording (Ja/Nee)?						
			Aard controle n.v.t. Indicator: L25/06						
			Nee						
LVV N	L27	specifieke uitkering Regeling provinciale maatregelen PAS-melders	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?				
			automatisch berekend	Automatisch berekend					
			Aard controle n.v.t. Indicator: L27/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L27/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L27/03				
		1	€ 5.872	€ 1.659.763	Ja				
			Naam/nummer van de maatregel	Karakter van de maatregel	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is de aankoopsom, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee)?	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestande len?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L27/04	Aard controle R Indicator: L27/05	Aard controle R Indicator: L27/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L27/07	Aard controle D1 Indicator: L27/08	Aard controle R Indicator: L27/09	
		1	Opkoop pasmelder A	Overeenkomst	€ 0	€ 450.668	Ja	€ 0	
		2	Opkoop pasmelder B	Overeenkomst	€ 0	€ 221.483	Ja	€ 0	
		3	Opkoop varkenshouderij A	Overeenkomst	€ 2.936	€ 493.806	Ja	€ 0	
		4	Opkoop varkenshouderij A	Overeenkomst	€ 2.936	€ 493.806	Ja	€ 0	

			Kopie naam/nummer van de maatregel	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)?	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L27/10	Aard controle D1 Indicator: L27/11	Aard controle D1 Indicator: L27/12	
		1	Opkoop pasmelder A	Ja	Ja	
		2	Opkoop pasmelder B	Ja	Ja	
		3	Opkoop varkenshouderij A	Ja	Ja	
		4	Opkoop varkenshouderij A	Ja	Ja	
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS-project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project
			Aard controle n.v.t. Indicator: L27/13	Aard controle n.v.t. Indicator: L27/14	Aard controle R Indicator: L27/15	Aard controle R Indicator: L27/16
		1	Opkoop pasmelder A	1410024879210	€ 2.123.403	€ 450.668
		2	Opkoop pasmelder B	1410025122015	€ 835.345	€ 221.483
		3	Opkoop varkenshouderij A	1410025255560	€ 1.500.000	€ 493.806
		4	Opkoop varkenshouderij A	1410024590829	€ 1.500.000	€ 493.806
LNV	L31	Specifieke uitkering Regeling uitvoering BO nitraat	Besteding (jaar T)			
			Aard controle R Indicator: L31/01			
			€ 242.350			
LNV	L32	Specifieke uitkering Regeling uitvoering aanpak piekbelasting	Selecteer welke van toepassing (samenwerkingsovereenk omst/ werkspraken)	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?
			Aard controle n.v.t. Indicator: L32/01	Aard controle R Indicator: L32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L32/04
		1	Samenwerkingsovereenk omst	€ 0	€ 26.258	Nee
LNV	L33	Specifieke uitkering Uitvoeringsprogramma Natuur op grond van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2e fase	Onderdeel	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/01	Aard controle R Indicator: L33/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/03	
		1	Aanleg bos in het kader van boscompensatie	€ 0	€ 0	
		2	Overige uitvoeringsactiviteiten	€ 2.969.846	€ 2.969.846	

			Cumulatieve besteding apparaatskosten (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen voor uitvoeringsactiviteiten ten behoeve van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen (t/m jaar T)	(Verwachte) opbrengsten door verwerving van vermogensbestanddelen (t/m jaar T)	Uitvoeringsprogramma afgerond (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L33/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/05	Aard controle D1 Indicator: L33/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L33/07	
			€ 2.719.682	€ 2.719.682	€ 0	Nee	
L35	L35	Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied (Rpml)	Naam maatregelpakket	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Correctie besteding (jaar T-1) ten laste van Rijksmiddelen i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	
				Zelfstandige uitvoering	Vanaf SiSa 2025		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L35/01	Aard controle R Indicator: L35/02	Aard controle R Indicator: L35/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/04	
		1	Gebiedsgericht integraal maatregelpakket	€ 0	€ 2.022.261	€ 2.022.261	
		2	Generiek pakket transitie Landbouw	€ 4.169.458	€ 0	€ 4.169.458	
			Besteding (jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Correctie besteding aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen (jaar T-1) i.v.m. aan medeoverheden overgeboekte middelen	Totale cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) aan directe uitvoeringskosten ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			Zelfstandige uitvoering	Vanaf SiSa 2025			
			Aard controle R Indicator: L35/05	Aard controle R Indicator: L35/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/07	Aard controle n.v.t. Indicator: L35/08	
			€ 1.716.117	€ 0	€ 2.071.917	Nee	
L36	L36	Regeling provinciale gebiedsgerichte beëindiging veehouderijlocaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L36/01	Aard controle R Indicator: L36/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L36/03	Aard controle n.v.t. Indicator: L36/04	
		1	MGB24-03808066	€ 0	€ 0	Nee	
		2	MGB25-03895339	€ 0	€ 0	Nee	

			Referentienummer van de subsidieverstrekking	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is voldaan aan de vereisten voor de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor het vervallen van het productierecht gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee/n.v.t.)?	Is de bijdrage voor het waardeverlies van de voor de veehouderijlocatie gebruikte productiecapaciteit gelijk aan een taxatie door twee onafhankelijke taxateurs gezamenlijk en opgesteld in opdracht van de provincie (Ja/Nee)?
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: L36/05	Aard controle R Indicator: L36/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L36/07	Aard controle D1 Indicator: L36/08	Aard controle R Indicator: L36/09	Aard controle R Indicator: L36/10
			N.v.t.	€ 0	€ 0	Ja	N.v.t.	Ja
			Kopie referentienummer van de subsidieverstrekking	Is de bijdrage voor de kosten van het afbreken en verwijderen van de voor de veehouderij (...) gebruikte productiecapaciteit gelijk aan de werkelijk gemaakte slooekosten en zijn de onvoorwaardelijk ontvangen gelden (...) verrekend met deze bijdrage (Ja/Nee)?	Is de bijdrage voor de kosten voor leges voor vergunningen en planologische procedures, die verbonden zijn met de volledige of gedeeltelijke sluiting van een veehouderijlocatie, gelijk aan de werkelijk gemaakte kosten (Ja/Nee)?	Is de vergoeding van kosten voor inhuur van deskundigen en overige kosten van derden die direct verbonden zijn met (...) de activiteiten tav vervallen productierecht, waardeverlies (...) en volledig of gedeeltelijk afbreken en verwijderen van de productiecapaciteit maximaal € 5000 (Ja/Nee/n.v.t.)?	Eventuele toelichting op indicatoren L36/08 t/m L36/14	
			Aard controle n.v.t. Indicator: L36/11	Aard controle R Indicator: L36/12	Aard controle R Indicator: L36/13	Aard controle D1 Indicator: L36/14	Aard controle n.v.t. Indicator: L36/15	
		1	N.v.t.	Ja	Ja	Ja	N.v.t.	
L37	L37	Regeling provinciale maatregelen PAS-melders 2024	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)?			
			automatisch berekend	Automatisch berekend				
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/01	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/02	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/03			
		1	€ 0	€ 0	Nee			
			Omschrijving van de maatregel	Karakter van de maatregel	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Is de aankoop, indien van toepassing, gebaseerd op een taxatie door een onafhankelijke taxateur conform marktwaarde (Ja/Nee/N.v.t.)?	Wat is de restwaarde van door de provincie verworven vermogensbestanddelen?
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/04	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/05	Aard controle R Indicator: L37/06	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/07	Aard controle D1 Indicator: L37/08	Aard controle R Indicator: L37/09
		1	N.v.t.	Subsidieregeling	€ 0	€ 0	N.v.t.	€ 0

			Kopie naam/nummer van de maatregel	Is de vrijgekomen depositieruimte uitsluitend gebruikt voor het legaliseren van PAS-melders (Ja/Nee)?	Is voldaan aan de juridische en beleidsmatige kaders op het moment van besteding van de middelen (Ja/Nee)?			
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/10	Aard controle D1 Indicator: L37/11	Aard controle D1 Indicator: L37/12			
			N.v.t.	Ja	Ja			
			Kopie naam/nummer van de maatregel	Naam opgelost gemeld PAS-project	Wat is de waarde van het opgeloste gemeld PAS-project?	Vul in totale besteding per opgelost gemeld PAS-project		
			Aard controle n.v.t. Indicator: L37/13	Aard controle n.v.t. Indicator: L37/14	Aard controle R Indicator: L37/15	Aard controle R Indicator: L37/16		
		1	N.v.t.	N.v.t.	€ 0	€ 0		
GR O	GRO2 C	Verkeer en vervoer Groningen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/02	De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		1	2022-016550	Bijdrage organisatie Hubs Groningen-Drenthe	€ 247.763	€ 0	€ 918.868	N.v.t.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: GRO2C/07	Aard controle R Indicator: GRO2C/08	Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden
		1	2022-016550	€ 123.881	€ 0	€ 459.434	Nee	
GR O	GRO21 C	Regiospecifiek pakket (RSP)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/02	Aard controle R Indicator: GRO21C/03	Aard controle R Indicator: GRO21C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/06
			2020-036803/16/A.9/ RSP De punt	RSP Transferia, Busstations, infra, HOV-bus & Qliners t.b.v. P&R De Punt	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
		2	2020-056525/27/ A.29/RSP Norgervaart	RSP Transferia, Busstations, infra, HOV-bus & Q-liners t.b.v. Norgervaart	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/07	Aard controle R Indicator: GRO21C/08	Aard controle R Indicator: GRO21C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO21C/11	
			2020-036803/16/A.9/ RSP De punt	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
		2	2020-056525/27/ A.29/RSP Norgervaart	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
GR O	GRO6 C	Regio Deal Natuur Inclusieve Landbouw Noord Nederland	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Gebiedsnaam	Totale besteding in jaar T	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		1	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/02	Aard controle R Indicator: GRO6C/03	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO6C/06
			2021-101764	Regiodeal Natuurinclusieve Landbouw	€ 1.574.331	€ 3.842.223	Ja	N.v.t.
GR O	GRO11 C	Regiofonds	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het (taakveld waarop van toepassing zelf invullen)	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting

		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Groningen			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
	1		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/01	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/02	Aard controle R Indicator: GRO11C/03	Aard controle R Indicator: GRO11C/04	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/05	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/06
			B02020.00207 Beschikkingregofondsbijsdrage project Norgervaart	Spelregelkader RGA 2017	€ 0	€ 0	€ 0	N.v.t.
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
	1		Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/07	Aard controle R Indicator: GRO11C/08	Aard controle R Indicator: GRO11C/09	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/10	Aard controle n.v.t. Indicator: GRO11C/11	
			B02020.00207 Beschikkingregofondsbijsdrage project Norgervaart	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

III.1.5 EMU-saldo

Het EMU-saldo

Om de overheidsfinanciën in de Eurozone robuust te houden, zijn in Europees verband afspraken gemaakt over het toegestane maximale tekort van het Economische en Monetaire Unie(EMU)-saldo op nationaal niveau. De Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) is de Nederlandse uitwerking van deze afspraken. Omdat het EMU-saldo van alle decentrale overheden deel uitmaakt van het EMU-saldo op nationaal niveau, is het daarmee ook relevant voor de decentrale overheden om het eigen EMU-saldo te volgen.

Berekening EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven (dus geen afschrijvingen, waardemutaties, etc.) van de overheid op transactiebasis in een bepaalde periode. Hiermee wijkt de berekening af van het baten/lastenstelsel zoals het BBV voorschrijft.

Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van de liquiditeits- en financiële positie (eigen vermogen en schulden) van de provincie.

EMU-norm

In de Regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo is het collectieve aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo voor de jaren 2024 tot en met 2026 vastgesteld op -0,5% van het bruto binnenlands product (bbp). Dat is een verruiming van deze EMU-saldonorm voor medeoverheden ten opzichte van de voorgaande periode met -0,1 procentpunt van het bbp. Binnen de gezamenlijke ruimte van -0,5% is de ruimte voor provincies -0,1%. Dit was -0,08%.

EMU-referentiewaarden

Jaarlijks worden, doorgaans in de Septembercirculaire van het Provinciefonds, de EMU-referentiewaarden (de ruimte per provincie weergegeven in euro's, op basis van de begrotingsomvang van het voorgaande jaar) voor het komende jaar gepubliceerd. De referentiewaarde voor 2025 bedroeg voor Drenthe € 50,3 miljoen (negatief). Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat de provincie in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

EMU-saldo in 2025

De berekening van het EMU-saldo is weergegeven in onderstaande tabel. Het EMU-saldo bedraagt voor 2025 € 41,6 miljoen negatief. In de Begroting 2025 werd uitgegaan van € 144,7 miljoen negatief. Het EMU-saldo blijft onder de referentiewaarde en daarmee draagt Drenthe positief bij aan de afspraken om als decentrale overheden binnen de -0,5% van het BBP te blijven.

Berekening EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Jaarrekening 2025	Vershil
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-98.927	469	99.396
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	45.920	45.311	-609
3 Mutatie voorzieningen	161	2.787	2.626
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	-412	-412
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
EMU-saldo (1-2+3-4-5)	-144.686	-41.643	103.043

III.1.6 Portefeuilleverdeling GS-leden

Commissaris van de Koning	Portefeuille
Agnes Mulder	Voorzitter college van Gedeputeerde Staten (eigenstandige positie)
	Coördinatie van beleid
	Rijkstaken
	Kabinetszaken
	Kwaliteit openbaar bestuur
	Integriteit en weerbaar bestuur
	Representatie
Gedeputeerde	Portefeuille
Henk Emmens (BBB)	Landbouw en stikstof, inclusief Agenda voor de Veenkoloniën
	Financiën, Inkoop en subsidies
	Natuur en landschap, inclusief Prolander (opdrachtgeversrol)
	Vergunningen
	Europa
	Omgevingsdienst Drenthe (eigenaarsrol)
	Bestuurlijke vernieuwing
	Communicatie
	Archief
	1e plaatsvervangend commissaris van de Koning
	Contactgedeputeerde voor Westerveld, Borger-Odoorn en Aa en Hunze
Yvonne Turenhout (PvdA)	Cultuur
	Bestuurlijke verhoudingen en financieel toezicht
	Ruimtelijke ordening, inclusief Omgevingsvisie
	Wonen
	Sociale agenda en vitaal platteland
	Dorpsvernieuwing en regionale kernen
	Zorg en welzijn
	Prolander (eigenaarsrol)
	Regio Zwolle
	Regio Emmen
	Regio Deal Zuidwest-Drenthe
	Regio Deal Noord-Drenthe
	Personeel en organisatie
	2e plaatsvervangend commissaris van de Koning
	Contactgedeputeerde voor Midden-Drenthe, Coevorden en Emmen
Willemien Meeuwissen (VVD)	Groningen Airport Eelde, inclusief omgevingsontwikkeling
	Regionale economie en Agribusiness
	Recreatie en toerisme

	Water, inclusief WMD en waterschappen
	Onderwijs en arbeidsmarkt
	Regio Groningen-Assen
	Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe
	Nij Begun
	Coördinerend gedeputeerde Defensie
	Dienstverleningsovereenkomsten
	Informatie, data en automatisering en Interne dienstverlening
	Samenwerkingsverband Noord-Nederland (Algemeen en Dagelijks Bestuur)
	3e plaatsvervangend commissaris van de Koning
	Contactgedeputeerde voor Meppel, De Wolden en Hogeveen
Bart van Dekken (CDA)	Toezicht en handhaving, inclusief Omgevingsdienst Drenthe (opdrachtgeversrol)
	Verkeer en vervoer, Wegen en vaarwegen en Openbaar vervoer
	Klimaat en energie, incl. Regionale Energie Strategie
	Sport
	Milieu, bodem en ondergrond
	Duitsland-agenda
	Samenwerkingsverband Noord-Nederland (Algemeen Bestuur)
	4e plaatsvervangend commissaris van de Koning
	Contactgedeputeerde voor Assen, Tynaarlo en Noordenveld
Provinciesecretaris	
Wim Brenkman	Algemeen directeur
	Secretaris van het college van GS

III.1.7 Zetelverdeling

Zetelverdeling Provinciale Staten Drenthe	Huidige periode
BBB	17
PvdA	4
VVD	4
CDA	3
PVV	2
ChristenUnie	2
SP	2
Partij voor de Dieren	2
GroenLinks	1
D66	1
Forum voor Democratie	1
Volt	1
Sterk Lokaal Drenthe	1
JA21	1
Lijst Pormes	1

III.1.8 Afkortingswijzer

AB algemeen bestuur
AACL Aardkundige, archeologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden
ALM Asset Liability Management
ANLb Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
Appa Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AND Agrarische Natuur Drenthe
ASV Algemene subsidieverordening
AvA Algemene vergadering van aandeelhouders
Awb Algemene wet bestuursrecht
BBN Boer, Burger en Natuur, Agenda
BBV Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten
Bibob bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BNG Bank Nederlandse Gemeenten
BRZO Besluit Risico en Zware Ongevallen
BW Burgerlijk Wetboek
BZK Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van
B&W burgemeester en wethouders
CBS Centraal Bureau voor de Statistiek
CMER Council of European Municipalities and Regions
COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers
CoE Centre of Expertise
CoR Comité van de Regio's
CPMR Conference of Peripheral Maritime Regions
CvdK Commissaris van de Koning
DAW Deltaplan Agrarisch Waterbeheer
DB dagelijks bestuur
DG directeur-generaal
DPLG Drents Programma Landelijk Gebied
DSO-LV Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening
DU Decentralisatie Uitkering
DVO dienstverleningsovereenkomst
DWSRA dienstverlening werkzoekenden en samenwerking en regie arbeidsmarkt
EC Europese Commissie
ECB Europese Centrale Bank
ECRN European Chemical Regions Network
EDIH European Digital Innovation Hub
EFRO Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGF European Globalisation Fund
EHS ecologische hoofdstructuur
EK Europees kampioenschap
ESF Europees Sociaal Fonds
EZ Economische Zaken, Ministerie van
FBE faunabeheereenheid
FCH JU Fuel Cells and Hydrogen Joint Undertaking
GAE Groningen Airport Eelde
GBB Groninger Bodem Beweging
GFAA Global Fine Art Awards
GLB Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

GS Gedeputeerde Staten
 HEMA Hoogeveen, Emmen, Meppel, Assen
 HHR Health Hub Roden
 HR human resource
 HTSM High Tech Systemen en Materialen
 HVO Hydrotreated Vegetable Oil
 IBP Interbestuurlijk Programma
 IBT Interbestuurlijk toezicht
 IenW Infrastructuur en Waterstaat, Ministerie van
 ILG Investeringsbudget landelijk gebied
 IPO Interprovinciaal Overleg
 ISP Integraal structuurplan
 ISV Investeringsbudget stedelijke vernieuwing
 iWSR instrumentarium Watersysteemrapportage
 JAR Jongeren Adviesraad Drenthe
 JTF Just Transition Fund
 KAVB Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur
 KCC klantcontactcentrum
 KO Koninklijke onderscheidingen
 KPI kritieke prestatie-indicator
 KRW Kaderrichtlijn Water
 LBB Landelijk Bureau Bibob
 LESA Landschaps Ecologische Systeem Analyse
 LMA Landelijk Meldpunt Afvalstoffen
 LVVN Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Ministerie van
 LSKK Landelijke Samenwerking Korte Keten
 MDT Maatschappelijke diensttijd
 MEP Meerjarenexploitatieprogramma
 m.e.r. milieu-effectrapportage
 MFD Milieufederatie Drenthe
 MFD multifunctioneel dienstencentrum
 MFK Meerjarig Financieel Kader
 MIPWA Methodiekontwikkeling voor Interactieve Planvorming ten behoeve van Waterbeheer
 MIRT Meerjarenprogramma infrastructuur ruimte en transport
 MIT MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren
 MJOP meerjarenonderhoudsprogramma
 Mkb midden- en kleinbedrijf
 MOP Meerjarenontwikkelingsprogramma
 MOP meerjarenonderhoudsplan
 MRB motorrijtuigenbelasting
 MUP-VV Meerjarenuitvoeringsprogramma verkeer en vervoer
 NICE Noordelijk Innovatielab Circulaire Economie
 NME natuur- en milieueducatie
 NMP Nationaal Milieubeleidsplan
 NNN Natuurnetwerk Nederland
 NOM Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij
 NOVI Nationale Omgevingsvisie
 NPLG Nationaal Programma Landelijk Gebied
 NRF Nationaal Restauratiefonds
 NSP Nationaal Strategisch Plan

NRK Noordelijke Rekenkamer
 NUP Nationaal uitvoeringsprogramma
 NVD netwerk veilig Drenthe
 OCW Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ministerie van
 OD Drenthe Omgevingsdienst Drenthe
 ODG Omgevingsdienst Groningen
 OM Openbaar Ministerie
 OOV openbare orde en veiligheid
 OPD Omgevingsplatform Drenthe
 OV openbaar vervoer
 PAS programma aanpak stikstof
 pMJP provinciaal Meerjarenprogramma
 PMV provinciale maandverantwoording
 PNP Programma Natuurlijk Platteland
 POB Persoonlijk Opleidingsbudget
 POP Provinciaal omgevingsplan
 POV Provinciale omgevingsverordening
 PPM Programma- en Projectmanagement
 PRT provinciale regietafel
 PS Provinciale Staten
 PUP Provinciaal uitvoeringsprogramma
 PUVV Provinciaal uitwerkingsprogramma verkeer en vervoer
 PvA plan van aanpak
 PvE programma van eisen
 PVVP Provinciaal verkeers- en vervoersplan
 Regis Regionaal geohydrologisch informatiesysteem
 REP ruimtelijk economisch programma
 RES Regionale Energiestrategie
 RGA Regio Groningen-Assen
 RIEC Regionale Informatie- en Expertisecentrum
 RIE4 Richtlijn Industriële Emissies categorie 4
 RLS Rijksluchtvaartschool
 RSP Regiospecifiek Pakket
 RvC Raad van Commissarissen
 RVO Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
 RVT Raad van Toezicht
 SDE Stimulering-duurzame-energieproductie
 SG Statengriffie
 SHN Samenwerking Handhaving Drenthe
 SiSa Single information Single audit
 SKNL subsidie Kwaliteitsimpuls natuur en landschap
 SLB Stichting Landinrichting en Bodemverontreiniging
 smb strategische milieubeoordeling
 SNL subsidiestelsel natuur en landbouw
 SNN Samenwerkingsverband Noord-Nederland
 SPUK specifieke uitkering
 SVN Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
 SWA Stichting Wierlercentrum Assen
 SWOV Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
 SWUNG Samen Werken in de Uitvoering van Nieuw Geluidbeleid

SZW Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ministerie van
TJS Tienjarensценario
TLGD Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe
UILN-N Uitvoeringsprogramma Innovatieve Landbouw Noord-Nederland
UvW Unie van Waterschappen
VES versterking economische structuur
VHR Vogel- en Habitatrichtlijn
VIA Versneller Innovatieve Ambities
Vigep verbindingsoefening gemeenten en provincies
VNG Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRD Veiligheidsregio Drenthe
VVBD Verkeers- en Vervoersberaad Drenthe
VVE vereniging van eigenaren
VWS Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van
WABOS water & bodem sturend
Wet fido Wet financiering decentrale overheden
WGR Wet gemeenschappelijke regelingen
WiDD Welkom in Digitaal Drenthe
WILG Wet inrichting landelijk gebied
WKO warmte-/koudeopslag
WMD Waterleidingmaatschappij Drenthe
WMO Wet maatschappelijke ondersteuning
Wnra Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WNT Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
Woo Wet open overheid
WZA Wilhelmina Ziekenhuis Assen

III.2 Controleverklaring accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de provinciale staten van de provincie Drenthe

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de provincie Drenthe gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de provincie Drenthe op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ het overzicht van baten en lasten over 2025;
- ▶ de balans per 31 december 2025;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- ▶ de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- ▶ de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- ▶ de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de provinciale staten op datum vaststelling en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 en overige eisen vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de provincie Drenthe zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 7.600.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de provinciale staten overeengekomen dat wij aan de provinciale staten tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de EUR 763.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de provincie en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de gedeputeerde staten inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de provinciale staten toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar de paragraaf bedrijfsvoering, waarin de gedeputeerde staten uiteen heeft gezet op welke wijze frauderisicobeheersing is vormgegeven. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Daarnaast heeft de gedeputeerde staten een frauderisicoanalyse opgesteld waarin frauderisico's worden geïdentificeerd. Deze frauderisicoanalyse is wel gedeeld met de provinciale staten. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij de gedeputeerde staten en de provinciale staten.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

FRAUDERISICO	ONZE CONTROLEWERKZAAMHEDEN EN OBSERVATIES
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en de gedeputeerde staten. Hierdoor veronderstellen wij dat een risico op verslaggevingsfraude bestaat. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en de gedeputeerde staten met name in: ▶ journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; ▶ de betrouwbaarheid van schattingen en schattingsprocessen; ▶ significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Daarnaast hebben wij op basis van risicocriteria specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van de gedeputeerde staten waaronder de waardering van vaste activa en het toereikend zijn van voorzieningen. Wij hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van de Gedeputeerde Staten bij deze posten en daarbij tevens aandacht besteed aan de risico's die voortkomen uit nevenfuncties. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door de gedeputeerde staten.
Niet-structurele verstrekte subsidie of bijdrage is onjuist verantwoord of voldoet niet aan de gestelde voorwaarden als gevolg van corruptie. De provincie Drenthe kent verschillende subsidieregelingen met verschillende voorwaarden. Het frauderisico ziet toe op de niet-structurele verstrekte subsidies met specifieke en complexe subsidievoorwaarden.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het verstrekken en vaststellen van subsidies. Om het risico op onrechtmatige subsidieverstrekingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: ▶ Wij hebben de bevindingen vanuit controle boekjaar 2024 geanalyseerd en vastgesteld in hoeverre deze bevindingen ook van toepassing kunnen zijn op subsidieverstrekingen 2025. ▶ Wij hebben een cijferbeoordeling uitgevoerd op de verstrekte subsidies met als doel inzicht te verkrijgen op de complexiteit van de subsidieverstrekingen.

	▶ Wij hebben de omvang van de stroom subsidies die direct bij beschikking vastgesteld wordt in kaart gebracht. ▶ Wij hebben beoordeeld of subsidies verstrekt zijn aan verbonden partijen van de gedeputeerde staten. ▶ Wij hebben door middel van een aselechte deelwaarneming subsidies geselecteerd en hiervan getoetst in hoeverre deze rechtmatig zijn verstrekt en juist zijn verantwoord. ▶ Wij hebben kennis genomen van het controlememo van de VIC om na te gaan in hoeverre onrechtmatige subsidieverstrekingen intern zijn gerapporteerd en geadresseerd Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens daarvan.
Als gevolg van het gebruikmaken van superuser rechten in de financiële administratie door eindgebruikers met beschikkende bevoegdheid is een risico aanwezig op het onrechtmatig muteren van crediteurenstamgegevens. Om die reden hebben wij aan dit risico significante aandacht besteed.	Als gevolg van de tekortkomingen in de interne beheersing het muteren van crediteurenstamgegevens, konden wij niet op de interne beheersing steunen. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gedeputeerde staten gerapporteerd. Ten aanzien van het muteren van crediteurenstamgegevens hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: ▶ Wij hebben een download van de banktransacties (CAMT053-bestand) ontvangen en geanalyseerd. Hierbij hebben wij specifiek gekeken naar crediteuren met meerdere gekoppelde bankrekeningnummers en bankrekeningnummers die aan meerdere crediteuren waren gekoppeld. Betalingen hebben wij gecontroleerd op de combinatie van tegenpartij en bankrekeningnummer. Bijzonderheden zijn geverifieerd aan de hand van achterliggende brondocumentatie. ▶ aan de hand van de logging van het administratief pakket hebben wij geïdentificeerd voor welke crediteuren één of meerdere stamgegevens zijn gewijzigd. Aan de hand van de download van de banktransacties hebben wij voor crediteuren waaraan betalingen zijn verricht geverifieerd op de combinatie tegenpartij en bankrekeningnummer. ▶ Wij hebben vastgesteld of functionarissen met superuserrechten wijzigingen hebben aangebracht in de bankrekeningnummers en of deze gekoppeld zijn aan hun eigen rekeningnummer.

	Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens daarvan.

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een provincie laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en provinciale heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, hebben de gedeputeerde staten een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de provincie om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben onder andere bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf 'weerstandsvermogen' van de gedeputeerde staten en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben en het bevragen van de gedeputeerde staten over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de provincie door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij de gedeputeerde staten over hun kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor de gedeputeerde staten een beoordeling hebben gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van de gedeputeerde staten over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door

een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- ▶ overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De gedeputeerde staten zijn verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 217 lid 3 (b) van de Provinciewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

De gedeputeerde staten zijn verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa. In dit kader zijn de gedeputeerde staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de gedeputeerde staten noodzakelijk achten om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 217 lid 3 (b) van de Provinciewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstreking SiSa.

Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- ▶ het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de gedeputeerde staten en de provinciale staten voor de jaarrekening

De gedeputeerde staten zijn verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader zijn de gedeputeerde staten tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de gedeputeerde staten noodzakelijk achten om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moeten de gedeputeerde staten de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. De gedeputeerde staten moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De provinciale staten is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de provincie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de provinciale staten op datum vaststelling, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de provincie;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de gedeputeerde staten en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door de gedeputeerde staten gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de provincie in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de provincie;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de provincie opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de provincie als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de provincie zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met de provinciale staten onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 22 april 2026

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

drs. R.H. Bouman RA

III.3 Bestemming van het resultaat

Wij stellen voor een bedrag van € 7.958.040,-- te verrekenen met de Reserve voor algemene doeleinden. Dat bedrag is als volgt opgebouwd:

· Het gerealiseerde resultaat over 2025 bedraagt:	€ 32.833.615,--
· Wij stellen overhevelingen van budgetten naar 2026, 2027 en 2028 voor van in totaal:	- 24.875.575,--
Totaal te verrekenen met de Reserve voor algemene doeleinden:	€ 7.958.040,--

De hierboven genoemde bedragen worden hierna verder toegelicht. Hieronder staan de grotere gesaldeerde afwijkingen vermeld. De norm voor de rapportage over afwijkingen ten opzichte van de door PS vastgestelde begroting is in de Nota begrotingsregels provincie Drenthe 2024 vastgesteld op € 250.000,-- op beleidsopgavenniveau. Bij overschrijding van deze norm worden de afwijkingen van meer dan € 50.000,-- op doelstellingniveau toegelicht. Aangegeven is of de doelen die zijn gerelateerd aan de budgetten wel of niet zijn gerealiseerd, of de voornaamste oorzaak van de afwijking van interne of externe aard was en of het bedrag door ons beïnvloedbaar was (had aangepast kunnen worden bij de 3e actualisatie van de begroting 2025). De toelichting is bij elk programma te vinden bij het onderdeel: Wat heeft het gekost?

Omschrijving (Programma/Doelstelling)	Saldo programma	Toelichting nodig?	Bedrag	Voordeel / nadeel	Status	Oorzaak overwegend (intern/extern)	Hoogte bedrag beïnvloedbaar (ja/nee)	Saldo na verrekening reserves
1. Besturen en samenwerken	1.353.380	Ja						-1.540.192
Goede invulling van rijkstaken, medebewindstaken en representatieve taken			623.285	V	✓	Extern	Nee	
Drenthe beschikt over een sterke Nederlandse, Europese en internationale lobby en een goed ontwikkeld maatschappelijke netwerk			2.919.896	V	✓	Extern	Nee	
Passende regionale samenwerking voor maatschappelijke opgaven			-396.661	N	✓	Extern	Nee	
Rechtmatige, heldere, transparante en zorgvuldige besluitvorming			-1.804.969	N	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			11.830	V				
2. Landelijk gebied	-3.155.772	Ja						3.351.443
Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en uitvoering in Drenthe			571.370	V	!	Extern	Nee	
Werken aan een toekomstgerichte landbouw			-2.267.377	N	✓	Extern	Nee	
Agrarisch natuurbeheer			-1.253.003	N	✓	Extern	Nee	
Beheer Natuur en Landschap			100.000	V	✓	Extern	Nee	
Behouden en versterken Nationale parken			-123.174	N	✓	Extern	Nee	
Inzicht verkrijgen in natuurkwaliteit			-123.448	N	✓	Extern	Nee	

Mooi en aangenaam Drenthe			2.812.097	V	✓	Extern	Nee	
Natuurherstelmaatregelen PAS			-5.152.401	N	✓	Extern	Nee	
Uitvoering van de Omgevingswet voor de activiteiten die de natuur betreffen			210.332	V	!	Extern	Nee	
Versterken en behouden van Natuur en Landschap			1.894.170	V	✓	Extern	Nee	
De oppervlaktewater- en grondwaterkwaliteit voldoet in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water			171.507	V	!	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			4.155	V				
3. Leefomgeving en wonen	19.443.235	Ja						12.608.308
Adequaat opdrachtgeverschap richting de Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUDD) en Omgevingsdienst Groningen (OD-G)			-381.454	N	✓	Intern	Nee	
Behoud en bevorderen van de naleving wettelijke milieueisen met ruimte voor de uitvoering van verschillende maatschappelijke functies			103.743	V	✓	Extern	Nee	
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe - Stads- en dorpsvernieuwing & retail			16.998.947	V	✓	Extern	Nee	
Ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe mét ruimtelijke kwaliteit			1.859.993	V	✓	Extern	Nee	
Wonen – programma uitvoering regionale woondeals			529.262	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			332.744	V				
4. Regionale economie en werkgelegenheid	10.327.721	Ja						2.666.930
Bijdragen aan en verder helpen van economische kansen vanuit de markt			281.431	V	✓	Extern	Nee	
Inspireren en verleiden om kansen rondom de transities en Drentse opgaves te pakken			224.303	V	✓	Extern	Nee	
Werken aan sociaal-economisch perspectief			100.000	V	!	Extern	Nee	
(Inter)nationaal verbinden van de kracht van Drenthe			3.418.000	V	✓	Extern	Nee	
Verhogen brede welvaart en versterken samenwerking door Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe II 2023 - 2027			1.087.277	V	✓	Extern	Nee	
Behouden en versterken van de recreatieve infrastructuur			618.692	V	✓	Extern	Nee	
Bevorderen ondernemerschap			179.483	V	✓	Extern	Nee	

Stimuleren van vitale en toekomstbestendige verblijfsrecreatie			545.897	V	✓	Extern	Nee	
Versterken toeristisch recreatief aanbod			1.192.433	V	✓	Extern	Nee	
Zorgen voor een goede mkb ondersteuning			1.188.040	V	✓	Extern	Nee	
Toekomstbestendige werklocaties			1.050.000	V	✓	Extern	Nee	
Versterken van het vestigingsklimaat			345.800	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			96.365	V				
5. Mobiliteit en bereikbaarheid:	20.585.909	Ja						4.496.636
Adequaat openbaar vervoernetwerk			8.381.081	V	✓	Extern	Nee	
Fiets als duurzaam alternatief			2.308.147	V	✓	Extern	Nee	
Veilige en beschikbare vaarwegen			1.666.453	V	✓	Extern	Nee	
Veilige en beschikbare wegen			1.422.835	V	✓	Extern	Nee	
Kerntaken onderzoek en samenwerking			452.773	V	✓	Extern	Nee	
Mobiliteit op maat			548.346	V	✓	Extern	Nee	
Samen richting Nul verkeerslachtoffers			5.721.133	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			85.141	V				
6. Energie	3.311.090	Ja						1.835.082
We dragen eraan bij dat 40 procent van het energiegebruik van de woningen, het maatschappelijk vastgoed en de bedrijfspanden in 2030 hernieuwbaar is en dat Drenthe in 2050 energieneutraal is			501.093	V	✓	Extern	Nee	
We realiseren de hernieuwbare energiedoelen van de RES tot 2030 en de doelen van het Klimaatakkoord			2.112.081	V	!	Extern	Nee	
We stimuleren en ondersteunen de industrie in de transitie naar een fossielvrije energievoorziening			166.712	V	✓	Extern	Nee	
We versnellen en versterken de ontwikkeling en realisatie van een toegankelijke en groene waterstof-waardeketen			543.588	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-12.384	N				
7. Levendig en sociaal	2.318.316	Ja						1.737.090
Gebouwd erfgoed			94.700	V	✓	Extern	Nee	
Musea			1.358.496	V	✓	Extern	Nee	

Podiumkunsten			127.275	V	✓	Extern	Nee	
UNESCO Werelderfgoed			158.556	V	✓	Extern	Nee	
Koloniën van Weldadigheid								
Naoberschap: behouden en versterken			107.967	V	✓	Extern	Nee	
Sociale Agenda algemeen			56.579	V	✓	Extern	Nee	
Vergroten maatschappelijk en economische effecten sportactiviteiten			275.918	V	✓	Extern	Nee	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			138.825	V				
8. Middelen en mensen	7.532.277	Ja						7.678.318
Duurzame provinciale financiën			-163.771	N	✓	Extern	Nee	
Inzicht in MRB, Provinciefonds, Vennootschapsbelasting, onvoorzien en overhead			5.975.165	V	✓	Extern	Nee	
Datagedreven werken faciliteren met gegevens en informatieproducten			297.961	V	✓	Intern	Ja	
Digitaliseringagenda: Digitaal fundament			756.887	V	✓	Intern	Ja	
Het gebruik van duurzame gebouwen en terreinen en daarbij benodigde voorzieningen tegen acceptabele kosten en bij voorkeur energieneutraal			-206.160	N	✓	Intern	Ja	
Het zoveel mogelijk inzetten van duurzame facilitaire producten en diensten tegen acceptabele kosten			-316.081	N	✓	Intern	Ja	
Informatiebeheer: het goed beheren en opslaan van documenten die behoren tot een dynamisch, semi-statisch of een statisch archief, ongeacht hun vorm			56.308	V	✓	Intern	Ja	
Informatiemanagement: Een gedegen en veilige inrichting van de informatiehuishouding: digitale gegevens, applicaties, services en technische infrastructuur voor opslag en raadplegen van gegevens			220.136	V	✓	Intern	Ja	
Betrouwbaar en aantrekkelijk werkgeverschap			100.126	V	✓	Intern	Ja	
De juiste mensen op de juiste plaats op het juiste moment			407.439	V	✓	Intern	Ja	
Directe personele inzet			-1.892.131	N	✓	Intern	Ja	
Inzet ondersteunend personeel			2.319.865	V	✓	Intern	Ja	
Totaal kleinere verschillen binnen programma			-23.466	N				
Totaal rekeningssaldo voor verrekeningen met reserves	61.716.156							32.833.615

Ten laste van het rekeningsaldo van € 61.716.156,-- hebben wij aan de reserves een bedrag van per saldo € 28.882.541,-- toegevoegd. Het betreft hier een saldo van toevoegingen en onttrekkingen die afwijken van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. Deze afwijkingen worden veroorzaakt door lagere kosten en of hogere opbrengsten van budgetten die aan deze reserves zijn gekoppeld.

Het totaalbedrag dat aan de reserves is toegevoegd, kan als volgt worden gespecificeerd (waarbij nadelen en voordelen vanuit het exploitatie-oogpunt zijn weergegeven).

Mutaties reserves		Begroting	Realisatie	Voordeel/ Nadeel	Verschil
Bijdrage aan reserve of storting reserve	R112 Versterking economische structuur	1.100.000	1.972.428	N	-872.428
	R127 Cofinancieringsreserve Europa	2.500.000	5.780.574	N	-3.280.574
	R131 Groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen	1.388.647	3.267.299	N	-1.878.652
	R133 Uitvoering generatiepact	250.268	393.488	N	-143.220
	R137 Verstrekte subsidies	14.049.769	42.905.528	N	-28.855.759
	R139 Mobiliteit	15.094.612	27.030.209	N	-11.935.597
	R140 Bodem	719.000	834.996	N	-115.996
	R141 Cofinanciering onrendabele toppen woningbouw	2.500.000	2.981.553	N	-481.553
	R147 Energieagenda 2024-2027	5.865.000	6.578.130	N	-713.130
Bijdrage van reserve of onttrekking reserve	R008 Risicoreserve	0	-289.260	V	289.260
	R129 Natuurbeleid	-61.942.969	-75.236.392	V	13.293.423
	R136 Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe	-815.402	-923.795	V	108.393
	R137 Verstrekte subsidies	-24.898.371	-27.587.887	V	2.689.516
	R142 Wettelijke boscompensatie	-2.215	-45.277	V	43.062
	R148 Europese Programma's Landelijk Gebied	0	-2.970.715	V	2.970.715
		-44.191.661	-15.309.120		-28.882.541

Na verrekening met de reserves, resteert een gerealiseerd resultaat van € 32.833.615,-- positief. Op verschillende budgetten zijn onderschrijvingen gerealiseerd en om de lopende (concrete) uitvoeringsafspraken te kunnen nakomen stellen wij voor de ruimte, die hiervoor in 2025 beschikbaar was, te gebruiken door overheveling van budgetten. Wij stellen daarom voor een bedrag van € 24.875.575,-- in te zetten voor de hieronder genoemde zaken voor uitvoering in 2026, 2027 en 2028.

Omschrijving	
<i>Decentralisatie uitkeringen</i>	
Regionale Kennis bodem en ondergrond	360.000
Veilig vergaderen	111.488
Toekomstige bedrijventerreinen	708.917
Extreme regenval	50.000
Onderzoek SMR	68.625

Bosrevitalisering	310.000
NHV monitoring	77.007
NHV ondersteuning	71.370
ANLB	122.959
	1.880.366
<i>Subsidieregelingen</i>	
Herstructureringsfonds	1.750.000
Regiostedenfonds	4.000.000
dorpsvernieuwing	5.000.000
	10.750.000
<i>Samenwerkingsverbanden</i>	
Agroagenda	51.337
Toegankelijkheid OV	210.284
Toegankelijkheid OV	110.384
Ortese	545.031
Regionale Energie Strategie	860.919
Vitale vakantieparken	491.910
Regiodeal Zuid- Oost-Drenthe II	810.276
Busconcessie	274.160
Treinconcessie	623.464
Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe I	160.373
	4.138.138
<i>Algemeen/overig</i>	
Regietafels Asiel	357.398
Dierenambulance	100.000
Schoolpleinenrevolutie	390.520
Subsidieregeling Wolf	1.811.200
Natuurbrandbeheersing	650.000
Digitaliseringsagenda	929.912
Duurzame reuring	98.723
Versterking regio culturele infra	140.333
Grote investeringen musea	800.000
Samenwerking regio Zwolle	750.000
Uitvoering KRW projecten	87.392
Toeristisch recreatief aanbod	1.057.990
Sportevenementen	50.918
Nationaal programma vitale regio's	277.000

Wolfwerende rasters pilot	309.968
Soortenbescherming	295.717
	8.107.071
	24.875.575

De jaarrekening 2025 vertoont, na verrekeningen met reserves en na de verrekeningen van de overhevelingen, een positief saldo van € 7.958.040,--. Wij stellen voor het volledige bedrag toe te voegen aan de Reserve voor algemene doeleinden.

Resumerend stellen wij u voor:

- een bedrag van in totaal € 24.875.575,-- te bestemmen voor overheveling van budgetten naar 2026, 2027 en 2028;
- een bedrag van per saldo € 7.958.040,-- als rekeningsaldo toe te voegen aan de Reserve voor algemene doeleinden.

